

ספר הזהר

על חמשה חומשי תורה

מהתנא האלקי

רבי שמעון בן יוחאי ז"ל

עם הפירוש

דרך אמת

ועם הביאורים הנסלאים

הסולם

פבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם. אחת בלי פירוש. ומלבד אותם המקומות החל מענינים הפשוטים עד המקומות הסתומים ביותר. ואינו מניח אף מלה הרי הוא ביאור שוה לכל נפש.

מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:

אותם המקומות, שצריכים לאריכות יתרה, הוקבע מקומם במראות הסולם.

חלופי גרסאות

מביא כל השינויים שבאו בדפוסים הקודמים משנת ש"ח עד הנת.

מסורת הזהר

מראה פקודות לענין המריבה, שנמצא בג' חלקי הזהר, תקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים.

לוח השו"א דהדפים

פשוט הדפים בתקוני זהר, זהר חדש ותק"ח של דפוסים שונים, להדפיס שב, מסורת הזהר" (נמצא בחלק א"ד)

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות

שעוסקים בחכמת הקבלה, הוספנו את הספרים

א. פתיחה לחכמת הקבלה

ב. פתיחה לפירוש הסולם

חלק יא

פרשיות: תצוה — תשא — ויקהל

כל אלו הם ממחבר הספרים המפורסמים, פנים מסבירות" ו"פנים מאירות" על עץ חיים כהאריז"ל "חלמוד עשר ספירות" ס"ז הלקים, "בית שער לכוננות" וספר "האילן הקדוש-

האדמו"ר רבי יהודה לייב הלוי אשלג זצוק"ל

בעיה"ק ירושלים תובב"א

לוח ראשי תבות וסיצורים

וגבורה. דט"ר: דט' ראשונות. דחז"ל: דפרי
 חכמינו ז"ל. דכ"ז: דכל זה. דלפי"ז: דלפי
 זה. דנת"א: דנקודות תנין אותיות. דע"כ:
 דעל כן, דעל כרחק. דע"ס: דעשר ספירות.
 דעסמ"ב: דע"ב ס"ג מ"ה בין. דפרי"י: דפוס
 ישן. דצח"מ: דומס צומח חי מדבר. דת"י:
 דעת ת"ת יסוד.

(ה) ה"ג: חי גבורות. ה"ה: ה' חסדים. ה"ה"ד:
 ההא דכתיב. ה"י: היה. ה"מ: ה' מקיפין.
 ה"נ"ל: הנזכר לעיל. ה"ס: היא סוד. ה"ק':
 הקדוש. ה"קב"ה: הקדוש ברוך הוא. ה"ר: חי
 ראשונות. ה' ראשונה. הש"ת: השם יתברך.
 ה"ת: ה' תתאה. ה"תפ"א: התפשטות א' ה"תפ"ב:
 התפשטות ב'.

(ו) ואכ"מ: ואין כאן מקומו. ואכמ"ל: ואין
 כאן מקומו להאריך. ובעוה"ר: ובעונותינו
 הרבים. ובש"י: ובשער. ודו"ק: (ודייק). והמ"י:
 והמשכיל יבין. ונלע"ד: ונראה לפי עניות
 דעתי. וע"ד: ועל דא ועד"ז: ועל דרך זה.
 ו"ק: ו' קצוות. ועכ"ז: ועל(ועם) כל זה ו"ת: ו'
 תחתונות. ות"י: ותיקונים.

(ז) ז"א: זעיר אנפין. ז"ז: זה אצל זה. זכ"ז:
 זה בזה. זז"ן: זעיר ונוקבא. זח"י: זהר חדש.
 ז"ל: זכרונו לברכה. זה לשוננו. זל"ז: זה לזה.
 ז"מ: ז' מלכין. זמ"ז: זה מזה. ז"ס: זה סוד.
 ז"ע: זה ענין. זע"ז: זה על זה. ז"ת: ז'
 תחתונות.

(ח) ח"א: חלק א' ח"ב: חלק ב'. חפצי בה.
 חב"ד: חכמה בינה דעת. חג"ת: חסד גבורה
 תפארת. ח"ו: חס ושלום. חו"ב: חכמה ובינה.
 חו"ג: חסד וגבורה. חז"ל: חכמינו ז"ל. חח"ן:
 חכמה חסד נצח. ח"ס: חכמה סתימאת. חע"ה:
 חיי עולם הבא.

(ט) טנת"א: טעמים נקודות תנין אותיות.
 ט"ס: ט' ספירות. ט"ר: ט' ראשונות.
 ט"ת: ט' תחתונות. טו"ר: טוב ורע.

(י) י"ה: (ב' אותיות ראשונות דשם ה"ה).
 יו"ש: ימין ושמאל. יחנר"ן: יחידה היא
 נשמה רוח נפש. י"ס: יוד ספירות. יצה"ר: יצר

(א) א"א: אריך אנפין, אי אפשר. אבי"ע:
 אצילות, בריאה יצירה עשיה. אב"א: אהור
 באהור. אדה"ר: אדם תראשון. או"א: אבא
 ואמא, אחד ואחד. אוה"ע: אומות העולם. או"ח:
 אור חזור. או"י: אור ישר. א"י: ארץ ישראל.
 או"מ: אור מקיף. או"נ: אריך ונוקבא. או"פ:
 אור פנימי. או"ח"פ: אהור בפנים. או"ז: אהור
 זה. או"כ: אהור כן. או"פ: אהור חוטם פה.
 או"כ: אם כן. אמ"ר: אור מים רקיע. אע"ג:
 אף על גב. א"ס: אין סוף. אצ"ל: אין צריך
 לומר. א"ק: אדם קדמון. ארגמ"ן: אוריאל
 רסאל גבריאל מיכאל גוראל. ארמ"ע: אש רוח
 מים עמר. אש"י: אדום שחור לבן ירוק.
 אתעד"ל: אתערותא דלעילא. אתעדל"ת:
 אתערותא דלתתא.

(ב) בא"ד: באמצע דיבור. באד"ר: באדרא
 רבא. באדר"ז: באדרא זוטא. בג"ה:
 בינה גבורה חוד. בג"ד: בנין דא. בג"כ: בנין
 קך. בד"ר: בדחילו ורחימו. ביהמ"ק בית
 המקדש. בו"צ"ק: בוצינא דקרדנותא. בח"י:
 בחינה. בי"ע: בריאה יצירה עשיה. בחי"ד: בחיפה
 ד'. בכ"מ: בכל מקום, בכמה מקומות. במ"א:
 בפקום אחר. במ"ר: במדרש רבה. ב"ג: ברנש.
 ב"ן: הוא מספר שם הויה במילי ההין. בס"ד:
 כסייעתא דשמיא. בספרא דצניעותא. בסו"ה:
 בסוד הכתוב. בע"א: בענף א' בס'. בכפר. בע"ה:
 בעורת השם. בעה"ח: בעץ החיים. בעוה"ז:
 בעולם הזה. בע"כ: בעל כרחו. בע"מ: בעל מנת.
 ב"פ: ב' פעמים. בפ"ע: בפני עצמו. ב"ש: ב'
 שלישים. בשכמ"ל: ברוך שם כבוד מלכותו
 לעולם ועד. בת"ת: בתפארת.

(ג) ג"א ג' אמצעיות. ג"כ: גם כן. ג"י:
 גימטריא. גו"ע: גולגלחא ועינים ג"ע
 או"פ: גולגלחא עינים אוון חוטם ופה.
 ג"ט קר"ע פ"ח: (ו' תיקוני רישא) גלגלחא
 לבנת, טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא
 דמאחא, עמר נקא, פקחודעיינין, חוטמא. ג"ע:
 גן עדן. ג"ר: ג' ראשונות. ג"ת: ג' תחתונות.
 ד' ד' דף. דו"נ: דבר ונוקבא. דהו"ג: דהוד

לוח ראשי תבות וקיצורים

עוה"ה: עולם הזה. ער"ב: עתיק ונוקבא.
 ע"ז: על זה. ע"ח: עץ חיים. ע"י: על ידי
 זה. ע"י: עתיק יומין. על ידי. ע"י: עיין. עליון.
 ע"מ: עיבור יניקה מוחין. ע"כ: על כן. עד
 כאן. עכ"ד: עד כאן דבריה. עכ"ל: עד כאן
 לשונו. עכ"פ: על כל פנים. ע"מ: על מנת.
 ע"ס: עשר ספירות. עסמ"ב: ע"ב ס"ג מ"ה
 ב"ן. ע"פ: על פי. עצה"ד: עץ הדעת. ע"ק:
 עתיקא קדישא. ע"ש: עיין שם. עש"ה: עיין
 שם היסב.

פ) פ"א: פרק א'. פ"ב: פרק ב'. פב"א: פנים
 באחור. פב"פ: פנים בפנים. פ"ג: פרק
 ג'. פ"ח: פנימות וחיזוניות. פ"י: פירוש.
 פלחה"ק: פתיחה לחכמת הקבלה. פמ"א:
 פנים מאירות. פמ"ס: פנים מסבירות.
 פרד"ס: פשט רמז דרוש סוד.

צ) צח"מ: צומח חי מדבר.
 ק) קוש"י: קוצו של יוד. קק"י: קליפות.
 ק"ק: קדשי קדשים. ק"ש: קריאת שמע.
 ר) רה"ר: רשות הרבים. רה"י: רשות היחיד.
 רדל"א: רישא דלא אתיידע רח"ל: ר'
 חיים וויטאל. ר"ל: רצונו לומר. רמ"ק: ר'
 משה קורדיברי. רמ"ח: (מספר). רע"מ:
 רעיא מהימנא. רפ"ח: (מספר). רשב"י:
 ר' שמעון בן יוחאי. רשר"ד: ראה שמיעת
 ריח דיבור. רת"ס: ראש תוך סוף.

ש) ש' שער. ש"א: שלישי אמצעי שלישי א'
 ש"ב: שער ב'. שביה"כ: שבירת הכלים.
 ש"ג: שער ג'. ש"ך: (מספר). שמרשב"י:
 שער מאמרי רבי שמעון בן יוחאי. שנגל"ה:
 שורש נשמה גוף לבוש היכל. שנא"ן: (ד' חיות
 המרכבה). שור אריה נשר אדם. שס"ה: (מספר).
 ש"ע: שלישי עליון. שצ"מ חנכ"ל: (ז' כוכבי
 לכת) שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנת
 ש"ת: שלישי תחתון.

ת) ת"ד: תיקונא דיקנא. תה"ר: תהומא רבא.
 תו"מ: תפארת ומלכות. ת"ז: תקוני זהר.
 ת"ח: תא חזי. תיקונים חדשים. תכ"ב: תלת
 כלין בתלת. תע"ס: תלמוד עשר ספירותו
 תרי"ג: (מספר). ת"ש: תא שמע. תש"י: תפילין
 של יד. תש"ר: תפילין של ראשי. ת"ת: תפארת

ארע. יצ"ט: יצר טוב. יש"א: ימין שמאל
 אמצע. ישו"ת: ישראל סבא ותבונה. ית'
 יתברך יתעלה.

כ) כאו"א: כל אחד ואחד. כ"ג: כהן גדול.
 כד"א: כדא דאת אמרה. כה"ג: כהאי גונא.
 כ"ז: כל זה. כ"ח: כלי חיצון. כתר חכמה.
 כח"ב: כתר חכמה בינה. כחב"ד: כתר חכמה
 בינה דעת. כח"ב תו"מ: כתר חכמה בינה ת"ת
 ומלכות. כ"י: נסתת ישראל. כ"כ: כל כך.
 כמד"א: כמה דאת אמרה. כמו"ש: כמו שכתוב.
 כנז': כנזכר. כנ"ל: כנזכר לעיל. כ"ע: כתר
 עליון. כ"פ: כלי פנימי.

ל) ל"ג: לא רסינן. ל"ה: לבנת הספיר.
 לעסמ"ב: לע"ב ס"ג מ"ה ב"ן לעת"ל:
 לעתיד לבא. ל"ת: לא תעשה.

מ) מ"ב: שם פ"ב אותיות. מב"ד: משיח בן
 דוד. מ"ד: מ"ן דוכרין. מאן דאמר. מדה"ד:
 מדת הדין. מדה"נ: מדרש הנעלם. מדה"ר:
 מדת הרחמים. מ"ה: הוא מספר הויה במילוי
 אלפין. מה"מ: מלאך המות. מה"ש: מלאכי
 השרת. מול"מ: מטי ולא מטי. מו"מ: כעלה
 ומטה. מ"ז: משנה ז'. מכ"ש: מכל שכן.
 מ"ל: מגא לן. מל"ת: מצות לא תעשה. מ"מ:
 מכל מקום. ממ"נ: ממה נפשך. מ"ן: מ"ן נוקבין.
 מ"ע: מצות עשה. מע"ט: מעשים טובים.
 מרשב"י: מאמרי רבי שמעון בן יוחאי. מ"ש:
 מה שכתוב. משא"כ: מה שאין כן.

נ) נ"א: נוסחא אחרונא. נה"י: נצח הוד יסוד.
 נה"מ: נצח הוד יסוד מלכות. נ"ק:
 ניצוצין קדישין. נ"ע: נקבי עינים. נק':
 נקרא. נ"ר: נפש רוח. נחת רוח. נר"ן: נפש
 רוח נשמה. נרנח"י: נפש רוח נשמה היה
 יחידה. נת"א: נקודות תגין אותיות.

ס) ס"א: ספרים אחרים. סתרי אותיות. סטרא
 אחרא. ס"ג: (הויה במילוי יודין ואלף בואו).
 סו"ה: סוד הכתוב. ספ"י: ספירה. ס"ת: ספר
 תורה. סתרי תורה.

ע) ע"א: ענף א'. עמוד א'. ע"ב: (הויה במילוי
 יודין). עמוד ב'. עבג"ע"מ: עור בשר גידין
 עצמות מוחא. ע"ג: ענף ג'. ע"ד: על דרך.
 עז"ה: על דרך הכתוב. עז"מ: על דרך משל.

ספרא דצניעותא

(א) מאן צניעותא דספרא. אמר רבי שמעון, חמשה פרקין אינון דכלילין בהיכל רב, ומליין כל ארעא. אמר ר' יהודה, אי כלילין א הני, מכלהו עדיפי. אמר ר' שמעון, הכי הוא, למאן דעאל ונפק, ולמאן דלא עאל ונפק לאו הכי.

(ב) מתלא, לבר נש דהוה דיוריה א^א ביני ג טורין, ולא ידע ד בדירי מתא. זרע חטין. ואכיל חטי בגופייהו. יומא חד עאל למתא, ה אקריבו ליה נהמא טבא. ו אמר ההוא בר נש, דנא למה. אמרו נהמא הוא למיכל. אכל וטעם לחדא לחכיה. אמר וממה אתעביד דא. אמרו מחטין. לבתר ז אקריבו ליה

חלופי גרסאות

א הכי. ב ל"ג מתלא. ג טורין. ד בדרי. ה אקרבוהו; אקרבו; אקריבוהו ול"ג ליה. ו ל"ג מן אמר עד אמר. ז אקרבוהו; אקריבוהו ול"ג ליה.

דרך אמת א] בין הסלעים.

קדמאה

הסולם

פרקא

לו כל מחמדיה וסתריה, ולא מעלימה ממנו דבר. הוא נחשב לעאל ונפיק.

(ב) מתלא לבר נש וכו': משל לאדם, שדירתו היתה בין ההרים, ולא ידע יושבי עיר. זרע חטים, ואכל החטים כמות שהם. יום אחד בא לעיר. הגישו לו לחם טוב. אמר אותו האדם, זה למה. אמרו לו זה הוא לחם לאכול. אכל, והיה מוטעם מאד לחכו. אמר, וממה נעשה זה. אמרו לו מחטים. אחר כך הגישו לו עוגות בלולות בשמן. טעם מהם, אמר, ואלו ממה נעשו. אמרו לו, מחטים. אחר כך הגישו לו מאכל מלכים הנלשים בשמן ודבש. אמר ואלו ממה נעשו. אמרו לו מחטים. אמר, ודאי אני בעל כל אלו, כי אני אוכל העיקר של כל אלו, שהוא חטה. ומשום דעה זו, לא למד איך לעשות כל אלו מטעמים, ולא

הקדמת ספרא דצניעותא

(א) מאן צניעותא דספרא: שואל, מהו צניעותא דספרא. אמר רבי שמעון חמשה פרקים הם הכלולים בהיכל רב וממלאים כל הארץ. א"ר יהודה אם אלו כלולים מכל החכמה, הרי אלו טובים יותר מכולם, ולא צריכים ללמוד יותר. אמר ר' שמעון כך הוא למי שנכנס בחכמה ויצא ממנה בשלוס, הוא רואה כאן התכליות כל החכמה. אבל מי שלא נכנס בחכמה ויצא ממנה בשלוס, אינו כן. והביאור. הוא. כי הנכנס להיכל החכמה ויוצא משם מחמת פגם, אינו נחשב, לעאל ונפיק, כי לא יצא מרצונו, אלא שגרשוהו משם מחמת פגם. אלא מי שאין לו שום פגם ויוצא מן ההיכל מדעתו ורצונו, כאדם הנכנס ויוצא בביתו, הוא כבן בית שמה, וחשכינה מגלית (דפ"י דף קפ"ו ע"א)

ה גריצין דלישין במשחא. טעם מנייהו, אמר ואלין ממה אתעבידו. אמרו מחטין. לבתר ה אקריבו ליה ב טריקי מלכין, דלישין בדובשא ומשחא. אמר ואלין ממה אתעבידו. אמרו מחטין. אמר ודאי אנא . מארי דכל כ אלין, דאנא אכיל עקרא דכל אלין דאיהו חטה. ובגין * ההוא דעתא מעדוני עלמא לא ידע ואתאבידו מניה. כך, מאן דנקיט כללא, ולא ידע בכלהו עדונין דמהניין, דנפקין מההוא כללא.

ספרא דצניעותא פרקא קדמאה

(ג) תאנא. ג ספרא דצניעותא, ספרא, ד [דשקיל במתקלא. ל דעד דלא הוה

חלופי גרסאות

ח גליפין. ט אקרבו ; אקרבוהו ול"ג ליה. י מלכא. כ מוסיף אלין העיר הזאת. ל מוסיף תנא דעד.

דרך אמת ב [מאכלי מלכים שמערבים יחד דבש ושמן וקמח והוא כענין שאמרו רז"ל בשבת ולטרקנה בהדי הדדי שפ"י עירבוב. ג ספר דגנוז ומוצנע. ד [הנשקל במשקל ע"י בפ"י האר"י זללה"ה.

קדמאה

הסולם

פרקא

בחי' שמאל של המדרגה, וכו"ח לימין המדרגה ואז נעשו ב' כפות המאזנים, שכתר וחכמה שהם ימין המדרגה נעשו כף זכות, וכינה ותו"מ שנעשו לשמאל המדרגה נעשו כף חובה. והטעם שנקראו כף חובה, הוא משום שהמשכת אור השמאל ממעלה למטה הוא שורש כל החובות והנה נתבאר ב' כפות המאזנים, שהם קו ימין המכונה כף זכות, וקו שמאל המכונה כף חובה. וסוד המשקל במאזנים, נעשה ע"י המסך דחירק שבקו אמצעי, הממעט את קו השמאל לבחינת ו"ק דחכמה, דהיינו שלא יאיר אלא ממטה למעלה, (כמ"ש באורך לעיל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ובד"ה ולפיכך ע"ש). וע"כ נבחן המסך דחירק לבחינת לשון המאזנים, כי בכחו נשתוו ב' הכפות. כי מטרם שמיעט הארת החכמה שבשמאל לו"ק, היה הארת השמאל גדול מהימין, וע"כ היה עמו במחלוקת שרצה לבטלו, וע"י המסך דחירק שמיעטו לו"ק דחכמה, נעשו משקל שניהם שוה זה לזה, ואז נתיחדו ונכללו שניהם זה בזה.

ז"ש (להלן פקודי אות תרפ"ג) דשקלי כמתקלא דכורין ונוקבין דא עם דא ואלין אקרין מאזנים, כי הדבר הוא בחינת קו ימין, והנוקבא הוא בחינת קו שמאל, ע"ד כתיב במאזנים לעלות, כי ע"י מסך דחירק מאיר הקו שמאל רק בבחינת ו"ק דחכמה, המאירה רק ממטה למעלה, כל אינון דשקילין דא עם דא ולא שקיל דא יתיר מן דא, פלקין ואתחברן

ולא ידע ממעדני העולם ונאבדו ממנו. כך מי שאוחז כלל החכמה, ואינו יודע בכל העדונים המענגים היוצאים מכלל ההוא.

(ג) תאנא ספרא דצניעותא וכו' : למדנו. ספר הצניעות הוא ספר השוקל במאזנים. כלומר, ספר המדבר ממשקל האורות במאזנים, נקרא ספר הצניעות, מטעם שהחכמה שבמאזנים מאירה כך ממטה למעלה, שהוא דרך צניעות. שזה סוד, ואת צנועים חכמה. כי מטרם שהיה משקל לא היו הימין והשמאל שה"ס זכר ונקבה, משגיחים זה אל זה פנים בפנים, ומלכים הראשונים מתו ויוון שלהם לא נמצא, והארץ שה"ס מלכות, נתבטלה.

ביאור הדברים. נודע שהעולם לא היה יכול להתקיים עד ששיתף מדת הרחמים בדין, שפירושו, שהעלה המלכות שהיא מדת הדין, לבינה שהיא מדת הרחמים, ונשתתפו שתיהן יחד, ואז נתקיים העולם, וע"י עליה זו של המלכות בבינה נבקעה כל מדרגה לב' חצאים, לכתר וחכמה, שנשארו במדרגה להיותם ממעל המלכות, ולבינה ותו"מ, שהם נפגמו ע"י המלכות שעלתה, ויצאו מן המדרגה. וכן נעשה בכל המדרגות. (כמ"ש באורך לעיל בראשית א' דף ד' ד"ה וביאור. עש"ה) ובה נתתקן הקטנות בכל המדרגות. ולעת גדלות נעשה זוג ע"ב ס"ג דא"ק המוריד בחזרה את המלכות מבינה למקומה למטה, ונטהרו ג' הספירות בינה ותו"מ מפגם הדין שבמלכות, והן חזרות ועולות למדרגתן, ונעשו שם (דפו"י דף קע"ו ע"א *) דף קע"ו ע"ב)

ספרא דצניעותא

ג

מתקלא, לא הוו משגיחין אפין באפין, ה ומלכין קדמאין מיתו, וזיוניהון לא אשתכחו, וארעא אתבטלת.

(ד) עד דרישא דכסופא דכל כסופין, לבושי דיקר אתקין, ואחסין.

דרד אמת ה עין ב' נשא קמב ע"א.

קדמאה

הסולם

פרקא

(ד) עד דרישא דכסופא וכו': עד שהראש, חמדת כל החמודות, שהוא ראש דנוקבא דעתיק, הנקרא רישא דלא אתיידע, התקין לבושי יקר, והנחיל אותם לכל פרוצפי אצילות.

פירוש. כי כדי שיוכל קו האמצעי לעורר את המסך דחירק שבו, שישוה את הארת ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה, ויאירו זה בזה, היה צריך לעזר מלמעלה. כי מאחר שכבר ירדה המלכות מבינה, ונטהרו ג' הכלים בינה ותו"מ שהם קו השמאל, מכל בחינת פגם, א"כ איך יכול קו האמצעי למעט שוב את הקו שמאל בכח המסך דחירק שלו, שהיא בחינת החזרת המלכות לבינה, (כנ"ל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש). ולפיכך התקין רדל"א את עצמו, שהמלכות לא תרד מבינה שלו לעולם, ואין בו בחינת הטהרה של קו שמאל כלל. וע"כ הוא נקרא רישא דלא אתיידע, כי לא נודע בו הארת החכמה וכולו ימין, שהוא חסדים. ובוה נחלש גם כח השמאל של מטה וקו אמצעי יכול למעטו. והחסדים שברדל"א נמשכים לקו אמצעי, היוצאים ע"י מסך דחירק שבו, והם מכונים לבושי יקר, שע"י קו האמצעי הממשיכם, מתלבש בהם הארת החכמה שבשמאל, ואי יכולה להאיר. (כמ"ש לעיל בהקדמת 190 הזהר דף י"ז, ד"ה אתלבש בלבוש יקר ע"ש). וד"ש עד דרישא דכסופא דכל כסופין לבושי דיקר אתקין, שהתקין את עצמו, שלא תרד המלכות מבינה שלו לעולם, שע"י ממשיך ממנו קו האמצעי את לבושי יקר בשביל החכמה שבקו שמאל. ואחסין, שהנחיל כת זה להפרצופין שמתחתיו, אשר המלכות לא תצא מן הבינה בבחינת ג"ר של כל מדרגה, (כמ"ש בהקדמת 190 הזהר דף מ"ד ד"ה וטעם) וכיון שקו האמצעי יש לו עזר זה מרישא דלא אתיידע, אז הוא יכול למעט קו השמאל במסך דחירק שלו, שלא יאיר אלא ממטה למעלה, דהיינו בבחינת ו"ק דחכמה, שאז משקל ימין ושמאל שוים זה לזה ומתחברים שניהם, ומשגיחים וא"י פנים בפנים כנ"ל.

האי

ואתחברין כחדא, דהיינו כנ"ל, שהמסך דחירק משהו ב' הכפות שתהיינה במשקל שוה ולא יהיה השמאל גדול מימין, ואז מתחברים שניהם. וד"ש בספר יצירה, שלש אמות אמ"ש, שהן ג' קוין מים אש רוח. יסודן כף זכות, וכף חובה, ולשון חק מבריע בינתים, דהיינו כנ"ל שמים שה"ס כו"ח דימין, ה"ס כף זכות, ואש שה"ס בינה ותו"מ שבשמאל, ה"ס כף חובה, והמסך דחירק שבקו האמצעי, ה"ס לשון המאזנים. המשוה משקל שניהם שלא יהיה זה גדול מזה, ואז מתחברים זה בזה, ומשגיחים זה אל זה פנים בפנים. פנים, פירושו השפעה, שמשפיעים זה אל זה, שהימין משפיע חסדים לשמאל, והשמאל משפיע חכמה אל הימין.

וזה אמרו, דעד דלא הוה מתקלא, שמטרים שהיה המסך דחירק דקו האמצעי, השוקל את הימין והשמאל במאזנים, שלא יהיה זה גדול מזה, לא הוו משגיחין אפין באפין, שלא היו משפיעים זה אל זה, כי השמאל היה גדול מן הימין, משום שהיה מתפשט ממעלה למטה, וע"כ היו אחר באחר זה עם זה, דהיינו שהיו במחלוקת, וכל אחד החזיר אחריו כלפי חברו, ומשום זה, ומלכין קדמאין מיתו, שהם ז' ספירות תחתונות שבעולם הנקודים, שלעת גדלות שנעשה הווג דע"ב ס"ג דא"ק והוריד מהם בחזרה את המלכות מבינה, למקומה למטה, ועלו בינה ותו"מ בחזרה להמדרגה, ונעשו קו שמאל, ויצא בהם אור החכמה, הנה אז, האירה החכמה ממעלה למטה, דהיינו מאצילות לבי"ע ונשברו הכלים ומתו. (כמ"ש לעיל בפתחה לחכמת הקבלה דף כ"א אות צ' ע"ש, ובתלמוד ע"ס שיעור ז' דף תכ"ט ד"ה הסיגים) והיה זה מטעם, וזיוניהון לא אשתכחו, וארעא אתבטלת, כי הזיון שלהם, לא נמצא כי המלכות הנקראת ארעא שעלתה לבינה, שממנה הזיון שלהם, נתבטלה לגמרי ע"י הארת הע"ב ס"ג, כי ירדה למקומה למטה, ונטהרו הכלים דבינה ותו"מ לגמרי, ויכלו להשפיע החכמה ממעלה למטה, שלא היה מי שזיוין אותם שישפיעו רק ממטה למעלה, וע"כ נשברו ז' המלכים ומתו. כמ"ש שם.

(דפו"י דף קע"ו ע"ב)

ה) האי מתקלא תלי באתר דלא הוה, אתקלו ביה אינון דלא אשתכחו. מתקלא קאים בגופיה. לא אתאחד, ולא אתחזי. ביה סליקו, וביה סלקין דלא הוו, והוו, ויהויין.
ו) סתרא גו סתרא, אתתקן ואזדמן, ו] בחד ם גולגלתא, מלייא טלא

תלופי גרסאות

מ גולגלא.

דרך אמת ו] הוא שפע העליון ועיין פ' נשא קכח ע"ב.

קדמא

הסולם

פרקא

הא' שנקרא רדל"א, להאיר לתחתונים הקרום של האויר, שבין גלגלתא לחכמה סתימאה, נזדכך וסותם. אלו שערות הראש דא"א הנקראות צמר נקי, תלויות במשקל. רצון הרצונות מתגלה, במצח דא"א, ע"י תפלות התחתונים. השגחה מעין פקוחה, שלא ינום, ושומר תמיד, נתקנה בעינים דא"א והשגחה של הפרצופין שלמטה תלויה בהשגחה זו העליונה דא"א. וב' נקבים של ממלא מקום השלטון, שה"ס החוטם, המעורר רוח חיים לכל. פרידשקא פירושו ממלא מקום השר, כמו פרידכש (מגילה י"ב ע"ב). פירוש. אחר שביאר, שהמתקלא תלוי בראש עתיק הנקרא רדל"א, ששם הוא השורש, ועיקר עמידת המתקלא היא בגוף דעתיק, כמ"ש מתקלא קאים בגופיה, ממשיד לבאר כאן איך המתקלא עומד בגוף דעתיק, שהוא חג"ת נהי"מ שלו. אמנם גם חג"ת נהי"מ דעתיק נעלמים מבחינת עצמם. אבל הם מתגלים ע"י התלבשותם בא"א, ועושים בו ז' תקונים המכונים ז' תקוני גלגלתא גם צריך שתדע שאע"פ שאמרנו שהמתקלא עומד בת"ת דגוף, ושם מתלבשת החכמה בחסדים במשקל השה והחכמה מאירה בשלמות הראויה, הנה זה רק לבחינת יציאת החכמה בלבדה, אבל עוד אין החכמה מתגלית להאיר שם, אלא רק בנהי"מ של הגוף באופן שמקום יציאת החכמה הוא בחג"ת, ושם עודה מכוסה, ומקום גילוי הארת החכמה היא בנהי"מ, והיינו במלכות בעיקר, שהיא כוללת נהי"מ, ומשום זה נחלקת כל מדרגה לג' חלקים, המרומזים בג' אותיות ם' ל' צ' דצלם. שמקום תלית המתקלא נקי ם' דצלם. שה"ס הראש. ומקום יציאת החכמה נקרא ל' דצלם, שה"ס חג"ת. ומקום גילוי הארת החכמה נקרא צ' דצלם. שה"ס נהי"מ, והם נכללים זה בזה, ויש מל"צ דמ' ויש מל"צ דל'

ה) האי מתקלא תלי וכו': מאזנים אלו תלויים במקום שלא היו, דהיינו בראש דעתיק שנתתקן שהמלכות לא תרד מבינה שלו לעולם, שזהו שורש המתקלא וכן נתתקן בראש כל מדרגה, כנ"ל בדבור הסמוך. ונבחן שתלוים שם. נשקלו בו אלו שזיוניהם לא נמצאו, דהיינו ז' מלכים שמתו מחמת שזיוניהן לא נמצאו נתתקנו מזח זה ששורש המתקלא נתלה בראש דכל מדרגה. ועצם המאזנים עומדים בגוף, דהיינו בקו אמצעי, שהוא ת"ת, שבו מציאות הדין של המסך דחירק, והדין הזה אינו מתאחד ואינו נראה במאזנים, כי אלו היה נראה היה מתבטל אפילו הו"ק דחכמה, אלא שפועל למעט השמאל אע"פ שאינו נראה בו. במאזנים האלו, עולים האורות דשמאל ממטה למעלה, ובו עולים, שלא היו, והיו, ויהיו.

פירוש המתקלא התלויה בראש כל מדרגה, נבחן שתלויה במקום שלא היו, כי אין שם מקום המלכות והדין שלה, אלא שנתתקנה שם כדי לתקן התחתונים, דהיינו לתת כח אל קו האמצעי שבגוף, כנ"ל. והמתקלא העומד בגוף כל המדרגה נבחן דהוה, כי בת"ת היא מציאת המסך דחירק בחזה שלו. והמתקלא העומד בסיום המדרגה, דהיינו בעטרת יסוד, שהוא קו האמצעי דנהי"מ, נבחן, דיהויין, כי הדין דמסך דחירק, אינו מתגלה בעטרת יסוד אלא אחר כריתת הערלה, וע"כ אומר בו לשון עתידי, דהיינו שמתגלים בו ע"י תקון.

ו) סתרא גו סתרא וכו': סתר בתוך סתר נתתקן ונזדמן בגלגולת אחת שהיא כתר של א"א המלאה טל הבדולה, שהוא חכמה סתימאה דא"א. ונמצא שחכמה דא"א שהוא סתר אחד יצאה ונתקנה בתוך הכתר דא"א, ושהוא סתר ב'. ובדרך זה נזדמן הארת ראש (דפ"י דף קע"ו ע"ב)

ספרא דצניעותא

ה

בדולחא. קרומא דאזכך וסתים, אינון [ז] עמר נ נקי תליין בשקולא.
ח] רעוא דרעוין ׀ אתגליא בצלותא דתתאי. אשגחא פקיחא דלא נאים, ונטיר

חלופי גרסאות

נ נקא. ׀ אתגליין.

דרך אמת [ז] צמר. ח] רצון של כל הרצונות מתגלה ע"י התפלות התחתונים שבעה"ז.

קדמאה

הסולם

סרקא

להיותם בחינת ׀' דצלם שבצ' והם ב' התקונים עמר נקי, שה"ס ב' אודנין, ורעוא דרעוין, שהוא המצח, והמצח ה"ס קו אמצעי בב' אודנין. ב) הם נצח והוד הנגלים, שהם בחינת ל' דצלם דצ', ששם מתחיל הגילוי, הנקרא, אשגחא פקיחו דלא נאים. ותקון הדי ה"ס ב' נוקבי דפרדשקא, ששם מאירים יסוד ומלכות דעתיק, והם צ' דצלם שבצ', וע"כ שם מקום גילוי החכמה. וזכור שהכרח התחלקות של מל"צ, הוא מכה המתקלא, שמקום תליתה הוא בב', ומקום עמידתה הוא בל', ושם עודה מכוסה, ומקום גילוייה הוא בצ'. וזה אמרו. אינון עמר נקי תליין בשקולא, שהם שערות דא"א העולים וצומחים מב' אודנין דא"א, שבהם מאירים נו"ה דעתיק הנסתרים, להיותם ׀ דצלם דצ', שבהם אין ה' יוצאת מאויר. ואויר הוה שבב' נקרא אוירא דכיא, וע"כ מכוונים השערות עמר נקי. ומשום שאין החכמה מתגלה שם, נמצאים הנצח והוד, שהם ימין ושמאל, שהם שקולים שוה בשוה. כי במקום שמתגלה החכמה, הוא מתארכת ומתגדלת על קו ימין עד שקו האמצעי צריך לשקול אותם בכח המסך דחירק שיהיו שוה בשוה. משא"כ כאן בנו"ה הנסתרים גם בבחינת השמאל מאירים רק חסדים, וע"כ הם שקולים. וז"ש תליין בשקולא, שבחינת הוד שבהם אינה ארוכה יותר מבחינת הנצח שבהם. והוא כמ"ש (באדרת נשא קכ"ח ע"ב) דלא נפיק נימא מנימא ושערא משערא. וזה הוא תקון הדי'.

ו"ש. רעוא דרעוין אתגליא בצלותא דתתאי, שהוא מצח דא"א, ששם מאיר יסוד דעתיק, שהוא קו האמצעי של נו"ה הנסתרים שלו. שבסבת הארת יסוד דעתיק שם נפנה המצח משערות, שהם כחות דין, ונתגלה בו רצון הרצונות. והוא תקון ה'. וז"ש אשגחא פקיחא דלא נאים ונטיר תדירא שהוא עינים דא"א, שבהם מאירים נצח והוד הנגלים דעתיק, והוא ל' דצלם דצ', ששם מקום עמידת המתקלא

דל' ויש מל"צ דצ'. באופן שיש מל"צ בחג"ת דעתיק, ומל"צ בנה"י שלו.

ח"ס ז' תקוני גלגלתא שנתקנו ע"י חג"ת נה"י דעתיק. שמחג"ת שלו מאירים פנימית הראש דא"א, שהם ג' תקונים, גלגלתא, וחכמה סתימאה וקרומא דאזכך. ומנה"י דעתיק מאירים ד' תקונים שבחיצונות הראש דא"א, שהם עמר נקי, ומצחא, פקיחו דעיינין, וב' נוקבי דפרדשקא, שה"ס החוטם.

וזה אמרו. בחד גלגלתא, שהוא כתר דא"א, ששם מאיר חסד דעתיק. הוא תקון האי' ובחינת ׀ דצלם שבחג"ת דעתיק. מלויא פלא דבדולחא, שהוא חכמה דא"א, ששם מאיר גבורה דעתיק, הוא תקון הב', ובחינת צ' דצלם דחג"ת דעתיק. קרומא דאזכך אזכך וסתים, שהוא הקרום הסותם את חכמה דא"א שלא תתגלה לחוץ ממנו, ושם מאיר ת"ת דעתיק שהוא קו האמצעי, וזהו תקון ג', ובחינת ל' דצלם שבחג"ת דעתיק, שבו עומד המתקלא כנ"ל. וז"ש, אזכך וסתים כי להיותו בחינת קו אמצעי ול' דצלם, הרי הוא מיחד ב' הקוין זה בזה והחכמה מתתקנת בלבוש יקר דחסדים ויכולה להאיר בשלמות. וז"ש אזכך, שה' יוצאת מאויר שלה וחזרה להיות אור, (כנ"ל ב"א ח"ה ד"ה כד) כי ע"י המתקלא שבה נשלמה אור החכמה, ועכ"ז, וסתים, שלא נפתחה סתימתה הסותמת את החכמה דא"א, והוא מטעם הנ"ל שאע"פ שהמתקלא עומד בחג"ת מכל מקום הם רק מקום יציאת החכמה, ולא מקום גילוי לחכמה, וגילוי החכמה אינה אלא רק בנה"י. ע"כ נשארה שם החכמה סתומה ע"י הקרום, אע"פ שנודרך והשלים אור החכמה. ומסבה הוה היה הכרח, שנה"מ דעתיק ששם מקום גילוי החכמה יאיר עוד ד' תקונים בא"א, ואז מתגלה החכמה בתקון האחרון המכונה חוטמא, שהוא המלכות. וכבר ידעת שגם בנה"מ יש מל"צ. וע"כ יש ב' בחינות נו"ה, א) מכוונים נצח והוד הנסתרים (דפ"י דף קע"ו ע"ב)

תדירא. אשגחותא דתתא באשגחותא דנהירו דעלאה. ^ט תרין ^ס נוקבין דפרדשקא,
^פ דאתער רוחא לכלא.

(ז) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, שיתא ^צ בראשית עלייהו, כולהו לתתא, ותליין משבעה ^ק דגולגלתא ^ר עד יקירו דיקירותא, והארץ תניינא לאו בחושבן והא אתמר. ומהיא דאתלטייא נפקא, דכתיב ^ט מן האדמה אשר אררה יי. ^ט היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים. תליסר, תליין בתליסר ^ת יקירו דיקירותא.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(א) (בראשית ה') ב"ב רכב צ"ג. ע מוסיף דביה תרין. פ ואתער. צ מוסיף בראשית ברא שית. ק דגולגלתא. ר ל"ג עד; דעד. ש ל"ג היתה תהו ובהו. ת דיקירו.

דרך אמת ^ס נקבי החלון שעל ידו נושכ רוח החיים בעולם והם סוד שני נקבי ההיין שבשם יודי. ויש מפרשים נוקבין דפרדשקא שני חלונות של פרדשקא שהוא פקיד ממונה גדול וחשוב. ורמז על התפארת התפשטות הכתר ולו שני חלונות הנזכרים בפ"י הא.

פרקא

הסולם

קדמאה

ד' תקונים בחצוניות הראש. שהם עמר נקי, ורעוא דרעוין, ואשגחא פקחא, וב' נוקבי דפרדשקא. שאין החכמה יכולה להתגלות אלא בתקון האחרון הזה. וז"ש דאתער רוחא לכלא, שממנו יוצא רוח החכמה לכל פרצופין התחתונים. (ועי' בתלמוד עשר ספירות שיעוד י"ג מאות נ" עד אות צ"ב, ששם נתבארו ז' תיקוני גלגלתא האלו באריכות.)

(ז) בראשית ברא וגו': בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ הם שש תיבות, כנגד חג"ת נה"י, ובראשית עליהו, שהיא בינה. כולם הן למטה בבינה ובז"א, והן תלויות ונמשכות מז' תיקוני גלגלתא, ומתפשטים עד היקר מכל יקר, שהוא י"ג תיקוני דיקנא דא"א, שמהם נמשך הכתוב הב' היתה תהו ובהו וגו' שבו י"ג תיבות, כמ"ש לפנינו. והמלה והארץ השניה, דהיינו והארץ שבה מתחיל הכתוב הב', אינה בחשבון י"ג תיבות אלו כמו שלמדנו, משום שיצאה מן אותה הארץ שנתקלקלה, בחטא של עצה"ד, שנתערב בה המלכות דמדת הדין הקשה, שכתוב מן האדמה אשר אררה ה'. וע"כ אינה בחשבון י"ג, והם מתחילים מן היתה, דהיינו היתה, תהו, ובהו, וחשך, על, פני, תהום, ורוח, אלקים, מרחפת, על, פני, המים, שהם י"ג תיבות, ואלו י"ג תיבות תלויות מן י"ג תקונים שביקר מכל יקר, שהוא הדיקנא דא"א, ומתבארים לפנינו להלן (מאות י"ד עד אות י"ח.)

שיתא

המתקלא ויציאת החכמה. אבל עוד לא מקום גילוי, וז"ש, אשגחותא דלתתא באשגחותא דנהירו דעלאה, השגחה, רומז על אור החכמה, הנקראת ראייה, ואומר, שהחכמה המתגלה למטה בחוטם דא"א, מקובלת מכאן, מעינים דא"א, שבהם מקום יציאת החכמה, להיותה בחי' ל' דצלם דצ'. כמבואר. והוא תקון הששי דא"א. וזה אמרו, תרין נוקבין דפרדשקא דאתער רוחא לכלא, שהוא חוטם דא"א, שבו מאירים יסוד ומלכות דעתיק, שהם בחינת צ' דצלם שבצ'. וע"כ יש בחוטם ב' נקבים, כנגד הארת יסוד ומלכות דעתיק, ושם הוא מקום גילוי החכמה. וע"כ נקרא החוטם בשם פרדשקא, שפירושו ממלא מקום של השליט, משום שעיקר השולט על יציאת החכמה, הוא בעינים דא"א, שהם ל' דצלם, אלא משום ששם אין מקום לגילוי, ששם בחינת ג"ר, ואין החכמה מתגלית אלא בכלים דו"ק, וע"כ נתגלתה בחוטם, שהוא ו"ק, ובחינת צ' דצלם דצ'. נמצא, שהחוטם הוא פרדשקא, וממלא מקום של העינים. וזה הוא תקון השביעי.

והנך מוצא שמשום שעתיק רצה לגלות החכמה ע"י א"א הוכרחו ז' ספירות תחתונות אצ"ת נהי"מ, לעשות ולתקן ז' תקוני גלגלתא הללו בא"א. שהם הארות ג' בחינות מל"צ שבחג"ת דעתיק, בפנימיות ראש דא"א, שהם גלגלתא וחכמה סתימאה ואוירא. וג' בחינות מל"צ שבנה"י דעתיק, והמלכות שלו, העושים (דפרי' דף קע"ו ע"ב)

ספרא דצניעותא

ז

(ח) שיתא אלפי שנין, תליין בשיתא קדמאי, שביעאה עלייהו, דאתתקף בלחודוי. ואתחריב כלא בתריסר שעתי, דכתיב היתה תהו ובהו וגו'. תליסר יקים לון ברחמי, ומתחדשן א בקדמיתא, ב וקמו כל אינון שיתא. בגין דכתיב ברא, ולבתר כתיב היתה, דהא הות ודאי, ולבסוף תהו ובהו וחשך, ג ונשגב יי לבדו ביום ההוא.

(ט) גלופי דגליפין ג כחיו דחויא אריך, ומתפשט לכאן ולכאן, זנבא ברישא. רישא ד אחיד אכתפין, אעבר וזעים, נטר וגניז. חד כ לאלף יומין זעירין

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

א כקדמיתא. ב קמו. ג בחיו; דחיו. ד אחורא ; אחורא כתפין ; אחור ; אחור ; אחורא.

(ב) (ישעיה ב) וישלח עו ציד.

דרך אמת י' חקוקה של כל החקוקות שחקק הסיי נתגלה מסם מראה ודמיון של נחש ארוך שמתפשט לכאן ולכאן כאומרו כחיו דחויא וכו'. כ' אחד לאלף יומין זעירין מתגלה קליטה אחת והיינו חטיפה בקשרי סנפירין בחבל נחלתו וחטיפה זו היא תגבורת כח הנחש הנזכר והיא מלשון רז"ל במסכת שבת קולס אדם מן המזחילה שפיי חוסף בידו ושותה ע"ש. וענין חטיפה זו נרמז בסבא משפטים ע"ש.

קדמאה

הסולם

פרקא

במלכות לקיים העולם בשתא אלפי שני עיי כלים ואורות שלה. ועליה רומות המלה, בראשית. ונודע, ששורש תקון זה דעלית המלכות בבינה, הקטנות והגדלות וכל מיני מוחין, יוצאים מ"ב תקונים שבדיקנא דאיא, עד ונקה, שהיא בחינת המלכות, שבחינתה עצמה גנוזה, אלא שמקבלת מן י"ב תקונים של הדיקנא, כמ"ש להלאה, וע"כ נאמר עליה ונקה לא ינקה, כי כל אלו האורות של י"ב התקונים הם מכלים ואורות דבינה ומבחינה זו נקראת ונקה, ולא מכלים של עצמה, שהם עוד בסוד לא ינקה, ובאלף הוי יחרבו כל אלו המוחין הנמשכים מן י"ב תקוני דיקנא. שז"ס חורבן העולם שיהיה באלף הוי. וז"ש ואתחריב כלא בתריסר שעתי, שכל מה שבתריסר שעתי, שהם י"ב תקונים דדיקנא הכוללים כל האורות והכלים דבי"ע יחרבו (כמ"ש בהקדמת ספר הזהר דף ע"ט ד"ה בן איש חי. ודף פ"א ד"ה והענין ע"ש כל ההמשך) תליסר יקים לון ברחמי, שמול י"ג, שנאמר עליה בשתא אלפי שני לא ינקה, כנ"ל הנה אז תקבל תקונה המחולט (כנ"ל בהקס"ה דף פ"א ד"ה והענין) כי הבי"ן ישוב להיות ס"ג ע"ש בהמשך, ואז וקמו כל אינון שיתא, שכל המוחין דשתא אלפי שני יחורו ויקומו. כמ"ש שם.

(ט) גלופי דגליפין כחיו וכו': חקיקות החקיקות הוא כמראה נחש ארוך ומתפשט לכאן ולכאן, הזנב הוא בראש, הראש מתאחד בכתפיים

(ח) שיתא אלפי שנין וכו': ששת אלפים שנה שהעולם עומד תלויות ונמשכות בשש תבות הראשונות שהם, ברא אלקים את השמים ואת הארץ השביעי שהוא בינה, הוא עליהם, שמתגבר בלבדו, דהיינו המלה בראשית המוקדמת להם. ונחרב הכל בי"ב שעות, שכתוב, היתה תהו ובהו וגו'. השלשה עשר, יקים אותם הי"ב שעות ברחמים. ומתחדשים ככתחילה, וקמים שוב כל אלו הששה. משום שכתב ברא, ואח"כ כתוב, היתה, שמשמע שעתה כבר איננה, והוא כי היתה ודאי בששה אלפי שני, ולבסוף, באלף הוי היא תהו ובהו וחשך וגו', כי נחרבה. ח"ש ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, דהיינו באלף הוי.

פירושו. נודע שלתקון העולם, שתף מדת הדין במדת הרחמים, דהיינו שהעלה המלכות לבינה, שעייז השיגו זרין מוחין וכלים מן הבינה ונתקיים העולם, ולולא זה לא היה העולם מתקיים (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) ח"ש שיתא אלפי שנין תליין בשיתא קדמאי, שה"ס חג"ת נה"י של ז"א שנמתקו בכלים דבינה, שע"כ המה חסרי המלכות, ועטרת יסוד שה"ס מפתחא, דהיינו מלכות מבחינת בינה, היא עומדת במקום מלכות האמיתית דמדת הדין. ז"ש שביעאה עלייהו דאתתקף בלחודוי, שבחינת המלכות, שהיא ספירה השביעית, היא מבחינת בינה שהוא ממעל חג"ת נה"י, כי הבינה לבדה מתחזקת (דפרי" דף קע"ו ע"ב)

האתגלייא, קולטרא בקטרוי, סנפירא בעדבוי, אתבר רישיה במיין דימא רבא, דכתיב א שברת ראשי תנינים על המים. תרין הוו, חד ו אתחזרי, תנינם כתיב חסר. ראשי, כד"א ד ודמות על ראשי החיה רקיע.

מסורת הזר

חלופי גרסאות

ג (תהלים עז) בא יג צ"ק. ד (יחזקאל א) כ"א כח צ"א.

ה אתמליא; אתגלייא ואתמליא. ו אתחזרו.

פרקא

הסולם

קדמא

נשאר ממנו רק בחינת ו"ק דחכמה שהוא נבחן לכתפין. אע"כ וזעים. בשעה שעובר להשפיע חכמה הוא זועם בדינים, משום שאינו נגלה אלא על גורא דדינא (כנ"ל וירא ט"ה ד"ה מה) בסו"ה בערב"היא באה. נפיר ונניז. שעל ידי הזעם שלו שומר, שהרשעים לא יקרבו להמשיך ממנו. וגונו הג"ר דחכמה.

ונודע שהחכמה מכונה אלף ימים, ובחינת ו"ק דחכמה מכונה אלף ימים קטנים. והמלכות ה"ס אחד לאלף ימים אלו, ואין החכמה מתגלית בשום מדרגה אחרת זולתה. ו"ש, חד לאלף יומין זעירין, אתגלייא קולטרא בקטרוי, שבמלכות, שה"ס אחד לאלף ימים קטנים, מתגלה ההשגחה, שה"ס חכמה, על ידי תקוניו ומשמיענו שחץ ממנה אין החכמה מתגלה כלל, (כנ"ל בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד כמה). ומלכות זו בשעה שהיא מגלית חכמה נקראת סנפיר, שהעולם עומד עליו. שאין קיום לעולם זולת על ידי חכמה זו שהיא מגלית, ו"ש, סנפירא בעדבוי שהסנפיר שהעולם עומד עליו הוא בתלקו של מלכות זו שה"ס חד לאלף וכו' כמ"ש לעיל (ב"א י"ד ד"ה פירושו. ע"ש).

ונודע שבביאת קו האמצעי להכריע וליחד ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה, הוא עושה ב' פעולות שמתחילה פועל במסך דמלכות דמדת הדין, ואח"כ פועל במלכות הממוקת במדת הרחמים, כנ"ל (פרשת לך דף י"ג ד"ה ונחבאר ע"ש, ואין להכפיל הדברים). שבמסך דמדת הדין שמצמצום א' הרג את הנוקבא, ובמסך הממוקת דמדת הרחמים מצמצום ב' מחץ ראשו של הזכר, דהיינו שמיעטו מג"ר דג"ר והעמידו על ר"ק דג"ר, כמ"ש לעיל (פרשת בא דף ט"ו ד"ה ביאור. ע"ש).

זה אמרו. תרין הוו, חד אתחזרו, שמבחינת קו שמאל הנ"ל נמשכו ב' תנינים, שהם לויתן ובת זוגו, אבל בסבת המסך דחירק

בכתפים, עובר הזעם שומר וגונו. אחד לאלף ימים קטנים מתגלה ההשגחה בתקונו. הסנפיר שהעולם עומד עליו הוא בחלקו. ראשו נשבר במים של ים הגדול, שכתוב, שברת ראשי תנינים על המים. שנים היו והחזרו אחד, שכתוב תנינם, חסר ה' דלשון רבים. ואע"פ שכתוב ראשי הוא לשון יחיד, כמו שאתה אומר, ודמות על ראשי החיה רקיע. הרי שנאמר ראשי עם י' אע"פ שהיא ראש חיה יחידה, אף כאן בתנין, אע"פ שנאמר ראשי, הוא ראש של תנין אחד. קולטרא, פירושו השגחה, מלשון דעביד קומיס קליטר (וי"ר כ"ח) שפירושו ראש המשגיחים. בקטרוי, פירושו עשיה ותקון, מלשון, קטרוי בירי (תועד קטן יוד ע"ב).

פירושו. המדובר הוא כאן, בסוד קו שמאל מבחינתו עצמו, שממנו נמשכים כל הדינים. ומדמהו לצורת תנין בים, ולצורת נחש ארוך להיותו נמשך מקו שמאל דבינה עד המלכות הנקראת ים. וע"כ הוא ארוך. ועוד, כיון שהחכמה מתגלית בקו שמאל, והחכמה נקראת ארוך, ע"כ קורא אותו, חויא אריך. זה אמרו. גלופי דגליפין, דהיינו קו שמאל שממנו כל החקיקות שהם הדינים, כחיוו דחויא אריך ומתפשט לכאן ולכאן, שהוא מתפשט לבינה ולמלכות, כנ"ל, וע"כ הוא ארוך מבינה עד מלכות. זנבא ברישא, הזנב שלו הוא בראש. כי בקו שמאל נהפכו המדרגות, כי הסדר הוא ג"ר בראש ו"ק לאחר כך בגוף, וגורא דדינא בסיום, המכונה זנב, וכדי למחות הרשעים שהיו ממשיכים מג"ר דחכמה ממעלה למטה נעשה תקון בקו שמאל של הפיכת המדרגות שגורא דדינא עלה למעלה באופן שהסיום והזנב נעשה לבחינת ראש, ואחר כך הו"ק ואח"כ לבסוף הג"ר, (כמ"ש לעיל פרשת וירא דף פ"ג ד"ה פנימיות ע"ש) הרי שזנבא ברישא. ו"ש, רישא אחרי אפתיפין, שהראש שלו הוא בחינת כתפין, בלומר שנסתלקו ממנו הג"ר שהוא ראש, ולא (דמ"י דף קע"ו ע"ב)

(י) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, היינו דכתיב (ה) כי הוא אמר ויהי, ה הוא בלחודוי. לבתר אתחזרו חד יהוי' ה יהיו וי' בתראה שכינתא. לתתא. כמה דה' שכינתא אשתכח ובחד מתקלא אתקלו.
 (יא) והחיות רצוא ושוב, דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב. (ו) אמרו צדיק כי טוב. הא, כ במתקליה סלקא. קדמאה בלחודוי. וכלא לחד ל אתחזרו.
 (ז) אחתא ומודעתא כלילין דא בדא ביר'ד ה"א, [ל] כתרין רחימין דמתחבקן.
 (יב) שיתא נפקין מענפא דשרשא דגופא, לישן ממלל רברבן. לישן דא,

חלופי גרסאות

ז ל"ג אור. ח מוסיף הוא בלחודוי ויהי בלחודוי.
 ט יהוי' י; יהיו וי; יהיו י; יהיו יהי.
 י לתתאה. כ במתקלא. ל אתחזרו. ט מוסיף וי' אחתא; וא"ר אחתא.

מסורת הוזהר

(ה) (תהלים לג) ז"ח ב ט"ד ש"ב. (ו) (ישעיה ג) ב"א רסז צ"א

דרך אמת [ל] כשני אוהבין המתחבקין זה עם זה.

קדמאה

הסולם

פרקא

(יא) והחיות רצוא ושוב: דכתיב וירא אלקים את האור כי טוב. פירוש, כשהחיות, שה"ס הארות התכמה שבשמאל, הן ברצוא, להמשך ממעלה למטה הם פוגעים בדינים של קו אמצעי או הם ושוב, שמחזירים הארתם ממטה למעלה, כדי להתיחד בחסדים. וז"ש וירא אלקים את האור כי טוב, שע"י קו האמצעי, נעשה האור טוב כי הוא שב ומתיחד עם הימין, וז"ש אמרו צדיק כי טוב, כי הצדיק הוא קו אמצעי שבנו"ה שהם ימין ושמאל ועושה אותה בבחינת טוב כנ"ל. פסוק זה וירא אלקים כי טוב, עולה במאזנים, שהוא קו האמצעי השוקל ומשווה ב' האורות ימין ושמאל שיהיו שווים ויתיחדו זה בזה, (כנ"ל אות ג' בסולם) אבל פסוק הראשון יהי אור ויהי אור היו הימין והשמאל בפני עצמם, שעוד לא נתיחדו במאזנים. וכולם חזרו לאחד אח"כ, ע"י קו האמצעי, שהאחות שה"ס חכמה, ומודע שה"ס בינה, הנרמזים ביהי אור ויהי אור כנ"ל, נכללו על ידו זה בזה, בסוד י"ה, שהוא חכמה ובינה, שהם כתרנים האהובים המתחבקים. ומה שמכנה חו"ב אחתא ומודעתא, הוא בסו"ה, אמור לחכמה אחותי את ומודע לבינה תקרא. שהחכמה נקראת אחות משום שאסורה עליו כאחותו, כמ"ש חז"ל, וכל החכמה המתגלה באצילות, הוא ע"י הדעת שבבינה שחזרה להיות חכמה, וע"כ נקראת הבינה מודע, ע"ש הדעת.

(יב) שיתא נפקין מענפא וכי: שש ספירות חגית נהי', יוצאות מן הענף של שורש

דחירק שהמשיך קו האמצעי סוד המלכות דמדת הדין נהרגה הנקבה, ונשאר תנין אחד, הזכר. אתבר רישיה במיין דימא רבא. דהיינו שנתמעט לבחינת ו"ק דג"ר, ע"י המסך דחירק שבקו אמצעי דצמצום ב' שהוא מלכות הממותקת שזה נבחן כמו שנשבר ראשו, דהיינו הג"ר שלו, ונעשה בו נקב, (כנ"ל פרשת בא דף י"ג ד"ה פירושו) שזסו"ה, שברת ראשי תנינים על המים. שהכונה על תנין הזכר הנ"ל. ואין לשאול שכתוב תנינים לשון רבים. שהרי תנינים חסר כתיב. שיוורה על תנין אחד. וכן ראשי הוא כמו ראשי החיה, שהוא ג"כ לשון יחיד.

(י) ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור: היינו שכתוב, כי הוא אמר ויהי, שכתוב אמירה בויהי, להראות, אשר ויהי, הוא בפני עצמו, והמלה יהי אור הוא בפני עצמו, כי יהי אור הוא אבא וקו ימין, ויהי אור הוא אמא וקו שמאל. ואח"כ חזרו ימין ושמאל להיות אחד, על ידי קו האמצעי, שה"ס ז"א שהכריע ביניהם בכח המסך דחירק, כנ"ל. ונתיחדו יהי עם ויהי ונעשה מהם צירוף יהו"י, כי האותיות השוות אינם נכפלות, יה"ו, ה"ס אבא ואמא ז"א המכריע ומיחדס. וי' האחרונה שביהו"י, היא השכינה למטה, כמו ה' היא השכינה ובמשקל אחד נשקלו, כי י' ה"ס ה' שנכנסה לאור י"ה ונעשה לאור, דהיינו המלכות שעלתה לבינה (כמ"ש לעיל ב"א מ"ג ד"ה יהי) וע"כ היא השכינה כמו ה', ויהו"י הוא אחד כמו י"ה ויהי. שפירושו, אבא ואמא ז"א והמלכות. (דפרי דף קע"ז ע"ב)

סתים בין י"ד וה"א, דכתיב ז) זה יאמר לה' אני וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו ליי' ובשם ישראל יכנה, יכנה ממש. זה יאמר לה' אני: אחתא. וכלא אתמר ביה"י. כלא כלילין בלישן סתים לאימא. דהא אתפתחת ס ליה דנפיק מינה. אבא יתיב ברישא, אימא באמצעייתא ומתכסייא מכאן ומכאן ווי למאן דגלי ערייתהון.

(ג) ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים, ם שליט דכר בנוקבא. דכתיב ן) וצדיק יסוד עולם, נהיר ן יר"ד בתרין, ונהיר ומעבר לנוקבא. אתיחד

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (ישעיה מד) לך קמג צ"ד. ח) (משלי י) ב"א נ ל"ג יכנה. ט לית. ע שלימו דכר ונוקבא. פ ל"ב רמו צ"ג. יר"ד.

קדמאה

הסולם

פרקא

הדעת בג' מוחין חב"ד אלו, ויוצאים ומתפשטים לז"א למטה. (כנ"ל בראשית א' דף רפ"ז ד"ה תלת) וז"ש, דהא אתפתחת ליה, שאמא נפתחה מן הדעת שהוא הלשון וע"כ כלא כלילין בלישן סתים לאמא, שהוא דעת. דנפיק מינה, שהוא יוצא עם חב"ד אלו למקומו בז"א עצמו. ומה שמכנהו לישן סתים, הוא משום שהוא סותם הג"ר דקו שמאל דבינה, שממעט ממנו הג"ר דג"ר כנודע. ומה שמכנה את הדעת ענפא דשרשא דגופא, הוא משום שהדעת הוא באמת ז"א שנקרא גוף, שעלה למ"ן לאמא, וז"א מכונה גוף, וע"כ נבחן לענף יוצא בראש מן שורש הגוף, שהוא ז"א.

וזה אמרו, אבא יתיב ברישא, שהוא נקרא או"א עלאין, והוא י' דהויה. אמא באמצעייתא, שהיא נקראת ישו"ת, והיא ה' דהויה, וז"א שה"ס ו' דהויה הוא למטה, ומתכסייא מכאן ומכאן, שהחכמה שבאמא מתכסה מצד מעלה מאו"א עלאין, שהם חסדים מכוסים לגמרי מהארת חכמה, ומצד מטה מז"א, שגם הוא סוד חסדים מכוסים. וע"כ ווי למאן דגלי ערייתהון, דהיינו מי שרוצה לגלות ולהמשיך החכמה שבקו שמאל דאמא ממעלה למטה, שגורם בזה להפריד או"א עלאין מישו"ת דהיינו פירוד בין י"ה, ופירוד בין י"ה אל הו', וענשו מרובה.

(ג) ויאמר אלקים יהי מארת ברקיע השמים: רומז שהזכר שהוא ז"א, ישלוט על על הנקבה, שהיא המלכות, שע"כ נקרא הזכר, מאור הגדול, והנוקבא מאור הקטן, שכתוב, וצדיק יסוד עולם, שהצדיק שהוא יסוד דז"א הוא היסוד של המלכות שנקראת עולם שמשמע

שורש הגוף, שהוא לשון מדברת גדולות, כי הלשון היא ענף יוצא מפנימיות הגוף ממטה למעלה אל הפה דראש, והוא ספירת הדעת דהיינו קו האמצעי המכריע ומיוחד חכמה ובינה, כנ"ל (משפטים אות תקכ"ט) ואומר שם שהוא פשיטותא דתפארת וכו' ע"ש בסלס). לשון הזה סתום בין יו"ד וה"א, שהם חכמה ובינה. שכתוב, זה יאמר להו"י"ה אני, וזה יקרא בשם יעקב, זה יכתוב ידו להו"י"ה ובשם ישראל יכנה. יכנה ממש. זה יאמר לה' אני, הוא האחות, דהיינו חכמה בסוד שאסורה כאחותו, שאין בה השגה, וזה יקרא בשם יעקב, היינו מודע, שהיא בינה, שבה מתחיל הארת החכמה, וע"כ נאמר בשם יעקב, כי בשם, פירדשו השגה, וזה יכתוב לה', הוא דעת, ובשם ישראל יכנה, היא התפשטות הדעת לז"א, שאז נקרא ז"א ישראל. דהיינו יכנה ממש כנ"ל. הכל נאמר ביה"י. דהיינו בחכמה בינה דעת כמבואר. הכל כל ג' אלו, חכמה בינה דעת, כלול בלשון הסתום באמא, שהדעת המכריע בין ב' קוין חכמה בינה שבאמא, כולל בעצמו חב"ד, כי נפתחה ממנו, ויצא ממנה. אבא ישב בראש אמא באמצע, ומתכסה מכאן ומכאן, אוי למי שמגלה ערותם. פירוש. כיון שב' קוין דאמא היו במחלוקת והיתה משום זה בסוד ם סתומה ולא נפתחה מסתימתה אלא על ידי הלשון שה"ס קו האמצעי, שעל ידו האירו בה ג' קוין חב"ד, ונודע שכל האורות שהתחתון גורם לעליון זוכה בהם התחתון. כמ"ש לעיל, דכיון דתלת דאמא מחד נפקין, שיוצאים מדעת שה"ס ז"א שעלה בסוד קו האמצעי לאמא לבחינת קו אמצעי ע"כ חד בתלת קיימא, זוכה (דסו"י דף קע"ו ע"ב)

י'ד בלחודי, ז סליק בדרגוי לעילא לעילא. אתחשכא נוקבא, ואתנהירת אימא ומתפתחא (+) בתרעוי. אתא מפתחא דכליל בשית, ומכסיא פתחהא, ואחיד פ לתתא להאי ולהאי, ווי למאן דגלי פתחהא.

חלופי גרסאות

ז מוסיף וכתר כן סליק. ק ליג לתתא.

קדמא

הסולם

פרקא

את הנוקבא. אמנם גם הו', שהיא זיא, דבוקה באמא. כנ"ל, ונבחקן, אשר הו' דבוקה בקו ימין דאמא, והו' דבוקה בקו שמאל דאמא. ונודע, שעם עלית בינה ותו"מ דכל מדרגה, שנעשו השמאל של המדרגה, נתעוררה מחלוקת בין ימין לשמאל, ונעשה פירוד ביניהם. (כנ"ל ב"א דף נ"ז ד"ה זוח) ואז נעשה פרוד בין י"ה, שהי' שכולה ימין, נבדלה לעצמה ועלתה למעלה, וז"ש אתייחד י' בלחודי, סליק בדרגוי לעילא לעילא, והנוקבא הדבוקה בקו שמאל דאמא, נחשכה לגמרי, כי אין החכמה שבשמאל יכולה להאיר בלי התלבשות בחסדים שבימין, (כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקמ"ט) וז"ש אתחשכא נוקבא, שלהיותה בחינת שמאל בלי ימין, היא נקבעה להיות תמיד בסוד החושך. כי ע"כ ה"ס לילה, ואח"כ הכריע ז"א אשר שם. באמא, את ב' קוין ימין ושמאל שבאמא, ונעשה בה סוד הדעות, ואז חזרה והאירה. וז"ש ואתנהירת אמא ומתפתחא בתרעוי ומכסיא פתחהא, דהיינו אחר הכרעת ז"א, שהוא מפתחא דכליל בשית, שהוא ז"א, והוא מפתחא דכליל שית, את ב' הקוין שלה שאו חזרה הי' להאיר בה', וה' ספירות כח"ב תו"מ שלה שכל אחת כוללת עשר, נעשו לנ' שערי בינה, ונודע ששער האחרון מבחינת הכלים דאמא, הוא גנוז במלכות דאמא, וה"ס מנעולא, ושער הנ' הבלתי מושג, (כנ"ל בהקדמת 190 הוזהר דף מ"ו ד"ה זוח), וע"כ הוא צריך כיסוי וגניזא. (כנ"ל בהקס"ז דף צ"ט ד"ה ב'). וע"כ נה"י דאמא מתלבשת בז"א, וז"א מכסה אותם, ואחיד לתתא, במלכות להאי ולהאי, בבינה ומלכות, שנתאחד בבינה להיותו מכריע בין ב' קוין שלה, והוא מלביש נה"י שלה, ונתאחד במלכות שמזדווג עמה ומאיר אליה מג' קוין שלו, ווי למאן דגלי פתחהא, כי כשהמנעולא שהיא המלכות דמת הדין שבשער האחרון דאמא, מתגלה, הוא אוכד כל הארותיו (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא) ועונוו גדול מאד. הנהב נתבאר

שמשמע, שלולא הצדיק לא היה קיום לעולם, וע"כ שולט עליה, ומפרש למה הוא כך, ואומר, הי' שהוא חכמה ואז"א עלאין, האירה בשתי ההין, והאירה ועיברה את הו' ראשונה עם הנוקבא, ואח"כ נתיחדה הי' בפני עצמה, שנבדלה מן הו' ועלתה במדרגותיה למעלה למעלה, ונתחשכה הנוקבא, ואמא האירה ונתפתחה בשעריה, ובא המפתח הכולל שש ספירות, שהוא ז"א, ומכסה הפתח דאמא, ונתאחד למטה, עם זו ועם זו, דהיינו עם הנוקבא ועם אמא, אוי למי שמגלה הפתח. פירוש, נודע שמכח עלית המלכות לבינה בכל מדרגה, נבקעו כל המדרגות לבי חצאים, שכ"ח נשארו במדרגה ובינה ותו"מ נפלו מכל מדרגה למדרגה שמתחתיה. (כנ"ל ב"א דף ד' ד"ה ביאור) ואח"כ לעת גדלות, יורדת המלכות מבינה בכל מדרגה, וג' ספירות בינה ותו"מ, שנפלו לתחתונה חוזרים ועולים למדרגתם (כנ"ל ב"א דף ר"צ ד"ה בגין) ולוקחים עמהם גם את התחתונה שהיו מלובשים בהם בשעת הנפילה, שעייז עולה כל תחתון לעליון, ומקבל האור דעליון, שזה הוא סוד העיבור (כנ"ל ב"א דף מ"ב ד"ה פירוש).

וכבר ידעת, שהי' ה"ס חכמה, וכן היא אז"א עלאין, והו' ה"ס בינה, וכן ה"ס ישו"ת, ונמצא שבעת ירידת הפרסאות, דהיינו המלכות, מכל מדרגה, הבינה ותו"מ דכל מדרגה חוזרות למקומם ומעלים עמהם גם המדרגה התחתונה, אל העליונה, נמצא שבינה, ותו"מ של הי' חזרו אליה, והעלו עמהם גם מדרגת ה' אל מדרגת הי', ונעשו אחד, וכן על דרך זה חזרו בינה ותו"מ של הו', והעלו עמהם גם מדרגת ו"ה, שהם זו"ן אל הו', ונעשו אחד עם הו', אשר הי' כבר מחוברת עמה, ונמצא בזה, שהי' מאירה לב', ההין, ביחד, כי ה' תחתונה שהיא מלכות כבר נתדבקה באמא, שהיא ה' ראשונה, והארה זו נבחנת לעבור, וז"ש, נהיר י' בתרין ונהיר ומעבר לנוקבא, שהי' מאירה ומעברה (דפי" דף קע"ו ע"ב *) דף קע"ו ע"א)

(ד) פרקא תניינא. דיקנא מהימנותא. ר דיקנא לא אדכר בגין דהיא יקירותא דכלא מאדנין נפקת, ט בסחרנהא דבסיטא, סליק ונחית חוטא חוורא. בתליסר מתפרש.

(טו) ביקירא ט דביקירותא ההיא, כתיב ט לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם. אדם לבר הוא. אדם לא כליל הכא. כ"ש איש. בתליסר נביעין מבויעין מתפרשן, ארבע בלחודי ה אסתמרו. תשעה אשקיון א לגופא.

(טז) ב מקמי פתחא דאדנין, ג שארי יקירו לאתתקן, ז נחית ה בשפירי ברישא דשפוון. מהאי רישא להאי רישא קאים. ו ארחא דנפיק תחות תרין נוקבין דפרדשקא, ט לאעברא חובה, דכתיב י ותפארתו עבור על פשע. ז תחות

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (ירמיה ב.) י (משלי יט) ח"ג קמא. ר ל"ג דיקנא. ש ביקירותא. ת אסתמכו. א לגנתא ; מוסיף לגופא דגנתא. ב מקפי ; מוסיף תקונא קדמאה מקמי. ג שרי ; שדי. ד מוסיף תניינא נחית. ה בשפירו. ו מוסיף תליתאה ארחא. ז מוסיף רביעאה תחות.

דרך אמת מ] טביב תואר הפנים. נ] פירשתי לעיל בסמוד.

תניינא

הסולם

פרקא

מגופא כל שכן שהוא מחוץ לא"א, ולפיכך אין להם התכללות בדיקנא זו דא"א. בשלשה עשר עינות מבויעים מתבאר הזקן, ורק ארבעה תקונים מהם נשתמרו, שלא ישפיעו למטה לז"א, ותשעה תקונים מהם משקים את הגוף, שהוא ז"א.

(טז) מקמי פתחא דאדנין וכו' : תקון ראשון הוא, שמלפני הפתח של האזנים התחיל היקר, שהוא הזקן, להתתקן, דהיינו מכנגד נקבי האזנים, ויורד ביופי למטה, עד תחילת השפתים. (ב) השערות שבראש השפתים, מראש הזה שבשפה הימנית, לראש הזה, שבשפה השמאלית. (ג) נמצא דרך הפנוי משערות, היוצא תחת ב' נקבי החוטם להעביר הפשעים, שכתוב ותפארתו עבור על פשע. (ד) השערות שמתחת השפתים שהשערות חוזרים להיות ראש אחר. (ה) דרך אחר פנוי משערות יוצא תחתיו, דהיינו באמצע השערות שבשפה התחתונה. (ו) מנחת בשמים, דהיינו שערות, חופה, על הפנים, מלמטה עד ראש שפה עלאה. (ז) ב' תפוחים, דהיינו לחיים הפנים משערות, נראים, להאיר הנרות. (ח) מול הכל, היינו השערות הנמשכות התלויות עד הלב. בו תולים העליונים והתחתונים. והיינו השטח העליון של הדיקנא, שנקרא מול עליון.

ביאור הדברים. תחלה צריכים לדעת סוד השערות מה הם. והענין הוא, כי נודע שאעפ"י שפרצופי

נתבאר בזה, שהמלכות נחשכה, וצריכה לז"א שיאיר אליה, ומטעם זה שליט דכר בנוקבא. וזהו שרצה להשמיענו.

פרקא תניינא

(ד) פרקא תניינא דיקנא מהימנותא וכו' : פרק השני. בו מתבאר זקן האמונה. כלומר שהמלכות הנקראת אמונה מקבלת ממנו כל תקוניה עד גמר התקון. הזקן אינו נזכר בתורה ובנביאים וכתובים, שכתוב עיני ה' אזני ה' וכן לחייו כערוגת הבושם, אבל זקן אינו נזכר. משום שהוא היקר מכל. והוא יוצא מן האזנים, שמשם הזקן מתחיל, ומקפת מסביב צורת הפנים, שעולה ויורד חוט לבן מסביב פניו. כלומר שהזקן בכללו, נראה כמו חוט לבן עם שערות לבנות, שמשבבות הפנים שמהן, עולות, שמאירות ממטה למעלה, ומהן, יורדות, שמאירות ממעלה למטה. והוא מתבאר בשלשה עשר תקונים. כמ"ש לפנינו. בומיטא דאנפוי, פירושו צורת הפנים, כמ"ש באדרת נשא קכ"ח.

(טו) ביקירא דביקירותא ההיא וכו' : ביקר מכל יקר הוא, דהיינו הזקן, כתוב, לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם. ז"א מכונה אדם ויסוד ז"א מכונה איש. אדם לחוץ מא"א הוא, שז"א הנקרא אדם מלביש את א"א מבחוץ מטבורו ולמטה, ומכ"ש איש, שהוא יסוד דז"א, שהוא אפילו מחוץ לז"א. כי נה"י הם לבר (דמ"י דף קע"ז ע"א)

שפון אסחר שערא לרישא אחרא. ן ארחא אחרא נפיק תחותי. ס חפי תקרובתא דבוסמא, לרישא דלעילא. ך תרין תפוחין אתחון לאנהרא כ בוצינין. ז מזלא דכלא, תלייא עד לבא, ביה תליין עלאין ותתאין.

הלופי גרסאות

ח מוסיף חמישאה ארחא. ט מוסיף שתיאה חפי. י מוסיף שביעאה תרין. כ בוצינין. ל מוסיף תמינאה מזלא.

תנינא

הסולם

פרקא

לאתתקן. ששם שורש הדיקנא שנתתקנה להיות בלחי התחתון כנ"ל. ותקון הב' הוא לעלות לבניה בבחינת עבור. ויש נחית בשפירו ברישא דשפון מהאי רישא להאי רישא, כי השערות נמשכות מלחי התחתון, שמקמי פתחא דאודנין, שהם זרין ועולות על השפה העליונה, שהוא מקום לחי העליון, ובחינת גלגלתא, שהוא בינה, ונבחן זה לבחינת עיבור שערות דיקנא שהם זרין, בבחינת שפה עלאה, שהיא בינה, והם מקבלים שם בזה, בחינת ו"ק דעיבור, הנקרא ג"ר דנפש. ואחר זה, נמשך רוח החכמה מב' נקבי החוטם, ששם מקום גילוי החכמה (כנ"ל אות ו). להשערות דשפה העליונה, ועושה שם דרך באמצע שערות השפה, שהוא פנוי משערות, כי החכמה מסלקת כל הדינים. ויש, ארחא דנפיק תחות תרין נוקבין דפרדשקא, שהרוח של החוטם, שהוא חכמה, מטהר את הדרך מן השערות. לאעברא חובה, כי סליחת עונות נמשכות מהארת החכמה. (כנ"ל פרשת נח דף מ"ב ד"ה ות"ח) והארת חכמה זו, היא בחי' ג"ר דעיבור, דהיינו נשמה חיה יחידה דנפש. והוא תקון ג'.

אחר זה מגיע זמן הלידה שבשערות דבחינת זרין שנתעברו בבניה, שהיא שערות שפה העליונה, יוצאות ויורדות למקומם, שהוא לחי התחתון, דהיינו תחת שפה התחתונה. ויש, תחות שפון אסחר שערא לרישא אחרא, שהשערות שהיו בשפה עלאה נמשכו ובאו למקומם בלחי התחתון ונעשה שם שערות שפה אחרת, שהוא בחינת שערות זרין עצמם, ובהתפשטות הו' שמתחת השפה תתאה, קנו בחינת ו"ק דרוח, דהיינו נפש רוח דרוח. והוא תקון הד'. ואחר זה נמשך רוח החכמה מב' נקבי החוטם, דרך ארחא דשפה עלאה ועבר על השערות שמתחת שפה תתאה, ועושה שם דרך פנוי משערות כמו בשפה עלאה, ויש ארחא אחרא נפיק תחותי, והארת חכמה שבוך הוה, ה"ס

ג"ר

שפרצופי אצילות הם בבחינת ו"ק דחכמה, עכ"ו אי אפשר שתצא ו"ק דחכמה בלי הג"ר. אלא תחילה יוצא בהם גם הג"ר דחכמה, ואח"כ מסתלקות הג"ר מהם ונשארים בו"ק דחכמה. (כנ"ל בראשית א' דף פ' ד"ה אמנס) והנה האורח שהיה מלביש לג"ר אלו לא נסתלק עמהם אלא נשאר בראש, ומחמת עוביותו, מכה שנשאר ריק מן האור שלו, לא היה יכול להשאר בפנימיות הכלים, ויצא לחוץ בבחינת מותר מוחא, ונחלק כמו הסדר דצמצום ב', אשר כתר וחכמה שבהם עלו ונאחו בגלגלתא. שהיא בחינת ס' דצלם, וע"כ מכנה אותם הספרא דצניעותא לעיל (באות עמר נקי, שהמסך נמצא ממטה להם בסיום הגלגלתא, ואין כח במסך להעלות דינים למעלה ממקום מציאותו. וג' בחינות בינה ותו"מ שלו מתתקנים מחכמה סתימאה דא"א, והם נאחזים אחר סיום הגלגלתא, דהיינו בלחי התחתון, שהוא בחינת זרין דראש. אמנם לפי שב' רישין דא"א, גלגלתא וחכמה סתימאה כלולים זה מזה, יש בכל אחד מהם ב' הבחינות נמצא שגם חכמה סתימאה כלולה מגלגלתא, וע"כ מאיר בדיקנא גם הגלגלתא שבחכמה סתימאה. וחי תקונים הראשונים, הם מהארות חכמה סתימאה וה' האחרונים הם מגלגלתא.

ומתוך שחכמה סתימאה דא"א נעלמה ונסתמה, נמצאת הדיקנא דא"א, שמקבל ממנה שהוא המשפיע כל מדרגות המוחין לפרצופי אצילות. והם מקבלים ממנו אותם הסדרים שנסדרו בייג תקונים של הדיקנא, ונבאר תחילה חי' תקוני דיקנא הנמשכים מחכמה סתימאה, ותדע, שהם סדר ג' בחינות נרנח"י של נפש רוח נשמה, והכללות שלהם.

ומקום התחלת הדיקנא הוא בתחילת לחי התחתון, אחר שנסתיימו שערות וישא בפאתי הראש בסיום עצם הגלגלתא, שמקום זה מכוון נגד נקבי האזן. וזהו תקון הא' של הדיקנא. ויש מקמי פתחא דאודנין שארי יקירו

(דפרי' דף קע"ז ע"א)

יז) אינון דתליין לא נפקין דא מן דא. חפין זעירין על גרונא
 • דיקירו. ררבין, מתשערין בשיעורא שלימ. שפון אתפנון מכל סטרין,
 זכאה למאן דנשיק מאינון נשיקין. • בההיא מזלא דכלא נגדין תליטר משיחין
 דאפרסמונא דכיא. כלא בהאי מזלא שכיח, וסתים.

חלופי גרסאות

ט מוסיף תשיצאה אינון. נ מוסיף עשיראה חפין. ט מוסיף חד סר דיקירו. ע מוסיף תריסר שפון;
 וכר שפון. פ מוסיף תליטר בההיא; בההוא.

תנינא

הסולם

פרקא

פירוש. אחר שביאר חי תקוני דיקנא
 הנמשכים מהארות חכמה סתימאה, מברר
 כאן חי תקוני דיקנא הנמשכים מגלגלתא.
 וההפרש ביניהם רב הוא, כי החכמה סתימאה
 אע"פ שנסתמה, נסתמה רק מבחינת חכמה
 שבה, אבל בינה ותו"מ שבה מאירים לחי
 תקוני דיקנא. וע"כ יש בהם ג"ר, כי בינה
 זו חורה להיות חכמה כנודע. מה שאין כן
 הגלגלתא, שהיא נתקנה בבחינת מ' דצלם,
 ואין בה חכמה, אלא חסדים מכוסים, שהם
 בחינת אוריא דכיא, דהיינו קומת רוח, והיא
 חסירה ג"ר, ונמצא שגם חי תקוני דיקנא
 הנמשכים ממנה הם ג"כ חסרי ג"ר. ומסבה
 זו, נתלו החי תקוני דיקנא על הלחי התחתון,
 שאע"פ שנפסק מראש, הוא רק מבחינת
 העצמות, שהוא חכמה, אבל מבחינת גידין
 ובשר ועור, הרומזים לבינה ותו"מ הוא
 מחובר עם הראש. מה שאין כן חי תקונים
 תחתונים הנמשכים מגלגלתא, הם תלויים
 בגרון, שאפילו מבחינת גידין כשר ועצמות
 הוא נבדל לבחינת גוף, דהיינו לנפש רוח,
 וחסר ג"ר.

ג"ר דרוח, דהיינו יחידה חיה נשמה של הרוח.
 והוא תקון החמשי.
 אחר זה נעשה שוב עבור לבחינת נשמה,
 ועלו שוב השערות שבלחי התחתון אל השפה
 העליונה, שהיא מקום סיום גלגלתא ובחינת
 בינה. וקבלה שם תחילה ר"ק דנשמה, דהיינו
 נפש רוח דנשמה. וז"ש חפי תקרובתא
 דבוסמא, שכן נקראת הדיקנא, על שם הכתוב,
 ולחיי כערוגות הבשם, לרישא דלעילא,
 דהיינו לשפה עלאה, וקבלה שם בחינת ר"ק
 דנשמה, והוא תקון הששי. אחר זה נתגלה
 רוח החכמה בבחינת פנים, בסוד בי תפוחי
 הפנים, שזו היא בחינת ג"ר דנשמה, דהיינו
 יחידה חיה נשמה של הנשמה. וז"ש, תרין
 תפוחין אתחזן לאננהרא בוצינין, כדי להאיר
 הספירות, המכונות בוצינין, בבחי' ג"ר. שז"ס
 חכמת אדם תאיר פניו. וזהו תקון השביעי.
 ואחר זה, נמשכים הו"ק דנשמה והארות הג"ר
 דנשמה, למטה למקום בלחי התחתון, וז"ש
 מזלא דכלא תליא עד לבא, שהוא הכולל
 של כל התקונים הקודמים. ביה תלין עלאיין
 התתאין כי כל המוחין דאצילות נמשכים
 ממנו. והוא תקון השמיני. ונתבאר חי תקוני
 דיקנא המאירים מח"ס.

וכשנצמחו שערות מכה הגלגלתא הנה
 תקון הראשון שבהם, היא העיבור בבחינת
 בינה, וז"ש, אינון דתליין לא נפקין דא
 מן דא, שאלו שערות הקצרות התלויות בין
 שערות הארוכות דשטח העליון דדיקנא, אינם
 יוצאות זה מזה, כלומר שאינם יוצאות ונמשכות
 משערות הארוכות דדיקנא, כי הן נמשכות
 מחכמה סתימאה ואלו שערות הקצרות
 נמשכות מגלגלתא, כנ"ל. והמה שם רק לתקון
 העיבור בבחינת בינה, ומקבלים שם בחינת
 נפש. וזה הוא תקון התשיעי.

יז) אינון דתליין לא וכי: תקון
 התשיעי, הוא, אלו השערות הקצרות התלויות
 בין השערות דשטח העליון דדיקנא אינון
 יוצאות זו מזו. שכוזן שוות. תקון העשירי
 הוא שערות קצרות המכסות על הגרון
 סמוך אל הדיקנא היקר. תקון אחד עשר
 הוא, שערות גדולות משוערים בשיעור
 שלם. התלויות על הגרון. תקון שנים עשר
 הוא, שהשפתים, נפנו משערות מכל צד. אשרי
 למי שנושק מאלו הנשיקות. תקון שלשה עשר
 הוא, שבמזל ההוא של הכל, נמשכים י"ג
 נהרות שמן של אפרסמון הטהור. הכל נמצא
 במזל הזה, והוא סתום. והיינו שטח התחתון
 של הדיקנא, שנקרא מזל תחתון.
 (דפרי דף קצ"ו ע"א)

ואחר זה יורדות משם למקומם, דהיינו
 לגרון, ויוצאים תחילה בבחינת נפש דרוח,
 וז"ש, חפין זעירין על גרונא דיקירו.
 ששערות

(יח) בזמנא דמטא ז תשרי, ירחא שביעאה, ק משתכחי אלין ר תליסר בעלמא עלאה ומתפתחי ט תליסר תרעי דרחמי, בההוא זמנא ס דרשו יי בהמצאו כתיב.

(יט) ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי וגו', היינו דכתיב ט ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש ת בערב. ו אדני ידוד אתה החלות להראות את עבדך את גדלך. יהויה שלים בסטרוי. והכא ברחשותא דא דארעא, לא שלים.

חלופי גרסאות

צ ל"ג תשרי; ל"ג תשרי ירחא. ק מוסיף משתכחי ירחי. ר ל"ג תליסר; תריסר. ט ל"ג תליסר; תריסר. ת מוסיף בערב בהאי זמנא.

מסורת הזהר

כ (ישעיה נה) וירא סא צ"ד. ל (בראשית א) ב"א עט צ"א. ט (ויקרא טז) ח"ג רנה: נ (דברים ג) שמות טו צ"ה.

תנינא

בערב. כתוב, אדני הוי"ה אתה החלות להראות את עבדך את גדלך. כאן השם הוי"ה שלם בצדדין. דהיינו שמאיר בצד ימין ובצד שמאל יחד, שע"כ כתוב אדני הוי"ה, וכן את גדלך. וכאן בהתעוררות הזה של הארץ, אינו שלם. שמאיר רק צד שמאל, בלי צד הימין.

פירוש. כשהנוקבא היא בבחינת מחזה ולמעלה דו"א, שמלבשת קו שמאל דאמא לבד, אז היא בבחינת ד' דאחד, והיא יבשה, שאינה עושה פירות. אלא אחר כך שירדה לבחינת מחזה ולמטה דו"א ומקבלת מו"א שהוא קו אמצעי, או מה דהות יבשה, כשהיתה בבחינת מחזה ולמעלה דו"א, אתעבירת ארץ למעבד פירין ואיבין. (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר אות ר"ג, וע"ש בהסולם) כי קו האמצעי מתקן אותה להאיר מבי הצדדים. אבל כל עוד שקבלה מאמא, מקו שמאל לבד, היתה יבשה ובחינת חורבן, כי החכמה שבשמאל אינה מאירה בלי חסדים שבימין, ונמשך ממנה אז, דינים ועונשים. ובעת ההיא שהיתה הנוקבא מחזה ולמעלה בבחינת הדינים דשמאל, אמר הקב"ה תדשא הארץ דשא, וגו' דהיינו שתדד למחזה ולמטה, ותהיה ארץ מוציאה פירות.

וזה אמרו, ויאמר אלקים תדשא הארץ וגו' היינו שכתוב ועניתם את נפשותיכם וגו'. כלומר, שתדשא ארץ דשא הוא אותו הענין כמו ועניתם את נפשותיכם וגו'. כי ביום הכפורים עולה הנוקבא לקו שמאל דאמא ומקבלת שם חכמה בלי חסדים, הגורם עינוי נפש להנוקבא, כי חכמה בלי חסדים אינה מאירה וגורמת דינים. אמנם אח"כ כשירדת למטה

הסולם

ששעיות קטנות צומחות ומכסות על הגרון. וזה הוא תקון העשירי. ואחר זה יוצאים בבחינת רוח דרוח. וז"ש, רברבין מתשעירין בשיעורא שלים, ואלו שערות הגדולות תלויות ג"כ בגרון. וזהו תקון האחד עשרה. ואח"ז נמשך מגלגלתא בחינת אוירא דכ"א, שאע"פ שהם חסדים הם חשובים יותר מחכמה, להיותם למעלה מחכמה, וע"כ הם מפנים השערות מן השפתים במקום שנושקים. ח"ש שפון אתפנון מכל סטריין, וזהו תקון הי"ב.

ואחר זה יוצא הכללות של כל י"ב תקוני דיקנא, כלומר, שהיא בחינת מלכות המקבלת מכולם. וז"ש, בההיא מזלא דכלא נגדין י"ג משיחין דאפרימונא דכ"א, והיינו שטח התחתון של הדיקנא הדבוק בגרון. שהתחתונים ממנו מקבלים כל המוחין ממזל הזה, וז"ש כלא בהאי מזלא שכיח ופתים. שמזל התחתון כולל בו נקודות שהם מפתחא ומנעולא, ומצד המפתחא הוא שכיח, ומצד המנעולא הוא סתים. שזה סוד שנקרא, ונקה לא ינקה. (ובתלמוד עשר ספירות שיעור י"ג מאות ר"ד עד אות ר"כ נתבאר י"ג ת"ד ד"א באורך ובלוח התשובות שם באות קנ"ב ובאות קנ"ז עש"ה).

(יח) בזמנא דמטא תשרי וכר: בזמן שהגיע תשרי, שהוא חדש הו', נמצאים אלו י"ג תיקונים בעולם העליון, שהוא בינה, ונפתחים שם י"ג שערי הרחמים. בעת ההוא, כתוב, דרשו את ה' בהמצאו.

(יט) ויאמר אלקים תדשא וגו': היינו שכתוב, ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש (דמ"ד דף קע"ז ע"א)

(כ) יהי לא כתיב, קרינן יר'ד עלאה יר'ד תתאה, וייצר י' עלאה י' תתאה, א יהי י' עלאה, י' תתאה. ה' בגווייהו. כללא דשלימו. שלים, ולא לכל סטר. אתעקר מהאי אתר שמא דא, ואשתיל באחרא, כתיב ויטע יי' אלהים.

(כא) ה' בין יר'ד ליר'ד דיהי, נשבא דפרדשקא דעתיקא, לזעירא דאנפין בלא רוחא לא אתקיים. בהי"א, אשתכלל הי"א עלאה הי"א תתאה, דכתיב ט אהה אדני אלהים.

(כב) ט בקיטפוי דקטפין, ב ברוחא דמתקלין, יהי. י' עלאה דאתעטר.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט (ירמיה א) ח"ב קטס. ח"ג קלב : א ל"ג יהי ; יהי עלאה ותתאה. ב ציריא ; מוסיף ברוחא ציריא.

דרך אמת ט בהתדבקות הדבוק של צרור המשקלות נתייחד הכל והוא מלשון מקסף מיא במ' נדה שפי' דיבוק והנה צרור המשקלות הם ב' ההין שבסמ' יוד'ד ועיקר המשקל שלם הוא י' מסמ' יוד'ד ועיין ריש פ' כי תשא.

תניינא

הסולם

פרקא

הוא חכמה עלאה, וי' תחתונה הוא חכמה תתאה, דהיינו הנוקבא, (כנ"ל בראשית א' דף ר"ז ד"ה פירוש). שה"ס ב' יודין דראש וסוף של הצירוף יאהדונה"י ע"ש יה"י יש בו י' עליונה, וי' תחתונה, ה' ביניהם, שהה' הי"ס בינה, אשר י' תחתונה מקבלת ממנה חכמה. והו' כלל של שלימות, כי אז מקבלת חכמה, שהיא שלמה, ולא לכל צד, אלא רק משמאל לבד. וע"כ נעקר שם הוה, דהיינו הנוקבא המכונה שם, ונשתל באחר. דהיינו שנעקרה מלמעלה מחוה דז"א מן המקום שמקבלת רק משמאל דאמא, אל למטה מחוה דז"א, לקבל ממנו חסדים. שכתוב, ויטע ה' אלקים גן וגו', דהיינו שנטעו במקום למטה מחוה דז"א.

(כא) ה' בין יוד ליוד וכר' : דרך אחר הה' הכתובה בין י' לי' דיה"י, רומזת על נשיבת רוח חכמה מהיטם דא"א, לז"א. ואע"פ שז"א הוא תמיד בחסדים מכוסיס מחכמה, עכ"ל, בלא רוח חכמה אינו מתקיים. כי כל עוד שאין בו חכמה הוא ו"ק בלי ראש, בה' זו הרומזת לחוטם דא"א, נשתכללו ה' עליונה דשם הויה וה' תחתונה דשם הויה, דהיינו שהי' עליונה שהיא בינה מקבלת חכמה בקו שמאל שלה, מחוטם דא"א ומשפעת לה' תחתונה, שהיא הנוקבא. ואז ב' ההין הן ביחד, שכתוב, אהה אדני אלקים שרומו, שבכל מקום שב' ההין הם יחדיו, דהיינו שהי' תחתונה מקבלת חכמה מקו שמאל דה' עליונה, נאמר עליה אהה, שהוא רומז לעת צרה, כי הנוקבא היא אז בצרה שהיא חרבה ויבשה כנ"ל.

(כב) בקטפוי דקטפין : ברוחא וכר' :

באשכול

למטה מחוה ומתקנת ממנו, אז מתלבשת חכמה זו, שקבלה מקודם לכן מאמא, בחסדים דז"א, ומאירה בכל השלמות. ואם לא היתה מקבלת החכמה מאמא מקו שמאל לבד הגורמת לעינוי נפש, אז לא היה לה ג"ר לעולם כי בהיותה למטה מחוה, אינה ראויה לקבל חכמה, וזו"ה, ועניתם את נפשותיכם וגו'. כי ע"י קבלתנו את עינוי נפש הוה עלינו, שיש לנוקבא בסבת עלייתה לקו שמאל דאמא, יש לנו חלק בג"ר שהנוקבא מקבלת אח"כ מז"א אתר ירידתה למטה מחוה, שהחכמה שקבלה מקודם לכן מאמא, מתלבשת עתה בחסדים דז"א, ונעשים לג"ר. וזו"ה כי כל הנפש אשר לא תענה בעצם היום הזה, ונכרתה מעמיה, כי אין לה חלק במוחין דג"ר שהנוקבא ממשיכה אח"כ. הרי שענין ההתעוררות של תדשא הארץ דשא וגו', וענין ועניתם את נפשותיכם וגו' הם ענין אחד, ששניהם נוהגים בזמן שהנוקבא מקבלת מקו שמאל דאמא.

וזה אמרו, אדני הויה אתה החלות וגו' הויה שלים בפטריו, דהיינו ששלם בב' הצדדים ימין ושמאל, שוהו שלמות. והכא ברחישותא דא דארעא לא שלים, כי ההתעוררות להוציא פירות היתה בעת שקבלה רק מצד שמאל דאמא, שהיתה יבשה וחרבה, והיתה לא שלים, רחישותא, פירושו התעוררות, מלשון רחש לבי דבר טוב. (תהלים מ"ה).

(כ) יהי לא כתיב וכר' : יהי דשא ועשא, לא כתוב כא, שאנו קורים בו י' עליונה וי' תחתונה, בטו"ה וייצר, עם ב' יודין שיל' עליונה

(דפוי' דף קצ"ו ע"א)

ג בקטרא דעתיקא, ד הוא קרומא ה עלאה דאזוכך וסתים. ה"א עלאה, דאתערט ברוחא דנוקבין דפרדשקא, דנפיק לאחייא. ו עלאה, ט בוצינא דקרדינותא דאתערט ז בסטרוי, מתפשטן אתוון לבתר, ואתכללו בזעירא דאפין. כמה דשריא בגולגלתא, אשתכחו מתפשטן בכל גופא, לשכללא כלא. בעמר נקא. כד תלי תליין אלין אתוון. כד אתגלי לזעירא מתישבן ביה אלין אתוון, ואתקרי בהון. (כג) י"ד דעתיקא סתים בעטרוי, בגין ה שמאלא אשתכח ו ה"ה אתפתח באחרא ואיניקיב בתרין נוקבין, ואשתכח בתקונין. ו"ו אתפתח באחרא, דכתיב ט הולך לדודי למישרים. בבוצינא דקרדינותא למכסיא פתחא. (כד) ו לעילא . ו לתתא, ה לעילא ה לתתא. י לעילא ובה לא אשתתף אחרא, ולא סליק בהדה, בר רמיזא דרמיז כד אתגליין כ תרין ומתחברן בחד דרגא, חד ז רגשא בגין לאתפרשא, ו"ד כלילן ביו"ד ווי כד אסתלק האי, ואתגליין. ט

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ג בעטרא. ד היא. ה ל"ג עלאה. ו בוצינא. ז בעטרוי
ח שמא לא. ט ה"א. י ל"ג ו לתתא. כ באורייתא ;
מוסיף תרין באורייתא. ל דנשא. ט ואסתלק.

(שיר ז) תרומה נב צ"ו.
דרך אמת ט פירשתי לעיל (דפו"י) ט ע"א.

תנינא

הסולם

פרקא

פירושו אשכולות, מלשון (חזינהו להני קטופי כתובות ק"ב ע"א).
(כג) יוד דעתיקא פתים וכ"ו: היוד דהוי"ה שבעתיק, סתום בעטרויתוי, שהמלכות אינה יוצאת מבינה שלו וסתמת אותו, משום שהשמאל נמצא, שאין לו תקון אלא במתקלא, והמתקלא מחויב לתלות בראש עתיק, (כנ"ל אות ה) שהיא המלכות שסתמת אותו. וכן הוא בכל הראשים, והי' היא תמיד בחינת ראש. ה"ה נתפתחה בה' האחרת, דהיינו בה' של ז"א, שבו מקום הגילוי כנ"ל בדבור הסמוך. וע"כ אות המילוי של ה', הוא ג"כ ה, דהיינו ה"ה. והיא מנוקבת בב' נקבות, כי גם ה' אחרונה, שהיא המלכות נכללה בה, ונמצאת בתקונים, שלעת גדלות יורדת ממנה המלכות, והיא מתגלית בחכמה, ולא בה עצמה אלא בז"א. ו"ו נתפתחה בו' אחרת שבז"א שכתוב, הולך לדודי למישרים, שהתקונים שלמעלה הולכים לדודי, שהוא ז"א. שבו ניצוץ הקשה, שהוא מסך דחירק כנ"ל, כדי לכסות הפתח של אמא, (כנ"ל אות י"ג) וע"כ אות המילוי של ה' הוא בו' אחרת. כזה. וו.
(כד) ו לעילא ו לתתא וכ"ו: נמצא שיש ו' למעלה בראש, ויש ו' למטה בז"א, יש ח' למעלה בראש, ויש ח' למטה בז"א. שמשום

באשכול האשכולות, ברוח של המאזנים, שהוא ז"א, שבו המתקלא כנ"ל, ונקרא אשכול, כמ"ש, אשכול הכופר דודי לי, יש יה"ו. ומפרש. ו' העליונה, שהיא או"א שנקרא אבא, נתעטרה בקשר עתיק, שהוא קרום העליון דאזוכך וסתים, דהיינו תקון ג' דו' תקוני גולגלתא דא"א. ה' עליונה, שהיא ישו"ת, שנקראו אמא שנתעטרה ברוח של ב' נוקבי דפרדשקא שיצא להחיות. דהיינו להשפיע חכמה הנקרא חיים שהוא תקון ז' דו' תקוני גולגלתא דא"א. ו' עליונה, שהוא קו אמצעי, ודעת, שבו ניצוץ הקשה, דהיינו המסך דחירק וכנ"ל לך י"ג ד"ה נתבאר) שנתערט בצדדיה, דהיינו שמכריע בין ב' צדדים, ימין ושמאל שבאמא, ומקבל משם ג"ד המכונים עטרה. מתפשטים האותיות יה"ו אחר כך ונכללים בז"א. בסוד תלת נפקי מחד, חד בתלת קיימא, (כנ"ל ב"א אות שס"ג) כמו שיה"ו שורים בגולגלתא דא"א, כנ"ל, נמצאים מתפשטים בכל גוף דא"א, דהיינו ז"ת חג"ת או"י"מ שלו לשכלל הכל, כי עליהם מליש או"א וישו"ת חו"ן. כאשר אלו האותיות יה"ו, תלויות, דהיינו שהח טתומות, הם בעמר נקי, שהוא תקון ה' דו' תקוני גולגלתא, וכשהן מתגלות לז"א, מתישבים בו אלו האותיות יה"ו ונקרא בהן, קטפוי, (דפו"י דף קצ"ו ע"א)

(כה) [א] אינון נ בוסמין דטיפסא שריקין, [ב] דעברי לא ע מתעכבא בדוכתא, והחיות רצוא ושוב. ברח לך אל מקומך. אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אוריךך.

(כו) ותוצא הארץ * [ג] דשא. אימתי, כד שמא אתנטע. וכדין אורא נפיק, ונצוצא אזדמן. [ד] חד גולגלתא אתפשט בסטרוי, טלא מלי עלה, דתרי גווני.

(כז) [ה] תלת חללין דאתוון רשימין, אתגליין ביה. [ו] אוכמין [ז] כעורבא תליין על נוקבין עמיקין, דלא יכיל למשמע ימינא ושמאלא. הכא חד ארחא לעילא דקיק.

חלופי גרסאות

נ פוטמין. ס כ"ג הסלם; לא עברי; עכד. ע מתעכבין; מתעכבי. פ ל"ג דשא. צ מוסיף תיקונא קדמא דרישא חד. ק מוסיף תנינא תלת. ר מוסיף תליתאה אוכמין. ש כערבאה; בערבאה.

דרך אמת [פ] אותן ראשי הציור המצטיירין לפעול דין בעולם ואז שריקין לא עברי אפילו הפחותים שבבעלי דינים הנרמזים באדמימו כלם אין להם אז השקט אלא פועלים פעולת תוקף הדין הרחמן יצילו ומלת שריקין פ"י רקים ופוחזים כי כן תרגומו של אנשים רקים גוברין שריקין.

תנינא

הסולם

פרקא

דתחות חוטמא, שמשם מאיר החכמה, אומר שהוא אורחא לאעברא ביה. דהיינו ג"כ שלא לעכב ההארה אלא להחזירו תיכף למקומו. טיפסא, פירושו דפוס וחקיקה, כי על ויצר אותו בחרט, מתרגם בטופסא. שריקין פירושו אדומים, מלשון לא תעבור שרק על פניה (שבת צ"ה:).

(כו) ותוצא הארץ דשא: מתי נעשה זה, הוא, כאשר השם, שהוא הנוקבא, גיטעה. דהיינו אחר שנבנה הנוקבא מבחינת מחזה ולמטה, שאז מה דהוית יבשה, וכו', כנ"ל (אות י"ט בהסולם) וכה יצא מאב ואמא, אורי, שהוא אור חסדים מאבא וניצוק, שהוא אור הגבורות מאמא וכשנתחברו האור והניצוק יחדיו נתפשט מהם גלגלתא אחת, שהוא כתר דז"א בצדדיה, דהיינו ד' צדדים חו"ב, וחוי"ג דדעת, והם בחינת או"א עלאין שבראש ז"א, והם סוד [ב] דצלם. עליה על הגלגלתא, היא נמלאה טל מבי גוונים דהיינו לבן ואדום, בסו"ה טל אורות טלך, שהם אור חסד ואור גבורה. חוה תקון הראשון מבי תקוני גלגלתא דז"א.

(כז) תלת חללין דאתוון וכו': תקון ב', ג' חללים של אותיות הרשומות, דהיינו יה"ו, שהם חכמה בינה דעת, נתגלו בו. וה"ס ל דצלם שבראש ז"א, תקון השלישי, שערות שהורות כעורב תלויות על נקבי האזנים העמוקות, ואינו יכול לשמוע ימין ושמאל. כי השערות שהם הדינים סותמים אותם. ובגדלות

שמשום זה הן נכפלות במילוי, כנ"ל בסמוך, כי למעלה הן נסתרות ולמטה מתגלות י' למעלה, ובה לא נשתתף י' אחרת, כמו באותיות ה"ה ו"ו, ואינה עולה עמה במבטא, חוץ מרמו שגרמו, כי המילוי ו"ד שביוד, היא בגימטריא י', שהיא רמז שיש בכללה גם י' שניה למטה. היינו כשנתגלו בי' שנים, שהם אבא ואמא עלאין, ומתחברים במדרגה אחת, דהיינו בשביל דאבא, ששם דעת הנעלה, (כנ"ל משפטים אג"ת תקכ"ח) בהתרגשות אחת כדי להפרד מן השמאל, כנ"ל בדבור הסמוך. וזהו ו"ד הכלולות ביד, שהי' הוא אבא עלאה והו"ד הן אמא עלאה. אזי כשנסתלק אבא, שהוא י' והו"ד מתגלית.

(כה) אינון בוסמין דטיפסא וכו': אלו הבשמים, דהיינו הארות החכמה שנקראת בשמים וריח, של החקיקות האדומות, שהם כל הבחינות של קו שמאל, שהם אדומות, שעוברים, להאיר, אינן מתערבות במקום אלא שתיכף חוזרים למקומם, ככתוב, והחיות רצוא ושוב. שתיכף שבים למקומם. וכן, ברח לך אל מקומך, דהיינו שממהר לשוב בחזרה למקומו. חסו"ה אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים תשים קנך, דהיינו שתרצה להמשיך החכמה ולעכבה, ואמר הכתוב, משם אוריךך. אלא שהמשכת החכמה צריכה להיות, בדרך הכתוב, והחיות רצוא ושוב, שיחזירה תיכף ומיד למקומה, דהיינו ממטה למעלה. ועי' באדרא (נשא דף קל"ג ע"א), שעל ארחא (דפו"י דף קע"ז ע"א *) דף קע"ז ע"ב)

(כח) ה מצחא דלא נהיר, קטטותא דעלמא. בר א כד רעוא אשגח ב ביה. ג עיינין דתלת גווני, ז [צ] למרתת קמייהו, אתסחון בחלבא דנהיר. כתיב (9) עייניך תראינה ירושלים נוה שאנן, וכתב (10) צדק ילין בה. ה נוה שאנן, עתיקא דסתים, ו עיניך כתיב.

חלופי גרסאות

ת מוסיף רביעאה מצחא. א ל"ג כד; כד וליג בר. ב בה. ג מוסיף חמישאה עיינין. ד למכתב; למכת. ה ונוה. ו עיניך.

מסורת הזהר

(9) (ישעיה לג) ב"ב קעה צ"א. (צ) (שם א) ח"ג ג. סט. קח. קלו. קמד. רצג: רצד: רצו: דרך אמת צ] להכות השונאים והמציקים לישראל.

תניינא

הסולם

פרקא

ג' בחינות של עשר ספירות שהם ל'. זהו תקון הב'. תקון הג' הוא שערות שחורות כעורב, שהם נמשכים מן הדינים שבג' מוחין הב' שבתקון הב'. וע"כ הם סותמים האזנים שלא תבחנה מטוב לרע, ואין תפלות התחתונים מתקבלות. וזהו בעת קטנות, אבל בגדלות מתתקנות שערות אלו בסוד ה' דצלם דנה"י, ואז הם מסתלקות מעל האזנים והן נפתחות כמ"ש להלן בתקון הו'. (באות כ"ט) ויש על הגלגלתא דז"א קו חלק, במקום שהשערות נחלקות לימין ושמאל, שהוא נקרא אורחא דפלגותא דשערי, ששם אין שערות ודינים כלל, אלא להיפך שהוא חסד נפלא, וע"כ הוא לבן. ווסו"ה, ואורה צדיקים כאור נהג הולך ואור עד נכון היום, שנאמר על אורחא דפלגותא דשערי שבגלגלתא דא"א, ומאורח של א"א, נמשך לארחא דפלגותא דשערי דז"א, שעליו נאמר, כל ארחות ה' חסד ואמת. וסוד הדברים הוא, כי בשערות של ימין מתגלים על ידיהם חסדים לעובדי ה'. ובשערות של שמאל מתגלים על ידיהם עונשים לרשעים שאינם עובדים את ה'. וכשמגיע זה לתחתונים הם מכירים את החבדל, שה"ס אורחא דפלגותא דשערי, בין עובד ה' ללא עבדו. שע"י הכרה זו, זוכים לדבקות השלם בהקב"ה, ואז כל ארחות ה' חסד ואמת.

(כח) מצחא דלא נהיר וכו': תקון הרביעי, הוא מצח שאינו מאיר, שנמשך ממנו דין ומריבה לעולם חוץ מבעת הגדלות, כאשר רצון דמצח דא"א משגיח במצח דז"א, תקון החמשי הוא, עיינים בג' גוונים, שהם שחור אדום ירוק, ליראה מפניהם. כי כל גוונים אלו רומזים לדינים, כי אדום, הוא שמאל, וירוק, הוא קו האמצעי ושחור היא המלכות ובגדלות הן רוחצות בחלב, המאיר, שה"ס

החסד

ובגדלות מסתלקים השערות מעל האזנים כמ"ש בתקון הו'. כאן בשערות שעל הגלגלתא דז"א, יש למעלה ארץ אחד דק, דהיינו הארץ שבאמצע הראש ששם מתחלקים השערות לימין ושמאל.

פירוש. גם ז' תיקוני גלגלתא דז"א מתחלקים על ג' בחינות מל"צ דצלם, כמו ז' תקוני גלגלתא דא"א שנתבארו לעיל (אות ו') אלא בדרך אחר, כי חסר כאן התקון דקרומא דאירא, ונתוסף כאן תקון באזנים, אשר בקטנות השערות סותמות האזנים, שזהו תקון ג', ובגדלות מסתלקות השערות מאזנים, שזהו תקון הו', ואז התפלות מתקבלות מן התחתונים, וכן תקנהה הגלגלת בד' מוחין, חכמה, בינה, וחסד וגבורה דדעת, ועל שם ד' מוחין אלו נקראת ה' דצלם, כי כל מוח כלול מעשר ספירות, והם ה' בחינות, ויורה שבקו האמצעי, שהוא דעת, אינו מיתד ימין ושמאל להלביש החכמה שבשמאל בחסדים שבימין. שזה נעשה בכח הדין שבקו האמצעי, וע"כ הדין נהפך לחסד, ושניהם בחינה אחת. וע"כ הם ל': ג' בחינות ע"ס שהן חב"ד. אבל ב' דצלם, שה"ס א"א עלאין, אינם מקבלים חכמה לעולם, ואין צורך להכרעת קו האמצעי. ומשום זה החסד והדין שבקו אמצעי נבדלים זה מזה, כי הדין שבקו אמצעי אינו נהפך כאן להיות חסד, משום שאינו גורם היחוד דימין ושמאל. ונבחנו החסד והדין שבעת לב' בחינות עשר ספירות נבדלות, וע"כ יש ד' מוחין, והם ה' וזהו תקון הא', ותקון הב' הם המוחין דישסו"ת שבז"א שה"ס ל דצלם שבראש ז"א, שבהם הדעת מכריע בין ימין ושמאל שהם חכמה ובינה, בכח הדין שבו שהוא מסך דחירק, וע"כ נהפך הדין להיות חסד, ואין כאן אלא

(דסו"י דף קע"ז ע"ב)

(כט) ז חוטמא פרצופא דזעירא, לאשתמודעא. תלת שלהובין מתוקדין בנוקבוי. ח דרגא ט עקימא, למשמע טב וביש.
 (ל) כתיב ק) אני יי' הוא שמי. וכתוב ר) אני אמית ואחיה. וכתוב ט) ואני אשא ואני אסבול. ת) הוא עשנו ולו אנחנו. א) והוא באחד ומי ישיבנו. הוא אקרי מאן דסתים ולא שכח, הוא מאן דלא אודמן לעינא. הוא מאן דלא אקרי בשמא.
 (לא) כ) הוא, ה' כליל ו'. ו' כליל א' ולא כליל ה'. אלף אזיל לי, י' אזיל לי, דסתים מכל סתימין, דלא מתחברן ביה ו'ד. ווי כד לא נהיר י' בר'ד.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ק) (ישעיה מב) יתרו קד צ'ו. ר) (דברים לב) ב"א קנ צ'ד. ט) (ישעיה מו) ז"ח ו ט"ד שלי. ת) (תהלים ק) נח סב צ'ו. א) (איוב כג) ויחי רח צ"ב. ו' ו' כליל א' ולא כליל ה'ו (ה"י) א' אזיל לאלף אלף אזיל לוי"ד יו"ד אזיל לוי"ד.
 ז מוסיף שתימאה חוטמא. ח מוסיף שביעאה דרגא. ט עמיקא. י ל"ג וכתוב; ל"ג מן וכתוב עד הוא אקרי. כ א' (ה"א ה"י; ה"א ה"י א') כליל (הוא) ו' ו' כליל א' ולא כליל ה'ו (ה"י) א' אזיל לאלף אלף אזיל לוי"ד יו"ד אזיל לוי"ד.

תנינא

הסולם

פרקא

ל) פתיב אני וכו': כתוב, אני הויה הוא שמי. שאומר לשון נגלה, אני, ולשון נסתר הוא, במשיכה אחת, שהיה לו לומר אני הויה שמי. ואומר שאני והוא הם ב' שמות, שכתוב, אני אמית ואחיה. וכתוב, ואני אשא ואני אסבול. הרי שאני הוא שם, והיינו שם המלכות. וגם הו"א שם. שכתוב, הוא עשנו ולו אנחנו. וכן הוא באחד ומי ישיבנו. הרי שנקרא ג"כ בשם הו"א כי הו"א נקרא מי שסתום ואינו נמצא. דהיינו חכמה סתימאה דא"א. שנסתם ואינו נפתח עד גמר התקון. הוא נקרא, מי שאינו מזדמן לעין, דהיינו שאינו מזדמן לקבלת החכמה המכונה עין. דהיינו או"א עלאין שהם חסדים מכוסים ואינם מקבלים חכמה לעולם, שעליהם נאמר, כי חפץ חסד הוא. הו"א נקרא, מי שלא נקרא בשם, דהיינו הבינה שהיא ישו"ת, שיצא בה קו השמאל, ומסתרם שקו האמצעי, הכריע בין ימין ושמאל להלביש החכמה שבשמאל בחסדים שבימין אינה נקראת בשם, כי היא סתומה ואינה מאירה, (כנ"ל בהקט"ז דף י"ז ד"ה קיימא ע"ש).

החסד. הנמשך מעתיקא. שכתוב, עיניך תראנה ירושלים נזה שאנן, דהיינו בלי שום דין. וכתוב צדק ילין בה. הרי שיש בה דין הנקרא צדק, ומשיב, נזה שאנן, נאמר, בשעה שעינו של עתיק הסתום מאיר בסו"ה רחצות בחלב, כי עיניך כתוב, בלי יוד דלשון רבים. כי בעתיקא אין שמאל, ובי עינים נחשבים לעין ימין.

כט) חוטמא פרצופא דזעירא וכו': תקון השמי הוא, חוטם הפרצוף שהוא קצר, להכרה. שבחוטם ניכר הפרצוף. כמ"ש ז"ל אין מעידים אלא עד שיהיה פרצוף פנים עם החוטם (יבמות ק"ט). ג' שלהבות שורפות בנוקבוי. שהן ג' בחינות דין, דין הנמשך מבינה, וממלכות, ומקו שמאל. תקון הו' הוא, מדרגה עקומה, לשמוע טוב ורע, דהיינו האזנים בעת הגדלות, שסתלקו מהם השערות שסתמו אותם כנ"ל (אות כ"ז) שאז נפתחו לשמוע טוב ורע, להטיב לטובים ולהעניש הרעים ולקבל תפלות התחתונים. (ועי' ויקהל אות קל"ח).

ונתבארו ז' תקוני גלגלתא דו"א, אשר גלגלתא דו' סטרין שבה, ה"ס מ' דצלם וגי' חללי גלגלתא, ה"ס ל' דצלם. והשערות וב' אזנים ה"ס נו"ה הנסתרים ומצחא ה"ס יסוד שבהם. וב' עינים ה"ס נו"ה הנגלים, וחוטמא היא יסוד ומלכות שבהם. והספרא דצניעותא מפרש כאן בעיקר בחינות דין שבהם בעת קטנות. והבחינות מל"צ דצלם נאמר בעיקר לעת גדלות. כמ"ש לעיל בז' תקוני גלגלתא דא"א.

לא) הוא, ה' כליל וכו': ומפרש המשמעות של ג' אותיות הו"א, על פי מה שאמר לעיל שה"ס או"א וישו"ת נקראים כל אחד הוא, ואומר, ה' של הוא כולל ו', והו' כולל א' של הוא, ואינו כולל ה' של הוא, אלף הולכת לי, ו' הולכת לי' הסתומה מכל סתימין, שאין מחוברות בו ו"ד של מילוי יוד. אוי כשהו' אינה מאירה לו"ד.
 פירוש. ה' דהו"א היא בינה כשהיא בשמאל

(ב) כד אסתלק י' מן ו"ד בחובי עלמא, ערייתא דכלא אשתכח, ע"ד כתיב (א) ערות אביך ז לא תגלה. ׀ וכד אסתליק יו"ד מן ה"א, ע"ד כתיב וערות אמך לא תגלה אמך היא לא תגלה ערותה. אמך היא ודאי, (ג) כי אם לבינה תקרא וגו'.

(ג) פרקא תליתאה תשעה ז תקונין יקירין אתמסרו לדיקנא כל מה דאתמטר ולא אתגלייא עלאה ויקירא אשתכח. ׀ והא ׀ גנזיה ׀ קרא.

(ד) ז תיקונא קדמאה דדקנא, נימין על נימין מקמי פתחא דאדנין עד רישא דפומא. ׀ מרישא האי, ׀ עד רישא אחרא אשתכח. ׀ מתחות תרין נוקבין

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ב) (ויקרא יח) ב"א רכו צ"א. ג) (משלי ב) משטטים ז מוסיף לא תגלה י"ה; וערות אמך לא תגלה י"ה. ׀ ׀ ח"י כד. נ ל"ג תקונין. ׀ והוא; והאי. מ צ"ה.
 ע דיקנא. ׀ יקירא. צ ל"ג תיקונא. קדמאה דדקנא. ק מוסיף תניינא מרישא. ר לרישא ול"ג עד. ׀ מוסיף תליתאה מתחות.

תניינא

הסולם

פרקא

אבא שהוא י' אינו מאיר לאמא, שהוא ו"ד דמילוי י', וכיון שאמא שהיא ו"ד אינה מאירה, נמצא שישסו"ת שהיא ח' דהויה, ודאי שאינם מאירים. כי הם מקבלים מאמא עלאה שהיא ו"ד. וז"ש ווי כד לא נהיר י' בו"ד, שאז נעשה פרוד גם בין י' לה'. כמבואר.
 (לב) כד אסתלק י' וכו'; כשנסתלקה הי' מן ו"ד מחמת עונות העולם נתגלה ערוה של כולם, כי הו"ד היא אמא עלאה שכל פרצופי אצילות ובי"ע מקבלים ממנו, והיא נחשכה. על זה כתוב, ערות אביך לא תגלה, דהיינו אבא ואמא עלאין, שהם יוד, שנקראים שניהם בשם אבא, וכשנסתלקה היוד מן ח' שאחר שו"ד נחשכו אין הי' יכולה להשפיע לה' שהיא ישו"ת, כניל בדבור הסמוך, ע"ז כתוב, וערות אמך לא תגלה אמך היא לא תגלה ערותה. כי ישו"ת נקראים שניהם בשם אמא. אמך היא ודאי כמו שכתוב כי אם לבינה תקרא הרי ישו"ת שהם בינה מכונים אמ.

פרקא תליתאה

(ג) פרקא תליתאה. תשעה וכו': פרק השלישי. תשעה תקונים יקרים נמסרו לזקן. כל מה שנתכסה ולא נתגלה נמצא עליון ויקר. והדיקנא הרי גנוז הכתוב, שלא נמצא שום כתוב שידבר מדיקנא. כמי"ש עיני הי' אזני הי' וכן לחייו ערוגת הבושם, ואין זכר לדיקנא. והוא משום שהוא עליון ויקר.

(ד) תקונא קדמאה דדיקנא וכו': תקון הראשון של הזקן, שערות על שערות יוצאות

בשמאל, טרם היחוד דקו האמצעי, כנ"ל. ו' דהו"א, הוא ז"א, שבעת שבינה מחזרת הבינה ותו"מ שלה לבחינת קו שמאל, עולה עמהם גם ז"א לבינה, ונעשה שם בצורת א' דהו"א, שהוא ציור אותיות י' ו' ד', שהו' הוא ז"א, קו האמצעי, וי' עליונה שעליו הוא ימין דבינה הכלול בו"א, והד' שמתחתיו הוא שמאל, דבינה הכלול בו"א.

זה אמרו, ה' כלול ו', שבעת יציאת השמאל דבינה כבר הבינה כוללת בתוכה הו', שהוא ז"א, שעלה עם הבינה ותו"מ דבינה ביחד, כנ"ל. והו' כליל א' שהוא סוד הו' שבאמצע הא' הכלול מב' קוין דבינה, שהם י"ד אבל ולא כליל ח' כי הו' עוד לא הכריע בין ימין ושמאל של הח', וע"כ אינו כולל אותה, וע"כ א' אזיל לי', כלומר שההארה של ז"א שהוא א' אינה מאירה רק בי' עליונה שלה, שהיא ימין, כי השמאל שבה, שהוא ד' עוד אינו מאיר, להיותו לפני ההכרעה של קו אמצעי, כנ"ל. וע"כ נקרא ישו"ת הו"א, שהאורות נסתרים מן התחתונים ונבהן בזה שהא' הולכת לי', שהוא או"א עלאין, וגורמת בהם, שגם הי' שהוא אבא תתפרד מן ו' ד שהיא אמא ואז גם אורותיהם נסתרים ונקראים הו"א. והי' דאו"א אזיל לי' דפתים מכל פתימין, והי' שהוא או"א הולכת לחכמה סתימאה דא"א, שהוא סתום מכל סתומים דלא מתחברין ביה ו"ד שגורמת שאינו משפיע לנוקבא הנקרא ו' ד' דמילוי יוד, דהיינו הבינה שחזרה לראשו, וע"כ קרא גם הוא, וע"כ (דפו"י דף קע"ז ע"ב)

ארחא מלייא דלא אתחזייא. ה עלעין אתחפיין מהאי גיסא ומהאי גיסא. א בהו אתחזיין תפוחין סומקין כוורדא. ב בחד חוטא תליין אוכמין תקיפין עד ג חדוי. ד שפוון סומקין כוורדא אתפנון.

לה) ה זעירין נחתין בגרונא, ומחפיין קדלא. ו רברבין וזעירין ז כגידין ח נחתין בשקולא. באלין אשתכח גיבר ותקיף מאן דאשתכח.

לו) כתיב ט מן המצר קראתי יה. תשעה אמר דוד עד כל גוים סבבוני, לאסחרא ולאגנא עלוי. ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עושה פרי אשר זרעו בו למינהו. תשעה אלין אתעקרו משמא שלים, ואשתילו לבתר בשמא שלים, דכתיב ויטע יי אלהים. תקונין דדיקנא בתליסר אשתכחן איהו, דהיא ט עלאה. תתאה, בתשעה אתחזון. כ"ב אתון אתגליפו ט בגינהון.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ת מוסיף רביעאה עלעין; עלאין. א מוסיף חמישאה בהו. ב מוסיף שתיאתא בחד; ל"ג מן בחד עד אתפנון. ג חדוי. ד מוסיף שביעאה שפון. ה מוסיף תמינאה זעירין. ו מוסיף תשיעאה רברבין ז ל"ג כגידין ח ל"ב נחתין; נגדין. ט תתאה בתתאה (ד"א). י בתתאה. כ בגוניהון.

תליתאה

הסולם

פרקא

וכן תקון הב' היא בחינת עבור בלחי העליון, והוא ר"ק דנפש. תקון ג' הוא ג"ר דנפש. ובתקון ד' יש שינוי, כי תקון ד' דייג ת"ד דא"א, הוא שערות דשפה תתאה, ותקון ה' הוא אורחא שבשערות שפה תתאה, שהם ו"ק דרוח וג"ר דרוח. אבל כאן אין אורחא בשפה תתאה דז"א. משום שגם ארחא דשפה עלאה אינו מאיר כל כך משום שמלא עם שערות. וע"כ נתקנו כאן במקומם לר"ק דרוח, עלעין אתחפיין מהאי גיסא ומהאי גיסא. והג"ר דרוח הוא תקון ה', בהו אתחזיין תפוחין סומקין כוורדא, וכיון שג"ר דרוח הן בחי' אחורים, ע"כ הם אדומים. ותקון הששי כאן, הוא כללות הדיקנא, שהו"ק דרוח שבפנים נמשכים למקומם למטה, בלחי התחתון. ותקון השביעי, שפוון סומקין כוורדא אתפנון. שהם ג"ר דרוח הנמשכים מב' תפוחין למטה. ותקון השמיני, זעירין נחתין בגרונא נמשך מתקון הט' והי' דייג ת"ד דא"א. ותקון הט' נמשך מתקון י"א שביגת"ד דא"א.

לו) כתיב מן המצר וגו': כתוב, מן המצר קראתי יה. ט, אמר דוד עד כל גוים סבבוני כדי לסבב עצמו בהם ולהגן עליו. שהם כנגד ט' תקונין דיקנא דז"א. א) מן המצר קראתי יה. ב) ענני במרחב יה. ג) ה' לי לא אירא. ד) ה' לי בעוזי. ה) טוב לחסות בה'. ו) טוב לחסות בה' ועם ג"פ אדם שיש

יוצאות מכנגד פתח האזנים עד ראש הפה, כלומר עד שפה עלאה. תקון השני, נמצא מראש הזה של השפה עד ראש האחר של השפה. תקון השלישי, ארח הנמצא תחת ב' נקבי החוטם, והוא מלא שערות עד שאינו נראה. תקון הרביעי, הלחיים מתכסים בשערות מצד זה ומצד זה. תקון החמישי, בהם נראים ב' תפוחי הפנים האדומים כוורד. תקון הששי, בחוט אחד תלויות שערות שחורות תקיפות עד החזה. תקון השביעי, השפתים נפנו משערות, והם אדומים כוורד. לה) זעירין נחתין בגרונא וכו': תקון השמיני, שערות קצרות יורדות על הגרון ומכסות העורף. תקון התשיעי, שערות גדולות וקטנות קשים כגידיים יורדות בשוה. דהיינו שמתערבות אלו באלו והן שוות. באלו ט' תקונים נמצא גבור ותקיף מי שנמצא. דהיינו ז"א.

פירוש. ט' תקונין דיקנא דז"א נמשכים מ"ג תקונין דיקנא דא"א שנתבארו היטב לעיל שחי' תקונים נמשכים מחכמה שתימאה, וה' תקונים מגלגלתא, ואלו הנמשכים מח"ס, הן ג"פ נרנח"י דנפש ודרוח ודנשמה. ע"ש. וההפרש הוא, כי י"ג תקונים הם בחי' ג"ר ממש, אבל ט' תקונים הם בחי' ו"ק דג"ר. וע"ז תבין שתקון ראשון, הוא שורש הדיקנא, כמו תיקון האי דייג ת"ד דא"א. (דפו"י דף קע"ז ע"ב)

לז) על הא, חלמא דאחיד דקנא דב"נ עלאה ם בידיה, שלים במאריה. שנאין תחותי יכנעון. כ"ש דיקנא עלאה דנהירא ן בתתאה, דעלאה ם רב חסד׳ אקריה, בועירא חס"ד סתם, כד אצטריך נהירו אנהר ואקרי רב חסד. לח) ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה, ן כלומר, ח"י י"ה אתפשט נהירו דדא בדא, כלא אתרחשון בזמנא חדא, מים טבאן מים בישן. בגין דאמר ישרצו, אתכללו דא בדא. חיה עלאה, חיה תתאה. חיה * טבא. חיה בישא.

לט) (** ז ד"א ישרצו המים, תרגום ירחשון. כלומר, כד מרחשין בשפוטתיה פתגמי צלותא, בזכותא, ובנקיות דעתא, ן ובמיא הגה רחיש נפשא חיתא. וכד בעי בר נש לסדרא צלותיה למאריה, (***) ושפוטתיה מרחשן בהאי גוונא מתתא לעילא, לסלקא יקרא דמאריה, לאתר דשקיו דעמיקו דבירא, נגיד ונפיק. לבתר ינגיד לאמשכא מלעילא לתתא, מההוא שקיא דנחלא, לכל דרגא ודרגא, עד דרגא בתראה לאמשכא נדבה לכלא מעילא לתתא. לבתר בעי לקשרא

חלופי גרסאות

ל ל"ג האי ; מאן דחזי בחלמיה דיקנא דב"נ עלאה בידיה ; מאן דחמיה בחלמיה דאחיד דקנא דב"נ עלאה בידיה. מ מוסיף בידיה או דאוישט ידיה ליה ינדע דשלים במאריה ; בידיה הא מתרחץ הא בשלם עם מאריה ושנאוי יכנעון תחותי ודין הוא בדיל דחזא בחלמיה כ"ש אם זכה לאודעא מה היא דקנא עלאה דהוא נהיר לתתאה אריה עלאה רב בחסד [רב חסד ; דבחסד] אקרי בועירא [ובועירא] חסד סתם. נ תתאה ; לתתאה. ס דבחסד. ע אקרי. ן ל"ג כלומר ; ל"ג כלומר ח"י י"ה ; כלומר ח"י אתפשט ; כלומר ח"י י"ה י"ה ; כלומר י"ה אתפשט. צ ל"ג מן אות ל"ס עד אות מ"ד. ק מיא.

חליתאה

הסולם

פרקא

ישרצו המים שרץ נפש חיה. כלומר, ח"י י"ה, כי בחיה יש אותיות ח"י י"ה. ח"י היינו היסוד של ד"א. י"ה היינו א"א. וישרצו המים פירושו שיתפשט אור של זה בזה, דהיינו שיתפשט אור י"ה בח"י שהוא יסוד דד"א, ותצא נפש חיה שהיא הנוקבא, וכן נפשו של אדם הראשון. הכל שרץ בזמן אחד, מים טובים דקדושה, ומים הרעים דס"א, וכיון שאמר ישרצו, נכללו זה בזה, ויצא חיה עלאה, דהיינו הנוקבא, חיה תתאה, דהיינו נפשו של אדם הראשון. חיה טובה, שהיא הנוקבא, חיה רעה, שהיא ליליה, כי נפש חיה הרומשת זו לילית (כמ"ש לעיל בי"א אות ת"ח). לט) דבר אחר, ישרצו המים : תרגומו ירחשון, כלומר כשמרחשין שפתיו, דהיינו כשמתנועעות שפתיו דברי תפלה בזכות ובנקיות הדעת. ובמים המנקים ומטהרים, רחש, נפש חיה, כי כשאדם רוצה לסדר תפלתו לאדונו שפתותיו מרחשות באופן הזה ממטה למעלה, להעלות כבוד אדונו, למקום השקיו של באר העמוק, שהיא בינה, ואח"כ יזיל (דמ"י דף קע"ז ע"ב *) דף קע"ח ע"א (** דף קע"ז ע"ב (***) דף קע"ז ע"א) להמשיך

שיש בהם, הרומזים לג' תקונים, הם תשע. ואלו ט' תקונים, הם בסוד הכתוב, ותוצא הארץ דשא, עשב, מזריע, זרע, למינהו, ועץ, עושה פרי, אשר זרעו בו, למינהו. תשעה תקוני דיקנא אלו נתעקרו משם שלם, דהיינו מ"ג ת"ד דא"א, ובאו לז"א, כנ"ל. ואחר כך חזרו ונשתלו בשם שלם, שנאמר ויטע ה' אלקים, שהוא שם מלא דעתיק ודז"א, (כמ"ש באדרת נשא דף קל"ח ע"ב, ד"י) תקוני דיקנא נמצאים י"ג באותו שהוא עליון, דהיינו דא"א, התחתון, שהוא ז"א, נראים בט' תקוני דיקנא, וי"ג הם כ"ב, שהם כ"ב אותיות שנחקקו מחמתם. לז) על האי חלמא וכו' : על כן אם ראה בחלום, שאוחז בידו זקן של אדם חשוב, הוא שלם עם אדונו, שונאיו יכנעו תחתיו. כל שכן זקן העליון, דא"א, המאיר לזקן התחתון, דז"א. כי זקן העליון נקרא רב חסד, ובז"א נקרא חסד סתם, וכשהוא צריך לאור מאיר לו זקן העליון, ונקרא גם הוא רב חסד. לח) ויאמר אלקים וגו' : ויאמר אלקים (דמ"י דף קע"ז ע"ב *) דף קע"ח ע"א (** דף

קשרא בכלא, קשרא דכונה דמהימנותא ויעבדון כל משאלוהי, בין שאלתא דצבורא, בין שאלתא דיחידא.

(מ) ושאלתא דאית לבר נש לשאלא ממאריה, הן מסודרות בט' גווני, אית באלפא ביתא, ואית באדכר מכילוהי דקב"ה, רחום וחנון וגו'. אית בשמהן יקירן דקב"ה, כגון אהיה יה יהו אל אלהים יי צבאות שדי אדני. ו אית בע"ס, כגון: מ' ה' ה' ת' ג' ח' ב' ח' כ'. אית באדכר צדיקייא, כגון האבות והנביאים והמלכים. אית בשירי ובתושבחת, דאית בהון קבלה אמיתית. ועילא מנהון מאן דידע לתקן תקונין למאריה, כדקא יאות. ואית בידיעה סלקא מתתא לעילא, ואית מאן דידע להמשיך שפעא מעילא לתתא.

(מא) ובכל ט' גווני אלין, צריכא כונה גדולה, ואי לא עליה קרא דכתיב (נ) ובוזי יקלו. ובכוונתא אמן, דהוא כליל תרין שמהן יהו"ה אדני. והאחד גניז טוביה וברכוהי, באוצר הנקרא היכל, והוא רמוז בפסוק (ו) והי בהיכל קדשו הס מפניו ולדא רמוז רז"ל, כל טוב האדם בביתו, שנאמר (ז) בכל ביתי נאמן הוא, ומתרגמינן בכל דעמי.

(מב) ואי מכוון בכל חד וחד מט' גווני כדקא יאות, דא הוא בר נש דאוקיר לשמא דמאריה לשמא קדישא, ועל דא כתיב כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו, אכבד בעלמא דין, לקיים ולמעבד כל צרכוי. ויחזון כל עממי ארעא, ארי

חלופי גרסאות

ה בין.

מסורת הזוהר

(ה) (ש"א ב) ויחי רסט צ"א. (ו) (חבקוק ב) לך קו צ"א. (ז) (במדבר יב) שמות כ צ"י.

חליתא

הסולם

פרקא

מהם, מי שיודע לתקן תקונים לאדונו כראוי. (ח) ויש בידיעה להעלות ממטה למעלה. (ט) ויש מי שיודע להמשיך שפע ממעלה למטה. (מא) ובכל ט' גווני וכו': ובכל ט' אופני תפלה אלן, צריכים כונה גדולה. ואם לא, עליו המקרא שכתוב, ובוזי יקלו. ובכוונתא אמן, צריך לכוון, שהוא כולל ב' שמות הויה אדני, שהם בגי' צ"א וגם אמן בגי' צ"א, ושם האחד, שהוא הויה, ז"א, גונו טובו וברכותיו באוצר הנקרא היכל, שהוא אדני. מלכות. וזה מרומן בפסוק, והויה בהיכל קדשו הס מפניו. ולזה רמוז רז"ל, כל טוב האדם בביתו, כי אדם בגי' מ"ה, שהוא שם הויה דאלפין, וכל טובו בביתו, שהוא אדני, מלכות. שנאמר בכל ביתי נאמן הוא ומתרגם, בכל דעמי, דהיינו המלכות. (מב) ואי מכוון בכל וכו': ואם מכוון בכל אחד ואחד מט' אפני התפלה כראוי, זה הוא אדם המכבד שם אדונו את שמו הקדוש, ועל זה כתוב, כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו. אכבדו

להמשיך ממעלה למטה, מאתו שקיו של הנחל, שהיא בינה, לכל מדרגה ומדרגה, עד מדרגה אחרונה, שהיא מלכות, להמשיך נדבה לכל ממעלה למטה. ואח"כ צריך לקשר קשר בכלא, דהיינו שייחוד כל המדרגות בא"ס ב"ה, קשר דכוונה של האמונה, ויעשו כל משאלותיו, בין משאלות הצבור בין משאלות יחיד. (מ) ושאלתא דאית לבר נש וכו': והתפלה שיש לאדם לבקש מאדונו, היא מסודרת בט' אפנים. (א) יש שהתפלה מסודרת בסדר אלף בית. (ב) ויש שמסודרת בהזכרת מדות הקב"ה, רחום וחנון וכו'. (ג) ויש שמסודרת בשמות היקרים של הקב"ה, דהיינו אהיה יה יהו אל אלקים הויה צבאות שדי אדני. (ד) ויש שמסודרת בעשר ספירות, שהם, מלכות יסוד הוד נצח ת"ת גבורה חסד בינה חכמה כתר. (ה) ויש בהזכרת הצדיקים, דהיינו האבות והנביאים והמלכים. (ו) ויש בשירות ותשבחות, שיש בהם קבלה אמיתית. (ז) ולמעלה (דפו"י דף קע"ח ע"א)

שמא דה' אתקרי עליה, וידחלון מניה. ובעלמא דאתי, יזכי למיקם במחיצת חסידים, אף על פי דלא קרי כל צורכיה, כיון דזכה לאשגחא ידיעת מאריה, ואיכוון ביה כדקא יאות.

(מג) מאי ובוזי יקלו. דא הוא מאן דלא ידע * לאחדא שמא קדישא, ולקשרא קשרא דמהימנותא, ולאמשכא * לאתר ה דאצטריך, ולאוקיר שמא דמאריה טב ליה דלא אתברי. וכ"ש מאן דלא אתכוון באמן. ועל דא, כל מאן דמרחיש בשפוטתיה בנקיותא דלבא, במיא דמנקי, מאי כתיב בהדיה, ויאמר אלהים נעשה אדם, כלומר, בשביל אדם דידע לאחדא צלם ודמות כדקא יאות, וירדו בדגת הים. (ע"כ ד"א)

(מד) ** ויאמר אלהים נעשה אדם. האדם לא כתיב, אלא אדם סתם, לאפקא א אדם דלעילא, דאתעביד בשמא שלים. כד אשתלים דא, אשתלים דא. אשתלים דכר ונוקבא לאשלמא כלא. ידו"ד סטרא דדכר. אלהים סטרא דנוקבא. אתפשט דכורא, ואתתקן בתקונוי ב כאמא, בפומיה דאמה. מלכין דאתבטלו, הכא אתקיימו.

(מה) דינין דדכורא תקיפין ברישא, בסופא נייחין. דנוקבא באיפכא. וי"ה ק] קונטרין ג דקיטורא בעטפוי שקיעין. י זעירא ד בגוהא אשתכת.

חלופי גרסאות

ש ליחדא. ת דיצטריך. א ליג אדם. ב כאמה ; באמה ; כאימא בפומיה דאימא. ג דקיטור. ד בגוהא ; בגוהא.

דרך אמת ק] קיטור הקשר בחיקו שקועים ר"ל כי אות ה' רומז על סוד הנקבה מושפעת ואות י' סוד הרחמים בחיקה שקוע דהיינו י' בתוך ה"ה לרמוז אף שתחילתה דין מ"ט סופה רחמים ומלת בעטפוי פ"י בחיקו כי כן תרגום בחיקך בעטפך.

תליתאה

הסולם

פרקא

אלא אדם סתם, היינו להוציא ולהשלים גם אדם של מעלה, שהם ז' הנקראים אדם, שנעשה עתה בשם שלם הויה אלקים, כי כאשר נשלם זה, נשלם זה, דהיינו כשנשלם אדם התחתון נשלם אדם העליון, שנשלם בדכר ונוקבא להשלים את הכל, הויה נקרא בחינת הזכר, שהוא ז"א, אלקים נקרא בחינת הנקבה, שהיא מלכות. באפן שהשם הויה אלקים, הוא שם מלא. נתפשט הדכר, שהוא ז"א, ונתקן בתקוניו כאמא, בפי האמה, דהיינו בעטרת יסוד, ששם מתגלים החסדים דאמא, להיתנו קו האמצעי דנו"ה. המלכים שנתבטלו דהיינו ז' מלכים דנקודים (כנ"ל אות ג') נתקומו כאן, ע"י יסוד דז"א, שהוא קו אמצעי. (כנ"ל אות י"א).

(מה) דינין דדכורא תקיפין וכי' : הזכר שה"ס קו ימין שעקרו חסדים, ע"כ הדינים של הזכר חזקים בראש, בג"ר מפני שאין החכמה מתגלה שם. ונחתים בסוף, בנה"י עלו,

ששם

(דפרי" דף קע"ח ע"ב ***) דף קע"ח ע"א

אכבדו בעולם הזה לקיים ולעשות כל צרכיו, ויראו כל עמי הארץ כי שם הויה נקרא עליו וייראו ממנו. ובעולם הבא יזכה לעמוד במחיצת חסידים, דהיינו במחלקת החסידים, אע"פ שלא קרא בתורה כל צרכו, כיון שזכה להסתכל בידיעת אדונו וכיוון בו כראוי.

(מג) מאי ובוזי יקלו וכי' : מהו ובוזי יקלו, זה הוא מי שאינו יודע ליחד את השם הקדוש, ולקשר קשר האמונה, ולהמשיך למקום שצריך, ולכבד שם אדונו, טוב לא שלא נברא. וכל שכן, מי שאינו מכוון באמן, וע"כ כל מי שמרחיש בשפתיו בנקיון הלב, במים המנקים, מה כתוב עליו, ויאמר אלקים נעשה אדם, כלומר, בשביל אדם היודע ליחד צלם ודמות, שהם ז"א המכונה צלם והנוקבא המכונה דמות, כראוי, וירדו בדגת הים. (ע"כ נוסח אחר).

(מד) ויאמר אלקים נעשה אדם : האדם לא כתוב שהיה משמעו על אדם הראשון בלבד,

מו) אי אתבסמו דינין, בעא עתיקא. אתא חויא על נוקבא, וקינא דזוהמא ה אתתקן בגווה, למעבד מדורא בישא. דכתיב ותהר ותלד את קין. קינא דמדורא דרוחין בישין ה ועלעולין וקטפורין.

מז) אתקין ביה בהאי אדם, ו כתרין, בכלל ופרט, אתכללו בפרט וכלל, שוקין ודרועין, ימינא ושמאלא.

מח) דא אתפלג בסטרוי אתתקן דכר ז ונוקבא יה"ו. יי דכר. ה' נוקבא. ו כתיב זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא שמם אדם. דיוקנא ופרצופא דאדם יתיב על כרסיא, וכתוב ח ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה.

מט) פרקא רביעאה. עתיקא, טמיר וסתים. זעירא דאנפין, אתגלייא ולא

חלופי גרסאות

ה אתקנון. ו כתרין ; בתרין. ז בנוקבא.

מסורת הזוהר

ח (יחזקאל א) נח צב ציה.

דרך אמת ה טופה וטעה.

תליתאה

הסולם

פרקא

באדם הזה כתרין, בכלל ופרט. ונכללו בפרט וכלל. דהיינו השוקים והזרועות, שהם ימין ושמאל. דהיינו כלל ופרט בורעות, פרט וכלל בשוקים.

פירוש. קו האמצעי ה"ס כלל, כי כולל ב' הצדדים, ימין ושמאל, בתוכו, שהם חכמה וחסדים, והוא גוף האדם שהוא ת"ת הכולל חסד וגבורה. וב' הזרועות הם פרט, וכן בשוקים היסוד הוא כלל, ושוקים פרט. כי בימין הוא חסדים לבדם ובשמאל הארת חכמה לבדה. וכלל ופרט, פירושו שהכלל שולט על הפרט, ופרט וכלל פירושו שהפרט שולט על הכלל. ובזרועות שולט הכלל שהוא קו האמצעי על הפרט, וע"כ החכמה מכוסה שם, ובשוקים שולט הפרט על הכלל וע"כ החכמה מתגלית שם.

מח) דא אתפלג בסטרוי וכו': כשקו האמצעי מתחלק בצדדיו, דהיינו לצד ימין ולצד שמאל, מתתקן דכר ונוקבא בסוד יה"ו שי' שהוא צד ימין היא דכר. והח' שהיא צד שמאל, היא נוקבא. הו' בה כתוב, זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא שמם אדם. שהצורה והפרצוף של אדם, הוא יושב על הכסא. שהוא הנוקבא. שכתוב, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. נמצא שהו' כולל זכר ונקבה ביחד, בסוד אדם היושב על הכסא.

פרקא רביעאה

מט) פרקא רביעאה. עתיקא וכו': פרק רביעי. עתיקא, שהוא הכתר, מכוסה וסתום זעיר אנפין, מגולה ואינו מגולה, כלומר, שבנו מתחיל ההתגלות וההתגלות הוא במלכות. המגולה, שהוא

ששם מקום גילוי החסדים בחכמה. ושל הנוקבא הוא בהיפך, כי להיותה קו שמאל, בבחינת חכמה בלי חסדים, שהוא חשך ואינו מאיר, נמצא שבראשה, שאין גילוי חכמה, אין הדינין דשמאל קשים כל כך, אבל בנה"י שלוח ששם מקום גילוי החכמה שהוא קו שמאל, הם דינים חזקים. וי"ה דינים קשים של עשן שקועים בחיקה. דהיינו בנה"י של הנוקבא. שיש בהם ג"פ ה' גבורות, ה' גבורות בנצח וה' גבורות בהוד, וה' גבורות ביסוד, שה"ס י"ה גבורות. י' קטנה נמצאת בתוכה. שה"ס חכמה תתאה, הנקראת י' ולהיותה במלכות היא קטנה.

קונטרס פירוש. דינים קשים, או קליפות קשות, מלשון קטרונים, שפירושו אגוזים שקליפתם קשה. קיטורא, פירושו עשן, מלשון כקיטור הכבשן, (וירא י"ט) בעטפוי, פירושו בחיקו. כי תרגום בחיקך, בעטפך, (שמות ד' ו'). מו) אי אתבסמו דינין וכו': רצה עתיקא לראות אם נתבסמו דינים דנוקבא, נתדבקו אדם ואשתו זה בזה, (כמי' באדרת נשא קמב: ד"י) ובא הנחש על חוה בפתוי של עץ הדעת (ע"י ב"א אות תנ"ה) וקן של זוהמא נתתקן בתוכה, בנוקבא, ונעשה מדור הרע, שכתוב, ותהר ותלד את קין, שפירושו, קן ומדור של רוחות רעות וסערות ומזיקין. עלעולין, פירושו סערות. כי על יקם סערה תרגום יקום עלעולא (תהלים ק"ז) קטפורין פירושו מזיקים המכים, מלשון, קטיף מן הדין גיסא (קה"ר על הפסוק לב חכט) שפירושו הכאה.

מו) אתקין ביה בהאי וכו': התקין (דפרי' דף קע"ח ע"א)

אתגלייא. ה דאתגלייא, באתוון כתיב. דאתכסייא, סתים באתוון, דלא מתיישבן
 ב באתרוי, בגין דאיהו לא אתיישבו ביה עלאין ותתאין.
 ג ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וגו', היינו
 דכתיב ט אדם ובהמה תושיע יי. חד בכללא דאחרא משתכחא. בהמה בכללא
 דאדם, י אדם כי יקריב מכם קרבן ליי מן הבהמה, משום דאתכלל בכללא
 דאדם.

גא) כד נחת אדם דלתתא * בדיוקנא עלאה, אשתכחו תרין רוחין מתרין
 סטרין, דימינא ושמאלא כליל אדם. דימינא, נשמתא קדישא. דשמאלא נפש
 חיה. חב אדם אתפשט שמאלא, ואתפשטו אינון בלא גופא.
 גב) כד מתדבקין דא בדא, אתיילדן כהאי חיה דאולידת. סגיאין
 כ בקטרא חדא. כ"ב אתוון סתימין, כ"ב אתוון אתגליין, י סתים, י גלייא.
 סתים וגלייא, ג ט במתקלא דטפסין, אתקלו.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ט (תהלים לו) שמות ק צ"ע. י (ויקרא א) משפטים ח דאתגליף באתווי. ט באתווי. י מוסיף רוחין סגיאין.
 ט צ"פ. כ בכריסא. ל במתקלין.

דרך אמת ט במשקלות הלשוונות המכריע בין האזנים שם נשקלו והיינו בסוד אות ו בשם הוי"ה והוא הכריע.

רביעאה

הסולם

פרקא

למטה נבחן לגר שהיא נשמה וממטה למעלה
 נבחן כו"ק שהוא נפש חיה. ונקראת חיה,
 משום שבה הארת החכמה, הנקראת אור החיה.
 חב אדם אתפשט וכו': כשחטא האדם,
 נתפשט השמאל, ממעלה למטה, שזה היה חטא
 עצה"ד, שמשך הארת השמאל, שהוא חכמה,
 ממעלה למטה. (כנ"ל ב"ב אות של"א) ואז
 ונתפשטו אלו שהם בלי גוף, דהיינו שנגלה
 כח המלכות דמדת הדין, בסוד לא זכי הא רע,
 שממנה נמשכים רוחות בלא גוף, (כנ"ל
 בהקס"ז דף קצ"א ד"ה זכ"י). ע"ש.

גב) כד מתדבקן דא ברא וכו': מטיים
 כאן לפרש המאמר דלעיל, שאומר שז"א נגלה
 ואינו נגלה. ומפרש, כשנתדבקו הימין והשמאל
 דבינה, זה בזה, נולדו, כחיה הזו שמולידה
 הרבה בבת אחת, כ"ב אותיות סתומות, שהם
 כללות האורות דז"א, שה"ס ימין. וכ"ב אותיות
 מתגלות, שהם כללות האורות דנוקבא דז"א,
 שהם סוד, ב' יודין שבראש וסוף של יאהרונח,
 שהוא צירוף הויה אדניי שהם זי"ג, אשר י'
 שבראש שהיא יוד דהויה שהוא ז"א, היא
 סתומה, שאין הארת החכמה מתגלה בה והי'
 שבסוף שהיא של אדני, היא מתגלית, שהארת
 חכמה מתגלה בה. סתום וגלוי, שהם ימין
 ושמאל, נשקלו במאזנים המטפסים, כלומר
 שכפות

שהוא ז"א, כתוב באותיות, דהיינו שמפורש
 באותיות השם, שנקרא הויה, שפירושו היה
 הוה ויהיה, שהכל מתגלה בו. המכוסה, שהוא
 עתיקא, סתום באותיות שהוא מכונה אהיה,
 שהוא לשון עתיד, שפירושו שאינו מתישב
 במקומו, אלא במקום אחר. משום שהוא, לא
 נתישבו בו עליונים ותחתונים, שאפילו
 העליונים אינם משיגים אותו.

ג) ויאמר אלקים וגו': ויאמר אלקים
 תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש
 וגו', היינו שכתוב אדם ובהמה תושיע ה', אחד
 בכלל האחר נמצא, דהיינו הבהמה בכלל האדם,
 כמ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן
 הבהמה וגו', שהוא מועיל לו, משום שהבהמה
 נכללה בסוד אדם. (וביאור דברים אלו הוא
 לעיל בראשית א' דף קי"ד ד"ה ביאור).

גא) כד נחת אדם וכו': כשירד אדם
 שלמטה בצורה העליונה, דהיינו בצלם ודמות,
 נמצאו ב' רוחות משני צדדים שלו כי האדם
 כולל ימין ושמאל, של ימין, היא הנשמה
 הקדושה, של שמאל, היא נפש חיה. פירוש.
 האדם ה"ס קו האמצעי המיוחד ימין ושמאל
 שאז הארת הימין מתפשטת ממעלה למטה,
 והארת השמאל רק ממטה למעלה (כנ"ל
 בראשית א' דף ט' ד"ה מחלוקת) והממעלה
 (דפו"י דף קע"ח * דף קע"ח ע"ב)

נג) י' נפקין מניה דכר ונוקבא ם ו'ד, בהאי אתר, ו' דכר, ד' נוקבא. בגין דא, ד"ו תרין. ד"ו דכר ונוקבא. ד"ו תרין נ קפלין. י' בלחודוי דכר. ה' נוקבא. ה' ד' הות ם בקדמיתא, ומדאתעברת ע בר' בגוה, פ אפיקת ז ו', אתחזי יו"ד בחזויה כללא דיה"ו. מדאפיקת יו"ד דהוא דכר ונוקבא, אתיישבת לבתר, ומכסייא לאמא.

נד) ו' ויראו בני האלהים את בנות האדם, היינו דכתיב ז שנים אנשים מרגלים חרש לאמר, ק מאי בנות האדם. דכתיב ט) אז תבאנה שתיים נשים זונות אל המלך. בניגיהון כתיב, כי ראו כי חכמת אלהים בקרבו וגו'. אז תבאנה ולא ר בקדמיתא. ר בקיסטרא דקיסורי דפיגאן, ב תרין מתחבקן הו לעילא, לתתא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ) (בראשית ו) ב'יא קנט צ"ב. ז) (יהושע ב) ח"ג. ח ל"ג מן ו"ד עד תרין קפלין. נ קלעין ; קליפין ; ס : סב : קס : מ) (מ"א ג) ח"ג ס ; קפלין תרין ס ל"ג בקדמיתא. ע ב' ; ל"ג בר' בגוה. פ אולידת. צ מוסיף ו' הרי כי בה' אית ד'ו ובי' אית ה"ה הרי יה"ו. ק ל"ג מאי. ר מקדמיתא. דרך אמת ת) שני גילויים מהעלם אל הגילוי הנרמזים באותיות ו"ד ממלת יו"ד והיינו ד'ו פרצופים כנודע זה לפי גרסת קלעין. ולגירסת קפלין ר"ל שני עמודים חזקים מלשון רז"ל בפי הספינה אלף קפל וכי. א) הוא מלשון ממשלה ור"ל בממשלת הקשר להתגבר אזי דפיגאן ר"ל צעקה ושועה כי עת זמן לשמוע אל הרנה ואל התפלה. ב) שני חובקים והם עז"א ועז"ל שנפלו מקדושתן כמ"ש הנפלים היו בארץ וגו' ובהם היה עטרה של חמלה ונפלו למטה ונתעטרו במדה של ענבים שהם חוקף הדין.

רביעאה

הסולם

פרקא

כנ"ל, ומשנתעברה בו' בתוכה, נעשתה ח' דהיינו ו' בתוך הד'. ואח"כ הוציאה והולידה הו', שה"ס יה"ו שבשם. ונראה היוד בתוארה שהיא כלל יה"ו. שמקודם היתה ה' כלולה מו"ד. ואח"כ הדי' נתעברה עם הו' ונעשית ח' ואח"כ הולידה הו' לחוץ. ומשהוציאה היוד, שהיא דכר ונוקבא, את ה"ו, שהם אמא ו"א, נתישבה הו' אח"כ, דהיינו שקבלה מחוץ, ומכסית לאמא שהיא ח'. (כנ"ל אות י"ג). קפלין, פירושו כתרין, מלשון בסיס מלמטה וקפלים מלמעלה. שפירושו, כותרת. (ויקרא רב ט"ה).

נד) ויראו בני האלהים בני האלהים את בנות האדם, היינו שכתוב, שנים אנשים מרגלי חרש לאמר. מהו, בנות האדם, שכתוב אז תבאנה שתיים נשים זונות אל המלך. בשבילם כתוב, כי ראו כי חכמת אלקים בקרבו וגו'. אז תבאנה, ולא מקודם לכן, בשליטת הצורה של פגה, דהיינו לאכול פירות מטרס גמר בישולם, היו שנים מתחבקים למעלה, כשירדו למטה ירשו עפר. אבדו חלק הטוב שהיה בהם מעטרת הרחמים, ונתעטרו במדה ענבים.

פירוש

שכפות המאזנים מטפסים ועולים מטפסים ויורדים. שה"ס קו האמצעי המשוה ב' האורות ימין ושמאל שישקלו בשוה, ונתיחדו זב"ו. פירוש. לפיכך אפשר לומר שהחכמה נגלית ע"י ז"א שהוא קו האמצעי, ואפשר לומר שלא נגלה בו, להיותו בחינת כ"ב אותיות הסתומות. אמנם בו התחיל הגילוי בסוד קו האמצעי והגילוי עצמו הוא במלכות. שה"ס כ"ב אותיות הנגלות. וע"כ אומר עליה, אתגליא ולא אתגליא.

נג) י' נפקין מניה וכי' : יו"ד יוצאים ממנה דכר ונוקבא, שהם ו"ד דמילוי יוד. במקום זה, הו' הוא זכר והד' היא נוקבא, ולא ו"ה כבשאר המקומות. משום זה ד"ו פירושו שנים, כי ד"ו הם דכר ונוקבא. ד"ו, הם ב' כתרין שווים, דהיינו השעה שקומתם של דכר ונוקבא שוות זו לזו, שו"א מלביש לקו ימין של הבינה, שהיא חסדים, והנוקבא לקו שמאל של הבינה, שהיא חכמה בלי חסדים, שאין החכמה שבה יכולה להאיר בלי חסדים, ואז היא דלה ועניה, וע"כ היא אז בצורת ד'. י' בפני עצמה היא דכר, ח' היא נוקבא, ח' היתה ד' מתחילה, דהיינו הד' שבמילוי יוד, (דפ"י דף קע"ח ע"ב)

נחתו ירתו עפרא, אבדו חולקא טבא דהוה בהו. עטרא ׀ דחמלא, ואתעטר בקוסטא דענבא.

חלופי גרסאות

׀ דבומלא ; דכומלא ; דחמלה כמלא.

רביעאה

הסולם

פרקא

שאינה חפצה להתמעט לו"ק דחכמה, וגם לי וגם לך לא יהיה, גזרו. ואע"פ שזונה הימנית אמרה, תקח לה וגו', לא רצתה לקבל. או נברר לכל שהימנית המתוקנת היא אמו, והשמאלית אינה ראויה לעשות פירות עד שתכנע לקו אמצעי דקדושה כמו הימנית. ובוה קבלה תקונה ממנו, וע"כ נאמר, כי ראו כי חכמת אלקים בקרבו, דהיינו שתקן הקליפות והוציא מהם הארת החכמה, וחברה לקדושה.

וזה אמרו, ויראו בני האלהים את בנות האדם, שהם עוזא ועזאל, שזנו עם בנות האדם להמשיך החכמה ממעלה למטה, שע"כ נקראו על שם אדם, דהיינו על חטאו, היינו דכתיב שנים אנשים מרגלים חרש לאמר, שקבלו תקונם ע"י יהושע בסוד חרש, שפירושו להמשיך החכמה רק ממטה למעלה, ולא ישמע למטה. ושואל, מאי בנות האדם, מה נעשה מהן, ומשיב, דכתיב אז תבאנה שתיים נשים זונות אל החולך, שנתברר תקונם בסויה, גזרו את הילד כנ"ל, בניניהון כתיב, כי ראו כי חכמת אלקים בקרבו וגו' שע"י בירור הזה, הוציא החכמה מהקליפה וחברה לקדושה. אז תבאנה, ולא מקודם לכן, כי לא היו ראויים לתקון מקודם לכן, לא בימי יהושע ולא לפני המבול.

פירוש. כי בני האלהים, מפרש (בהקסח"ז) אות קנ"ז ובבראשית א' אות קע"ט) שהם עוזא ועזאל שנפלו מקדושתם, ששורשם הוא מבחינת אחוריים דאו"א הפנימים שהאירו בראש ז"א דנקודים, שמכח אחורים האלו נתפשטו ז"ת דנקודים ממעלה למטה, ומתו, ואח"כ קבלו תקון וחזרו ונפלו בחטאו של אדם הראשון, והיו לבי קליפות. ומקצתם נתקנו ע"י יהושע, שהם סוד ב' מרגלי חרש. מרגלים, נקראים להיות שורשם מאחורים דאו"א שהם נה"י המכונים רגלים. חרש, הוא התקון שהשיגו ע"י יהושע, שפירושו המשכת החכמה ממטה למעלה, באופן שלא ישמע למטה, שזהו תקון קו אמצעי שקבלו אז. ואז נתקנה ג"כ רחב הזונה. אבל טרם המבול כתוב עליהם, ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו, דהיינו בלי שום גבול, והמשיכו החכמה ממעלה למטה כדרך הקליפות. וכן בנות האדם, הן בחינת אחורים של הנוקבא, שנפלו למטה ע"י חטא דעצה"ד, שע"כ נקראו על שמו של אדם, דהיינו על חטאו, ואחת מהן, דהיינו הימנית קבלה תקון. בימי יהושע כנ"ל ולא לגמרי שה"ס רחב הזונה. שתיהן קבלו תקון בימי שלמה, בסוד ב' נשים זונות, ששתיהן היו בבחינת שמאל. אחת היתה ימין דשמאל שכבר קבלה תקון בימי יהושע, והשניה שמאל דשמאל. ולפיכך נעשתה מחלוקת ביניהן, כי אחר שמת בן של זונה השמאלית, מחמת שהחכמה היתה בלי חסדים, אז רצתה לעשוק את בן הזונה הימנית שהיה בו חסדים גם כן, מחמת תקונה בימי יהושע, ואמרה לה, לא כי בנך המת ובני החי, כי אמרה שחכמה שלה הנמשכת ממעלה למטה כדרך הקליפות הוא אור החיים, כי החכמה היא אור החיים, והכחישה שחוסר החסדים יזיק לו וימיתנו ע"כ אמר שלמה גזרו את הילד, כי ידע שאי אפשר שזונה השמאלית תרצה לקבל מצד החסדים של הילד הנמשך מקו אמצעי הממעט ג"ר דחכמה, ולפיכך צריכים לגזור הילד לשנים, שצד החסדים תקח הימנית וצד החכמה השמאלית. וע"כ תכף הודתה הזונה השמאלית, כי אין לה חפץ בחסדים (דפ"י דף קע"ח ע"ב)

והוקשה לו, כיון שעוזא ועזאל היו מלאכים קדושים, למה טעו להתחבר עם בנות האדם. דהיינו להמשיך החכמה ממעלה למטה כדרך הקליפות. וע"ז אמרו, בקיסטרא דקיטורי דפיגאן, בשליטת הצורה של פגה, שהיה אז שליטה לאכול פירות לפני גמר בישולו, דהיינו החטא דאדם הראשון, שאמרו ז"ל שאכלו פגה, שפירושו שהיה לו להמתין עד גמר התקון, שאז לא היה נכשל בהמשכת החכמה ממעלה למטה, והנחש הטעה אותו בזה ודימה לו שאפשר להמשיך גמר התקון תיכף, ועד"ז גם עוזא ועזאל טעו בשליטת כח של פגה הזה, וז"ש, תרין מתחבקן הוו לעילא שעוזא ועזאל היו מיוחדים זב"ז למעלה, כי היו מלאכים קדושים, וע"כ קוראם הכתוב בני האלהים, לתתא נחתו ירתו עפרא, כיון שירדו

נה) ויאמר יי אל משה מה תצעק אלי. אלי דייקא. דבר אל בני ישראל ויסעו. ויסעו דייקא.

נו) במזלא הוה תלי, דבעא לאוקיר דקניה. ס) והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו עד כאן. כי אני יי רפאיך, להאי דוקא.

נז) פרקא חמישאה ט) הוי גוי חוטא עם כבד עון זרע מרעים בנים וגוי. שבעה דרגין ת יוד ה' ה' אפיק ו' ד' ה' הוי, ה' אפיק ו' אפיק ה' ו' ד' לבר אסתיר אדם דכר ונוקבא דאינון ד' דכתיב בנים משחיתים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (שמות יד) נח סו צ"ח. ט) (שם טו) וירא מה צ"ב. ע) (ישעיה א) ת"ז תס"ט קיב :

ת יר"ד ה"ה ו"ה ה"י ו"ו אפיק ד' ה"ה ה"י ה"ה אפיק ו"ו ד"ו לבר.

רביעאה

הסולם

פרקא

נסיעה על תלת דוכתי, (כמ"ש לעיל בשלח ל"ט ד"ה ג' ע"ש).

נו) במזלא הוי תלי דבעא לאוקיר דיקניה, כי אז נמשך הארת החכמה ממזל העליון שה"ס תקון השמיני מ"ג תקוני דיקנא המכונה מזל. ו"ש והישר בעיניו תעשה, היינו קו שמאל, שבו נמשך החכמה המכונה עיניו. והאזנת למצותיו, היינו קו ימין, שבו נמשכים החסדים מכינה, המכונה אונים, וע"כ נאמר והאזנת. ושמרת כל חוקיו, היינו קו האמצעי, שהוא שומר החוקים, שהימין תמשך ממעלה למטה, והשמאל רק ממטה למעלה, עד כאן, כלומר עד כאן צריכים להמשיך וליחד את ג' הקוים זב"ז. כי אני ה' רפאיך, להאי דייקא, שהרפואה שלי נמשכת ביחוד הזה, של ג' הקוין, דוקא.

שירדו למטה לעולם העשיה, והמשיכו החכמה של מעלה למטה, או ירשו עפר, כמו הנחש שנאמר לו, ועפר תאכל כל ימי חיידך, אברו וכו', דהוה ביה עטרא דחמלא, שהיה בהם עטרת הרחמים, שהוא בחינת קו אמצעי, הכולל חכמה וחסדים יחדיו, ואתעטר בקוסטא דענבא, ונתעטרו במדת ענבים, שהוא קו שמאל בלי ימין, שהוא בחינת עצה"ד, שאמרו ז"ל שענבים היה.

קיסטרא פירושו שליטה, מלשון קסטרס, שפירושו שליט, כמ"ש (בדברים רבה פ"א). מהו נציבים ר' סימון אמר קסטרס. דהיינו שליט ומגן. קיטורי פירושו צורות, מלשון קטורין של אביו, (ילמדנו תולדות) דפיגאן, מלשון פגה, שפירושו דבר מטרם גמר בישולו, כמ"ש (סנהדרין כ' ע"א) שאכלה פגה.

נה) ויאמר ה' אל משה וגוי: ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי, הוי בדיוק, דבר אל בני ישראל ויסעו, ויסעו, הוא בדיוק. במזל היה הדבר תלוי, שרצה להוקיר את הדיקנא, והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו, עד כאן. כי אני ה' רפאיך, לזה דוקא.

פירוש כדי לבקוע הים להציל את ישראל ולהטביע המצרים, היו צריכים לגלות אור החכמה בסוד ע"ב שמות, שה"ס ג' קוין המרומזים בג' פסוקים ויסע ויבא ויט, (כנ"ל בשלח אות קע"ג) ו"ש מה תצעק אלי, הוי בדיוק, דהיינו לבחינת ז"א, כי היו צריכים להמשיך הארת החכמה הגדולה שבע"ב שמות, הנמשך מ"ג תקוני דיקנא, ו"ש דבר אל בני ישראל ויסעו, ויסעו, הוא בדיוק, כי אין החכמה מתגלית ע"י ג' הקוין, אלא בדרך (דפו"י דף קע"ח ע"ב)

פרקא חמישאה

נז) פרקא חמישאה. הוי גוי וכו': פרק חמשי. כתוב, הוי גוי חוטא עם כבד עון זרע מרעים בנים משחיתים וגוי. שבע מדרגות הן, שזו יצאה מזו: יו"ד ה' ה' ה' ה' ה' ומפרש, ה' הוציאה ו"ד במילוי יו"ד והד' נתעברה עם הו' ונעשתה ה'. שאז נעשית ה' הו"י (כנ"ל אות נ"ג) והן ד' מדרגות ה' ה' ה' ה', ואח"כ ה' הולידה ה' שהיא מדרגה החמשיה, והו' שהוא ז"א הוציאה ה' מבפנים באצילות שהיא הנוקבא והיא מדרגה ה'. וד"ו שהם נשמות אדם וחיה, הוציאה לחוץ מאצילות שהם מדרגה ז' והסתיר דכר ונוקבא דאדם, שהם ד' ה' חוץ לאצילות, כלומר, שהסתיר פניו מהם, שכתוב עליהם, בנים משחיתים, כי חטאו בעץ הדעת.

בראשית

(נח) בראשית ברא. בראשית מאמר. ברא חצי מאמר. אב ובן. סתים וגליא. עדן עלאה דסתים וגניזו. עדן תתאה, נפיק * למטלנוי ואתגליא יהוה. יה. אלהים. את. אדני אהיה. ימינא ושמאלא כחדא אשתתפו, השמים. ואת, דכתיב (ט) והתפארת והנצח אינון כחדא אשתתפו. הארץ, דכתיב (ז) מה אדיר שמך בכל הארץ. (ק) מלא כל הארץ כבודו.

(נט) יהי רקיע בתוך המים להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים, עתיקא לזעירא, אתפרש, ואתדבק. לא אתפרש ממש פומא ממלל רברבן.
(ס) אנתיק ואתעטר בכתרין זעירין, בחמשה זינין מים, וכתוב (ה) ונתן

חלופי גרסאות

א למטלנוי.

מסורת הוזהר

(פ) (דה"א כט) ב"א רעה צ"ב. (צ) (תהלים ח) שמות ו צ"ע. (ק) (ישעיה ו) ב"א סא צ"ת. (ר) (במדבר יט) ח"ב רסו :

דרך אמת ג] עסק. בפרק הספינה ולא את האנתיקו וכאו ר"ל שנתעסק להתעטר במדרגות התחתוניות שהם כתרין תתאיו.

חמישאה

הסולם

פרקא

כבודו. אשר ארץ פירושו מלכות. ושיעור הכתוב הוא. בראשית ה"ס חכמה סתימאה. ברא ה"ס בינה שיצאה לחוץ מחכמה סתימאה. ונזרעה בגי זריעות חלם שורק חירק. אלקיב, ה"ס בינה אחר שחזרה לחכמה ונשלמה בה' אורות נרנח"י. את ה"ס הנוקבא הגדולה שמחזה ולמעלה דו"א, השמים ה"ס ז"א. ואת ה"ס נה"י דו"א הנק' ז"א הקטן. והארץ ה"ס מלכות. וכעין זה, פירש הוזהר את הכתוב בראשית ברא. לעיל (בראשית א' אות י' י"א י"ב ע"ש בהסולם) והוא משונה ממה שפירש הספרא דצניעותא לעיל (באות ז').

(נט) יהי רקיע בתוך המים : הוא להבדיל בין הקדש, שהוא ז"א, ובין קדש הקדשים, שהם א"א ואו"א. כי רקיע ה"ס המסך דצמצום ב', העומד במקום החזה דא"א שמשם ולמטה מתחיל ז"א, ונמצא הרקיע מבדיל בין עתיק, שהוא א"א, ובין זעיר אנפין. הוא נפרד מא"א ע"י הרקיע גדולת, שהוא הפה דא"א שמש הדעת, שהוא הלשון, שה"ס ז"א שעלה לראש ומכריע שם בין חכמה לבינה ומיחדם יחד. (כנ"ל משפטים) את תקי"ט וע"ש בהסולם) הרי שאע"פ שז"א נפרד מא"א על ידי המסך דחזה שלו שנקרא רקיע מ"מ חזר ועלה ונתדבק בראש בסוד הדעת.

(ס) אנתיק ואתעטר בכתרין וכו' : נותק, ז"א מן הגר, ונתעטר בכתרין קטנים. דהיינו

(נח) בראשית ברא וכו' : בראשית, מאמר, דהיינו מדרגה שלמה. ברא, חצי מאמר, דהיינו חצי מדרגה, כי בראשית ה"ס חכמה סתימאה דא"א, וברא, ה"ס חצי המדרגה שהיא בינה ותו"מ שיצאה לחוץ. מחכמה סתימאה, למדרגה שמתחתיה ונזרע בהג' זריעות דחולם שורק חירק, (כנ"ל ב"א דף י"ח ד"ה וזה) והם אב ובן, כלומר שמחמת היציאה נעשו, חכמה סתימאה ובינה לבי' מדרגות היוצאות זו מזו בבחינת אב ובן. שחכמה סתימאה היא אב ובינה היא בן. סתים וגליא, חכמה סתימאה היא סתום, והבינה היא גלויה. חכמה סתימאה היא עדן העליון הסתום והגנוז, והבינה היא עדן התחתון היוצא לנסיעותיה, בגי מקומות בסוד חלם חירק שורק, ומתגלה הוי"ה י"ה, דהיינו מאמר וחצי מאמר, מתגלים ע"י הנסיעה אלקיב את, שכתוב אחר בראשית ברא, פירושו אדני אהיה. כי את ה"ס מלכות הנקראת אדני, ואלקיב ה"ס בינה אחר שחזרה לראש ונעשתה מדרגה שלמה נרנח"י, בסוד ה' אותיות אלקיב, שהיא נקראת אז אהיה. ימין ושמאל נשתתפו יחד. ה"ס השמים שהוא תפארת הכולל חסד וגבורה, שהם ימין ושמאל ואת היא נה"י, שכתוב והתפארת והנצח וגו'. שהם נשתתפו יחד. ששמים הוא תפארת. ואת היא והנצח וההוד. כי כל בשמים ובארץ, שהוא יסוד. ונה"י אלו מכוניס ז"א הקטן שמחזה ולמטה. הארץ, היא מלכות האחרונה, שכתוב, מה אדיר שמך בכל הארץ. מלא כל הארץ (דפו"י דף קע"ח ע"ב)

עליו מים [ח] חיים. (ט) הוא אלהים חיים ומלך עולם. (ט) אתהלך לפני יי בארצות החיים. (א) והיתה נפש אדני צרורה וגו'. ועץ החיים בתוך הגן. יי, יי'ד ה"א, ג אהיה בין מים למים. מים שלימין, ומים דלא שלימין. רחמין שלימין, רחמין דלא שלימין.

(סא) (ב) ויאמר יי לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר. ויאמר ד יי, כד אתיישבא בזעירא. מכאן ה דבר בשם אמרו. דעתיקא סתים קאמר לא ידון רוחי באדם דלעילא, משום דבהווא רוחא דאתנשבא מתרין נוקבין דפרדשקא, [ז] משיך לתתאי.

(סב) ובג"כ כתיב ו והיו ימיו מאה ועשרים שנה. יי'ד שלים ולא שלים. יי בלחודוי מאה. תרין אתוון תרין זמנין, מאה ועשרים שנה. יי בלחודוי כד * אתגליא בזעירא, אתמשך בעשר אלפין שנין. מכאן כתיב, (ג) ותשת עלי כפכה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ב מוסיף חיים אל כלי. ג ה"ג הסלם ; אהיי. ג ל"ג י'. ה מוסיף לומר דבר ; דכד אמר בשם אמרו. ו מוסיף ימי עולם והיו.

(ס) (ירמיה י) נח קטו צ"א. (ת) (תהלים קטז) ב"א קצב צ"ו. (א) (ש"א כה) בשלח צב צ"כ. (ב) (בראשית ו) ב"א שמח צ"א צ"ב צ"ג. (ג) (תהלים קלט) בשלח סז צ"ב.

דרך אמת [ז] ביארתי לעיל בסמוך.

חמישאה

הסולם

פרקא

ממשיך חיים לאדם התחתון לעולם. אבל בעל המאמר הוא א"א המדבר כלפי אדם העליון שהוא ז"א, ואחר שא"א נתלבש בז"א בשיעור קטן הזה, הוא מדבר זה כלפי אדם התחתון.

(סב) ובג"כ כתיב וכו' : ומשום זה כתוב, והיו ימיו מאה ועשרים שנה, כי יוד, שה"ס חכמה וחיים וכן בבי' נקבי דפרדשקא יש ג"כ אותיות יוד, כי הכותל בין בי' נוקבין הוא ו', נקב הימני היא ו', ונקב השמאלי היא ו'. היא שלמה ואינה שלמה, שמצד עצמה בלי המילוי ו"ד היא שלמה בע"ס, ומצד המילוי ו"ד שהן בחינת הנוקבא של הי' היא אינה שלמה. לפיכך, ו' בפני עצמה היא מאה. דהיינו עשר ספירות שכל אחת כלולה מעשר והן מאה. ב' האותיות ו"ד שאינן שלמות, הן ב' פעמים עשר שביחד הן מאה ועשרים שנה ו' בפני עצמה כשמתגלית בזעיר אנפין, היא מתפשטת לעשרת אלפים שנה, כי ספירות החכמה כל אחת מתפשטת לאלף. מכאן, כתוב, ותשת עלי כפכה. דהיינו שנתמעט קומתו למאה אמה, (כמ"ש חגיגה יב.) מחמת שקבל אור החיים מן היוד שהיא שלמה ואינה שלמה. מחמת שהו"ד שאינן שלמות הן מחוברות אל היוד כנ"ל. הנפילים

דהיינו בוי"ק דג"ר, בחמשה מינים מים חיים, דהיינו בספירות חג"ת נ"ה דאמא שה"ס חמש מאות שנה, המכונים מים חיים או חיים, שכתוב ונתן עליו מים חיים, שהוא חסד. הוא אלקים חיים ומלך עולם, שהוא גבורה. אתהלך לפני ה' בארצות החיים, שהוא נצח. והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים, שהוא הוד, ועץ החיים בתוך הגן, שהוא תפארת. יי'ה שהוא חכמה ובינה, יוד הא, שהוא חכמה בינה דז"א עצמו שה"ס הויה במילוי אלפין. אהיה, שה"ס כתר, (כמ"ש בזהר ויקרא יא.) הם הפרש בין מים למים, שמים העליונים שלמעלה מרקיע, שהם יי'ה ויו"ד ה"א ואהיה, הם שלמים, והתחתונים שלמטה מרקיע הם מים בלתי שלמים, למעלה מרקיע הם רחמים בלתי שלמים. (סא) ויאמר ה' לא ידון וגו' : ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר. ויאמר ה', היינו כשנתישב ונתלבש בז"א, מכאן דבר בשם אמרו. כי עתיקא הסתום, שהוא א"א אמר לא ידון רוחי באדם העליון, ד"א. משום שברוח ההוא הנושב מב' נוקבין שבחוטם ד"א מושך החיים לתחתונים, שה"ס אור החכמה הנקרא חיים, ולפיכך גם ז"א אינו (דפויי דף קע"ח ע"ב *) דף קע"ט ע"א)

(טג) הנפילים היו בארץ, היינו דכתיב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. מאתר דאתפרש ז גנתא, אקרי הנפילים, דכתיב ומשם יפרד. היו בארץ יימים ההם, ולא לבתר זמנא. עד דאתא יהושע, ובני האלהים ה' אסטמרו. (סד) עד דאתא שלמה ובנות האדם אתכללא, הה"ד, ה' ותענגות. תענגת ט קארי בני האדם. דאתרמיו מהאי רוחין אחרנין, דלא אתכללו בחכמה עלאה. דכתיב וי' נתן חכמה כ לשלמה. וכתוב ה' ויחכם מכל האדם. משום דהני לא אתכללו באדם. (סה) וי' נתן חכמה, ז ה' עלאה. ט ויחכם, דמינה אתחכם לתתא. המה הגבורים אשר מעולם, עולם דלעילא. אנשי השם, דאתנהגן בשמא. מאי שמא. שמא קדישא, דאתנהגן ביה דלא קדישין לתתא, ולא אתנהגן אלא בשמא. אנשי השם נ, סתם, ולא אנשי הוי"ה. לאו מסתים ט סתימא, אלא גריעותא, ולא גריעותא אנשי השם סתם, מכללא דאדם נפקו, כתיב ה' אדם ביקר בל ילין, אדם ביקר, ביקרו דמלכא, בל ילין, בלא רוחא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז גופא. ה אסטמר. ט מוסיף לא קארי; מוסיף קארי תענגים לא קארי. י דאתרמיו. כ ל"ג לשלמה. ג היא. ט מוסיף ויחכם מכל; ויחכם מכל האדם. נ סתים. ט סתימותא.

ד (בראשית ו) ב"א שמא צ"ב. ה (קהלת ב) שמות קה צ"ת. ו (מ"א ה) ויצא לא צ"א. ז (שם ה) בא מ צ"ל. ח (תהלים מט) ח"ג קמג: קמד. רו: רלח. ת"ז תס"ט קטו.

חמישאה

הסולם

פרקא

ה' עליונה, שהיא בינה שחזרה להיות חכמה, ולא חכמה ממע, כי חכמה סתימאה נסתמה, ואינה מאירה. וכל החכמה המאירה היא רק מבינה שאחורה לחכמה. ויחכם, כי ממנה, מן הבינה, נחכם למטה. המה הגבורים אשר מעולם, היינו עולם העליון, עולם האצילות שמשם נפלו כנ"ל. אנשי השם, שמתנהגים בשם. מהו השם. הוא שם הקדוש, דהיינו מלכות הנקראת שם, והתנהגו בו, שאינם קדושים, דהיינו הנפילים התנהגו בו להמשיך משכ. חכמה ממעלה למטה, שהיא אינו קדוש, כי אסור לעשות כן. אבל ולא התנהגו אלא בשם, שהיא מלכות. אנשי השם, נאמר סתם, ולא נאמר אנשי הויה, שהוא ד"א, ולא משום שסתום מסתים הכתוב, דהיינו שאינו רוצה לומר איזה שם, אלא הוא מיעוט ולא מיעוט. כלומר, שהיא מיעוט, מחמת שממעט משם הויה, ואינו מיעוט, מחמת שהוא המלכות, שנקראת כן, שם. ולא היה יכול לכתוב בדרך אחר. אנשי השם סתם, יצאו מכלל האדם, שכתוב אדם ביקר בל ילין. אדם ביקר פירושו, ביקרו של המלך, שהיא מלכות הנקראת, שם, והיא יקרו של ד"א. הרי שאדם היה מתנהג בשם, שהיא מלכות. בל ילין, היינו בעת שהיה, בלי רוח. תליסר

(טג) הנפילים היו בארץ: היינו שכתוב, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, כי ממקום שנפרד הגן, שהוא מלכות דאצילות, נקרא נפילים. דהיינו בכל ג' עולמות ביי"ע, שכל אלו שנפלו שמה ממדרגות של אצילות, המה נקראים נפילים שכתוב, ומשם יפרד, שמשם ומטה יפרד מן אצילות, וע"כ עזא ועזאל ובנות האדם, שהיו ממדרגות אצילות ונפלו למטה ממלכות דאצילות, נקראים נפילים. היו בארץ יימים ההם, ולא לאח"כ, עד שבא יהושע, ובני האלקים נצפנו, דהיינו ב' מרגלי חרש שנאמר עליהם ותצפנו. (סד) עד דאתא שלמה וכו': עד שבא שלמה, ובנות האדם נכללו בקדושה. כש"א, ותענגות בני אדם, תענגות קרא, לשון נקבה ולא תענגוים שהוא לשון זכר, משום שהם בנות האדם הנ"ל, ב' נשים זונות, בני אדם, כי נאמר ותענגות בני אדם, היינו בני האדם שנשלכו מרוחות אחרות שבאצילות, ולא נכללו בחכמה עלאה, שכתוב וה' נתן חכמה לשלמה. וכתוב ויחכם מכל האדם, הוא משום שתקן בני האדם הנ"ל, שאלו לא נכללו באדם דקדושה. (סה) והויה נתן חכמה: היינו שנתן לו (דפו"י דף קע"ט ע"א)

סו) תליסר מלכי קרבא, בשבעה. שבעה מלכין בארעא, אתחזיאו נצחי קרבא. תשעה דסלקין בדרגין, דרהטין ברעותהון, ולית דימחי בידיהון. חמשה מלכין קיימין בבהילו, לקמי ארבע לא יכלין למיקם.

סז) ארבע מלכין נפקין לקדמות ארבע, בהון תליין כענבין באתכלא ם צירין בהו שבעה ה] רהיטין. סהדין סהדותא ולא קיימין בדוכתייהו. אילנא דמבסם יתיב בגו. בענפוי אחידן ומקננן צפרין. תחותי תטלל חיותא דשליטא ף בההוא אילנא ן] בתרי כבישין, למהך בשבעה סמכין סחרניה, בארבע ף חיוון, מתגלגלין בארבע סטרין.

חלופי גרסאות

ע ברין. ף הוא ; בהוא. צ בתריסר. ף זיין.

דרך אמת ה] רצים, ועיין בפ' שלח לד קעה ע"א. ו] בייב נתיבות אלכסונית שכן תרגום נעלה בכבישא.

חמישיאה

הסולם

פרקא

ושמאל, שאו יוצאים ג' קוין באמא בסוד חכמה בינה ודעת. שה"ס ד' אותיות הוי"ה, כי ב' הקוין ימין ושמאל ה"ס י"ה, ו"א שה"ס קו אמצעי שיחד אותם ה"ס ר"ה, דהיינו חסדים וגבורות שבדעת. שהחסדים ה"ס ו' והגבורות ה"ס ח', ו"ש לקמי ארבע לא יכלין למיקם, שה' אותיות אלקים שבקו שמאל דבינה, לא יכלו לעמוד לפני ההכרעה שבקו האמצעי, שה"ס ד' אותיות הוי"ה, שמיעט את הקו שמאל מג"ר דג"ר, ויחד אותם בסוד ד' אותיות הוי"ה, שה"ס תקון חב"ד. כמבואר.

סז) ארבע מלכין וכו' : אחד שביאר שד' אותיות הוי"ה נצחו ה' אותיות אלקים, כי נתקן תקון קוין בבינה בסוד חב"ד, שהם ד' אותיות הוי"ה. אומר, ארבע מלכים יוצאים ונולדים לקראת הארבעה מלכים. כלומר ד' מלכים שבז"א שהם חגת"ם, יוצאים ונאצלים מארבעה מלכים שבחב"ד שבבינה. כי מתוך שתלת מחד נפקי חד בתלת קיימא, (כנ"ל ב"א אות שס"ג ע"ש) בהון תליין כענבים באתכלא, כי החגת"ם שבז"א הם תלוים בחב"ד שבבינה כמו ענבים באשכול. מחמת שמהם יצאו, ומהם מתקיימים. נכללים בהם שבעה רצים, שהם ז"ס חגת"ם נהי"מ שבמלכות הכוללת, אשר בעת שמתגלה בה החכמה הם רצים ונחפזים, בסו"ה, והחיות רצוא ושוב (כנ"ל אות י"א ע"ש). הם כלולים בד' מלכים חגת"ם. סהדין סהרותא ולא קיימין בדוכרייהו, מעידים עדות כשאינם נמצאים במקומם, כי בעת שהם מגלים הארת החכמה שנקראת עדות מוכרחים לרדת

ממקומם

סו) תליסר מלכי קרבא וכו' : כאן חזר על רוב העקרים שאמר בכל ה' פרקים ומעט הוספות, בדרך קצר מאד. ואומר, י"ג מלכי מלחמה, היינו י"ג תקוני דיקנא דא"א (שבאות ט"ו) בשבעה דהיינו שהי"ג מקבלים מו' תקוני גלגלתא דא"א (שבאות ו') שבעה מלכים, היינו ז' תקוני גלגלתא דז"א (שבאות כ"ו) כשהארתם מתפשטת בארץ, שהיא המלכות, הם נראו מנצחי מלחמה. שהארת החכמה שבז' תקוני גלגלתא שהיא מכנעת השונאים דהיינו הקליפות אינה מתגלה במקומם אלא במלכות (כנ"ל אות ו') ובה נראה הנצחון על אויבי הקדושה. תשעה העולים במדרגות ורצים כרצונם, דהיינו ט' תקוני דיקנא דז"א, שהם עולים ורצים במדרגות, דהיינו תחילה ו"ק דנפש ואח"כ ג"ר דנפש ואח"כ ו"ק דרוח, ואח"כ ג"ר דרוח וכו' (כנ"ל אות ל"ה בהסולם) ואין מי שימחה בידם. חמשה מלכים עומדים בבהלה ולא יכלו לעמוד לפני ארבעה.

פירושו. חמשה מלכים ה"ס ה' אותיות אלקים. וד' מלכים הם ד' אותיות הוי"ה. ונודע שבעת יציאת נקודת השורק באמא, עולים אתון אל"ה ומתחברים עם אתון מ"י שנשארן במדרגה, ונתחברו שוב ה' אותיות אלקים באמא. (כנ"ל בראשית א' דף ט"ו ד"ה ההוא ע"ש) והנה אז נעשה סתימה, שמחמת חסרון חסדים גם החכמה אינה מאירה, כמ"ש שם, וז"ש, חמשה מלכין קיימין בבהילו, משום שאינם יכולים להאיר. ואז עולה ז"א בסוד נקודת החירק וממעט השמאל שע"ז מיחד ימין (דפו"י דף קע"ט ע"א)

(סח) חויא דרהיט בש"ע דלוגין, דליג על טורין, מקפץ על גבעתא, דכתיב (ט) מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות. זנביה בפומיה, בשנוי, נקיב ר בתרין גיסינן. כד נטיל ז] גיסטרא אתעביד לתלת רוחין.

חלופי גרסאות

מסורת הזור

ר לתרין.

(ט) (שיר ב) ח"ב רג: תק"ח קד ט"א שכ"ו

דרך אמת ז] חזקו לשנים ר"ל גיסי תרי ב' צדדין ובהיות המכריע ביניהם אתעביד לתלת רוחין.

חמישאה

הסולם

פרקא

צדדים, כשנוסע נפסק ונחלק גופו לשלשה צדדים.

מקומס. כי אין המלכות מקבלת חכמה אלא בשעה שהיא כלולה במלכות שלמעלה מחזה, שהיא בסוד רביעית לחג"ת, וכלולה בהט. אבל עס אין החכמה מתגלה בה, מחמת שהיא מחוסרת חסדים, אלא אחר שיורדת משם למטה מחזה דז"א, ונעשית בסוד שביעי, אז היא מעידה עדות, דהיינו שמתגלה בה החכמה. הרי שמעידה עדות רק שלא במקומה, ובמקומה אינה יכולה להעיד. **אילנא דמכסם יתיב כגו**, האילן שמבשם, שהוא איסוד דז"א, המשפיע חסדים למלכות והחכמה מתבשמת בחסדים, הוא יושב בהם, בשבעה ספירות המלכות הנ"ל, **בענפוי אחידן ומקננן צפריין**, בענפיו המתפשטים ממנו, שהם חסדים, נאחזים ומקננים צפרים, שהם מדרגות החכמה כנ"ל המתלבשות בחסדים שלו. תחותוי תטלל חיותא דשליטא **בהוא אילנא בתרי כבישין** תחת היסוד דז"א, תחסה בצלו החיה, שהיא מלכות, השולטת באילן ההוא שיש בו ב' דרכים, שהוא עץ הדעת טוב ורע, שאם זכה הוא טוב לא זכה הוא רע (כנ"ל בהקס"ז אות קכ"ג). **למהך בשבעה סמכין פחרניה**, בד' חיון מתגלגלין בארבע סטריין, ואם זכה, שולט הטוב, ואז הולך בו' עמודים שהם חג"ת נה"מ של הנוקבא, שה"ס הארת החסדים, המסבבים את עץ הדעת, ושולטים עליו, וזוכה לד' חיות. אריה שור נשר אדם, שהם נהי"מ, שה"ס המרכבה התחתונה, המתגלגלים בד' רוחות, שה"ס גילוי הארת החכמה, שנצח הוד הן דרום צפון ויסוד ומלכות הן מזרח ומערב. (כמבואר בארוכה לעיל בראשית א' פ"ד ד"ה פני אדם) והארת החכמה אינה מתגלה אלא בסוד הגלגול שלהם כנ"ל (בתוספתא ויחי אות קכ"ז, ע"ש בהסולם. ועיי' לעיל, בשלח ל"ט ד"ה וגו').

פירוש. אחר שכבר ביאר סדרי הארת החכמה בכל הסדרים, מבאר עתה ומסיים הענין בבחינת השמאל בפני עצמו, דהיינו רק מאור החכמה ביחסו עצמו. שמכונה נחש, (כנ"ל אות ט'). ואור החכמה מכונה שעשועים, בסוד שהקב"ה משתעשע עם הצדיקים בגן עדן. (כנ"ל בא אות צ"ח ואות ק') **וז"ש חויא דרהיט בש"ע דלוגין**, דהיינו קו השמאל המכונה נחש שהוא מגלה חכמה המכונה ש"ע ושעשועים, בריצה, בסוד והחיות רצוא ושוב, ובדלוגים דכתיב **מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות**. הרים הם חג"ת, ששם החסדים מכוסים, ואין מקום שם לגילוי חכמה, וע"כ החכמה מדלגת עליהם שלא להאיר בהם, והיא מקפצת ומאירה על הגבעות שה"ס נה"י, שבהם החכמה מתגלית. **זנביה בפומיה, בשנוי**, כי בחינת הדינים שלו שהיו בסימונו מתחילה נתקנו שיהיו בבחינת ראש, בפיו בשנוי. (כנ"ל אות ט') **נקיב בתרין גיסיין**, הוא מנוקב בשתי בחינות, אחת, היא מבחינת הדינין דמנעולא המתוקנים בג"ר המדרגה, ששם שורש המתקלא. ואחת היא מבחינת הדינין דמסך דחירק שבקו האמצעי, ששם עמידת המתקלא, (כנוצר לעיל אות ה') ולולא ב' כוחות האלו הממעטים אותו, לא היה נכנע להתיחד עם קו הימין. כמ"ש שם.

ונודע, שאין הארת החכמה מתגלה בקו שמאל כשהוא לבדו, מחמת שהוא מחוסר חסדים, אלא בצירוף שלשת הקוין ביחד. שאם היה חסר קו אחד מהם, לא היתה החכמה מאירה, כי אם היה חסר קו הימין, לא היה השמאל מאיר מחמת חסרון חסדים, ואם היה חסר קו האמצעי, לא היה השמאל מתיחד עם הימין לקבל ממנו חסדים, כנ"ל. **וז"ש גיפפרא אתעביד לתלת רוחין**, שהחויא שהוא קו השמאל, נפסק, ונחלק לשלש רוחות, דהיינו לשלשה

(סח) **חויא דרהיט בש"ע וכ"ו**: נחש הרץ בש"ע דלוגים. מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות זנבו בפיו בשנוי, ניקב בשני (דפויי דף קע"ט ע"א)

(ט) כתיב ויתהלך חנוך את האלהים. וכתיב י חנוך לנער על פי דרכו. לנער הידוע. את האלהים, ולא את יי. ואיננו, בשם זה, כי לקח אותו אלהים להקרא בשמו.

(ע) תלת בתי דינין, ארבע אינון. ארבע בתי דינין דלעילא. ארבע לתתא. דכתיב ו לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה. דינא קשיא. דינא דלא קשיא, דינא בשקולא, דינא דלא בשקולא. דינא רפיא. דאפילו לא האי ולא האי.

(צא) ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה. החל האדם לרב. היינו דכתיב בשגם וגו', האדם דלעילא. וכתיב על פני האדמה. ומשה לא ידע כי קרן עור פניו, היינו דכתיב ו כתנות עור.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(י) (משלי כב) ויחי פט צ"א. כ) (ויקרא יט) ב"א שג צ"א. ז) (שמות לד) ח"ג קלב: זהר חדש סב ט"ה ש"א. מ) (בראשית ג) בראשית א' רלט צ"ה. ו) מוסיף דינא דאפילו.

חמישאה

הסולם

מרקא

ב' מיני הדינים שבחובי כנ"ל. שכתוב לא תעשו עול במשפט במדה במשקל במשורה אשר משפט הוא קו ימין, מדה הוא קו שמאל משקל הוא קו האמצעי, במשורה היא מלכות. ומפרש, שיש דין קשה, והוא דינין דשורק. ויש דין שאינו קשה והיינו הדינים דחולט, ויש דין במשקל, דהיינו בעת שנכילים בקו האמצעי ב' הדינים שקולים הם בחיבור אחד, זהו ביישוסית דז"א, שנחשבים דק כג' מוחין, חב"ד. ויש דין שלא במשקל השוה, שב' הדינים שבקו האמצעי אינם שקולים, זה ניכר בפני עצמו זה ניכר בפני עצמו. זהו באריא שבז"א, שע"כ נחשבים ד' מוחין: חכמה ובינה חסד וגבורה. ויש דין הרפה, שאין בו אפילו לא זה ולא זה, לא דין קשה ולא שאינו קשה, והיינו קו שמאל דנוקבא, שאין בו דין קשה דשמאל דז"א, (כמ"ש בהר אמור דף ק' ע"א ד"ג, ד"ה סדרא תנינא ע"ש) ולא דין שאינו קשה מימין דז"א, שהרי הוא שמאל ולא ימין. (עא) ויהי כי החל וגו': ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה. החל האדם לרב, היינו שכתוב, בשגם וגו', אשר בשגם הוא אותיות משה ש' מ' וביג שהן ה'. וע"כ אומר הכתוב, האדם שרומו על אדם העליון דהיינו משה, שהוא מרכבה לז"א, וכתוב, על פני האדמה. אע"פ שמדרגת משה יתה למעלה בז"א שנקרא שמים, כי כתוב, ומשה לא היה ידע כי קרן עור פניו. היינו שכתוב, כתנות עור. שפירוש ג' כתנות תמלכות. פירוש עור

לשלשה קוין. כי אין החכמה שבו מאירה מגופו עצמו לבדו, דהיינו מקו שמאל לבדו, אלא ע"י חיבור שלשת הקוין יחד, כנ"ל, ונבחן שגופו נחלק בין שלשה קוין, שכל קו נושא חלק אחד מגילוי גופו, וכשמצטרפים יחד הוא מתגלה. גימטריא, הוא מלשון, לכל טפה וטפה וכו' גסטרא בפני עצמה, דהיינו מחלקה. (ויקרא רבה ט"ו). (ס) כתיב ויתהלך וגו': כתוב, ויתהלך חנוך את האלקים. וכתוב, חנוך לנער על פי דרכו. היינו לנער הידוע, שהוא המלאך מטטרון. ח"ש, חנוך, נעשה, לנער, מטטרון. את האלקים, היינו המלכות, ולא את הויה, שהוא ז"א, כי נעשה למשמע אל המלכות. ואיננו פירושו שאיננו בשם זה, חנוך, כי לקח אותנו אלקים, להקרא בשמו. שנעשה מלאך האלקים. (ע) תלת בתי דינין וכו': ג' בתי הדינים, שהם ג' הזריעות שבחולט שורק חירק (כמ"ש לעיל בראשית א' ט"ו ד"ה היא ע"ש), שהם ג' מיני דין שבג' קוין, הם ארבע. כי קו האמצעי כולל בעצמו ב' מיני הדינים שבחולט ושבורק, הם ד' בתי דינים, כי בחולט יש דינין דנוקבא שהיא המלכות שעלתה לבניה, ושבורק יש דינין דדכורא, שהוא סיתוס החסדים, שתיהן יש בקו האמצעי הכולט. ארבע בתי דינים למעלה, באריא שבז"א, שיש שם ד' מוחין חובי חו"ג. ארבע בתי דינים למטה, ביישוסית שבז"א, אע"פ שיש שם רק ג' מוחין חובי ודעת, עכ"ז כולל הדעת (דמויי דף קע"ט ע"א)

(עב) קרן, דכתיב ט ויקח שמואל את קרן השמן. לית משיחא אלא בקרן, ט ובשמך תרום קרננו. טו שם אצמיח קרן לדוד. היינו עשיראה דמלכא. ואתיא מן יובלא דהיא אימא, דכתיב טז והיה במשוך טז בקרן היובל. קרן ביובלא אתעטר עשיראה באימא. קרן, דנטיל קרן ת ורוח לאתבא רוחיה ליה.

(עג) והאי קרן דיובלא הוא. ויובל ה'. וה' נשיבא דרוחא לכלא. וכלא תייבין לאתרייהו, דכתיב טז אהה יי אלהים, טז כד אתחזי ה' לה' יי אלהים אתקרי שם מלא וכתבי טז ונשגב יי לבדו ביום ההוא. ע"כ סתים ואתעטר צניעותא דמלכא, דהיינו ספרא דצניעותא. זכאה מאן דעאל ב ונפק וידע שבילוי וארחוי.

(סליק פרשת תרומה)

חלופי גרסאות

ת ורוח. א כד אתחזר ה' לה' ואסתלק יי פורענותא אחי לעלמא ואם לא בשביל אר' [גיא אדם] הוייה לא אתקיים עלמא וכלא אתחבר ועיד כתיב ונשגב וגר'. ב דנפיק וידע; וידע.

מסורת הזהר

(ג ש"א טז). ט (תהלים פט). ט (שם קלב) ח"ב רמט. ח"ג רד: ט (יהושע ו) לך קנ צ"ב. צ (ירמיה א) לעיל אות כא צ"ס. ק (ישעיה ב) לעיל אות ח צ"ב. דרך אמת ח] לך לך צו ע"א.

חמישאה

הסולם

פרקא

יובל, קרן ורוח שבו, שתשוב אליה הרוח של הבינה, דהיינו המחין שלה.

(עג) והאי קרן דיובלא הוא, וקרן הזה הוא של יובל, ויובל, שהוא אמא, היינו ח' ראשונה של הויה. וח' זו נושבת רוח חיים לכל, וכולם חוזרים למקומם. דהיינו כמ"ש בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו. שכתוב אהה אדני אלקים, דהיינו הויה בנקוד אלקים, שהיא בינה, ואדני, הוא מלכות, כשנראה ח' ראשונה לח' תחתונה דהיינו בינה למלכות, דהיינו ששתיהן מלובשות זו בזו, נקרא בשם מלא, אדני אלקים. וכשתהיה הלבשה זו בקביעות, דהיינו לעתיד לבא, אז כתוב, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא. עד כאן נסתם ונתעטר צניעותו של המלך, דהיינו ספר הצניעות. אשרי מי שנכנס בחכמה ויצא, ויודע שביליה ודרכיה.

עור היא שם המלכות, קרן הוא שם המלכות המלכשת את הבינה למעלה. ומשה לא ידע מזה שהמלכות שלו היא מלכות עליונה הדבוקה בבינה, וע"כ כתוב בו, על פני האדמה, שפירושו מלכות סתם. כמ"ש לפנינו.

(עב) קרן, דכתיב ויקח וגר': ומ"ש קרן עור, הנה קרן, הוא כמו שכתוב, ויקח שמואל את קרן השמן, אין משיחת מלכים אלא בקרן, וכתוב, ובשמך תרום קרננו, וכן, שם אצמיח קרן לדוד. והיינו העשירית של המלך, שהיא מלכות שהיא ספירה עשירית דז"א, ובאה מן יובלא שהוא אמא, שכתוב והיה במשוך קרן היובל. הקרן, שהוא מלכות נתעטר ביובל, דהיינו העשירית נתעטרה באמא, שהיא בינה, שמלבישה אותה ונעשית כמו בינה, ונקראת קרן, משום שהמלכות לוקחת מן הבינה שהיא (דפויי דף קע"ט ע"א)

(חסל פרשת תרומה)

פרשת ואתה תצוה

(א) ואתה תצוה את בני ישראל וגו'. ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך וגו'. אמר רבי חייא, מאי שנא הכא א מבכל אתר, דכתיב ואתה הקרב אליך ואתה תדבר אל כל חכמי לב. ואתה תצוה את בני ישראל. (א) ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור. אלא כלא ברזא עלאה איהו, לאכללא שכינתא בהדיה. (ב) אמר רבי יצחק, נהורא עלאה, ונהורא תתאה כליל כחדא, ב אקרי ואתה. כמה דאת אמר (א) ואתה מחיה את כלם. ועל דא לא כתיב, והקרבת את אהרן אחיך. וצוית את בני ישראל. ודברת אל כל חכמי לב. בגין דההוא זמנא שריא שמשא בסיהרא, ואשתתף כלא כחדא, לשריא על אומנותא דעובדא. אמר רבי אלעזר, מהכא, (ד) אשר נתן יי' חכמה ותבונה בהמה. (ג) רבי שמעון אמר מהכא, ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (שמות כז) ת"ז תכס עג. תק"ח זה ט"ד א בכל ב ואקרי.
שיג קג ט"ב ש"ל. (ב) (שמות ל) ה"ג ג: ז"ח מז ט"ד של"ג. (ג) (נחמיה ט) ב"א שמ צ"ו.
(ד) (שמות לו)

מאמר

הסולם

ואתה תצוה

שאתה אומר. ואתה מחיה את כולם, שסובב על ז"א ונוקבא. ועל כן לא כתוב, והקרבת את אהרן אחיך. וצוית את בני ישראל ודברת אל כל חכמי לב. משום שבעת ההוא היה שורה השמש, שהוא ז"א, בלבנה, שהיא הנוקבא, ונשתתף הכל כאחד, דהיינו ז"א ונוקבא, לשרות על אומנותה של המלאכה. וע"כ כתוב בהם ואתה, שירה על ז"א ונוקבא. אמר ר' אלעזר מכאן נשמע שהשירה היה שורה על האומנות של מלאכת המשכן, שנאמר, אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה. (ג) רבי שמעון אמר וכו': רש"א מכאן נשמע, שז"א ונוקבא היו שורים על אומנות מלאכת המשכן. שכתוב, ואתה תדבר אל כל חכמי

(א) ואתה תצוה וגו' ואתה הקרב וגו': אמר רבי חייא, מה השינוי שבכאן מבכל המקומות, שכתוב, ואתה הקרב אליך. ואתה תדבר אל כל חכמי לב. ואתה תצוה את בני ישראל. ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור. שלא כתוב כבכל המקומות, והקרבת, ותדבר, ותצוה, ותקח, ומשיב. אלא הכל הוא בסוד עליון, כדי לכלול עמו השכינה. כי השכינה נקראת אתה, וכשכתוב ואתה היינו לכלול עמו השכינה בהצווי ובהדבור וכו'. (ב) אמר רבי יצחק וכו': אר"י אור העליון, שהוא ז"א, ואור התחתון, שהוא הנוקבא, כלולים יחד במלה ואתה, כי אתה הוא שם הנוקבא כנ"ל. והו' הנוספת היא ז"א. כמו (דפו"י דף קע"ט ע"ב)

רוח חכמה. אשר מלאתים מבעי ליה. אלא אשר מלאתיו, לההוא לבא, מלאתיו רוח חכמה. כד"א (ג) ונחה עליו רוח יי רוח חכמה וגו' ועל דא ג' אצטריך אשר מלאתיו רוח חכמה, דשריא שמשא בסיהרא באשלמותא דכלא, ועל דא אתרשים ד' כלא בכל אתר. אמר רבי אלעזר, אי הכי ה' הגי ואתה ואתה, היאך מתיישבן בקראי.

(ד) אמר ליה, כלהו מתיישבן נינהו. ואתה הקרב אליך: ליחדא בהדיה, ולקרבא בהדיה, רזא דשמא קדישא כדקא יאות. ואתה תדבר אל כל חכמי לב: בגין דכלהו לא אתיין למעבד עבידתא, עד דרוח קדשא ממלא בגווייהו, ולחש לון בלחישו, וכדין עבדי עבידתא. ואתה תצוה את בני ישראל: רוח קדשא פקדא עלייהו, ואנהיר עלייהו, למעבד עובדא ברעותא שלימ. ואתה קח לך: כמה דאוקימנא. ואתה הקרב אליך, והגי כלהו, הכא בעובדא דמשכנא. דכלא אתעביד ברזא דא.

(ה) פתח ז' ר"ש ואמר (ו) ואתה יי אל תרחק אילותי לעזרתי חושה. ואתה יי כלא חד. אל תרחק: [א] לאסתלקא מינן, למהוי סליק נהורא עלאה מתתאה. דהא כד אסתלק נהורא עלאה מתתאה, כדין אתחשך ח' כל נהורא, ולא אשתכח כלל בעלמא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ה) (ישעיה יא) וירא צ"א. (ו) (תהלים כב) ח"א ג' ליג אצטריך. ד הכל. ה הא. ו' מוסיף דכתיב בהשמשות רסא. ח"ב קלח: ח"ג סת. ואתה. ז ליג ר"ש. ח כלא נהורה.

דרך אמת [א] המשורר ביקש לבל יסתלק פני הרחמים למעלה שאז אולי יתעורר ח"ו דין הקשה על ידי הסתרת פני הרחמים בסוד אסתירה פני וגו'.

ואתה תצוה

הסולם

מאמר

ויקרב וייחד השם ואתה, שהוא זו"ג, אל כל חכמי לב. משום שכולם לא באו לעשות מלאכת המשכן, עד שרוח הקדש היה מדבר בהם, ולחש להם בחשאי איך לעשותה, ואז עשו המלאכה. ועל דרך זה, ואתה תצוה את בני ישראל, דהיינו שרוח הקדש, הרמוח בהשם ואתה, יצוה את בני ישראל, ויאיר עליהם, כדי שיעשו המעשה ברצון השלם. וכן ואתה קח לך, פירושו, כמו שהעמדנו. וכן ואתה הקרב, וכן כל אלו ואתה, הכתובים כאן במלאכת המשכן, שהכל נעשה בסוד הזה, של השם, ואתה.

(ה) פתח ר"ש ואמר וכו': פתח ר"ש ואמר, ואתה הויה אל תרחק אילותי לעזרתי חושה. ואתה הויה, אשר אתה הוא הנוקבא והשם הויה, הוא ז"א, מתפלל שהכל יהיה אחד, שיהיו מחוברים זה בזה. אל תרחק, פירושו, שלא יתרחק להסתלק ממנו, שאור העליון, ז"א, לא יסתלק מאור התחתון הנוקבא.

כי

חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה. שהיה צריך לומר אשר מלאתים. לשון רבים. אם הוא טובב על חכמי לב, אלא אשר מלאתיו טובב על לב ההוא, שהוא השכינה שנקראת לב. כש"א ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה וגו'. וע"כ צריך לומר אשר מלאתיו רוח חכמה, ללמד שהשמש שהוא ז"א שורה בלבנה, שהיא הנוקבא הנקראת לב, בשלמות הכל, וע"כ נתרשם הכל, דהיינו ז"א ונוקבא, בכל המקומות, במלאכת המשכן, שכתוב בהם ואתה, הרומז לז"א ונוקבא. אמר ליה ר' אלעזר, אי"כ, אלו, ואתה ואתה, איך הם מתישבים בהמשך המקראות. אם נפרש משמעותם על ז"א ונוקבא. (ד) אמר ליה כלהו וכו': אמר ליה ר"ש כולם הם מתישבים, ואתה הקרב אליך, פירושו, שאמר למשה שקרב את ואתה שהוא ז"א ונוקבא אל אהרן, דהיינו ליחד בו ולקרב אליו סוד השם הקדוש ואתה כראוי. ועל דרך זה, ואתה תדבר אל כל חכמי לב, פירושו שידבר

(פירו' דף קע"ט ע"ב)

(ו) ועל דא אתחרב בי מקדשא ביומי דירמיהו. ואע"ג דאתבני לבתר, לא אהדר נהורא לאתריה כדקא יאות. ועל רזא דא, שמא דההוא נביאה * דאתבני על דא, ירמיהו. אסתלקותא דנהורא עלאה, דאסתלק לעילא לעילא, ולא אהדר לאנהרא לבתר כדקא יאות. ירמיהו: אסתלק ולא אהדר לאתריה, ואתחרב בי מקדשא ואתחשכו נהורין.

(ז) אבל ישעיהו, שמא גרים לפורקנא, ולאהדרא נהורא עלאה. לאתריה, ולמבני בי מקדשא, וכל טבין וכל נהורין, יהדרון כדבקדמיתא. ועל דא, * שמהן דתרין נביאין אלין, קיימין דא לקבל דא, בגין דשמא גרים, וצרופא דאתון דא בדא, גרמין עובדא, הן לטב הן לביש. ועל רזא דא, צרופא דאתון דשמהן קדישין, וכן אתון בגרמיהו, גרמין לאתחזאה רזין עלאין, כגוונא דשמא קדישא, דאתון בגרמיהו, גרמין רזין * עלאין קדישין לאתחזאה בהו.

(ח) רזא קדמאה, יו"ד, נקודה קדמאה * דקיימא על תשע סמכין דסמכין לה. ואינון קיימין לארבע סטרי עלמא. כמה דסופא דמחשבה, נקודה בתראה, קיימא לארבע סטרי עלמא. בר דהאי דכר, ואיהי נוקבא.

חלופי גרסאות

ט גרים ול"ג דאתבני ע"ד. * מוסיף לאתריה, ישעיהו לאנהרא ההוא נהורא עלאה ולמעבד פורקנא. כ קיימין תרין נביאין אלין. ל ל"ג עלאין.

ואתה תצוה

הסולם

מאמר

עומדים זה כנגד זה, ששם האחד ירום יח"ו, ושם השני הוא להיפך, ישע"ו יח"ו משום שהשם גורם, וצירוף האותיות אלו עם אלו גורמים מעשה לפי משמעותן, הן לטוב והן לרע. ועל סוד הזה הוא צירוף האותיות של שמות הקדושים, וכן האותיות מבחינתן עצמן, גורמים שיראה סודות עליונים כמשמעותו של השם. שהאותיות בעצמן גורמים סודות עליונים קדושים להראות בהן.

כי כשאר העליון מסתלק מן אור התחתון, אז כל אור נחשך ואינו נמצא בעולם. כי העולם מקבל רק מן המלכות, שהיא אור התחתון, ואם אור העליון, שהוא ז"א, אינו מאיר בה, אין לה מה להאיר לעולם הזה.

מאמר רזא דאתון דשמא קדישא

(ה) רזא קדמאה יוד וכו': סוד הראשון הוא יוד דהוי"ה שהיא נקודה הראשונה, דהיינו חכמה, העומדת על ט' עמודין הסומכים אותה. והם עומדים לד' רוחות העולם, דרום צפון מזרח מערב, שהם ג' קוין ומלכות, כמו שסוף המחשבה, הנקודה האחרונה, שהיא מלכות, עומדת לד' רוחות העולם שהם דרום צפון ומזרח מערב, שהם ג' קוין ומלכות המקבלתם, והן שוות זו לזו, חוץ אשר נקודה העליונה, שהיא ו' דהויה היא זכר, ונקודה אחרונה שהיא מלכות, היא נקבה.

(ו) ועל דא אתחרב וכו': ועל זה, נחרב בית המקדש בימיו של ירמיהו, דהיינו משום שנסתלק ז"א מן המלכות, ואע"פ שנבנה אחר כך, בבית שני, עכ"ז, לא חזר האור למקומו כראוי, וע"כ השם של נביא ההוא שהתנבא על זה, הוא ירמיהו, שהוא אותיות, ירום יח"ו, שפירושו הסתלקות אור העליון למעלה למעלה מן המלכות, ולא חזר להאיר אח"כ כראוי בבית שני. השם ירמיהו, יורה, שאור העליון נסתלק ממלכות, ולא חזר למקומו ונחרב בית המקדש ונחשכו המאורות.

(ז) אבל ישעיהו שמא וכו': אבל ישעיהו, השם, שהוא אותיות ישע"ו יח"ו, גורם לגאולה ולהחזיר אור העליון למקומו למלכות, ולבנות בית המקדש, וכל הטוב וכל האורות יחזרו כבתחילה. וע"כ השמות של ב' נביאים אלו (דפו"י דף קע"ט ע"ב *) דף ק"פ ע"א)

ט) והאי קיימא בלא גופא, וכד קיימא בלבושא, דאתלבש בהו, איהי קיימא על תשע סמכין, ברזא דאת ם בלא עגולא. ואע"ג דאת ס' איהי בעגולא, וקיימא בעגולא. אבל ברזא דאתון חקיקן, גו ב נקודי, טהירין לעילא, אינון ברבועא, דלתתא איהו בעגולא.

י) האי ברבוע איהי קיימא בשיעורא דתשע נקודין, תלת תלת לכל סטר. ואינון בשיעורא דחושבנא תמניא נקודין, ואינון תשע. ואלין אינון דקיימין מרזא דבוצינא, ברבועא, בסמכין תשעה לאת יו"ד, נקודה חדא. אינון תשעה. אינון תמניא ברזא דאת ם ברבועא, כגוונא דא :::: תלת תלת לכל סטר.

יא) ודא איהו רזא. דאת יו"ד ם נקודה חדא, ואף על גב דאיהי נקודה חדא, דיוקנא דילה, רישא לעילא, וקוצא לתתא, ושיעורא דילה תלת נקודין

חלופי גרסאות

ם ל"ג נקודה חדא.

דרך אמת ב] תוך נקודות האורות עליונים, ועיין מזה בפרשת פנחס ד"ן ע"א.

רזא דאתון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

תרומה אות כ"ז ע"ש) והם רק ג' בחינות חכמה בינה דעת, שבכל אחת עשר ספירות, שהם ל'. שהיא עגולה. ומה שלעיל (תרומה אות כ"ב) אומר שה' ראשונה הוא ם' סתומה, והי' היא ם', המדובר הוא שם לענין מציאות הארת החסדים, שהם באו"א עלאין בווג דלא פסיק, שזה נהג' בחב"ד חג"ת דבינה, וע"כ הם ם', שש ספירות, שבכל אחת עשר. וישו"ת שהם ה' ראשונה דהויה, הם ד' ספירות נהי"מ דאו"א, שה"ס ם סתומה שלהיותם חכמה בלי חסדים, היא נסתמת ואינה יכולה להאיר.

י) האי ברבועא איהי וכי: רבוע הזה עומד בשיעור של שלש נקודות, שלש שלש לכל צד. והם בשיעור החשבון שמונה נקודות והם תשע נקודות. ומפרש, ואלו הם העומדים ויוצאים מסוד המאור, שהוא בינה דא"א, וכתר די' שהיא או"א במרובע דהיינו ם' בט' עמודים לאות הי', שהיא נקודה אחת מהם, דהיינו חב"ד חג"ת נהי"מ, הם תשע. והם שמונה בסוד אות ם' במרובע ג' ג' לכל צד, כשאין חושבים את הי' עצמה. דהיינו בינה דעת חג"ת נהי"מ. יא) ודא איהי רזא וכי: ומפרש יתור, ואומר, וזה הוא הסוד. כי אות י' היא נקודה אחת, ואע"פ שהיא נקודה אחת, הרי הצורה שלה, ראש למעלה, שהוא קוץ העליון של הי', וקוץ למטה, ועצם הנקודה, וע"כ השיעור שלה היא ג' נקודות כעין :::: בסוד ימין ושמאל ואמצע, שה"ס ג' קוין, וע"כ ההתפשטות לארבעה

ט) והאי קיימא בלא וכי: וזהו הי' שהיא חכמה, עומדת בלי גוף, דהיינו שאין לה כלי, כי אין יותר מג' כלים, בינה תי"ת ומלכות, ולחכמה אין כלי, אלא שמתלבשת בפנימיות הבינה ותי"ת ומלכות. וכשהיא נמצאת בלבוש, שנתלבשה בהם, היא עומדת על ט' עמודים, שהם חב"ד חג"ת נהי"מ בסוד אות ם' בלי עגול. ואע"פ שאות ם' היא עגולה ועומדת בעגול, הי' ה"ס ם' וה' ראשונה ה"ס ם' (כנ"ל תרומה אות כ"ב) אבל בסוד האותיות החקוקות בנקודות, דהיינו באותיות הרומזות בחינת החכמה המכונה נקודות, נבחן, שהאורות שלמעלה הן במרובע, ושלמטה הן בעגול.

פירוש. שמתרין, שהמדובר הוא כאן, מבחינת הארת החכמה, אשר בבחינת הגי' נחשבים המוחין בציוור מרובע שהיא ם', שהכונה על ד' בחינות חר"ב חר"ג, שבג' קוין חב"ד העליונים דאו"א עלאין, שהם נרמזים ביוד דהויה, שכל אחת כלולה מעשרה והם ם, במרובע, ונחשבים לם' סתומה על היותם בחסדים נעלמים. שקו האמצעי, שהוא דעת, אינו מגלה בהם החכמה, וע"כ נחשב קו אמצעי לב' בחינות, חסד וגבורה. אבל לתתא, דהיינו בחב"ד דישו"ת שה"ס ה' ראשונה דהויה, הם בעגול, כלומר שהם בחי' ל' דצלם, שהיא עגול. כי קו האמצעי שבהם, להיותו מיחד את ב' הקוין ומגלה החכמה, נתיחדו החסד וגבורה שבקו אמצעי לבחינה אחת (כנ"ל דפ"י דף ק"ם ע"א)

כגוונא דא , ועל דא אתפשטותא לארבע סטרין, תלת תלת לכל סטר, איהי תשע, ואיהי תמניא.

יב) ואלין אינון סמכין דנפקין מרזא דבוצינא, למהוי סמכין לאת יו"ד, ואלין אקרון רתיכא דילה. ולא קיימין בשמא, בר ברזא דתשע נקודין דאורייתא. יג) וברזא דספרא דאדם, אתפלגו אלין תשע דאינון תמניא, בצרופא דאתוון דשמא קדישא, לצרפא לון וליחדא לון בכל אינון גווינין, כד נטלין אלין תמניא דאינון תשע, נהרין : בנהירו דאת ם ברבועא, ואפיק נהורין תמניא, ם אתחזן ואתוון תשעה. ואתפלגן לתתא לנטלא כל משכנא.

חלופי גרסאות

ג ל"ג בנהירו דתת ם תמניא אתחזון ואתחזן תשעה ; ואינון תמניא אתחזון תשעה ; ואינון תמניא אתחזון תשעה (ד"א).

רזא דאתחזן דשמא קדישא

הסולם

מאמר

בוזרה. ואיהי תשע, היינו עם עצם בחינת הי' שהיא חכמה. ואיהי תמניא, בלי הי', כנ"ל.

יב) ואלין אינון סמכין וכו': ואלו, השמונה נקודות הן עמודים היוצאים מסוד המאור, שהוא בינה דא"א וכתר דאוי"א. להיות סומכים לאות י' כי הי' מתלבשת באלו ח' נקודות, שהן בינה דעת חג"ת נה"י. והן נקראות מרכבה שלה. ואינם נקראים בשם, רק בסוד ט' נקודות שבתורה, שהן, קמץ פתח צירי הן ג"ר. סגול שבא חולם, חג"ת. חירק קבוץ שורק, הנקראים ג"כ חירק שורק מלאפוס, הן נה"י. כי ספירות הארתן נקראות נקודות. יג) וברזא דספרא דאדם וכו': ובסוד ספרו של אדם, נחלקו אלו ט' שהן ח', בצירופי האותיות של השם הקדוש. כי הבינה והדעת מאירים לה' ראשונה דהויה, וחג"ת נה"י מאירים לה' דהויה. ועטרת יסוד מאירה לה' אחרונה דהויה. כדי לצרף אותם וליחדם בכל אלו האפנים, כי כשאלו הח' שהן ט' נוסעות, דהיינו שמאירים הארתן בדרך ג' קוין בזה אחר זה, (כמ"ש לעיל בשלח ל"ט ד"ה וג' ע"ש) הן מאירות בהארת אות ם' במרובע, ומציאים שמונה אורות הנראות כתשעה, ומתחלקים למטה, בין הספירות בינה ז"א ומלכות כנ"ל, עד כדי לשאת כל המשכן, שהיא מלכות. כי החכמה אשר בי' דהויה אינה מתגלית בכל הספירות אלא רק במלכות (כנ"ל ב"א רע"ו ד"ה ועוד כמה) וע"כ צריכות הח' נקודות להתפשט עד המלכות, הנקראת משכן, ששם מתגלה החכמה.

ואינון

לארבעה צדדים ג' ג' לכל צד, היא ט' עם הי' והיא ח' בלי הי' עצמה. כנ"ל.

פירוש. כי יש בי', ראש תוך סוף, שהם קוץ העליון וקוץ התחתון והנקודה עצמה, שהם ג' קוין שבה, כי ראש ותוך שלה הם ב' קוין ימין ושמאל, והסוף שלה, הוא קו האמצעי. והם כלולים זה מזה, ונמצא שיש בראש היוד ג' קוין, ובתוך הי' ג' קוין, ובסוף שלה ג' קוין, וג' קוין שבראש הם חב"ד, וג' קוין שבתוך הם חג"ת, וג' קוין שבסוף הם נה"י. וכולם הם במרובע בסוד ם' דצ"ם, דהיינו שקו האמצעי, שבראש ושבתוך ובסוף, מתחלק לב' בחינות, לחסד ולגבורה, דהיינו לז"א ומלכות, באופן שבכל ג' קוין, יש ארבע רוחות, שב' קוין ימין ושמאל הם דרום צפון, וב' הבחינות שבקו האמצעי הם מזרח מערב, כי ז"א ה"ס מזרח והמלכות ה"ס מערב. וז"ש (להלן אות י"ח) כד אתפשטו תריין אתעבידו תלת, דהיינו כשנתפשטו ב' קוין ימין ושמאל, נעשו ג' קוין, ימין ושמאל ואמצע, חד אתעביד תריין, והאחד, שהוא קו האמצעי, נעשה שנים, דהיינו ב' בחי', שהם ז"א ומלכות, שהם מזרח מערב כנ"ל.

וזה אומרו כאן, ועל דא אתפשטותא לארבע סטרין, ג' ג' לכל סטר, איהי תשע ואיהי תמניא, כי ג' הקוין מתפשטים לארבע רוחות דרום צפון מזרח מערב, בסוד ם' ונמצא שיש ביוד ג' ממין ם' בראש, שהם ג' קוין חב"ד, ם' בתוך, שהם ג' קוין חג"ת, ום' בסוף שהם ג' קוין נה"י. וז"ש ג' ג' לכל סטר, דהיינו לג' סטרין שבי', יש בכל אחת מהם ג' ג', וספר, פירושו בחינה בהרבה מקומות (דמו"י דף ק"ם ע"א)

יד) ואינו צרופא דשמא קדישא, ברזא דשבעין ותרין אתוון מחקקן, דנפקי מרזא דתלת גוונין, ימינא ושמאלא ואמצעינא. וכלא מרזא דתלת נקודין, שיעורא דאת יר'ד, דאיהי לד' סטרין, ואינון תמניא נקודין, ואינון תשע . . . נקודין, ואינון תריסר נקודין עלאין. ג' ג' לכל סטר ׁ וסטר, ומהכא . . . נחתין לתתא בתריסר לשית סטרין. וכד אתחקקן תריסר אלין בשית . . . סטרין, אינון שבעין ותרין שמהן, רזא דשמא קדישא דשבעין ותרין דאינון שמא דא קדישא.

טו) וכלא איהו סליק ברעותא, ׁ דסמיכו דמחשבה באינון סמכין דאת יר'ד, ועל דא אתוון בצרופייהו, תלת תלת בכל צרופא דייליה, בגין לסלקא ברעותא ׁ דאת י', דתלת נקודין, כמה דאתמר, ועל דא לא אסתליק בסליקו דצרופא, אלא מעקרא ושרשא דרזא דאלין סמכין, דסמכין לאת י' רזא דאת ׁ ברבועא, ט' נקודין, תמניא נקודין, תריסר נקודין, שבעין ותרין נקודין. אשתכח, דכל רזא דשמא קדישא, קיימא באת י', וכלא רזא חדא, וקיימא ברזא דבוצינא, כמה דאתמר למעבד סמיכו לכל את ואת. ואינון סמכין אינון רתיכא דלהון, דכל את ואת, כמה דאתמר.

חלופי גרסאות

ע ל"ג וסטר. ׁ ל"ג דסמיכו ; דטמירו. צ דאית.

רזא דאתוון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

שהם סוד השם הקדוש דע"ב, שהם שם זה הקדוש היוצא מ"ב נקודות די' דהויה. טו) וכלא איהו סליק וכי: והכל הוא עולה ברצון לסמוך את המחשבה, שהיא חכמה, באלו הסומכים של אות י' כלומר, שכל אלו הצירופים של השם ע"ב, הם כדי לגלות החכמה שב' דהויה, שנקראת מחשבה. ועל כן באים האותיות בצירופיהם בשם ע"ב, ג' ג' אותיות בכל צירוף שבו. (כנ"ל בשלח דף נ"א בציוור הגי') כדי לעלות ברצון של אות הי' דהויה, שיש בה ג' נקודות, ראש תוך סוף, כמו שאמרנו, וע"כ אינו עולה בעלית הצירוף אלא מעיקר ושרש של סוד אלו הסמכין, הסומכים לאות י', בסוד אות ׁ ברבוע כנ"ל, שהם ג' נקודות רת"ט, שהם עיקר ושרש כל הסמכין המשתלשלים ממנה, שהם, ט' נקודות, ח' נקודות, י"ב נקודות, ע"ב נקודות, נמצא שכל סוד השם הקדוש עומד באות י', והכל סוד אחד, דהיינו סוד המשכת החכמה. ועומד בסוד המאור, שהיא בינה דא"א שהיא כתר של י' הזאת שהיא או"א, כמו שאמרנו, לעשות סמיכה לכל אות ואת של השם

יד) ואינון צרופא דשמא וכי: והן, הצירוף של השם הקדוש בסוד ע"ב אותיות חקוקות, היוצאות מסוד ג' גוונין, ימין ושמאל ק"ס, והכל הוא מסוד ג' נקודות שהן השיעור של אות י', דהיינו ראש תוך סוף שלה כנ"ל, שהיא מאירה לארבע רוחות, דהיינו בסוד ׁ דצלם (כנ"ל אות י"א) והן שמונה נקודות, זולת החכמה, והן ט' נקודות עם החכמה. כנ"ל שכל אחת מג' נקודות דראש תוך סוף של הי' כלולה משלשתן, והן ט', שהן חב"ד חג"ת נה"י, והן י"ב נקודות עליונות, ג' ג' לכל צד וצד. כי להיותה מאירה בם, שיש בה ד' רוחות דרום צפון מזרח מערב, שהוא משום שקו האמצעי נחלק לב', שהם ז"א ומלכות כנ"ל. וא"כ יש לומר, שיש ד' אורות בראש של הי', שהוא חב"ד, וד' אורות בתוך של הי' שהוא חג"ת, וד' אורות בסוף של הי' שהוא נה"י, כי הדעת והת"ת והיסוד נחלקים כל אחד לב' אורות, ומכאן יורדים למטה בי"ב לששה קצוות, וכשי"ב אלו נחקקו בו' קצוות דז"א, הם ע"ב שמות, כי ו' פעמים י"ב הם ע"ב. (דטו"י דף ק"ם ע"א)

טז) רזא תניינא, את ה', דקיימא על חמשה סמכין, דסמכין לה, דנפקין
 ק מרזא דבוצינא, כד אתכנש לאסתלקא לעילא, מרזא דמשחתא.
 יז) ר את דא היכלא ׀ קדישא אקרי, לגו, נקודה דקאמרן. וכלא איהו
 ברזא דקאמרן דאת ׀ ברבועא. אבל הכא לא אתרשים בר את ה', ורתיכא
 דילה חמשה סמכין דקאמרן.
 יח) דכד בטש נהירו דבוצינא באת י', אתנהיר, ומהווא ג] בטישותא,
 אתעבידו אינון תשע סמכין דקאמרן. ומגו נהירו דאתנהר את י', אתפשטו תלת

חלופי גרסאות

ק ל"ג מרזא עד מרזא. ר אתרא ול"ג את דא. ש ל"ג קדישא.

דרך אמת ג] ומאותה ההכאה.

רזא דאתון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

הס החמשה סמכין. ואומר, כי כשהאיר אור
 הבוצינא באות י', והוארה, שמאותו ההארה
 שהאיר הבוצינא, שהיא בינה דא"א, נעשו אלו
 ט' עמודים שאמרנו, שה"ס חב"ד חגית נהי'
 שנתפשטו מן רת"ס די', כנ"ל. ואז, מתוך
 ההארה שהוארה אות הי' נתפשטו ג' נקודות
 של הי' ב' נקודות למעלה שהם בראש הי',
 דהיינו קוץ העליון וגופו של יוד, ונקודה אחת
 למטה, שהיא קוץ התחתון של הי', כעין זה . . .
 כמו שאמרנו, (לעיל אות י"א) שה"ס ג' קוין
 ימין שמאל ואמצע. וכשנתפשטו שתי נקודות
 בסוד חולם ושורק, ונעשו ב' קוין, נתחבר
 אליהם קו האמצעי בסוד החירק, ונעשו ג'
 והאחד, שהוא קו האמצעי, נעשה ב', דהיינו
 שנחלק לחסד, שהוא ז"א, ולגבורה שהיא
 הנוקבא, (כנ"ל אות י"א) ונתפשטו ד' נקודות
 אלו, ונעשו היכל אחד. היכל הזה, אחר שנעשה
 היכל לנקודה הראשונה, נעשה בהעלם ובמכוסה
 סוד אות הזו ה', ועומדת על ה' אחרות.
 ביאור הדברים. נודע, כי ה' קומות יצאו
 באצילות ממ"ה החדש, קומת הכתר בפרצוף
 עתיק, וקומת חכמה בפרצוף א"א, וקומת בינה
 נחלקה בין ב' פרצופין, שכו"ח שלה נעשה
 פרצוף א"א עלאין. ובינה ותו"מ שלה, נעשו
 לפרצוף ישו"ת. וקומת תפארת יצאה בפרצוף
 ז"א, וקומת המלכות יצאה בפרצוף הנוקבא
 דז"א. והנך מוצא שקומת בינה לבדה נחלקה
 בין ב' פרצופין שבכל אחד עשר ספירות,
 והטעם מבואר (בהקס"ז דף י"ג במראות
 הסולם ד"ה ונודע ע"ש). והם סוד י"ג דהויה,
 שאו"א עלאין ה"ס יוד, וישו"ת ה"ס ה'.
 ומלבד זה נחלקו גם או"א עצמם שהם היוד
 דהויה, לב' בחי', בעת יציאת נקודת החולם
 בכל

השם הויה, (כנ"ל אות י"ג) ואלו הסומכים ה"ס'
 והח' והי"ב והע"ב הנ"ל, הם המרכבה של כל
 אות ואות של שס הויה, כמו שאמרנו.
 טז) רזא תניינא את וכו': סוד השני
 הוא, אות ה' של הויה, העומדת על חמשה
 עמודים הסומכים אותה, שהם יוצאים מסוד
 המאור, שהוא בינה דא"א, אחר שנאסף ועלה
 למעלה מסוד המסך, פירו' כי ע"י עליית המלכות
 למקום בינה דא"א, נעשה שם מסך המסיים
 אל הראש דא"א, ובינה ותו"מ דא"א, יצאו לבר
 מראש, למקום חגית דא"א, ששם עומדים או"א
 וישו"ת דאצילות. (כנ"ל בהקס"ז דף ט"ו ד"ה
 והענין) ואח"כ לעת גדלות חוזרים בינה ותו"מ
 אל הראש דא"א, שעולים למעלה ממסך
 המסיים, ונעשו שוב בחינת ראש דא"א, כנ"ל
 (בהקס"ז דף ט"ז ד"ה ואגליף), ואז הם מעלים
 עמהם גם או"א וישו"ת, שה"ס י"ה דהויה,
 אל מקום הראש דא"א ומאירים אליהם. (כנ"ל
 בהקס"ז דף כ' ד"ה ואמא) וז"ש, שהבוצינא
 שהיא בינה דא"א מאיר אל ה' דהויה, כד
 אתכנש לאסתלקא לעילא מרזא דמשחתא,
 דהיינו לאחר שחזרה למעלה ממסך המסיים את
 הראש דא"א. כי אז הבוצינא מאירה אל הח'
 דהויה, כמבואר.
 יז) את דא היכלא וכו': אות זו נקראת
 היכל הקדש אל הנקודה שאמרנו, דהיינו הי'
 דהויה, שהכל הוא בסוד שאמרנו, באות ׀'
 במרובע, שפירושו, שאין הארת החכמה מתגלה
 שם, והיא בסוד דלת אתיידע, אבל כאן לא
 נרשם אות ׀' רק אות ה', משום שכאן מתחיל
 הגילוי בסוד ל' דצלם, והמרכבה שלה היא
 ה' עמודים שאמרנו.
 יח) דכד בטש נהירו וכו': ומפרש מה
 (דמוי' דף ק"פ ע"א)

נקודין ד"י. תרין לעילא, דאינון רישא. וחד לתתא, דאיהו קוצא ד"י, כגוונא דא . . . דקאמרן. כד אתפשטו, תרין, אתעבידו תלת. חד אתעביד תרין. ואתפשטו, ואתעביד ת חד א היכלא. ב דא היכלא, לבתר דאתעביד היכלא לחד נקודה קדמאה, *) אתעביד בגניזו טמיר רזא דאת דא, וקיימא על חמש אחרנין.

חלופי גרסאות

ת דא ; ל"ג חד. א ל"ג היכלא. ב ודא ; היכלא דא.

רוא דאתון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

קומת חכמה, אבל רק מבחינה שכנגדה, שהיא בינה שבא"א, והיא הנקראת בוצינא. כד אתכנש לאסתלקא לעילא מרזא דמשחתא, כי מטרים שהבינה דא"א חורה ועלתה לראש א"א, היו כל המדרגות בבחינת קטנות כנ"ל, ובינה ותו"מ ד"י שה"ס ו"ד דמילוי יוד, ובינה ותו"מ דקומת בינה שה"ס ח' דהויה, שתייהן עוד לא היו במדרגות ה' שיהיו נחשבות לבי, נוקבין ד"י, אלא שהיו בנפילה מחוץ למדרגת ה'. אלא אחר שבינה דא"א חורה ועלתה לראש דא"א למעלה מן המסך או גם בינה ותו"מ ד"י עלתה למדרגת ה' ונעשה לבחינת נוקבא שלה שה"ס ה' בצורת ו"ד דמילוי יוד.

בכל המדרגות, דהיינו בעת עליית המלכות מכל מדרגה לבינה דכל מדרגה, (כנ"ל ב"א דף ד' ד"ה ב"אור) שאו נפלו בינה ותו"מ של ה' למדרגה התחתונה שלה שהיא הח' דהויה. ותדע שכל בינה ותו"מ שנפלו ממדרגתם, כשהם חוזרים למדרגתם בעת נקודות השורק, אינם מתיחדים ממש למדרגה אחת עם הכתר וחכמה שנשארו במדרגה, אלא שנתקנו להיות קו שמאל, ובחינת נוקבא לכתר חכמה שנשארו במדרגה.

ומכאן יצא, שיש ב' נוקבין לבחינת ה' דהויה, שה"ס או"א עלאיין. א) היא הבינה ותו"מ שנפלו מן ה' בעת הקטנות וירדו לישסו"ת שהיא ח' דהויה, שבינה ותו"מ אלו ה"ס ו' ד' דמלוי הויה. נוקבא הב' היא, ישסו"ת עצמם שהם בינה ותו"מ דקומת בינה הכוללת שנתקנה למדרגה בפני עצמה, בסוד ח' דהויה. אמנם בעת קטנות אינן נחשבות לנוקבין, כי אז שתייהן הן למטה ממדרגת או"א שהם ה' דהויה, אלא בעת יציאת נקודת השורק, שבינה ותו"מ דכל המדרגות חוזרות ועולות למדרגתם (כנ"ל ב"א דף ר"צ ד"ה בגין) ולוקחות עמהן גם מדרגה התחתונה שהיו בה בשעת נפילה (כנ"ל בהקט"ז דף ג' ד"ה ואמא) נמצא שבינה ותו"מ של ה' חזרו ועלו ל"י ונעשו לה לנוקבא. בסוד ו' ד' דמילוי יוד, ובינה ותו"מ אלו העלו עמהן גם ה' דהויה, אל ה' מחמת שהיו מלוכשות בהן בשעת הנפילה, ונתקנה גם ה' דהויה להיות לנוקבא אל ה' דהיינו לקו שמאל שלה. הרי שיש לה אל ה' ב' נוקבין. א) הו"ד דמילוי ה', והיא נחשבת לחג"ת אל ה' (ב) היא ה' דהויה והיא נחשבת לנה"י אל ה'.

וה"ש, דכד כטש נחירו דבוצינא באות ה' וכו' אתעבידו אינון תשע סמכין דקאמרן, כי ה' קבלה מן הבוצינא, כל ג' בחינות חולם שורק חירק, שה"ס ג' קוין, שהם בחינת ראש תוך וסוף של ה', וכל אחד מהם כלול משלשתם, וע"כ יש ג' קוין בראש שהם חב"ד, וג' קוין בתוך שהם חג"ת, וג' קוין בסוף, שהם נה"י. אבל הח' שה"ס בינה ותו"מ ד"י שנפלו ממנה בעת הארת נקודת החולם, דהיינו בקטנות כנ"ל, הגה היא לא התחילה להאיר להיות בחינת נוקבא אל ה' ולקבל ממנה, רק אחר שהבוצינא אתכנש לאסתלקא לעילא מרזא דמשחתא כנ"ל שאו היא הארת השורק, שהיא רק בחינת התוך של ה', והג"ת שלה, ע"כ אינה מקבלת רק הארת ג' הקוין מחג"ת ד"י, וזה אמרו ומנו נחירו דאתנהר את ה', דהיינו מחלק של הארת ה', אתפשטו ג' נקודין ד"י וכו' דהיינו בחלק של הארת התוך ד"י שנחלק על ג' קוין, שהם ד' כי תרין, אתעבידו תלת, וחד אתעביד תרין, כמ"ש לעיל, או, ואתעביד חד היכלא, שנתקנה להיות היכל אל ה', שנתקנה להיות נוקבא אל ה', כי הנוקבא

וזה אמרו, (באות ט"ז), דנפקין מרזא דבוצינא, כי כל מדרגה מקבלת הארתה מבחינה שכנגדה בעליון וכיון שי"ה דהויה הם שניהם קומת בינה, ע"כ הם מקבלים מא"א שהוא (דפו"י דף ק"פ ע"א *) דף ק"פ ע"ב)

יט) ארבעה גניזין אינון, ג בחד נקודה דקיימא לגו באמצעיתא, ד אינון חמש. ואיהי ה'. ה כמה דה"א דלתתא, קיימא על ארבע, ו ואיהי נקודה על ארבע, דקיימא בגו אמצעיתא. אוף הכא נמי האי. ז ומה דקיימא על ה' סמכין, הכי הוא ודאי, ח בגין דהאי נקודה עלאה, איהי על תרין גוונין, חד בלחודוי, וחד בטמירו.

כ) ובספרא דרזין דחנוך, ה' ודאי קיימא על חמש סמכין דנפקין מגו בוצינא. וכדין אפיק חמש קיימין אחרנין, ט ואשתכח האי ה' ברזא דעשרה. וכד אתפרשת, קיימא ה' דא, על סמכין, ואינון הוו תליסר מכילן דרחמי, בחד דרגא דאתוסף עלייהו.

חלופי גרסאות

ג. חד. ד דאינון. ה דהא לתתא. ו איהי. ז מה. ח ל"ג בגין ; כגון ט ואשתכח י מוסיף סמכין חמשי

רוא דאתון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

דאמא, (כנ"ל משפטים אות תקכ"ח) הן חמש, והיא ה'. דהיינו הנוקבא ד' הנק' אמא עלאה. כמו שה' שלמטה, דהיינו המלכות, עומדת על ארבע, דהיינו על ג' קוין, והמלכות המקבלת, והיא נקודה על ארבע, כלומר שעצם המלכות, שהיא נקודה, עומדת באמצעם, כי המלכות המקבלת מג' קוין הנחשבת בתוך הארבע, היא בחינת עטרת יסוד, הנקראת מפתחא ולא מלכות ממנו, (כנ"ל בהקדמה דף מ"ה ד"ה ההיא) אף כאן גם כן זה, שיש ד' נקודות גנוחות ובחינת נתיב באמצען. ומה שהיא עומדת על חמשה סמכין אחרים, דהיינו על ה' דהויה, שהיא ישו"ת כנ"ל בדבר הסמוך, הוא כך ודאי, משום שנקודה זו העליונה, שהיא ה' דהויה, היא על ב' בחינות, אחת, כשהיא בפני עצמה, ואינה מלובשת בישו"ת, שאז הו"ד דמילוי י' נעשתה לנוקבא שלה בפני עצמה, שה"ס ה' בחמש גניזין הנ"ל. ואחת במכוסה, כלומר שהיא מלובשת בישו"ת, ואז נחשב ישו"ת לנוקבא של ה' והו"ד נכללת אז ב' בבחינת דכר, וע"כ יש ב' ההין. כ) ובספרא דרזין דחנוך וכו': ובספר הסודות של חנוך, אומר, ה' ודאי שעומדת על ה' סמכין היוצאים מן הבוצינא, שהוא בינה דא"א, והיינו הו"ד דמילוי יוד, שה"ס אמא עלאה, ואז מוציאה ה' זו חמש עמודים אחרים, שהיא ה' ראשונה דהויה, הנקראת ישו"ת, ונמצא ה' זו בסוד עשר, דהיינו חמש סמכין שלה וחמש סמכין של ה' דהויה, שהם יחד במקום ה' (כנ"ל אות י"ח בהסולם ד"ה ביאור) וכשנפרדת ה' דהויה מן ה' דו"ד שבמילוי

הנוקבא נקראת היכל. אבל מבחינת ג' קוין דראש ה' אינה מקבלת, כי הארתה מתחלת מן התוך ד' כמבואר. והאמרנו. דא היכלא, לבתר דאתעביד היכלא לחד נקודה קדמאה, דהיינו אחר שקיבלה מן הארת השורק, ועלתה ממקוב נפילתה ונעשתה נוקבא לנקודה קדמאה שהיא י' אתעביד בגניזו טמיר רזא דאת דא, שבגניזו ובסתר נעשית אות ה' זה, שה"ס ו"ד דמילוי י', שנעשתה נוקבא אליה, דהיינו שהיא גונזת ומעלמת החכמה ונתתקנת בבחינת לא אתידע שה"ס אמא עלאה. וקיימא על חמש אחרנין, שהיא עומדת על ה' אחרת, שה"ס ה' דהויה, שה"ס בינה ותו"מ דבינה הכוללת דאצילות, הנקראת ישו"ת, שבה מתחיל להתגלות הארת החכמה. והיא מלבשת על הסוף של ה', דהיינו על נה"י שלה. באפן, שהי' יש לה כל ראש תוך וסוף שבכל אחד ג' מדרגות, וד"ו דמילוי יוד, שהיא בינה ותו"מ ד' עצמה, נעשתה ה' ומלבשת על חג"ת דיוד, ושנים אלו נקראים אבא ואמא עלאין. וה' דהויה, שה"ס ישו"ת, מלבשת על נה"י של ה'. וע"כ בבי' ההין אלו, אין בכל אחת רק ארבע נקודות ולא כל הטי' כמו ה', כי לכל אחת יש לה רק בחינה אחת מן ה', לזו תוך, ולזו סוף. יט) ארבעה גניזין אינון וכו': ארבע נקודות גנוזות הן, שהן ב' קוין ימין ושמאל, וימין ושמאל שבתו אמצעי, שהן גנוזות כנ"ל, ועם נקודה אחת העומדת בתוכם באמצע, שה"ס היסוד שבה, ששביל דאבא בנתיב (דפו"י דף ק"פ ע"ב)

תצוה

כא) ואלין אינון תריסר דקיימין בשית. כ זמנין ג אינון ארבעין ותריין. זמנין שבעין ותריין הוו, אבל נחתין לתתא. והכא אתפרשו שבילין לכל סטר, דאינון תלתין ותריין, ׀ אשתאר ארבעין. ותריין אודנין ימינא ושמאלא, הא ארבעין ותריין. נ אלין מ״ב אתוון עלאין, דאינון אתוון רברבן דאורייתא.

כב) בגין דאית אתוון רברבן, ואית אתוון זעירין. אתוון רברבין אינון לעילא, אתוון זעירין לתתא. וכלא לתתא כגוונא דלעילא. בגין דאית שמהן קדישין עלאין, דקיימין ברעו דרוחא ולבא בלא מלולא כלל. ואית שמהן קדישין תתאין, דקיימין במלה, ובמשיכו דמחשבה ורעו עלייהו.

כג) ואית שמהן אחרנין לתתא, דאינון מההוא סטרא אחרא, דאיהו מסטרא דמסאבא, ואלין לא קיימין, אלא ברעו דעובדא לתתא, לסלקא רעו דההוא עובדא דלתתא לגביה. בגין דאיהו סטרא אחרא לאו איהו, אלא בעובדין דהאי עלמא, לאסתאבא בהון. כגוונא דבלעם, ואינון בני קדם, וכל אינון דמתעסקי בההוא סטרא אחרא.

כד) ואלין, לא קיימי באתוון רשימין מן כ״ב דאורייתא, בר תריין, ואלין

חלופי גרסאות

כ סטריין, ג ל״ג אינון ארבעין ותריין (ד״א). ׀ אשתכחו ; אשתארו. נ ואלין ; ואינון ; ל״ג אלין מ״ב.

רוא דאתון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

כב) בנין דאית אתוון רברבן וכו' : כי יש אותיות גדולות, ויש אותיות קטנות, אותיות גדולות הן למעלה, בבינה, ואותיות קטנות למטה במלכות. והכל הוא למטה, במלכות, כעין של מעלה, בבינה. כי יש שמות קדושים עליונים, שבבינה, הנמשכים רק ברצון הרוח והלב בלי דבור כלל. ויש שמות קדושים תחתונים, שבמלכות, הנמשכים בדבור, ובהמשכת המחשבה והרצון עליהם.

כג) ואית שמהן אחרנין וכו' : ויש שמות אחרים למטה, שהם מסטרא אחרא ההוא, שהוא בצד הטומאה, ואלו אינם נמשכים אלא ברצון של מעשה למטה, להעלות להם הרצון שבמעשה למטה. משום שהסטרא אחרא אינו מתעורר אלא במעשים של עולם הזה להטמאות בהם. כמו בלעם ובני קדם וכל אלו העוסקים בצד אחר ההוא, שהם עוררו אותו ע״י שעשו מעשים למטה לעוררו.

כד) ואלין לא קיימי וכו' : ואלו שמסטרא אחרא, אינם עומדים באותיות הרשומות של כ״ב אותיות התורה חוץ משתיים, ואלו הן ח' וק' שקליפת היסוד נקרא ח' שהיט בני חת שנשאו ונתנו עם אברהם במערת המכפלה. וקליפת המלכות נקרא ק' כנ״ל

שבמילוי ה', ובאה למקומה, עומדת ח' זו על חמשה סמכין, שד' סמכין הם ג' קוין ומלכות המקבלתם, והחמשיית היט נקודה באמצעם, והי' סמכין כלולים זה בזה באופן שיש ג' קוין בכל אחד מהי' סמכין, שהם י״ב, והם י״ג מדות הרחמים עם מדרגה אחת הנוספת עליהם, דהיינו עם הנקודה שבאמצע הי' סמכין. והם מקבלים מ״ג מדות הרחמים שבדיקנא דא״א.

כא) ואלין אינון תריסר וכו' : ואלו הם י״ב העמודים בששה קצוות. כי ישויות הם ו״ק דא״א, ואלו י״ב הנ״ל מאירים בכל קצה שבהם, והם במספר השט ע״ב, כי ו״פ י״ב הוא ע״ב, ופעם נחשבים להשט מ״ב, היינו בישויות עצמם, ופעם לע״ב, אבל זה הוא כשיוקרדים למטה לו״ק דז״א שרק שט מאיר השט ע״ב, וכאן בישויות, מתפשטים מהע״ב שבילים לכל צד, דהיינו ל״ב שבילי החכמה, וכשתגרע ל״ב מע״ב נשאר ארבעים, ועם ב' אונים ימין ושמאל, אשר אונים הם בינה, שהימין הוא ישראל סבא והשמאל הוא חבונה, שהם שורשי האורות, הם ארבעים ושנים, שהיט השט מ״ב. אלו הם מ״ב אותיות עליונות, שהם אותיות הגדולות שבתורה.

(דפויי דף קיפ ע״ב)

ח' וק', וסמכין לון בסמיכו אתוון דשקר. אבל אלין אינון אשתמודעאן לגבייהו יתיר. וע"ד בתהלה לדוד, בכלהו כתיב ו' בכל את ואת, בר מאלין תרין, דלא כתיב ו', דהא ו' שמא דקב"ה איהו.

כה) ובג"כ אינון ארבעין ותרין אתוון, דעלמא דא אתברי בהו, אשתכח האי ה' עלאה, לסלקא לתשעין ותרין, תשעין הוו, בר תרין אודנין ימינא ושמאלא. ורזא דא ואם שרה הבת תשעים שנה תלד. אבל פ' איהו בחשבנא תשעין ותרין, וכד אתוסף דרגא דרזא דברית, דאיהו רקיעא תמינאה, וקיימא לתמינא יומין, הא מאה. ואלין ודאי מאה ברכאן בכל יומא דאצטריכא כנסת ישראל לאתעטרא בהו. וכלא ברזא ז' דה'.

כו) האי ה', איהי דיוקנא דילה בתרין גונין, רזא דמאה, ואינון חמש סמכין רתיכין, דנפקי מגו בוצינא, ואינון חמש אחרנין דנפקין מינה. וע"ד דיוקנהא כגוונא דא פ' ון, תרין גונין, ונקודה דקיימא באמצעינא. וע"ד ו' קיימא בינייהו תדיר, כגוונא דא גון, בגין דהכא איהו אתריה לאתעטרא, ואע"ג דרזין אחרנין אינון ברזא דה', אבל דא איהו ברזין דספרא דחנוך, והכי הוא ודאי.

חלופי גרסאות

ט ר. ע וסימנך ; מוסיף ורזא דא וסימנך. פ הא ; מוסיף הא איהו. צ י"ה ; י"ה"ו (ד"א) ק ה' ; ה"א

רזא דאתון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

ימין שמאל כנ"ל, הן מ"ב. וה' סמכין שלה כל אחד כלול מעשר שהם נ', נ' ומ"ב הן צ"ב. צ' הן, חוץ מבי' אודנין ימין ושמאל, וז"ס ואם שרה בת צ' תלד, כי שרה רומזת על אמא, שהיא ה' עליונה דהויה, אבל היא בחשבון צ"ב דהיינו עם ב' האודנין, וכשנוסף עליהם מדרגת הברית שהוא יסוד, שהוא רקיע השמיני ועומד לשמונה ימים, דהיינו שהמילה הוא לשמונה ימים, צ"ב ושמונה דיסוד, הם מאה. ואלו הם ודאי, מאה ברכות, שבכל יום צריכה כנסת ישראל, שהיא המלכות, להתעטר בהן. והכל הוא בסוד הה'.

(כנ"ל תרומה אות תע"ה) וסומכים להם לט"א, בסמיכה ג' אותיות שק"ף, שנאחזים בהם, אבל אלו הח' והק' נודעים אצלם יותר. וע"כ בתהלה לדוד, כתוב בכל הפסוקים ו' באמצע הפסוק אחר הטעם אתנחתא, בכל אות ואות, כלומר בכל פסוק ופסוק, שכל אחד מתחיל באות מיוחדת מאלפא ביתא, חוץ מאלו ב' אותיות ח' וק', דהיינו חנון ורחום ה' ארץ אפים וגדל חסד, שלא כתוב בו ו', שאינו כתוב וארץ אפים וגדל חסד. וכן קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, שלא כתוב, ולכל אשר יקראוהו באמת. שהוא מטעם כי ו' הוא שם הקב"ה, דהיינו קו האמצעי המיוחד הימין והשמאל, ואין הס"א חפצה בקו האמצעי, וע"כ באותיות שיש בהם אחיזה לט"א, לא כתוב ו' באמצע הכתוב, להורות שיש בהם אחיזה לט"א.

כו) האי ח' איהי וכו' : ה' זו הצורה שלה היא בבי' גונין, שהם סוד מאה, דהיינו ב' ההיג, שיש בהן עשרה סמכין, שכל אחד כלול מעשר, הן מאה, ה' אחת היא, ה' סמכין, ומרכבות שיוצאים מתוך הברצינא, שהיא בינה ד"א, דהיינו אמא עלאה שהיא ו"ד דמילוי ו'. וה' שניה היא, חמשה סמכין האחרים היוצאים ממנה, שהיא ה' ראשונה דהויה שהיא ישוטיה, ועשרה סמכים של ב' ההיג אלו ב' גונין. וע"כ צורותיהן הן כעין זה

כה) ובג"כ אינון ארבעין וכו' : חחר לענין הא, ואומר, וע"כ הם מ"ב אותיות שעולם הזה גברא בהן, (כנ"ל באות כ"ב) נמצא שה' העליונה זו, דהויה, עולה צ"ב. שהם מ' שנשארו מע"ב שבה, ובי' אודנין (דפ"י דף ק"ם ע"ב)

(כז) וכד אתתקנא באינון חמשין בלחודייהו, איהו נקודה ה חדא דקיימא ברזא דני, כגוונא דא ט נרין, וחד נקודה באמצעיתא דאיהי שלטא עלייהו, וכלא רזא חדא. זכאין אינון דידיעי ארחוי דאורייתא, למחך בארחי קשוט. זכאין אינון בהאי עלמא, וזכאין אינון בעלמא דאתי.

(כח) רזא תליתאה ת את ו, האי את דיוקנא דרזא דאדם, כמה דאתמר. והא אוקימנא, דהאי את, קיימא על י"ב רתיכין. וכד מתפרשאן, אינון כ"ד רתיכין, דכלילן בהאי את פשיטו דיוקנא דבר נש, לקבל דרועין וירכין א וגופא (= שייפין דלהון כ"ד אינון דדרועין, וירכין, וגופא, הא אתמר, אבל כלהו סתימין בגופא, וגופא קיימא בכלהו כ"ד, וכלהו רתיכין כלילן ביה בגופא, ובגין דכלילן כלהו ביה, קיימא, ו פשיטו חד.

(כט) גופא חד כליל בכ"ד רתיכין, ואלין אינון : רישא בשית. גופא בי"ח, ואע"ג דכל רתיכין אינון ב י"ב לכל ג סטר, בכלא קיימא גופא. אבל עשרים

חלופי גרסאות .

ר ל"ג חדא. ט ה' נון ; ג' נון ; ר' ; ה' ר' ; ה"א נרין . ה"א . ת ל"ג אתי . א וגוי . ב י"ח ; י"ח לכל סטר . ג מוסיף סטר וסטר .

רזא דאתון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

התפשטות צורת אדם, כנגד הזרועות שהם חו"ג, וירכים שהם נו"ה, וגופא. שהוא ת"ת ויטו, האברים שלהם הם כ"ד בזרועות, וכ"ד בירכים וכ"ד בגוף. וכבר למדנו, אבל כולם סתומים בגוף, שהוא ת"ת, והגוף עומד בכל ג' כ"ד, וכל ע"ב מרכבות כלולות בגוף, ומשום שכולם כלולות בו, עומדת הו' בהתפשטות אחד, דהיינו קו אחד, הכולל כולם.

(כט) גופא חד כליל וכ"ד : ומפרש, גוף אחד הכולל כ"ד מרכבות, אלו הם, הראש דו', יש בו שש מרכבות, והגוף דו' יש בו י"ח מרכבות, שש וי"ח הם כ"ד. ואע"פ שכל המרכבות הם י"ב לכל קצה שבוק, וששה פעמים י"ב הם ע"ב, ולא כ"ד. ודאי שבכולם עומד הגוף, אבל מבחינת עשרים וארבע, דהיינו שמחשבים הגוף רק לשליש אחד של ע"ב, כנ"ל, הם מתבארים, ששה שבראש, דהיינו חג"ת נה"י שבראש, שהם אברים להכניס בהם הראש, דהיינו הג"ר המכונים ראש. וי"ח, הם שמונה עשרה חוליות שבסדרה, שהראש עומד עליהם והגוף נסמך בהם.

פירוש. כי רישא דמלכא אתתקן בחסד ובגבורה, (כנ"ל משפטים אות תק"כ) שפירושו שחסר ג"ר דראש ואין בו אלא ו"ק דראש. וז"ש, דאינון שויפין לאעלאה רישא, שהם כלים המודדים הג"ר שלו. אמנם הגילוי של הו"ק

ן-ן, ב' גונין ונקודה העומדת באמצע, וע"כ ו' עומדת ביניהן תמיד, כעין זה, נון, משום שכאן הוא מקומו של ז"א, שהיא ו', להתעטר, דהיינו לקבל מוחין דג"ר. ואע"פ שיש סודות אחרים בסוד הו', אבל אלו הם בסודות ספרו של חנוך, וכך הוא ודאי.

(כז) וכד אתתקנא באינון וכ"ד : וכשנתקנה בחמשים בלבד, דהיינו אחר שנפרשה ה' דהויה מאמא עלאה ובאה למקומה, היא בנקודה אחת העומדת בסוד הנו', כעין זה נון, דהיינו שנשמעת כן במבטא, שהו', היא נקודה אחת באמצען השולטת עליהן. והכל הוא סוד אחד. כנ"ל. אשרי הם היודעים דרכיה של התורה ללכת בדרכי אמת, אשרי הם בעולם הזה ואשרי הם בעולם הבא.

(כח) רזא תליתאה את וכ"ד : סוד השלישי הוא אות ו' דהויה, אות הוה היא סוד צורת אדם, דהיינו ז"א, שבו הויה דמילוי אלפין שבגימטריא אדם, דהיינו מ"ה, כמו שלמדנו. והרי העמדנו (לעיל אות י"ד), שאות זו שהוא ו' הרומזת על ג' קצוות שבו, עומדת על י"ב מרכבות, שאלו י"ב מאירים בכל קצה שבו, וי"ב פעמים ו' הוא ע"ב, כמ"ש שם. וכשמתחלקים על ג' שלישים הם כ"ד מרכבות, כי ג"פ כ"ד הם ע"ב. כי באות זו כלולים (דפו"י דף ק"פ ע"ב *) דף קפ"א ע"א)

וארבע אינון שית דרישא, דאינון שייפין ז לאעלאה רישא. תמני סרי חוליין דקיימא ה רישא, ו סמכא גופא עלייהו.

ל) וכלהו פשיטו ז חד, ברישא וגופא, ואינון שיתין כלהו כליל לון, ה דאיהו רזא דשית. ועל דא שיעורא דאת ו, רישא ס שיעורא בשית נקודין ממש, גופא בתמני סרי כגוונא דא כל אלין רזין מתפרשן, לאכללא לון בגופא, בגין דדרועין וירכין כלהו בגניזו, וע"ד כלא אתכליל ברזא כ דאת ו ודיוקנא דילה.

לא) וכד שלימו דאת דא ז אתחזי, כדין כל סטרין בישין אסתתמו, ואתפרשן מסיהרא, ולא אתחפיין, בגין דאיהו מבקע כל משקופין דרקיעין, ואנהיר לה, ולא יכלא מקטרגא לאבאשא כלל. וכד האי אסתלק, כדין סליק ואסטי ומפתי, ויכיל לקטרגא על כל בני עלמא, בגין דאיהו מלך זקן וכסיל, והא אוקימנא.

לב) ו' איהו נהורא דנהיר לסיהרא, ואע"ג מ דנהירין סגיאיין אתכלילין ביה, נהורא דנהיר לסיהרא איהו חד פשיטו למליא לה. ואיהו רזא דאלף, רשימו בכל אינון רזין. וכד נהיר לסיהרא ברזא דו' נהיר לה.

חלופי גרסאות

ד לאענאה. ה לאננא ול"ג רישא. ו ל"ג מן וסמכא עד דאיהו. ז ל"ג חד. ח מוסיף רישא דאיהו. ט ל"ג שיעורא י ל"ג לאכללא לון בגופא בגין. כ דדיוקנא דאת ו' וכד. ל אתחזיין. מ דנהירין.

רזא דאתחן דשמא קדישא

הסולם

מאמר

ה"ק דראש אינו במקום הראש אלא בגוף, דהיינו על ג' קוין שבגוף, שהו"ק דראש מתגלים בכל קו, וג"פ ששה הם י"ח, וז"ס ח"י חוליות שבשדרה, וז"ש תמני פרי חוליין דקיימא רישא וסמכא גופא עלייהו, כי ג' קוין שבגוף מגלים הארת החכמה שבראש, ונבחן שהראש עומד עליהם, וכן כל הגוף עומד עליהם.

ל) וכלהו פשיטו חד וכו': וכל הכ"ד מרכבות הנ"ל, הם התפשטות אחד בראש וגוף של הו', ואלו הששים ספירות כולם כולל אותם הו', שהוא סוד שש ספירות חג"ת נה"י שכל אחת כלולה מעשר. וע"כ השיעור של אות ו', הראש של הו' הוא בשש נקודות ממש, דהיינו חג"ת נה"י, והגוף בשמונה עשרה. כעין זה כל הסודות מתבארים שהם כלולים בגוף, משום שהזרועות והירכיים, שהם חו"ג ונור"ה, הם בהעלם להיותם בחינות ב' קוין העליונים שאינם מאירים, אלא על ידי קו האמצעי המיוחד זה בזה, שהוא הו'. וע"כ נכלל הכל באות ו' וצורתה.

לא) וכד שלימו דאת וכו': וכשהשלמות (דפויי דף קפ"א ע"א)

לב) ו' איהו נהורא דנהיר וכו': ו' דהויה, הוא אור המאיר ללבנה, שהיא המלכות, ואע"פ שאורות רבים נכללים בו, שהוא ז"א, האור שהוא מאיר ללבנה, הוא רק התפשטות אחת למלאות אותה, והוא ז"א, הוא סוד א', שצורתה ו' באמצע ב' יודין מימינה ושמואלה דהיינו ז"א שהוא קו אמצעי המכריע ומייחד את הימין ואת השמאל. וע"כ הימין והשמאל דבוקים בו בצורת ב' יודין שבא'. בסוד תלת מחד נפקו, חד בתלת קיימא, (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) והוא נרשם בכל אלו הסודות שבא', וכשהוא מאיר ללבנה, שהיא המלכות, בסוד

לג) ובספרא דאדם נ קדמאה, בדיוקנין דאתון, רי חד נקודה לעילא, וחמש נקודין דלתתא, וכן שיעורא דילה כגוונא ם דא, וכל נקודה קיימא ברזא דעשר, בגין דלית לך נקודה דלא אשלים לעשר, דכל נקודה אית ביה תשע סמכין רתיכין, וההיא נקודה אשלים לעשר. נקודה דימינא תשע סמכין רתיכין לה, ואיהי עשרה. וכן לשמאלא. וכן לכל סטריין. וע"ד, כלהו נקודין אינון כל חד וחד כללא דעשר, איהי ורתיכו. וכלהו כלילין בההוא פשיטו דאת ר, ם בג"כ ם כלא איהו בדיוקנא ברזא ז דאת ר.

לד) וכד עייל שמשא ם בסיהרא, נפק מהאי רי חד פשיטו רזא דברית, כגוונא דא ג, ודא איהו לאעלא בנוקבא. וכד אתכליל כלא בהאי פשיטו דאת ר, כדין קיימא לשמשא בנוקבא. ורזא דא דכתיב, ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, ך לאתכללא דרועא בגופא, ואת בניו אתו, אלין כל אינון רתיכין וסמכין דיליה. דרועא שמאלא לגביה, דכתיב ז קח את הלויים, לאשתכחא רי דכליל כלא. בחד פשיטו, למהוי חד.

לה) וע"ד אשתכח יחודא בהאי, ימינא ושמאלא ואמצעיתא, כלא איהו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (במדבר ג) ח"א בהשטות רעט. נ ל"ג קדמאה. ט מוסיף דא ר. ם ובגי"כ; ל"ג מן בגין כך עד וכו. ם כללא (ורך אמת). ז דא. ם מוסיף בסיהרא סיהרא ר מוסיף את לאתכללא

רזא דאתון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

בצורת אות רי דהיינו שהיא בצירוף נקודה אחת מלמעלה, והי נקודות שלמטה, כנ"ל. לד) וכד עייל שמשא וכי: וכשנכנס השמש, שהוא ז"א, בלבנה, שהיא המלכות, יוצאת מו' הוה התפשטות אחת שה"ס הברית, דהיינו היסוד, שהוא כעין זה ג', שצורתה רי עם תוספת נקודה בסופה, שה"ס העטרה שנתוספה בו, שה"ס המסך שבו, שבסודו הוא גומל דלים, שג' היא יסוד, וד' היא המלכות, וזה הוא ליכנס בהנוקבא, שהיא המלכות וכשנכלל כל זה בהתפשטות הוה של אות הו', שהוא ז"א, אז הוא עומד להזדווג עם הנוקבא. וז"ס שכתוב, ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, שבא לכלול זרוע ימין, שהוא חסד הנקרא אהרן, בגוף, שהוא משה. ואת בניו אתו, אלו הם כל המרכבות והסומכים שלו. זרוע השמאל כלול בו במשה, שהוא מרכבה לז"א, שהוא רי, שכתוב, קח את הלויים. והלויים הם זרוע שמאל, שהוא גבורה. כיו שתמצא הו', שהוא משה, כלול הכל בהתפשטות אחת להיות אחד.

לה) וע"ד אשתכח יחודא וכי: וע"כ נמצא יחוד בו' הוה, בימין שמאל ואמצע, שהאמצע הוא משה והימין אהרן, והשמאל הלויים

בסוד הו' מאיר לה, שצורתה קו אחד, שהוא התפשטות קו אמצעי בלבדו, מבחינת מה, שאינו לא קו ימין ולא קו שמאל, אלא התפשטות הכלול משניהם. לג) ובספרא דאדם קדמאה וכי: ובספרו של אדם הראשון, בצורות האותיות, אומר, שצורת הו', הוא נקודה אחת מלמעלה, הרומזת על רי דהויה, וחמש נקודות שלמטה, שהן ה' ראשונה דהויה, שה"ס חמש נקודות (לעיל אות ט"ז) שהם חמש סמכין. וכן השיעור שלו של הו' דהויה שהוא ז"א, הוא כעין זה, דהיינו שכולל בתוכו י"ה דהויה, שהוא סוד בן י"ה. וכל נקודה של עשה נקודות שבו, עומדת בסוד עשר, שאין לך נקודה שאינה משלמת לעשר, כי כל נקודה יש בה טי סומכים ומרכבות, שהן רת"ס שבה, שכל אחת שברת"ס כלולה מגי קוין, (כנ"ל אות י"א) שהם ג' נקודות כזה . . . ע"ש. ועצם הנקודה משלמת לעשר. כי נקודת הימין טי סומכים ומרכבות לה, ועמה עצמה היא עשרה, וכן נקודת השמאל וכן לכל הצדדים. וע"כ הנקודות כולם, הן כל אחת ואחת בכלל עשר, היא ומרכבותיה. וכולן כלולות בהתפשטות ההיא של אות רי, וע"כ הכל הוא (דפרי דף קפ"א ע"א)

חד. ועי'ד אתעביד חד פשיטו, ואקרי אחד, ולא תשכח בר פשיטו חד בלחודוי, ודא הוא חד.

(לו) ה' בתראה, אתעביד חד גופא, ^ט בהאי נקודה דאמצעיתא. ואעיל בה ו', ואשתכח ו' בין ב' נקודין, חד לעילא, וחד לתתא. וכדין, אתאחיד עלמא עלאה, בעלמא תתאה, ואיהו חד. ואוקימנא. אתא רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידוי. בכה רבי אבא ואמר, ווי לעלמא כד יתכניש שמשא ויתחשך עלמא.

(לז) אמר ר' אלעזר, ירכין לתתא, ברזא דאת ו', מני' דאתכלילו בהאי את. אמר ליה, דכתיב ^ח זכרו תורת משה עבדי, ולא כתיב נביאי, לאתחזאה דכלא אתכליל ברזא דו', ואת ו' אקרי חד, ואיהו חד בלחודהא, ופשיטו חד והא אתמר.

(לח) ^ט ואתה הקרב אליך וגו'. אמר רבי שמעון, לא שמש ^ת משה א דאיהו שמשא בסיהרא, עד דאתכליל בכל סטרין ברזא ב דו', כמה דאוקימנא. תא חזי, מה כתיב, מתוך בני ישראל לכהנו לי. לכהן לי לא כתיב, אלא לכהנו לי, לשמושא דיליה, לשמושא ג דאת דא, לשמושא דיליה ודאי. לי דא את ה', לאעלא ולשמשא ו' בה, למהוי כלא חד. זכאין אינון ישראל, * דעאלו ונפקו, וידעי ברזא ד דארחוי דאורייתא, למהך ^ה בארח קשוט.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ש בהגיא. ת שמשא. א ל"ג דאיהו שמשא. ב דן. ג דאתרא; דא ול"ג דאת; דאת ול"ג דא. ד דארחי. ה ל"ג בארח.

ח (מלאכי ג) ז"ח ח ט"ד שייט טג שלי"ה לה ט"א ש"ו. ט (שמות כח) לעיל אות א

רזא דאתון דשמא קדישא

הסולם

מאמר

ו' שהוא ת"ת, מאין לנו שנכללו באות ו'. אמר לו, שכתוב, זכרו תורת משה עבדי, ולא כתוב נביאי, להראות שהכל נכלל בו' שהוא ת"ת, ונביאים, ה"ס נצח והוד, שהם כלולים במשה שהוא ת"ת, וע"כ אין צורך לכתוב משה נביאי. ואת ו' נקרא אחד, והוא אחד בלבדו, והתפשטות אחת, כמו שנתבאר.

הלוים, והכל הוא אחד. וע"כ נעשה התפשטות אחת ונקרא אחד, ולא תמצא בהו', רק התפשטות אחת לבד, דהיינו קו אחד, וזהו סוד. אחד.

מאמר ואתה הקרב אליך
 (לח) ואתה הקרב אליך וכו': א"ר שמעון, לא שמש משה, שהוא השמש, בהלבנה, שהיא המלכות, עד שנכלל בכל הצדדים בסוד אות ו', כמו שהעמדנו. (לעיל אות ל"ד) דהיינו שנכלל באהרן ובלוים שהם ימין ושמאלו. בוא וראה, מה כתוב, מתוך בני ישראל לכהנו לי. לכהן לי לא כתוב, אלא לכהנו לי, עם ו' יתירה, שפירושו לשמוש שלו, לשמוש של אות הו' הזו, לשמוש שלו ודאי, ודומה כמו שהיה כתוב, לכהן ו', שהיא ת"ת, אל, לי שהוא אות ה' דהיינו מלכות, להכניס ולשמש הו' בה' שיהיה הכל אחד. אשרי הם ישראל, שנכנסו

(לו) ה' בתראה, אתעביד וכו': ה' אחרונה, דהויה, שהיא המלכות, נעשית גוף אחד בוז הנקודה האמצעית, כלומר שאנ"פ שהיא גוף אחד בעשר ספירות, מכל מקום העיקר שבה היא נקודה האמצעית שהיא מלכות, והשאר היא רק בהתכללות, ונכנס בה הו' דהויה, שהוא ז"א ונמצאת הו' בין שתי נקודות, אחת למעלה, שהיא אמא, ואחת למטה שהיא מלכות, ואז נתאחד עולם העליון, שהוא בינה, בעולם התחתון, שהיא מלכות, והן אחת. והעמדנו זה, באו ר' אלעזר ור' אבא ונשקו ידיו של ר"ש, בכה ר' אבא ואמר, אוי לעולם כשהשמש יאסף, שהוא ר"ש, ויחשך העולם. (לז) אמר ר' אלעזר וכו': אמר ר"א הירכין למטה, שהם נצח והוד, שבסוד אות (דפו"י דף קפ"א ע"א *) דף קפ"א ע"ב)

(לט) מתוך בני ישראל אמאי מתוך בני ישראל. אלא כלא לא, אתקרי למהוי חד כדקא יאות, אלא מתוך בני ישראל. דהא בני ישראל קיימי לתתא, ולאפתחא ארחין, ולאנהרא שבילין, ולאדלקא בוצינין, ולקרבא כלא מתתא לעילא, למהוי כלא חד, ובגיני כך כתיב ואתם הדבקים ביי וגו'.

(מ) ואתה הקרב אליך וגו' אר"ש, כלא איהו קריבה, למאן דידע ליחדא יחודא, ולמפלח למאריה, דהא בזמנא דאשתכח קרבנא כדקא יאות, כדין אתקריב כלא חדא, ונהירו דאנפין, אשתכח בעלמא בבי מקדשא, ואתכפיא ואתכסיא סטרא אחרא, ושליט סטרא דקדושה בנהירו וחידו. וכד קרבנא לא אשתכח כדקא יאות, או יחודא לא הוי כדקא יאות, כדין אנפין עציבו. ונהירו לא אשתכח, ואתכסיא סיהרא, ושלטא סטרא אחרא בעלמא, בגין דלא אית מאן דידע ליחדא שמא קדישא, כדקא יאות.

(מא) אר"ש, קב"ה לא נסי לאיוב, ולא אתא עמיה בנסינא, כנסינא דשאר צדיקאי, דהא לא כתיב ביה והאלהים נסה את איוב, כמה דכתיב באברהם והאלהים נסה את אברהם. דאיהו בידיה אקריב לבריה יחידי לגביה. ואיוב לא יהיב ליה ולא מסר ליה כלום. ולא אתמר ליה, אבל אתמסר בידא דמקטרגא, בדינא דקב"ה. דאיהו אתער לההוא מקטרגא לגביה, מה דאיהו לא בעא. דהא בכל זמנא אתא ההוא מקטרגא לאתערא על בני נשא, והכא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(י) (דברים ד) ב"ב קו צ"א. (כ) (בראשית כב) בא ו אתקריב ז לאתפתחא. ח ל"ג מן ואתה עד אר"ש. ט מוסיף דרגין [דבגין ד"א] כלהו כחד ונהירו. י ל"ג מן בעלמא עד וכד. כ ל"ג מן ואתכפיא עד וכד. ל עציבין. מ ל"ג מן בעלמא עד אר"ש. נ מוסיף דלא אתחריב [נ"א תחרב] בי מקדשא [אלא] בגין. ס ואיהו. ע ל"ג ליה. פ אתמסר.

ואתה הקרב אליך

הטולם

מאמר

כראוי, או היחוד לא היה כראוי, אז הפנים עצובות ואור אינו נמצא, והלבנה, שהיא המלכות, נסתרת, והסטרא אחרא שולט בעולם, משום שאין מי שיוודע ליחד השם הקדוש כראוי.

(מא) אר"ש קב"ה לא וכו': א"ר שמעון, הקב"ה לא נסה את איוב, ולא בא עמו בנסינו, כנסינו שאר הצדיקים, שהרי לא כתוב בו, והאלקים נסה את איוב, כמו שכתוב באברהם, והאלקים נסה את אברהם, שהוא בידו הקריב בן יחידו אליו, ואיוב לא נתן לו, ולא מסר לו כלום, ולא נאמר לו שיתן, אבל נמסר ביד המקטרג בדינו של הקב"ה, שהוא עורר עליו את המקטרג, מה שהוא לא בקש. כי תמיד בא המקטרג להתעורר על בני אדם, וכאן הקב"ה עורר את המקטרג עליו, שכתוב, השמת לבך על עבדי איוב. אבל סוד עמוק הוא.

שנכנסו בסודות התורה ויצאו, ויודעים בסודות דרכי התורה, ללכת בדרך האמת.

(לט) מתוך בני ישראל: שואל, למה מתוך בני ישראל, ומשיב, אלא הכל אינו נקרא אחד להיות אחד כראוי, אלא מתוך בני ישראל. כי בני ישראל עומדים למטה לפתוח דרכים ולהאיר שבילים ולהדליק הנרות, שהם ספירות העליונות, ולקרב הכל ממטה למעלה, שיהיה הכל אחד. ומשום זה כתוב, ואתם הדבקים בה' וגו'.

(מ) ואתה הקרב אליך וגו': א"ר שמעון הכל הוא נקרב על ידי מי שיוודע ליחד היחוד ולעבוד לאדונו, שהרי בזמן שנמצא הקרבן כראוי, אז נתקרב הכל יחד. דהיינו הצדדים, ימין ושמאל, והארת הפנים של הקב"ה, נמצא בעולם בבית המקדש, והסטרא אחרא נכנע ונסתר, וצד הקדושה שולט באורה ושמחה. וכשהקרבן לא נמצא (דפ"י דף קפ"א ע"ב)

קב"ה אתער לגביה, דכתיב (ז) השמת לבך על עבדי איוב. אבל רזא ז עמיקא איהו.

(מב) פתח ואמר, (ח) ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה ליי'. [ד] ויהי מקץ ימים, רזא איהו, מקץ ימים, ולא מקץ ימין, דחה לקץ ימין, וקריב לקץ ימים. והא אוקימנא, דכתיב (ט) ואתה לך לקץ. אמר קב"ה לדניאל ואתה לך לקץ. אמר ליה, לאן קץ, לקץ הימים או לקץ הימין, עד דאמר ליה לקץ הימין.

(מג) וע"ד דחיל דוד, דכתיב (י) הודיעני יי קצי. או לקץ הימים, או לקץ הימין. והכא מה כתיב, ויהי מקץ ימים, ולא מקץ ימין. ובגיני כך לא אתקבל קרבניה דהא מסטרא אחרא הוה כלא.

(מד) ת"ח מה כתיב, (יא) והבל הביא גם הוא. מאי גם הוא. לאסגאה כלא דא ק בדא. ר קרבנא כלא ועקרא דיליה הוה לקב"ה, ויהיב חולקיה לסטרא אחרא, כד"א ומחלביהן. וקין, עקרא עבד מקץ ימים, (יב) ויהיב חולקא לקב"ה, ועל דא אתדחא איהו וקרבניה.

(מה) באיוב מה כתיב, (יג) והלכו בניו ועשו משתה וגו'. וכתיב ויהי כי הקיפו ימי המשתה. וכתיב ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכול ולשתות עמהם, דדא איהו עקרא לסטרא אחרא. ולבתר אקריב עולות, ועולה איהו דכר, ולא נוקבא, וסלקא לעילא, וקרבנא לא קריב לאכללא ה ליה כדקא יאות.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ל) (איוב א) בא ב' צ"ח ח"ג קא: ריח. (מ) (בראשית ד) בא ט צ"י. (נ) דניאל יב) ב"א קצב צ"א. (ס) (תהלים לט) נח כח צ"ב. (ע) (בראשית ד) ב"ב קצב צ"ו. תק"ח קיד ט"ג שלי"א. (פ) (איוב א) בא יוד צ"מ. דרך אמת [ד] נח טב ע"ב. בראשית יד ע"א.

מאמר

הסולם

ויהי מקץ ימים

(מב) פתח ואמר ויהי וגו' : פתח ואמר, ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'. ויהי מקץ ימים, הוא סוד, מקץ ימים, שהוא טומאה ולא מקץ ימין שהוא קדושה (כח"ש לעיל בראשית ב' דף כ"ח ד"ה קץ) דחה לקץ הימין, וקרב לקץ ימים. והעמדנו, שכתוב, ואתה לך לקץ. אמר הקב"ה לדניאל, ואתה לך לקץ. אמר לו לאיזה קץ, לקץ הימים או לקץ הימין. עד שאמר לו לקץ הימין. (מג) וע"ד דחיל דוד וכו' : ועל זה פחד דוד, שכתוב, הודיעני ה' קצי. אם לקץ הימים או לקץ הימין. וכאן בקין, מה כתוב, ויהי מקץ ימים, ולא מקץ ימין. ומשום זה לא נתקבל קרבנו, כי מסטרא אחרא היה הכל. (מד) ת"ח מה כתיב וכו' : בוא וראה, מה כתוב, והבל הביא גם הוא. מהו גם הוא. (דפויי דף קפ"א ע"ב)

הוא לרבות הכל זה בזה, כלומר, לרבות שגם בקרבן הבל היה חלק לקטן לסטרא אחרא וגם בקרבן קין היה חלק לקדושה, אלא הבל, כל הקרבן שלו ועקרו היה להקב"ה. ונתן חלק לסטרא אחרא, כמש"א ומחלביהן, שהחלב והטוב היה להקב"ה. וקין, עקרו עשה לקץ הימים, שהוא סטרא אחרא. ונתן רק חלק אל הקב"ה. וע"כ נדחה הוא וקרבנו. (מה) באיוב מה כתיב וכו' : באיוב, מה כתוב, והלכו בניו ועשו משתה וגו', וכתוב, ויהי כי הקיפו ימי המשתה, וכתוב, ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכול ולשתות עמהם, שזה הוא העיקר, שנתן לסטרא אחרא, ואח"כ הקריב עולות, ועולה הוא זכר ולא נקבה, ועולה כולה למעלה, ולא הקריב קרבן שיכלול אותו כראוי, דהיינו שיתן גם חלק לט"א. ות"ח

(מו) וּתִ"ח, אֶלְמֵלֵא חוֹלְקָא יֵהֵב לְכֹלָא, מִקְטָרְגָא לֹא יִכִּיל לִיה לְבַתָּר, וְאִי תִימָא אִמָּאִי אֲבָאִישׁ לִיה קוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא. אֲלֵא, בְּגִין דְּגָרִים לְכַסִּיָּא נְהוּרָא בַּ וְלֵאֲתַחֲפִיא, וְאִיהוּ לֹא קָרִיב קָרְבָּנָא אַחְרָא, לֵאֲתֻזְנָא בִּיה אַחְרָנִין, אֲלֵא עוֹלָה, דְּסִלְקָא לְעֵילָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, כִּכָּה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל הַיָּמִים, דְּאֶלְמֵלֵא סִטְרָא אַחְרָא אֲתֻזְנַת בַּחוּלְקָא, אֲתַעֲבֵר מֵעַל מִקְדָּשָׁא וְאֶסְתַּלַּק מִנֶּיהָ, וְסִטְרָא דְקָדוּשָׁה הוּוּ סִלִּיק לְעֵילָא לְעֵילָא.

(מז) אֲבַל אִיהוּ לֹא בַעַז גַּ דְּאֲתַהֲנִי אַחְרָא דַּ מִּקְרַבְנִיָּה, וְאֶעֱדִי גְרַמִּיָּה מִנֶּיהָ. מִנָּא לֵן. דְּכְתִיב, זַ וְסָר מֵרַע. וְעַל דָּא קָרִיב תְּדִיר עוֹלָה, דְּהָא עוֹלָה לֹא אֲתַהֲנִי מִנֶּיהָ סִטְרָא אַחְרָא לְעֵלְמִין. וּבְגִין כֵּךְ, כָּל מָה דְּנִטִּיל לְבַתָּר, מִדִּידֵיהָ נִטִּיל. וְעַל דָּא אִיּוֹב גָּרִים לְחַפִּיא עֲרֵלָה עַל בְּרִית קִימָא, דְּלֵא הוּוּ אֶעֱדִי מִנֶּיהָ. וּבְגִין כֵּךְ קוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּוּ אֲתַעֲר לְהֵהוּא מִקְטָרְגָא, דְּכְתִיב הַשְּׁמַת לְבָךְ עַל עַבְדֵי אִיּוֹב. (מח) תִּ"ח, כַּד בַּעַז * קַבִּ"ה לֵאֲתַאחַדָּא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל הַ בְּמִצְרַיִם, לֹא קִימָא שְׁעֵתָא. בְּגִין דְּעֲרֵלָה חַפִּיא נְהוּרָא, עַד זְמַנָּא, דְּהֵהוּא מִקְטָרְגָא הוּוּ וְ נִטִּיל

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (שם) ח"ג קנח: ז"ח עה ס"ד ש"י.

א ל"ג מן אות מ"ו עד אות מ"ח. ב ולא תכסיא. ג דאתוני. ד בקרבניה. ה ל"ג במצרים. ו מוסיק נטיל ליה.

מאמר

הסולם

למיהב חולקא לסטרא אחרא

(מו) וּתִ"ח אֶלְמֵלֵא חוֹלְקָא וְכוּ': וְבוּא וְרָאָה, אִם הִיָּה נִתָּן חֵלֶק לְכָל, דְּהֵיִינוּ גַם לְסִ"א. לֹא הִיָּה יָכוֹל לוֹ הַמְקַטְרֵג אַחֲ"כ. וְאִם תֵּאֲמַר לְמָה הִרַע לוֹ הַקַּבִּ"ה, עַל מָה שְׁלֵא נָתַן חֵלֶק לְסִ"א. אִיזָה חֲטָא הוּוּ זֶה. וּמְשִׁיב, אֲלֵא מְשׁוּם שְׁגָרָם לְכַסּוֹת הָאוּר וְלַהֲסַתִּירוּ, שְׁהוּוּ לֹא הַקָּרִיב קָרְבַּן אַחַר לִזְוֹן בּוֹ אַחֲרִים, דְּהֵיִינוּ הִסִּ"א. שִׁישׁ לֶה חֵלֶק בְּקָרְבָּנוֹת. (כנ"ל פִּרְשַׁת נַח דָּף מִ"ח ד"ה וְעַם זֶה) אֲלֵא הַקָּרִיב עוֹלָה לְבַד, שְׁעוֹלָה לְמַעְלָה וְאִין לְסִ"א חֵלֶק בּוֹ, וְעִ"כ כְּתוּב, כִּכָּה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל הַיָּמִים. שְׁלֵא נָתַן חֵלֶק לְסִ"א, שְׁאִם הִסִּ"א הִיָּה נִזְוֹן בַּחֲלֵק, הִיָּה נַעֲבֵר מֵעַל הַמְקַדֵּשׁ וְהִיָּה מִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ. וְצַד הַקָּדוּשָׁה הִיָּה עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה.

בִּיאוּר הַדְּבָרִים. כִּי בְּנִיּוֹ שֶׁל אִיּוֹב חֲטָא בְּאֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה בִּימֵי הַמַּשְׁתָּה, דְּהֵיִינוּ שְׁשַׁתּוֹ לְשִׁכְרָה, שְׁעִי"ז נִמְשַׁכָּה עֲרֵלָה עַל בְּרִית קְדֻשָׁה, כְּלוּמַר שְׁהַסְטָרָא אַחְרָא סַתֵּם הָאוּרוֹת הַמוֹשְׁפָעִים מִן הַיִּסּוּד אֶל הָעוֹלָם. וְזִישׁ (בְּאוֹת מִ"ה) דְּדָא אִיהוּ עֵקְרָא לְסִטְרָא אַחְרָא. וְאִיּוֹב הִיָּה בִּידּוֹ לְמַחוֹת וְלֹא מִיָּהָה, אֲלֵא שְׁהַקָּרִיב בְּשִׁבְלִים קָרְבַּן עוֹלָה. וְאִם הִיָּה מִקָּרִיב. קָרְבַּן חֲטָאֵת אִזּוּ הִיָּה נִזְוֹן בּוֹה חֵלֶק לְסִטְרָא אַחְרָא, וְהִיָּה מִתְפַּרֵּד מִן הַקָּדוּשָׁה, (כנ"ל פִּרְשַׁת נַח אוֹת ק"ג, ק"ד, וְעִ"שׁ בְּסוּלָם). אֲבַל כִּיּוֹן שְׁהַקָּרִיב עוֹלָה שְׁאִין לְסִ"א חֵלֶק בּוֹ, עִ"כ לֹא נִפְרֶשֶׁה מִן הַקָּדוּשָׁה, וְנִמְצָא שְׁאִיּוֹב גָּרַם בּוֹה שִׁישְׁאָר הָעֲרֵלָה עַל בְּרִית קְדֻשָׁה. מַחֲמַת חֲטָאִים שֶׁל בְּנִיּוֹ, שְׁלֵא מִיָּתָה בְּהֵם וְלֹא תִקַּן אוֹתָם עִ"י קָרְבַּן. וְזִישׁ וְעַל דָּא אִיּוֹב גָּרִים לְחַפִּיא עֲרֵלָה עַל בְּרִית קִימָא, דְּלֵא הוּוּ אֶעֱדִי מִנֶּיהָ, שְׁלֵא הוֹסֵרָה הָעֲרֵלָה עִ"י קָרְבַּן עוֹלָה, כְּמַבּוּרָא.

(מח) תִּ"ח כַּד בַּעַז וְכוּ': בּוּא וְרָאָה, כְּשֶׁרְצָה הַקַּבִּ"ה לְהִתְאַחֵד בִּישְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, לֹא עָמְדָה הַשְּׁעָה, מְשׁוּם שְׁהָעֲרֵלָה, דְּהֵיִינוּ הִסִּ"א, כִּסָּה הָאוּר, עַד שְׁבָא הַזְּמַן, שְׁהַמְקַטְרֵג הִיָּה לִקַּח אֶת שְׁלוֹ מֵאִיּוֹב, וְאִזּוּ צוּה הַקַּבִּ"ה לְאֲכֹל אֶת הַפֶּסַח בַּחֲפוּזָא, דְּהֵיִינוּ כָּל עוֹד שְׁאוֹתוֹ

(מו) אֲבַל אִיהוּ לֹא וְכוּ': אֲבַל הוּוּ לֹא רְצָה שִׁיְהַנֵּה אַחַר, דְּהֵיִינוּ הִסִּ"א, מִקְרַבְנֵי וְהִסִּיר אֶת עֲצָמוֹ מִמֶּנּוּ. מֵאִין לֵנוּ. כִּי כְּתוּב וְסָר מֵרַע. שְׁהִסִּיר עֲצָמוֹ מִן הָרַע, שְׁלֵא לָתַת לוֹ שׁוּם חֵלֶק. וְעִ"כ הַקָּרִיב תְּמִיד עוֹלָה, כִּי מִן עוֹלָה אִין הַסְטָרָא אַחְרָא נִהַנָּה מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם, וּמְשׁוּם זֶה כָּל מָה שְׁלִקַּח הִסִּ"א אַחֲ"כ מֵאִיּוֹב, מְשָׁלוּ לִקַּח. וְעִ"כ גָּרַם אִיּוֹב לְכַסּוֹת עֲרֵלָה עַל בְּרִית קְדֻשָׁה, שְׁלֵא הִיָּתָה סֵרָה מִמֶּנּוּ. מִן בְּרִית קוֹדֶשׁ, וּמְשׁוּם זֶה עוֹרֵר עֲלֵינוּ הַקַּבִּ"ה אוֹתוֹ הַמְקַטְרָג, שְׁכְּתוּב, הַשְּׁמַת לְבָךְ עַל עַבְדֵי אִיּוֹב. (דְּטוּרֵי דָף קַפִּ"א ע"ב *) דָּף קַפִּ"ב ע"א

דיליה מאיוב, ועל דא פקיד ליה קב"ה למיכליה ז, לההוא פסח בבהילו, ן עד
 דההוא סטרא אחרא אשתדל ביה באיוב, ופקיד ם לאתעברא ערלה מנייהו,
 וכדין אתאחד קב"ה בישראל, וההוא סטרא אחרא אתפרש מן קדשא, ואשתדל
 ביה באיוב, ונטיל מדיליה. וכדין ך) פסח הוא ליי ודאי. דעד השתא לא הוה
 פסח ליי. זכאין אינון ם דידעי ם ומיחדי יחודא דמאריהון כדקא יאות.
 (מט) כתיב ן) אלהי מסכה לא תעשה לך, וכתיב ך) בתריה את חג המצות
 תשמר. מאי ן) האי לגבי האי. אלא הכי אוקמוה, מאן דאכיל חמץ ן בפסח כמאן
 דפלח לכו"ם ם איהו.
 (ג) ן) ת"ח, כד נפקו ישראל ממצרים נפקו מרשו דלהון, מרשו אחרא,
 מההוא רשו דאקרי חמץ, נהמא בישא. וע"ד אקרי כו"ם ן הכי, ודא איהו רזא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ך) (שמות יב.) ך) (שם לד) ך"ב קפב : ך"ג פד. ז ל"ג לההוא פסח. ן דאיהו ול"ג עד. ן לאעברא.
 ז' ל"ג דידעי. ן ויחוי ; דיתרי. ז ל"ג בתריה.
 ן מוסיף עביד האי. ן מוסיף בפסח כאלו עביד כו"ם למפלח לגרמיה דהא רזא הכי הוא דחמץ
 בפסח ; בפסח דפלח לע"ז לגרמיה (ד"א). ן מוסיף דעיז איהו. ן וכד ול"ג ת"ח. ן ל"ג הכי.

למיהב חולקא לסטרא אחרא

הסולם

מאמר

פקיד ליה קב"ה למיכליה לההוא פסח
 בבהילו, עד דההוא סטרא אחרא אשתדל
 ביה באיוב, שהארת החכמה באה עם אכילת
 הפסח, וצוה הקב"ה לאכלו בחפזון, שפירושו,
 לא יאחר משיעור זמן הגילוי של העונשים
 שענש הס"א את איוב, כי אז אין חשש
 מיניקת הס"א. וז"ש וכדין פסח הוא לה'
 ודאי, דהיינו שיש בטחון שלא יטו את הארת
 החכמה ממעלה למטה, ויביאו את הפסח
 לרשות הס"א דעד השתא לא הוה פסח
 לה' כלומר, שאם היה מתגלה הארת החכמה
 הבאה עם אכילת הפסח שלא בזמן גילוי
 העונשים, לא היתה התארה לה', אלא לס"א.
 שהיו ממשיכים אותה ממעלה למטה.
 (מט) כתיב, אלהי מסכה לא תעשה
 לך : וכתוב אחריו, את חג המצות תשמור.
 שואל מה זה אצל זה. ומשיב, אלא כך העמידו.
 מי שאוכל חמץ בפסח הוא כמי שעובד עבודה
 זרה.
 (ג) ת"ח כד נפקו וכ" : בוא וראה,
 כשיצאו ישראל ממצרים, יצאו מרשות שלהם,
 מרשות הסטרא אחרא. מרשות ההיא שנקרא
 חמץ, לחם רע, ע"כ נקרא עבודה זרה כך,
 בשם חמץ. וזה הוא סוד יצר הרע, שהוא
 עבודה זרה, שנקרא גם כן שאור. וזה הוא
 יצר הרע, שכך הוא יצר הרע באדם כמו
 שאור בעיסה. נכנס לאט לאט במעו של
 האדם ואח"כ מתרבה בו, עד שכל הגוף
 מעורב

שאותו הס"א עסק בו באיוב, וצוה להסיר
 הערלה מהם, ואז התאחד הקב"ה בישראל,
 והסטרא אחרא נפרד מן הקדושה ועסק באיוב
 ולקח את שלו. ואז פסח הוא לה', כי עד עתה
 לא היה הפסח לה'. אשרי הם שיעודעים
 ומיחדים יחוד אדונם כראוי.
 פירוש. כבר ידעת שאין גילוי הארת
 החכמה, אלא בשעת גילוי העונשים והדינים
 הנמשכים על הרשעים שהמשיכו חכמה
 ממעלה למטה, (כמ"ש לעיל וירא דף ט"ד
 ד"ה וז"ש חד, באורך ע"ש) ואם פסק גילוי
 הדינים נפסק הארת החכמה. והטעם הוא, כדי
 להבריח בעת ההוא את הס"א הרוצה לינק
 ולהמשיך החכמה ממעלה למטה.
 וזה אמרו, כד בעא קב"ה לאתאחדא
 וכ"ו. דהיינו כשרצה לגלות להם הארת החכמה
 שיתיחד בהם, לא קיימא שעתא בגין
 דערלה חפאי נהורא, כי הערלה, שהוא
 הס"א, היתה מחכה לזמן גילוי חכמה, כדי
 להמשיך ממעלה למטה, וע"כ נסתרה ונכסה
 הארת החכמה, שזה נבחן שהערלה מכסה
 וסותם אור העליון שלא יופיע. עד זמנא
 דההוא מקטרגא הוה נטיל דיליה מאיוב,
 דהיינו עד זמן גילוי העונשים והדינים,
 שסובלים הרשעים שהמשיכו החכמה ממעלה
 למטה, שגילוי דינים האלו, מבריחים הס"א,
 והחכמה יכולה להאיר. ונודע, שסוד קרבן
 פסח ה"ס גילוי הארת החכמה, וז"ש, וע"ד
 (דפו"י דף קפ"ב ע"א)

דיצר הרע, פולחנא נוכראה, ז דאקרי אוף הכי שאור. ודא איהו יצר הרע, דהכי איהו יצר הרע ק בבר נש, כחמיר בעיסה, עאל במעויר. דבר נש זעיר זעיר, ולבתר אסגי ביה, עד דכל גופא אתערב בהדיה. ודא איהו כו"ם. ועל דא כתיב, (ו) לא יהיה בך אל זר. (ז) אל זר ודאי.

(נא) את חג המצות תשמר. רבי יהודה פתח, (ח) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא. האי קרא אוקמוה. אבל מאי חדלו לכם מן האדם, וכי ת אזהר ליה לבר נש לאתמנע משאר בני נשא. אוף אינון נמי לגביה, ישתכחון בני נשא דלא יקרבו אליו באלין לעלמין. אלא (א) הא אוקמוה ב במאן דאשכים לפתחא דחבריה למיהב ליה שלם.

(נב) ואנא אוקימנא ליה בקרא אחרא, דכתיב, (א) מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם קללה תחשב לו. ואף על גב דכלא שפיר. אבל מאי חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו. הכא פקיד קב"ה לבר נש, ואזהיר ליה לאסתמרא מאינון בני נשא, ג דסטו ארחייהו מארח טב לארח ביש, ומסאבי נפשייהו בההוא מסאבו אחרא.

(נג) דהא כד ברא קב"ה לבר נש, עבד ליה בדיוקנא עלאה, ונפח ה ביה רוחא קדישא, דכליל בתלת, כמה דאוקימנא, דאית ביה נפש רוח ונשמה, ועילא מכלא נשמה, דאיהי חילא עלאה למנדע, ז ולמטר פקודי דקב"ה. ואי ההיא נשמתא קדישא עאיל לה בפולחנא אחרא, האי איהו מסאבי לה, ונפיק מפולחנא דמאריה. בגין דתלת חילין אליון, כלהו חד, נפש רוח ונשמה משתתפי כחדא, והווי חד, וכלא כגוונא דרוזא ח עלאה.

חלופי גרסאות

ז ואקרי. ק לבר. ר ל"ג דכ"ג. ש ל"ג אל זר; ל"ג אל זר ודאי. ת אי אסיר. א ל"ג הא. ב במה. ג דאסטו. ד אבל. ה ליה. ו נשמטא. ז ולמנטר. ח מוסיף עלאה ע"ד נאמר (משלי י"ג) הולך את חכמים וגו'.

מסורת הנהר

(ט) (תהלים פא) ח"ב רמג. ח"ג קו. ז ז"ח כא ט"ב שמ"ב. (ח) (ישעיה ב) גח נב צ"א. א (משלי כז) ויחי כג צ"ב

חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו

השכם קללה תחשב לו. ואע"פ שהכל טוב, כלומר, אע"פ שכבר ברוך אל הקב"ה. וא"צ להזהיר על זה חדלו לכם וגו' אבל מהו חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו. כאן צוה הקב"ה את האדם והזהירו שישמור עצמו מאלו האנשים שהטו דרכיהם מדרך טוב לדרך רע ומטמאים עצמם בטומאה דסטרא אחרא. (ג) דהא כד ברא וכו': כי כשברא הקב"ה את האדם, עשה אותו בצורה העליונה ונפח בו רוח קדוש הכלול משלשה כמו שהעמדנו, שיש בו, נפש רוח ונשמה. והנשמה היא למעלה מכולם, שהיא כח עליון לדעת ולשמור מצות הקב"ה. ואם מכניס נשמה הקדושה היא בעבודה אחרת, זה הוא המטמא אותה, ויוצא מעבודת רבונו. משום שג' כחות אלו

הסולם

מאמר

מעורב בו. וזהו עבודה זרה, וע"כ כתוב, לא יהיה בך אל זר. אל זר ודאי. (נא) את חג המצות תשמר: ר' יהודה פתח, חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא. מקרא זה העמידוהו, אבל מהו חדלו לכם מן האדם. וכי הזהיר הנביא להמנע משאר בני אדם, וכן שאר בני אדם יחדלו ממנו, ויהיו נמצאים בני האדם, שלא יקרבו זה אל זה לעולם. ומשיב, אלא העמידו הכתוב, במי שמשכים לפתחו של חבירו לתת לו שלום, מטרם שמתברך אל הקב"ה, וע"ז נאמר חדלו וגו'. (נב) ואנא אוקימנא ליה וכו': ואני העמדתי הכתוב, חדלו לכם וגו', עם כתוב אחר, שכתוב, מברך רעהו בקול גדול בבקר (דפו"י דף קפ"ב ע"א)

נד) ואי חזינן להאי בר נש, ם דהוו ביה אלין דרגין כלהו. עד לא . קיימא בקיומיה למנדע מאן איהו, במאי אתידע ך לקרבא בר נש בהדיה, ך או לאתמנעא מניה. ברוגזיה ממש, ידע ליה ם בר נש, וישתמודע מאן איהו. אי ההיא נשמתא קדישא נטר בשעתא ך דרוגזי, ם דלא יעקר לה מאתרהא, בגין למשרי תחותה ההוא אל זר, דא איהו בר נש כדקא יאות. דא איהו עבדא דמאריה, דא איהו גבר שלים.

נה) ואי ההוא בר נש לא נטיר לה, ואיהו עקר קדושה דא עלאה מאתריה, למשרי ם באתריה סטרא אחרא. ודאי דא איהו בר נש דמריד במאריה, ואסיר לקרבא בהדיה ולאחברא עמיה, ודא ף איהו ך טורף נפשו באפו. איהו טריף ועקר נפשיה, בגין רוגזיה, ואשרי בגויה אל זר. ועל דא כתיב חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, דההיא נשמתא קדישא טריף לה, וסאיב לה, בגין אפו. אשר נשמה * אחלף באפו. כי במה נחשב הוא. כר"ם אתחשיב ההוא בר נש. נו) ומאן דאתחבר עמיה, ומאן ץ דאשתעי בהדיה, כמאן דאתחבר בכר"ם ממש. מ"ט. בגין דכר"ם ממש שארי בגויה. ולא עוד, אלא דעקר קדושה עלאה ף מאתריה, ושארי באתריה כר"ם אל זר. מה אל זר כתיב ביה ך אל תפנו אל האלילים, כגוונא דא, אסיר ן לאסתכלא באנפוי.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ב) (איוב מ. ג) (ויקרא יט) ח"ג פג : פד. : ם דאית ביה דרגין אלין כלהו וקיימא בקיומיה דא איהו גבר שלים עבדא מהימנא דמאריה ובעי לאשתתפא ביה ולאחברא בהדיה למילף אורחוי מניה ובמאי אתידע ב"ג למנדע מאן איהו לקרבא בהדיה או לאתמנעא מניה. י קיימי. כ מוסיף דלא לקרבא. ל אי בגין ; או בגין ם לא גרסינן בר נש ך דרוגזיה ; מוסיף דרוגזי אתי עליה ; דרוגזי (דרך אמת). ם לא. ע באתרהא ; באתר דסטרא. ף אקרי ץ דאשתתף ; דרך אמת ן בשעתא דרוגזיה.

מאמר

הסולם

אלו כולם אחד, נפש רוח ונשמה משתתפים יחד והם אחד כמו בסוד העליון, שבינה וז"א ומלכות הם אחד, כן נפש רוח ונשמה הם אחד, כי מהם הם נמשכים. נד) ואי חזינן להאי וכר' : ואם רואים אדם, שיש בו אלו מדרגות כולן, שהן נפש רוח ונשמה, ועוד לא עמד על בוריו לדעת מי הוא, במה נודע אם להתקרב אליו אדם, או להמנע ממנו. הנה בכעסו ממש אדם יודע אותו, ויכירו מי הוא. אם שומר נשמה הקדושה ההיא בשעת כעסו, שלא יעקר אותה ממקומה, ויבא לשרות במקומה אל זר, זה הוא אדם כראוי, וזה עבד לרבונו, זה הוא אדם השלם. נה) ואי ההוא בר וכר' : ואם אדם ההוא אינו שומר אותה, והוא עוקר קדושה זו העליונה, מחמת שבא לידי כעס, ומשרה במקומה, סטרא אחרא. ודאי זה הוא אדם (דפ"י דף קפ"ב ע"א *) דף קפ"ב ע"ב

חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו שמרד באדונו, ואסור לקרב אליו ולהתחבר עמו. וזהו, טורף נפשו באפו. שטורף ועוקר נפשו מחמת כעסו, ומשרה בעצמו אל זר. ועליו כתוב, חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, היינו שטורף נשמה הקדושה ההיא ומטמא אותה בשביל אפו, דהיינו מחמת שבא לידי כעס, אשר תחליף נשמתו בכעסו. כי במה נחשב הוא, היינו, שאדם התוא נחשב לבמה שעובדים עליה עבודה זרה.

נו) ומאן דאתחבר עמיה וכר' : ומי שמתחבר עמו, ומי שמדבר עמו הוא כמו שמתחבר בעבודה זרה ממש, מהו הטעם, משום שעבודה זרה ממש שורה בתוכו, דהיינו אל זר, ולא עוד אלא שעקר קדושה עליונה ממקומה והשרה במקומה עבודה זרה, אל זר. מה אל זר כתוב בו, אל תפנו אל האלילים

נז) ואי תימא הא רוגזא דרבנן. רוגזא דרבנן טב איהו לכל סטרין, דהא תנינן דאורייתא אשא איהי, ואורייתא קא מרתחא ליה, דכתיב ט) הלא כה דברי כאש נאם יי'. רוגזא דרבנן במלי דאורייתא. רוגזא דרבנן למיהב יקרא לאורייתא, וכלא לפולחנא דקב"ה ר הוי, לכך נאמר מ) כי יי' אלהיך אש אוכלה הוא אל קנא. נח) אבל אי במלין אחרנין, לאו פולחנא דקב"ה האי, בגין דבכל חטאים דקא עביד בר נש, לאו איהו כו"ם ממש ש) כהאי, ואסיר לקרבא בהדיה, ת) דהאי. ואי תימא הא לשעתא הוה, דעבר והדר אהדר. לאו הכי, דכיון דאעקר קדושה דנפשיה מניה ומאתריה, וההוא אל זר, מקפח ההוא אתר, אתתקף ביה, ולא שביק ליה. בר כד ז) אתדכי בר נש מכל וכל, ועקר ליה לעלמין, ולבתר אשתדל לאתקדשא ולאמשכא קדושה עליה. כדן ב) ולואי דאתקדש. א"ל ר' יוסי, אתקדש ג) ממש.

נט) א"ל ת"ת, בשעתא דאיהו עקר קדושה דנפשיה, ושריא באתריה ההוא אל זר ז) דאקרי טמא, אסתאב בר נש, וסאיב למאן דקריב בהדיה, וההיא קדושה ה) עקרת מניה, וכיון ו) דעקרת מניה זמנא חדא, כמה ז) דיעביד בר נש ח) עוד, לא תיתוב לאתרהא.

ס) א"ל אי הכי, כמה מסאבין אינן דמתדכאן. א"ל שאני מסאבו אחרא, דלא יכיל למעבד יתיר. אבל דא שניא מכלא, ט) דכל גופא סאיב מגו ומבר,

חלופי גרסאות

מסורת הזור

ד) (ירמיה כג) יתרו פט צ"ד. ה) (דברים ד) נח ר היא ; ל"ג מן הוי עד אבל ; האי. ש ל"ג כהאי. ת בהאי. א אתי. ב כהן ולוי דאתקדש. ג מוסיף עה צ"ו ממש, אמאי והא אתדכי [דהא אתדחי] ואתקדש. ד אסתאב ב"ג ואקרי טמא. ה ערקת. ו ערקת ; ערקא. ז יעביד. ח עד. ט וכל.

חולו לכם מן האדם אשר נשמה באפו

הסולם

מאמר

הוא מתחזק בו ואינו עוזב אותו. חוץ כשנטהר האדם מכל וכל. ועקר מתוכו את אל זר לעולם, ואח"כ השתדל להתקדש ולהמשיך קדושה עליו, אז הלואי שיתקדש. א"ל ר' יוסי הוא מתקדש ממש. נט) א"ל ת"ת בשעתא וכו' : אמר לו, בוא וראה בשעה שהוא עוקר קדושת נפשו, ושורה במקומה אל זר ההוא הנקרא טמא, נטמא האדם, ומטמא את מי שקרב אליו, וקדושה ההיא נעקרה ממנו, וכיון שנעקרה ממנו פעם אחת, כמה שעשה האדם, לא תשוב עוד למקומה. ס) א"ל אי הכי וכו' : אמר לו אם כן, כמה טמאים הם שמטהרים. אמר לו משונה הוא טומאה אחרת, שאינו יכול לעשות יותר מלטמא אותו בחוץ. אבל זה הכועס משונה מכל, שכל גופו טימא מפנים ומחוץ, והנפש והכל מטמא. ושאר טומאות העולם אינו מטמא אלא

האלילים, כמו זה, אסור להסתכל בפניו של הכועס. נז) ואי תימא הא וכו' : ואם תאמר, הרי יש כעס חכמים, ומשיב, כעסם של חכמים טוב הוא לכל הצדדים, כי למדנו, שהתורה אש היא, והתורה מרתיחה אותו, שכתוב, הלא דברי כאש נאם ה'. כעס חכמים הוא בדברי תורה, כעס חכמים הוא לתת כבוד לתורה, והכל לעבודת ה' הוא, לכך נאמר, כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא אל קנא. נח) אבל אי במלין וכו' : אבל אם הכעס הוא בדברים אחרים ולא בדברי תורה, אין זה עבודת הקב"ה משום שבכל החטאים שעושה האדם אינם עבודה זרה ממש כמו הכועס, אסור לקרב אל זה, ואם תאמר, הרי לשעה הוא עבר וכעס, ואח"כ חזר בתשובה, אינו כן, כי כיון שעקר קדושת נפשו ממנו וממקומה, ואותו אל זר, עשק מקום ההוא, (דפו"י דף קפ"ב ע"ב)

ונפשא, וכלא מסאיב. ושאר מסאבו דעלמא, לאו איהו אלא גופא לבר בלחודוי, ובג"כ כתיב חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, דאחלף קדושה דמאריה בגין אפו, דדא איהו מסאבו דמסאיב כלא. כי במה נחשב הוא. במה כו"ם ודאי נחשב איהו.

(סא) ת"ח, האי איהו רוגזא דאיהו כו"ם, סטרא אחרא, כמה דאמרן, דבעי בר נש לאסתמרא מניה ולא תפרשא מעלוי, וע"ד כתיב ^ו אלהי מסכה לא תעשה לך. לך: בגין לאבאשא גרמך. וכתיב בתריה את חג המצות תשמר. תשמר: דא סטרא דקדושה, דבעי בר נש לנטרא ליה, ולא יחלף ליה בגין סטרא אחרא. וואי יחלף ליה ^ז הא איהו ^ח מסאיב, וסאיב לכל מאן דקריב בהדיה.

(סב) ^ט את חג המצות תשמר, האי איהו אתר דאקרי שמור. ובג"כ כתיב, את חג המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך. שבעת ימים ^י אליו, לאו אינון כשבעת הימים דסכות, דאינון עלאין, ואלין תתאין. ועל דא, ^{יא} באינון הלל גמור, ובהני לאו הלל גמור, ועל ^{יב} דאינון לתתא, ^{יג} שבעת ימים תאכל מצות. מצת כתיב חסר בלא ^{יד} ר, דעד לא שראן אינון יומין עלאין, רזא דוי.

(סג) וואי תימא, כיון ^{טו} דהאי רזא דחג המצות אתקדש, אמאי נחתא, דהא תנינן מעלין בקדש ולא מורידין, אמאי נחתא לתתא באינון יומין תתאין.

חלופי גרסאות

י ויחלף וליג ואי. כ האי. ל דמסאיב. מ לאו אליו.
נ בהני. ס דא אינון. ע מוסיף כתיב שבעת. פ ל"ג
דהאי רזא.

מסורת הזוהר

(ו) (שמות לד) לעיל אות מט צ"ר.

דרך אמת ו' (ע"י לקוות ליל שבועות אחר התקון עד קפג א עד וארבעים אנפין).

מצות וספירת העומר

הסולם

מאמר

ימים אלו של חג המצות, אינם כשבעת הימים של סוכות, כי של סוכות המה עליונים דהיינו ז"ס חג"ת נהי"מ דבינה, שזו"ן עלו והלבישו אותם. ואלו של חג המצות המה תחתונים, דהיינו ז"ס חג"ת נהי"מ של המלכות, וע"כ באלו של סוכות אומרים הלל שלם ובאלו של חג המצות אין אומרים הלל שלם. ומשום שהם ז' ימים שלמטה, של המלכות, כתוב, שבעת ימים תאכל מצת, מצת כתוב חסר, בלי ו, להורות, כי טרם שרו עליהם ימים עליונים של סוד הוי, שהוא ז"א.

(סג) וואי תימא כיון וכו': ואם תאמר, כיון שסוד הזה של חג המצות נתקדש, כי בלילה הא' דפסח, נתקדשו זו"ג, וקבלו המחזין דאורי' עלאין, דהיינו שעלו והלבישו אותם אי"כ למה ירדה שוב המלכות למטה ממקומה, הרי למדנו מעלין בקדש ואין מורידין, ולמה ירדה מאורי' למטה באלו ז' ימים תחתונים.

ת"ח

אלא הגוף מבחוץ בלבד. ומשום זה כתוב, חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, דהיינו, שהחליף קדושת רבונו בשביל כעסו. שזה הוא טומאה שמתמא לכל. כי במה נחשב הוא, במה של עבודה זרה, ודאי נחשב הוא.

(סא) ת"ח האי איהו וכו': בוא וראה, הכעס הזה שהוא עבודה זרה, סטרא אחרא, כמו שאמרנו, שצריך האדם להשמר ממנו ולהפרד מעליו, וע"כ כתוב, אלהי מסכה לא תעשה לך. לך פירושו, שלא להרע לעצמך, וכתוב אחריו, את חג המצות תשמר. תשמר, היינו צד הקדושה, שאדם צריך לשמרה ולא יחליף אותה בסטרא אחרא. ואם החליפה בס"א, הרי הוא טמא, ומטמא כל מי שקרב אליו.

(סב) את חג המצות תשמר: זה הוא מקום שנקרא שמור. דהיינו המלכות הנקראת שמור, ומשום זה כתוב, את חג המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך. שבעת (דפו"י דף קפ"ב ע"ב)

(סד) ת"ח, כתיב ז) וכפר בעדו ז' ובעד ביתו וגו', מאן ק דיכפר, אצטריך ר לכפרא עליה בקדמיתא, ובתר על ביתיה. כגוונא דא, האי דרגא, שארי ׀ לאתקדשא ולנפקא בקדושה, לכפרא עליה, וכיון דאיהו אתקדש, בעי לכפרא על ביתיה, ת ולקדשא לון, ועל דא א נחתא לתתא לקדשא ביתיה. ובמה מקדש לון, ב בישראל דלתתא. וכיון דאלין מתקדשאן, בעינן לסלקא ג לה לעילא, דהא ד כד ביתא דמטרוניתא אתקדשת, כדין סלקת לעילא, לאתקשרא באינון יומין עלאין *) לעילא.

(סה) ועל דא אנן עבדין חושבנא, בקיומא על ה קיימין, בגין דאינון יומין יומין עלאין אינון, ו וכן בכל זמנא ז דעאל בר נש לאינון יומין עלאין, בין בצלותא, בין בשבחה, אצטריך לקיימא על רגלוי, ירכין וגופא כחדא ח תמן.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ז) (ויקרא טז) ויחי קנה צ"א. צ ל"ג מן ובעד עד אצטריך (ד"א). ק וכטר בעדו ; וכפר עליה. ר ל"ג לכפרא ; כפרה. ׀ לקדשא. ת ולכפרא ; ולאיתקדשא. א נחית. ב בחושבנא דעומר ; בישראל דלתתא בחושבנא דעומר ; לישראל לתתא. ג ל"ג לה. ד ל"ג כד. ה ה"ג בד"מ וז"ק ; מוסיף קיומנא קיימין. ו ל"ג מן וכן עד בין. ז דעיל (ד"א). ח תמן.

מאמר

הסולם

מצות וספירת העומר

לאתקדשא ולנפקא בקדושה לכפרא עליה. שבליל א' דפסח התחילה להתקדש בבחינת וכפר בעדו, שהיא עצמה קבלה התקון מחמת עלותה. וכיון דאיהו אתקדש בעי לכפרא על ביתיה, כי ביתה, דהיינו ז"ס חג"ת נהי"מ שלה שנשארו למטה שלא עלו עמה, עוד לא קבלו כפרה, דהיינו מוחין דאמא המכונים כפרה, בסוד יום הכפורים שהיא אמא. ועל דא נחתא לתתא לקדשא ביתיה, וע"כ אחר לילה א' דפסח ירדה המלכות מאו"א למקומה למטה כדי לקדש ז"ס שלה שנשארו למטה, ובמה מקדש לון בישראל דלתתא, דהיינו עי"ז שישראל מקיימים את חג המצות תשמר שבעת ימים, שבוה מתתקנים ז' ימים חג"ת נהי"מ שלה שנשארו למטה המכונים ביתה, בסוד ובעד ביתו. כנ"ל. וכיון דאלין מתקדשא בעינן לסלקא לה וכו', ואחר שו' ימים אלו קבלו תיקון במקומם, צריכים להעלות שוב את המלכות לאו"א. שזה נעשה עי' ספירת העומר, כמו שמבאר והולך.

(סה) ועל דא אנן וכו' : ועל זה אנו עושים חשבון דהיינו שסופרים ספירת העומר, בעמידה על רגלים, משום שאלו הימים שאנו סופרים, הם ימים העליונים. דהיינו הספירות של ז"א, שהוא דכר. וכן בכל זמן שאדם נכנס באלו ימים עליונים של ז"א, בין בתפילה ובין

(סד) ת"ח כתיב וכפר וגו' : בוא וראה, כתוב וכפר בעדו ובעד ביתו וגו', להורות, שמי שמכפר, צריך לכפר על עצמו תחילה, ואח"כ על ביתו, כעין זה, מדרגה זו, דהיינו המלכות, התחילה להתקדש ולצאת בקדושה. בלילה הא' דפסח, כדי לכפר על עצמה, וכיון שהיא נתקדשה, צריכה לכפר על ביתה ולקדש אותם וע"כ ירדה למטה, לקדש ביתה. ובמה מקדש אותם, הוא על ידי ישראל שלמטה. וכיון שאלו נתקדשו צריכים להעלות אותה למעלה כי כשכית המטרוניתא, שהיא המלכות, מתקדש, אז עולית למעלה להתקשר בימים העליונים למעלה.

פירוש. נודע שאין העדר ברוחניות, וכל שינוי מקום אין הפירוש שעזב ונעדר מן מקום ראשון ובא למקום הב', אלא תוספת מקום יש כאן, שנשאר כולו במקום ראשון וגם בא למקום הב'. ולפי"ז בלילה הא' דפסח שזו"ן עלו לאו"א, והנוקבא נתקנה במוחין דאו"א, הרי נשארה הנוקבא גם במקומה למטה. וז"ס חג"ת נהי"מ דנוקבא שנשארו למטה במקומה, מכונים בית הנוקבא, כי דומה כמו שהנוקבא עלתה למעלה ולא לקחה עמה ביתה, ונמצא שהתקון הגדול שקבל הנוקבא בלילה א' דפסח, לא הגיע כלום לביתה שנשארו למטה.

וזה אמרו, מאן דיכפר וכו' שארי (דפו"י דף קפ"ב ע"ב *) דף קפ"ג ע"א)

ירכין וגופא לקיימא, כדכורא דקיימא בחיליה, ולא כנוקבא ׀ דארתהא למיתב. ועוד בגין שבחא דעלמא עלאה.

סו) ובגין ׀ דאיהו רזא דדכורא, נשים פטורות מחושבנא דא, ולא מתחייבן למימני בר דכורין, לאתקשרא כל חד כדקא יאות. כגוונא דא, ׀ יראה כל זכורך, דכורין, ולא נשין. בגין דרזא דברית בדכורא איהו, ולא בנוקבא, ובגין דקיימא רזא לעילא, נשין לא מתחייבן.

סז) ורזא אוליפנא הכא, דבכל שבעת יומין מאלין יומין עלאין, נטלא ׀ קדושא יומא חד דאלין תתאי, והאי תתאה אקרי שבוע, דאתקדש בשבעה יומין עלאין. וכן בכל שבעה ושבעה מאינון חמשין יומין, עד ולא עד ׀ בכלל, וכד אשתכחו ארבעין ותשע יומין עלאין, אשתכחו לתתא שבע יומין, דאתקדשו בהו ׀ וכל חד אקרי שבוע, דעאל באינון שבע. ועל דא כתיב, ׀ שבע שבתות תמימות תהיינה. בגין דאינון נוקבין, נקט קרא לישנא דנוקבין.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

חז (שמות כג) בא לו צ"ש. ט) (ויקרא כג) ח"ג ׀ דאצטרכא. י איהו. כ קדושא; קדושה ומתאחד בז. רנה. באלין. ל ליג בכלל. ׀ דכל.

מצות וספירת העומר

הסולם

מאמר

ספירות העליונים דז"א, הנשים פטורות מספירה זו ואינון מחויבות לספור אלא הזכרים בלבד, להתקשר כל אחד כראוי, כעין זה, יראה כל זכורך, שהזכרים מחויבים להראות ולא נשים. משום שסוד הברית הוא בזכר ולא בנקבה, ומשום שהסוד הוא למעלה בזכר, בז"א, נשים אינן מחויבות.

סז) ורזא אוליפנא הכא וכי: וסוד למדנו כאן, שבכל שבעת ימים מאלו ימים העליונים, דז"א, מקבל קדושה יום אחד מאלו התחתונים, של המלכות, ויום תחתון הזה של המלכות נקרא שבוע, משום שנתקדש משבעה ימי העליונים. וכן בכל שבעה ושבעה מאלו חמשים ימים העליונים, עד יום החמשים ולא עד בכלל, כלומר, שיום החמשים אינם בכלל המתקנים לימים תחתונים, וכשנמצא מ"ט ימים עליונים נמצאים למטה במלכות שנתקדשו שבעה ימים שלה. כי כל יום נתתקן ע"י שבעה ימים העליונים, שע"י חג"ת נהי"מ דחסד דז"א מתתקן חסד דמלכות ונ"י חג"ת נהי"מ דגבורה דז"א מתתקנת גבורה דמלכות וכי עד"ז. וכל אחד שנתקן במלכות, נקרא שבוע, משום שנכנס באלו שבעה ימים העליונים, וע"כ כתוב, שבע שבתות תמימות תהיינה, שיוורה על ז' ימים התחתונים שהם חג"ת נהי"מ דמלכות שכל אחד נקרא שבוע, ומשום שהם

ובין בשבת, צריך האדם לעמוד על רגליו, שהירכים והגוף משמשים שם בז"א בשוה יחד. והירכים והגוף צריכים לעמוד כזכר העומד בכחו, ולא כנקבה, שדרכה לשבת. ועוד, משום השבח של עולם העליון צריכים לעמוד.

פירוש שאור הזכר מאיר מלמעלה למטה, שהיא בחינת ג"ר, וע"כ כל הראש תוך וסוף שלו, שהם חב"ד הגי' נה"י צריכים לשמש בהלבשת האור. וע"כ צריך גם האדם שהוא בתפלה או בשבח לז"א, שהוא דכר, לעמוד על רגליו, שגם נה"י שלו שנקראים רגלים יהיו בשמוש. אבל אור הנקבה, מאיר מלמטה למעלה, שהוא בחינת ו"ק וחסר ג"ר, ע"כ אינם צריכים רק ראשו והוך, שהם חב"ד חג"ת דכלים שילבישו האורות דרוח נפש, ונמצאים נה"י שה"ס הרגלין פנוים בלי אור, ואינם משמשים כלום, כמו היושב בכסא, שהרגלים הם בלי שמוש. וע"כ כשהאדם בשבחות או בתפלה אל המלכות שהוא נקבה צריך גם האדם להיות בישיבה, ולא ישמש ברגליו (וע"י בפתיחה לחכמת הקבלה אות כ"ד) שיש ערך ההפכי בין כלים לאורות, שהחסר נה"י דכלים הוא חסר ג"ר באורות. סז) ובגין דאיהו רזא וכי: ומשום שספירת העומר, הוא סוד הזכר, שמשמשים (דפו"י דף קפ"ג ע"א)

(סח) וכד אתקדשו בהו, וביתא, מתתקנא לאתחברא אתתא בבעלה, כדין אקרי חג שבועות, מאינן נוקבי דשארן עלייהו אינן יומין עלאין, דאתקדשו בהו. ובג"כ כתיב בשבועותיכם, אינן דלכון, ולא כתיב בשבועות, בגין דהכי נמי מתקדשין ישראל לתתא עמהון.

(סט) ועל דא כד מטון לתשע וארבעין יומין, ההוא יומא עלאה דעלייהו, נ דאיהו יומא דחמשיין, דשליט על תשעה וארבעין יומין, רזא דכללא דאורייתא, בתשעה וארבעין ס אנפין, וכדין ההוא יומא עלאה, יומא דחמשיין, באתערותא דלתתא, אפיק אורייתא ע כללא בתשעה וארבעין אנפין.

(ע) ר' אלעזר פתח ואמר, ס גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיך וגו'. גם צפור מצאה בית, אלין צפרי שמיא, דמנהון שויין מדוריהון לבר, ומנהון שויין מדוריהון בביתא, כגון דרור, דאיהו עופא דשוי דוריה בביתא דכל בר נש, ולא דחיל. אמאי. בגין דכלא קראן ליה דרור. מאי דרור. חירו, כד"א, ס וקראתם דרור, ותרגומו חירו. ודא איהו צפור דרור. דהא מיומא דעביד קנא בביתא אפיק בנין, מדוריה בביתא חמשיין פ יומין, ולבתר מתפרשן אלין מאלין, ודא הוא עופא דאקרי דרור: חירו.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י) (תהלים פד) ח"ג ט. קצו: רסז. ר"ז בהקדמה יב: ת"ו כא. תכ"ו עב. ז"ח סא ט"א ש"כ ט"ב ש"כ"ד ש"כ"ו תק"ח צד ט"א ש"ב ש"ג. כ) (ויקרא כה) לך קמד צ"ה.

מאמר

הסולם

מצות וספירת העומר

שהם נקבות. להיותם ז"ס דמלכות. אחז הכתוב לשון נקבה בהג. שנאמר, שבתות תמימות תהינה.

(סח) וכד אתקדשו בהו וכו': וכשז"ס דמלכות נתקדשו בהם, במ"ט ספירות העליונות, והבית, שהם ז"ס דמלכות שלא קבלו תקונים בלילה הא' דפסח (כנ"ל אות ס"ד ד"ה פירוש) נתתקן להתחבר אשה בבעלה, דהיינו שתתחבר המלכות עם ז"א, או בקרא חג השבועות על שם אלו הנקבות, דהיינו ז"ס דמלכות הנקראים ז' שבועות כנ"ל, ששורים עליהם אלו ימים העליונים, שהם מ"ט ימים דז"א, שנתקדשו בהם. ומשום זה כתוב, בשבועותיכם, שהמשמעות שהם שלכם, ולא כתוב, בשבועות, משום שכחו שנתקדשו ז"ס דמלכות שנקראים שבועות, נתקדשו גם כן ישראל למטה עמהם. כי ישראל למטה תלויים בקדושת המלכות, שמתנה הם מקבלים, וע"כ נאמר בשבועותיכם.

(סט) ועל דא כד וכו': וע"כ כשמגיעים למ"ט ימים, יום ההוא העליון שעליהם, שהוא יום החמשים, שהוא בינה, השולט על מ"ט ימים, דהיינו מ"ט ספירות דז"א, שהם סוד

מאמר גם צפור מצאה בית (ע) ר' אלעזר פתח וכו': ר"א פתח ואמר, גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיך וגו'. גם צפור מצאה בית, אלו הם צפרי השמים, שמהם עושים קן שלהם בחוץ. ומהם שעושים קן שלהם בבית דירתו של אדם. כמו דרור, שהוא עוף המשים קנו בבית כל אדם, ואינו מפחד. למה, משום שהכל קוראים אותו דרור, מהו דרור. הוא חירות. כמש"א. וקראתם דרור, ותרגומו חירו. וזה הוא צפור דרור. כי מיזם שעושה קן בבית ומוציא בנים, הוא דר בבית חמשים יום. ואח"כ נפרדים אלו מאלו. וזהו עוף שנקרא דרור, שפירושו חירות. הרומז לבינה. והמלכות נקראת צפור.

תא

(דפו"י דף קפ"ג ע"א)

עא) תא חזי מה כתיב, וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרוה בארץ. מהכא נפקא חירו לכלא, ובגין דנפקא מניה חירו, אורייתא דנפקת מניה אקרי חירו. ועל דא פ' כתיב, חרות על הלחת, אל תקרי חרות, אלא חירות, ודא אורייתא דאתקרי חירות דהא מה דאפיק יומא דא עלאה, אקרי חירו, ואיהו חירו דכלא. ויהא יומא פ' איהו חירו עלאה, בגין דאית חירו תתאה, וחירו עלאה. ה"א עלאה, ה"א תתאה. חירו עלאה. חירו תתאה א' שמטה ויובל כחדא אינון.

עב) ב' תרין נהמי אכלו ישראל, חד, כד נפקו ממצרים, אכלו מצה, לחם עוני. וחד במדברא, לחם מן ד השמים. דכתיב ט' הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ועל דא קרבנא דיומא דא נהמא איהו. ועל נהמא, ה' אתקריבו כל שאר קרבנין. ו דנהמא איהו עקר, דכתיב ו' והקרבתם על הלחם שבעת כבשים וגו', ו ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו', דדא איהו נהמא דאחכימו ביה ישראל, חכמתא עלאה דאורייתא, ועאלו בארחהא.

עג) השתא אית ח' לן לאסתכלא, בפסח נפקו ישראל מנהמא דאתקרי חמץ, פ' כתיב, ו' ולא יראה לך חמץ, וכתיב ז' כי כל אוכל מחמצת * מאי טעמא. בגין יקרא דההוא נהמא דאתקרי מצה. השתא דזכו ישראל לנהמא עלאה יתיר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (שמות לב) ב"א שמש צ"ב. ט (שם טז) בא מט צ"ב. ו (ויקרא -). ט (שם) ח"ג צו. ע (שמות יג) בא מז אות קסו. פ (שם יב) בא מז אות קסו ח"ג זה : רנא :

צ נמי ק ל"ג כתיב. ר האי. ש ל"ג איהו. ת בתראה. א שמשא. ב תרי. ג וחד במדברא חד בפסח וחד בשבועות. ד מוסיף השמים חד בפסח וחד בשבועות. ה אתקריב. ו נהמא. ז מוסיף וכתיב ממושבותיכם. ח ל"ג לן ; לז. ט דכתיב.

לחם הבכורים

הסולם

מאמר

אכלו מצה לחם עוני שהוא לחם מן המלכות. ואחד, במדבר, שאכלו לחם מן השמים שהוא לחם דז"א, שנקרא שמים. שכתוב, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. ועל כן הקרבן של יום הזה של חג השבועות, הוא לחם, ועל הלחם נקרב כל שאר הקרבנות. הלחם הוא עיקר, שכתוב, והקרבתם על הלחם שבעת כבשים וגו' ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו'. שזה הוא לחם שהחכימו בו ישראל חכמה עליונה של התורה, ובאו בדרכיה.

עג) השתא אית ח' לן לאסתכלא וכו' : עתה יש להסתכל, בפסח יצאו ישראל מהלחם שנקרא חמץ. שכתוב, ולא יראה לך חמץ. וכתוב כי כל אוכל מחמצת. מהו הטעם יצאו מחמץ. הוא משום הכבוד של לחם שהוא שנקרא מצה. ושואל, עתה שזכו ישראל ללחם עליון יתיר. ללחם דז"א, לא יפה היה שיתבטל החמץ ולא יראה כלל. ולמה קרבן זה של לחם הבכורים היה חמץ, שכתוב, סלת תהיינה חמץ תאפינה.

עוד

עא) תא חזי, מה וכו' : בוא וראה מה כתוב, וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרוה בארץ. שנת החמשים הוא בינה, שמכאן יוצאת חירות לכל. ומשום שיוצאת ממנו חרות, התורה היוצאת מבינה, נקרא חירות, וע"כ כתוב, חרות על הלחת. אל תקרי חרות אלא חירות. שזה הוא התורה הנקראת חירות. כי מה שיום זה העליון, דהיינו בינה, מוציא נקרא חירות, והוא חירות לכל. ויום ההוא הוא חירות עליון, משום שיש חירות תחתון וחירות עליון, דהיינו ח' עליונה שהיא בינה וה' תחתונה שהיא מלכות. חירות עליון וחירות תחתון שהם שמטה שהיא מלכות, ויובל שהיא בינה, הם כאחד, דהיינו שמלבישים זה את זה, ואז הבינה נקראת חירות עליון והמלכות חירות תחתון.

מאמר לחם הבכורים

עב) תרין נהמי אכלי וכו' : שני מיני לחם אכלו ישראל, אחד, כשיצאו ממצרים (דפ"י דף קפ"ג ע"א *) דף קפ"ג ע"ב)

לא יאות · הוה לאתבטלא חמץ, ולא כ אתחזיא כלל. ו אמאי קרבנא דא, חמץ הוה, דכתיב סלת תהיינה חמץ תאפינה. ותו, דהשתא ביומא דא אתבטל יצר הרע, ואורייתא דאתקרי חירו אשתכחת.

עד) ׀ אלא, למלכא דהוה ליה בר יחידאי, וחלש. יומא חד הוה תאיב למיכל, אמרו ייכול בריה דמלכא נ אסוותא דא, ועד דייכול ליה, לא ישתכח מיכלא ומזונא אחרא בביתא. עבדו הכי. כיון דאכל ההוא אסוותא, אמר מכאן ולהלאה ייכול ׀ כל מה דאיהו תאיב, ולא יכיל לנזקא ליה.

עה) כך כד נפקו ישראל ממצרים, לא הוי ידעי עקרא ורזא דמהימנותא, אמר קב"ה, יטעמון ישראל אסוותא, ועד דייכלון אסוותא דא, לא אתחזי להון מיכלא אחרא. כיון דאכלו ׀ מצה, דאיהי אסוותא למיעל ולמנדע ברזא דמהימנותא. אמר קב"ה, מכאן ולהלאה אתחזי לון חמץ, וייכלון ליה, דהא לא יכיל לנזקא לון. וכ"ש דביומא דשבועות, אזדמן נהמא עלאה, דאיהו אסוותא בכלא.

עו) וע"ד מקרבין חמץ, לאתוקדא על מדבחא. ומקרבין תרין נהמין

חלופי גרסאות

י היא. כ אתחזי. ל ותו דקרבנא. ׀ ל"ג אלא נ מיכלא דאסוותא ׀ ל"ג כל ע מוסיף ההיא אסוותא דאיהי מצה

מאמר

עוד. הרי ביום הזה נתבטל היצר הרע. שה"ס חמץ, כי התורה שנקרא חירות נמצאת ולמה הביאו חמץ.
עד) אלא למלכא דהוה וכו': ומשיב, אלא בדומה למלך שהיה לו בן יחיד, ונחלה, יום אחד היה משתוקק לאכול. אמרו, יאכל בנו של המלך רפואה זו וטרם שיאכל אותו לא ימצא שום מאכל ומזון אחר בבית. עשו כך. כיון שאכל הרפואה ההוא אמר, מכאן והלאה יאכל כל מה שרוצה, ולא יוכל להזיק לו.

עה) כך כד נפקו וכו': כך, כשיצאו ישראל ממצרים, לא היו יודעים העיקר והסוד של האמונה, אמר הקב"ה יטעמו ישראל רפואה וכל עוד שיאכלו רפואה זו לא יראה להם מאכל אחר, דהיינו חמץ כיון שאכלו מצה, שהיא רפואה לבא ולדעת בסוד האמונה, שהיא תלכות, אמר הקב"ה, מכאן והלאה, ראוי להם חמץ, ויאכלו אותו, כי אינו יכול עוד להזיק להם. וכ"ש ביום השבועות, שנמצא לחם העליון, של ד"א, שהוא רפואה לגמרי.

עו) וע"ד מקרבין חמץ וכו': ועל כן מקריבים חמץ, שהוא יצר הרע, (כנ"ל אות נ"ג) שישרף על המזבח, דהיינו ע"י הקרבנות (דפו"י דף קס"ג ע"ב)

לחם הבכורים

הסולם

שמקריבים על המזבח. ומקריבים שתי הלחם אחרים, על ידי תנופה עמהם יחד, אחרים פירושו, חוץ מן הקרבנות. והחמץ שהוא היצר הרע נשרף באש המזבח, על ידי הקרבנות, ואינו יכול לשלוט ולהזיק לישראל. ומשום זה ישראל הקדושים מתדבקים בו בהקב"ה ביום הזה ברפואה של התורה. ואם היו שומרים ישראל ב' מיני לחם אלו, דהיינו מצה. ולחם העליון של ד"א, לא היו באים בדין לעולם.

ביאור הדברים. כי בדרך כלל יש ב' מיני מוחין לנוקבא, א) מזמן היותה בסוד ב' מאורות הגדולים, דהיינו מטרם המיעוט, שאז היתה בקומה אחת עם ז"א ולא היתה מקבלת ממנו, אלא שניהם מקבלים בשוה מאמא. שז"א היה מלביש קו ימין שלה שהוא חסדים והמלכות היתה מלבשת קו שמאל שלה, שהוא חכמה בלי חסדים. שאז קטרגה הירח, מחמת שבלי חסדים אין החכמה יכולה להאיר, והיתה הארתה בצמצום גדול. ואח"כ נאמר לה לכי ומעטי את עצמך, שאז ירדה למטה מחוזה דז"א, שהמסך שבחוזה דז"א מיעטה עד שלית לה מגרמה ולא מידי, והכל היא מקבלת מז"א, אבל תחת זה, היא נבנית במוחין

9 אחרנין כחדא. וחמץ, ז אתוקדא בנורא דמדבחא ק ולא יכיל לשלטאה, ולנזקא לון לישראל. ובגיני כך, ישראל קדישין אתדבקו ביה בקב"ה, באסוותא דאורייתא ביומא דא. ואלמלי הוו נטרי ישראל תרין סטרין דנהמי אלין, לא הוו עיילין בדינא לעלמין.

חלופי גרסאות

9 ל"ג אחרנין. ז מוסיף לאתוקדא ביניהו. ק ולא. ר ואלמלא.

לחם הבכורים

הסולם

מאמר

שהוא מן, שהיה ממוחין דו"א עצמו. וע"ד קרבנא דיומא דא נהמא איהו, דהיינו גם כן לחם מן השמים כמו המן, אלא הם בחינת המוחין של המלכות שקבלתם מן השמים שהוא ז"א. דהיינו המוחין דפנים בפנים. כי גאמר עליהם, ממושבותיכם תביאו לחם תנופה. דהיינו מן הארץ שהוא מלכות, אלא שקבלתם משמים, שהוא ז"א ואינם מוחותיה עצמה כמו מוחין דאחורים. דנהמא איהו עקר, דכתיב, והקרבתם על הלחם שבועת כבשים, כי הלחם, שהוא מוחין דפנים בפנים הנמשכים בשבועות ע"י תנופת הלחם, הוא העיקר הנרצה, והקרבנות שמקריבים הם להשלים את הלחם, כי מה שאמרנו לעיל, שהחמץ שיש במוחין דפנים מתהפך להיות קדושה ורחמים, הוא ע"י הקרבת הקרבנות, שאש המזבח מהפך את החמץ, שה"ס הדינין שבאו מחמת המיעוט, לסוד ריח ניחוח אשה לה. ממושבותיכם תביאו לחם תנופה, מביא כתוב הוזה, לדייק שהכוונה היא על לחם מן הארץ הבא ממושבותיכם, ולא מן כמו שאכלו במדבר. דדא איהו נהמא דאחכימו ביה ישראל חכמתא עלאה דאורייתא, להיותם המוחין דפנים הבאים מו"א שנקרא אורייתא, אל המלכות, וישראל שקבלו ג"כ המוחין הללו, זכו ג"כ לחכמה עליונה. וזהו שמשיב על הקושיא, כיון שיום השבועות גדול מפסח למה הותר החמץ בשבועות, והרי החמץ הם דינים ויצר הרע, ומשיב ששני מיני רפואות הם א) הוא מצה, שהוא להרחיק הדינים אבל עוד אין מהפכים אותם לרחמים, ב) הוא לחם בכורים והקרבנות שמקריבים עליהם על המזבח. שע"י הקרבנות נשרף החמץ על המזבח ומתהפך לריח ניחוח, שרפואה זו הוא רפואה גמורה עד שהחמץ נעשה קדושה ונאמר בלחם תנופה חמץ תאפינה, וז"ש, ואלמלי הוו נטרי ישראל תרין סטרין דנהמא אלין, לא הוו עיילין בדינא

במוחין גדולים מחכמה וחסדים עד שהיא בזוג פב"פ עם ז"א, (כנ"ל ב"א דף ק"ח ד"ה וכבר ע"ש כל ההמשך) אמנם אין העדר ברוחניות, ואע"פ שנתמעטה וחזרה אחר המיעוט לבחינת פב"פ, לא נתבטל בה משום זה המוחין שמלפני המיעוט. אלא המוחין שמלפני המיעוט להיות הארתם מצומצמת הם מכונים מוחין דאחורים, וה"ס מצה, הנקראת לחם עוני, והמוחין שלאחר המיעוט נקראים מוחין דפנים, וכן לחם מן השמים, מטעם שמוחין אלו מקבלת מו"א שנקרא שמים, וכן הם נבחנו שיש בהם חמץ, שפירושם דינים, מחמת המיעוט שנתמעטה שירדה מחזה ולמטה דו"א, שהדינין הנמצאים בנקודת החזה דו"א ה"ס חמץ. אבל חמץ הזה מתקן עד שנהפך להיות קדושה ורחמים. כי נגלה שזולת המיעוט והדינים האלו היתה המלכות נשאת בלחם עוני, ולא היתה מקבלת מוחין הגדולים דפנים בפנים לעולם. ונמצא שיש ב' מיני תקונים בב' מיני מוחין דמלכות, התקון של מוחין דאחורים הוא לבער החמץ ולהרחיקו בכל יראה ובל ימצא, כי החכמה מבערת כל הדינים. אבל אינם עוקרים את החמץ לגמרי מהמקומות התחתונים שעודו נמצא שם, ונמצא שהוא רפואה אבל לא לגמרי, משא"כ המוחין דפנים, שעל ידיהם מתהפך החמץ ונעשה קדושה ורחמים נמצא שנעקר החמץ לגמרי ואין לו מקום עוד להתעורר. וע"כ נבחן זה לרפואה גמורה. וזה אמרו, תרין נהמי אכלו ישראל, חד כד נפקו ממצרים אכלו מצה לחם עוני, דהיינו המוחין דאחורים של המלכות, שהארתם מצומצמת מחמת חסרון חסדים, והוא לחם עוני, אמנם אלו המוחין הם של המלכות, עצמה שקבלה מבינה ולא על ידי ז"א, כנ"ל. וע"כ אומר לעיל (אות ט"ז) ששבעה ימים דמצות הם תחתונים, דהיינו המוחין דמלכות עצמה עיין שם, וחד כמדברא, לחם מן השמים, (דפ"י דף קפ"ג ע"ב)

(עז) ביומא דראש השנה, דאיהו יומא דדינא, ^ט דלאו איהו, אלא לאינן דלא נטלו מיכלא דאסוותא, ושבו לאסוותא דאורייתא, בגין מיכלא אחרא דאיהו חמץ. דהא ביומא דא דר"ה, ההוא חמץ ^ח סלקא, ומקטרגא עליה דבר נש, ואלשין ^א עליה, ואיהו קיימא ^ב ביומא דא מקטרגא על עלמא. וקב"ה יתיב בדינא על כלא ודאין עלמא.

(עח) ובגיני כך כד יהב קב"ה אורייתא לישראל, אטעים להו מההוא נהמא עלאה, דההוא אתר, ומגו ההוא נהמא, הו ידעין ומסתכלין ברזי דאורייתא, למהך בארח מישר, והא אוקמוה מלה אינן חברייא ברזין ^ג אלן ^ד כדקאמרן. (עט) ר' שמעון ורבי אלעזר בריה, הו אזלי בארחא, והו אזלין עמהון, רבי אבא ורבי יוסי, עד דהו אזלי אערעו בחד סבא, והו אחיד בידיה חד ינוקא, זקף עינוי רבי שמעון וחמא ליה, אמר ליה לרבי אבא ודאי מלין חדתין אית גבן בהאי סבא.

(פ) כד מטו לגביה, אמר רבי שמעון, ^ז במטול דקופטרך ^ה בגבך קא אתית, מאן ^ו אנת. אמר ליה, יודאי אנא. אמר, מלין חדתין ודאי יומא דא ^ז לגבך, אמר ליה לאן הוא ^ח ארעך. אמר ליה, דיורי ^ט הוה באינן פרישי מדברא,

חלופי גרסאות

ט מוסיף וכל יומא דלאו; ודאי יומא לאו; ודא יומא לאו. ת מוסיף איהו סלקא. א ליה. ב יומא. ג ל"ג אלן ד קאמרן. ה דגבך. ו את. ז לגבך. ח ארחך ט הית דרך אמת ^ז במשא מלבושך הקשות עליך אתה באת מי אתה. והשיב יהודי אני ואין לי סחורה כ"א משא מלבושי לישב בטוכה צלא דקב"ה הרש"ב

לחם הבכורים

הסולם

מאמר

(עט) ר' שמעון ור' אלעזר וכו': ר"ש. ור"א בנו היו הולכים בדרך והלכו עמהם ר' אבא ור' יוסי. בעוד שהיו הולכים, פגשו זקן אחד, שהיה אוזו בידו ילד אחד. זקן, רומז למחזין דפנים, ילד, רומז למחזין דאחוריים. נשא ר"ש עינוי וראה אותו. אמר לו לרבי אבא, ודאי שיש לנו דברים חדשים בזקן הזה.

(פ) כד מטו לגביה וכו': כשהגיעו אצלו א"ל רבי שמעון, במשא קשורה כך על גבך, אתה בא, כלומר, שאין לך חמור שישא משאך. רמז לו על מחזין דאחוריים שאוזה, שהם עליו כמשא, מי אתה. אמר לו יהודי אני. אמר ר"ש, דברים חדשים ודאי יש אצלך ביום הזה. אמר לו ר"ש, איפה הוא ארצך. אמר לו, דירתי היה בין אלו פורשי המדבר, שהייתי משתדל שם בתורה, ועתה באתי לישוב, לשבת בצלו של הקב"ה בימים אלו של חדש השביעי הזה. מטול פירושו משא. כי תרגום למשא, הוא למטול. (ש"ב ט"ו ל"ג). דקופטרך פירושו הקשורה כך בחבלים

בדינא לעלמין, כי ע"י המצה והלחם תנופה והקרבנות נהפכו הדינים להיות קדושה ורחמים בכל מקום שהם. כנ"ל.

(עז) ביומא דראש השנה וכו': ביום רה"ש, שהוא יום הדין, שהוא אינו אלא לאלו שלא לקחו מאכל הרפואה, שהוא מצות, שהם מחזין דאחוריים, ועזבו את רפואת התורה, שהוא מחזין דפ"פ מ"א הנקרא תורה, שע"י ב' רפואות אלו נתתקן מאכל האחר שהוא חמץ, ונתהפך לקדושה כנ"ל בדבור הסמוך. כי ביום הזה של ראש השנה, חמץ הוא עולה ומקטרג על האדם ומלשין עליו, והיא עומד ביום הזה להיות מקטרג על העולם, והקב"ה יושב בדין על הכל, ודן את העולם.

(עח) ובגיני כך כד וכו': ומשום זה כשנתן הקב"ה התורה לישראל, הטעים אותם מלחם עליון שהוא, דהיינו מחזין דפנים דד"א, ממקום שהוא, מן המלכות שמקבלת הימנו, שנקראת מקום. מתוך לחם הוא היו יודעים ומסתכלים בסודות התורה ללכת בדרך הישר, וכבר החברים העמידו הדבר בסודות אלו, כמו שאמרנו.

(דפו"י דף קפ"ג ע"ב)

דהוינא, משתדל באורייתא, והשתא אתינא לישובא, למיתב בצלא דקב"ה, באלין יומי דירחא . שביעאה דא.

פא) כ חדי ר' שמעון, אמר, נתיב, דודאי קב"ה שדרך לגבן. אמר ליה, הייך דנשמע מלה מפומך, ז מאינן מלין ם חדתין עתיקין, דנטעתון תמן במדברא, מהאי ירחא שביעאה. ואמאי נ אתפרשתון השתא ממדברא, למיתי לישובא. אמר ליה ההוא סבא, בשאלתא דא, ידענא דחכמתא גבך, ומילך ם מטו לרקיעי דחכמתא.

פב) ע פתח ההוא סבא ואמר, (ז) ובמדבר אשר ראית אשר נשאך יי אלהיך כאשר ישא איש את בנו וגו'. האי קרא הכי מבעי ליה, ובמדבר אשר נשאך, מהו ראית. אלא קודשא בריך הוא דבר לון לישראל במדברא, מדברא תקיפא, כמה דכתיב, (ח) נחש שרף ועקרב וגו'. ומדברא דאיהו תקיף משאר מדברין בעלמא. מאי טעמא.

פג) בגין דההוא שעתא דנפקו * ישראל ממצרים ואשתלימו לשתינ רבבו, אתתקף מלכותא קדישא, ואסתלק על כלא, פ וסיהרא אתנהירת ז וכדין אתכפיא מלכו חייבא סטרא אחרא. ואפיק לון קב"ה למיהך במדברא תקיפא. דאיהו אתר ושלטנו ק דסמא"ל חייבא, דאיהו דיליה ממש, בגין לתברא תוקפיה וחיליה, ד ולכתתא ם רישיה, ולאכפיא ת ליה, דלא ישלוט. ואלמלא דחאבו ישראל, בעא קב"ה לאעברא ליה מעלמא, וע"ד אעבר לון באחסנתיה ועדביה וחולקיה ממש.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(דברים א.) ק) (שם ח) ח"ב קמח : קנו. קפד. י דא שבייאה. כ מוסיף דאיהו חד. ל מאלין. מ ל"ג רלו. ר"ז ת"ע קכה. ז"ח לא ט"ד שט"ז חדתין. ז אתפרשו. ס נטו ; מטי לתקיעו ; מוסיף מטו לרקיעי דחכמתא ונטו לתקיעו דחכמתא. ע ל"ג מן אות פ"ב עד אות פ"ה. פ וכדין אכפיא מלכו חייבא וסיהרא אתנהירת. צ ל"ג מן וכדין עד ואפיק. ק דנחש. ר ולאחתא. ש ליה. ת רישיה

ובמדבר אשר ראית

הסולם

מאמר

מהו ראית. ומשיב, אלא הקב"ה דבר לישראל במדבר. מדבר חזק, כמו שכתוב, נחש שרף ועקרב וגו'. ומדבר שהוא חזק מכל המדבריות שבעולם, מהו הטעם שהוליד שם את ישראל. פג) בגין דההוא שעתא וכו' ; ומשיב, משום שבשעה ההיא שיצאו ישראל ממצרים ונשלמו לששים רבוא. נתחזק המלכות הקדושה ונתעלה על הכל, והלבנה, שהיא המלכות, האירה. ואז נכנעה מלכות הרשעה סטרא אחרא, והוציא הקב"ה את ישראל ללכת במדבר החזק, שהוא מקום והשליטה של סמאל הרשע, שהוא שלו ממש, כדי לשבור תוקפו וכחו ולכתת ראשו ולהכניעו ולא ישלוט. ואם לא חטאו ישראל רצה הקב"ה להעבירו מן העולם. וע"כ העביר את ישראל בנחלתו וגורלו וחלקו ממש.

בחבלים, מלשון כקפטורין יוצאת מתוך הושט (תנחומא חקק.) שפירושו חבלים. פא) חדי ר' שמעון וכו' : שמח ר"ש, אמר, נשב, כי ודאי הקב"ה שלחך אלינו. אמר לו, חייך, שנשמע דבר מפין מאלו דברים חודשים ישנים. שנטעתם שם במדבר מחודש השביעי הזה. ולמה נפרדת עתה מן המדבר לבא לישוב. אמר לו זקן ההוא, בשאלה זו, יודע אני שחכמה בך, ודבריד מגיעים לרקיע החכמה.

ובמדבר אשר ראית

פב) פתח ההוא סבא וכו' : פתח זקן ההוא, ואמר, ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלקיך כאשר ישא איש את בנו וגו'. מקרא זה כך היה צריך לומר, ובמדבר אשר נשאך, (דסו"י דף קפ"ג ע"ב *) דף קפ"ד ע"א)

פד) כיון דחאבו בכמה זמנין, נשיך לון חויא, וכדין אתקיים ה' הוא ישופך ראש וגו'. ישראל מחו רישיה בקדמיתא, ולא ידעי לאסתמרא מיניה, ולבתר איהו מחא בבתרייתא, ונפלו כלהו במדברא, ואתקיים ואתה תשופנו עקב. וארבעין שנין א' לקו מניה, לקבל ב' מ' מלקות דבי דינא.

פה) וע"ד כתיב אשר ראית, בעינייהו הוי חמאן לההוא מארי דמדברא, אזיל כפית קמייהו, ונטלי אחסנתיה ועדביה. מנלן. ג' מדכתיב ו' אז נבהלו אלופי אדום, ואלין אינון ה' נחש שרף ועקרב. ואנון ד' אוף הכי אתפרשנא מישובא למדברא תקיפא, ולעיינא תמן באורייתא, בגין לאכפיא לההוא סטרא.

פו) ותו דלא מתישבן מלי דאורייתא, אלא תמן. דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא, דכד אתכפיא סטרא דא, אסתלק קב"ה לעילא, ואתייקר ביקריה. ה' ולית פולחנא דקב"ה, אלא מגו חשוכא, ולית טובא אלא מגו בישא. וכד עאל בר נש באורח בישא, ושביק ליה, כדין אסתלק קב"ה ביקריה, ועל דא שלימו דכלא טוב ורע כחדא, ולאסתלקא לבתר ו' בטוב, ולית טוב אלא ההוא דנפק מגו בישא. ובהאי טוב, אסתלק יקריה, ודא איהו פולחנא שלים.

פז) ואנון, עד השתא יתיבנא תמן, כל ז' יומי שתא, בגין לאכפיא במדברא לההוא סטרא. השתא דמטא זמנא דפולחנא קדישא, דסטרא דקדושה, אהדרנא לישובא דתמן איהו פולחנא דיליה. ותו, דהשתא ח' בר"ה מטא זמנא דההוא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ד) (בראשית ג) משפטים צו צ"ג. ט) (שמות טו) א' אלקו. ב' ל"ג מ' : מלקו מ'. ג' ממה דכתיב. ז' שלח כט צ"ג. ח) (דברים ח) לעיל אות פב צ"ק. ז' ל"ג אוף הכי. ה' ל"ג מן ולית עד ועל דא. ו' טוב. ז' יומי. ח' ל"ג בר"ה.

מאמר

הסולם

ובמדבר אשר ראית

פד) כיון דחאבו בכמה וכו': כיון שחטאו כמה פעמים, נשך אותם הנחש, ואז נתקיים, הוא ישופך ראש, שישראל הכו ראשו תחילה, ולא ידעו, להשמר ממנו. ואח"כ הנחש הכה לאחרונה, ונפלו כולם במדבר ונתקיים, ואתה תשופנו עקב. וארבעים שנה הוכו על ידו כנגד ארבעים מכות של בית דין.

פה) וע"ד כתיב אשר וכו': וע"כ כתוב, אשר ראית, כי בעיניהם היו רואים את בעל המדבר, שהולך אסור לפניהם, ולקחו נחלתו וגורלו. מאין לנו. הוא משכתוב, אז נבהלו אלופי אדום, שאלו הם נחש שרף ועקרב. ואנו גם כן נפרדנו מן הישוב אל המדבר החזק, ולעסוק שם בתורה, כדי להכניע לצד ההוא.

פו) ותו דלא מתישבן וכו': ועוד, כי דברי תורה אינם מתישבים אלא שם, כי

(דפ"י דף קפ"ד ע"א)

פתח

חויא, למתבע דינא מקמי קב"ה, ם ותמן איהו שליט. ובגין כך נפקנא מתמן ואתינא לישובא.

פח) פתח ההוא סבא ואמר, א) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, השתא איהו זמנא, לאתערא דינא עלאה תקיפא, וכד איהו אתער סטרא אחרא אתתקף בהדיה, וכיון דאיהו אתתקף, סליק וחפיא לסיהרא, דלא נהיר . נהורא, ואתמליא מסטרא דדינא. כ) כדין כל עלמא איהו בדינא, עלאין ותתאין, וכרוזא כ) כריז בכלהו רקיעין, אתקיננו כורסיא דדינא, למאריה דכלא, דאיהו בעי למידן. פט) ורזא הכא, ואתנהיר לון במדברא, אמאי אתער דינא עלאה ביומא דא. אלא כל רזין וכל קדושין יקירין, כלהו תליין בשביעאה. וההוא שביעאה עלאה, עלמא ג) עלאה, דאקרי עלמא דאתי. מניה נהרין כל ם בוצינין, וכל קדושין, וכל ברכאן. וכד מטי זמנא, לחדתותי ברכאן וקדושין לאנהרא, בעא נ) לאשגחא ם בכל תקונא דעלמין כלהו, וכל אינון תקונים לאתקיימא ם כלהון, סלקין מגו תתאי, אי אינון כשראן. ואי לא כשראן, פ) כדין ז) קיימא דלא נהיר, עד דאתפרשן חייבין מגו זכאין, כדין אתער דינא.

צ) ומההוא ק דינא, אתתקף סטרא אחרא, ואשתכח ך) מקטרגא, בגין דינתנון ליה אינון, ם חייביא. בגין דעליה כתיב, ב) ולכל תכלית הוא חוקר. וחפיא לסיהרא, אמאי ת) לא מסרא לון בידא דמקטרגא. בגין דלית תיאובתיה דקב"ה, א) לאובדא לעובדי ידוי.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

א) (תהלים פא) וירא קיג צ"א. ב) (איוב כח) גח ם והשתא איהו שלטא ואנן נפקנא. י נהוראה. כ) אכרינו. ל) ל"ג עלאה. ם בוצינין. נ) לאשגחא. ס) ל"ג בכל. ע) כלא. פ) וכדון. צ) מוסיף קיימא מלה. ק) ל"ג דינא ך) מוסיף מקטרגא בעלמא ם מוסיף חייביא בידיה. ת) ל"ג מן לא עד בגין ; לאמטרא. א) לאעברא.

תקעו בחדש שופר

הסולם

מאמר

ממנה מאירים כל הנרות וכל הקדושות וכל הברכות אל המלכות, וכשהגיע הזמן לחדש הברכות והקדושות שיאירו, צריך להשגיח בכל התקון של העולמות כולם, כדי לחדש הברכות והקדושות, וכל התקונים לקיים כל העולמות, עולים מן התחתונים אם מעשיהם ישרים. ואם אינם ישרים, אז עומדת המלכות, שאינה מאירה עד שיפרידו הרשעים מן הצדיקים. ואז נתעורר הדין.

צ) זמההוא דינא אתתקף וכו': ומדין ההוא מתחזק הסטרא אחרא, ונמצא מקטרג כדי שיתנו לו אלו הרשעים. משום שעליו כתוב, ולכל תכלית הוא חוקר. ומכסה את הלבנה שלא תאיר. ולמה אינו מוסר את הרשעים בידי המקטרג, משום שאין חפצו של הקב"ה להאביד מעשה ידיו.

פח) פתח ההוא סבא וכו': פתח זקן ההוא, ואמר, תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו. עתה הוא הזמן שיתעורר דין עליון חזק, וכשהוא מתעורר, הסטרא אחרא מתחזק עמו, וכיון שהסטרא אחרא מתחזק, הוא עולה ומכסה את הלבנה שהיא המלכות, ואינה מאירה אור, ומתמלאת מצד הדין. ואז כל העולם הוא בדין, העליונים והתחתונים. וכרוז יוצא בכל הרקיעים, התקיננו כסא הדין לאדון הכל, שהוא רוצה לדון.

פט) ורזא הכא ואתנהיר וכו': וסוד יש כאן והאיר לנו במדבר, למה נתעורר דין העליון ביום הזה. ומשיב, אלא כל הסודות וכל הקדושות היקרות, כולם תלויים בשביעי, שהוא מלכות, ושביעי העליון ההוא, שהוא עולם העליון הנקרא עולם הבא, דהיינו בינה, (דפרי דף קפ"ד ע"א)

וההוא

צא (זהוהו סטרא אחרא, קיימא ב קליפא תקיפא, דלא יכיל לאתברא, בר בהווא עיטא דקודשא בריך הוא יהיב לישראל, דכתיב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. בגין לתברא ההוא כסה דאתחפיא סיהרא, ולא נהיר.)

צב (וכד מתערי ישראל לתתא בשופר, ההוא קלא דנפיק משופר, בטש באוירא, ובקע רקיעין, עד דסלקא לגבי ההוא ג טנרא תקיפא, ד דחפי לסיהרא, אשגח, ואשכח אתערותא דרחמי, ה כדין ההוא *) דסליק וקיימא לעילא, אתערבב. כדין ההוא קלא קיימא, ואעבר ההוא דינא, וכיון דלתתא אתער רחמי הכי נמי לעילא, אתער שופרא אחרא עלאה, ואפיק קלא דאיהו רחמי, ואתערעו קלא בקלא, רחמי ברחמי, ובאתערותא דלתתא, אתער הכי נמי לעילא.)

חלופי גרסאות

ב בקליפא. ג סטרא אחרא. ד דחיי. ה ל"ג כדין ההוא. ו ואערעו

תקעו בחדש שופר

הסולם

מאמר

צא (זהוהו סטרא אחרא וכו': וסטרא אחרא ההוא, נמצאת קליפה קשה, שאי אפשר לשברה חוץ בעצה ההוא שהקב"ה נתן לישראל שכתוב, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. כדי לשבור כיסוי ההוא שנתכסה ממנו הלבנה, שהוא מלכות, ואינה מאירה.)

צב (וכד מתערי ישראל לתתא וכו': וכשישראל מתעוררים למטה בתקיעת שופר, קול ההוא היוצא משופר, בוטש באויר ובוקע רקיעים עד שעולה לאבן החזק ההוא, דהיינו הסטרא אחרא, המכסה את הלבנה, הוא משגיח ומוצא התעוררות הרחמים, או סטרא אחרא ההוא שעלה יעומד למעלה ומכסה את הלבנה מתבלבל. אז עומד קול ההוא ומעביר את הדין ההוא, מן המלכות. וכיון שנתעורר הרחמים למטה במלכות, התעורר גם כן למעלה, שופר אחר עליון, שהוא בינה, ומוציא קול, דהיינו המוחין דז"א שנקרא קול, שהוא רחמים, ונפגשים קול בקול, רחמים ברחמים. כי בהתעוררות שלמטה, נתעורר גם כן למעלה.)

ביאור הדברים. בראש השנה, התעוררות הראשון שביום ד' דמעשה בראשית חזר לעולם, דהיינו שהנוקבא נאחזת בקו שמאל, בלי ימין, (כנ"ל פרשת נח אות צ"ח ע"ש בהסולם) ואז נמשכת ממנה דינים לעולם, כי מחמת היותה חכמה בלי חסדים אינה יכולה להאיר, וזה נבחן שהס"א מכסה אותה מכה מעשי התחתונים שאינם כשרים, שהם הרשעים הדבוקים בקו שמאל, וז"ש (באות

ואי

(דפו"י דף קפ"ד ע"א *) דף קפ"ד ע"ב)

צג) ואי תימא היך יכיל ז קלא דלתתא, או אתערותא דלתתא לאתערא, הכי נמי. ה תא חזי, עלמא תתאה, קיימא לקבלא תדיר, והוא אקרי אבן טבא. ועלמא עלאה לא יהיב ליה, אלא כגוונא דאיהו קיימא. אי איהו קיימא בנהירו דאנפין מתתא, כדין הכי נהרין ליה ט מעילא. ואי איהו קיימא בעציבו, יהבין ליה דינא בקבליה.

צד) כגוונא דא, א עבדו את יי בשמחה. חדוה דב"נ, משיך לגביה חדוה אחרא עלאה. הכי נמי האי עלמא תתאה, כגוונא דאיהו כ אתעטרת, הכי אמשיך ז מלעילא. בג"כ מקדמי ישראל, ואתערי בשופר קלא, ט דאיהו כליל באשא ומיא ורוחא, ואתעביד חד, וסלקא לעילא, ובטש בהאי אבן טבא, ואצטבע באינן גוונין דהאי קלא, וכדין כמה דאתחזיאת, הכי משיך מלעילא.

צה) וכיון דאתקנת בהאי קלא. רחמי נפקי מלעילא, ושריין עלה, ואתכלילא ט ברחמי, מתתא ומלעילא. וכדין אתערבב סטרא אחרא. ואתחלש תקפיה, ולא יכיל לקטרגא. והאי אבן טבא, קיימא בנהירו דאנפין, פ מכל סטרין, בנהירו דלתתא, ובנהירו דלעילא.

צו) אימתי קיימא בנהירו דלעילא, הוי אומר ביומא דכפורי. וביומא דכפורי אתנהיר ההוא אבן טבא, בנהירו דלעילא, מגו נהירו ז דעלמא ק דאתי,

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ז לקלא. ח לא גרסינן מן תא חזי עד את ק. ט מלעילא. י לא גרסינן דינא; מוסיף האי דינא. כ אתערות. ל דלעילא; מוסיף לכך נאמר את ה' האמרת היום והי' האמירך היום וגו' עד ומי כעמך ישראל גוי אחד לעתיד לבא יתקיים זה דכתיב ומי כעמך כישראל גוי אחד ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ט מוסיף דאיהו רוא דרחמי. נ ואתכלילת. ס ל"ג ברחמי. ע מוסיף אסתכל וחמי בנהירו דאנפין ואתחלש. פ דכל ז דלתתא ואתערבב ההוא דלטורא. ק מוסיף דאתי ואתערב ההוא דלטורא כדין.

תקעו בחדש שופר

הסולם

מאמר

בסמוך, ונצטבעת באלו ג' גוונין, שהם לבן אדום ירוק, שהם ג' קוין הכלולים בקול הזה, ואז כמו שהיא ראויה כך היא ממשכת מלמעלה.

צה) וכיון דאתקנת בהאי וכו': וכיון שהמלכות נתתקנה בקול הזה מלמטה, יוצאים רחמים מלמעלה ושרים עליה, ונכללה ברחמים ממטה ומלמעלה, ואז נתערבב הסטרא אחרא, מטעם הנ"ל (באות צ"ב בהסולם) ונחלש תוקפו, ואינו יכול לקטרג. ואבן הטוב הזה, שהיא המלכות, עומד בהארת הפנים מכל הצדדים בהארה שלמטה ובהארה שלמעלה.

צו) אימתי קיימא בנהירו וכו': מתי עומדת בהארה שלמעלה. הוי אומר, ביום הכפורים, שביום הכפורים הוא אבן טוב ההוא, דהיינו המלכות, בהארה עליונה מתוך האור של עולם הבא, שהוא בינה, ואז מתקנים ישראל שציר אחד ושולחים אותו למדבר הזה

צג) ואי תימא היך וכו': ואם תאמר, איך יכול הקול שלמטה, או התעוררות שלמטה, לעורר כנגדו למעלה גם כן. בוא וראה, עולם התחתון שהוא מלכות, עומד תמיד לקבל, והוא נקרא אבן טוב, ועולם העליון שהוא בינה, אינו נותן לו, אלא כמו שהוא עומד, אם עומד בהארת הפנים מלמטה, אז כך מאירים לו מלמעלה. ואם הוא עומד בעצבות נותנים לו כנגדו דין.

צד) כגוונא דא, עבדו וכו': כעין זה, עבדו את ה' בשמחה, כי שמחת האדם מושכת שמחה אחרת העליונה. כך, עולם התחתון הזה, דהיינו המלכות, כמו שהיא מתעטרת, כך ממשכת מלמעלה. משום זה, מקדימים ישראל ומעוררים קול בשופר, שהוא כלול באש מים ורוח, דהיינו קו האמצעי הכלול מג' קוין, ונעשו אחד, ועולה למעלה, ומכה באבן טוב הזה, דהיינו שממעטט קו השמאל שלה, כנ"ל (דטרי דף קפ"ד ע"ב)

וכדין מתקנין ישראל לתתא חד שעיר, ו משדרין להאי מדברא תקיפא, דאיהו שלטא עליה.

צו) והוא סטרא אחרא, איהו נקודה אמצעיתא דחריבו דעלמא, בגין דכל חריבו ו שממון ת מניה, ההוא סטרא אחרא שליט עליה. ונקודה אמצעיתא דכל ישובא, סטרא דקדושה איהו, ועל דא, קיימא ירושלם באמצעיתא דכל ישובא דעלמא.

צח) בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא, סטרא דקדושה, חד דילה, וחד דעלמא דאתי, נקודה עלאה טמיראה, וע"ד קיימא בתרין נקודין: נקודה דילה « קיימא תחותה, ירושלם, אמצעיתא דכל ישובא. נקודה דנטלא מאימא עלאה טמירא, איהו ג"ע דארעא, דקיימא באמצעיתא דכל עלמא, לכל סטרין, ו דחריבו וישובא, ו כל סטרין דעלמא.

צט) וע"ד, באמצעיתא דגן עדן, קיימא נקודה חדא עלאה טמירא וגניזא, דלא ידיע. וחד עמודא, נעיץ מתתא לעילא, גו ההיא נקודה, ומתמן נבעי מיא,

חלופי גרסאות

ר ל"ג ומשדרין, ש ל"ג ושממון, ת מינה; מניה הוא מההוא סטרא אחרא דשליט עלוי; מההוא ס"א שליט עלוי, א ל"ג קיימא, ב מוסיף דחריבו עלמא וישובא ול"ג וכל סטרין דעלמא, ג ל"ג וכל סטרין דעלמא.

מאמר הסולם בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא

מכוסה וגנוזה שאינו ידועה. ועמוד אחד תקוע ממטה למעלה, תוך נקודה ההיא, ומשם נובעים מים, שנחלקים לארבעה צדדי העולם. נמצא. שיש ג' נקודות בעולם העומדות זו על זו, כעין ג' נקודות שבתורה.

ביאור הדברים. כי נתבאר לעיל ב' מצבים שבמלכות, מצב א' בזמן שהיתה למעלה מחזה דז"א, והיתה מלבשת קו שמאל דבינה, שה"ס נקודת השורק שבבינה, שהוא חכמה בלי חסדים, שמשם נמשכים רק דינים וחורבן בלבד. (כנ"ל אות צ"ב) מצב ב' אחר שנתמעטה וירדה תחת החזה דז"א, ומקבלת החסדים מז"א, שאז מה דהוית יבשה אתעבידת ארעא דעבדא פירין ואיבין דהיינו ישוב העולם. כמ"ש שם. ונקודה אמצעיתא דכל ישובא סטרא דקדושה איהו. והס"א נאחזת במצב הא' של המלכות שה"ס השמאל הממשיך דינים וחורבן ושממה. וז"ש, וההוא סטרא אחרא איהו נקודה דאמצעיתא דחריבו דעלמא. ונמצא עתה, שהעולם נחלק בין המלכות וסטרא אחרא, שהמלכות שולטת על חלק הישוב שבעולם העושה פירות, והסטרא אחרא הנאחזת במצב הא', שולטת על חלק החורבן והשממה שבעולם. וע"כ נקראת המלכות נקודה אמצעית דיישובא דעלמא

הזה החזק שהוא שולט עליו. וע"י פרשת נח אות ק"ה, ביאור השעיר לעזאזל, ובסולם בכל ההמשך.

מאמר בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא צו) והוא סטרא אחרא וכו': וסטרא אחרא הוא נקודה האמצעית של חלק העולם החרב, משום שכל חורבן ושממה שבעולם, סטרא אחרא הוא שולט עליו. ונקודה האמצעית של חלק העולם המיושב, הוא צד הקדוש. דהיינו המלכות, וע"כ עומדת ירושלים באמצע חלק העולם המיושב. שה"ס המלכות.

צח) בתרין נקודין אתפרשת וכו': בב' נקודות, נבדלת מלכות שמים צד הקדושה, אחת שלה, ואחת שקבלה מעולם הבא, שהיא בינה, שהיא נקודה עליונה מכוסה, וע"כ עומדת המלכות בב' נקודות: נקודה שלה עומדת תחתיה, שהיא ירושלים שהיא אמצעית של כל הישוב. הנקודה המכוסה שקבלה מאמא עלאה, היא גן עדן הארץ העומד באמצעית כל העולם לכל בחינותיו, של חורבן ושל ישוב, וכל צדדי העולם.

צט) וע"ד באמצעיתא דגן וכו': וע"כ באמצע גן עדן, עומדת נקודה אחת עליונה (דפ"י דף קפ"ד ע"ב)

דאתפרישו לארבע סטרי עלמא. אשתכחו תלת נקודין בעלמא, ד דקיימאן דא על דא, כגוונא דתלת נקודין דאורייתא.
 (ק) תא חזי, ההוא שעיר דמשדרין ישראל ה לעזאזל, לההוא מדברא, בגין למיהב חולקא לההוא סטרא אחרא, לאתעסקא בהדיה. ואי תימא, תרין שעירין אמאי הכא, חד ליי' וחד לההוא סטרא אחרא. תינח ההוא שעיר דסטרא אחרא. ליי' אמאי.

חלופי גרסאות

ד דקיימא. ה ל"ג לעזאזל.

מאמר **הסולם** בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא

בין לחריבו דעלמא ובין לישובא דעלמא, כמבורא.

וזה אמרו, בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא ספרא דקדושה. חד דילה, אחר שנתקנה במצב הב', וחד דעלמא דאתי, מבינה, דהיינו אחר שנתקנה בבחינת גן עדן. נקודה דילה וכו' אמצעיתא דכל ישובא, דהיינו רק לחסדים, ואין בה שום שורש לחורבן. נקודה דנטלא מאמא עלאה טמירא, דהיינו בעת, איחו גן עדן דארעא, או נמצאת, דקיימא באמצעיתא דכל עלמא לכל סטריין, דחריבו, וישובא, שיש בה ב' השורשים הן לחורבן מבחינת צד שמאל, בלי ימין והן לישוב מבחינת קו האמצעי המיוחד ב' הקוין שבה. נקודה אמצעיתא היינו יסוד, ששם הבית קבול, ומשם התולדות לתחתונים. וז"ש באמצעיתא דגן עדן קיימא נקודה וכו', היינו היסוד, וחד עמודא נעין וכו', היינו עמוד האמצעי. נבעי מו"א, היינו אורות, לד' סטרי עלמא, היינו ג' קוין, ומלכות המקבלתם.

וז"ש אשתכחו ג' נקודין בעלמא דקיימאן דא על דא, דהיינו נקודה שבגן עדן, שהיא שורש בין לחורבן ובין לישוב. ותחתיה הנקודה של המלכות שמחזה ולמטה, שהיא שורש לישוב בלבד. ותחתיה נקודה דסטרא אחרא שהיא שורש לחורבן בלבד.

(ק) תא חזי ההוא וכו': בוא וראה, שעיר ההוא שישאל משלחם לעזאזל, למדבר ההוא, הוא לתת חלק לס"א, להתעסק עמו. (כנ"ל פרשת נח אות ק"ה ע"ש בסולס) ואם תאמר, למה כאן ב' שעירים, אחד לה' ואחד לסטרא אחרא ההוא, יתכן, לשלוח שעיר ההוא של הסטרא אחרא לעזאזל, אבל שעיר לה' למה.

אלא

דעלמא, והסטרא אחרא נקראת, נקודה אמצעית דחריבו דעלמא.

הנה גם בבינה יש אותם ב' מצבים, כי בעת שהיתה במצב של נקודת השורק מטרם הכרעת קו האמצעי נמשך ממנה דינים קשים וחורבן. ואחר הכרעת קו אמצעי, שהחכמה דשמאל נתלכשה בחסדים דימין, היא מאירה ועושה פירות וכל המוחין נמשכים ממנה. אמנם יש הפרש גדול מבינה למלכות, כי הבינה אע"פ שנתמעטה מג"ר דג"ר ע"י קו האמצעי מכל מקום היא ראויה עוד להמשכת החכמה, בבחינת שמאל בלי ימין, משום שבבינה עצמה אין דינים רק דינים מתערין ממנה, מה שאין כן המלכות, אחר שנתמעטה וירדה למטה מחוזה דז"א, כבר נפגמה ע"י מסך העומד בחוזה דז"א ואינה ראויה עוד לחכמה, רק לחסדים בלבד, שה"ס ישוב העולם, באופן, שבבינה שולטים ב' המצבים ביהו, וע"כ היא שורש בין לחורבן הנמשך ממצב הא' בין לישוב עולם הנמשך ממצב הב'. משא"כ המלכות אחר שבאה למצב הב' כבר אין מצב הא' שולט בה, וע"כ היא שורש לישוב העולם בלבד ולא לחורבן.

אמנם כשהמלכות נתקנה בבחינת גן עדן, שפירושו הוא, שנעשתה לגמרי כמו בינה הנקראת עדן, כנ"ל (ב"ב אות ד') שאומר, נימוסי דגנתא דעדן, כמה דאיהי ברזא עלאה, שכל חוקי הגן העדן הוא כמו שהמלכות הוא בסוד העליון, בבינה, ע"ש. נמצא אז, שגם נקודת הבינה מתלבשת במלכות, שהוא שורש בין לחורבן ובין לישוב. ונמצא משום זה, שיש במלכות ב' בחינות הנקודות, א' שלה עצמה, שהיא נקודה אמצעית לישוב העולם בלבד. ואחת בבחינת גן עדן שבה, שיש בה גם נקודת הבינה, שהיא נקודה אמצעית דהיינו שורש (דטו"י דף קפ"ד ע"ב)

קא) אלא למלכא דהוה ארגיו על בריה, קרא לסנטירא, ההוא דעביד דינא בבני נשא תדיר, בגין דיזדמן למעבד דינא בבריה. ההוא סנטירא חדי, ועאל בני מלכא, למיכל תמן, כיון דאשגח ז ביה בריה, אמר, ודאי לא עאל סנטירא דא בני אבא, אלא בגין דארגיו מלכא עלי. מה עבד, אזל ואתפייס בהדיה. כיון דאתפייס בהדיה, פקיד מלכא למעבד סעודתא עלאה ליה ולבריה, ופקיד דלא ידע ביה ההוא סנטירא. לבתר עאל ההוא סנטירא. אמר מלכא השתא אי ינדע דא, מסעודתא ה עלאה * דאתקינית לי ולברי, יתערבב פתורא. מה עבד. קרא לממנא ה על סעודתא, אמר ליה, אתקין מדי, ותשוי קמאי, ותשוי קמיה. דההוא סנטירא, בגין דיחשיב דסעידי קמאי מדילי, ולא ינדע בההיא סעודתא יקירא דחודה דילי ודברי, ויטול ההוא חולקא ויזיל ליה, ויתפרש מחודה דסעודתא דילן. ואי לאו דמלכא עביד הכי, לא יתפרש ההוא סנטירא מבי מלכא.

קב) כ כך אמר קודשא בריך הוא לישראל, אזמינו תרין שעירין, חד לי וחד לההוא דלטורא, בגין דיחשיב דמסעודתא דילי קאכיל, ולא ינדע בסעודתא דחודה אחרא דילן, ויסב ההוא חולקא, ויזיל לארחה, ויתפרש מבית. כיון דאמא עלאה, עלמא דאתי, אתי למשרי גו היכלא דעלמא תתאה, לאשגחא עלה בנהירו דאנפין, דין הוא דלא ישתכח ה ההוא דלטורא, ולא

חלופי גרסאות

ו ואכיל. ז ל"ג ביה. ח ל"ג עלאה. ט ל"ג על סעודתא. י ההוא. כ מוסיף ובגין כך ז לאשכחא נהירו דאנפין: מוסיף לאשכחא נהירו ולאשגחא. מ ל"ג ההוא.

ב' השעירים

הסולם

מאמר

קב) כך אמר קב"ה וכו': כך אמר הקב"ה לישראל הזמינו ב' שעירים, אחד לי ואחד לאותו המלשין, דהיינו הס"א, כדי שיחשוב שאכל מסעודה שלי, ולא ידע משמחת הסעודה האחרת שלנו, ויקח חלק ההוא וילך לדרכו ויפרד מביתי. כיון דאמא עלאה, שהיא עולם הבא, דהיינו בינה, באה לשרות בתוך ההיכל של עולם התחתון להשגיח עליה בהארץ הפנים, דין הוא שלא ימצא לפניו אותו המלשין, ולא בעלי הדין, בעת שמוציא כל הברכות ומאיר לכל, וכל חירות ההוא נמצא במלכות, וישראל מקבלים מאלו הברכות. פירוש, בראש השנה חוזרת המלכות למצב הא' הנ"ל (באות צ"ב) שאז נמשך ממנה דינים וחורבן, שהס"א נאחזת בה בבחינת נקודה דאמצעייתא דחריבו דעלמא, ומקטרנת על העולם שרוצית לבטל הקו ימין לגמרי. ואז נתן הקב"ה עצה לתקוע בשופר, כדי לעורר מלתתא המסך דחירק של קו האמצעי ולמעט

קא) אלא למלכא דהוה וכו': ומשיב, אלא דומה למלך שכעס על בנו, קרא לסנטר ההוא, שעושה תמיד דין בבני אדם, כדי שיבא לעשות דין בבנו. סנטר ההוא שמח ונכנס לבית המלך לאכול שם. כיון שהביט בו בנו, אמר, ודאי לא בא סנטר הזה בבית אבי, אלא משום שהמלך כעס עלי. מה עשה הלך ונתרצה עמו. כיון שנתרצה עמו, צוה המלך לעשות סעודה עליונה לו ולבנו. וצוה שלא ידע אותו סנטר בה. אח"כ בא אותו סנטר, אמר המלך, עתה, אם זה ידע מסעודה העליונה שתקנתי לי ולבני, יתבלבל השלחן. מה עשה קרא לממונה על הסעודה, אמר לו התקן משהו ותשים לפני ותשום לפני סנטר ההוא. כדי שיחשוב שסעדי אצלי משלי, ולא ידע באותה סעודה היקרה, אשר לי ובני, ויטול אותו החלק וילך לו, ויפרד משמחת הסעודה שלנו. ואם לא עשה המלך כך לא היה נפרד אותו סנטר מבית המלך.

(דפו"י דף קפ"ד ע"ב * דף קפ"ה ע"א)

מארי דדינין לקמיה, כד אפיק כל ברכאן, ואנהיר לכלא. וכל ההוא חירו ישתכת, וישראל נטלי מאינון ברכאן.

קג) דהא כד עלמא דאתי, עאל להיכלא דעלמא תתאה, ואשכח דחדי עלמא תתאה עם בנוי בההיא סעודתא עלאה, כדין איהו בריך פתורא, ועלמין כלהו מתברכין, וכל חידו וכל נהירו דאנפין אשתכחו תמן. הה"ד ז' לפני יי' תטהרו.

קד) כתיב ה' ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד ליי'

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (ויקרא טז) ח"ב קלה. קפה: ח"ג טו: סב: ג ואשתכת. ט וכתיב. סד. טו. סז. סח: סט: קב: רג רצ ה) (וקרא טז) ח"ג כת. סב: צ. קא: רמת.

ב' השעירים

הסולם

מאמר

לי וחד לההוא דלטורא וכו' ויכב ההוא חולקא דהיינו הג"ר דשמאל, ששולחים המדברה למקום החורבן להחזירו לשליטתו. לבחינת נקודה דאמצעיתא דחריבו דעלמא. ויזיל לאורחיה, למקום החורבן ושמוון, ויתפרש מביתו, שע"ז הוא מתפרד מן הקדושה, שאין לו עוד מקום חסרון להאחו שם. וז"ש כיון דאמא עלאה עלמא דאתי, אתי למושרי גו היכלא דעלמא תתאה, כי ביום הכפורים המלכות מלבשת הבינה כנ"ל, שה"ס נקודה דאמצעיתא לכל עלמא בין לחורבן ובין לישוב, דין הוא דלא ישתכח ההוא דלטורא, דהיינו שמשלימים החסרון דקדושה ואין מקום לס"א להאחו במקום החסרון, ולא מארי דדינין לקמיה, כי אין פחד עוד מהדינים שג"ר דשמאל גורם, כיון ששולחים את השעיר אל החורבן והשמוון, והקדושה הוא רק במקום הישוב, ונפרד הס"א מן הקדושה, ואז משפעת אמא עלאה, מבחינת מה שהיא גם נקודה דאמצעיתא דישוב העולם, שבוה ואנהיר לכלא דהיינו לחכמה וחסדים ביחד. וכל ההוא חירו ישתכת, וישראל נטלי מאינון ברכאן. ובזה מתבאר כל ההמשך.

ולמעט הג"ר דקו שמאל (כנ"ל וירא אות שפ"א בהסולם ע"ש) שבוה מתערבב הס"א שכל כחו מקו שמאל הוא, והעולם נצול מדינים וחורבן. אמנם אחר שנתבטל הג"ר דשמאל, יש לס"א אחיזה במקום החסרון, וע"כ צריכים לתקן ב', להעביר הס"א ממקום החסרון, באופן שתפרד לגמרי מן הקדושה, וזה נעשה ביום הכפורים, שאז גותנים חלק לס"א בשעיר הזה ששולחים המדברה. פירוש. שביום הכפורים המלכות עולה לבינה, ומקבלת ממנה נקודה עלאה שהיא שורש בין לחורבן ובין לישוב, (כנ"ל אות צ"ח) שהג"ר דשמאל חוזרים, ויש שם גם תקון דקו אמצעי הממשיך חכמה המלוכשת בחסדים כנ"ל, וע"כ מבחינה זו עושים ב' שעירים שעיר אחד לה' ושעיר אחד לעזאזל אל המדבר, ששעיר הזה ה"ס המשכת ג"ר דשמאל שממשיכים מנקודת הבינה, כדי להעביר הס"א ממקום החסרון, וז"ס ששולחים אותו המדבר, שהוא מקום החורבן, כמו שנמשך משמאל, ונמצא שהקדושה בעצמה גותנת חלק לס"א, אבל הוא לרעתה, כדי להעבירה מקדושה ולתת מוחין הגדולים דחכמה וחסדים יחדיו לישראל. ועם זה תבין מ"ש (בוירא אות שפ"ד) ביום ראש השנה בעי לערבבא ליה, דהיינו לבטל הג"ר דשמאל, שבוה מתערבב השטן, ואובד שליטתו כנ"ל. ביום הכפורים בעי לניחא ולמעבד ליה נייחא דרוחא בשעיר וכו', דהיינו ששוב ממשיכים הג"ר שנתבטלו ברה"ש, שבוה קונה הס"א שליטה ויש לו נחת רוח. וע"ש (באות שפ"ז). אמנם הוא לרעתו כנ"ל.

קג) דהא כד עלמא וכו': כי כשעולם הבא, שהיא בינה נכנס אל ההיכל של עולם התחתון, שהיא מלכות, ונמצא עולם התחתון, שהוא שמח עם בניו בסעודה היא העליונה, הנמשכת מבינה, אז הבינה, מברך השלחן, והעולמות כולם מתברכים, וכל שמחה וכל הארת פנים נמצאים שם. ז"ש לפני ה' תטהרו. קד) כתיב ונתן אהרן וכו': כתוב, ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד לה'

זו"ש כאן, אזמינו תרין שעירין חד (דפוי' דף קפ"ה ע"א)

וגורל אחד לעזאזל. דא איהו ההוא חדוה דההוא דלטורא, בגין דקב"ה יטיל עמיה גורל, וזמין ליה, ולא ידע דנור דליק אטיל על רישיה, ועל עמא דיליה, כד"א (א) כי גחלים אתה חותה על ראשו.

קה) ע וסימנך, (א) אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי אם אותי. וכתיב, ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב. בההוא חולקא דנטיל, ואזיל ליה. ולבתר כד אתי מלכא עלאה, לבי מטרוניתא, מטרוניתא תבעת עלהא, ועל בנהא, ועל עמא מן מלכא.

קו) ואפילו בזמנא דישראל בגלותא, וצלו צלותין בכל יומא, איהי סלקת ביומא דא, לקמי מלכא עלאה, ותבעת על בנהא. וכדין אתגזרו, כל אינון נוקמין, דזמין קב"ה למעבד עם אדום, ואתגזר היך זמין דלטורא דא לאתעברא מעלמא, כד"א (ב) בלע המות לנצח.

קז) פ וסימנך, בזמנא דגלותא (ב) כי נמכרנו אני וגוי. כי אין הצר שוה בנזק המלך. מאי בנזק המלך. כד"א, (ג) והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול. דהא שמא עלאה, לא אתקיים בקיומיה, ודא איהו בנזק המלך.

קח) וכודין והמן נבעת מלפני המלך והמלכה ז כדין, נהירו ק דאנפין, וכל ר חידו אשתכת, וישראל נפקי לחירו, בההוא יומא. כדין מההוא יומא, ולהלאה, חירו וחדוה באתגליא, לשלטאה עלייהו, כדין בעי למחדי עמהון,

מסורת הוזהר

- (ז) (משלי כה) מקץ מזו אות קסו ח"ג קב: רנט. ע וסימן; פ וסימן; ו וסימן; ז וסימן. ז כד.
 (ז) (אסתר ה). ח (ישעיה כה) ב"א רמא צ"ב ז"ח
 ב ס"א שמי"ה. ט (אסתר ז) י (יהושע ז) משפטים טג צ"פ.

חלופי גרסאות

ב' השעירים

מן העולם. כמו שאתה אומר בלע המות לנצח. קז) וסימנך בזמנא דגלותא וכו': והסימן שלך, כי בזמן הגלות כתוב, כי נמכרנו אני ועמי וגוי, כי אין הצר שוה בנזק המלך. מהו בנזק המלך. הוא כמו שאתה אומר, והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול. כי שם הגדול לא ימצא בקיומו. וזה הוא נזק המלך.

קח) וכודין והמן נבעת וכו': ואז והמן שהוא הס"א נבעת מלפני המלך והמלכה, ואז כל הארת הפנים וכל שמחה נמצא, וישראל יוצאים לחירות ביום ההוא. יו"כ. אז מיום ההוא והלאה, חירות ושמחה בגלוי שולטות עליהם, אז רוצה לשמוח עמהם. מכאן ולהלאה, כמו שנותנים לו, לס"א, חלק כדי שיתפרד מישראל כך נותנים לשאר העמים חלק, שיתפרדו למטה מישראל.

תא

מאמר

לה' וגורל אחד לעזאזל. זה הוא השמחה של המלשין, אשר הקב"ה מפיל גורל עמו, וזמין אותו, שיקח השעיר לעזאזל, ואינו יודע שאש דולק מפיל על ראשו ועל עם שלו. כמש"א כי גחלים אתה חותה על ראשו.

קה) וסימנך אף לא וכו': והסימן שלך, הכתוב, אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך אשר עשתה כי אם אותי. וכתיב, ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב, באותו החלק שקבל, והלך לו. ואח"כ, כשבא המלך העליון לבית המלכה, המלכה מבקשת עליה ועל בניה ועל העם, מן המלך.

קו) ואפילו בזמנא דישראל וכו': ואפילו בזמן ישראל בגלות, ומתפללים תפלות בכל יום, המתכות עולה ביום הזה, יו"כ, לפני המלך, ומבקשת על בניה. ואז נגזר כל אלו הנקמות שעתיד הקב"ה לעשות לאדום, ונגזר איך עתיד המלשין הזה לעבור (דפריי דף קפ"ה ע"א)

מכאן ולהלאה, כמה דיהבו ^ט ליה חולקא לאתפרשא מנהון, הכי נמי יהבין לשאר עמין, לאתפרשא מנהון לתתא.

(קט) תא חזי, ^ת מה הוא רזא דקרבנא, לקרבא ^א שעיר, ולא מלה אחרא. ואמאי שעיר בראש חדש, והכא נמי שעיר. אלא אי תימא בגין דאיהו סטרא דיליה יאות. אמאי לא ^ב הוי עז.

(קי) אלא מלה דא אצטריך, ואיהי ^ג אשתכחת למאריהון דחרשין, דכל ^ד עובדיהו ^ה במה דלא ^ו אתחבר ^ז בנוקבא. ^ח וע"ד שעיר ^ט לא אתחבר בנוקבא, בסטרין דיליה כלהו. עז כד אתחבר בנוקבא. ובגין דאיהו מלכא, יהבין ליה בגין יקרא דיליה, האי דלא אתחבר בנוקבא, ולא יהיב חיליה לאחרא. ודא אשתמודע לאינן חרשין, דמשתמשין בהני עובדי. ובגיני כך, שריין על ההוא שעיר, כל אינן חטאיהון.

(קי"א) ות"ח, אע"ג דאיהו חולקא לההוא סטרא. אחרא, רזא הכא, כל הני סטרין אחרנין ^כ דלתתא, כלהו מסאבין יתיר. וכל מה דנחתין דרגין תתאין, הכי מסאבו דלהון יתיר. ובגין כך, בעז יתיר חולקהון, בגין דשערא ^כ דיליה תליא יתיר מבעירא אחרא, כמה דדינא דלהון תלי לתתא במסאבו. אבל האי

חלופי גרסאות

^ט לון. ^ת מההוא. ^א מוסיף שעיר לקבל שעיר. ^ב ל"ג הוי. ^ג אשתכח. ^ד עובדין; ^ה עובדין דלהון ^ו כמה ^ז יהא ^ח בנוקבאי. ^ט ל"ג מן וע"ד עד ובגין. ^י דלא. ^{יא} ל"ג אחרא. ^כ מוסיף דלתתא ואקרון מצולות ים.

ב' השעירים

הסולם

מאמר

(קי"א) ות"ח, אע"ג דאיהו וכו': ובוא וראה, אע"פ שהשעיר הוא חלק לסטרא אחרא, יש כאן סוד שבצד הטומאה, כל הבחינות שהם יותר למטה הם טמאים יותר, וכל מה שיורדות מדרגות התחתונות, כך הטומאה שלהם יותר, ומשום זה, בעז חלקם של הסי"א הוא יותר, משום שהשערות שלו תלויות למטה יותר מבהמה אחרת, כמו שהדין שלהם תלוי למטה בטומאה. אבל מלכות הרשעה האחרת הזו, שהוא מלך של כל הסטרא אחרא, הטומאה שלו ברורה וזכה יותר ואינו בטומאה שלמה כאלו התחתונים. וע"כ נותנים לו **שעיר**, שהשערות שלו אינן תלויות למטה ואינו חלק, אינו חלק, משום הטומאה שלו, ואינם תלויים למטה, כדי שלא יתחוק בו הטומאה כאלו מדרגות הסטרא אחרא שלמטה. וע"כ הוא ודאי שעיר, ולא דבר אחר.

פירושה. העז ששערותיו תלויות למטה. יורה על ג"ר דשמאל הנמשכים ממעלה למטה, שזהו טומאה חמורה. ושעיר שיש בו שערות אבל אינן נמשכות למטה. יורה על טומאה

קלושה

(קט) תא חזי מה וכו': בוא וראה, מהו סוד הקרבן להקריב שעיר ולא דבר אחר. ולמה בראש חדש מקריבים שעיר וכאן ביוה"כ גם כן שעיר. אלא אם תאמר שזה הוא משום שהשעיר הוא צד שלו, יפה הוא, אבל למה לא היה עז, שהוא גדול ורק שעיר שהוא קטן.

(קי) אלא מלה דא וכו': ומשיב, אלא דבר זה צריך, דהיינו רק שעיר, והוא ידוע לכל בעלי כשפים, שכל מעשיהם במה שלא מתחבר בנקבה, וע"כ **שעיר**, שעוד לא נתחבר בנקבה, בצדדים שלו, של הסי"א. הם כולם, והטעם, משום שאל אחר אסתרס וזא עביד פירי. אבל עז, הוא כשכבר נתחבר בנקבה, ועושה פירות ע"כ אינו בחלק הסי"א. ומשום עהס"א הוא מלך, כמ"ש מלך זקן וכסיל, נותנים לו בשביל כבודו שעיר, שלא נתחבר בנקבה, ולא נתן כחו לאחר. שהוא מינו, כנ"ל, וזה נודע לכל אלו המכשפים שמשתמשים במעשים אלו, ומשום זה, שורים על השעיר ההוא כל חטאתם.

(דברי דף קס"ה ע"א * דף קס"ה ע"ב)

מלכו : חייבתא אחרא, מלכא דכלא בההוא סטרא, ברור איהו יתיר מסאבו דיליה, ולא מסאבו שלים כהני תתאי. ועל דא שעיר, דשער דיליה לא תליא, ולא שעיע. לא שעיע, בגין דההוא מסאבו דיליה. ולא תליא, בגין ם דלא יתתקף ביה מסאבו כהני תתאי, ועל דא ודאי שעיר ולא אחרא.

קיב) כפור, אמאי אקרי כפור, אלא בגין דנקי כל מסאבו, ואעבר ליה מקמיה, בההוא יומא. ועל דא, יום כפור : יומא דנקיותא, והכי קרינא ליה. כתיב ם כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, כי היום הזה מבעי ליה, מאי כי ביום הזה. אלא בגין דאתדכי מקדשא לעילא, ם ואתנהיר, כתיב כי ביום הזה ם יכפר עליכם, יכפר וינקי בקדמיתא ביום הזה, בגין דיתדכי, ולבתר עליכם.

קיג) תו, יכפר ביום הזה, וינקי ליה בקדמיתא, ם וכל דא עליכם, בגינכון אצטריך לנקאה ליה, ולדכאה ליה בקדמיתא. יכפר, מאן יכפר. ם אלא ץ דא הוא עלמא עלאה, ם דנהיר ונקי לכלא. וע"ד כלהו סטרין בישין, ם דאקרון מצולות ים, אתעברו. וכמה דאינון מצולות ם ים תליין, הכי נמי תלייא שיערא ת דיליה, ם דהוא סטרא ם דלהון, ושערא דההוא סטרא ם לא שעיע.

קיד) כגוונא דא כתיב, ם וכפר על הקדש מטומאת בני ישראל ומפשעיהם לכל ם חטאתם. דלא יכיל מקטרגא לשלטאה עלייהו ם ועל דא ביומא דכפור,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

כ) (ויקרא טז) לעיל אות קג צ"ד. ל) (ויקרא טז) ל"ג חייבתא ; חייבא. ם דיתתקף ול"ג דלא. ח"ב ריט : ח"ג טו. רנה : נ ואתנקי ; מוסיף ואתנקי ואתנהיר. ם ל"ג יכפר עליכם. ע ועל. ם על דאיהו עלאה. ץ הוא. ם דנקי. ם אתעברו דאקרון מצולות ים. ם ל"ג ים. ת דילה. א הוא ; כל ההוא. ב דלהו ג ולא ד מוסיף חטאתם, וכל חטאתם מבעי ליה אלא להנאה להון מכאן ולהלאה לכל חטאתם. ה ל"ג ועל דא.

בי השעירים

הסולם

מאמר

יכפר ביום הזה, שהוא מלכות, וינקה אותו תחילה, וכל זה שצריכים לנקותו, הוא עליכם, בשבילכם, צריכים לנקותו ולטהרו תחילה. יכפר. שואל, מי יכפר. ומשיב, אלא זה הוא עולם העליון, שהוא בינה, המאיר ומנקה הכל. וע"כ כל צדדים הרעים, הנקראים מצולות ים, נעברים. וכמו שאלו מצולות ים תלויות, אף כך תלויות השערות שלו, של השעיר, שהוא הצד שלהם דהיינו הס"א, והשערות של אותו הצד אינון חלקות, אלא קשות הרומזות על דינים.

קיד) כגוונא דא כתיב וכי : כעין זה כתוב, וכפר על הקדש מטומאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם. דהיינו שלא יוכל המקטרג לשלוט עליהם. וע"כ ביום כפור, שהוא קנוח כל העונות ונקיון שלהם צריכים ישראל לטהר עצמם וללכת יחפי רגלים כמלאכים העליונים. חמשה ענוים הם ביוהכ"פ, שהם

קלושה מבחינת ו"ק דשמאל, שנמשכות מעט אבל לא למטה. וכיון ששעיר לעזאזל נשלח למלך של הס"א שאין טומאתו אלא מבחינת ו"ק דשמאל, ע"כ נשלח לו שעיר ולא עז. וזהו טעם נוסף על הטעם הנ"ל.

קיב) כפור אמאי אקרי וכי : שואל, כפור, למה נקרא כפור. ומשיב, משום שמנקה כל טומאה ומעביר אותה מלפניו ביום הזה. וע"כ יום כפור, פירוש, יום של נקיון, וכך אנו קוראים אותו. כתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. שואל, כי היום הזה היה צריך לומר, מהו כי ביום הזה. ומשיב, אלא משום שנטהר מקדש של מעלה, שהוא המלכות, והואר. ע"כ כתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם, שפירושו יכפר וינקה תחילה ביום הזה, דהיינו המלכות, כדי שיטהר ויכפר אח"כ עליכם.

קיג) תו, יכפר ביום וכי : עוד פירוש,

(דפ"י דף קפ"ה ע"ב)

דאיהו ח קנוחא דכל חובין, ונקיו דלהון. ו בעאן ישראל לנקאה גרמייהו, ו ולמהך יחפי רגלין, כמלאכי עלאין. חמש ענויין, בגין לאסתייעא בחמש סטרין עלאין, דיומא דכפורי אפיק לון, ואינון ח תרעין דיליה. (טו) ואי שתיה קא חשיב, דאיהו מסטרא דיצחק, הא שית, ואע"ג דבכלל אכילה איהו, וכדין אינון שית, וענויא ח בתראה תשמיש המטה איהו, ובדרגא שתיתאה שכח, ולקבליה אנן עבדין ענויא דא.

קטז) כתיב ח ובעשור לחדש השביעי הזה, וכתוב ח אך בעשור לחדש. בעשור בעשירי מבעי ליה, מאי בעשור. אלא, בגין דהשתא ביומא דא, כל דרגין עלאין, אתיין אלין על אלין, למשרי על סיהרא, ולאנהרא לה. וכלהו ברזא דעשר, עד דסלקא למאה. וכד קיימא ברזא דמאה, כדין כלא חד, ואקרי יום הכפורים. ועל דא בעשור, כמה דאת אמר זכור שמור. דכלהו אתיין בגין לעשרא ולאנהרא ברזא דעשר.

קיז) אהדר האי סבא רישיה לקבליה דר"ש, ו ואמר ליה, הא ידענא דשאלתא תבעי בהאי, בעשור לחדש השביעי. ו א"ל ר"ש ודאי, ח בעשור יאות הוא. אי הכי הוא, אמאי סליק למאה, והא מקרא לא אתחזי, אלא דסליק לשבעין, משמע דכתיב בעשור לחדש השביעי, וכד מעשרי לשביעאה עשר זמנין, הא ודאי סליק לשבעין. א"ל, על דא אהדרנא רישא לגבך, דהא ידענא דחכימא אנת.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

טו (במדבר כט) ח'ג רג : רנה : ט (ויקרא כג) ו בעון. ז למהך מחייב רגלין ; למהך מקרסי רגלין ח תבעין. ס בתרייתא. י כלהו. כ אמר ליה ר' (שמעון) הא ידענא שאלתא תבעי ; ואמר ליה לר שמעון ; ואמר ליה ר"ש. ז ל"ג א"ל ר"ש. ח בעשירי יאות הוא והכי הוא (אבל בעשור) אמאי ; דא בעשירי יאות הוא והכי הוא אבל בעשור אמאי.

ובעשור לחדש השביעי

הסולם

מאמר

לומר, מהו בעשור. ומשיב, אלא משום שעתה ביום הזה, כל מדרגות עליונות באות אלו על אלו, דהיינו שנמשכות ע"ס שיש בהן ג"ר מאמא, לשרות על הלבנה, שהיא מלכות, ולהאיר לה, וכולן בסוד עשר, עד שעולות למאה, כי עשר פעמים עשר הם מאה. וכשהוא עומדת בסוד מאה, דהיינו שיש לה ג"ר, אז הכל אחד, שהמלכות היא אחד עם אמא, ונקראות שתיהן יום הכפורים. וע"כ נאמר, בעשור שהוא לשון מקור, כש"א, זכור או שמור. משום שעשירי היה משמע שיוורה על המלכות לבדה שהיא ספירה עשירית, אבל בעשור, שהוא לשון מקור, יורה על כל עשר ספירות ביחד, שכולם באות מאמא כדי לעשר לכל ספירה ולהאיר בסוד עשר, דהיינו שכולל גם ג"ר. קיז) אהדר האי סבא וכו' : החזיר סבא ההוא ראשו כנגד ר"ש, ואמר לו, יודע אני שיש

שהם אכילה ושתיה, רחיצה, סיכה, נעילת הסנדל, ותשמיש המטה, כדי להעזר מחמש צדדים העליונים, שהם חג"ת נ"ה, שיום הכפורים, שהוא בינה, הוציא אותם, והם שערים שלה. קטו) ואי שתיה קא חשיב וכו' : ואם חושבים שתיה, לעינוי מיוחד, הרי יש ששה עינוים, משום ששתיה הוא מצד יצחק, שהוא גבורה, ואכילה הוא מצד אברהם שהוא חסד, וע"כ הם שנים, ואע"פ ששתיה הוא בכלל אכילה, ואז הם ששה, ועינוי האחרון, תשמיש המטה הוא ונמצא במדרגה הששית, שהוא יסוד, וכנגדו אנו עושים עינוי הזה. מאמר ובעשור לחדש השביעי קטז) כתיב ובעשור לחדש וגו' : כתוב ובעשור לחדש השביעי הזה, וכתוב, אך בעשור לחדש, שואל, כתוב בעשור, בעשירי היה צריך (דפויי דף קפ"ה ע"ב)

ק"ח) ת"ח, תרין רוזין הכא, חד דהא סיהרא חדש השביעי אקרי, ובג"כ אקרי חדש השביעי עשור, נ בגין דקא מנהרין ם לה עשר זמנין, הא מאה. ותו, האי מלה דקאמרת, ודאי לשבעין סליקא בהאי יומא, ץ ובדרגא דשבעין איהו, ובדרגא דמאה איהו. לדרגא דמאה ף לאשלמא ולאנהרא. ץ ובהאי דרגא דשבעין, דהא ביומא דא נטיל לכל עמא דישראל למידן, וכלהו קיימין בנשמתא יתיר מגופא, דהא ביומא דא ענויא דנפשא איהו, ולא מגופא, כמה דאת אמר ועניתם את נפשותיכם כי כל הנפש אשר לא תעונה. והאי יומא נטיל לכל נפשאן והו ברשותיה, ואי לא קיימא ף ברזא דשבעין, לית ך ליה רשו ם בנפשאן, דקיומא דנפשאן ברזא *) ת דשבעין, כד"א ם ימי שנותינו בהם שבעים שנה וגו'. קיט) ואי תימא א נפשאן דרביי דלא אשלימו לשבעין שנין לא שלטא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו (תהלים ז) חיי שרה יג צ"א. נ ל"ג בנין. ס ליה. ע ל"ג מן ובדרגא עד ובהאי. ף לאשתלמא. צ ל"ג ובהאי ; ובדרגא ול"ג ובהאי. ף ברשותא ; מוסיף ברזא וברשותא. ך ל"ג ליה ; לה ; רשו לה. ם לנפשאן ; מוסיף לקיימא תמן. ת מוסיף דשבעין אינון. א לנפשאן.

ובעשור לחדש השביעי

הסולם

מאמר

כמו שנאמר ימי שנותינו בהם שבעים שנה. פירוש. שנתבאר לעיל (באות צ"ח) שביום הכפורים המלכות עולה לאמא, ומקבל ממנה תחילה הנקודה שלה שהיא שורש בין לחריבו דעלמא ובין דישובא דעלמא, שמבחינה זו אנו עושים התקון של שעיר אחד לה' ושעיר אחד לעזאזל. ואח"כ מקבלת מאמא מוחין השלמים דפנים. שהם ג"ר. ואלו המוחין השלמים דפנים הם מדרגת מאה של המלכות ביום ההוא. ואלו המוחין שמקבלת בנקודה דבינה. הם בחינת מוחין דו"ק, להיותם מבחינת קו שמאל דאמא בלבד, וע"כ נצטוינו בחמשה עינינו הנוהגים בקו שמאל דאמא מטרם ביאת קו אמצעי ליחד הקוין. ואלו המוחין דו"ק הם סוד שבועים, שיורה שהוא חסר ג"ר דפנים. ואלו המוחין הם שלמות הנפש. וע"כ כתוב והנפש אשר לא תעונה. כי החכמה דשמאל מתגלה רק במלכות, (כנ"ל בראשית א' דף רע"ז ד"ה ועוד כמה ע"ש) ואור המלכות הוא אור הנפש. וז"ש, קיומא דנפשאן ברזא דשבעין ששלימות הנפש הוא דוקא מהמוחין של המלכות שהם בבחינת שבועים, שהיא מקבלת ע"י ה' עיניו. כי המוחין שהם בבחי' מאה, שהם ג"ר דפנים, אין שם עוד בחינת שבועים, שהם חכמה דשמאל. (כנ"ל אות צ"ט ובהסולם טס).

קיט) ואי תימא נפשאן דרביי וכו' ; ואם תאמר, הרי נפשות הילדים, שלא השלימו לשבעים

שיש לך שאלה בכתוב, הוזה, בעשור לחדש השביעי. א"ל ר"ש ודאי, בעשור, יפה הוא מה שאמרת שיורה על עשר, אבל אם כן הוא למה עולה למאה, והרי מן הכתוב אינו משמע אלא שעולה לשבעים, שכתוב, בעשור לחדש השביעי, וכו', וכשמעשרים לשביעי עשרה פעמים, הרי ודאי שעולים לשבעים. אמר לו, על זה החזרתי ראשי אליך, כי אני יודע שחכם אתה.

ק"ח) ת"ח תרין רוזין וכו' ; בוא וראה ב' סודות יש כאן. א' כי הלבנה, שהיא מלכות, נקראת חדש השביעי, ומשום זה נקרא חדש השביעי עשור, שאומר ובעשור לחדש השביעי, משום שמאירים לה עשרה פעמים. דהיינו ע"ס, ועשר פנים עשר הוא מאה. ועוד יש כאן סוד, כי דבר ההוא שאמרת, אשר בעשור יורה, להעשיר את השביעי, ודאי הוא שעולה לשבעים ביום ההוא. באפן שהיא במדרגת שבועים ובמדרגת מאה, היא במדרגת מאה להשלים אותה בג"ר ולהאיר לה. והיא במדרגת שבועים, כי ביום הזה לוקחת המלכות לכל עם ישראל לדון אותם, וכולם עומדים בנשמה יותר מבגוף, כי ביום הזה עינוי הנפש הוא, ולא הגוף, כש"א ועניתם את נפשותיכם כי כל הנפש אשר לא תעונה. שיום ההוא לוקח לכל הנפשות והם ברשותו, ואם לא היתה עומדת בסוד שבועים, לא היה לה רשות בנפשות, כי קיום הנפשות הוא בסוד שבועים, דפי' דף קפ"ב ע"ב *) דף קפ"ו ע"א

תצוה

מה

בהו. ודאי שלטא בהו, אבל לא בשלימו, כמאן דזכי יומין סגיאין לפקודי אורייתא, ^ב ועכ"ד בכלהו שבועין שנין אזלא. ועל דא תנינן אחד המרבה ואחד הממעיט. מאן ^ג אחד. ^ד ביחודא דשבועין שנין, מאן דאסגי, ומאן דאמעיט. (קכ) ועל דא, ביומא דכפורי אעבר בכלהו ^ה שבועין, ואשתלים האי דרגא ו בכלהו, וכל נשמתין סלקין קמיה, ודאין להון בדינא, וקב"ה חייס עלייהו דישראל ביומא דא. מאן דלא אעבר טינא מרוחיה לכפרא ^ו עליה, כד סליק צלותיה בהאי יומא, טבע בהווא אתר דאקרי רפש וטיט, ואיהו מצולות ים ולא סליק לאתעטרא ברישא דמלכא.

(קכא) ביומא דא לא אצטריך בר נש לפרשא חטאוי קמי אחרא, בגין

חלופי גרסאות

ב וע"ד. ג חו. ד דא יחודא. ה ל"ג שבועין. ו מוסיף בכלהו שבועין. ז מוסיף עליה ביומא דא

מאמר

הסולם

ובעשור לחדש השביעי

ביום הכפורים. שההארה מרובה. מאן דאמעיט, ה"ס ילד, דהיינו אפי זוטרי, שאין לו מוחין דפנים רק מוחין דשמאל האלו לבד. שההארה מועטת מאד. ובזה תבין הרמז הנ"ל (שבאות ע"ט) אערעו בחד סבא, והוה אחיד ביריה חד ינוקא, דהיינו שר"ש הכיר בו, שהוא זקן ויש לו מוחין דפנים, ועכ"ז הוא אוהו בידו, ילד אחד, שה"ס מוחין ד"ק הנ"ל, שהם בחינת אחורים, אמנם האירו בו הארה מרובה, בשביל שהיה לו גם מוחין דפנים, שה"ס זקן, והיה בבחי' אחד המרבה, וכל דברי הסבא, הם מב' בחינות מוחין האלו.

(קכ) ועל דא ביומא וכו': וע"כ ביום הכפורים, עוברת המלכות בכל אלו שבועים, שהם המוחין דשמאל כנ"ל, ונשלם מדרגה זו, דחכמה, בכל הספירות שכל ספירה מז"ס קנתה בחינת ג"ר ונעשים עשר ספירות, אלא שאין עם ג"ר הכוללים, וע"כ הם ע', וכל הנשמות עולות לפניו ודן אותם בדין, כי המוחין דע' שנה הם בסוד הדין, כנ"ל, והקב"ה מרחם על ישראל ביום הזה, ומשפיע להם המוחין מבחינת מאה, כנ"ל, מי שלא העביר הלכלוך מרוחו לנקות אותו, כשתפלתו עולה ביום ההוא היא טובעת במקום ההוא שנקרא רפש וטיט, שהוא סמאל ולילית, והוא מצולות ים, ואין תפלתו עולה להתעטר בראש המלך, פינא, פירושו לכלוך, שצריכים לכפר אותו, כי על רפש וטיט, מתרגם טין וסין, (ישעיהו ג"ז, כ').

(קכא) ביומא דא לא וכו': ביום הזה אין אדם צריך לגלות חטאיו לפני אחר. משום שהרבה

לשבועים שנה, תאמר שאין המלכות שולטת בהם. ומשיב, ודאי שולטת בהם, כי מוחין ד"ק אלו ה"ס אפי זוטרי שה"ס הילדים. אבל לא בשלמות כמי שזכה לימים רבים למצות התורה, ועם כל זה בכולם הולכים השבועים שנה. הן בילדים והן בזקנים, ועל זה למדנו, אחד המרבה ואחד הממעיט. מהו אחד, היינו היחוד של ע' שנים: של מי שמרבה דהיינו זקן, ושל מי שממעיט. דהיינו ילד.

פירוש. השבועים שנה שהמלכות מקבלת ביום כפור מאמא, בסוד ה' עיגונים, היא מקבלת בעת שיש לה גם מוחין דפנים שה"ס מאה עשר פעם עשר כנ"ל. וע"כ גם המוחין דשמאל שמקבלת בסוד עיגוני נפש הם געשים אורות מרובים בסוד ע' שנה. וסוד המוחין דשמאל שהילדים מקבלים, שהם בחינת אפי זוטרי היינו שמאל בלי ימין, הנמשכים ממצב הא' של הנוקבא, (כנ"ל בהקדמת ספר הזוהר דף יוד ד"ה ואלמלי, ודף י"א ד"ה ובגין עש"ה) שהמוחין אלו אינם מאירים אלא מעט מאד, וז"ש, ודאי שלטא בהו, אבל לא בשלימו כמאן דזכי יומין סגיאין לפקודי אורייתא, כי מי שזכה לפקודי אורייתא שה"ס קו האמצעי הנקרא תורה, מאירים בו אפילו המוחין דשמאל בבחינה מתוקנת וע"כ זכה לימים רבים. והוה שמרמו, אחד המרבה ואחד הממעיט. מהו אחד, ביחודא דשבועין שנין, שהמוחין דחכמה דשמאל ה"ס אחד שבהם ב' בחינות, מאן דאסגי, ה"ס זקן המשמש במוחין דשמאל אלו, כמו המלכות (דפויי דף קפ"ו ע"א)

דכמה אינן דנטלי היא מלה, וסלקי לה לעילא, ואית סהדין בהיא מלה. ומה (ט) משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, כל שכן אינן דאזלי ועייני ה לקטרגא לון, וסהדי עליה. וכל שכן דחציפו איהו לקמי ה כלא, וחלול שמא דקב"ה. וע"ד כתיב, (ז) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

קכב) פתח ואמר, (ח) החדש הזה לכם ראש חדשים וגו', וכי כ כלה זמנין וחדשין לאו אינן דקב"ה. ה אלא החדש הזה לכם, דילי איהו, אבל אנא מסרית ליה לכון, דלכון איהו באתגליא, אבל שביעאה דילי איהו, וע"ד איהו בכסה, ולא באתגליא. ירחא דלכון, איהו ה בסדורא, כסדר דאתון אביב, נ דאיהו אב"ג.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (מיכה ז) לך קכא צ"א זהר חדש מט ט"ב ש"ו. (ז) (קהלת ה) יתרו קט צ"ה. (ח) (שמות יב) יתרו מו צ"ג. ז דאיהו י"ב רזא דג' ואיהו אב"ג כסדורא דאתון. ח לקטרגא. ט מלכא. י מכאן ולהלאה רזא בגון [אחרא] פתח. כ ל"ג כלהו. ל מוסיף אלא חושכם לא כתיב אלא. מ כסדורא דאתון ול"ג בסדורא כסדר. נ דאיהו י"ב רזא דג' ואיהו אב"ג כסדורא דאתון.

מאמר

הסולם

ובעשור לחדש השביעי

ב' וכו'. ואני בסדר למפרע, תשרי, שהוא ממעלה למטה, שהאותיות יורדות בחשבון, תחילה ת, אח"כ יודד לש, ואח"כ לר. (כנ"ל אות ק"י).
 שחרבה מקטרגים הם, הלוקחים מלה זו שגילה, ומעלים אותה למעלה, ומעידים על מלה ההוא, ומה אם הכתוב אומר, משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, כל שכן אלו המקטרגים ההולכים אחריו ומעיינים איך לקטרג עליו ולהעיד עליו. וחוץ מזה, כל שכן שהוא מחוצף כלפי כל, שאינו בוש לגלות חטאיו, והוא חלול השם של הקב"ה. וע"כ כתוב, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

קכב) פתח ואמר החדש וכו': פתח ואמר, החדש הזה לכם ראש חדשים וגו', ושאל, וכי כל הזמנים והחדשים אינם של הקב"ה, ולמה אומר החדש הזה לכם. ומשיב, אלא החדש הזה לכם, פירושו, שלי הוא, אבל אני מסרתי אותו לכם, שלכם פירושו שהוא בגילוי. כלומר, שהאורות מגולים בו לישראל. אבל החדש השביעי שלי הוא, וע"כ הוא בכסה, ולא בגילוי כמ"ש בכסה ליום חגיגו. וכל ענין כיסוי וגילוי האורות, הכונה היא להארת החכמה. החדש שלכם הוא בסדר הא"ב. כסדר האותיות אביב, כי ניסן נקרא חדש האביב. שהוא אב"ג, כי י"ב של אביב הוא סדר ג' כי יוד במספר קטן הוא א', ונמצא אותיות אביב שהן אב"ג. אבל חדש השביעי שלי הוא ע"כ מתחיל שמו מסוף האותיות של אלפא ביתא. דהיינו תשרי. מהו הטעם. אתם בסדר ישר אב"ג שהם ממטה למעלה, כלומר שהאותיות עולות בחשבון. תחילה א' אח"כ (דפריי דף קפ"ו ע"א) אבל

ביאור הדברים. פרצוף המלכות נקראת שנה, שבו י"ב חדש. ששה חדשים הם מחזה ולמעלה שהם חג"ת נה"י, שמתשרי עד אדר. וששה חדשים מחזה שלה ולמטה שהם חג"ת נה"י שמניסן עד אלול. ואע"פ שמחזה ולמעלה הוא חג"ת ומחזה ולמטה הוא נה"י, אמנם כלולים הם זה מזה, וע"כ יש חג"ת נה"י למעלה, וכן למטה. ונדע, שהמלכות מחזה שלה ולמעלה היא בחינת בינה, ושם היא באתכסיא, ומחזה ולמטה נחשבת לבחינת עצמה, ושם היא באתגליא. ויש, דלכון איהו באתגליא, כי החדש ניסן שהוא מחזה ולמטה, הוא באתגליא שהאורות מתגלים. אבל שביעאה דילי איהו וע"ד איהו בכסה ולא באתגליא, כי החדש תשרי, הוא מחזה ולמעלה, ששם בחינת בינה, ושם הוא באתכסיא וזהו עד חדש אדר אלא כיון שתחלת הכסוי מתחיל בתשרי, ע"כ מזכיר רק תשרי. וכן הגילוי של חדש ניסן נמשך עד אלול. אלא כיון שבו תחילת הגילוי מזכיר הכתוב רק ניסן. וע"כ נקרא ראשון לחדשי השנה, דהיינו ראשון לאורות מגולים. כמו שהזהר אמר בסוף תשרי משום שבו מתחיל הגילוי כמ"ש להלאה אות סכ"ג ח"ש ירחא דלכון וכו' אב"ג

י"ב איהו רזא ס דג'. אבל ירחא שביעאה ע דילי פ איהו מסופא ז דאתון. מאי טעמא. ק אתון מתתא ר לעילא, ואנא מעילא לתתא. (קג) האי דילי. ברישא דירחא, אנא איהו ט באתכסייא. בעשרה דירחא, אנא איהו, בגין דאנא בחמש קדמאי, ובחמש אחרנין, ובחמש תליתאי. בקדמיתא דירחא אנא איהו, בגין חמשא יומין. בעשרה דירחא אנא איהו, בגין חמש יומין אחרנין. ה בט"ו דירחא אנא איהו, א בגין חמש תליתאי. (קכד) מ"ט כולי האי. בגין דכל ירחא דא מעלמא עלאה איהו, ועלמא עלאה ברזא דחמש איהו, בכל זמנא וזמנא, ובגיני כך ירחא דא איהו בכסה, ולא באתגליא, בגין דעלמא עלאה בכסה איהו, וכל מלוי באתכסייא. וירחא דא דקביה ב איהו בלחודוי. כיון דמטא יומא דחמיסר, כדין ג גלייא. כלא איהו

חלופי גרסאות

ס מוסיף דג' ואיהו אב"ג כסדרא דאתון. ע דיליה. פ ל"ג איהו. צ תשרי; מוסיף דאתון תשרי. ק אתון. ר ל"ג לעילא. ש באתפיסא; מוסיף באתכסיא באתפיסא. ת ל"ג בט"ו דירחא. א ל"ג בגין חמש תליתאי. ב מוסיף איהו הוי. ג ל"ג גלייא; גילוייא איהו בחדותא ול"ג כלא איהו מטא.

ובעשור לחדש השביעי

הסולם

מאמר

וזה אמרו, בקדמיתא דירחא אנא איהו, דהיינו שאני הוא במכוסה ואינו שלכם באתגליא, בגין חמשא יומין, משום שהם ה' ימים חג"ת נ"ה מקו ימין שלמעלה מחוזה. בעשרה דירחא אנא איהו, במכוסה ואינה שלכם באתגליא, בגין חמש יומין אחרנין, משום שהם ה' ימים חג"ת נ"ה השניים דהיינו קו השמאל שלמעלה מחוזה. בט"ו דירחא אנא איהו, בחמשה עשר לחדש, כלומר עד חמשה עשר לחדש. אני הוא באתכסיא ואינו שלכם באתגליא, בגין חמש תליתאי, משום שהם ה' ימים חג"ת נ"ה השלישים, דהיינו קו האמצעי שלמעלה מחוזה, וע"כ עד חמשה עשר לחדש האורות מכוסים ואינו שלכם. אבל מחמשה עשר ולמעלה מתגלים האורות כי חמשה עשר ה"ס נקודת החוזה שממש מתחיל גילוי האורות כמ"ש לפנינו.

אבל ירחא שביעאה דילי איהו מסופא דאתון וכו'. כי כשהאורות כסדרן יורה על גילוי האורות, שכל פעם האורות מתרבים וכשהאורות למפרע כמו תשרי יורה כיסוי האורות, שהולכים ומתמעטים בחשבון. וכמו שהוא בכללות כן הוא בפרטות, דהיינו בכל חדש וחדש מ"ב חדשים, אשר חצי החדש הראשון הוא בבחינת למעלה מחוזה, והאורות מכוסים. ומחמשה עשר יום ולהלאה הוא למטה מחוזה, והאורות מתגלים. כמו שמבאר והולך.

(קכד) מ"ט כולי האי וכו': שואל, מהו הטעם שהוא מכוסה כל כך, דהיינו עד חמשה עשר לחדש. ומשיב, משום שכל החדש הזה הוא מעלמא עלאה, דהיינו מבינה, כי ששה חדשים הראשונים הם מבינה כנ"ל, ועולם העליון הוא בסוד חמש בכל זמן זמן, כלומר, בכל קו וקו יש בו חמש ספירות חג"ת נ"ה, ומשום זה חדש הזה הוא במכוסה ולא בגילוי, כי עולם העליון הוא במכוסה, וכל דבריו במכוסה. וחדש הזה הוא של הקביה בלבדו, ואינו

(קג) האי דילי, ברישא וכו': החדש הזה השביעי הוא שלי, בתחילת החדש אני הוא, במכוסה, בעשור לחדש אני הוא במכוסה, משום שאני בחמשה ימים הראשונים של החדש, ובחמשה ימים האחרים ובחמשה ימים השלישים. בתחילת החדש אני הוא משום שהוא ה' ימים הראשונים, בעשור לחדש אני הוא, משום שהוא ה' ימים האחרים, בט"ו לחדש אני הוא, משום שהוא חמשה השלישים. פירושו, שהחדש נחלק ג"כ לשנים על החוזה כמו י"ב חדשי השנה כנ"ל בדבור הסמוך. ויש בו ג' קוין למעלה מחוזה, שהם בינה, והם מכוסים עד החוזה וג' קוין מחוזה ולמטה הם בחינת המלכות עצמה והם מגולים. וכיון שהקוין נמשכים מבינה, שכוללת חמשה ספירות חג"ת נ"ה, ע"כ יש בכל קו ה' ספירות.

מטא בחדתותא דסיהרא, וסיהרא אשתלימת, ואתנהירת מאימא עלאה, וקיימא לאנהרא לתתאי מגו נהורא דלעילא, וע"ד אקרי ראשון, כד"א (ק) ולקחתם לכם ביום הראשון. עד השתא קיימי כלהו יומין ברזא עלאה, מכאן נחתין ז' לרזא תתאה.

קכה) ת"ח, ה מיומא עלאה הוּו אלין יומין קדמאין, רזא דעלמא עלאה, מאן דאין דינא דעלמא, דהא דינא לא אשתכח בהאי עלמא, אלא מדינא תתאה, ו דדא (ו) אלהי כל הארץ יקרא. דאי תימא דינא דעלמא דאין לעילא, א"ה לא אתקרי עלמא דחירו, עלמא דנהירו ז' דכל עלמין. עלמא דכל חייין, ה עלמא דכל חירו. ואי תימא מדינא דיצחק. אי איהו אתער דינא לגבי האי עלמא, לא יכלין כל עלמא למסבל, ו דההוא אשא תקיפא עלאה, לא אית מאן דסביל ליה, אלא אשא דלתתא, דאיהו אשא דסביל אשא.

חלופי גרסאות

מסורת הזחר

(ק) (ויקרא כג) משפטים קנט צ"ק. (ו) (ישעיה נד) ד ברזא. ה מוסיף אי מיומא. ו רזא; דהא; רזא דאלקי. ז ל"ג דכל עלמין. ח ל"ב עלמא דכל חירו. ט וההוא. י דאית.

ובעשור לחדש השביעי

הסולם

מאמר

העולם נידון למעלה, בבינה, א"כ לא היה הבינה, נקרא: עולם החירות, עולם שבו הארות של כל העולמות, עולם שבו כל החיים, עולם של כל החירות. וכיון שהבינה נקרא בכל השמות האלו, איך תאמר שיש בה דין לדון העולם. ואם תאמר, שהוא מדינו של יצחק, דהיינו הקו שמאל של הבינה, זה אי אפשר, כי אם היה מעורר דין לעולם הזה, לא היו יכולים כל העולם לסבול. כי אש חוק העליון הזה, של קו שמאל דבינה, אין מי שיוכל לסבל חוק מאש שלמטה שהוא מלכות, שהיא אש הסובל אש.

ואינו לכם, כיון שמגיע יום חמשה עשר לחדש שה"ס נקודת החזה כנ"ל בדבור הסמוך, אז מתגלה. כי מחזה ולמטה, הן בבחינת כללת השנה, שהוא ניסן, והן בבחינת כל חדש, שהוא יום החמשה עשר, כבר נחשב לבחינת המלכות עצמה והאורות מתגלים. הכל מגיע להתחדשות הלבנה, שכל האורות שהיו מכוסים מחזה ולמעלה באים מחזה ולמטה בהתחדשות הלבנה, שהוא מלכות, כי מחזה ולמטה כבר הוא בחינת הלבנה עצמה, ולא בינה. וע"כ הלבנה נשלמת והאירה מאמא עלאה, שהיא בינה, ועומדת להאיר למטה מן האורות שלמעלה. וע"כ נקרא יום חמשה עשר לחדש בשם ראשון, כמש"א ולקחתם לכם ביום הראשון כי עד עתה, דהיינו עד יום חמשה עשר, עמדו כל הספירות בסוד עולם העליון, שהוא בינה, מכאן מיום ט"ו, יורדים הספירות לסוד עולם התחתון, שהוא המלכות, וע"כ האורות מתגלים, וכיון שיום ט"ו הוא הראשון לאורות המגולים, ע"כ נקרא ראשון.

פירוש. הקו שמאל דבינה, שה"ס יצחק, להיותו במקום ג"ר, נמצא כל התעוררות שלו נבחן להמשכת החכמה ממעלה למטה, שהוא דין קשה מאוד. שהעולם לא היה יכול לסבול. משא"כ המלכות, שאע"פ שגם היא נמשכת מקו שמאל דבינה, שהוא אש חוק, עכ"ז כיון שהיא בחינת אור נקבה, המאירה רק ממטה למעלה אין הדין שבה קשה כל כך, והעולם יכול לסבול. ונמצא שהאש של קו שמאל דבינה אינו נתעורר רק להמלכות, שהיא אש שלמטה והמלכות יכולה לסבול, משום שהיא אור נקבה, וז"ש דההוא אשא תקיפא עלאה לא אית מאן דסביל ליה אלא אשא דלתתא. כי מתהפך בה לתארת הנקבה- המאירה

קכה) ת"ח מיומא עלאה וכו': בוא וראה, מיום העליון, דהיינו מבינה, היו אלו ימים הראשונים, שמקודם ט"ו לחדש, שה"ס עולם העליון, בינה, שואל, א"כ, מי דן דין העולם בראש השנה שהרי דין אינו נמצא בעולם הזה אלא מדין עולם התחתון, שזה אלקי כל הארץ יקרא. כי אם תאמר, שדין (דפ"י דף קפ"ו ע"א)

קכו) אלא, כמה דעלמא דא עלמא תתאה דכלהו עלמין. הכי נמי כל דינוי מעלמא תתאה, דאלהים שופט. ודא אקרי דינא עלאה על האי עלמא, ובגין דאיהו דרגא שביעאה, לא גזיר גזרה על בר נש, אלא מעשרין שנין ולעילא. קכז) אשגח האי סבא בר' שמעון, וחמא ליה דזלגין עינוי דמעין. אמר רבי שמעון, אי כ היא שביעאה, אמאי * מעשרין שנין ולעילא. אמר ליה, זכאה מאן דמליל על אודנין דשמעין.

קכח) ת"ח, בי דינא דלתתא בארעא, לא גזרין דינא על בר נש, עד תליסר שנין. מאי טעמא. בגין דשבקין שבע שנין לשביעאה, אלהי כל הארץ יקרא. ולית רשו לבר נש באינון שבע. ואינון שבע, לא שראן אלא על תליסר : דלתתא, דאינון כורסייא לגביה, ובגין כך, כל גזרין, וכל דינין דלתתא, מאינון שבע שנין דלתתא, כללא דעשרין שנין איהו.

חלופי גרסאות

כ הוא ; הכי ; הכי הוא. ל מוסיף דלתתא בארעא.

ובעשור לחדש השביעי

הסולם

מאמר

שהם כסא אליו, ומשום זה, כל הגורות וכל הדינים שלמטה, הם מאלו שבע שלמטה, שהוא הכלל של עשרים שנה. פירוש. בכל מצב של המלכות שיש בו דין, היא נקראת בית דין. ויש בה ב' מצבים של קטנות שהם דינים. א) כשמקבלת רק מבחינת נקודת החולם, שאז יש בה נפש רוח דקטנות. ודינים אלו הם בחינת דינים דנוקבא, ונקראת אז בית דין של מטה. מצב הב' הוא כשמקבלת מבחינת נקודת השורק, דהיינו שהיא עולה ומלבשת את הקו שמאל של בינה. שאז היא בבחינת חכמה בלי חסדים, (כנ"ל אות צ"ח) שאז משגת נשמה דקטנות. ודינים אלו נקראים דינים דדכורא, ונקראת אז בית דין של מעלה, מטעם שדינים אלו נמשכים מג"ר, דהיינו מנשמה דקטנות. והנה המלכות נקראת שבע, כנ"ל, וע"כ נפש רוח ונשמה שלה הם ג' פעמים שבע. באפן, שבמצב הא' דקטנות שאין לה רק נפש רוח דקטנות יש בה ב' פעמים שבע, שהם י"ד. ובמצב הב' דקטנות שיש לה גם נשמה, יש בה ג' פעמים שבע, שהם כ"א. וי"ס שבית דין של מטה הנמשך ממצב הא' של הקטנות דמלכות, אינם מענישים עד י"ג שנה ויום א', כי יום א' בשנה חשוב שנה, ויש שם ב' פעמים שבע, שהם י"ד, כעין בית דין של מטה, שהוא נפש רוח דקטנות שבמלכות. אבל בית דין של מעלה, שהוא בחינת נשמה דקטנות אינם מענישים עד כ' שנה ויום א', שיום א' בשנה

המאירה רק ממטה למעלה. שזה אינו קשה כל כך והעולם יכול לסובלו וכיון שרה"ש היא מחזה ולמעלה שהוא בינה, קשה, מי דן את העולם, כי בינה עצמה הוא עולם החירות, והקו שמאל שלה אם יתעורר לבדו, לא היה העולם יכול לסבול. קכו) אלא כמה דעלמא וכו' : ומשיב, אלא כמו שעולם הזה שלנו, הוא עולם התחתון של כל העולמות, כך כל דינין שלו הם מעולם התחתון שבאצילות, שהוא המלכות, הנקרא אלקים שופט, ודינים שלה נקראים דין עליון ביחס עולם הזה התחתון שלנו. וע"כ נבחנים כלפינו כמו דינים דבינה. ומשום שהיא מדרגה השביעית של ז"א, אינו גוזר גזרה על האדם אלא מעשרים שנה ולמעלה.

קכז) אשגח האי סבא וכו' : הביט זקן ההוא ברבי שמעון, וראוהו שעינוי נוזלים דמעות, אמר רבי שמעון, אם היא שביעית, למה היא דנה את האדם מעשרים שנה ומעלה. אמר לו, אשרי מי שמדבר לאזנים ששומעות.

קכח) ת"ח בי דינא וכו' : בוא וראה, בית דין שלמטה בארץ, אינם גוזרים דין על האדם, עד י"ג שנה. מהו הטעם. הוא משום שעוזבים שבע שנים לשביעי, אשר אלקי כל הארץ יקרא. ואין רשות לאדם באלו שבע, ואלו שבע אינם שורים אלא על י"ג שלמטה. (דפו"י דף קפ"ו ע"א *) דף קפ"ו ע"ב)

קכט) ודינא דעלמא בר"ה, על ידא דהאי דרגא איהו, דאיהו ממש קיימא בדינא על בניו ׀ בהאי עלמא, בגין לאתדכאה לגבי עלמא עלאה, בגין דלית ליה סיוע לסלקא ולאדכאה אלא מגו תתאי.

קל) וכד ישראל אינון בחמיסר יומין, כדין נטיל לבנוי, לפרשא גדפוי עלייהו, ולמחדי עמהון. וע"ד כתיב ולקחתם לכם ביום הראשון, פרי דא, איהו אילנא דאקרי עץ פרי, ואשתכח ביה פרי. עץ הדר: כד"א ׀ הוד והדר לפניו. מ"ט אקרי הדר, ומאן איהו הדר. ׀ אלא דא צדיק.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

מ בעלמא ול"ג בהאי. ג ל"ג אלא.

׀ (תהלים צו) ב"ב רטו צ"ב.

ובעשור לחדש השביעי

הסולם

מאמר

לגביה' ושבע הג', שהם נשמה דקטנות, אי אפשר שיתגלו זולת אחר שכבר המלכות השיגה י"ג שנים מנפש רוח דקטנות, הנחשבים לכסא לשבע הג', ובגין כך כל גזרין וכל דינין דלתתא, דהיינו הגזירות והדינים הנמשכים לבני אדם המטה שהם, מאינון שבע שנין דלתתא שה"ס ב"ד של מעלה, דהיינו שבע הג' של המלכות, שהוא עולם התחתון, שהוא נשמה דקטנות של המלכות, הם כללא דעשרין שנין, דהיינו ששבע הג' כולל בהכרח גם ב"פ שבע של נפש ורוח, כנ"ל, וכולל עשרים שנה, שב"ד של מעלה, דהיינו הנשמה דקטנות המלכות, מענישים אן. כמבואר.

קכט) ודינא דעלמא בר"ה וכו': והדין של העולם בראש השנה, על ידי מדרגה הזו היא דהיינו הנשמה דקטנות המלכות שהוא שבע הג' שהיא ממש עומדת בדין על בניה בעולם הזה, כדי להטהר אל עולם העליון, דהיינו כדי לקבל המוחין דגדלות מבינה, משום שאין לה עזרה לעלות ולהטהר אלא מתוך התחתונים. דהיינו שישוכו בחשובה ויעלו מ"ן.

מאמר ד' מינים

קל) וכד ישראל אינון וכו': וכשישראל הם בט"ו יום בחדש השביעי, אז הקב"ה לוקח את בניו, לפרוש כנפיו עליהם ולשמש עמהם וע"כ, כתוב ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, פרי זה, הוא אילן הנקרא עץ פרי דהיינו המלכות שנמצא בו פירות. עץ הדר, הוא כש"א, הוד והדר לפניו. מהו הטעם שנקרא הדר, ומי הוא הדר, אלא הוא צדיק, דהיינו יסוד, ונקראת המלכות פרי עץ הדר, דהיינו המלכות המושפעת מן היסוד הנקרא הדר.

בשנה חשוב שנה, ויש שם ג"פ שבע שהם כ"א.

וח"ש לעיל (אות קכ"ו) כמה דעלמא דא עלמא תתאה דכלהו עלמין, הכי נמי כל דינוי מעלמא תתאה, שהעולם שלנו אינו יכול לקבל רק ממלכות, ולא מבינה, ודא אקרי דינא עלאה על האי עלמא, שהדין של ראש השנה, אע"פ שבא ממלכות, נחשב כדין עליון הבא מבינה, כלפי עולם הזה שלנו. כי דין זה של ראש השנה הוא מחמת הלבשת המלכות את קו השמאל של הבינה, (כנ"ל) אות צ"ב בסולם ד"ה ביאור) שהוא דינים דדכורא ובחינת נשמה דקטנות של המלכות. וע"כ נחשב כלפינו לבחינת בינה, כי המלכות עולית אז לבינה, ונחשבת אז המלכות בינה ממש, כלפינו אנו, ובזה מתורץ הקושיא כיון שיום א' דרה"ש הוא בינה מאין יש דינים שם, והתירוצ' הוא, כי הדינים הם ממלכות שעלתה לבינה שהוא לנו בינה ממש.

וזה אמרו, בי דינא דלתתא בארעא לא גזרין דינא על בר נש עד י"ג שנין, דהיינו מצב הא' של קטנות המלכות, שהוא רק נפש רוח לבד דקטנות, שהם ב"פ שבע, שהם י"ד דהיינו י"ג ויום אחד כנ"ל, מאי טעמא, בגין דשבקין שבע שנין לשביעאה אלקי כל הארץ יקרא, כי בית דין שלמטה אין להם אחיזה אלא בב"פ שבע של נפש רוח דקטנות, ושבע הג' של נשמה דקטנות המה עוזבים בשביל המלכות הנקראת אלקי כל הארץ, ולית רישו לבר נש באינון שבע, כי אין רשות לאדם להתאחו בדינים של שבע הג', משום שנמשכים מעלית המלכות לבינה, ואין אדם משיג ושולט שם. ואינון שבע לא שראן אלא על תליסר דלתתא דאינון כורפייא (דפ"י דף קפ"ו ע"ב)

קלא אמאי אקרי הדר, והא אתר טמירא איהו דלית ליה גלויא, וצריכא לאתכסייא תדיר, ולית הדר אלא מאן דאתגלייא ואתחזי. אלא, אע"ג דאיהו דרגא טמירא, הדורא איהו דכל גופא, ולא אשתכח הדורא לגופא, אלא ביה. מאי טעמא. מאן דלית עמיה האי דרגא, לית ביה הדורא, למיעל ע בבני נשא. קלא לאו עמיה פ בדבורא, ז והדורא דקלא ק אתפסק מניה. דיקנא, והדורא דדיקנא לאו עמיה, ואע"ג דאתכסייא ההוא דרגא, כל הדורא דגופא ביה תליא. ואתכסי ואתגלייא. ובג"כ עץ הדר איהו, עץ דכל הדורא דגופא ביה תליא, ודא איהו ח עץ עושה פרי.

קלב כפת תמרים, הכא אתכלילת אתתא בבעלה בלא פרודא, כפות תמרים כחדא. וענף עץ עבות, תלתא. ועלין דיליה, דא בסטרא דא, ודא בסטרא דא, וחד דשליט עלייהו. וערבי נחל, תריין. דלית להו ריחא וטעמא, כשוקין בבני נשא. ר לולב נטיל כלהו, כחוטא דשדרה ש קיימא דגופא. ומה דנפיק לבר טפח, הכי הוא, בגין לאשלמא ולאפקא כלא, ולשמשא כדקא חזי. **קלג** ת בהני זינין, בעי בר נש לאתחזאה קמי קב"ה. עלין וטרפין דהני

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ח (בראשית א) ב"א פכ צ"א תקוני זהר ת"ו כא : ט עמיה. ע על בני. פ דכורא. ז ודבורא. ק אתפסד ; אתפסאת. ד מוסיף ובג"כ לולב. ש דקיימא. ת מוסיף צח ט"ד שי"ט קיב ט"ג שט"ו שכ"ט.

ד' מינים

הסולם

מאמר

כי העלים שלו הם שלשה, זה בצד ימין, וזה בצד שמאל, ואחד באמצע השולט עליהם. כי קו האמצעי מיוחד הימין והשמאל להיות אחד. וערבי נחל, הם שנים, דהיינו נצח והוד, שאין להם ריח וטעם, שהם כבחינת שוקים בבני אדם. לולב, שהוא יסוד, לוקח וכולל כולם, בדומה לחוט השדרה הנמצא בגוף. ומה שיוצא לחוץ מהמינים טפח למעלה, כך צריך להיות, כדי להשלים ולהוציא כל המדרגות ולשמש כראוי. פירוש. כי היסוד עולה דרך חוט השדרה ומוציא טפת הזרע מן מוח הדעת שבראש. ועל זה רומז הלולב שעולה ויוצא טפח מלמעלה מהדסים והערבות, שהם חג"ת ג"ה, שטפח זה יורה הדעת שבראש. שהלולב שהוא יסוד מגיע עד שם.

קלא אמאי אקרי הדר וכו' : שואל, למה נקרא היסוד הדר, והרי הוא מקום מכוסה שאין לו גילוי וצריך להתכסות תמיד, ואין הדר אלא מי שמתגלה ונראה. ומשיב אע"פ שהוא מדרגה מכוסה הוא הידורו של כל הגוף, ולא נמצא הידור לגוף אלא בו. מהו הטעם. הוא כי מי שאין לו מדרגה היא, אין בו הידור לבא בין אנשים, הקול אין עמו בדבורו, כי הידורו של הקול נפסק ממנו. זקן והדר זקן אין לו, הרי, אע"פ שמדרגה היא נתכסה עכ"ז, כל הידורו של הגוף בה תלויה, ומתכסה, ומתגלה בהידורו של הגוף. וע"כ הוא עץ הדר, דהיינו עץ שכל הידורו של הגוף בו תלוי, וזה הוא עץ עושה פרי. אבל המלכות נקראת עץ פרי.

קלב כפת תמרים, הכא וכו' : כפות תמרים הוא יסוד צדיק, כמ"ש צדיק כתמר יפרח כאן נכללה אשה בבעלה בלי פירוד. כי כתוב כפות תמרים ולא וכפות תמרים, שהו' תפטיק ביו פרי עץ הדר אל כפות תמרים, להורות שהם כפותים יחד. (כנ"ל פרשת ויחי אות רי"ט) כי יסוד ומלכות הם יחד. וענף עץ עבות : הם שלשה, דהיינו ג' קוין חג"ת, (דפו"י דף קפ"ו ע"ב)

קלג בהני זינין בעי וכו' : במינים אלו צריך האדם להראות לפני הקב"ה, שהם כנגד חג"ת נהי"מ, כנ"ל. העלים של אלו תמרים, דהיינו העלים שבעץ התמר, שנקראים בלשון ארמית טרפין, הם רומזים על כל שאר הצבאות, שמתאחדים באלו הכנויים, שהקב"ה נקרא בהם. וע"כ נצטוינו לקחת ד' מינים אלו, משום שצריכים לעורר למטה כעין של מעלה

תמרים, אינון כל שאר חילין דאתאחדן באינון כנויין דקב"ה אקרי בהון. בגין דבעינון א לתתא כגוונא דלעילא, דלית לך מלה בעלמא, דלא אית לה דוגמא לעילא, ב כגוונא דלעילא ג הכי אית לתתא, ובעו ישראל לאתאחדא ברזא דא דמהימנותא, קמי קב"ה.

קלד) כתיב (א בסכת תשבו שבעת ימים, דא ד הוא רזא דמהימנותא, ה והאי קרא על עלמא עלאה אתמר, והכי תנינן, כד אתברי עלמא, אתמר האי קרא.

קלה) כד שרא ו חכמה לנפקא, מאתר דלא ידיע ולא אתחזי, כדין נפיק חד ז [משחתא, ובטש, וההיא חכמתא עלאה, נציץ ואתפשט לכל סטרין, ברזא דמשכנא עלאה. וההוא משכנא עלאה, אפיק שית סטרין, וכדין ההוא נציצו דמשחתא נהיר לכלא, ואמר בסכת תשבו שבעת ימים.

קלו) מאן סכת חסר ו'. דא משכנא תתאה, דאיהו כעששיתא, לאחזאה לכל נהורין, וכדין אמר, בסכת תשבו שבעת ימים. מאן שבעת ימים. מעלמא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

א מוסיף לאתחדתא לתתא ; לאתאחדא. ב ל"ג כנוונא דלעילא. ג מוסיף ה"ג. ד ל"ג הוא. ה האי. ו מוסיף חכמה עלאה.

(א) (ויקרא כג) חלק א' בהשמטות רנו : חלק ב' קג : רנה :

דרך אמת ט] ר"ל מדה.

בסוכות תשבו

הסולם

מאמר

האיר לכל, ואמר בסכת תשבו שבעת ימים. קלו) מאן סכת חסר וכו' : מהו סכת חסר ו'. זה הוא משכן התחתון, דהיינו מלכות, שהוא כמו עששית, שהוא כלי מזכוכית שמשמיימים בתוכה נר להאיר, להראות כל האורות, ואז אמר התנוצצות המסך, בסכת תשבו שבעת ימים. מי הם שבעת ימים הם מעולם העליון, שהוא בינה, לעולם התחתון, שהוא מלכות, שכל שבעת ימים, שהם חג"ת נהי"מ דבינה, עומדים בקיומם להאיר לסכת הזו. ומי היא, זו סכת דוד הנופלת. סכת שלום. דהיינו המלכות. ועם הקדוש צריך לשבת תחת צלה בסוד האמונה, שהיא המלכות, ומי שיושב בצל זה, יושב באלו הימים העליונים של הבינה.

מעלה, שאין לך דבר בעולם שאין דבר דומה לו למעלה. ולהיפך, כעין של מעלה כך יש למטה, כי העולמות נחתמו זה מזה, והשורשים הם למעלה, שאין דבר בעולמות תחתונים שלא ימצא שורשו בעולמות העליונים. וע"כ שורשם של ד' המינים הם חג"ת נהי"מ שבאצילות, שצריכים ישראל להתאחד בסוד זה של האמונה לפני הקב"ה.

מאמר בסוכות תשבו

קלד) כתיב בסוכות תשבו שבעת ימים : זה הוא סוד האמונה, שהיא המלכות, שבטו"ה הזה היא מקבלת כל המוחין שלה. ומקרא זה נאמר על עולם העליון, שהוא בינה. וכך למדנו, כאשר נברא העולם נאמר מקרא הזה.

קלה) כד שרא חכמה וכו' : כשהתחילה החכמה, שהיא א"א עלאין הנקראים אבא וחכמה לצאת ממקום שאינו ידוע ואינו נראה, דהיינו מראש א"א, אז יצא מסך אחד והכה, וחכמה עליונה היא התנוצצה והתפשטה לכל הצדדים בסוד משכן העליון, שהיא ישו"ת הנקרא בינה, ואמא, ומשכן העליון ההוא הוציא ששה קצוות, שהם ז"א, ואז התנוצצות המסך (דפו"י דף קפ"ו ע"ב)

ביאור הדברים. שמתחלה נברא העולם במדת הדין, שהיא מלכות דצמצום א', ראה שאין העולם מתקיים, כי הכלים הנמשכים ממלכות דמדת הדין אינם ראויים לקבל אור העליון לתוכם, עמד ושתף עמו מדת הרחמים. דהיינו שהעלה המלכות למקום בינה שהיא מדת הרחמים. ואז נבקעו כל המדרגות לב' חצאים שכתר וחכמה נשאר בראש א"א, ובינה

עלאה לתתאה, דכלהו קיימי בקיומא, לאנהרא להאי סכת. ומאן איהי. דא
 (א) סכת דוד הנופלת. סכת שלום. ובעי עמא קדישא למיתב תחות צלהא, ברוא
 דמהימנותא, ומאן דיתיב בצלא דא, יתיב באינון יומין עלאין.
 קלז) וע"ד ז כלהו בסכת בסכת ׀ וחד בסוכות שלים, חד שלים, לאחזאה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז כלהו (חסרים) בסכת [בסוכות] חד שלים. ח ליג
 וחד בסוכות שלים.

ב) (עמוס ט) שמות מב צ"י.

בסוכות תשבו

הסולם

מאמר

עלאה, שהוא ג"ר דבינה, שנתקנו לאורא
 עלאין, נציין, בבחינת הקטנות שנפלו הבינה
 ותו"מ שלו למטה לבינה, ואתפשט לכל
 סטריין ברוא דמשכנא עלאה, היינו בעת
 גדלות, שהחזיר הבינה ותו"מ שלו עלתה אליו
 גם משכנא עלאה שהיא בינה וקבלה ממנו
 מוחין. ועד"ו, וההוא משכנא עלאה אפיק
 שית סטריין, שגם הבינה החזירה אליה בינה
 ותו"מ שלה שנפלו לזו"ן, שע"ז קבלו זו"ן
 המוחין דבינה, והבינה הוציאה ששה סטריין
 שהם זו"ן. וכדין ההוא נציצו דמשחתא,
 דהיינו סוד הארת המסך והמיעוט שנעשה
 ע"י עלית המלכות לבינה, נהיר לכלא, האיר
 מוחין דבינה לכל, דהיינו לז"א ולנוקבא,
 ואמר, אל המוחין, שהם חג"ת נה"י דבינה,
 כפכת תשבו שבעת ימים, דהיינו שיתפשטו
 אל המלכות הנקרא סכת חסר ו' ונבחק, שאמר,
 כי לולא הצל, שפירשו התמעטות האור, של
 נציצו דמשחתא שנעשה בבינה, שה"ס הסכך,
 לא היו נמשכים שבעת ימים, שהם חג"ת
 נה"י דבינה אל הסכת, שהיא המלכות למטה,
 אמנם גם בה אותו הצל של נציצו דמשחתא
 שה"ס הסכך, כי גם בה יש ע"ס, והמלכות
 שלה עלתה ג"כ למקום בינה שלה, ובינה
 ותו"מ שלה נפלו לבי"ע, שמחמת זה לעת
 גדלות כשמחזרת בינה ותו"מ שלה לאצילות
 עולים עמהם גם ב"ע בדרך המדרגה, לאצילות
 ומקבלים ממנה המוחין דשבעת ימים, באופן
 ששורש הסכך הוא בבינה, ומשם הוא אומר,
 בסכת תשבו שבעת ימים. וז"ש (באות קל"ד)
 האי קרא על עלמא עלאה אתמר, אמנם
 אותו הצל והסכך נמצא ג"כ במלכות, וע"כ
 היא נקראת סכה בלי ו', שהכוונה היא על
 אותו הסכך של הבינה הנמצא במלכות.

קלז) וע"ד כלהו כפכת וכו': וע"כ
 ככולם כתוב סכת סכת חסר ו' שהכוונה היא
 על המלכות כנ"ל, ובמקום אחד כתוב, בסוכות,
 מלא. תאחד המלא, הוא להראות, שמי שיושב

בצל

ובינה ותו"מ שלו נפלו לגוף, וכן כולם, (כנ"ל
 בראשית דף ד' ד"ה ביאור, ע"ש) שבזה
 נתמעטו כל המדרגות לר"ק בלי ראש. שמצב
 הזה מכונה נקודת החולם, ואח"כ לעת גדלות,
 ע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק חוזרת ויורדת
 המלכות ממקום בינה למקומה, וכל הצאי
 המדרגות שנפלו ממדרגתם חוזרים למדרגתם
 והמדרגות נשלמות שוב בג"ר, (כנ"ל בראשית א'
 דף צ' ד"ה בגין ע"ש) ומצב הזה מכונה נקודת
 השורק. שאז אותם בינה ותו"מ שחזרו
 למדרגתם לוקחים עמהם למעלה גם התחתון
 שהיו שורים בו בזמן נפילתם, והתחתון מקבל
 מחמת זה המוחין דעליון, (כנ"ל בהקס"ה דף
 כ' ד"ה ואמא. ע"ש) ונמצא שבעת קטנות נפלו
 בינה ותו"מ דישסו"ת, שהם אמא, לזו"ן, ובעת
 גדלות, שבינה ותו"מ חוזרים למדרגתם לבינה,
 לוקחים עמהם גם זו"ן למקום בינה, ואז מקבלים
 הזו"ן המוחין דבינה. ע"י הכלים דבינה ותו"מ
 דבינה, שהיו אצלם בזמן קטנות, כמ"ש שם.
 ונמצא עתה, שזו"ן ראוי לקבל אור העליון
 של בינה וכן כל העולמות ב"ע הנמשכים
 מהם. ואז נתקים העולם. ולולא עלית המלכות
 למקום הבינה, לא היה מציאות, שהעולם יוכל
 להתקים. (כנ"ל בראשית א' ד"ה וכבר עש"ה).

וזה אמרו (אות קל"ד) כד אתברי עלמא
 אתמר האי קרא, דהיינו בעת ששתף מדת
 הרחמים עם המלכות כדי שהעולם יוכל
 להתקים. כד שרא חכמה לנפקא מאתר
 דלא ידיע ולא אתחזי, דהיינו בעת שעלתה
 המלכות במקום בינה דראש א"א, ונשאר א"א
 בכתר והכמה, ובינה ותו"מ שלו נפלו לבחינת
 גוף שלו, ובינה זו שיצאה לחוץ מראש
 דא"א נתחלקה לשנים, הג"ר שלה נתקנו באורא
 עלאין, ונקראים חכמה, והז"ת שלה נתקנו
 בישסו"ת ונקראים בינה. וז"ש, כדין נפיק
 חד משחתא, דהיינו המסך של המלכות
 שעלתה לראש דא"א, וכמ"ש, דהיינו שהוציא
 הבינה דא"א לחוץ מראש, וההיא חכמתא
 (דפוי דף קפ"ו ע"ב)

דמאן דיתיב בצלא דא, יתיב באינן יומין עלאין לעילא, * דקיימין על האי תתאה, לאנהרא ליה, לחפא עליה, ולאגנא ליה, בשעתא דאצטריך. קלח) ותו, כלהו אקרונ סכות בשלימו, * וכתיב סכת חסר, דא עלמא תתאה, * דבעא בהני ז' יומין * קדישין, למיזן לשאר ממנן רברבן * דעמין, בעוד דאיהי נטלא חדוה בבעלה, ולא יקטרגון חדוותא, * בגין * דיתעדנן בהווא מזונא, קרבנין דלהון סגיאין יתיר משאר יומין, בגין דיתעסקון בהו, ולא יתערבון לבתר בחדוה דישראל. ומאן חדוה דישראל, * דא יומא * תמינאה דעצרת.

קלט) ות"ח, בעוד דאינון שאר ממנן חדאן, ואכלין בהווא מזונא דמתקני לון ישראל. אינון מתקני כורסייא לקב"ה מתתא, ולסלקא ליה לעילא, באינון זינין, * ובחדוה, ובהלולא, ולאקפא מדבחא. כדין איהי סלקא, ונטלא ברכאן וחדוה בבעלה.

קמ) ושאר חיוון רברבן ממנן * דעמין, אכלן ומדקן ורפסן ואתזנו. ואיהי נקטא נפשאן בענגין לעילא, כמה דאתמר. כיון דנחתא, והא נקטא כל ברכאן וכל קדושין וכל ענוגין, וישראל כל הני שבעה יומין הוו משכין * לה באינון

הלופי גרסאות

ט ל"ג מן דקיימין עד לחפא. י וכד איהו חסר כתיב סכת. כ ל"ג דבעא. ל דשאר עמין. ט ובגין. נ דיתערבבון ט ל"ג דא. ע ל"ג תמינאה. פ ובחידו. צ דשאר עמין. ק ליה.

בסוכות תשבו

הסולם

מאמר

ר"ח ושעיר לעזאזל, (כנ"ל אות ק') ומסעס מיעוט הוה להוין שרי האומות, היא נקראת סכת חסר ו'. ומהו שמזת ישראל. זהו יום שמיני העצרת.

קלט) ות"ח בעוד דאינון וכו': ובהו וראה, בעוד שאלו שאר הממונים שמחים ואוכלים מזון ההוה שישארל מתקנים בשבילם, דהיינו ע' פורים, באותו זמן, הם מתקנים כסא אל הקב"ה מלמטה, דהיינו שמתקנים המלכות להיות כסא להקב"ה, ולהעלות אותה למעלה, באלו ד' המינים, ובשמחת הווא, ובאמירת הלל, ובקפת המזבח, או היא, המלכות, עולה ומקבלת ברכה ושמחה בבעלה, בדיא.

קמ) ושאר חיוון רברבין וכו': ושאר החיות שהם ע' שרים הממונים על העמים, אוכלים ולועסים הדק והנשאר מאכילתם דרכו ברגליהם, וניחאנו. (דהיינו כמ"ש בחיה ה', בספר דניאל ז') דהיינו מע' פרים כנ"ל. והיא, המלכות, לוקחת הנפשות ומעלה אותן לתענוג העליון, לז"א, כמו שאמרנו, כיון שירדה

בצל זה, של נציצו דמשחחא הנ"ל, הוא יושב באלו ימים עליונים שלמעלה, דהיינו חגית נהי"מ דבינה, העומדים על התחתונה, שהיא מלכות, להאיר לה, ולכסות עליה, כי אותו הסכך דבינה נמשך גם אליה כנ"ל בדבור הסמוך, ולהגן עליה בשעה שהיא צריכה.

קלח) ותו כלהו אקרונ וכו': ועוד, יש לומר, שכולם נקראים סוכות במלואו, דהיינו הסכך דבינה והסכך דז"א, והכתוב, סכת חסר, זה הוא עולם התחתון, שהוא המלכות, שצריך בו ימים אלן הקדושים לזון שאר הממונים שרי העולם, שה"ט ע' פרים שמקריבים בו ימי הסוכות, שהיא צריכה להתמעט מאור ולעורר המחזין דשמאל, שהם האחוריים שלה, שמהם נזונים ע' שרים אלן, בעוד שהיא מקבלת שמחה בבעלה במחזין דפנים, וצריכה לזה, כדי שלא יקטרגו בעת השמחה, ונותנת להם להתעדן במזון ההווא, והקרבת שלהם מרובים יותר מבשאר הימים, כדי שיתעסקו בהם, ולא יתערבו אחר כך בשמחת ישראל. שהווא על דרך שנותנים להם חלק בשעיר (דסרי דף קפ"ו ע"ב *) דף קפ"ו ע"א)

עובדין דקא עבדין ומקרבין בהדה, כדין נחתא לקרבא בבנהא, ולמחדי לון יומא חד, וההוא יומא איהו ר יומא תמינאה, בגין דכל ז' ט יומין אחרנין בהדה. וע"ד איהו תמינאה, ותמינא יומין כחדא. ובגין כך אקרי עצרת: כנישין. כנישין כלהו בהאי יומא. ואקרי שמיני, ולית שמיני אלא מגו ט שבעה.

קמא) כתיב (ג) יהי שם יי מבורך. מאי מבורך. א אבל רזא חדא ידע חד מחברנא, במדברא אחזיאו ליה בחלמא, ורבי יצחק כפתורא שמיה. מאי מבורך. שירותא קשה, וסופיה רך. מ"ב קשה, ודינא איהו ב ודאי. כגוונא דא, יומא דר"ה מ"ב, דהא במ"ב ג אתוון אתברי עלמא, וע"ד אתברי בדינא. לבתר רך, דועל דא תנינן, כל כל שירותין קשין, וסופא דלהון רכין. ביומא דראש השנה מ"ב ה קשה בדינא. ביומא דעצרת רך בחדוה.

קמב) ת"ח, מה בין דינא עלאה, להאי דינא. דינא עלאה שירותא וסופא קשה, ולית מאן דיקום ביה, וכל מה דאזיל אתתקף, ובתר דשאר, לא סליק

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ר ל"ג יומא. ט ל"ג יומין. ת שביעאה. א מוסיף אלא כלא ידעי אבל. ב מוסיף ודאי, ולבתר רך. ג מוסיף וברזא דמ"ב אתוון. ד כגוונא דא ביומא דראש השנה ולא גרסינן מן וע"ד עד ביומא. ה לא גרסינן קשה.

יהי שם ה' מבורך

הסולם

מאמר

למדנו כל התחלות קשות וסוף שלהם רכים. כי ביום ראש השנה, מ"ב, בדין קשה, ביום שמיני העצרת רך בשמחה. פירוש. הנוקבא כולה נבנה מקו שמאל, וכל תקונה היא להכלל בחסדים שבימין. וע"כ בראש הנוקבא, שה"ס מ"ב, עוד לא נכלל השמאל בימין, וע"כ היא קשה, שיש בה דינים דשמאל בלי ימין. וסופה, כבר נכללה כולה בחסדים, דהיינו ביום שמיני העצרת ואז הוא רך. וזו"ה יהי שם ה' מבורך, ששם ה' שהיא הנוקבא הנקראת שם תהיה מ"ב ר"ך. מ"ב יורה, על ראש הנוקבא שה"ס ראש השנה. שאז הוא קשה. רך, יורה, על שמיני העצרת שאז היא רך.

שירדה והיא אוזות כל הברכות וכל הקדושות וכל התענוגים, שישאל המשיכו לה בכל אלו שבעת הימים, באלו המעשים שעשו והקריבו לה, אז ירדה להתקרב לבניה, ולשמח אותם יום אחד, ויום ההוא הוא יום השמיני, משום שכל ז' ימים האחרים עמה, כנ"ל, וע"כ היא שמינית, והיא שמונה ימים יחד, ומשום זה נקראת עצרת, שפירושו קבוץ, שכל ז' ימים מתקבצים ביום השמיני ההוא, ונקראת שמיני דהיינו שמיני העצרת. ואין שמיני אלא מתוך שבעה. וע"כ נקראת בשני שמות, נקראת שמיני להיותה שמיני לז' הימים, ונקראת עצרת, להיותה כולל בתוכה כל שבעת הימים יחד.

מאמר יהי שם ה' מבורך

קמא) ת"ח מה בין וכו'; בוא וראה, מה בין דין עליון, דהיינו קו שמאל מבינה, שה"ס יצחק, שהוא אור זכר, לדין הזה של הנוקבא. דין עליון שבזכר, המאיר מלמעלה למטה, ההתחלה והסוף קשים, ואין מי שיוכל לעמוד בדינים ההם, וכל מה שהולך ונמשך הוא מתחזק, ואחר שהתחיל, אינו עוזב אותו, עד שאוכל ומכלה הכל ולא נשאר כלום, אבל דין האחר שלמטה, דהיינו שבמלכות, שהיא אור נקבה המאירה ממטה למעלה, ההתחלה קשה, דהיינו בראש השנה, וכל מה שהולך ומתפשט

מאמר יהי שם ה' מבורך : מהו מבורך. אבל סוד אחד, ידע אחד מן החברים שלנו, שהראו לו בחלום, ושמו ר' יצחק כפתורא. ואמר, מהו מבורך. הוא שהתחלתו קשה וסופו רך. כי מבורך, הוא אותיות מ"ב ור"ך, מ"ב, הוא קשה, והוא דין ודאי, כעין זה יום של ראש השנה, הוא מ"ב, כי במ"ב אותיות נברא העולם דהיינו בל"ב אלקיט, ועשרה מאמרות, שהם מ"ב, וכן יש מ"ב אותיות מן ב' דבראשית עד ה' של המלה ובוהו, וע"כ נברא בדין, ואח"כ רך. וע"כ (דפריי דף קפ"ז ע"א)

מניה, עד דאכיל ושצי כלא, דלא אשתאר כלום. אבל דינא אחרא דתתא, שירותא קשה, וכל מה דאזיל אתחלש, עד דנהיר אנפין, כגוונא ודנוקבא דחלש חילהא. קמג) אימתי אתער דינא דלעילא למשרי על עלמא. ביומא דטופנא. ועל דא לא אשתאר כלום בעלמא, בר ההוא תבותא דנח, דאיהי כגוונא עלאה, דסביל לההוא תוקפא. ואי לאו דזמין קב"ה, ואשתכח ברחמי על עלמא, כל עלמא אתאביד, דכתיב ז) יי' למבול ישב, וע"ד לא שריא דינא דלעילא על עלמא, דלא יכיל עלמא למסבל ליה, אפילו רגעא חדא.

קמד) אדהכי הוה ר' שמעון בכי וחד. זקפו עיינין, וחמו חמשה מאינון פרושים, דההו אזלי אבתריה, למתבע ליה. קמו. אמר ר' שמעון, מכאן ולהלאה מה שמך. אמר, נהוראי סבא, בגין דנהוראי אחרא אית גבן. אזלו ר' שמעון ואינון חברייא עמיה תלת מילין, אמר רבי שמעון, לאינון אחרנין, ז מה ארחא דא גביכו. אמרו, למתבע ליה להאי סבא, דמימיו אנן שתאן ח במדברא. אתא ר' שמעון ונשקיה, אמר ליה, נהוראי שמך, ונהורא ט אנת, ונהורא עמך שרי. קמה) פתח ר' שמעון ואמר, ה) הוא גלא עמיקתא ומסתריתא. ידע מה בחשוכא ונהורא עמה שרא. הוא גלה עמיקתא ומסתריתא, קב"ה גלי עמיקתא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו מוסיף דא דנוקבא ; דא דינא דנוקבא. ז ומה. ח ל"ג במדברא. ט אנא. י ל"ג מן ידע עד קב"ה.

ז (תהלים כט) ב"ב רי צ"ב. ח (דניאל ב) בא כג צ"ו.

ידע מה בחשוכא

הסולם

מאמר

מה שמך. אמר, נהוראי סבא. משום שיש נהוראי אחר אצלנו ע"כ קוראים לי נהוראי סבא. הלכו ר"ש והחבריא שלו עמו שלשה מילין. אמר ר' שמעון לאלו אנשים האחרים, למה הוא הדרך הזה לכם. אמרו לו, באנו לבקש לזקן הזה, שיאמר לנו תורה, כי מימיו אנו שותים במדבר, כלומר, שהם תלמידיו שבמדבר, בא ו"ש ונשקו לאותו זקן. אמר לו נהוראי שמך, ואור אתה, והאור שורה עמך. כי נהוראי פירושו אור.

קמה) פתח ר"ש ואמר וכו'; פ"ש ואמר, הוא גלה עמיקתא ומסתריתא ידע מה בחשוכא ונהורא עמה שרא. הוא גלי עמיקתא ומסתריתא, היינו שהקב"ה מגלה עמוקות ונסתרות, שכל עמוקות הסתומים העליונים הוא מגלה אותם. דהיינו קו אמצעי המגלה העמוקות שבב' הקוין דבינה. ומה הטעם שגילה אותם. הוא משום שידע מה בחשך, דהיינו בחשך דשמאל, ששם נשקע אור החכמה, מטעם חוסר חסדים, ואם לא היה החשך לא היה אח"כ מתגלה האור על ידי קו האמצעי, והוא יודע מה בחשך, דהיינו שכלל

ומתפשט הוא נחלש, עד שמאיר המחזין דפנים בשמיני עצרת. וזה דומה לנקבה, שכחה חלש. וכבר נתבאר לעיל (אות קכ"ה בהסולם ד"ה פירוש).

קמג) אימתי אתער דינא וכו'; שואל, מתי נתעורר הדין של מעלה, מזכר, לשרות על העולם, ומשיב, ביום המבול. וע"כ לא נשאר אז כלום בעולם חוץ מהתיבה של נת. שהיא כעין התיבה העליונה, שהיא המלכות, הסובלת לאותו תוקף הדין, שהיא אשא דסביל אשא (כנ"ל אות קכ"ה) ואם לא שהכין לו הקב"ה התיבה, ונמצא ברחמים על העולם, היה נאבד כל העולם. שכתוב, הוי"ה למבול ישב, ששם הוי"ה הוא רחמים. ועל כן מאז ולהלאה, אין שורה הדין של מעלה על העולם, כי העולם לא היה יכול לסובלו אפילו רגע אחד.

קמד) אדהכי הוה ר"ש וכו'; בתוך כך היה ר' שמעון בוכה ושמה. נשאו עיניהם וראו, חמשה אנשים מאלו פורשי המדבר, שהיו הולכים אחר הזקן לבקש אותו, לומר להם תורה. קמו. אמר ר' שמעון מכאן ולהלאה (דמו"י דף קפ"ו ע"א)

ומסתרתא, דכל עמיקין סתימין עלאין איהו גלי לון. ומאי טעמא גלי לון. בגין דידע מה בחשוכא. דאלמלא חשוכא לא אתידע נהורא. ואיהו ידע מה בחשוכא. ובגין כך גלי עמיקתא ומסתרתא, דאי לאו חשוכא לא יתגליין עמיקין ומסתראן. ונהורא עמה שרא. מאן נהורא דא. נהורא * (דאתגלייא מגו חשוכא. קמו) כ ואנן מגו חשוכא דהוה במדברא, אתגלי לן נהורא דא. רחמנא ישרי עמך נהורא, בעלמא דין, ובעלמא דאתי. אזלי ר"ש וחברייא, אלין תלת מילין אבתריה, אמר ליה, אמאי לא אזלי אלין עמך ל כקדמיתא. א"ל, לא בעינא לאטרחא לבר נש עמי, השתא דאתו נזיל כחדא. אזלו, ור"ש אזל לארחיה. א"ר אבא, הא אנן ידענא שמייה, ואיהו לא ידע שמייה דמר, י אמר ליה, מניה ידענא דלא מ לאתחזאה.

חלופי גרסאות

כ ל"ג ואנן מגו חשוכא דהוה. ל בקדמיתא. מ לאתחזאה.

דרך אמת י [שהרי הוא לא שאל שמי וע"י זה ידענא שלא להגיד אדם את שמו בלי שאלה שיסאלוהו מה שמו.

ידע מה בחשוכא

הסולם

מאמר

אחריו. אמר לו ר"ש למה לא הלכו עמך. חמשה האנשים שלך מתחילה, אלא שבאו עתה. אמר לו הזקן, לא רציתי להטריח לאדם שילוו אותי, עתה שבא, נלך ביחד. הלכו. ור"ש הלך לדרכו. אמר לו רבי אבא. הרי אנו יודעים שמו של הזקן, והוא אינו יודע שמו של אדוני. אמר לו ממנו אני יודע שלא להתראות. שהרי לא אמר לי שמו מטרם ששאלתינו.

שכלל אותו בקו ימין, ומשום זה גלה עמוקות ונסתרות, שאם לא החשך דשמאל לא היו נגלות עמוקות ונסתרות. ואז, ונהורא עמה שרא. מהו אור הזה. הוא אור שנגלה מתוך החשך, שהוא חכמה. קמו) ואנן מגו חשוכא וכו' : ואנו, מתוך החשך שהיית במדבר נגלה לנו אור הזה. הרחמן ישרה עמך אור בעולם הזה ובעולם הבא. הלכו ר"ש והחברים ג' מלין (דפו"י דף קפ"ו ע"א *) דף קפ"ו ע"ב)

פרשת כי תשא

(א) וידבר יי אל משה לאמר. כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם וגו', ר' אבא ור' אחא ור' יוסי הוו אזלי מטבריה לצפרי. עד דהוו אזלי, חמו ליה לר' אלעזר דהוה אתי, ור' חייא עמיה. א"ר אבא, ודאי נשתתף בהדי שכינתא. [א] אוריכו להו, עד דמטו לגבייהו. כיון דמטו גבייהו, א"ר אלעזר, ודאי כתיב, [ב] עיני יי אל צדיקים ואזניו אל שועתם. האי קרא קשיא וכו'. *

(ב) ת"ח, הא אוקמוה, לית ברכתא דלעילא שרייא על מלה דאתמני. ואי תימא, ישראל היך אתמנון. אלא כופרא נטיל מנייהו, והא אוקמוה, וחושבנא לא הוי עד דאתכניש כל ההוא כופרא, וסליק לחושבנא. ובקדמיתא מברכין להו לישראל, ולבתר מנין ההוא כופרא, ולבתר אהדרן ומברכין לון לישראל. אשתכחו ישראל מתברכאן בקדמיתא ובסופא, ולא סליק בהון מותנא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (שמות ל) חלק ב' רכה : זהר חדש מג ט"ד שי"ז. א בדפו"י כתבו זה המאמר תמצאנו בפרשת פקודי (תהלים לד) ויצא קמב צ"ג. דף רכ"ה ע"ש כי שם מקומו.

דרך אמת [א] המתינו להב.

ונתנו איש כפר נפשו

הסולם

מאמר

(ב) ת"ח הא אוקמוה וכו' : בוא וראה. הרי העמידו, שאין ברכה עליונה שורה על דבר שנמנה. ואם תאמר, ישראל איך נמנו. אלא לקח מהם כפר נפשם, והעמידו, שלא עשו חשבון עד שנתקבץ כל הכופר ההוא והוא עלה לחשבון. ונמצא שמתחילה מברכים את ישראל בעת קבלת הכפר, ואח"כ מנו את הכפר, ואח"כ חוזרים ומברכים את ישראל. ונמצא שישראל נתברכו בתחילה ובסוף ולא היה בהם נגף. מותנא

(א) וידבר ה' אל משה לאמר כי וגו' : ר' אבא ור' אחא ור' יוסי היו הולכים מטבריה לצפרי. בתוך שהיו הולכים ראו את ר' אלעזר שהיה בא ור' חייא עמו. א"ר אבא ודאי נשתתף עם השכינה. המתינו להם עד שבאו אליהם. כיון שבאו אליהם, א"ר אלעזר, ודאי כתוב עיני ה' אל צדיקים ואזניו אל שועתם, מקרא זה קשה. (סיום הדברים הוא בפרשת פקודי אות פ"ח ולהלאה).

(דפו"י דף קפ"ז ע"ב)

ג) מותנא אמאי סליק במניינא. אלא בגין דברכתא לא שרייא במניינא, כיון דאסתלק ברכתא, סטרא אחרא שריא עליה, ויכיל לאנוקא, בגין כך נטלין כופרא ופדיונא לסלקא ב עליה מניינא, והא אוקמוה, ואתמר.

רעיא מהימנא

ד) פקודא ב ליתן מחצית השקל בשקל הקדש. ג מאן מחצית השקל איהו כגון חצי ההין, ודא ו, ממוצע בין שני ההיין. אבנא למשקל ד בה, דא י, עשרים גרה השקל: דא יו"ד. העשיר לא ירבה, דא עמודא דאמצעיתא, לא ירבה על י. והכי אתמר בס"י, עשר ספירות בלימה, עשר ולא אחד עשר. והדל לא ימעט, דא צדיק, לא ימעט מעשר, כד"א עשר ולא תשע. ה ממחצית השקל, דאיהו י

חלופי גרסאות

ב מעלייהו. ג מוסיף רעיא מהימנא מאן. ד בהדה וליג בה דא. ה מחצית השקל עשר הוא: מוסיף ממחצית השקל דאיהו י מחצית השקל עשר הוא.

דרך אמת ב] עיי' בפרדס שער י' באור מאמר זה.

מחצית השקל

הסולם

מאמר

דשמאל כנודע. בשקל הקדש, היינו המשכת החכמה, אשר מדרגה שלמה היא עשרים גרה השקל, כי במדרגה השלמה יש בה ע"ס דאור זכר המושפע ממעלה למטה, וע"ס דאור נקבה המושפע ממטה למעלה. והם עשרים ספירות, ולהיותם מבחינת השמאל הם מכונים עשרים גרה, מלשון גר הייתי בארץ נכריה. מחצית השקל, שהוא עשר ספירות דאור זכר, תרומה לה, צריך להרים אותו לה, ולא להמשיכו. אלא להמשיך המחצית של אור נקבה בלבד. שהוא ממטה למעלה.

וזה אמרו. מאן מחצית השקל. איהו כגון חצי ההיין, דהיינו חצי מדה, ומפרש, ודא ו' ממוצע בין שני ההיין, כי הו' ה"ס קו האמצעי, שנק' מתקלא, השוקל ב' האורות ימין ושמאל שה"ס ב' ההיין שלא יהיה השמאל גדול מימין. (כנ"ל בספרא דצניעותא אות ג') ועל כן ממעט השמאל, שלא יאר ממעלה למטה, אלא ממטה למעלה בלבד, ואז הוא שוה עם הימין המאיר ממעלה למטה, ע"ש. הרי שהו' מחלק ועושה מחצית השקל תרומה לה. שהוא המחצית שממעלה למטה דשמאל. כמבואר.

וזה אמרו. אבנא למשקל בה דא י, עשרים גרה השקל דא יו"ד. כי יוד במילואה, יורה על מדרגה שלמה, שאור זכר ה"ס י' ואור נקבה ה"ס יו"ד, שהן בגימטריא י' שביחד הם עשרים, בסוד עשרים גרה השקל, ואומר, שאבן ששוקלים בה התרומה לה.

ג) מותנא אמאי סליק וכו': שואל למה עולה נגף בסבת מנין. ומשיב, אלא משום שהברכה אינו שורה בדבר שבמנין, וכיון שנסתלק הברכה, שורה עליו הסטרא אחרא, והוא יכול להזיק. משום זה מקבלים כפר ופדיון להעלות המנין עליו. וכבר העמידוהו ולמדנו.

רעיא מהימנא

מאמר מחצית השקל

ד) פקודא, ליתן מחצית השקל בשקל הקדש: שואל, מהו מחצית השקל. ומשיב, הוא כמו חצי ההין וזהו ו' שהוא ממוצע בין ב' ההיין. אבן לשקול בה, הוא י, עשרים גרה השקל, הוא יו"ד. העשיר לא ירבה, זהו עמוד האמצעי, שהוא ז"א, שלא ירבה על י'. וכך למדנו בספר יצירה, עשר ספירות בלימה, עשר ולא אחד עשר. והדל לא ימעט, זהו צדיק, שהוא יסוד, לא ימעט מעשר, כש"א בספר יצירה, עשר ולא תשע. מומחצית השקל שהוא י'.

ביאור הדברים. ומוכרחים תחלה להבין פנימיות המקראות שבפרשה. כי תשא את ראש, היינו כשתמשיך ג"ר לבני ישראל, כי הג"ר נקראים ראש. לפקודיהם, היינו בסוד ג' נקודות חולם שורק חירק, ונתנו איש כפר נפשו לה, היינו שינור מלהמשיך הג"ר דחכמה שבשמאל, אלא יעלה אותם לה, ולא יהיה בהם נגף, אבל אם ימשיך הג"ר דחכמה יהיה בהם ח"ו נגף, דהיינו מכת הדינים (דפו"י דף קפ"ז ע"ב)

רעיא מהימנותא

ה) א"ל רעיא מהימנא, ואת בשמים, רחים את ממאריך, לית תוואה בכל אינון מלין יקירין דיפקון מפומך, דהא מאן דאיהו מלכא, או ברא דמלכא, לית תוואה, דיפקון מרגלאין בפתוריה, מליין סגולות, מליין נהורין. לבר נש אחרא, איהו תוואה. א"ל בריך את רעיא מהימנא. מתמן ואילך אימא את, דעלאין ותתאין נחתו למשמע מינך. אמר ליה, אשלים מלולך, אמר ליה, לא אית כען למימר יתיר, אימא את עד זמנא אחרא.

ו) פתח רעיא מהימנא, פקודא בתר דא, לקדש את החדש. בגין דסיהרא קדישא איהי כלה, דמתקדשת * ע"פ ב"ד, דאיהו גבורה, בגין דתמן ליואי, דאתמר בהו וקדשת את הלויים. ולבתר דאתחזי סיהרא דיאותו לאורה, מברך עליה ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם, אשר במאמרו ברא שחקים, וברוח פיו כל צבאם. ובמי מתקדשת ומתברכת, בתפארת בגין דאיהו עטרת תפארת לעמוסי בטן. ע"כ ⁱⁱ

ז) רבי יוסי ור' חייא הוו אזלי בארחא, עד דהוו אזלין רמש ליליא, יתבו.

חלופי גרסאות

ו מוסיף מלאך את. ז יאות ול"ג לא אית. ח בדפו"י כתב תצא דף רפ"ב כי ישבו אחים יחדיו וכו'; פקודא בתר דא לקיים פריה ורביה.

מחצית השקל

הסולם

מאמר

וע"כ אין פלא בכל אלו דברים יקרים היוצאים מפ"ך, כי מי שהוא מלך או בן מלך אין פליאה שעולים מרגליות על שלחנו, מלאים סגולות, מלאים אורות. לאדם אחר ממך היה זה פלא. אמר לו ברוך אתה רעיא מהימנא, משם והלאה אמור אתה. כי עליונים ותחתונים ירדו לשמוע ממך. אמר לו השלם דבריך. אמר לו אין לי עתה לומר יותר עד זמן אחר, אמור אתה.

ו) פתח רעיא מהימנא וכו': פתח רע"מ. המצוה שלאחר זו היא לקדש את החדש. כי הלבנה הקדושה, דהיינו המלכות, היא כלה, שמתקדשת ע"פ בית דין שהוא גבורה דו"א, כי המלכות נבנית מצד שמאל שהוא גבורה, כי שם בגבורה דו"א, הם הלויים שנאמר בהם וקדשתם את הלויים. כן המלכות שהיא מגבורה דו"א, צריכה ג"כ קדושה. ואחר כך שהלבנה נראית ויהנו מאורה, דהיינו אחר שקבלה מוחין, מברך עליה, ברוך אתה ה' אלקיני מלך העולם אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם. ובמי היא מתקדשת ומתברכת, הוא בתפארת משום שהיא תפארת לעמוסי בטן. (ע"כ רע"מ).

מאמר פולחנא דשמשא

ז) רבי יוסי ור' חייא וכו': ר"י ור"ח

היו

לה, היא י' דהיינו אור הזכר שממעלה למטה ומקבלים לעצמם רק ה' של אור הנקבה, שהוא מאיר ממטה למעלה. וו"ש העשיר לא ירבה, זהו עמוד האמצעי, שהוא מבחינת עצמותו נוטה לימין לחסדים, ואינו צריך לחכמה ע"כ נקרא עשיר. ונאמר לו שלא ירבה על י', כלומר שלא יעלה ג"כ משהו מאור הנקבה להיות תרומה לה, אלא שיעלה רק ה' של אור הזכר ולא כלום מאור הנקבה. והכי אתמר בספר יצירה עשר ספירות בלימה עשר ולא אחד עשר, ואם ז"א ירבה על מחצית השקל, דהיינו שיעלה גם מדת מה מאור הנקבה נמצא שהעלה אחד עשר ספירות, דהיינו יותר מעשר. והדל לא ימעיט, דא צדיק, כי יסוד נוטה לחכמה וצריך לה, וע"כ נקרא בערכה דל, לא ימעיט, מעשר, שלא ישאיר מדת מה מע"ס דאור הזכר, שלא יעלה לה, מחמת חשקו בחכמה במדה מרובה, כד"א, עשר ולא תשע, כי אם יפחית מדה מעשר ספירות דאור זכר שלא יעלה אותה, נמצא שלא העלה עשר בשלמות אלא תשע. וצריך להיות עשר ולא תשע.

ה) א"ל רעיא מהימנא וכו': נראה שבעל המאמר הנ"ל היה ר"ש. ואמר לו רעיא מהימנא, אתה בשמים, אהוב אתה מאדונך, (דפו"י דף קפ"ז ע"ב * ד קפ"ח ע"א)

אדהו יתבין, ^ו שריאת צפרא · לאנהרא, קמו ואולו. א"ר חייא, חמי אנפוי דמזרח דקא מנהרין, השתא כל אינון בני מדינחא דטורי נהורא, סגדין לגבי האי נהורא, ^כ דנהיר באתר דשמשא, עד לא יפוק, ופלחין ליה, דהא כיון דנפיק שמשא, כמה אינון דפלחין לשמשא. ואלין אינון דקא פלחין לנהורא ^ט דא, וקראן להאי ^נ נהורא, אלהא דמרגלא דנהיר. ^ג ואומאה דלהון באל"ה דמרגלא דנהיר.

(ח) ואי תימא ^ו פולחנא דא למגנא ^ט הוא. מיומין עתיקין קדמאין, חכמתא ידעו ביה. בזמנא דשמשא נהיר, עד לא יפוק, ההוא ממנא דפקיד על שמשא, נפיק, ואתוון קדישין דשמא עלאה קדישא רשימן על ^פ רישיה, ובחילא דאינון אתוון, פתח לכל ^ז כוי שמיא ובטש בהו, ועבר. וההוא ממנא עאל גו ההוא זהרא דנהיר סחרניה דשמשא, ותמן שכיח, עד דנפק שמשא, ואתפשט בעלמא. (ט) וההוא ממנא, איהו פקידא, על דהבא, ועל מרגלן סומקן. ואינון פלחין לההוא דיוקנא דתמן, ובנקודין וסימנין דירתו מקדמאי מיומין עתיקין, אזלי וידעי נקודין דשמשא, למשכח אתרין דדהבא ומרגלן, א"ר יוסי, עד כמה יהון פולחנין סגיאין אלין בעלמא, דהא שקרא לית ליה קיימין ^ז לקיימא. (י) פתח ^ח אידך ואמר, ^ט שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ג) (משלי יב) וירא קב צ"ה. ^ו נהיר יממא אמרו קום וניהך קמו ואולו שריאת צפרא לאנהרא; נהר יממא אמרו קום וניהך (קמו) ואולו שריאת צפרא לאנהרא. ^י מוסיף לאנהרא אמרו קום וניהך. ^כ ל"ג מן דנהיר עד ופלחין. ^ל מוסיף ליה עד לא יפוק שמשא. ^מ דקא קראן. ^נ מוסיף נהורא דנהיר באתר דשמשא עד לא יפוק. ^ס ל"ג פולחנא; דא פולחנא. ^ע הוה. ^פ מוסיף רישיה דשמשא. ^צ ל"ג לקיימא. ^ק ל"ג אידך; ^ר חייא. דרך אמת ^ג ושבועה שלהם. ^ד חלוני רקיע.

מאמר

הסולם

פולחנא דשמשא

אלו האותיות הוא פותח כל חלוני השמים, ומכה בהם, ועובר. וממונה ההוא נכנס תוך זהר ההוא המאיר סביב השמש, מטרם שיוצא, ונמצא שם עד שיוצא השמש ומתפשט בעולם. (ט) וההוא ממנא איהו וכי: וממונה ההוא הוא פקיד על זהב ועל מרגליות אדומות. והם עובדים לאותה הצורה אשר שם בתוך אור השמש, שהיא הממונה, ובנקודות ובסמנים שירשו מראשונים מימים קדמונים, הולכים ויודעים נקודות השמש, למצוא מקומות הזהב והמרגליות. אמר ר' יוסי עד מתי יהיו עבודות מרובות אלו בעולם. הרי שקר אין לו עמודים לסמוך עליהם להתקיים.

מאמר שפת אמת תכון לעד (י) פתח אידך ואמר וכי: פתח האחר ואמר, שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. בוא וראה, אם כל בני העולם היו עובדים לשקר, היה כן, שהיו מתבטלים, אבל

היו הולכים בדרך. בעוד שהיו הולכים החשיך הלילה, ישבו. בעוד שהיו יושבים התחיל השחר להאיר. קמו והלכו. אמר ר' חייא, ראה, שהאיר פני המזרח, עתה כל אלו בני המזרח, של הרי האור, משתחווים לאור הזה שמאיר במקום השמש, מטרם שיוצא על פני הארץ, ועובדים אליו. כי אחר שיוצא השמש כמה הם שעובדים לשמש. ואלו הם העובדים לאור זה של הארת השחר, וקוראים לאור הזה, אלהים של המרגליות המאירה. והשבועה שלהם היא, באלהים של מרגליות המאירה. (ע"י להלן אות ע"ט בהסולם).

(ח) ואי תימא פולחנא וכי: ואם תאמר, שעבודה זו הוא בחנם. הרי מימים עתיקים ראשונים, ידעו חכמה בזמן שהשמש מאיר, מטרם שיוצא על פני הארץ, שאז ממונה ההוא שנפקד על השמש יוצא, ואותיות קדושות של שם העליון הקדוש רשומות על ראשו, ובכח (ספ"י דף קפ"ח ע"א

ת"ח, אלו כל בני עלמא הוו פלחין לשקרא, הוה הכי, אבל ר האי נהורא וזהרא דנהיר, ודאי קשוט איהו. ככבי רומא דרקיעא קשוט אינון. אי בטפשו וחסרונא ה דדעתא דלהון, אינון אמרי וקראן להו אלהא, לא בעי קב"ה לשיצאה עובדוי מעלמא. אבל לזמנא דאתי לא ישתצון ככביא ונהורין דעלמא. אבל מאן ישתצי. אינון דפלחו לון.

יא) וקרא דא הכי הוא. שפת אמת תכון לעד, אלין ישראל, דאינון שפת אמת. ט) יי' אלהינו יי' אחד. וכלא איהו אמת, ורזא דאמת, ומסיימי יי' אלהיכם אמת. ודא איהו שפת אמת תכון לעד.

יב) ועד ארגיעה, ועד רגע מבעי ליה, מאי ארגיעה. אלא, עד כמה יהא קיומא דלהון בעלמא, עד זמנא א דייתי, ויהא לי נייחא מפולחנא קשיא ב דעלוי. ובזמנא דארגיעה, ישתצי לשון שקר, ג אינון דקראן אלהא, למאן דלאו הוא אלהא. אבל ישראל דאינון שפת אמת, כתיב בהו, ה) עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו.

יג) אדכרנא חדא זמנא דהוינא אזיל ד בהדי ר' אלעזר, פגע ה ביה הגמונא, א"ל לר' אלעזר, אנת ידעת מאורייתא דיהודאי. א"ל ידענא. א"ל, לית אתון אמרין דמהימנותא דלכון קשוט, ואורייתכון קשוט, ואנן דמהימנותא דילן שקר, ואורייתא דילן שקר. והא כתיב שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד) (דברים ו) בא סו צ"ס. ה) (ישעיה מג) חלק ג' ר ל"ג האי. ש דחסרונא. ת ל"ג דדעתא. א דיתן. ב דעלי. ג מוסיף לשון [מה] ישתצי מאינון [דאינון]. ערה. ז בהדיה דר'. ה בגברא חזא; בהגמון אחר [חר]; ביה הגמונא חר.

שפת אמת תכון לעד

הסולם

מאמר

כי ארגיעה פירושו יהיה לי מנחה. ובזמן שארגיעה, יכלה לשון שקר, היינו אלו שקוראים אלהים למי שאינו אלהים, אבל ישראל שהם שפת אמת, כתוב בהם, עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו.

אבל אור וזהר הזה המאיר מן השמש, ודאי אמת הוא. וכן הככבים שברום הרקיע, אמת הם. ואם בכסילות ובחסרון דעתם, הם אומרים וקוראים אותם אלהים, אין הקב"ה צריך משום זה לכלות מעשיו מן העולם. אבל גם לעתיד לבא, לא יכלו הככבים והאורות מן העולם, אלא מי יכלה. אלו שעובדים להם הם יכלו.

יג) אדכרנא חדא זמנא וכו': אני זוכר, פעם אחת, שהייתי הולך עם ר"א. פגע בו הגמון. אמר לו לר' אלעזר, יודע אתה מתורת היהודים. אמר לו אני יודע. אמר לו אין אתם אומרים שהאמונה שלכם אמת ותורתכם אמת. ואנו אמונתנו שקר ותורתנו שקר. והרי כתוב, שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. אנו מימי עולם, עומדים במלכות ולא סרה ממנו לעולם, דור אחר דור, הרי, תכון לעד ודאי. ואתם זמן מועט היה לכם מלכות ומיד סרה מכם. והמקרא נתקיים בכם, שכתוב ועד ארגיעה לשון שקר.

יא) וקרא דא הכי וכו': ומקרא זה כך הוא. שפת אמת תכון לעד, אלו הם ישראל, שהם שפת אמת, שאומרים ה' אלקינו ה' אחד. והכל הוא אמת וסוד האמת, ומסיימים קריאת שמע, ה' אלקיכם אמת. וזה הוא שפת אמת תכון לעד.

יב) ועד ארגיעה: שואל, ועד רגע היה צריך לומר, מהו ארגיעה. ומשיב, אלא עד כמה יהיה להם קיום בעולם, עד לעתיד לבא. ואז יהיה לי מנחה מעבודה קשה שלהם.

שקר. אנן מיומין דעלמא, קיימין במלכותא, ולא אעדי מינן לעלמין, דרא בטר דרא, תכון לעד ודאי. ואתון, זעיר הוה לכו מלכותא, ומיד אעדי מנכון, וקרא אתקיים בכו דכתיב ועד ארגיעה לשון שקר.

יז) א"ל, חמינא בכ דאנת חכים באורייתא. תפח רוחיה * (דהוה גברא. אלו אמר קרא, שפת אמת כוננת לעד, הוה כדקאמרן, אבל לא כתיב אלא תכון, זמינא שפת אמת דתכון, מה דלאו הכי השתא, דהשתא שפת שקר קיימא, ושפת אמת שכיבא לעפרא, ובהוה זמנא דאמת יקום על קיומיה, ומגו ארץ תצמח, כדין שפת אמת תכון לעד וגו'.

טו) א"ל ההוא : הגמון, זכאה אנת. וזכאה עמא דאורייתא דקשוט ירתינן. בטר יומין שמענא דאתגייר. אזלו, מטו חד בי חקל, וצלו צלותהון. כיון דצלו צלותהון, אמרו מכאן ולהלאה נתחבר בשכינתא, ונזיל ונתעסק באורייתא.

טז) פתח ר' יוסי ואמר, הן יבושו ויכלמו כל הנחרים בכ וגו'. זמין קב"ה למעבד לישראל, כל אינון טבאן, דקאמר על ידי נביאי קשוט, וישראל סבלו עליהון, כמה בישין בגלותהון. ואלמלא כל אינון טבאן דקא מחכאן וחמאן כתיבין באורייתא, לא הווי יכלין למיקם ולמסבל גלותא.

יז) אבל אזלין לבי מדרשות, פתחין ספרין, וחמאן כל אינון טבאן, דקא מחכאן, וחמאן כתיבין באורייתא, דאבטח לון קב"ה עלייהו, ומתנחמין בגלותהון, ושאר עמין, מחרפין ומגדפין לון, ואמרי אן הוא אלהכון, אן אינון טבאן דאתון אמרין דזמינין לכון, וכי כל עמין דעלמא יכספון מנייכו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

1 כדקאמרא ; כדקאמרת. 2 גברא.

(1) (ישעיה מא)

הן יבושו ויכלמו כל הנחרים בכ

הסולם

מאמר

טז) פתח ר' יוסי וכו' פרי, ואמר, הן יבושו ויכלמו כל הנחרים בכ וגו'. עתיד הקב"ה לעשות לישראל כל הטוב הזה שאמר על ידי נביאי האמת, וישראל סבלו עליהם הרבה רע בגלות. ולולא כל הטוב הזה שמחכים ורואים כתוב בתורה, לא היו יכולים לעמוד ולסבול הגלות.

יז) אבל אזלין לבי וכו' : אבל הולכים לבתי מדרשות פותחים ספרים ורואים כל הטוב הזה המקווה, ורואים כתוב בתורה שהקב"ה הבטיח להם, והם מתנחמים בגלות. ושאר העמים מחרפים ומגדפים אותם, ואמרו איה הוא אלקיכם, איה הוא הטוב שאתם אומרים שעתיד להיות לכם, וכי כל עמי העולם יבושו מכם.

הה"ד

יז) א"ל חמינא בכ וכו' : אמר לו ראיתי בכ שאתה חכם בתורה, תפח רוחו של איש ההוא. אלו אמר הכי שפת אמת כוננת לעד היה כמו שאמרת. אבל לא כתוב אלא תכון לעד שפירושו, עתידה שפת אמת שתכון, מה שאין כן עתה, שעתה שפת שקר עומדת, ושפת אמת שוכבת עפר. ובזמן ההוא שהאמת יקום על עמרו ותצמח מן הארץ, אז, שפת אמת תכון לעד וגו'.

טו) א"ל ההוא הגמון וכו' : אמר לו הגמון ההוא אתה צודק. ואשרי עם התורה, שירשו האמת. לאחר ימים, שמענו שנתגייר. הלכו, הגיעו לשדה אחד, והתפללו תפלתם. אחר שהתפללו תפלתם, אמרו מכאן ולהלאה נתדיר עם השכינה ונלך ונעסק בתורה. (דפו"י דף קפ"ח ע"א *) דף קפ"ח ע"ב

(יח) הה"ד ז שמעו דבר יי החרדים אל דברו אמרו אחיכם שונאיכם וגו'. מאי החרדים אל דברו, אינון דסבלו כמה בישין, כמה שמועות שמעי, אלין על אלין, ח ואלין בתר אלין, ט וחרידן עליהון, כד"א ח כי וגו' קול חרדה שמענו פחד ואין שלום וגו'. אינון חרדים תדיר אל דברו כד אתעביד דינא. (יט) אמרו אחיכם שונאיכם, אלין אינון אחוכון בני עשו. מנדיכם, כד"א ט סורו טמא קראו למו. דלית עמא דקא מבזין לון באנפי, ומרקקין באנפייהו לישראל כבני אדום. ואמרי . כלהו מסאבין כנדה, ודא איהו מנדיכם. למען שמי יכבד יי, אנן כ בנוי דאל חי. די בן יתייקר שמיה. אנן שלטנין על עלמא בגין ההוא דאקרי גדול. עשו בנו הגדול. ובשמא דא אקרי קב"ה ז גדול, גדול יי ומהולל מאד. אנן בני הגדול, ואיהו גדול. ודאי למען שמי יכבד יי. (כ) אבל אתון זעירין מכלא, ז יעקב בנה הקטן כתיב, אן הוא אלהכון. אן הוא אינון טבאן, דיכספון כל עממיא מחדוה דלכון. מאן יתן ונראה בשמחתכם כמה דאתון אמרין. והם ח יבושו ח נ כמאן ט דתלי קללתא באחרא, בגין ט דאתון אמרין דכדין יבושו ויכלמו, ובג"ד רוח קדשא הוה אמר מלה הכי, ועל דא, הן יבושו ויכלמו כל הנחרים בך. מאי ט כל הנחרים בך. דאתקפו נחיריהון ברוגזא עלך בגלותא דא. בההוא זמנא, יבושו ויכלמו מכל טבין דיחמון להון לישראל.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח אלין. ט וחרידו. י כלכו. כ מוסיף דאמרין בנו. ל ל"ג גדול. מ מוסיף יבושו רוח הקדש אומר והם יבושו. נ כמה ; מוסיף תו כמאן. ס דמתלי קללה. ע דאינון. פ ל"ג כלי. דרך אמת ה] כמי שתולה קללתו באחר.

ז (ישעיה סו) זהר חדש פו ט"א שי"ד שכ"ב של"ד. ח (ירמיה ל). ט (איכה ד) זהר חדש פו ט"א. י (בראשית כז) ב"א לו צ"ג. כ (תהלים קמה) חלק ב' קעא : זהר חדש מד ט"א ש"ט. ז (בראשית כז) משפטים קה צ"ב.

הן יבושו ויכלמו כל הנחרים בך

הסולם

מאמר

גדול ה' ומהולל מאד. אנו בנו הגדול, והוא גדול, ודאי עלינו נאמר, למען שמי יכבד ה'. (כ) אבל אתון זעירין וכו': ואומרים לישראל, אבל אתם קטנים מכל, שכתוב, יעקב בנה הקטן, איה הוא אלקיכם, איה הוא הטוב, שכל העמים יבושו משמחה שלכם, מי יתן ונראה בשמחתכם כמו שאתם אומרים. והם יבושו, היו צריכים לומר, ואתם תבושו, אלא כמי שתולה קללתו באחרים, כי הם אמרו, שאז יבושו ויכלמו ישראל. אלא שאמרו והם יבושו, כמי שתולה קללתו באחרים. ומשום זה רוח הקדש היה אומר מלה זו כר, אשר באמת הם יבושו, ועל זה נאמר, הן יבושו ויכלמו כל הנחרים בך. מהו כל הנחרים בך. היינו שהתקיפו נחירי אפם בכעס עליך, בגלות הזה. כי בזמן ההוא, לעתיד, יבושו ויכלמו מכל הטוב שיראו בישראל.

(יח) הה"ד שמעו דבר וגו' : ז"ש שמעו דבר ה' החרדים אל דברו אמרו אחיכם שונאיכם וגו'. מהו החרדים אל דברו. אלו הם שסבלו הרבה רעות, כמה שמועות רעות אלו על אלו ואלו אחר אלו שמעו וחרדו עליהם. כמ"ש"א כי וגו' קול חרדה שמענו פחד ואין שלום וגו'. אלו חרדים תמיד על דברו כשיש דין.

(יט) אמרו אחיכם שונאיכם : אלו הם אחיכם בני עשו. מנדיכם, כמ"ש, סורו טמא קראו למו. שאין עם, שיבוזו בפניהם של ישראל וירקקו בפניהם, כבני אדום. ואומרים על ישראל שכולם טמאים כנדה, והוה מנדיכם. למען שמי יכבד ה', שאומרים, אנו בני אל חי, ובנו יתכבד שמו, אנו שולטים על העולם, משום אותו הנקרא גדול, שכתוב, עשו בנו הגדול. ובשם זה גדול נקרא הקב"ה, שכתוב,

(כא) א"ר חייא הכי הוא ודאי, אבל חמינן והכי חמו תקיפי עלמא, דהא גלותא אתמשך ועדיין בריה דדוד לא אתי. א"ר יוסי, וכל דא הכי הוא. אבל מאן עביד דיסבלון ישראל גלותא דא, כל אינון הבטחות דאבטח לון קב"ה. והא אתמר, דעאלין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, וחמאן כל אינון נחמות, וחדאן בלבייהו למסבל כל מה דייתי עלייהו, ואלמלא דא לא יכלין למסבל.

(כב) א"ר חייא ודאי הכי איהו, וכלא בתשובה תליא. ואי תימא ז דיכלון השתא לאתערא תשובה כלהו כחדא. לא יכלין, מ"ש לא יכלין. בגין דכתיב, (ט) והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה. ק וכתיב והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך וגו'. וכתוב ושבתי עד יי' אלהיך וגו'. וכדין א אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'. ועד דכל אינון ר מלין לא יתקיימו, לא יכלין * לאתערא תשובה מנייהו.

(כג) א"ר ט יוסי, כמה סתמת כל ארחין ושבילין מכל בני גלותא, ולא ה שבקת לון פתחון פה. אי הכי, להו כמה א דהו בכל דרא ודרא, דלא יסבלון גלותא ולא אגרא, ויפקון מדינא דאורייתא, ויתערבון בשאר עמין.

(כד) פתח ואמר, ט כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה וגו'. מאי כמו הרה, ארח איהו לעוברתא, לאעברא עלה תשע ירחין שלמין. ואית בעלמא כמה וכמה, דלא עבר עלה אלא יומא חד או תרין יומין מתשיעאה, וכל צירין וחבלין דעוברתא בתשיעאה אינון. ואע"ג דלא אעבר ב עלה אלא יומא חדא, אתחשיב עלה כאילו ג אתעברו כל תשיעאה שלים. אוף הכי ישראל, כיון

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (דברים ל) שמות צד צ"ע. (י) (שם) שמות מב צ"כ. ז ניכלון. ק וכתיב ושבתי וגו' וכדין אם יהיה נדחך וגו' וכתוב והשבות וגו'. ר דברים יתקיימו וליג לא. (ט) (ישעיה כו) משפטים קנ צ"ס. ודרא יסבלון גלותא ולא יפקון. ב עלייהו. ג אעברו. ש חייא. ת שבקא. א הו; דלהו בכל דרא

מאמר

הסולם

גלותא אתמשך

(כא) א"ר חייא, הכי וכו': אר"ח כך הוא ודאי. אבל אנו רואים וכן רואים גבורי העולם, דהיינו האומות, שהגלות נמשך ועוד בן דוד לא בא. א"ר יוסי וכל זה כך הוא. אבל, מה עושה שישאל יסבלו גלות הזה, הוא כל אלו הבטחות שהבטיח אותם הקב"ה. ולמדנו שנכנסים לבתי כנסיות ובתי מדרשות ורואים כל אלו הנחמות שבספרים הקדושים, ושמתים בלבם לסבול כל מה שבא עליהם. ולולא זה לא היו יכולים לסבול.

(כב) א"ר חייא ודאי וכו': אר"ח ודאי כך הוא. והכל תלוי בתשובה. וא"ת שיכולים עתה להתעורר בתשובה כולם יחד. אינם יכולים. מה הטעם שאינם יכולים. משום שכו', והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה. וכתוב והשבות אל (דפו"י דף קפ"ח ע"ב *) דף קפ"ט ע"א)

(כג) א"ר יוסי כמה וכו': אר"י, כמה סתמת כל דרכים ושבילים מכל בני הגלות. ולא הנחת להם פתחון פה. כי אם כן, יהיו כמו שהיו, דהיינו שלא יתאמצו בתשובה, בכל דור ודור, ולא יסבלו הגלות, ולא יבקשו שכר, ויצאו מדיני התורה, ויתערבו בשאר העמים.

(כד) פתח ואמר כמו וכו': פו"א, כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה וגו'. מהו, כמו הרה. כי דרכה של מעוברת, שיעברו עליה

ד דאטעמי ה טעם גלותא, אי יהדרון בתשובה, יתחשב עלייהו כאלו אעברו עלייהו כל אינון מלין דכתיבין באורייתא. כ"ש וכ"ש דכמה וכמה יסורין אעברו עלייהו מן יומא דגלותא שרי.

כה) אבל מאי דכתיב, (ט) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. ו ת"ה, כמה רחמנותא רחים קב"ה ז לישראל במלה דא. למלכא דהוה ליה ברא יחידאה, ורחים ליה רחילו דנפשא, ומגו רחילו דיליה, יהב ליה לאמיה מטרוניתא ח דתרבי ליה, ותוליף ליה ארחי מתתקנן. זמנא חדא חב לגבי אבוה, אתא ט אבוהי ואלקי ליה, ולבתר אעבר על חוביה. תב כמלקדמין וחב לאבוה, ואפקיה אבוה מביתה, וארגיז עליה, נפק ההוא ברא מביתה.

כו) ובאתר דיהך בארח קשוט, ויהא זכאה כדקא יאות, בגין דישמע מלכא אבוה, ויהא תיאובתיה עליה. מה עבד. אמר הואיל ונפקנא מהיכלא דאבא, אעביד מכאן ולהלאה כל מה דאנא בעי. מה עבד. אזל ואתחבר בזונות, ואתלכלך בכלוכא דטנופא בהדייהו, ולא הוה משתכח אלא בהדייהו, בחבורא דלהון. מטרוניתא אמיה . פקדת בכל יומא על ההוא ברא, וידעת דברה בהדי זונות אתחבר, וכל חברותא דידיה בהדייהו הוות. שריאת למבכי, ולאמררא על כ ברה.

כז) יומא חד עאל מלכא לגבה, חמא לה דאיהי מבכה. שאיל לה על מה

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט) (דברים ד) חלק ב' קפט : חלק ג' מב : קכב : ד דאטעמו. ה מוסיף טעם ממש ; טעמא ממש מגלותא. רע. זהר חדש כג ט"ד ש"ג שי"ח של"ג לב ט"א ז ל"ג ת"ח. ז עלייהו דישראל. ח דיתרבי. ט אבוה. שי"ז גב ט"ד ש"ג. י מבקרת. כ בנה.

הסולם

גלותא אתמשך

מאמר

בא אביו והכה אותו, ואח"כ מחל לו על חטאו, חזר וחטא כבתחילה לאביו, הוציאו אביו מביתו וכעס עליו, יצא בן ההוא מביתו. כו) ובאתר דיהך בארח וכו' : ובמקום שילך בדרך הישר, ויהיה זכאי כראוי, כדי שישמע המלך אביו, וישתוקק אליו, מה עשה, אמר, אחר שיצאתי מהיכל אבי, אעשה מכאן והלאה, כל מה שאני חפץ. מה עשה, הלך נתחבר בזונות, ונתלכלך בכלכוך של סנוף עמהן, ולא היה נמצא אלא עמהן, בהתחברותן. אמו המלכה פקדה בכל יום את בן ההוא, וידעה שבנה נתחבר עם זונות, וכל התחברותו הוא עמהן, התחילה לבכות ולהתמרמר על בנה.

כז) יומא חד עאל וכו' : יום אחד בא המלך אצלה, ראה אותה שהיא בוכה. שאל אותה למה את בוכה, אמרה לא אבכה הרי בננו מחוץ להיכל המלך, ולא די שאינו יושב בהיכל המלך, אלא שהוא יושב בבית

עליה תשעה חדשים שלמים, ויש בעולם כמה וכמה, שלא עבר עליה אלא יום אחד או שנים מחדש התשיעי וכל הצירים וחבלים של המעוברת הם בתשיעי, ועכ"ז, אע"פ שלא עבר עליה אלא יום אחד מחדש התשיעי, נחשב לה כאלו עבר כל חדש התשיעי בשלמות. אף כך ישראל, כיון שטעמו טעם גלות, אם יחזרו בתשובה, נחשב להם כאלו עבר עליהם כל הצרות הכתובים בתורה. כל שכן וכל שכן, שכמה יסורים עברו עליהם מזמן שהתחיל הגלות.

כה) אבל מאי דכתיב וכו' : אבל מה שכו', בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. בוא וראה, כמה רחמים ריחם הקב"ה על ישראל בדבר זה. בדומה, למלך שהיה לו בן יחיד ואהב אותו אהבת נפש, ומתוך אהבתו, נתן אותו לאמו המלכה שתגדל אותו ותלמד אותו דרכים ישרים. פעם אחת חטא הבן לאביו, (דפו"י דף קפ"ט ע"א)

את בכאת. אמרה ולא אבכה, דהא ברנא לבר מהיכלא דמלכא. ולא די דהוא לא יתיב בהיכלא דמלכא, אלא דהוא יתיב בהדי זונות. מה יימרון כל בני עלמא, בריה דמלכא איהו דיתיב בבי זונות. שריאת למבכי, ולא תחננא למלכא. אמר מלכא, בגינך אהדר ליה, ואנת ערבא דיליה. אמרת הא ודאי. (כח) אמר מלכא הואיל וכך הוא, לא אצטריך לאהדרא ליה ביממא באתגליא. דכסופא דילן איהו למהך בגיניה לבי זונות. ואי לא הוי כגוונא מ דא, דטנף גרמיה הכי וחלל יקרי. הוינא אנא, וכל חיילין דילי, אזלין בגיניה בכמה יקר, בכמה בוקינס קמיה, בכמה מאני קרבא, מימיניה ומשמאליה, עד דכל בני עלמא יודעזעו, וינדעון כלא, דברא דמלכא איהו. השתא כיון דאיהו טנף גרמיה, וחלל יקרי, איהו יהדר בטמירו, דלא ינדעון ביה. אהדר לגבי מלכא, יהביה לגבי אמיה.

(כט) ליומין סרח כמלקדמין. מה עבד מלכא. אפיק ליה ולאמיה בהדיה מגו היכלא, אמר תרוויכו תהכון, ותרוויכו תסבלון גלותא, ומלקיותא תמן. כיון דתרוויכו תסבלון כחדא, כדין ידענא דברי יתוב כדקא חזי. (ל) כך ישראל בנוי דמלכא קדישא אינון. אחית לון למצרים. ואי תימא בההוא זמנא ו לא חאבו, גזרה דגזר קודשא ב"ה בין הבתרים הוה אתחזי למהוי קיים, וקב"ה אשגח לתרין מלין, חד בגין ההוא מלה דאמר אברהם, (ו) במה אדע כי אירשנה, דא הוא * סבה ועילה. אבל ו עד דנפקו ממצרים, לא ו הוי גוי, ולא ו אתחזו כדקא יאות.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ל ל"ג יתיב. מ ל"ג דא. נ אפיק לון ממצרים. ס דלא ע הה. פ אתחזון.

(9) (בראשית טו).

דרך אמת ו קודם שיצאו.

גלותא אתמשך

הסולם

מאמר

המלך, ונתן אותו אל אמו. בוקינס פירוש. תוקעים בחצוצרות. כמו, כמה קרנות יש להם כמה בוקינס יש להם (ויקרא רבה כ"ט). (כט) ליומין סרח כמלקדמין וכו': לימים חטא כמקודם. מה עשה המלך, הוציא אותו ואת אמו אתו מן היכלו. אמר, שניכם תלכו, ושניכם תסבלו גלות ומכות שם. כיון ששניכם תסבלו יחד, אז אני יודע שבני ישוב בתשובה כראוי.

(ל) כך ישראל בנוי וכו': כך ישראל הם בניו של המלך הקדוש. הורידם למצרים. ואם תאמר, הרי באותו זמן לא חטאו ולא הורידם משום חטא, אלא גזירה הוא שגזר הקב"ה בין הבתרים, שהיה ראוי להתקיים. כך הוא. והקב"ה הסתכל לבי דברים אחד, משום

בבית הזונות. מה יאמרו כל בני העולם, בן המלך יושב בבית הזונות. התחילה לבכות ולהתחנן אל המלך. אמר המלך בשבילך אחזיר אותו, ואת תהיי הערב שלו, שלא יחטא. אמרה הרי ודאי אהיה הערב שלו.

(כח) אמר מלכא הואיל וכו': אמר המלך, כיון שכך הוא, לא צריכים להחזירו ביום בגלוי שבושה הוא לנו ללכת אחריו לבית הזונות, ואם לא היה כך, שטנף עצמו כך וחלל כבודי, הייתי אני וכל צבאתי הולכים אחריו בכמה יקר, בכמה תוקעי חצוצרות לפניו. בכמה כלי מלחמה מימינו ומשמאלו, עד שכל בני העולם יודעזעו, וידעו הכל שבן מלך הוא. עתה, כיון שהוא טנף עצמו וחלל כבודי, הוא יחזור בסתר, שלא יכירו בו. חזר הבן אל (דפו"י דף קפ"ט ע"א * דף קפ"ט ע"ב)

(לא) פתח ואמר, ^ז כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. בעא קב"ה למעבד לון לישראל כגוונא דלעילא ולמהוי שושנה חדא בארעא, כגוונא עלאה. ושושנה דסלקא ריחא, ואתבריר מכל שאר וורדין דעלמא, לא הוי אלא ההיא דסלקא בין החוחים. ודא ארחא כדקא יאות. וע"ד זרע שבעין זוגין, דהווי שבעין נפש, ^ז ואעיל לון בין החוחים, ואינן חוחים, מיד דהווי אינן זוגין תמן, סליקו ענפין וטרפין ושליטו על עלמא, וכדין פרחת שושנה בינייהו.

(לב) ^ק כיון דבעא קודשא בריך הוא לאפקא שושנה ולקיט לה מבינייהו, כדין יבשו חוחים, ואזדריקו, ואשתציאו, ולא אתחשבו לכלום. בשעתא דאזיל למלקטא שושנה דא, לאפקא בריה בוכריה, בההוא זמנא אזל מלכא גו כמה חילין רברבנין ושליטין, עם דגלין פרישן, ואפיק לבריה בוכריה בכמה גבורין, ואייתי ליה להיכליה, ויתיב סגי בני מלכא.

(לג) ^ר כיון דחב לגבי אבוה, אוכח ליה, ואלקי ליה, דכתיב ^ק ויחר אף יי' בישראל ויתנם ביד שוטים וגו', סרח כמלקדמין, ומרד באבוה, ^ס אפקיה מביתיה. מה עבדו ישראל, חמו דהא אתבדרו לבבל, אתערבו בעממיא, נסיבו נשין נכריות, ואולידו ^ה בנין מנהון. עכ"ד, אימא קדישא הות אפטרופוסא עלייהו. (לד) ^א ועל דעבד הכי, קב"ה אמר, הואיל וכסופא איהו, ליתי ברי איהו מגרמיה, הואיל וחלל יקרי, לא אתחזי דאנא איזיל תמן לאפקא ליה, ולמעבד

חלופי גרסאות

ז ואעילו. ק כדין. ר ל"ג מן כיון עד סרח. ש ואפקיה. ת ל"ג בנין. א עבר ול"ג ועל; ועל עבר.

מסורת הזהר

ז (שיר ב) הקסה"ו א צ"א. ק (שופטים ב).

גלותא אתמשך

מביניהם, או יבשו החוחים, ונזרקו, ונשחתו, ולא נחשבו כלום. בשעה שהלך ללקוט שושנה זו, דהיינו, להוציא בנו בכורו, בזמן שהוא הלך המלך תוך כמה צבאות, שרים ושליטים, עם דגלים פרושים, והוציא בנו בכורו, בכמה גבורים, והביאו להיכלו, וישב כראוי בבית המלך.

(ג) כיון דחב לגבי וכו': כיון שחטא לאביו, הוכיח אותו והכה אותו, שכתוב, ויחר אף ה' בישראל ויתנם ביד שוטים וגו'. חטא כמקודם, ומרד באביו, הוציא מביתו. מה עשו ישראל, ראו כי נתפזרו לבבל, נתערבו בעמים, לקחו נשים נכריות והולידו בנים מהם. עכ"ז, אמא הקדושה דהיינו המלכות, היתה אפטרופוסא עליהם. שבקשה בעדס אל המלך, ד"א.

(לד) ועל דעבד הכי וכו': ועל שעשו כך, אמר הקב"ה, כיון שבושה הוא לי, יבא בני

הסולם

מאמר

משום דבר ההוא שאמר אברהם במה אדע כי אירשנה, שזה היתה סבה ועילה לגלות מצרים. ואחד, אבל מטרים שיצאו ממצרים לא היו גוי ולא היו ראויים להיות גוי כראוי.

(לא) פתח ואמר כשושנה וכו': פו"א. כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. רצה הקב"ה לעשות את ישראל כעין של מעלה, ושיהיו שושנה אחת בארץ כעין שושנה העליונה, שהיא המלכות. ושושנה המעלית ריח, ומובחרת מכל שאר שושנים שבעולם, אינה, אלא אותה שגדלה בין החוחים, וזו מריחה כראוי. וע"כ זרע שבעים זוגות, שהם ע' נפש, והביאם בין החוחים, שהם המצרים, ואלו החוחים מיד שבאו אלו הזוגות שם, העלו ענפים ועלים, ושלטו על העולם. ואז פרחת השושנה ביניהם.

(לב) כיון דבעא קב"ה וכו': כיון שרצה הקב"ה להוציא השושנה וללקוט אותה (דפוי דף קפ"ט ע"ב)

ליה נסין וגבורין כמלקדמין. תבו אינון, בלא סיועא דאתחזו לון, בלא פליאן ונסין, אלא כלהו מתבדרן, כלהו לאן במסכנו, ותבו להיכלא דמלכא בכסופא, ואימא קדישא ערבת לון.

לה) חאבו כמלקדמין. מה עבד קב"ה. אפיק להאי ברא ב כמלקדמין מהיכליה, ואימיה בהדיה. אמר, מכאן ולהלאה, אימא וברה יסבלון כמה בישין כחדא, הה"ד (ז) ובפשעיכם שלחה אמכם. ועל דא כתיב, (ט) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. מאי באחרית הימים. אלא דא היא אימא קדישא, דהיא אחרית הימים, ועמה סבלו כל מה דסבלו בגלותא.

לו) ואילו יהדרון בתיובתא, אפילו חד ביש, או חד צערא, ג דיעבר עלייהו, ד אתחשב עלייהו, כאלו סבלו כלא ה ואי לא. כד יסתיים י קיצא, וכל דרין דיליה. כמה דאמר בוצינא קדישא, דכתיב (ח) לצמיתות לקונה אותו לדורותיו. וכל דא, בתיובתא תליא מילתא. א"ר חייא, ודאי הכי הוא. וע"ד גלותא אתמשך. לז) אבל קב"ה, כל מה ז דחמי לון לישראל, בהאי אחרית הימים, ח ובהאי אחרית הימים יעביד ט לון נסין ונוקמין, דכתיב (ט) והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית יי בראש ההרים. מאן ראש ההרים. דא אברהם סבא, כהנא רבא, ראש דכלא. ובגין דאיהו י ראש, כוס דברכה, יהיה נכון בראש ההרים, דא אברהם סבא, קדמאה לשאר ההרים. כוס דברכה, אצטריך למהוי מתקנא בימינא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (ישעיה ג) ב"א קמח צ"א. ט) (דברים ד) לעיל אות כה צ"ע. ת) (ויקרא כה). א) (ישעיה ב) ויחי כו צ"ד. ה ואי לאו סתים קיצא; ואם [ואי] יסתים קצא בישא. ו מוסיף קיצא בישא. ז דמחא; דלקא. ח ל"ג ובהאי אחרית הימים. ט ל"ג לון. י ל"ג ראש.

מאמר

הסולם

והיה באחרית הימים

בני מעצמו, כיון שחילל כבודי, אינו ראוי שאני אלך שמה להוציאו ולעשות לו נסים וגבורות כמקודם במצרים. הם חזרו בלא עזרה הראויה להם, בלא פליאות ונסים, אלא כולם היו נדחים; כולם עיפים בעניות, וחזרו להיכל המלך בבושה, ואמא הקדושה, שהיא המלכות ערבה להם.

לה) חאבו כמלקדמין וכי: חטאו כמקודם. מה עשה הקב"ה, הוציא את הבן מהיכלו בכתחילה, ואמו אתו, אמר מכאן ולהלאה האם ובנה ביחד, יסבלו כמה רעות, ז"ש ובפשעיכם שלחה אמכם. ועל זה כתוב, בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים מהו באחרית הימים. זו היא אמא הקדושה, דהיינו המלכות שהיא אחרית העשר ספירות, שעמה יחד סבלו כל מה שסבלו בגלות.

לו) ואלו יהדרון בתיובתא וכי: ואלו יחזרו בתשובה, אפילו רעה אחת או צער אחד (דפו"י דף קפ"ט ע"ב)

לח) ונשא מגבעות. אצטריך למהוי זקיף כ מן פתורא, שיעורא ז דאקרי זרת, לברכא לקב"ה, ודא הוא ונשא מגבעות. מ מגבעות מאי הוא. אלא בינה, ובין בתולות אחריה רעותיה, שיעורא דזרת איהו. נשא כוס דברכה מגבעות ודאי, וע"ד טבא דיהא ליה להאי ברא בוכרא, באחרית הימים איהו.

לט) א"ל שפיר קאמרת, האי קרא ודאי נ הכי הוא. בראש ההרים, דא ימינא, אברהם סבא, דאיהו ראש ההרים ודאי. ונשא מגבעות, משיעורא דגבעות, ס דאינון רעותיה. ושפיר קאמרת. ב ונהרו אליו כל הגוים. מאי הוא. א"ל, ואפילו נשים וקטנים ו שמש דפלח על פתורא, אע"ג דאיהו לא אכל, אצטריך למשמע, ולמימר אמן. ו דלא יימא בר נש, אנא לא אכלית, והואיל * דלא אצטריפנא לזמון, לא אשמע ולא אימא אמן. הכל ז חייבין ביה.

מ) ד"א ונהרו אליו כל הגוים, אע"ג דנשים וקטנים פטורין מן המצות, בכוס דברכה הכל חייבין, בלבד דינדעון למאן מברכין, ודא ק היא ונהרו אליו כל הגוים. אתא רבי יוסי ונשקיה, אמר כמה שפיר מלה דא, ומתיקא לחכא.

מא) השתא אית לדייקא, אי האי אחרית הימים, ר איהו כוס דברכה ממש,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ שיעורא דאקרי זרת זקיף מן פתורא. ז דאיהו.
 ח ל"ג מגבעות; זרת. נ ל"ג הכי הוא בראש ההרים.
 ט אינון. ע לשמש. פ מוסיף להריק ברכה לכוס דלא. צ מחוייבין ק הוא ר איהי ממש ול"ג כוס דברכה. איהו ממש הר בית ה' הוה.

והיה באחרית הימים

הסולם

מאמר

כי חג"ת נקראים הרים וחסד הוא ראשון להם. כי כוס של ברכה, שהוא המלכות, צריך להיות מתוקן בימין, שהוא חסד.

לח) ונשא מגבעות: רומז, שכוס של ברכה צריך להיות נשא מן השלחן, שיעור שנקרא זרת, לברך להקב"ה, וזה הוא ונשא מגבעות. מגבעות, מהו מגבעות. ומשיב, אלא בינה, ובין בתולות אחריה רעותיה, הוא שיעור של זרת. וע"כ נשא כוס של ברכה ודאי מגבעות. וע"כ הטוב שיהיה לבן הבכור, דהיינו לישראל, הוא באחרית הימים. זרת בלשון ארמית פירושו טפח. מלשון זרתיה מתוח לקבליה (ילמדנו תצא) שפירושו אגרופו, שהוא כמו טפח. פירושו, המדרגות של המלכות, מזמן שהיתה במוחין דאחורים, מכונים בתולות אחריה, כי אחוריה, הוא לשון אחורים. ונדע שבחינת אחורים של המלכות הם דינים. וע"כ הם מכונים זרת, מלשון זרות, וז"ש, בינה, ובין בתולות אחריה רעותיה, שיעורא דזרת איהו, כי בבתולות אחריה שורה זרת, דהיינו דינים והיא, שכבר עלתה לראש הרים, שהוא חסד, היא מלאה ברכות, ונקראת כוס של ברכה משום זה. וז"ס שצריכים להגביה הכוס של ברכה מעל השלחן, שיעור של זרת.

(דפו"י דף קפ"ט ע"ב * דף ק"צ ע"א)

שרומזים בזה, שכבר אין בה זרות, כמו שהיתה לה בעת המצב דאחורים.

לט) א"ל שפיר קאמרת וכו': א"ל יפה אמרת, מקרא זה ודאי כך הוא. בראש ההרים, זהו ימין, שהוא אברהם סבא, שהוא ראש ההרים ודאי, ראש לחג"ת, הנקראים הרים. ונשא מגבעות, היינו משיעור של גבעות, שהם רעותיה. ויפה אמרת ונהרו אליו כל הגוים מה פירושו לדברין, שהכתוב מדבר בכוס של ברכה, אמר לו, פירושו, אפילו נשים וקטנים, והמשמש העובד בשביל השלחן אע"פ שהוא לא אכל, הוא צריך לשמוע הברכות ולענות אמן. שלא יאמר אדם, הרי אני לא אכלתי, כיון שלא נצטרפתי לזמון, לא אשמע ולא אומר אמן. ע"כ נאמר ונהרו אליו כל הגוים, שהכל חייבים בו.

מ) ד"א, ונהרו אליו כל הגוים: אע"פ שנשים וקטנים פטורים מן המצות, בכוס של ברכה כולם חייבים בלבד שידעו למי מברכים. וזה הוא ונהרו אליו כל הגוים, בא ר' יוסי ונשקו. אמר מה יפה דבר זה ומתוק לחיד.

מא) השתא אית לדייקא וכו': עתה יש לדייק, אם אחרית הימים הזה הוא כוס של ברכה ממש, דהיינו המלכות, מהו הר בית ה'

מהו הר בית יי, הוה ליה למכתב הכי, והיה אחרית הימים נכון ^ט יהיה בראש ההרים. מהו באחרית הימים ^ח נכון יהיה הר בית יי. ^א א"ל, אחרית הימים איהו אילנא כלא, מרישיה ועד סיפיה, דהוא אילנא דטוב ורע. ואתא קרא לבררא באחרית הימים, ואפיק הר בית יי, דא טוב בלא רע. הר ^ב בית יי ודאי דלית תמן חולקא לסטרא אחרא, דהא אתבריר הר בית יי, מגו אילנא ^ג דאיהו אחרית הימים. ^ד ודא איהו כוס דברכה, דאיהו נכון בראש ההרים.

(מב) א"ר יוסי, זכאה ארחא דא, דזכינא להאי מלה. א"ל ממאן שמעת לה. א"ל, יומא חדא הוינא אזיל בארחא, ^ה ושמענא חזמינא ליה ^ו לרב המנונא סבא, דהוה דריש להאי קרא לרבי אחא, וכיון דשמענא חדינא ביה, ^ז ונטירנא ליה צריר בכנפא דלבושאי, דלא יתעדי מנאי לעלמין. ^ח א"ל, ודאי מלה קדישא ^ט דא, מנהירו דבוצינא קדישא אתנהיר. זכאה דרא, דקיימי עלמא וסמכו, שריין בגויה. ואי אנת צרירת להאי מלה בקשרא חדא דלא יתעדי מינך. אנא אצרוור לה בתלתין, או בארבעין קשרין בכיסאי, דלא יתעדי מינאי לעלמין. ^י

(מג) על ההיא מלה דאחמי קב"ה למשה, בגין דאע"ג דישראל חבין קמיה בכל דרא ודרא, לא בעי ^כ מאן דיימא עלייהו דלטורין. מנלן. מהושע,

חלופי גרסאות

ש מוסיף יהי הר בית ה'. ת ל"ג נכון יהיה. א אלא. ב ל"ג בית ג ל"ג דאיהו ד ודאי ה ל"ג שמענא. ו לר' שמעון. ז עטירנא. ח בדפו"י כתב כאן חסר. ט ל"ג דא י בדפו"י כתב כאן חסר כ ל"ג מאן

דרך אמת ז] קשרתי צרוור בכנף לבושי דברים אלו שלא יוסרו ממני הדברים לעולם.

והיה באחרית הימים

הסולם

מאמר

ששמעתי. שמחתי בו ושמרתי אותו צרוור בכנף בגדי, שלא יסור ממני לעולם. א"ל, ודאי דבר קדוש הוה ממאור הקדוש הוא, אשרי הדור שמקיימים העולם, ועמודי העולם שורים בתוכו. ואם אתה קשרת דבר הוה בקשר אחד, שלא יסור ממך, אני אקשור אותו בשלשים או בארבעים קשרים בכיסי, שלא יסור ממני לעולם.

(מג) על ההיא מלה וכו': (חסר כאן תחלת המאמר) על דבר זה, הראה הקב"ה למשה, כי אע"פ שישראל חוטאים לפניו בכל דור ודור, אינו רוצה מי שיאמר עליהם מלשינות. מאין לנו, מהושע, שכתוב, תחלת דבר ה' בהושע. והעמדנו הדבר (פסחים 19). שהשיב להקב"ה, העבירים באומה אחרת כמ"ש שם. וע"ז, והיה מספר בני ישראל כחול היב וגוי, שמשום זה ברך אותם בכמה ברכות להחזירם בתשובה, ולהשיבם לאביהם שבשמים. ולא זו משם עד שהקב"ה מחל על חטאם ונטהרו לפניו.

אליהו

ה' היה לו לכתוב כך. והיה אחרית הימים נכון יהיה בראש ההרים. מהו באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה'. שהוא לשון כפול, כי אחרית הימים הוא מלכות, וכן הר בית ה' הוא מלכות. א"ל אחרית הימים הוא האילן כולו דהיינו כל המלכות, מראשו עד סופו, שהוא אילן טוב ורע, בסוד זכי הא טוב לא זכי הא רע. (כנ"ל בהקטה"ז אות קכ"ג) ובא הכתוב לברר את אחרית הימים, והוציא הר בית ה'. שהוא טוב של המלכות בלי רע. הר בית ה', ודאי, שאין שם חלק לסטרא אחרא, כי נברר הר בית ה' מן האילן שהוא אחרית הימים. וזהו כוס של ברכה, שהוא נכון בראש ההרים.

(מב) א"ר יוסי זכאה וכו': א"ר, אשרי הוא הדרך הזה, שזכינו לדבר ההוא. אמר לו ממי שמעת אותו. א"ל, יום אחד הייתי הולך בדרך, ושמעתי וראיתי את רב המנונא סבא, שהיה דורש מקרא הוה אל רבי אחא. וכיון (דפו"י דף ק"צ ע"א)

דכתיב (א) תחלת דבר יי' בהושע, הא אוקמוה מלה. ז וע"ד (ד) והיה מספר בני ישראל כחול הים וגו'. ח ובג"ד בריך לון בכמה ברכאן, נ לאהדרא בתיובתא, ולא תבא לון לגבי אבוהון דבשמיא, ולא אעדי מתמן, עד דקב"ה מחל על חובייהו, ואתנקיאו קמיה.

מד) אליהו מה כתיב ביה, (ה) ויבא וישב תחת רתם אחד וגו', אמר מאריה דעלמא, אתתא חדא ס שדרת לון לישראל, ודבורה שמה, דכתיב (ו) והיא יושבת תחת תמר ו דבורה. דא הוא רתם, ואהדרת לון למוטב, דכתיב (ז) עד שקמתי דבורה. ואנא עאלית בינייהו, ואכרזית קמיהו ולא יכילנא.

מה) עד דהוה יתיב, אתגלי עליה קב"ה, א"ל מה לך פה אליהו, פ בקדמיתא קא הוית מקטרגא ומקני על ברית, ומדחמינא בך דקנית עלי בההוא ברית, נטלית ז ליה ברעו דמשה, ויהיבנא לך, עד דמשה הוה אמר (ח) הנני נותן לו את בריתי שלום. השתא דאיהו דילך, לא אתחזי לך לקטרגא עלוי, הוה לך למשבק קנויך לי, כמה בקדמיתא דהוה דילי, שבקנא ליה לידא אחרא, ולא קטריגנא עלוי.

מו) מה לך פה. מאי פה. ברית קיימא, פה יי' איהו. כיון דלא בעאת לשבקא לי פומך, ר יתוב באתר דההוא פומא. תגן, בההיא שעתא, אתעבר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז ל"ג מן וע"ד עד ובג"ד. מ ובגין דקא (ברוך) בכמה.
 נ לאהדרא לון בתשובה. ס שררת. ע ל"ג דבורה.
 פ מוסיף א"ל קב"ה אליהו בקדמיתא. צ לך. ק יתברי ;
 אחברי.

ג) (הושע א) הקסיה"ז סה צ"א. ד) (שם ב) חלק ב' רכה : תקוני זחר בהקדמה יב. ה) (מ"א יט) ויגש כז צ"ג. ו) (שופטים ד). ז) (שם ה) ב"א רפ"ז צ"ב חלק ב' יט : לב : ח) (במדבר כה) נח נט צ"א.

מה לך פה אליהו

הסולם

מאמר

מו) מה לך פה : שואל, מהו פה. ומשיב, ברית קדש הוא פה ה', שעליו נאמר הנני נותן לו את בריתי שלום. ואמר לו הקב"ה, כיון שלא רצית להניח הפה שלך, דהיינו פה המקנא על הברית, ישוב הפה שנתתי לך, דהיינו ברית שלום, למקום פה ההוא שמקודס לכו, דהיינו לה'. (ועיין בהקדמת ספר הזהר דף קע"ג ד"ה ולאדכרא) למדנו, שבשעה ההיא עבר ממנו מתנה ההוא שנתן לו משה, דהיינו ברית שלום, שלמדנו מ"ש, וילך בכח האכילה ההיא וגו' עד הר האלקים חורבה. היינו לבקש משם. ושואל, וכי משם הוא מבקש. הלא מה' מבקשים. ומשיב, אלא לבקש מה שהיה לו בתחילה, מאותו שירש בהר האלקים ברית הזוה, שהוא משה. פנחס הוא אליהו. ודאי הם במדרגה אחת. אמר לו משה, אין אתה יכול לקבל ממני ברית שלום, אלא לך לילדי ישראל, דהיינו לברית מלה של ילדי ישראל, ומהם תרויח טוה הברית, והם יתנו לך. וכן עשה.

מד) אליהו מה כתיב וכו' : אליהו, מה כתוב בו, ויבא וישב תחת רתם אחד וגו'. אמר, רבוננו של עולם, אשה אחת שלחת לישראל, ודבורה שמה, שכתוב, והיא יושבת תחת תמר דבורה, זה הוא רתם שאליהו ישב תחתיו, והחזירה אותם למוטב, שכתוב עד שקמתי דבורה. ואני באתי ביניהם והכרזתי לפניהם ואיני יכול להחזירם בתשובה.

מה) עד דהוה יתיב וכו' : בעוד שהיה יושב נגלה עליו הקב"ה. אמר לו מה לך פה אליהו. בתחלה היית מקטרג ומקנא על ברית, דהיינו בימי משה, ומשראיתי בך שאתה מקנא עלי בברית ההוא. לקחתי אותה, ברצונו של משה, ונתתי אותה לך. עד שמשה אמר, הנני נותן לו את בריתי שלום. כי פנחס הוא אליהו. ועתה שהוא שלך, אינו ראוי לך לקטרג עליו, היה לך להניח את קנאתך לי, כמו בתחלה שהיה הברית שלי, ונתתי אותה לידי אתר, ולא קטרגתי עליו.

מניה ח] ההוא נבובזא דיהב ליה משה. דתנן, מאי דכתיב ט) וילך בכח האכילה
ההיא וגו'. עד הר האלהים חורבה. למתבע מתמן, וכי מתמן הוה בעי. אלא
למתבע כמלקדמין, מההוא דירית בהר האלהים, ברית דא. פנחס הוא אליהו,
ודאי בדרגא חדא. א"ל משה, לית אנת יכיל לקבלא מנאי, אלא זיל לינוקיהו
דישראל, ומאינון תרוח, ואינון יהבי לך, וכך הוא עביד. 7

מז) כמה טיבו עביד קב"ה בכל דרא ודרא לישראל. תא חזי, מה כתיב,
י) ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים. 8 והא כמה נביאי הוו לבתר משה,
*) ואשלח לפניך את משה אהרן ואלעזר ופנחס יהושע ה) ואליהו ואלישע, וכמה
שאר צדיקי וחסידים מבעי ליה. אלן תלתא אמאי. אלא אמר קב"ה, עמי, בני,
אמאי לא תדכרון לכל טבין דעבדית לכו, 9 דשדרית לכו למשה אהרן ומרים.
מח) למלך בשר ודם, דאית ליה מדינתא, ושדר לגבה, גוברין, אפרכין
ג) רברבנין, דיהון מנהלי עמא, ומעיינין בהו, ובדינייהו. מאן אצטריך למהוי
זקוק במזונייהו, במלין דיצטרכון. לאו עמא דמדינתא, בעל כרחייהו יצטרכו
לעיינא בהו, ולמיהב להו יקרא.

מט) שדרית למשה, 1) איהו ה) אייתי קמייכו 1) מן למיכל, ונהיל לכו
ולבנייכו ולבערייכו, ואשתדל 2) בדינייכו, ובכל מה דאצטריך לכו. שדרית
לאהרן, 3) אייתי היכלין דענני יקר לחפאה עלייכו, כמלכין. אסחי לכו בטלי
יקר, דלא אתרקבו לבושיכון ומנעליכון, והוו מתחדשי בכל יומא. שדרית למרים,

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ט) (מ"א יט) זהר חדש כג ט"א שי"ד שכ"ו שכ"ו. 7 בדפ"י כתב חסר. 8 וכי. ח ל"ג ואליהו. א ל"ג
(י) (מיכה 1) חלק ג' קפא : אמאי ; אלמלא. ב מוסיף אלא דשדרית. ג מברכין.
ד דאיהו. ה אחי. ו ל"ג למיכל ד במזונייכו ; מוסיף בדינייכו ובמזונייכו. ח איהו [אתי] היכלין לענני לכו
ענני יקר ; אייתי לכו ענני יקר.

דרך אמת ח] אותו אוצר.

משה אהרן ומרים

הסולם

מאמר

מז) כמה טיבו עביד וכו' : כמה טובה
עשה הקב"ה עם ישראל בכל דור ודור. בוא
וראה, מה כתוב, ואשלח לפניך את משה אהרן
ומרים. שואל, והרי כמה נביאים היו לאחר
משה, והיה צריך לומר, ואשלח לפניך את
משה אהרן אלעזר ופנחס יהושע ואליהו
ואלישע, וכמה שאר צדיקים וחסידים. אלו
שלשה בלבד, למה, ומשיב, אלא אמר הקב"ה,
עמי בני, למה לא תזכרו לכל הטוב שעשיתי
לכם, ששלחתי לכם את משה אהרן ומרים.
מח) למלך בשר ודם וכו' : וזה דומה,
למלך בשר ודם, שיש לו מדינה, ושלח אליה
אנשים שליטים ושרים, שיהיו מנהלי העם,
ויתבוננו בהם ובדיניהם. מי צריך להיות
קשור ומחויב במזונותיהם ובדברים שיצרכו,
ואם לא עם המדינה, ולאונסם יצרכו להשגיח

א"ר

(דפ"י דף ק"צ ע"א *) דף ק"צ ע"ב)

אייטיאת בירא לאשקאה לכו, ם ושתיתון אתון ובעירכונו. אינון יהבו לכו, ומדלהון אכלתון ושתיתון, ויתיבתון בחופאה דיקר. דלהון. ומדלכו לא יהבתון לון. ולא עוד, אלא דאשתדלו עליכון, ונטלו על צואריהון מטולכוון, והויתון מחרפין ומגדפין לון.

(ג) אמר רבי יוסי, לאו הוה אבא רחמן על בנוי כקב"ה, וקרא הוא דכתיב, ם לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב וגו'. ת"ח רחמנו דיליה, אלו אמר ם לא נפל דבר אחד מכל דברו ולא יתיר, נח לעלמא דלא אתברי. אבל מדאמר מכל דברו הטוב, ם ואפיק ביש לאחורא, דהא מלה דביש לא בעי למעבד.

(גא) ואע"ג דאגזים, וארים רצועה, אתאת אמא ם ואתקפת בדרועיה ימינא, וקם רצועה בקיומיה, ולא נחית לתתא, ולא אתעביד, בגין דבעיטא חדא הוו תרווייהו, איהו דאגזים, ואיהי דאחידת בימיניה.

(גב) ואי תימא מנלן. ממלה דאיהי באתגליא, דכתיב לך רד כי שחת עמך, שרי לארמא רצועה, ומשה דלא הוה ידע ארחא דאמא, שתיק. כיון דחמא קב"ה כך, אנקיד ליה, ובטש ביה, ואמר ועתה הניחה לי, מיד ארגיש משה, ואחיד בדרועיה ם דקב"ה, דכתיב זכור לאברהם, דא דרועיה ימינא, ובג"כ לא נחית רצועה.

(גג) ואי תימא, אמא דאיהי רגילה לאחדא ברצועה דמלכא, אן הות, דשבת מלה למשה. שאילנא ואמינא והא לא ידענא ברירא דמלה, עד דנהוי קמיה דבוצינא קדישא. כד אתו לקמיה דר"ש, חמא באנפיהו סימן. אמר עולו בני קדישין, עולו רחימין דמלכא, עולו רחימין דילי, עולו רחימין אלין באלין.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ם ותשתון. י להון. כ ל"ג לא. ל אפיק. ם ואתקפת. נ ל"ג דקב"ה.

(כ מ"א ח).

ועתה הניחה לי

הסולם

מאמר

ירדה למטה, והדין לא נעשה. כי בעצה אחת היו שניהם, זה שהפחיד וזו שהחזיקה בימינו.

(גב) ואי תימא מנלן וכו': ואם תאמר, מאין לנו זה. הוא מדבר שהיה בגלוי, שכתוב, לך רד כי שחת עמך, התחיל הקב"ה להרים הרצועה. ומשה שלא היה יודע דרכה של האם, דהיינו להחזיקו בימין ולעכבו, היה שותק. כיון שראה הקב"ה כך, רמו לו, ודפק בו, ואמר, ועתה הניחה לי. מיד הרגיש משה, ואחז בזרוע של הקב"ה, שכתוב זכור לאברהם. שזה הוא זרוע ימין, דהיינו חסד. ומשום זה לא הוריד הרצועה.

(גג) ואי תימא אמא וכו': ואם תאמר, אמא דהיינו המלכות, שהיא רגילה לאחז ברצועה

(ג) א"ר יוסי, לאו וכו': אר"י, אין עוד אב רחמן על בנוי כמו הקב"ה. ומקרא הוא, שכתוב, כי לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב וגו'. בוא וראה הרחמים שלו, אלו אמר לא נפל דבר אחד מכל דברו, ולא יותר, שהיה כולל גם דבריו הרעים. היה נוהג לעולם שלא יהיה נברא, שלא היה אפשר לסבול. אבל כיון שאמר מכל דברו הטוב, והניח הרע מלאחריו, שדבריו הרעים שדבר על ישראל, הניח, ולא נתקיימו, מכאן נראה הרחמים שלו. כי דבר רע אינו רוצה לעשות.

(גא) ואע"ג דאגזים וארים וכו': ואע"פ שהפחיד והרים הרצועה, באה אמו והחזיקה בזרוע ימינו, ונשארה הרצועה במקומה, ולא (דפ"י דף ק"צ ע"ב)

נד) דאמר רבי אבא, כל אלין חברייא, דלא רחמין אלין * לאלין, אסתלקו מעלמא עד לא מטא זמנייהו, כל חברייא * ביומוי דר"ש, רחימו דנפשא ורוחא הוה בינייהו, ובג"כ בדרא דר' שמעון באתגלייא הוה, דהוה אמר רבי שמעון, כל חברייא דלא רחמין אלין * לאלין, גרמין דלא ליהך בארע מישר. ועוד דעבדין פגימו בה, דהא אורייתא רחימו ואחיה וקשוט אית בה. אברהם רחים ליצחק, יצחק לאברהם, מתחבקן דא בדא, יעקב תרווייהו אחידין ביה, ברחימו, ובאחיה, * יהבין רוחיהו דא בדא. חברייא כההוא דוגמא אצטריכו, ולא למעבד פגימו.

נה) כיון דחמא סימן באנפייהו, ואמר לון הכי. אמרו ליה ודאי רוח נבואה שרא על בוצינא קדישא, והכי אצטריך לן למנדע. בכה רבי שמעון * ואמר, חד מלה מאינן מלין דלחישו * לי מגו ריש מתיבתא דגנתא דעדן, דלא אמרו באתגליא * מלה דא סתרא איהי, ואימא לכו בני רחימאי, בני רחימין דנפשאי, מה אעביד, אמרו לי בלחישא, ואנא אימא באתגלייא. ולזמנא דנחמי אנפין באנפין, * כל אנפין יסתמכון * בדא.

נו) בני. חובא דעבדו * עמא דלבר. ואשתתפו ביה עמא קדישא, באמא חאבו, דכתיב קום עשה לנו אלהים, אלהים ודאי. כבוד ישראל דא, איהו דשריא

חלופי גרסאות

ס באלין. * ביומי. * באלין. * מוסיף יהבין ליה. * אמר. * ליה * דא היא ול"ג מלה * מוסיף דא בדא * א ערב רב.

ועתה הניחה לי

הסולם

מאמר

רוחם זה בזה. החברים צריכים להיות כמוהם, ולא לעשות בהם פגם. שאם יחסר בהם האהבה פוגמים בערכם למעלה, באברהם יצחק יעקב, שה"ס חג"ת.

נה) כיון דחמא סימן וכו': כיון שראו ר"ש סימן על פניהם, שהכיר בהם מה שבאו לשאלו, ואמר להם כך, דהיינו עולו רחימין דילי כנ"ל, אמרו לו, ודאי רוח נבואה שורה על המאור הקדוש, וכך נצרך לנו לדעת. השאלה הנ"ל (באות נ"ג). בכה ר"ש, ואמר, דבר אחד לי מאלו הדברים שאמרו לי בחשאי מראש הישיבה שבגן עדן, שלא אמרו לי בגלוי, דבר זה הוא סתר, ואומר לכם. בני אהובי, בני אהובי נפשי, מה אעשה, אמרו לי בחשאי, ואני אומר לכם בגלוי. ולעתיד, שנראה השכינה, פנים בפנים. כל הפנים יהיו נסמכים, דהיינו שיאיר, בסוד הזה.

נו) בני חובא דעבדו וכו': בני החטא שעשו העם שבחוק, דהיינו הערב רב, ונשתתפו בו העם הקדוש, חטאו באמא, שהוא המלכות, שכתוב

ברצועה של המלך, כנ"ל, איפה היתה, שהניחה הדבר למשה. שאלתי ואמרתי ועוד איני יודע בירוורו של הדבר, עד שנהיה לפני המאור הקדוש. דהיינו ר"ש. כשבאו לפני ר"ש. ראה סימן על פניהם, שהכיר בהם מה שבאו לשאול אותם, אמר בואו בנים קדושים, בואו אהובי המלך, באו אהובי, בואו האהובים אלו על אלו.

נד) דאמר ר' אבא וכו': שאמר ר"א, כל אלו החברים שאינם אהובים אלו את אלו, מסתלקים מן העולם טרם שמגיע זמנם. כל החברים בימיו של ר"ש, אהבת נפש ורוח היתה ביניהם, ומשום זה בדורו של ר' שמעון, היו הסתרי תורה בגלוי, שהיה ר"ש אומר, כל החברים שאינם אהובים זה את זה, גורמים לעצמם שלא ללכת בדרך הישר. ועוד שעושים פגם בה, בתורה, כי התורה, אהבה ואחיה ואמת יש בה. אברהם אהב את יצחק, יצחק את אברהם, שהיו מתחבקים זה עם זה. יעקב, שניהם היו אחוים בו באהבה ובאחיה, ונותנים (דפו"י דף ק"צ ע"א *) דף קצ"א ע"א)

עלייהו כאמא על בנין, ודא הוא רזא דכתיב, (ז) וימירו את כבודם בתבנית שור. דא כבודם דישראל, אמא דלהון. ודא הוא דכתיב (ח) גלה כבוד. דגרמו לשכינתא דאתגלי בגלותא עמהון. ועל דא וימירו את כבודם, במה. בתבנית שור.

(נז) הכא איהו רזא דמלה, ת"ח, לתתא גו שמרים דחמרא, דורדיין בישין, נפק חד ערעורא, מקטרגא, מזיקא קדמאה, ואיהו ב ברזא דיוקנא דאדם. כד קריב לגו קדשא. כיון דאתעבר מתמן, ובעי לנחתא לתתא. בעי לאתלבשא בלבושא, לנזקא עלמא. ונחית הוא ורתיכו. ולבושא קדמאה דקא נקיט, תבנית שור, דיוקנא דשור, וקדמאה לנוזיקין מאינון ארבע, שור איהו. ואינון ארבע אבות לנזקא עלמא. וכלהו תלתא דאבות נזיקין בר שור, כלהו דיליה, ועל דא כתיב, וימירו את כבודם בתבנית שור.

(נח) מהו אוכל עשב. הא דרשינן ביה. אבל עקרא דמלה, מתמצית דלחם ושבעה זיני דגן, לית ליה בהו חולקא. ובגיני כך, אימא לא הות תמן, ו לא יאות לה למהוי תמן. ובגין דאבא הוה ידע רחמנו דאמא וארחא דילה, אמר למשה, בני רחימאי, עיטא בתרווייהו בדא תדיר. ודא הוא דלחישו לי בלחישו, זלא

חלופי גרסאות

מסורת הזור

(ז) (תהלים קו) חלק ב' רלו. חלק ג' קעב. (ח) (ש"א ד). ב ברוחא. ג ל"ג ולא יאות לה למהוי תמן.

ועתה הניחה לי

הסולם

מאמר

פירוש. המוחין העליונים, נקראים יין. בסו"ה יין המשמח אלקים ואנשים. והם המוחין דשמאל, דהיינו בינה שחזרה להיות חכמה, ומחמת הדינים שבשמאל, יש בסופם פסולת המכונה שמרי היין. ומפסולת הזה יצא מזיק הראשון לעולם. וכל עוד שהשמרים הם ביין, דהיינו שהמזיק דבוק במוחין דקדושה הנקראים יין, או הוא בצורת אדם. דהיינו בבחינת המלכות שהיא צורת אדם הכלולה המקבלת כל ג' הצורות, אריה שור נשר, שהם חג"ת. וכשנפרד מן הקדושה ויורד להיות מזיק, או מקבל צורת שור. שהיא שמאל הנפרד לעצמו ואינו מתחבר עם ד' פנים הנ"ל. ומבחינה זו נעשה מזיק. והוא הראשון לכל מזיקי העולם.

שכתוב, קום עשה לנו אלהים, אלהים ודאי, דהיינו שיעשה להם אלהים אחרים תחת המלכות הנקראת אלקים. תחת כבוד ישראל זה, דהיינו המלכות, שהיתה שורה עליהם כמו אם על הבנים. וזה הוא סוד, וימירו את כבודם בתבנית שור, זהו כבודם של ישראל. דהיינו האם שלהם, שהיא המלכות. וז"ש גלה כבוד, שגרמו אל השכינה. שהגלתה בגלות עמהם. י"כ וימירו את כבודם. במה. בתבנית שור. (ע"י להלן אות ע"ח בהסולס).

(נז) הכא הוא רזא וכו': כאן הוא סוד הדבר של תבנית שור. בוא וראה. למטה, בתוך שמרי היין שמרים הרעים, יצא פגע אחד, מקטרג. מזיק הראשון. והוא בסוד צורת אדם, כשקרב אל הקדש. כיון שנעבר משם, מן הקדושה, ורוצה לרדת למטה, צריך להתלבש בלבוש אחד להזיק העולם. וירד הוא ומרכבותיו, ולבוש הראשון שלוקח הוא תבנית שור, דהיינו צורת שור. והראשון לארבעה אבות נזיקין הוא שור. ואלו ארבעה אבות נזיקין הם להזיק העולם. ושאר שלשה אבות נזיקין מחוץ השור, הם כולם שלו. של השור. וע"כ כתוב, וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב.

(דפו"י דף קצ"א ע"א)

(נח) מהו אוכל עשב: שאומר, בתבנית שור אוכל עשב. ומשיב, כבר דרשנו בו, אבל עיקר הדבר, הוא שמתמצית הלחם ושבעה מיני דגן אין לו חלק בהם. אלא אוכל עשב. ומשום זה, שפגמו באמא שהיא המלכות, כנ"ל, אמא לא היתה שם ולא היה יפה לה להיות שם. מחמת שפגמו בה, ומשום שאבא, ז"א, היה יודע הרחמים של אמא והדרך שלה. אמר למשה, בני אהובי, העצה לזה, שלא יענשו

חזי לגלאה, דברא לא ינדע, ויחמי דהא רצועה אתתקנת, וידחל תדיר. אבל תרווייהו בעיטא דא, ובעיטא חדא.

(נט) ת"ח כתיב וירא העם כי בשש משה. מאן העם. אינון ערב רב. מאן ערב רב. וכי לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים הוו, דקראן לון ערב רב, והלא מצריים הוו, וממצרים נטלו, ואלו הוו ערבוביא דעמין סגיאין, ה הכי הוה ליה למכתב, ערב רב ו עלו אתם לפי ערבוביא דלהון.

(ס) אלא ו ערב רב עלה אתם. עמא חד ו הוה, ולישן חד, אבל כל חרשי מצרים, וכל חרטומי דלהון ו הוו, דכתיב בהו, ויעשו גם הם חרטומי מצרים. דבעו למיקם לקבל פליאן דקב"ה, כיון דחמו נסין ופליאן דעבד משה במצרים, אהדרו לגבי משה. א"ל קב"ה למשה, לא תקבל לון. אמר משה, מאריה דעלמא, כיון דחמו גבורתא דילך, בעאן לאתגיירא. יחמון גבורתך בכל יומא, וינדעון דלית אלהא בר מנך. וקבל לון משה.

(סא) אמאי קרא לון ערב רב. אלא כל חרשין דמצרים הוו, וברישיהון ו יונוס וימברוס, ובשעתא דיומא הוו עבדי תדיר חרשיהו. וכל אלין חרשין עלאין, הוו מסתכלי מכי נטי שמשא, משירותא ו דשית שעות ו ומחצה, עד שירותא דתשע ו ומחצה. דהיינו ערב רב רבא. כל אינון חרשין זעירין, משירותא דתשע ו ומחצה, עד פלגות ליליא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ג) (שמות לב) ויחי לה צ"א. (ס) (שמות יב) וישלח מזו צ"ו. (ט) (שמות ז) תקונים חדשים קי ט"ד של"ו. ד ל"ג ויחמי. ה ל"ג הכי. ו עלה. ז ל"ג הוה. ח ולשון אחד. ט ל"ג הוה. י ל"ג דמצרים. כ בדפו"י כתב אמרו המגיהים אולי אלו הם יוחני וממרא שנוכרו במנחות דף פ"ה ובשמות רבה פרק ט' אמרו יוחני וממרא אל משה תבן אתה מכניס לעפריים. ל דשבע. מ ל"ג ומחצה. נ ל"ג ומחצה. ס ל"ג ומחצה.

מאמר

הסולם

העגל

יענשו ישראל, נמצא תמיד בשנים, שאחד מגביה הרצועה והשני אווזו בה ומעכב, (כנ"ל אות נ"א) וכיון שאמא אין כאן מוטל זה עליך. וזה הוא שאמרו לי בחשאי. כי אינו ראוי לגלות, כדי שהבן לא ידע מזה, ויראה הרצועה מתתקנת ויפחד תמיד, אבל שניהם הם בעצה זו, ובעצה אחת, דהיינו, שהמגביה הרצועה והמעכבה הם בעצה אחת.

מאמר העגל

(נט) ת"ח כתיב וירא העם כי וכו': מי הם העם. ומשיב, הם הערב רב. ומי הם הערב רב. וכי לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים היו, שקוראים אותם, ערב רב, והלא מצרים היו, וממצרים נסעו. ואלו היו ערב של עמים רבים, היה צריך לומר כך, ערב רב עלו אתם, לודים כושים וכדומה, לפי הערב שלהם.

(ס) אלא ערב רב וכו': ומשיב אלא שהכתוב אומר ערב רב עלה אתם ואינו מפרש שמות העמים, כי עם אחד ולשון אחד היו, אבל כל המכשפים של מצרים וכל החרטומים שלהם היו, שכתוב בהם ויעשו גם הם חרטומי מצרים. שרצו לקום כנגד הפליאות של הקב"ה, ולהראות שגם הם יכולים לעשות כמוהו. כיון שראו הנסים והנפלאות שעשה משה במצרים, חזרו אל משה. א"ל הקב"ה למשה, לא תקבל אותם. אמר משה רבון העולם, כיון שראו הגבורות שלך הם רוצים להתגייר. יראו גבורתך בכל יום, וידעו שאין אלהים זולתך. וקבלם משה.

(סא) אמאי קרא לון וכו': שואל, למה קרא אותם ערב רב. ומשיב, אלא, כל המכשפים של מצרים היו, ובראשם, יונוס וימברוס. ובשעות היום, אחד שש שעות.

היו

(דפו"י דף קצ"א ע"א)

סב) אינון עלאין דבהו, הוו מסתכלי מכי נטי שמשא. דהא כדין שראן תשע מאה ותשעין וחמש דרגין, למשטטא על טורי חשוך. ורוחא דלהון, הוה משטטא על כל אינון ע חרשין בחרשייהו. ואלין הוו עבדי, כל מה דאינון בעאן. עד דכל מצראי רחצנו דלהון באלין הוה. וקראן לון ערב רב. בגין דאית ערב זעירא, מתשע שעות * ומחצה ולתתא, דא ערב זעירא. ותרי ערבי אינון, וע"ד וגם ערב רב עלה אתם.

סג) וחכמתא דלהון, הוה סגי. ואינון אסתכלו בשעתי דיומא, ואסתכלו בדרגא דמשה, וחמו דהא בכל סטרין בשש משה: בשש שעתי קדמאין דיומא, דאינון לא יכלין לשלטאה בהו, פ בשית דרגין עלאין צ דאחיד בהו. ובכל סטרין בשית הוה, ובעטרין דאלין שית, הוה זמין לרדת מן ההר, דכתיב כי בשש משה לרדת מן ההר.

סד) מיד ויקהל העם על ק אהרן, אמאי על אהרן. בגין לאתכללא בסטרא דימינא, דהא אינון שמאלא בעו מניה, ובגין דלהוי כליל בימינא, אתכנשו על אהרן, ויאמרו אליו קום עשה לנו ג אלהים.

חלופי גרסאות

ע דרגין; מוסיף חרשין ודרגין. פ בגין שית. צ דאחידן ביה; דאחידן ביה והוא אחיד בהו. ק מוסיף אהרן דהכי תנינן דבהיא שעתא דנחית משה וקביל אורייתא בלחודוי כללא דכל ישראל ואיהו קביל אורייתא בעלמא ואפילו מגלת אסתר דכתיב (אסתר ט') וקבל היהודים וקבלו היהודים מבעי ליה מאי וקבל אלא דא משה דאיהו היהודים כללא דיהודאי ויקהל העם על אהרן. ר מוסיף אלקים, אלקים ודאי בעו סטר שמאלא אשר ילכו אשר ילך מבעי ליה מאי אשר ילכו אלא אלקים שית דרגא אינון [ששת ימי המעשה ד"א] כלהו בסטר שמאלא דאלקים שית אינון דאי תימא דהא שבעה אינון ההוא אלקים עלאה לא עאל בכללא.

העגל

הסולם

מאמר

שלהם. של הערב רב, היתה גדולה. והם הסתכלו בשעות היום, הסתכלו במדרגת משה, וראו, כי בכל הצדדים בשש משה: בשש שעות הראשונות של היום, שהם לא היו יכולים לשלוט בהם, בשש מדרגות עליונות שמשה היה אחזו בהם. ובכל הצדדים בשש היה, דהיינו שהיה כלול מששה קצוות חג"ת נה"י, ובאלו ששה עטרות, של ששה שעות היום, שהם חג"ת נה"י, היה עתיד לרדת מן ההר, שכתוב כי בשש משה לרדת מן ההר.

סד) מיד, ויקהל העם על אהרן: שואל למה על אהרן, ומשיב, כדי להכליל בצד ימין, כי השמאל יוצא מן הימין, אלא שהם רצו ממנו שמאל, ולא ימין, אלא כדי שיתכלל בצד ימין, דהיינו במקום מוצאו, נקהלו על אהרן, שהוא ימין חסד. ויאמרו אליו קוב עשה לנו אלהים.

תא

היו עושים תמיד כשפיהם, וכל אלו מכשפים העליונים היו מסתכלים מכשונטה השמש לערוב, בשש שעות ומחצה, ועשו כשפיהם, עד התחלת תשע שעות ומחצה, דהיינו ערב גדול, שאז זמן מנחה גדולה, כל אלו מכשפים הקטנים היו עושים כשפיהם מתשע שעות ומחצה עד הצות לילה.

סב) אינון עלאין דבהו וכו': העליונים שבהם, שהיו מסתכלים משעה שנטה השמש, הוא, כי אז מתחילים תשע מאה וצ"ה מדרגות לשוטט על הרי חשוך, ורוחם היה משוטט על כל אלו המכשפים בכשפיהם, ואלו היו יכולים לעשות כל מה שרוצים, עד שכל המצרים שמו בטחונם באלו, וקראו אותם ערב רב, משום שיש ערב קטן, שהוא מתשע שעות ומחצה ולמטה, זה הוא ערב קטן. וב' ערבים הם, וע"כ נאמר, וגם ערב רב עלה אתם.

סג) וחכמתא דלהון הוה וכו': והחכמה (דפו"י דף קצ"א ע"א *) דף קצ"א ע"ב)

סה) ת"ח, כל זמנא דהוה משה במצרים, שמא דאלהים לא דכיר, ט אלא שמא דיי', וע"ד קשיא ליה לפרעה נ בגין דלא יהא תוקפא לההוא סטרא אחרא, ולא א יתתקף בעלמא. השתא ב בעו ההיא מלה, והיינו קום עשה לנו אלהים. לנו דייקא, דאנן צריכין להאי מלה, לתקפא סטרא דילן, דהוה אתדחיא עד השתא.

סו) אשר ילכו לפנינו. מאי אמרו. אלא הכי אמרו, חמינן דאתון ישראל, כל ג טוב וכל יקר דעלמא לכו, ואנן דחיין לבר. דלכו, ט ויי' הולך לפניהם יומם. אוף הכי ז אלהים אשר ילכו לפנינו, כמה דאזיל קמייכו יי'. דהא רשו אית לסטרא דילן למהך אוף הכי לקמנא, אי נזמין ליה עובדא.

סז) ת"ח, כל ענני יקר דאזלו במדברא, לא הוו חפיין אלא לבני ישראל לחודייהו. וההוא עננא דיקר, דכתיב ויי' הולך לפניהם יומם, אזלא לקמיייהו. ואלין ערב רב, וכל אינון בעירי עאנין ותורין, הוו אזלו לבר ממשריייתא, לבתרייתא. ות"ח, כל אינון ארבעין שנין דקא אזלו ישראל במדברא, שום לכלוכא וטנופא לא הוה גו ענני לגו. וע"ד עאני ותורי דהוו אכלי עשב לבר הוו, וכל אינון דנטרי לון.

סח) א"ר אלעזר, ה אבא, ו אי הכי אינון ערב רב לא הוו אכלי מן מנא. א"ל ודאי הכי הוא. אלא מה דיהבין לון ישראל, כמאן דיהיב ז לעבדיה. וממה הוו אכלי. מתמצית, מה דאשתאר מבתר ריחיא, פסולת. וקרא אכריז ואמר,

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ט (שמות יג) בשלח ז צ"ע. ט ל"ג אלא שמא דהי. ת מוסיף ומתמן ולהלאה שמא דהי בגין. א יתקף. ב בעי. ג טב; טבא. ד ל"ג אלקים. ה לא גרסינן אבא. ו אמר. ז לעבדא.

הסולם

העגל

מאמר

אם נזמין לו מעשה, דהיינו עשית העגל. (עי' להלן אות ע"ט בהסולם).

סז) ת"ח כל ענני וכו': בוא וראה, כל ענני כבוד שהלכו במדבר לא היו חופים, אלא על ישראל בלבד. וענן היקר ההוא, שכתוב, וה' הולך לפניהם יומם, הלך לפניהם. ואלו ערב רב וכל אלו הבהמות צאן ובקר היו הולכים מחוץ למחנה באחרונה. ובוא וראה, כל אלו ארבעים שנה שהלכו ישראל במדבר, שום לכלוך וטינוף לא היה מעננים ולפנים, וע"כ צאן ובקר שהיו אוכלי עשב היו לחוץ, וכל אלו שהיו שומרים אותם.

סח) א"ר אלעזר, אבא וכו': אר"א, אבא, א"כ, הערב רב לא היו אוכלים מן המן. א"ל ודאי כך הוא, אלא מה שנתנו להם ישראל היה כמי שנותן לעבדו. וממה היו אוכלים. היו אוכלים מתמצית, מה שנשאר מאחר הריחים, הפסולת. והמקרא מכריז ואמר, ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה.

בני

סה) תא חזי כל וכו': בוא וראה, כל זמן שהיה משה במצרים, לא הזכיר את השם אלקים, אלא שם הויה. וע"כ רגו פרעה, שאמר, לא ידעתי את הויה. והוא משום שלא יהיה תוקף לסטרא אחרא, שלא יתחזק בעולם, כי הס"א נקראת ג"כ אלהים אחרים, עתה רצו הערב רב דבר ההוא, דהיינו לכוץ השמאל שנקרא אלהים, והיינו, קום עשה לנו אלהים. לנו, הוא מדויק, שהערב רב אמרו, אנו צריכים לדבר זה לחזק את הצד שלנו, שהיה נדחה עד עתה, משום שמשנה לא הזכיר את השם אלהים.

סו) אשר ילכו לפנינו: שואל, מה אמרו בזה. ומשיב, אלא כך אמרו. ראינו שאתם ישראל, כל טוב וכל יקר העולם יש לכם, ואנו נדחים לחוץ. כי לכם, והויה הולך לפניהם יומם, אף אנו רוצים כן, אלהים אשר ילכו לפנינו, כמו שלפניכם הולך הויה. כי יש רשות להצד שלנו ללכת ג"כ לפנינו,

(דמו"י דף קצ"א ע"ב)

ע) ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה. בני ישראל, ולא אחרא. ויראו בני ישראל ויאמרו מן הוא, ולא שאר ערב רב, עאני ותורי, דהווי בניייהו. (ט) עד השתא, הווי אתכפיין אינון ערב רב והשתא קמו ובעו עובדא, לאתקפא n לסטרא אחרא. אמרו, או נהא כלנא עמא חדא, ונהוי בכללא עמכו, או יהא לן מאן דיהך קמנא, כמה דיהך אלהכון קמיכון. אמר אהרן, ח"י דאלין s ישתתפון בעמא קדישא, למהוי כלא . כללא חדא, ולא יתערבון עמא קדישא בעמא דא, כללא חדא, אלא טב איהו לאפרשא לון מגו עמא קדישא, עד דייתי משה.

ע) ואהרן לטב אתכוון, אלא סגיאין הווי מישראל דאשתתפו בהדייהו בלבא. ובגין כך, כד אתא משה, אצטריך לבררא וללבנא לעמא קדישא מההוא חובא, ואשקי לון שקיו, עד דאתברירו *) כלהו ולא אשתאר בהו פסולת כלל. (עא) אמר לון אהרן, r פרקו נזמי הזהב, וכי לא הוה לון דהבא אחרא. אלא אמר אהרן, בעוד דאית לון קטטה בבנייהו ובנשייהו, יתעכבון, ובין כך ייתי משה. ת"ח, תנינן קשים גרים לישראל כספחת בבשר החי, כ"ש אלין, דלא הווי גרים כדקא יאות. אינון מה עבדו. ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם. כמה אלפי רבוון הווי מנזמיהון תמן.

עב) מה כתיב, ויקח מידם ויצר אותו בחרט וגו'. אהרן לא אסתמר, מאינון תרין חכימין, דהווי ברישיהון s דההוא ערב רב. חד מנייהו הוה קמיה, ואחרא הוה עביד בחרשוי. כיון דתרווייהו אתייעטו כחדא, נטלו היא s דהבא,

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

צ) (שמות טז) תקונים חדשים קיו ט"ד ש"ו ח ל"ג לסטרא אחרא. s יכשילון לעמא. * בכללא. r) (שמות לב).

העגל

הסולם

מאמר

החטא, והשקה אותם שקוי, עד שנבררו כולם ולא היה בהם פסולת כלל. (עא) אמר לון אהרן וכי: אמר להם אהרן, פרקו נזמי הזהב. שואל, וכי לא היה להם זהב אחר, חוץ מנזמי הזהב. ומשיב, אלא אמר אהרן, בעוד שיהיה להם ריב עם בנייהם ונשייהם, יתעכבו, ובתוך כך יבא משה. בוא וראה, למדנו, קשים גרים לישראל כספחת בבשר החי, כ"ש אלו ערב רב, שלא היו גרים כראוי. הם, מה עשו, ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם. כמה אלפים ורבבות נזמים היו שם מנזמיהם של הערב רב. (עב) מה כתיב ויקח וגו': מה כתוב, ויקח מידם ויצר אותו בחרט וגו'. אהרן לא נשמר מאלו שני חכמים שהיו בראשיהם של הערב רב. אחד מהם היה מלפניו, והאחר היה עושה כשפיו. כיון ששניהם נתיעצו יחד, לקחו זהב ההוא, ב' שלישים ביד האחד, ושליש

בני ישראל ולא אחר. ויראו בני ישראל ויאמר מן הוא. ולא שאר הערב רב, צאן ובקר שהיו בנייהם. (ט) עד השתא הווי וכו': עד עתה היו נכנעים הערב רב, ועתה קמו ובקשו מעשה לחזק את הסטרא אחרא. אמרו, או נהיה כולנו עם אחד. ונהיה בכלל ישראל עמכם. או יהיה לנו מי שילך לפנינו כמו שאלקיכם הולך לפניכם. אמר אהרן, חס ושלום, שאלו ישתתפו בעם הקדוש, שיהיה כולם כלל אחד. ולא יתערבו עם הקדוש בעם הזה בכלל אחד. אלא טוב הוא להפרידם מן עם הקדוש, עד שיבא משה.

ע) ואהרן לטב אתכוון: ואהרן התכוון לטוב, אלא היו רבים מישראל. שנשתתפו עם הערב רב, בלב. ומשום זה כשבא משה, היה צריך לברר וללבן את העם הקדוש מאותו (דפו"י דף קצ"א ע"ב *) דף קצ"ב ע"א)

תרין ^ח שלישי בידא דחד, ושליש בידא דאחרא. בגין דהכי אצטריך בההוא זינא דחרשא.

(עג) בכה ר"ש, אמר אי חסידא קדישא, אהרן משיחא דאלהא רבא, בחסידותך נפלו כמה מעמא קדישא. ואנת לא הוית ידע ^נ לאסתמרא. ^ס מהו עבדו. כד מטו שית שעתין, ויומא הוה במתקלא, נטלו ההוא דהבא דפריקו מאודניהון. מ"ט. בגין דמאן דאצטריך למעבד חרשא, לא בעי ^ע למיחס עינוי על ממונא. ואינון אמרי, שעתא קיימא לן, אי אנן לא מעכבין. לאו שעתא למיחס על דהבא, מיד ויתפרקו כל העם. מאי ויתפרקו. כד"א ^ה מפרק הרים ומשבר סלעים, דחבילו ותברו אודנייהו. בכה כמלקדמין ואמר אי עמא קדישא אי עמא קדישא, דקב"ה.

(עד) פתח ר"ש בבכיה, ואמר, ^ט והגישו אדניו אל האלהים וגו'. הא אוקמה חברייא, און דשמע בסיני, ^י כי לי בני ישראל עבדים וגו'. ואיהו פריק עול מלכות שמים מעליה, וזבין גרמיה לאחר, ^י תרצע. ואלין חייביא ^ז רשיעין, גוברין בישין, בתיאובתא ^ק דלהון למהדר לסרחנייהו, לא בעו מנשיהון ובניהון, אלא חבילו ^ר אודנייהו ואתפרקו מעול שמיא דפקיד להו משה, ותברו אודנייהו, דלית לון חולקא ^ט בשמא קדישא, ^ת ועמא קדישא.

(עה) מה עבדו, פליגו תרווייהו ההוא דהבא, חד נטיל תרין ^א שלישי, וחד שלישי. קמו ^ב לקבל שמשא, בשית שעתין. עבדו חרשייהו, ובלטו בלטיהון

חלופי גרסאות

ד (מ"א יט) ב"א לא צ"א. ט (שמות כא) חלק ב' ח ל"ג שלישי. נ ל"ג לאסתמרא. ס מה. ע למיחן. קת. : רסא. ת (ויקרא כה) יתרו צו צ"ס. פ תעקר. צ רשיעיא. ק ל"ג דלהון. ר אורחיהו ; מוסיף אורחיהו ואודנייהו. ט בעמא רבא ול"ג בשמא קדישא. ועמא קדישא. ת ובעמא א ל"ג שלישי ב לקבלי.

העגל

הסולם

מאמר

(עד) פתח ר"ש בככיה וכו': פתח ר"ש בבכיה, ואמר, והגישו אדניו אל האלהים וגו'. הרי העמידוהו החברים, און ששמע על הר סיני, כי לי בני ישראל עבדים וגו', והוא פרק מעצמו עול מלכות שמים, ומכר עצמו לאחר, תרצע. (קדושין כ"ב:) ואלו הפושעים, הרשעים, אנשים הרעים, בחשקם לחזור לסורם, לא בקשו מנשיהם ובניהם, אלא חבלו באזניהם, כלומר, שפגמו באון ששמע על הר סיני לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, שזה גרוע ממוכר עצמו לעבד, ונתפרקו מעול שמים שצוה אותם משה, ושברו אזניהם, וגילו, שאין להם חלק בשם הקדוש ובעם הקדוש. (עה) מה עבדו פליגו וכו': מה עשו, חילקו זהב ההוא בין שניהם, יונוס וימברוס כנ"ל, אחד לקח שני שלישים, ואחד לקח שלישי. קמו כנגד השמש בשש שעות על היום, עשו כשפיהם וכשפו בלהטיהם, בכשפים שבפה

ושליש ביד האחר, כי כך צריך להיות במין ההוא של הכשוף. (עג) בכה ר"ש אמר וכו': בכה ר"ש, אמר אי חסיד הקדוש אהרן, משיח האל הקדוש, בחסידותך נפלו כמה מעם הקדוש, ואתה לא היית יודע להשמר. מה עבדו. כשהגיעו שש שעות, והיום היה במאזנים, דהיינו בצהריים שהשמש באמצע הרקיע ואינו נוטה לא למזרח ולא למערב כמו הלשון שבמאזנים. לקחו הזהב היא שפרקו מאזניהם. מהו הטעם. משום שמי שרוצה לעשות כשוף אין עינו צריך לחוס על ממון, והם אמרו, השעה עומדת לנו, אם אנו בעצמינו לא נעכב, אין השעה לחוס על זהב. מיד ויתפרקו כל העם. מהו ויתפרקו. הוא כמש"א, מפרק הרים משבר סלעים. כי חבלו ושברו אזניהם. בכה כמקודם, ואמר, אי עם הקדוש אי עם הקדוש של הקב"ה.

(דפו"י דף קצ"ב ע"א)

בחרשא דפומא. כיון דמטא שירותא דשבוע, ארימו תרווייהו ידייהו על ידיו דאהרן. ג דכתיב ויקח מידם, תרווייהו הוו, ולא יתיר. כיון דאיהו קביל ז מידם, קלא נפק ואמר, א יד ליד לא ינקה רע, דכתיב כי ברע הוא. אייתי רע לעלמא. עו) רזא דמלה. אינון רשעים חייבין חרשין בנוי דבלעם חייבא, בני בנוי דלבן רשיעא, חמו דכוס של ברכה בימין איהו, ומן ימינא אתקף ה תדיר. ו אמרו, אי יהא בסטר דא, ההוא רישא דימינא, הא תוקפא דילן כדקא יאות.

עז) כיון דמטא שבע שעתין דיומא, יהבו ליה לאהרן מיד. אי איהו הוה אמר לון שוו ליה בארעא בקדמיתא, ואנא אטול, לא הוה יכלין בחרשייהו כלום, אלא מידם נטל. וקרא מתרעם ואמר, ויקח מידם, חמו מה עבד אהרן גבר נביאה גבר חכים, לא ידע לאסתמרא, דאילו נטיל מארעא, כל חרשין דעלמא לא הוה יכלין לאצלחא. אבל במה אצלחו בעובדא דא, בגין דויקח מידם ולא מארעא.

עח) א ויצר אותו בחרט, לאו כמה דחשבין בני נשא, דעבד ציורין במחוגה, או במלה אחרא. אלא אתא קרא לאוכחא מלה, דאהרן ז לא ידע לאסתמרא. אילו כד נטל מידיהון, הוה שדי לארעא, ואע"ג דיטול ליה לבתר,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (משלי יא) חלק ג' רכב: תקוני זהר תכב סח: ג מוסיף ומגן דמדיא דתרווייהו [יד מכל חז] נטל ח"ע קל. זהר חדש לג ט"א ש"ג מט ט"א ש"ל פד ט"ב ש"ח. ב) (שמות לב) הקסה"ו יח צ"א. ה תדיר: מוסיף תדיר יתיר. ו אמר. ז דלא.

העגל

הסולם

מאמר

פירוש כי הסטרא אחרא, נמשכת משמאל, שהם רוצים להמשיך הארת השמאל ממעלה למטה. וכל חולשתם הוא, שאין להם הארת החסדים, כי בשמאל אין חסדים כנודע. לכן רצו כאן להמשיך הארת החסדים ע"י ששתפו עמהם את אהרן, שהוא חסד. וז"ש, אי יהא וכו' הא תוקפא דילן כדקא יאות.

עז) כיון דמטא שבע וכו': כיון שהגיעו שבע שעות על היום, נתנו מיד לאהרן, אם הוא היה אמר להם, שימו תחילה הזהב על הארץ ואני אקח מעל הארץ, לא היו יכולים לפעול בכשפיהם כלום, אבל לקח מידם, והמקרא מתרעם ואמר, ויקח מידם. ראו מה עשה אהרן איש נביא איש חכם לא ידע להשמר. שאלו לקח מעל הארץ, כל הכשפים שבעולם לא היו יכולים להצליח. אבל במה הצליחו במעשה הזה, משום, ויקח מידם, ולא מארץ.

עח) ויצר אותו בחרט: אין הפירוש כמו שחושבים בני אדם, שעשה ציורים במחוגה או בדבר אחר, אלא המקרא בא להוכיח

שבפה. כיון שהגיע תחלת שעה שבע, הרימו שניהם ידיהם על ידיו של אהרן, שכתוב, ויקח מידם, שנים היו ולא יותר. דהיינו יונוס וימברוס כנ"ל. כיון שהוא קבל מידם, יצא קול ואמר, יד ליד לא ינקה רע. שכתוב, כי ברע הוא. דהיינו, ויאמר אהרן וגו' אתה ידעת את העם כי ברע הוא. כי הביא רע לעולם. פירוש הידים הם בחינת ג"ר, הנמשך ממעלה למטה. כיון שלקח מידיהם, יכלו לתת כח למשיכת החכמה ממעלה למטה, שהוא תבנית שור של הסטרא אחרא. ואלו לקח מן הארץ, שהוא בחינת ו"ק, ממטה למעלה לא נמשך משם כלום לסטרא אחרא.

עו) רזא דמלה אינון וכו': הסוד של הדבר, אלו הרשעים החטאים המכשפים, היו בנוי של בלעם הרשע, בניו בניו של לבן הרשע. ראו שכוס של ברכה, דהיינו המלכות, הוא בימין, ומן הימין אחרא, דהיינו מחסד, הוא מתחזק תמיד. אמרו, אם יהיה בצד הזה, דהיינו בסטרא אחרא, ראש ההוא של ימין, דהיינו אהרן, יהיה העצמה והכח שלנו כראוי. (דפו"י דף קצ"ב ע"א)

לא הוה * אצלח עובדא בישא דא. אבל בכלא סיועא בישא הוה, דנקיט ה דהבא, וטמריה מעינא, * ביש בתר ביש מאי ויצר אותו בחרט. דשוי כל דהבא בכיסא חדא, ואסתמר . מעינא. כדין סליק כלא לעובדא.
 עט) בספרא דחנוך אשכחנא, דהוה אמר הכי, ברא יחידאה יתיילד לההוא רישא חוורא, וכד ייתון מבשרא דחמרי, יטעין ליה, בההוא כ דעייל מרגלן בוגין דדהבא, בלא דעתא דיליה, ודיוקנא ל יצייר בציורא * בחרט. מאי בחרט. בחרט אנוש. דא קלמוסא דאנוש חייבא, * דאטעי לבני נשא.

חלופי גרסאות

ח הכא. * בישא באתר ביש. י ל"ג מעינא. כ דנטיל. ל צייר. * ל"ג בחרט מאי בחרט ; ל"ג מאי בחרט. נ דטעי.

העגל

הסולם

מאמר

מרדו בקדושה, ונקהלו על אהרן, שהוא מצד ימין שהוא חסד, ואמרו לו, עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו. אלהים הוא שם השמאל, שמקומו באחורים של המלכות, ובקשו ממנו שיתקן אותם להיות בבחינת פנים, דהיינו שיהיו להם חסדים, וז"ש שילכו לפנינו, דהיינו בבחינת פנים, ואז יוכלו לינק ממנו גם הם. וז"ש לעיל (אות ט"ו) אלהים אשר ילכו לפנינו כמה דאזיל קמייכו הויה, דהיינו כמו שהויה הוא אל המלכות דחסדים בבחינת פנים, כמ"ש והויה הולך לפניהם וגו' כן יהיה לבחינת השמאל בבחינת פנים, ואז יוכלו לקבל ממנו גם הם. וז"ש, דהא רשו אית לסטרא דילן למחך אוף הכי לקמנא, שיש גם רשות לסטרא אחרא שלנו ללכת ג"כ לפנינו, דהיינו בבחינת פנים. אי נזמין ליה עובדא, דהיינו מעשה העגל, וז"ש לעיל (אות נ"ו) באמא חאכו וכו' דכתיב וימירו את כבודם בתבנית שור. כי המירו את כבודם, שהיא המלכות, שהיתה בבחינת הפנים שהם חסדים, והמירו בעגל, שהוא קו שמאל, ועזבו בחינת התקון דפנים של הנוקבא. וזה אמרו כאן, יטעון ליה כההוא דעייל מרגלן בוגין דדהבא. כי מרגלן הן בחינות המסך דמלכות המאיר בקו ימין הנקרא מרגלא, כנ"ל (אות ז') שאומר, סגדין לגבי האי נהורא דנהיר באתר דשמשא עד לא יפוק וכו' וקראן להאי נהורא, אלהא דמרגלא דנהיר. הרי שהמרגלא הוא ימין המאיר. וזגין דדהבא, הם בחינת השמאל, המכונה זהב, וכיון שהמזובר הוא בסטרא אחרא, מכנה אותם זגין דדהבא, כלומר שיש להם תוכן ריק כמו זגים. והערב רב הטעו את אהרן להכניס מרגלן אלו המאירים בחסדים

להוכיח דבר, אשר אהרן לא ידע להשמר כי אם, כשלקח הזהב מידם היה משליכו לארץ, ואע"פ שיקח אותו אח"כ מן הארץ, לא היה הצליח מעשה רעה הזה. אבל בכל היה עזרה רעה, שלקח הזהב והסתירו מעין. שחפרש ויצר אותו בחרט, שצרך אותו בסדין. רעה אחר רעה, אחת במה שלקח מידם, שניה, שלא השליכו לארץ אחר שלקח מידם. ושלישית במה שצרך אותו בחרט והעלימו מן העין. מהו, ויצר אותו בחרט. הוא ששם כל הזהב בכיס אחד, ונשמר מראיה של העין. אז עלה הכל והיה למעשה.

עט) בספרא דחנוך אשכחנא וכו' : בספרו של חנוך מצאתי, שהיה אמר כך. בן יחיד יולד לראש הלבן ההוא, דהיינו אהרן שנוגד מצד חוסד, ששורשו נקרא ראש הלבן, וכשיבואו אלו שהם מבשר חמורים, דהיינו הערב רב, שנא' עליהם מבשר חמורים בשרט, יטעו אותו בזה. להכניס מרגליות תוך פעמוני זהב. בלא דעת שלו, ויציר צורה בציור החרט. מהו בחרט, היינו בחרט אנוש. זהו העט של אנוש הרשע שהטעה את בני האדם. ביאור הדברים. כי המלכות יש לה ב' בחינות שהם אחורים ופנים. אשר באחורים היא כולה שמאל בלי ימין כלל, דהיינו חכמה בלי חסדים. ובפנים היא כולה ימין בלי שמאל דהיינו חסדים בלי חכמה. ולפיכך נרחק הסטרא אחרא מן הקדושה, כי הסטרא אחרא הוא שמאל, וע"כ, מפנים של המלכות לא יוכלו לינק, כי שם אין בחינת שמאל כלל. ומאחורים של המלכות אינם יכולים לינק, כי שם חשך ואין אור כלל, כי חכמה בלי חסדים אינה מאירה.

ולפיכך הערב רב, שהם מכשפים מצרים, (דמו"י דף קצ"ב ע"א *) דף קצ"ב ע"ב)

פ) ודאי דא ברירא דמלה, דאנוש כד אטעי עלמא, בקלמוסא הוה רשים רשימין, דכל דיוקנין ופולחנין נכראין בהווא ׀ קלמוסא, וע"ד ׁ כתיב בחרט, הווא דאשתמודע למעבד הכי. ודא הווא ברירו ס דמלה.

פא) וכלא הוה, דודאי בכיסא ארמי דהבא, וכסי ליה מעינא, כמה דאמרו אינון חרשין, והכי אצטריך בזיני דחרשין אלין. ודא הווא עובדא דחרשין אלין, מלה דאצטריך באתגליא, לאתגלאה לבתר, אצטריך טמירו וכסויא בקדמיתא, ׃ דיתכסי מעינא, ובתר יפוק אומנא לאומנותיה. ומלה דאצטריך בכסויא לבתר, אצטריך באתגליא בקדמיתא.

חלופי גרסאות

׀ מוסיף קלמוסא רשים רשימו. ׁ הווא. ס ל"ג דמלה. ׃ דאתכסי.

העגל

הסולם

מאמר

אינה אחזת אלא ב' הקוין ימין ושמאל, אבל קו אמצעי אין להם. אמנם הם דבוקים רק בקו שמאל לבד. אבל אי אפשר להמשיך קו שמאל אם לא המשיך מקודם קו ימין. כי אותו המסך העולה ועושה ו"ק בלי יורד במדרגה, כשהוא בבחינת קו ימין, הוא יורד ומוציא ג"ר במדרגה כשהוא בקו שמאל. וע"כ הם מוכרחים להמשיך תחילה הקו ימין כדי לגלות שוב הג"ר בקו שמאל. ותדע שמסך הוה שמעלים אל המדרגה למעטה מג"ר כשהיא בקו ימין, הוא נקרא ׁט או קולמוס. כי בדומה לעט סופר, שמודר ומגלה צורת האותיות לכאן ולכאן על ידי העט, כן המסך שמעלים בקו ימין למעט המדרגה, בו תלוי כל הצורה של גדלות המדרגה היוצאת בקו שמאל.

וזה אמרו, הוה רשים רשימין רכל דיוקנין ופולחנין נכראין בהווא קולמוסא, שכל הצורות של השמאל הנוהגים בעבודה וזה תלויים ויוצאים מן הקולמוס. שהוא מסך הגורם הקטנות והמיעוט בקו השמאל זסו"ה, ויצר אותו בחרט. דהיינו שהעלה חרט שה"ס הקולמוס והמסך וצר אותו תחילה במיעוט והעלם דקו ימין, ואח"כ נמשך הגדלות דשמאל הס"א המכונה עגל. או שור.

ו"ש, ודא הווא עובדא דחרשין אלין, מלה דאצטריך באתגליא לאתגלאה לבתר, אצטריך טמירו וכסויא בקדמיתא, דהיינו כמו שאמרנו, שאינם יכולים לגלות קו השמאל, ולינק ממנו מטרם שממשיכים תחילה את קו הימין, ע"י העלאת המסך שהוא הקולמוס. להעלים המדרגה. ו"ש, וכלא הוה, דודאי בכיסא ארמי דהבא וכסי ליה מעינא, כי ב' הפירושים במלה חרט

בחסדים לתוך זגין דדהבא שהם השמאל החשכים. ויאירו ואז יוכלו לינק מן השמאל. ובוה תבין מ"ש שם (באות ט') והווא ממנא איהו פקידא על דהבא ועל מרגלן סומקן וכו' למשבח אתרין דדהבא ומרגלן, כי הממונה הוא מן הקדושה, וע"כ הוא כלול משניהם מימין ומשמאל, וע"כ הוא פקיד על דהבא שהוא משמאל ועל מרגלן סומקן, שהם מימין. וע"כ הנגדרים אחר הסטרא אחרא, עובדים לו ומקריבים קרבנות, למצוא המקומות שמרגלן ודהבא נמצאים ביחד. שיוכלו לינק מצד שמאל. ע"ש.

פ) ודאי דא ברירא וכו': ודאי זהו בירורו של הדבר, אשר אנוש בעת שהטעה העולם, לעבוד ע"ז, עם העט שלו, היה רושם רשימות, של כל הצורות ועבודות זרות עם עט ההוא. וע"כ כתוב, בחרט, שירה, בחרט הווא הנודע לעשות כך. וזהו בירורו של הדבר.

פא) וכלא הוה דודאי וכו': והכל היה, כלומר שבי' הפירושים של המלה חרט, דספרא דחנוך ושל ר"ש, היו שם, כי ודאי השליך הזהב בכיס, והסתירו מעין, כנ"ל (אות ע"ח) בדברי ר"ש, כמו שאומרים המכשפים, וכך צריך להיות במיני כשפים אלו, שכך הוא מעשה המכשפים האלו, שדבר הצריך גילוי, להתגלות אחר כך, צריך מקודם להסתר וכיסוי. דהיינו שיתכסה תחילה מן העין, ואח"כ יצא האומן לאומנותו לגלותו. והדבר שצריך אחר כך לכיסוי, צריך בתחלה להיות בגלוי. פירושו. כי זה לעומת זה עשה האלקים, וכל מה שיש במדרגות הקדושה יש כנגדו בסטרא אחרא, וכל ההפך הוא, שהס"א (דפ"י דף קצ"ב ע"ב)

(פב) השתא בני רחמיאי, רחמיין דנפשי, מה אעביד, ודאי אצטריכונא לגלאה, אציתו ואטמירו מלין. בסטר קדושה ההוא, אלהים דקשוט, מלך על עלמא, בתלת ק' עלמין אתתקף. בבריאה. ביצירה. בעשיה. והא אתמר, רזא דכל חדא וחדא הכא. לקבל בריאה, ויקח מידם, מלה, דלא הוה ביה עד כען כלום. לקבל יצירה. ויצר אותו בחרט, לקבל עשיה. ויעשהו עגל מסכה. מאן חמא חרשין בכל עלמא כאלין.

(פג) השתא אית למימר, וכי לא כתיב ואשליכהו באש, ולא יתיר, וכדין ויצא העגל הזה. והשתא את אמרת ויעשהו עגל מסכה. אלא ח"ו דאהרן עבד, וקרא אוכה, דכתיב ויקח את העגל אשר עשו. אבל ממה דכתיב ויקח מידם, וכתיב ויצר אותו. מחילא דתרין אלין, אתעביד כלא. כביכול הוא עביד ליה, דאי תרין אלין לא הוו, לא ר אתעביד ולא נפק לאומנותא. אבל מאן ט גרם דאתעביד. ת אינון א תרין. בעוד דאיהו לקח מידם, אינהו עבדי חרשייהו, ומלחשי בפומייהו, ב ומשכי רוחא לתתא, מן סטרא אחרא.

(פד) ומשכו תרין רוחין כחדא, חד מן דכר, וחד מן נוקבא. דכר אתלבש בדיוקנא דשור. נוקבא בדיוקנא דחמור, תרווייהו הוו כלילין כחדא. אמאי תרין

חלופי גרסאות

ק מלין ; אלין ; מוסיף עלמין אלין. ר יתעביד. ט ל"ג גרם. ת באינון. א מוסיף תרין, כביכול ויעשה איהו ודאי עשהו. ב מוסיף ומשכי זעיר.

העגל

הסולם

מאמר

כתוב, ויצר אותו בחרט. וכנגד עשיה, כתוב ויעשהו עגל מסכה. מי ראה בכל העולם מכשפים כאלו.

(פג) השתא אית למימר וכו': עתה יש לומר. וכי לא כתוב, ואשליכהו באש, ולא עשה יותר, ויצא העגל הזה, ועתה, אתה אומר ויעשהו עגל מסכה. ומשיב, אלא חס ושלום שאהרן עשה העגל, והכתוב מוכיח, שכתוב, ויקח את העגל אשר עשו, ולא כתוב אשר עשה. אבל ממה שכתוב, ויקח מידם, וכתוב, ויצר אותו, היינו שמכח שנים אלו יונוס וימברוס, נעשה הכל, ודומה כביכול שאהרן עשה אותו, ואם אלו שנים לא היו, לא היה נעשה העגל. ולא יצא לאומנות, אבל מי גרם שיעשה, אלו השנים, כי בעוד שאהרן לקח מידם, הם עשו כשפיהם ומלחשים בפיהם, ומשכו רוח למטה מן הסטרא אחרא.

(פד) ומשכו תרין רוחין וכו': ומשכו ב' רוחין ביחד, אחד מן דכר ואחד מן נוקבא. רוח הזכר נתלבש בצורת השור, רוח הנקבה בצורת החמור, ושניהם היו כלולים יחד. ולמה ב' אלו. אלא שור כבר למדנו שהוא משום

חרט, אם כבספרא דחנוך ואם כר"ש, הם ענין אחד, כי ר"ש פירש ויצר אותו בחרט, שהשליכו בכיס כדי להעלימו מעין, דהיינו להעלימו מג"ר שנק' עין, שהכונה היא, שהם המשיכו תחילה ההעלם והקטנות הנוהג בקו ימין, וממש כן הוא גם לדברי חנוך, שצר אותו בחרט אנוש, שהוא ג"כ העלאת המסך להעלים ולמעט המדרגה בבחינת קו ימין. כמבואר, שעל פיה מכוונת אח"כ הגדלות שבשמאל.

(פב) השתא בני רחמיאי וכו': עתה בני אהובי, אהובי נפשי, מה אעשה ודאי אני צריך לגלות, הקשיבו והסתירו הדברים. בצד הקדושה ההוא, אלקים אמת, שהוא מלך על העולם נתחזק בג' עולמות, בבריאה ביצירה בעשיה. וכבר למדנו הסוד של כל עולם ועולם, וכאן, המשיכו הערב רב מכל ג' עולמות אלו, כנגד הבריאה, כתוב, ויקח מידם. דהיינו שלקח דבר, מה שלא היה לו ממנו עד עתה כלום, דהיינו הזהב. וזה יורה על עולם הבריאה, כי בריאה פירושו דבר חדש מה שלא היה בו מקודם לכן. כנגד יצירה, (דפ"י דף קצ"ב ע"ב)

אלין, אלא שור הא אתמר. חמור אמאי. בגין דחרשין אלין דמצראי, כתיב בהו, א אשר בשר חמורים בשרם.

פה) ועל דא, כל אינון דישראל דמיתו, אתחברו בהדייהו בלבהו. ובגין דהו תרין דיוקנין, ג כתיב אלה אלהיך ישראל, ולא כתיב זה, אלא אלה, תרין הו ד כחדא, אשר העלוך מארץ מצרים. העלוך ולא העלך כתיב.

פו) ויעשהו עגל מסכה ויאמרו. ויאמר לא כתיב, אלא ויאמרו, דאהרן לא אמר מדי. תנינן, מאה ועשרים ה וחמש קנטרין הו ו ביה.

פז) היך כתיב ויקח מידם, וכי בידם הו כל אלין קנטרין. אלא מכללא דאינון קנטרין נטלו מלי ידייהו. וההוא זעיר, אסתלק על כלא, כאילו הוה כלא בידייהו.

פח) ת"ח, מה כתיב וירא אהרן ויבן מזבח לפניו. אי חסידא קדישא, כמה רעותך הוה לטב, ולא ידעת לאסתמרא. כיון דארמי ליה בנורא, ז אתתקף חילא דסטרא אחרא תמן בנורא, ונפק * דיוקנא דשור, כמה דאתמר בתרין משיכין דסטרא אחרא. מיד וירא אהרן. מהו וירא אהרן. חמא דסטרא אחרא ה אתתקף, ס מיד ויבן מזבח לפניו, דאלמלא דאקדים ובנה מזבח דא, עלמא אתהדר לחרבנא.

פט) ללסטים דהוה נפיק לקפחא ולקטלא בני נשא, חמא לגיונא דמלכא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג ל"ג כתיב. ד מוסיף דהו כחדא. ה ל"ג וחמש. ו מוסיף ביה כמנין מסכה. ז אתקף. ח אתקף. ט ל"ג מיד ויבן מזבח לפניו. י ואלמלא.

ג) (יחזקאל כג) וירא כג צ"ג. ד) (שמות לב) לעיל אות עה צ"ב.

העגל

הסולם

מאמר

קכ"ה קנטרין, ק"כ כנגד ק"ך צירופים, וה' כנגד ה' אותיות אלקים.

פז) היך כתיב ויקח וכו': איך כתוב, ויקח מידם. שואל, וכי בידם היו כל אלו קכ"ה קנטרין. ומשיב, אלא מכלל של אלו קנטרין לקחו מלא ידיהם, ומעט ההוא נחשב כהכל, כאלו הכל היה בידיהם.

פח) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, וירא אהרן ויבן מזבח לפניו. אי חסיד הקדוש, כמה היה רצונך לטוב, ולא ידעת להשמר. כיון שהשליכו באש, נחזק הכח של הסטרא אחרא שם באש, ויצא צורת השור, כמו שאמרו, בבי' המשכות של הס"א, דהיינו בשור וחמור. מיד, וירא אהרן. היינו, שראה שהסטרא אחרא נתחזק, מיד, ויבן מזבח לפניו. ולולא שהקדים ובנה מזבח הזה, היה העולם חוזר לחורבנו.

פט) ללפטים דהוה נפיק וכו': בדומה לשודד שהיה יוצא לאבד ולהרג בני אדם. הלגיון

משום שהמזיק הראשון של הס"א נקרא שור, (לעיל אות נ"ז) אבל חמור למה. ומשיב, הוא משום שבמכשפים אלו המצרים כתוב בהם, אשר בשר חמורים בשרם.

פה) ועל דא כל וכו': וע"כ כל אלו מישראל שמתו נתחברו עמהם, עם הערב רב, בלבם. ומשום שהיו בי' צורות, שור וחמור, כתוב, אלה אלהיך ישראל, ולא כתוב, זה, לשון יחיד, אלא משום שישנים היו יחד. וכן אשר העלוך מארץ מצרים, אשר העלוך מארץ מצרים. כתוב, לשון רבים, ולא העלך. פו) ויעשהו עגל מסכה ויאמרו: לא

כתוב ויאמר, אלא ויאמרו, כי אהרן לא אמר כלום. למדנו מאה ועשרים וחמשה קנטרין היו בו. פירוש. מסכה, בגימטריא קכ"ה. כי מן אלקים דקדושה עד אלהים אחרים, מתפשטים ק"כ צירופי אלקים, שאחריהם מתחילים אלהים אחרים, וע"כ לקחו כנגדם (דפו"י דף קצ"ב ע"ב *) דף קצ"ג ע"א)

דהוא לסטים נפק בחילא תקיף כ מה עבד ההוא לגיונא, אשתדל בהדי מלכא
לנפקא בארחא. ז ומשיך ליה ההוא לגיונא בההוא ארחא, ט עד דאזיל ההוא
לסטים בההוא ארחא, חמא דיוקנא דמלכא קאים קמיה, כיון דחמא ליה למלכא
דהוה ז אזיל קמיה בארחא, מיד ט גרתע ואהדר לאחורא.

ז) כך וירא אהרן דסטר אחרא אתקף, אחיד באסוותא, ואתקיף בסטר
קדושה ט ושוי ליה קמיה. כיון דחמא סטרא בישא דיוקנא דמלכא דקאים קמיה,
מיד אהדר לאחורא, ואתחלש תקפיה וחיליה, דהא פ אתתקף, ז ומזבח דא
אתגבר, ואתחלש סטרא אחרא.

זא) ת"ח מה כתיב ה ויקרא אהרן ויאמר חג ליי' מחר. חג ליי', ולא
לעגל. ולסטר קדושה עבד, ולסטר קדושה קרא ואמר. ודא אסוותא אקדים,
דאלמלא ק דעבד דא, לא קאים עלמא על קיומיה, ועם כל דא, לא שכיך רוגזיה
מאהרן, אע"ג דלא אתכוון לביש.

זב) א"ל קב"ה, אהרן, תרין חרשין אלין משכו לך למה דבעו. חייך,
תרין בנך יפלו, ועל חובא דא ר יתפסון הה"ד ה ובאהרן התאנף יי מאד
להשמידו. מאי להשמידו. אלין בנוי, כד"א ה ואשמיד פריו ממעל, ט דפרי דבר
נש בנוי אינון.

זג) ת"ח, אהרן שוי ליה לההוא מזבח לפניו, ועגלא תב לאחורא. בנוי
שוו לסטר אחרא לפניו, וסטר קדושה אהדר לאחורא, דכתיב ה ויקריבו לפני
יי, לפני יי שוו. אתפסו בחובה דא.

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

ה) (שמות לב.) ו (דברים ט) חלק ג' לו : ז) (עמוס ב.)
ז) (ויקרא יז) נח קט צ"א תקוני זהר תניו ז. דאזיל ההוא לסטים בההוא ארחא. נ ל"ג אויל. ט גרתת.
ע דשוי. פ אתקף. ז מוסיף מיד ויבן מזבח לפניו,
ומזבח. ק ל"ג דעבד. ר יתפסקון ; מוסיף יתפסקון ובחובא דא יתפסון. ט דפריו.

העגל

הסולם

מאמר

חג לה' ולא לעגל. ולצד הקדושה עשה ולצד
הקדושה קרא ואמר. וזו היא הרפואה שהקדים,
ולולא עשה זאת לא היה נשאר העולם על
קיומו. ועם כל זה לא נח כעסו על אהרן,
אע"פ שלא התכוון לרע.

זב) א"ל קב"ה אהרן וכו' : אמר לו
הקב"ה, אהרן, ב' מכשפים אלו משכו אותך
למה שרצו, חייך, ב' בניך יפלו, ועל חטא
הזה יהיו נתפשים. ז"ש, ובאהרן התאנף ה'
מאד להשמידו. מהו להשמידו, אלו הם בניו,
כש"א, ואשמיד פריו ממעל. כי פירות האדם
הם בניו.

זג) ת"ח אהרן שוי וכו' : בוא וראה,
אהרן שם למזבח ההוא, שהוא המלכות, לפניו
והעגל, שהוא מסטרא אחרא שם לאחוריו,
דהיינו

הלגיון של המלך ראה ששודד ההוא יצא
בכח חזק, מה עשה אותו הלגיון, שידל את
המלך שיצא לדרך, והלגיון משך אותו בדרך
ההוא שבו השודד, בעוד שהשודד הלך באותו
הדרך, ראה צורת המלך עומד לפניו, כיון
שראה צורת המלך נודדעו וחזר לאחור.

ז) כך, וירא אהרן וכו' : כך, וירא
אהרן, שהסטרא אחרא נתחזק, אחז ברפואה,
ונתחזק והמשיך את הצד הקדוש ושם אותו
עומד לפניו. כיון שראה הסטרא אחרא שצורת
המלך עומדת לפניו, מיד חזר לאחור ונחלש
תקפו וכחו. כי אהרן נתחזק, ומזבח זה, שה"ס
המלכות, נתגבר, והסטרא אחרא נחלש.

זא) ת"ח מה כתיב וכו' : בוא וראה
מה כתוב, ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מחר.
(דפריי דף קצ"ג ע"א)

צד) אהרן חשב, דבין כך ייתי משה, ה וע"ד ההוא מזבח לא סתיר ליה משה, דאילו הוה כמה דחשבין בני נשא, מלה קדמאה א דאבעי למשה, לנתצא לההוא מזבח אצטריך, כמה דנבי עדו על מזבח דבית אל, ונבואתיה על ההוא מזבח הוה. אבל הכא מלה אחרא הוה כמה דאתמר. וכתבי, ויקח את העגל אשר עשו, ולא כתיב וינתץ את המזבח.

צה) ת"ח ויקרא אהרן. אכריז איהו בקלא ואמר. כתיב הכא ויקרא ויאמר, וכתבי ביונה ט ויקרא ויאמר, מה להלן כריז לדינא, אוף הכא כריז לדינא. חג ליי מחר, נבי נבואה בההוא רוח דמזבח, דזמין דינא ב לשריא עלייהו. חג ליי, למעבד בכי דינא.

צו) ותלת דינין הוו, חד, ויגוף יי את העם. וחד, בבני לוי. וחד, דאשקי לבני ישראל. והיינו ג חג דבני לוי. ליי, דויגוף יי. מחר, דאשקי לון משה. וביתו בההוא ליליא, ולמחר אשתכחו נפיחין ומתין. ואינון מיין הוו מכשכשין במעיהון כל ליליא, ובצפרא אשתכחו מתין, וע"ד חג ליי מחר. וכל אסותא דעבד אהרן, בגין דכתיב ויבן מזבח לפניו.

צז) ד ת"ח, דכתיב וירא את העגל ומחולות, ואלו מזבח לא כתיב. דהא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ת ל"ג וע"ד. א דא בעי משה. ב דשריא. ג חג ד מוסיף ת"ח ההוא מזבח [דקדושה הוה].

ט (יונה ג).

העגל

הסולם

מאמר

צה) ת"ח, ויקרא אהרן : היינו שהכריז בקול ואמר, חג לה' מחר. כתוב כאן, ויקרא ויאמר, וכתוב ביונה, ויקרא ויאמר, מה שם ביונה, היה כרוז לדין. אף כאן באהרן, היה הכרוז לדין. חג לה' מחר, ניבא ברוח ההוא של המזבח, שהוא המלכות, שהדין עתיד לשרות עליהם. חג לה' פירוש, חגא ושבירה, דהיינו, לעשות בכס דין.

צו) ותלת דינין הוו וכו': ושלשה דינים היו, אחד, ויגוף ה' את העם. אחד, בבני לוי, שהרגו בישראל. ואחד, שהשקה לבני ישראל. והיינו חג לה' מחר. כי חג, יורה, על הריגת בני לוי. לה', יורה, על ויגוף ה' את העם. מחר יורה על שהשקה אותם משוה עם אפר העגל, שהלכו לשכב באותו לילה, ולמחר מצאו נפוחים ומתים. ועל זה אמר, חג לה' מחר. וכל הרפואה שעשה אהרן, היא במה שכתוב, ויבן מזבח לפניו.

צז) ת"ח דכתיב וירא וגו': בוא וראה שכתוב, וירא את העגל ומחולות. ואלו מזבח לא כתוב. כי אהרן היה יודע שכתוב זבח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו. ודאי ניצל אהרן

דהיינו כנ"ל (אות ע"ח בהסולם) שעיקר חטא העגל היה, מה שהפכו השמאל שמקומו באחוריס, ושמו אותו בפנים ע"ש. וע"כ עתה החזיר אהרן הקדושה לפניו והעגל לאחוריס ובניו שמו את הסטרא אחרא לפניו וצד הקדושה החזירו לאחוריס. כדמיון חטא העגל, שכתוב, ויקריבו לפני ה' אש זרה, ששמו האש הזרה, שהוא הסטרא אחרא לפני ה', לבחינת פנים. הרי שבניו נתפסו בחטא זה של העגל.

צד) אהרן חשב דבין וכו': אהרן חשב שבתוך כך יבא משה, שע"כ אמר חג לה' מחר. וע"כ מזבח ההוא שעשה, לא נתץ אותו משה, שאלו היה כמו שחושבים בני אדם, שבנה המזבח לפני העגל, הרי דבר ראשון שמשה היה צריך לעשות הוא, שהיה לו לנתוך את מזבח ההוא. כמו שניבא עדו על המזבח של בית אל (מלכים י"ג ב') ונבואתו היה על מזבח ההוא שבבית אל, כמו שכתוב, (מלכים י"ג ל"ב) ע"ש. אבל כאן, במזבח של אהרן, דבר אחר היה, כמו שאמרנו. וע"כ כתוב, ויקח את העגל אשר עשו. ולא כתוב, וינתץ את המזבח.

(דפו"י דף קצ"ג ע"א)

אהרן מגדע הוה ידע, דכתיב י זבח לאלהים יחרם בלתי ליי לבדו, ודאי אשתזיב אהרן בעיטא טבא דדבר לנפשיה, וכלא ברעותא שלים טב, ה דלא אתכוין לביש. צח) א"ל ר' אלעזר, אבא ודאי הכי הוא, וישראל לא הוו. אבל ירבעם דעבד עגלין, הא ישראל הוו, ועגל עבדו. א"ל ודאי, ואוקמוה, אבל ירבעם חטא והחטיא, ולא כמה דאמרו. דודאי חובא בישא עבד י ובמלכות חטא. צט) אמר ירבעם, ודאי ידענא דהא סטר קדושה לא שריא, אלא בלבא דכל עלמא, ודא ירושלם. אנא לא יכילנא לאמשכא לההוא סטר ז הכא, מה ה אעביד. מיד כ ויועץ המלך ויעש וגו'. נטל עיטא בישא, אמר הא +) סטרא ס אחרא, דאתמשכא מיד לכל אתר. וכ"ש בארעא דא, דתיאובתיה לאשראה כ בגויה, אבל לא יכלא לאתלבשא אלא בדיוקנא דשור. ק) תרין ז עגלים אמאי. אלא ה אמר ירבעם, נ במדברא הוו אינון חרשין, דכתיב ט בשר חמורים בשרם. ס הכא, אינון תרין רוחין בישין, ט יתלבשו כדקא חזי לון, דכר ונוקבא אינון. פ דכר הוה בבית אל, ונוקבא הות בדן. ומגו דכתיב, נ) נפת תטפנה שפתי זרה, אתמשכו ישראל ז אבתרה יתיר, דכתיב וילכו העם לפני האחד עד דן. ובג"כ תרין עגלין הוו. ומשיך לון ירבעם בארעא קדישא, והוה חובא עליה ועל ישראל, ומנע ברכאן מן עלמא, ועליה כתיב ט גוזל אביו ואמו וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י) (שמות כב) משפטים קמח צ"ל. כ) (מ"א יב) ח ולא ו ל"ג ובמלכות חטא. ד הכי ח עביד ס ל"ג תולדות נב צ"ז. ל) (יחזקאל כג) לעיל אות פד צ"ג. ח) (משלי ה) חלק ב' רג : רמד. רסו : רסז. ג) (משלי כח) לך יוד צ"א.

ה ולא ו ל"ג ובמלכות חטא. ד הכי ח עביד ס ל"ג אחרא. י דיתמשכא. כ בגויה. ל ל"ג עגלים ס ל"ג אמר ירבעם. נ במצרים ; במצרים ובמדברא. ס מוסיף הכא לאו ; הכא לאו אינון מצרים אלא. ע אתלבשא. פ ל"ג דכר הוה בבית אל. צ אבתריה.

העגל

הסולם

מאמר

לקח עצה טובה שנתן לעצמו, לעשות מזבח לה' והכל היה ברצון שלם וטוב, שלא נתכוין לרעה. צח) א"ל ר' אלעזר וכו' : א"ל ר"א, אבא, ודאי כך הוא, וישראל לא עשו העגל. אבל ירבעם שעשה העגלים הרי ישראל היו, ועשו העגל. א"ל ודאי כך הוא, והעמידוהו, אבל ירבעם חטא והחטיא, ולא כמו שאמרו, בפירושו הכתובים, שעשה העגלים רק למראית העין שלא ילכו ישראל לירושלים, אבל לא היה בהם ממש. כי ודאי חטא רע עשה, ובמלכות חטא. כמו הערב רב בחטא העגל. כנ"ל (אות נ"ו).

צט) אמר ירבעם ודאי וכו' : אמר ירבעם, אני יודע ודאי, שצד הקדושה אינו שורה אלא בלב כל העולם, וזהו ירושלים. אני איני יכול להמשיך צד ההוא דקדושה כאן מה אעשה. מיד ויועץ המלך ויעש וגו'.

ק) תרין עגלים אמאי וכו' : שואל, שני עגלים למה עשה. ומשיב, אלא אמר ירבעם, במדבר היו אלו המכשפים שכתוב עליהם בשר חמורים בשרם, ולפיכך המשיכו ב' רוחין, שור וחמור זכר ונקבה, כנ"ל (אות פ"ג) אבל לא הלבישו אותם אלא שניהם בעגל אחד. כאן, אותם ב' רוחות הרעים, יתלבשו כראוי להם ב' עגלים, כי זכר ונקבה הם, הזכר היה בבית אל והנקבה היתה בדן, ומשום שכתוב, נפת תטפנה שפתי זרה, נמשכו ישראל אחריהם ביותר, שכתוב, וילכו העם לפני האחד עד דן. וע"כ היו ב' עגלים. והמשיך אותם ירבעם בארץ הקדושה, והיה עון עליו ועל ישראל, ומנע הברכות מן העולם ועליו

לקח עצה רעה, אמר, הרי הסטרא אחרא, הנמשכת מיד לכל מקום, וכל שכן בארץ הזו, שחשקם לשרות בתוכו. אבל אינם יכולים להתלבש, אלא בצורת שור.

ק) תרין עגלים אמאי וכו' : שואל, שני עגלים למה עשה. ומשיב, אלא אמר ירבעם, במדבר היו אלו המכשפים שכתוב עליהם בשר חמורים בשרם, ולפיכך המשיכו ב' רוחין, שור וחמור זכר ונקבה, כנ"ל (אות פ"ג) אבל לא הלבישו אותם אלא שניהם בעגל אחד. כאן, אותם ב' רוחות הרעים, יתלבשו כראוי להם ב' עגלים, כי זכר ונקבה הם, הזכר היה בבית אל והנקבה היתה בדן, ומשום שכתוב, נפת תטפנה שפתי זרה, נמשכו ישראל אחריהם ביותר, שכתוב, וילכו העם לפני האחד עד דן. וע"כ היו ב' עגלים. והמשיך אותם ירבעם בארץ הקדושה, והיה עון עליו ועל ישראל, ומנע הברכות מן העולם ועליו

(דפו"י דף קצ"ג ע"א *) דף קצ"ג ע"ב)

קא) וע"ד הוּו עגלין, דהא לבושא קדמאה דמתלבש סטרא אחרא שור איהו, כמה דאתמר. ואי תימא q אמאי איהו עגל ולא שור. אלא ודאי כך אתחזי, וכן בכל סטרין, שירותא דלבושא זוטא איהו, והא אוקימנא.

קב) ועל דא בני רחמיאי, כיון דאלהים בעו, ובסטר דאלהים אתבני ה עובדא, אלהים קדישא, אימא, דאחידת תדיר בדרועא דמלכא, וסליקת רצועה, לא הות תמן, ואצטריך ליה למשה למהוי תמן באתרהא, כיון דאנקיד ליה קב"ה, אסתכל.

קג) תלת זמנין אנקיד ליה, אי משה רעיא מהימנא, כמה חילך תקיף, כמה גבורתך s רב, תלת זמנין אנקיד ליה, דכתיב ועתה הניחה לי הא חד. ויחר אפי בהם ואכלם, הא תרין. ואעשה אותך לגוי גדול, הא תלת. חכמתא דמשה בתלת נקודין אלין. אחיד בדרועיה ימינא, לקבל הניחה לי. אחיד בדרועיה שמאלא, לקבל ויחר אפי בהם ואכלם. אתחבק בגופא דמלכא, לקבל ואעשה אותך לגוי גדול. וכד אתחבק בגופא, תרין דרועין מסטרא דא ומסטרא דא, לא ה יכיל לאתנענעא לסטרא בעלמא. דא s הוי חכמתא דמשה, b דמיני נקודין דמלכא n ידע בכל חד מנייהו, באן אתר d יתקף, ובחכמתא עבד.

קד) אתו רבי אלעזר וחבריא, ונשקו ידי. הוה תמן רבי אבא, אמר, ה אלמלי לא אתינא אלעמא אלא למשמע דא, די לן. בכה ואמר, ווי ר', כד

חלופי גרסאות

q אמאי לאו שור דאיהו עגל. r עובדתא. s רבי. t מנענעא ול"ג יכיל; מתנענען לסטר. a הוה. b דבמילי. g ידעי. d אתתקף; אתקף. h אלמלא.

העגל	הסולם	פרקא
שכתוב, ועתה הניחה לי. הוא א', ויחר אפי בהם ואכלם, הרי שתיים. ואעשה אותך לגוי גדול, הרי שלש. וחכמת משה לעכב הרצועה, היתה בג' רמוזים אלו. שאחז בורוע ימינו, כנגד, הניחה לי. שה"ס החסד. ואחז בזרוע שמאל, כנגד, ויחר אפי בהם ואכלם, שהוא גבורה. התחבק בגוף המלך, שהוא ת"ת, כנגד ואעשה אותך לגוי גדול. וכשנתחבק בגוף, ובב' זרועות מצד זה ומצד זה, דהיינו בכל ג' ספירות חג"ת, לא היה יכול להתנענע לעורר דין, לאיזה צד בעולם. זה היה החכמה של משה. שמן הרמוזים של המלך הכיר בכל אחד מהם באיזה צד יתגבר, ועשה בחכמה (קד) אתו רבי אלעזר וכו'; באו ר"א והחברים ונשקו ידיו של ר"ש, היה שם ר' אבא. אמר, אם לא באנו לעולם אלא לשמוע דבר זה היה די לנו. בכה ואמר, אוי לנו רבי, כשתסתלק מן העולם, מי יאיר ויגלה אורות התורה. דבר זה (דהיינו השאלה שבאות נ"ג) היה נסתר בחשך עד עתה שיצא משם. והרי הוא	ועליו כתוב, גזול אביו ואמו וגו'. כי פגם בו"ן שהם אביו ואמו. קא) וע"ד הוּו עגלין וכו': וע"כ היו עגלים, כי לבוש הראשון שמתלבש סטרא אחרא הוא שור, כמו שאמרנו לעיל (אות נ"ז). ע"ש בהסולס) ואם תאמר, למה הוא עגל ולא שור. אלא ודאי כך ראוי להיות וכן בכל הצדדים, כי התחלת התלבשות הוא קטן, דהיינו עגל. וכבר העמדנו. קב) וע"ד בני רחמיאי וכו': וע"כ בני אהובי, כיון שרצו להמשיך השם אלהים, שהוא שם המלכות, ובצד אלהים נבנה המעשה. ע"כ אלהים קדוש, שהוא אמא. דהיינו המלכות, שאוחזת תמיד בזרוע המלך ומסלקת הרצועה, לא היתה שם. (כנ"ל אות נ"א) ונצרך לו למשה להיות שם במקומה (כנ"ל אות נ"ג) כיון שרמו לו הקב"ה, הסתכל והבין. קג) תלת זמנין אנקיד וכו': ג' פעמים רמו לו, אי משה רעיא מהימנא, כמה כחך חזק, כמה גדול גבורתך, ג' פעמים רמו לו. (דפריי דף קצ"ג ע"ב)	

תסתלק ו מעלמא, מאן ינהר ויגלי נהורין דאורייתא. מלה דא, בחשוכא אתסמר עד השתא, דנפק מתמן, והא נהיר עד רום רקיעא, ובכרסיא דמלכא רשים, וקב"ה חדי השתא בהאי מלה. וכמה חדו על חדו, אתוסף מקמי מלכא קדישא. מאן יתער מלי דחכמתא בעלמא דין כוותיק.

קה) ז תא חזי, עד לא חטא אדם, הוה סליק וקאים בחכמה דנהירו עלאה, ולא הוה מתפרש מאילנא דחיי. כיון דאסגי תיאובתא למנדע, ולנחתא לתתא, אתמשך אבתרייהו, עד דאתפרש מאילנא דחיי, וידע רע ושבק טוב. וע"ד כתיב, כ כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, מאן דאתמשך ברע, לית ליה דיורא עם אילנא דחיי. ועד לא חטאו, הוו שמעין קלא מלעילא, וידעין חכמתא עלאה, ולא דחלי. כיון דחטאו, אפילו קלא דלתתא, לא הוו יכלין למיקם ביה. קו) כגוונא דא, עד לא חאבו ישראל, בשעתא דקיימו ישראל על טורא דסיני, אתעבר מנייהו וזהמא דהאי חויא, דהא כדין בטול יצר הרע הוה מעלמא, ודחו ליה מנייהו. וכדין אתאחידו באילנא דחיי, וסליקו לעילא, ולא נחתו לתתא. כדין הוו ידעין, והוו חמאן, אספקלריאן עלאיין, ואתנהרן עינייהו, וחדאן למנדע ולמשמע. וכדין חגר לון קב"ה, חגירין דאתוון דשמא קדישא, דלא יכיל לשלטאה עלייהו האי חויא, ולא יסאב לון כדבקדמיתא.

קז) כיון דחטו בעגלא, אתעברו מנייהו כל אינון דרגין, ונהורין עלאיין, ואתעבר מנייהו חגירו מזיינין, דאתעטרו משמא קדישא עלאה, ואמשיכו עלייהו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (תהלים ה) ב"א ריח צ"ב. ו מכאן עד אות ק"כ נדפס בספר בראשית כ" מן אמצע אות רפ"ח עד אות ש"י עם כל החלופי גרסאות ע"ש.

מאמר

הסולם

העגל

שחטאו ישראל, בשעה שעמדו על הר סיני נעבר מהם וזהמת הנחש, כי אז היה ביטול יצר הרע מן העולם, ודחו אותו מהם. ואז נתאחדו בעץ החיים ועלו למעלה למדרגות העליונות, ולא ירדו למטה. אז היו יודעים, והיו רואים מראות העליונות דד"א, והאירו עיניהם, והיו שמחים לדעת ולשמוע. ואז חגר אותם הקב"ה חגורות של אותיות השם הקדוש, שה"ט עדים מהר חורב, שהנחש לא יוכל לשלוט עליהם, ולא יטמא אותם כבתחילה. כבמצרים.

קז) כיון דחטו בעגלא וכו': כיון שחטאו בעגל, נעבר מהם כל אלו המדרגות והאורות העליונים, ונעבר מהם חגורות מזוינות שנתעטרו מן השם הקדוש העליון. והמשיכו עליהם את נחש הרע כבתחילה, וגרמו שוב מות לכל העולם. ואחר כך מת כתוב, וירא אתה וכל בני ישראל את משת והנה

הוא מאיר עד רום הרקיע, ורשום בכסא המלך, והקב"ה שמח עתה בדבר זה. וכמה שמחה על שמחה נתוסף לפני המלך הקדוש. מי יעורר דברי חכמה בעולם כמותך.

קה) תא חזי, עד וכו': בוא וראה מטרים שחטא אדם היה עולה ועומד בחכמה של הארה העליונה, ולא היה נפרד מעץ החיים. כיון שהגדיל חשקו לדעת טוב ורע ולרדת למטה, נמשך אחריהם דס"א, עד שנפרד מעץ החיים וידע הרע ועזב הטוב. וע"כ כתוב, כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע. שמי שנמשך אחר רע אינו יכול לדור עם עץ החיים. ומטרים שחטאו היו שומעים קול מלמעלה, מבניה, והיו יודעים חכמה עליונה ולא יראו, כיון שחטאו. אפילו בקול של מטה, מז"ג, לא יכלו לעמוד בו. שכתוב, את קולך שמעתי בגן ואירא וגו'.

קז) כגוונא דא עד וכו': כעין זה, מטרים

(דפ"י דף קצ"ג ע"ב)

חויא בישא כמלקדמין, וגרימו מותא לכל עלמא. ולבתר מה כתיב. וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה * (ק) קרן עור פניו וייראו מגשת אליו. (קח) ת"ח, מה כתיב בקדמיתא, (ו) וירא ישראל את היד הגדולה, וכלהו חמאן זהרין עלאין, אתנהרין באספקלריאה דנהרא, דכתיב (ז) וכל העם רואים את הקולות. ועל ימא, הוּ חמאן ולא דחלין, דכתיב זה אלי ואנוהו, לבתר דחטו, פני הסרסור לא הוּ יכלי למחמי. מה כתיב, וייראו מגשת אליו. (קט) ות"ח, מה כתיב בהו (ז) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב, דאתעברו מנייהו, אינון מזיינין דאתחברו בהו בטורא דסיני, בגין דלא ישלוט בהו ההוא חויא בישא, כיון דאתעבר מנייהו, מה כתיב, ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה. אמר רבי אלעזר, מאי האי קרא לגבי האי. אלא, כיון דידע משה, דאתעברו מנייהו דישראל אינון זיינין עלאין, אמר, הא ודאי מכאן ולהלאה, חויא בישא ייתי לדיירא בינייהו, ואי יקום מקדשא הכא בינייהו יסתאב, מיד [ט] (ז) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה. בגין דחמא משה, דהא כדין ישלוט חויא בישא, מה דלא הוּה מקדמת דנא.

(קי) וקרא לו אהל מועד, וכי לא הוּה בקדמיתא אהל מועד. אלא, בקדמיתא אהל סתם, השתא אהל מועד. מאי מועד. ר' אלעזר אמר לטב, רבי אבא אמר

מסורת הוהר

(ט) (שמות יד). (פ) (שם כ) יתרו עו צ"ג. (ז) (שמות לג) נח לג צ"ב. (ז) (שם) ב"ב קעד צ"ד.

דרך אמת [ט] ע"י כל זה המאמר בראשית נג ע"א.

העגל

ומשיב, אלא כיון שידע משה שנעבר מישראל הזיין העליון, אמר, הרי ודאי מכאן ולהלאה, יבא נחש הרע לדור ביניהם, ואם יעמוד כאן המקדש, דהיינו אהל מועד, ביניהם, יטמא. מיד, ומשה יקח את האהל וגו', כי ראה משה שהנחש הרע ישלוט עליהם מה שלא היה מקודם לכן.

(קי) וקרא לו אהל מועד: שואל, וכי מתחילה לא היה אהל מועד. ומשיב, אלא מתחילה היה אהל סתם, עתה קרא לו אהל מועד, מהו מועד. ר' אלעזר אמר, לטוב. רבי אבא אמר, לרע. ר' אלעזר אמר לטוב, מה מועד, שהוא יום שמחה של הלבנה, שהיא המלכות, שנתוספה בה קדושה, ואינו שולט בה פגם, אף כאן קרא לה בשם זה, מועד, להראות, שהאהל, שה"ס המלכות, נתרחק מביניהם ולא נפגם. וע"כ וקרא לו אהל מועד, כתוב.

ור'

הסולם

מאמר

והנה קרן עור פניו ויראו מגשת אליו. שאפילו מאור פני משה היו מתיראים.

(קח) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה, מה כתוב בתחילה. וירא ישראל את היד הגדולה. שכולם היו רואים אורות העליונים שהאירו במראה המאירה, שהוא ז"א, שכתוב, וכל העם רואים את הקולות. ועל הים היו רואים ולא יראו, שכתוב, זה אלי ואנוהו. ואחר שחטאו, פני המתווך לא יכלו לראות. מה כתוב, וייראו מגשת אליו.

(קט) ות"ח מה כתיב וכו': ובוא וראה, מה כתוב בהם, ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב. שנעבר מהם הזיין שקבלו בהר סיני כדי שלא ישלוט בהם הנחש הרע (כנ"ל באות ק"ו) כיון שנעבר מהם, מה כתוב, ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה. אמר ר' אלעזר, מה מקרא הוּה, ויתנצלו וגו' למקרא הוּה, ומשה יקח וגו', (דפו"י דף קצ"ג ע"ב *) דף קצ"ד ע"א

לביש, ר' אלעזר אמר לטב, מה מועד דאיהו יום חדוה דסיהרא, דאיתוספא ביה קדושה, לא שלטא בה פגימותא, אוף הכא קרי ליה בשמא דא, לאחזאה דהא אתרחיק מבינייהו, ולא אתפגים, וע"ד וקרא לו אהל מועד כתיב. קיא) ור' אבא אמר לביש, דהא בקדמיתא הוה אהל סתם, כד"א (ו) אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח. והשתא אהל מועד. בקדמיתא, למיהב חיין ארוכין לעלמין, דלא ישלוט בהו מותא. מכאן להלאה אהל מועד, כד"א (ז) ובית מועד לכל חי, השתא, אתייהיב ביה זמנא וחיין קצובין לעלמא. בקדמיתא לא אתפגים, והשתא אתפגים. בקדמיתא חברותא וזוגא לסיהרא בשמשא, דלא יעדון. השתא אהל מועד, זוגא דלהון מזמן לזמן, ובג"כ וקרא לו אהל מועד, מה דלא הוה קודם.

קייב) ר' שמעון, הוה יתיב ליליא חדא, ולעי באורייתא, והוו יתבי קמיה רבי יהודה ורבי יצחק ור' יוסי. אמר ר' יהודה, הא כתיב ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב. וקאמרינן דגרמו מותא עלייהו, מההוא זמנא ולעילא, ושליט בהו ההוא חויא בישא, דאעדי ליה מנייהו בקדמיתא. ישראל תינח. יהושע דלא חטא, אתעדי מניה ההוא זיינא עלאה דקביל עמהון בטורא דסיני, או לא. קיג) אי תימא דלא אתעדי מניה. אי הכי, אמאי מית כשאר כל בני נשא. ואי תימא דאתעדי מניה, אמאי. והא לא חטא, דהא איהו עם משה הוה בשעתא דחבו ישראל. ואי תימא דלא קביל ההוא עטרא בטורא דסיני, כמה דקבילו ישראל. אמאי.

מסורת הזהר

(ד) (ישעיה לג) ב"ב קעה צ"א. (ז) (איוב ל) ב"ב קעה צ"ב.

הסולם

עדים מהר חורב

מאמר

יהודה הרי כתוב, ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב. ואמרנו שגרמו מות עליהם מאותו זמן ולהלאה, ושלט בהם הנחש הרע, שכבר הסירו אותו מהם בתחילה. ושואל, ישראל, ראויים לזה, אבל יהושע שלא חטא בעגל, שואל, אם הוסר ממנו אותו זייק העליון דהיינו העדי שקבל עמהם בהר סיני, או לא.

קיג) אי תימא דלא וכו': אם תאמר שלא הוסר ממנו העדי, אם כן, למה מת כשאר בני האדם. הרי בסבת העדי השיגו חירות ממלאך המות כנ"ל. ואם תאמר שהוסר ממנו העדי, שואל למה הוסר ממנו, והרי לא חטא, שהוא היה עם משה, בשעה שחטאו ישראל. ואם תאמר שלא קבל אותו העטרה, דהיינו העדי, בהר סיני, כמו שקבלו ישראל. שואל, למה.

קיא) ור' אבא אמר וכו': ורא"א לרע. כי מתחילה היה, המלכות, אהל סתם. כמש"א אהל בל יצען בל יסע יסודותיו לנצח. ועתה הוא אהל מועד, דהיינו רק לזמן ולא לנצח. כי מועד פירושו, זמן. בתחילה היה האהל, שהיא המלכות, נתנת חיים ארוכים לעולם, שלא ישלוט בהם המות, מכאן ולהלאה אהל מועד, כש"א, ובית מועד לכל חי, כי עתה ניתן בה זמן וחיים קצובים בשביל העולם. בתחילה לא היה בה פגם ועתה נפגמה בתחילה היה חבור וזוג אל הלבנה, שהיא המלכות, בשמשא, שהוא ז"א, שאינו נפסק, עתה הווג שלהם הוא מזמן לזמן, ומשום זה וקרא לו אהל מועד, מה שלא היה מקודם.

קייב) ר' שמעון הוה וכו': ר"ש היה יושב לילה אחד ועסק בתורה. והיו יושבים לפניו ר' יהודה ור' יצחק ור' יוסי. אמר ר' (דפו"י דף קצ"ד ע"א)

קיד) פתח ר"ש ואמר, (ח) כי צדיק יי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו, האי קרא אמרו ביה חברייא מה דאמרו, אבל כי צדיק יי', צדיק הוא, ושמיא צדיק, ובג"כ צדקות אהב. ישר. ואיהו ישר, כד"א (א) צדיק וישר. וע"ד יחזו פנימו, כל בני עלמא, ויתקנון ארחייהו, למהך בארח מישר כדקא יאות.

קטו) ות"ח, כד דאין קב"ה עלמא, לא דן ליה אלא לפום רובן דבני נשא. ות"ח, כד חב אדם באילנא דאכל מניה, גרם לההוא אילנא, דשרי ביה מותא לכל עלמא, וגרם פגימו לאפרשא אתתא מבעלה, וקאים חובה דפגימו דא בסיהרא, עד דקיימן ישראל בטורא דסיני, כיון דקיימו ישראל בטורא * דסיני, אתעבר ההוא פגימו דסיהרא, וקיימא לאנהרא תדיר. כיון דחבו ישראל בעגלא, תבת סיהרא כמלקדמין לאתפגמא, ושלטא חויא בישא, ואחיד בה, ומשיך לה לגביה, ואתפגימת.

קטז) וכד ידע משה דחבו ישראל, ואתעברו מנייהו אינון זיינין קדישין, ידע ודאי, דהא חויא אחיד בה בסיהרא, לאמשכא לה לגביה, ואתפגימת. כדיון אפיק ליה לבר. וכיון דקיימא לאתפגמא, אע"ג דיהושע קאים בעטרא דזיינין דילה, כיון דפגימו שריא בה, ואתהדרת כמה דאתפגימת בחובא דאדם, לא יכיל בר נש לאתקיימא. בר משה, דהוה שליט בה, ומותיה הוה בסטר אחרא. וע"ד לא הוה רשו בה, לקיימא ליהושע תדיר, ולא לאחרא. וע"ד אהל מועד קרי ליה, דהא שריא ביה זמן קציב, לכל עלמא.

קיו) ועל דא, רזא דמלה, אית ימינא לעילא, ואית ימינא לתתא. אית

מסורת הזהר

(ת) (תהלים יא) הקסיהו כט צ"ט. א) (דברים לב) תולדות לו צ"ג.

הסולם

מאמר

עדים מהר חורב

קיד) פתח ר"ש ואמר וכו': פר"ש ואמר, כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. במקרא הוה אמרו החברים מה שאמרו. אבל, כי צדיק ה', היינו שהוא צדיק ושמו צדיק. ומשום זה צדקות אהב. דהיינו את המלכות ששמה צדקה. ישראל, והוא ישר, כש"א צדיק וישר, וע"כ יחזו פנימו, כל בני העולם, ויתקנו דרכם ללכת בדרך הישר כראוי.

קטו) ות"ח כד דאין וכו': בוא וראה כשהקב"ה דן העולם אינו דן אותו אלא לפי רוב בני אדם. ובוא וראה, כשחטא אדם בעץ שאכל ממנו, גרם לאילן ההוא, שהוא המלכות, שישרה בו המות לכל העולם, וגרם פגם להפריש אשה מבעלה, דהיינו להפריש המלכות מז"א, ועמד חטא הזה בלבנה, שהיא המלכות, עד שעמדו ישראל על הר סיני. כיון שעמדו ישראל על הר סיני, נעבר פגם ההוא של הלבנה, דהיינו מפגם הפירוד והמיתת שמכח עצמה, ועמדה להאיר תמיד בלי הפסק, כיון (דפרי"ד דף קצ"ד ע"א * דף קצ"ד ע"ב)

שחטאו ישראל בעגל, חזרה הלבנה ונפגמה כמתחילה, ושלט הנחש הרע ונאחו בה, ומשכה אליו, ונפגמה.

קטז) וכד ידע משה וכו': וכשידע משה שחטאו ישראל ונעבר מהם אלו העדי הקדושים, ידע ודאי, שהנחש נאחו בהלבנה למשכה אליו, ונפגמה. כי בעת שהנחש רוצה לינק מהמלכות, מסתלק ממנה האור, כדי שלא יהיה לו ממה לינק, או הוציא אותה לחוץ מן המחנה, ופיון שהיא עומדת להפגם, אע"פ שיהושע עמד בעטרת העדי שלו, כיון שפגם שורה בה, בהמלכות, וחזרה לפגם שהיה בה בחטאו של אדם, ע"כ אין אדם יכול להתקיים. חוץ ממשא, שהיה שולט על המלכות, שהיה בסוד בעלה דמטרוניתא, ומותו היה בצד אחר, דהיינו ע"פ ה'. וע"כ לא היה להמלכות רשות לקיים את יהושע תמיד, שלא ימות, ולא לאדם אחר, וע"כ קרא לה אהל מועד, כי שורה בה זמן קצוב של חיים לכל העולם. קיו) וע"ד רזא דמלח וכו': וע"כ סוד (זהב)

זכור

שמאלא לעילא, ואית שמאלא לתתא. אית ימינא לעילא, בקדושה עלאה. ואית ימינא לתתא, דאיהו בסטרא אחרא. אית שמאלא לעילא בקדושה עלאה, לאתערא רחימותא, לאתקשרא סיהרא, באתר קדישא לעילא, לאתנהרא. קיח) ואית שמאלא לתתא, דאפריש רחימותא דלעילא, ואפריש לה מלאנהרא בשמשא, ולא תקרבא בהדיה, ודא הוא סטרא דחויא בישא. דכד שמאלא דא דלתתא אתערא, כדין משיך לה לסיהרא, ואפריש לה מלעילא, ואתחשכת נהורהא, ואתדבקת בחויא, וכדין שאיבת מותא לתתא, לכלא דאתדבקת בחויא, ואתרחקת מאילנא דחיי, וע"ד גרים מותא לכל עלמא. ודא הוא כד אסתאב מקדשא, עד זמנא קציב, דאתתקנת סיהרא, ותבת לאנהרא, ודא הוא אהל מועד.

קיט) ועל דא יהושע לא מית, אלא בעיטא דנחש דא, דקריב ופגים משכנא כדקדמיתא. ודא הוא רזא דכתיב, א יהושע בן נון נער. דאע"ג דאיהו נער לתתא, לקבלא נהורא, לא ימיש מתוך האהל, כמה דאתפגים דא, הכי נמי אתפגים דא אע"ג דזינא קדישא הוה ליה, כיון דאתפגים סיהרא, הכי הוא ודאי לא אשתזיב בלחודוי מניה, מההוא גוונא ממש, והא אתמר.

קכ) זכאין אינון צדיקיא, דידיעין רזין דאורייתא, ומתדבקין בה באורייתא, ומקיימין קרא דכתיב, א והגית בו יומם ולילה וגו'. ובגינה יכון לחיי עלמא דאתי, דכתיב ט) כי הוא חייך ואורך ימיך וגו'.

מסורת הוהר

(ב) (שמות לג) בשלח ככו צ"ו. א) (יהושע א) בשלח יב צ"ח. ד) (דברים ל) לך קכ צ"ב.

הסולם

עדים מהר חורב
שהלבנה מתתקנת וחזרת להאיר. וזה הוא שנקראת אהל מועד.
קיט) ועל דא יהושע וכו': וע"כ יהושע לא מת אלא בעצה של הנחש הזה שקרב ופגם המשכן, שהיא המלכות, כמקודם לכו. וזה הוא סוד שכתוב, יהושע בן נון נער, שאע"פ שהוא נער למטה, דהיינו בבחינת מטטרון שנקרא נער, המקבל אור מן המלכות, לא ימיש מתוך האהל, שפירושו, שהוא דומה לאהל, שהיא המלכות, וכמו שנפגם זה האהל, כך נפגם זה, יהושע, אע"פ שהיה לו העדי הקדוש מהר סיני, כי כיון שנפגמה הלבנה כך הוא ודאי שלא ניצל בלבדו ממנה, מאותו הפגם ממש. וכבר למדנו.
קכ) זכאין אינון צדיקיא וכו': אשרי הם הצדיקים היודעים סודות התורה ומתדבקים בתורה, ומקיימים המקרא שכתוב, והגית בו יומם ולילה. ובשבילה יוכו לחיי עולם הבא. שכתוב, כי הוא חייך ואורך ימיך וגו'.
סליק פרשת תשא

מאמר

הדבר. יש ימין למעלה ויש ימין למטה, יש שמאל למעלה ויש שמאל למטה. ומפרש, יש ימין למעלה, היינו בקדושה העליונה. ויש ימין למטה, שהוא בסטרא אחרא. יש שמאל למעלה, היינו בקדושה העליונה, לעורר אהבה, שתתקשר הלבנה, שהוא המלכות, במקום קדוש למעלה. ב"א, כדי שתאיר.

קיח) ואית שמאלא לתתא וכו': ויש שמאל למטה. המפריד את האהבה העליונה ומפריד אותה, את המלכות, מלהאיר על ידי השמש ומלהתקרב אליו. וזה הוא הצד של נחש הרע. כי כשהשמאל הזה של מטה מתעורר אה, מושך אצלו הלבנה, ומפרידה מלמעלה, מ"א, ואורה נחשך, ומתדבקת בנחש, ואז שואבת מות למטה לכל אלו שנתדבקו בנחש ונתרחקו מעץ החיים. וע"כ גרם מות לכל העולם. ע"י החטא של עצה"ד. וזה הוא שנטמא המקדש, שהוא המלכות. עד זמן מסוים (דפוי דף קצ"ד ע"ב)

פרשת ויקהל

(א) ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו'. רבי חייא פתח, א ויאמר שאול אל הקני לכו סורו רדו וגו'. תא חזי, מה כתיב בעמלק, א פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל וגו'. וקודשא בריך הוא בכלהו קרבין דעבדו שאר עממין לגבייהו דישראל, מ"ט לא אקשי קמיה, כהאי קרבא דעבד עמלק לגבייהו. אלא ודאי, קרבא דעמלק הוה בכל סטריין, לעילא ותתא, דהא בההוא זמנא אתתקף חזיא בישא לעילא, ואתתקף לתתא.

(ב) מה חזיא * בישא כמין על פרשת ארחין, אוף הכא נמי עמלק, חזיא בישא הוה לגבייהו דישראל, דכמין לון * על פרשת ארחין, דכתיב ט אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים. כמין הוה לעילא, לסאבא מקדשא. וכמין הוה לתתא, לסאבא לישראל. מנלן. דכתיב ט אשר קרך בדרך. כתיב הכא אשר קרך, וכתיב התם ט כי יהיה בך איש אשר לא טהור מקרה לילה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

א ל"ג בישא.

א (שמות לה) חלק ב' קצה. קצו: רג. חלק

ב רלו: ב (ש"א טו) חלק ג' ט. קכא: קצו:

ג (שמואל א' טו) חלק ב' קצה. ד (שמואל א' טו) ה (דברים כה). ו (שמואל א' כג) וירא לה צ"ב.

ויקהל משה

הסולם

מאמר

(ב) מה חזיא בישא וכי: מה נחש הרע אורב על פרשת דרכים אף כן עמלק היה נחש רע לישראל. שארב להם על פרשת דרכים, שכתוב, אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים. וארב הוא למעלה לטמא המקיף שהוא המלכות, וארב למטה לטמא את ישראל. מאין לנו, שכתוב, אשר קרך בדרך. כתוב כאן אשר קרך, וכתוב שם, כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה. טה שם טומאה אף כאן טומאה.

א ויקהל משה את כל עדת וגו': ר' חייא פתח, ויאמר שאול אל הקני לכו סורו וגו'. בוא וראה, מה כתוב בעמלק, פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל וגו'. והקב"ה, בכל המלחמות שעשו שאר העמים עם ישראל, מה הטעם, שלא היה קשה לפניו כמלחמה זו שעשה עמלק עמהם. ומשיב, אלא ודאי המלחמה של עמלק היתה בכל הצדדים למעלה ולמטה, כי בזמן ההוא נתחזק נחש הרע למעלה ונתחזק למטה בעולם הזה.

(דמ"י דף קצ"ד ע"ב * דף קצ"ה ע"א)

וע"ד

(ג) וע"ד בבלעם כתיב, (ז) ויקר אלהים אל בלעם. ב ויקר לישנא דמסאבא נקט. ואי תימא, הא כתיב אלהים. אלא קב"ה אומין ליה ההוא אתר דמסאבא, לאסתאבא ביה, בההוא דרגא דאיהו אתדבק לאסתאבא ביה. מה עבד בלעם. איהו חשיב באינון קרבנין לסלקא לעילא, מיד זמין ליה קב"ה ההוא אתר. א"ל הא מסאבו לגבך, כמה דאתחזי לך, וע"ד ויקר אלהים אל בלעם.

(ד) כגוונא דא אשר קרך בדרך וגו'. אומין לגבך ההוא חויה בישא לעילא. לסאבא לך בכל סטרין. ואלמלא ג דאתתקף משה לעילא, ויהושע לתתא, לא יכילו ישראל ליה. ובגין כך, נטיר קב"ה ההוא דבבו, לדרי דרין. מ"ט. בגין דחשיב לאעקרא את קיימא מאתריה. ובגין כך פקדתי, בפקידה, דהא תמן אתרמיז רזא דאת קיימא קדישא.

(ה) ת"ח, מה כתיב, ויאמר שאול אל הקני. מאן קני. דא יתרו. וכי מאן יהיב בני יתרו הכא, למהוי דיוריהון בעמלק, ד והא ביריחו הוו שריין. ה. אלא ו הא כתיב, (ט) ובני קני חתן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה וגו'. ז וכד עלו מתמן, שרו בתחומא דעמלק, עד ההוא זמנא דאתא שאול מלכא, דכתיב ויסר קני מתוך עמלק.

(ו) בגין דהא בזמנא דחייביא ח אשתכחו, אינון חסידי וזכאי דמשתכחין

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (במדבר כג) חלק ג' ר' : ר' : זהר חדש פה ט"ב
 של"ז. (ז) (שופטים א) ב"ב רלו צ"א.
 ב ל"ג מן ויקר עד אלא. ג דאתקיף. ד אלא. ח דהא
 ול"ג אלא. ו ל"ג הא. ז ומתמן ול"ג כד עלו ; אלא
 ומתמן. ח אתעגשו.

מאמר

הסולם

ויקהל משה

(ג) וע"ד בבלעם כתיב וכו': וע"כ
 בבלעם כתוב, ויקר אלקים אל בלעם. ויקר
 הוא לשון טומאה. דהיינו מלשון מקרה לילה
 כנ"ל. ואם תאמר, הרי כתוב, אלקים שהוא
 קדש. אלא הקב"ה הזמין לו מקום ההוא של
 הטומאה להטמאות בו, באותה המדרגה שהוא
 נתדבק להטמאות בה. מה עשה בלעם. הוא
 חשב באלו הקרבנות שהקריב, לעלות למעלה
 לקדושה, מיד הזמין לו הקב"ה מקום ההוא
 של הטומאה. אמר לו, הרי הטומאה אליך,
 כמו שראוי לך. וע"כ כתוב, ויקר אלקים אל
 בלעם.

ומשום זה כתוב, פקדתי, דהיינו בפקידה,
 שחיא המלכות, כי שם גרמו הסוד של אות
 ברית קודש.

(ה) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה,
 מה כתוב, ויאמר שאול אל הקני. מי הוא
 קני. זה יתרו. שואל, וכי מי נתן בני יתרו כאן,
 שיהיו דירתם בעמלק, והרי בירחו היו שורים.
 ומשיב, אלא הרי כתוב, ובני קני חותן משה
 עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר
 יהודה וגו'. וכשעלו משם שרו בתחום של
 עמלק, עד אותו הזמן שבא שאול המלך.
 שכתוב, ויסר קני מתוך עמלק.

(ו) בגין דהא בזמנא וכו': משום, כי
 בזמן שנמצאים רשעים, אלו החסידים
 והצדיקים הנמצאים ביניהם נתפשים בעונם.
 וכבר העמידוהו. וע"כ הסיר שאול את הקני
 מתוך עמלק. כעין זה, לולא אותו הערב רב
 שנתחברו בישראל, לא היו נענשים ישראל
 על חטא העגל.

(ד) כגוונא דא, אשר קרך וגו' שפירושו הזמן לך
 אותו נחש הרע למעלה לטמא אותך בכל
 הצדדים. ולולא שנתחזק משה למעלה, ויהושע
 למטה, לא יכלו לו ישראל. ומשום זה נטר
 הקב"ה שנאה ההוא לדורי דורות. מהו הטעם.
 משום שחשב לעקור אות הברית ממקומו.
 (דפרי דף קצ"ה ע"א)

בינייהו, מתפסן בחוביהון, והא אוקמוה. כגוונא דא, אלמלא ההוא ערבוביא דאתחברו בהו ^ז בישראל, לא אתענשו ישראל, על עובדא דעגלא.
 (ז) ות"ח מה כתיב בקדמיתא, ^ח מאת כל איש אשר ידבנו לבו, לאכללא כלא, בגין דבעא קב"ה למעבד עובדא דמשכנא מכל סטרין, במוחא וקליפה. ובגין דהוו אינון ערב רב בגווייהו, אתמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו, לאכללא לון בינייהו דישראל, דאינון מוחא. וכלהו אתפקדו.
 (ח) לבתר סטא זינא לזיניה, ואתו אינון ערב רב ועבדו ית עגלא, וסטו אבתרייהו אינון דמיתו, וגרמו לון לישראל מותא וקטולא. ^ט אמר קב"ה, מכאן ולהלאה עובדא דמשכנא לא יהא, אלא מסטרא דישראל בלחודייהו. מיד ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו'. וכתיב בתריה קחו מאתכם תרומה ליי. מאתכם ודאי, ולא כקדמיתא דכתיב, מאת כל איש אשר ידבנו לבו. ויקהל משה וגו', מאן אתר כניש לון. אלא בגין דהוו אינון ערב רב בינייהו, אצטריך משה לאכנשא לון, וליחדא לון מבינייהו.
 (ט) ויקהל משה. רבי אבא פתח, ^י הקהל את העם האנשים והנשים והטף. מה להלן כללא דכלהו ^י ישראל, אוף הכא כללא דכלהו ^י ישראל, ומאן אינון. שתין רבוא.
 (י) רבי אלעזר פתח קרא בישראל, כד נחית משה מן טורא דסיני, דכתיב ^{יא} וישמע יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ט) (שמות כה) תרומה א צ"א. (י) (שמות לה) לעיל אות א צ"א. (כ) (דברים לא) ל (שמות לב) חלק ג' רז :
 ס ישראל. י דהא. כ מוסיף לבתר אמר. ז דישראל. ח דישראל.

ויקהל משה

הסולם

מאמר

משה וגו'. מאיזה מקום הקהיל אותם. אלא משום שהערב רב ביניהם היה צריך משה להקהיל אותם וליחדם מביניהם.
 (ט) ויקהל משה : רבי אבא פתח, הקהל את העם האנשים ונשים והטף. מה להלאה הוא כלל של כל ישראל, אף כאן הכלל של כל ישראל. מי הם ששים רבוא.
 (י) ר' אלעזר פתח וכו' : ר"א פתח המקרא. בישראל. כשירד משה מן הר סיני. שכתוב, וישמע יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה. שואל וישמע יהושע, וכי יהושע שמע ומשה לא שמע. ומשיב, אלא עד עתה לא היה יודע, יהושע, ומשה היה יודע, וע"כ כתוב, וישמע יהושע. שואל, אם כן מהו ברעה. ומשיב, אלא ברעה כתוב עם ה' ללמד, כי הקול הזה היה בסטרא אחרא שנקרא רעה. ויהושע היה

(ז) ות"ח מה כתיב וכו' : ובוא וראה מה כתוב מקודם, מאת כל איש אשר ידבנו לבו, שכולל הכל, ואפילו את הערב רב, משום שרצה הקב"ה לעשות מעשה המשכן מכל הצדדים, במוח ובקליפה. ומשום שהיו אלו ערב רב ביניהם, נאמר, מאת כל איש אשר ידבנו לבו. לכלול אותם בין ישראל, שהם מוח. וכולם נפקדו להשתתף במשכן.
 (ח) לבתר סטא זינא וכו' : אח"כ נטה מין למינו, ובאו הערב רב ועשו את העגל, ונטו אחריהם מישראל כל אלו שמתו. וגרמו לישראל מות והריגה. אמר הקב"ה מכאן ולהלאה, מעשה המשכן לא יהיה אלא מצד ישראל בלבד. מיד, ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו'. וכתוב אחריו קחו מאתכם תרומה לה'. מאתכם ודאי, ולא כמקודם שכתוב, מאת כל איש אשר ידבנו לבו. ויקהל (דפו"י דף קצ"ה ע"א)

וישמע יהושע, וכי יהושע שמע, ומשה לא שמע. אלא ודאי, עד השתא יהושע לא הוה ידע, ומשה הוה ידע. אי הכי מהו ברעה. אלא ברעה נ בה' כתיב, דהווא קלא בסטרא אחרא הוה. ויהושע ו דהוה אנפוי דסיהרא, אסתכל בהווא קלא, דהוה דסטרא דרעה, מיד ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה. יא) בההיא שעתא אתברו תרין לוחי אבנא דהוו בקדמיתא. והא אוקימנא, דאינון אתייקרו על ידי * ונפלו ו ואתברו. מ"ט. בגין ו דפרחו אתוון מגו לוחי אבנין.

יב) ו ת"ח, בד' תקופין דשתא, קלא אתער, בד' סטרין דעלמא, ו בהווא קלא אתערותא דסטרא אחרא אתער ו ביה. והווא אתערותא דסטרא אחרא עאל בין קלא לקלא, ואתחשך נהורא בקלא דלתתא. ובגין דלא מטא נהורא דקלא דלעילא, לקלא דלתתא, כדין אקדים הווא אתערותא, ועאל בין דא לדא נחש דמפתי לאתתא, ונטיל ו נהורא. והווא קלא, הוא קול מלחמה, קול רעה. ודא איהו ברעה.

יג) וע"ד שמע יהושע ולא משה, בגין דנטל הווא רעה נהורא דסיהרא דהוה אחיד בה יהושע. ומשה דהוה אחיד בשמשא, לא שמע. וישראל כלהו אתחשך נהורא דילהון, בגין הווא רעה דאתדבקת בהו. כיון דמחל קב"ה חוביהון, כדין ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים וגו', דהא הווא ערב רב אתעבר מנייהו.

חלופי גרסאות

נ ליג בה. ו מוסיף דזכה דהוה. ע ליג מן ואתברו עד סוף האות. ו וברכו ו ות"ת; ת"ח בד' סטרין דעלמא בד' תקופין [דשתא] קלא אתער. ו והווא; הווא אתערותא והווא קלא. ר בה. ו נהורה

ויקהל משה

הסולם

מאמר

ונחשך האור בקול שלמטה, דהיינו במלכות. ומשום שאינו מגיע האור של קול שלמעלה מת"ת. אל הקול שלמטה. למלכות. ע"כ מקדים התעוררות ההיא של הס"א, הנחשש שפיתה האשה, חוה, נכנס בין זה לזה, בין ת"ת למלכות, ולוקח אור. וקול הווא של הס"א, הוא קול מלחמה. קול רעה. וזה הוא ברעה. דהיינו מ"ש, וישמע יהושע את קול העם ברעה.

יג) וע"ד שמע יהושע וכו': וע"כ שמע יהושע, ולא משה. משום שרעה הוה לקח אור הלבנה, שהיא המלכות, שיהושע היה נאחו בה. ומשה שהיה נאחו בשמש, שהווא ז"א, לא שמע. וכל ישראל, נחשך האור שלהם. משום רעה ההיא שנתדבקה בהם. כיון שמחל הקב"ה עונם, אז, ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים וגו'. כי ערב רב הווא נעבר מהם.

היה פני הלבנה, שהיא המלכות, הסתכל בקול הווא שהיה מצד הרעה, מיד, ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה.

יא) בההיא שעתא אתברו וכו': בשעה הווא נשברו ב' לוחות האבנים הראשונים. והרי העמדנו, שהם הכבידו על ידיו של משה, ונפלו ונשברו. מהו הטעם. משום שפרחו האותיות מן לוחות האבנים, ונשארו האבנים בלי רוח, שהווא האותיות, וע"כ הוכבדו.

יב) ת"ח בד' תקופין וכו': בוא וראה, בד' תקופות השנה, שהם חו"ג תו"מ, מתעורר קול בד' רוחות העולם. שתקופת ניסן הווא דרום וחסד, ותקופת תשרי, צפון וגבורה. ותקופת תמוז, מזרח ות"ת. ותקופת טבת, מערב ומלכות. וכל אחת כלולה מכולם. בקול הווא, מתעורר בו התעוררות של הסטרא אחרא. והתעוררות הווא של הס"א, נכנס בין קול לקול, דהיינו בין קול דת"ת לקול דמלכות.

(דפו"י דף קצ"ה ע"א * דף קצ"ה ע"ב)

(יד) רבי אלעזר ורבי יוסי הוו יתבי ליליא חד, וקא מתעסקי באורייתא, עד לא אתפליג ליליא. אדהכי קרא גברא, בריכו ת ברכתא, בכה רבי אלעזר ואמר, ת"ח, עד השתא קב"ה אזדעזע, תלת מאה ותשעי' רקיעין, ובטש בהו, ובכה על חרבן בי מקדשא, [א] ואוריד תרין דמעין לגו ימא רבא, ואדכר לבנוהי מגו בכיה.

(טו) בגין דלתלת סטרין אתפלג ליליא, בתריסר שעתי' א דהוו רשימין ביה, ואי אתוספן שעתי' בליליא, אינון שעתי' דמתוספאן, דיממא אינון, ולא אתחשיבו מליליא, בר תריסר דאינון דילה. ואינון תריסר, אתפלגו לתלת סטרין, ותלת משריין דמלאכין קדישין, ב אתפלגו באינון תלת סטרין.

(טז) [ב] משרייא קדמאה, אתמנא בד' שעתי' קמייתא, דשירותא דליליא,

חלופי גרסאות

ת מוסיף ברכתא, א"ל ר' אלעזר השתא הוא זמנא דקב"ה עאל כגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא אמר ליה ר' יוסי אמאי משתעשע קודשא בריך הוא. א דהוה. ב אתמנון; אתפלגו ואתמנון. דרך אמת [א] שמות יס ע"א. [ב] מחנה של משמרה ראשונה מג' משמרות.

שלש משמרות

הסולם

מאמר

חלק יש ג' קוין חג"ת, וב' ספירות חו"ג, הם בחצי לילה הראשון, והם ששה, כי בכל אחת ג' קוין. וב' ספירות ת"ת ומלכות, הם בחצי הלילה השני, הן שש שעות, כי כל אחת כלולה מג' קוין חג"ת.

אמנם הלילה, מבחינת שירת המלאכים, אינו נחלק לד' משמרות שהם חו"ג תו"מ, אלא לג' משמרות. והוא מטעם כי המלאכים האומרים שירה בג' משמרות, הם הממשיכים בזה הארת החכמה המאירה בלילה, בסו"ה ותקם בעוד לילה. ופעולה זו של הארת החכמה אינו נוהג רק בג' קוין בלבד, ולא במלכות, כי המלכות רק מקבלת הארתם ומגלה אותם. אבל אינה פועלת כלום. וע"כ אין משמורה מבחינתה: שתאמר שירה, וע"כ נחלק הלילה מבחינה זו רק לג' קוין, שבכל קו חו"ג תו"מ, והם י"ב שעות הלילה מבחינה זו. ונתבאר שמבחינת מציאות הלילה, שהיא פרצוף המלכות, יש בה ד' ספירות חו"ג תו"מ. ונחלק על נקודת החצות דהיינו בעת שמתחיל ספירת הת"ת להאיר, שהוא קו האמצעי שו"ס שהקב"ה נכנס לג"ע, שהוא קו האמצעי הנכנס למלכות הנקראת ג"ע. אבל מבחינת האומרים שירה, נחלק הלילה לפי ג' קוין, שבכל קו חו"ג תו"מ, משום שהמלכות דמלכות, אינה פועלת, ולא שייך שירה מבחינתה.

(טז) משרייא קדמאה אתמנא וכר; מחנה הראשונה נתמנה בד' שעות ראשונות של

(יד) ר' אלעזר ור' יוסי וכר; ר"א ור"י היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה, מטרם שנחלק הלילה. בתוך כך קרא התרנגול. דהיינו שהגיע חצות לילה. ברכו הברכה, אשר נתן לשכוי בינה וכר; בכה ר"א ואמר, בוא וראה, עד עתה הקב"ה הודעזע שלש מאה ותשעים רקיעים והכה בהם, והוריד ב' דמעזות לתוך ים הגדול, ונזכר בבניו מתוך בכיה. (ועי' הפירוש בהקס"ז באות נ"ו בהסולס).

(טו) בגין דלתלת סטריין וכר; משום שלג' צדדים ימין שמאל אמצע. נחלק הלילה ביי"ב שעות הרשומות בו. ואם יש שעות נוספות בלילה, יותר מי"ב שעות, הם נחשבים של יום, ואינם מלילה, כי רק י"ב שעות הן שלה. של המלכות הנקראת לילה. ואלו י"ב שעות נחלקות לג' צדדים. וג' מחנות מלאכים קדושים נחלקים באלו ג' צדדים.

סוד י"ב שעות הלילה כבר נתבאר באורך (ויגש ח' ד"ה וזה. ע"ש) כי ד' ספירות הם חו"ג תו"מ, ואינם כלולים כל אחת מחו"ג תו"מ שיהיה טו"ז בחינות, משום שהמלכות נעלמה בסוד אלכסון, אלא שכלולים כל אחת רק מחג"ת, ואינם רק י"ב בחינות, כי ד"פ ג' הם י"ב. ונמצא שעיקר ההארה רק חג"ת, שה"ס ג' קוין, אבל הם מאירים בכל אחד מחו"ג תו"מ, ואפילו במלכות. עש"ה. ונמצא שהלילה נחלקת לד' חלקים חו"ג תו"מ שבכל (דפו"י דף קצ"ה ע"ב)

לשבחא למאריהון, ומה קאמרי. (ט) ליי' הארץ ומלאה וגו', כי הוא על ימים יסדה וגו', מי יעלה בהר יי' וגו', נקי כפים ובר לבב וגר. מ"ט דא. בגין דכד ליליא פריש גדפוי על עלמא, כדין, כל בני עלמא טעמין טעמא דמותא, ונפקי נשמתייהו לסלקא לעילא, ואינן מלאכין קיימין וקא אמרי, מי יעלה בהר יי'. הר יי', דא הר הבית. מקום קדשו, דא עזרת ישראל. כגוונא דלעילא, הכי נמי לתתא.

(יז) בגין דבכל רקיעא ורקיעא, כמה ממנו, וכמה סרכין קיימין תמן. וכד נשמתיין ג נפקין, בעאן לסלקא לעילא, ואי לא זכיין אינון דחיין לון לבר, ואזלין ושאטין בעלמא, ונטלין לון כמה חבילי טהירין, ואודעין לון מלין כדיבן, ולזמנין מלין דקשוט, ממה דאתי לזמן קריב, כמה דאוקמוה.

(יח) ואינון נשמתיין דצדיקיא, אזלין ושאטין לעילא, ופתחין לון פתחין, וסלקין לון לגו ההוא אתר דאקרי הר יי', כגוונא דרזא דהר הבית לתתא. ומתמן עאלין לגו ההוא אתר דאקרי מקום קדשו. דתמן אתחזיין כל נשמתיין לקמי מאריהון. כגוונא דא ההוא אתר, דאתחזון ישראל קמי קב"ה, אתר דאקרי ד עזרת ישראל. בשעתא דנשמתיין קיימין תמן, כדין חדוה דמאריהון, לאתתקנא בהו אתר, דאקרי קדש הקדשים. ותמן רשימין כל עובדיהון וזכוון דלהון.

חלופי גרסאות

ג סלקין. ד עדת.

מסורת הוהר

(ט) (תהלים כד) נח טא צ"ב.

שלש משמרות

הסולם

מאמר

שבכל רקיע ורקיע כמה ממונים וכמה שוטרים עומדים שם. וכשהנשמות יוצאות, רוצות לעלות למעלה, ואם אינן זוכות, הם דוחים אותן לחוץ, והולכות ומשוטטות בעולם. ולוקחים אותן כמה גדודי רוחות, ומודיעים להם דברי שקר, ולפעמים דברי אמת ממה שיבא בזמן קצר, כמו שהעמידו.

(יח) ואינון נשמתיין דצדיקיא וכו': ואלו נשמות הצדיקים, הולכות ומשוטטות למעלה, ופותחים להן פתחים, ועולות למקום ההוא שנקרא הר ה', שהוא כעין סוד הר הבית למטה. ומשם עולות למקום ההוא שנקרא מקום קדשו. ששם נראות כל הנשמות לפני אדונם. שהוא כעין מקום ההוא לחטה, שנראים שם ישראל לפני הקב"ה, שהוא המקום שנקרא עזרת ישראל. בשעה שהנשמות עומדות שם, או שמחת רבונם הוא לתקן בהן מקום, הנקרא קדש הקדשים. ושם רשומים כל מעשיהם וזכיותיהם.

משרייא

של תחילת הלילה לשבח אדונם. דהיינו בקו ימין, שהוא חסד. ומה אומרים. הם אומרים לה' הארץ ומלואה וגו', כי הוא על ימים יסדה וגו', מי יעלה בהר ה' וגו', נקי כפים ובר לבב וגו'. מה הטעם שאומרים זה. הוא משום כשהלילה פורש כנפיו על העולם, אז כל בני העולם טועמים טעם המות, ונשמותיהם יוצאות לעלות למעלה, ואלו המלאכים, עומדים ואומרים, על הנשמות, מי יעלה בהר ה'. הר ה', זהו הר הבית, מקום קדשו, זהו עזרת ישראל. כעין שיש בבית המקדש של מעלה, שהוא המלכות כך יש בבית המקדש למטה. פירוש. כל מה שיש בבית המקדש של מטה, הר הבית, ועזרת ישראל, וקדש הקדשים וכו' הם נמשכים מן הצורות שיש בבית המקדש של מעלה, וכשאנו מסתכלים למטה אנו יודעים מה שיש למעלה. דהיינו שיש גם שם, הר הבית ועזרת ישראל וקדש הקדשים, הנקראים הר ה'. מקום קדשו. וקדש הקדשים כמ"ש והולך. (יז) בגין דבכל רקיעא וכו': משום

(דס"י דף קצ"ה ע"ב)

(יט) משריית תניינא, אתמנא בארבע שעתא אחרנין, ולא אמרי שירתא, בר תרי שעתא, עד דאתפלג ליליא, ועאל קודשא בריך הוא בגנתא דעדן.
 (כ) ואלין אינון אבלי ציון, ה ואינון דבכו על חרבן בי מקדשא. ובשירותא דארבע שעתא אמצעין, פתחי ואמרי, ו על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו וגוי, ו ואלין אינון דבכו על נהרות בבל, עמהון דישראל, * ז ממשמע דכתיב גם בכינו. ומגלן דבכו תמן. דכתיב ו הן אראלם צעקו חוצה. מהו חוצה. דא בבל, בגין ג דכלהו אוזפוה לשכינה עד בבל. ותמן בכו עמהון ה דישראל. וע"ד פתחי בהאי, ומסיימי זכור יי לבני אדום וגוי.
 (כא) כדין אתער קב"ה בדרגוי, ט ובטש בריקיעין. כדאמרן, ואודעזעו תריסר אלפי עלמין, וגעי ובכי, דכתיב ו יי ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאוג ישאג על נוהו, ואדכר לון לישראל, ואחית תרין דמעין לגו ימא רבא. וכדין אתער שלהוביתא חד דבסטר צפון, ובטש רוחא חד דבסטר צפון בהווא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה אינון. ו אלין. ז ממשמע. ח ל"ג דישראל. ט ובעט י ל"ג כדקאמרן.
 דרך אמת ג] שכולם עשו לוייה לישראל עד בבל.

ח (תהלים קלז) שמות ג צ"ה. ט (ישעיה לג) נח יח צ"ב. ט (ירמיה כה) חלק ג' יו. עד: עה. עה.
 זהר חדש צא ט"ד שמ"ט.

שלש משמרות

הסולם

מאמר

הבית, אבלי ציון. שהם הבוכים על חורבן בית המקדש. ובתהילת ארבע שעות האמצעיות, שהם בחינת קו השמאל, שבו נאחז בעיקר ה"ס"א, פותחים ואומרים, על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו וגוי, ואלו הם שבוכים על נהרות בבל, עם ישראל. שזה ממשמע משכתוב, גם בכינו. שהמשמעות של גם הוא, שגם אנו בכינו כמו החלאכים. ומאין לנו שבכו שם. הוא שכתוב, הן אראלם צעקו חוצה. מהו חוצה. זהו בבל. משום שכל המלאכים ליוו השכינה עד בבל. ושם בכו עם ישראל. וע"כ פתחו בזה, בעל נהרות בבל, וגמרו, זכור ה' לבני אדום וגוי.
 (כא) כדין אתער קב"ה וכו': או נתעורר הקב"ה במדרגותיו, ומכה בריקיעים, ומודעזעים י"ב אלפים עולמות, ושואג ובוכה. שכתוב, ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו. וזכור את ישראל, שהם בגלות, ומוריד ב' דמעות לים הגדול. ואז נתעורר שלהבת אחת שבצד צפון. ורוח אחד שבצד צפון מזדווג עם שלהבת ההוא, והשלהבת הולכת ומשוטטת בעולם, ובשעה ההיא נחלק הלילה, והשלהבת הולכת ומכה בכנפי התרנגול, והוא קורא. ואז נכנס הקב"ה בגן עדן.

(יט) משריית תניינא אתמנא וכו': מחנה השניה נתמנה לומר שירה, בארבע שעות השניות, ואינם אומרים שירה רק שתי שעות, עד שנחלק הלילה. והקב"ה, שהוא קו האמצעי, נכנס בגן עדן.
 פירוש. כי מחנה מלאכים השניה, ה"ס הנמשכים מקו שמאל, כי משמרה השניה היא קו שמאל, (כנ"ל אות ט"ו) והיו צריכים לומר שירה עד תחילת ארבעה שעות השלישיות. אמנם כיון שמבחינת מציאות המלכות נחלק הלילה על ד' חלקים חו"ג תו"מ, שבכל אחת ג' שעות, ונמצא שבנקודת חצות הלילה, נסתיימה ספירת הגבורה שהיא קו השמאל ומתחלת ספירת הת"ת שהוא קו האמצעי, לפיכך הוכרחו המלאכים שמקו שמאל להפסיק שירתם, כי כבר התחיל שליטת קו האמצעי מבחינת מציאות הלילה, כמו שנתבאר היטב לעיל (באות ט"ו) וז"ש, ולא אמרי שירתא בר תרי שעתא עד דאתפלג ליליא, שמוכרחים להפסיק שירתם בנקודת החצות, משום שאז ועאל קב"ה, שהוא קו האמצעי, בגנתא דעדן, שהוא המלכות. וכבר עברו זמנם, של הנמשכים מקו שמאל, מלומר שירה.
 (כ) ואלין אינון אבלי וכו': ואלו המלאכים, של משמרה השניה, הם לאחד חורבן (דפו"י דף קצ"ה ע"ב *) דף קצ"ו ע"א

שלהוביתא, ואזלא כ ושאטא בעלמא, וההיא שעתא אתפלג ליליא, ושללהוביתא אזלא ובטש בגדפוי דתרנגולא, וקארי, כ כדין קב"ה עאל בגנתא דעדן.
(כב) וקב"ה לית ליה נייחא עד דעאל לגנתא דעדן לאשתעשעא בנשמתהון

חלופי גרסאות

כ ושאט. ל ל"ג כדין קב"ה עאל בגנתא דעדן.

שלש משמחת

הסולם

מאמר

ובטש רוחא חד דבסטר צפון, היינו קו האמצעי הנכלל בצפון, הנקרא רוחא, נדווג בהוא שלהוביתא, דהיינו שמדווג עם המסך דמפתחא ההוא, ואז חזר ונמשך עליו מוחין דו"ק דחכמה. ואזלא ושאטא בעלמא, היינו שהמסך דמפתחא, המכונה שלהבת דבסטר צפון, מתפשט בעולם, ובחינת מנעולא נגנוה ונעלמה. ותהיא שעתא אתפלג ליליא, שאז מתחיל שליטת הת"ת שהוא קו האמצעי, והלילה נחלק, כי חצי הראשון הוא בחינת ב' קוין חסד וגבורה, וחצי לילה השני הוא ת"ת ומלכות. (כנ"ל אות ט"ו) ושללהוביתא אזלא ובטש בגדפוי דתרנגולא, ששלהבת הזו, שהיא מסך דמפתחא מכה בכנפי התרנגול, והוא שה"ס מלאך גבריאל, שנקרא תרנגול, והוא קורא, היינו הכרוז המובא לעיל (פרשת לך אות ו' ע"ש בהסולם) שהוא לעורר בני אדם משנתם, כי מחמת הדינים דשמאל נמשך שינה לבני אדם, שה"ס הסתלקות המוחין, וע"י השלהבת שמעורר קו האמצעי בקו השמאל, מתיחד השמאל עם הימין והמוחין דו"ק דחכמה, שהם רחמים, מתעוררים, ונפסק השינה מן הצדיקים, ועל זה רומז התרנגול, למטה, שבחצות לילה מגיע השלהבת, דהיינו ההתעוררות, להכות עם ב' כנפיו זו בזו שזה יורה על היחוד דימין ושמאל, והוא קורא, שזה יורה על הכרוז שלמעלה, המפסיק השינה מן הצדיקים. (כנ"ש לך אות ו') שגם התרנגול שלמטה בקריאה שלו, מעיר קצת אנשים משנתם. וז"ש כדין קב"ה עאל בגנתא דעדן, קב"ה, היינו קו האמצעי, בגן עדן, הוא המלכות, כי אז מתחיל שליטת התפארת שהוא קו האמצעי.

(כב) וקב"ה לית ליה זכו; והקב"ה אין לו נחת עד שנכנס לגן עדן להשתעשע עם נשמות הצדיקים. והסימן ליחוד הזה, הוא מה שאמרה אסתר שהיא המלכות למלך, שהוא ז"א, כי נמכרנו אני ועמי להשמיד ולהרג ולאבד וגו', שה"ס שליטת הדינים של קו השמאל, ויאמר המלך מי הוא זה וגו' ואמרה

פירוש. כבר נתבאר שג' משמורות של הלילה ה"ס ג' קוין של המלכות. ומשמורה הב' שהוא קו שמאל נמשך דינים עד שבא קו האמצעי ומיחד השמאל עם קו הימין, שהחכמה שבשמאל מתלבשת בחסדים שבימין, ואז מאירה בשלמות. גם נודע שאין קו השמאל נכנע להתיחד עם הימין, עד שקו האמצעי מעלה המסך דחירק, מתחילה מבחינת מלכות דמדת הדין, הנקראת מנעולא, ואח"כ ממלכות הנמתקת בבינה הנקראת מפתחא. (כנ"ל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש).

וז"ש כדין, מחמת הדינים דקו שמאל, אתער קב"ה, שהוא קו האמצעי, בדרגות, ובטש ברקיעין, דהיינו שמדווג במסך דחירק, ואזדעעו י"ב אלף עלמין, היינו העולמות הנמשכים מהארת החכמה שבשמאל, נודעו עינים מחמת המסך שממעט אותם לר"ק. והם במספר י"ב, כי כל קו וקו כלול מכל י"ב בחינות המלכות, וגעוי ובכ"י, כי מחמת המסך הממעט לר"ק שהוא קטנות, נבחן שגעי ובכה, כי הקטנות מכונה בכ"י, בסוד אותיות השניות לשם אהיה, שהם השם בוכו, ואזכר לון לישראל, שסובלים גלות מחמת הדינים דקו שמאל. ואחית תרין דמעין, היינו ב' בחינות המלכיות, מפתחא ומנעולא הכלולות במסך דחירק, ומשום שהחכמה מכונה עינים, נבחן מיעוט החכמה לדמעוה. לגו ימא רבא, היינו למלכות המכונה ים הגדול.

אמנם כדי להמשיך מוחין דו"ק דחכמה, צריכים לגנוז הדינים דמנעולא והזווג דקו האמצעי צריך להיות רק על מסך דמפתחא, כמ"ש שם (לך י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) וז"ש, וכדין אתער שלהוביתא חד דבסטר צפון, הדינים שבמסך דחירק נקראים שלהבת, אמנם מדייק דבסטר צפון, שהוא קו השמאל, שלא יוכל להתעורר שם רק המסך דמפתחא, דהיינו המסך מבחינת מלכות שעלתה לבינה, שמחמת חזרת מלכות ההיא למקומה יצא קו השמאל, ועתה ע"י קו האמצעי חזרה ונתעוררה שם עלית המלכות לבינה, שה"ס מסך דמפתחא.

(דפוי דף קצ"ו ע"א)

דצדיקיא. וסימן ט) כי נמכרנו אני ועמי וגו'. ויאמר המלך מי הוא זה וגו', והמלך קם בחמתו ט ממשתה היין אל גנת הביתן וגו'.
 כג) בשעתא דקב"ה עאל בגנתא דעדן, כדין כל אינון אילנין דגנתא, וכל אינון נשמתין דצדיקיא, פתחי ואמרי, א) שאו שערים ראשיכם וגו'. מי זה מלך הכבוד וגו'. שאו שערים ראשיכם וגו'. ובשעתא דנשמתהון דצדיקיא די בארעא אהדרו לגופייהו, כדין אתקיפו בהו כל אינון מלאכין, ואמרי ט) הנה ברכו את יי' כל עבדי יי'. ואוליפנא נ דדא משרייתא תליתאה קא אמרי דא, בארבע שעתין בתרייתא.

כד) ט) וקאמרי שירתא, עד דסליק נהורא דצפרא, ט דכדין משבחין למריהון כל אינון ככביא ומזלי, וכל אינון מלאכין עלאין, די שלטניהון ביממא, כלהו משבחין למאריהון, ואמרי שירתא. הה"ד ט) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים.

כה) בשעתא דשמשא נפיק, ביממא, ישראל נטלי שירתא לתתא, ושמשא לעילא, ט) דכתיב ט) ייראוך עם שמש. צ) בשעתא דנטיל שמשא בגלגלוי, פתח קל נעימותא, ואמר שירתא. ומאי שירתא קאמרי. ט) הודו ליי' קראו בשמו וגו'. ט) שירו לו זמרו לו וגו'. וישראל משבחין לקב"ה ביממא, עם שמשא. הה"ד

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (אסתר ז) לעיל פרשת תצוה אות קו צ"ט. ט) ל"ג ממשתה היין. נ דהא; דקא. ט) ל"ג וקאמרי צ) (תהלים כד) ב"א קעא צ"א. ק) (שם קלד) תולדות ח צ"ג. ר) (איוב לח) ב"ב כט צ"ד. ט) (תהלים עב) וישלח עח צ"א וזהר חדש יז ט"ד שלי"ו שלי"ז. ט) (תהלים קה). א) (תהלים קה).

שלש משמרות

הסולם

מאמר

כד) וקאמרי שירתא עד וכו': ומחנה השלישי אומרים שירה עד שאור הבוקר עולה, שאו משבחים לרבונם, כל אלו כוכבים ומזלות, וכל אלו מלאכים העליונים השולטים ביום, דהיינו הנמשכים מז"א, כולם משבחים לרבונם ואומרים שירה. ז"ש ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלקים. דהיינו כל המלאכים. כי בלילה אומרים שירה רק חלק מן המלאכים, דהיינו אותם הנמשכים ממלכות. אבל ביום אומרים הכל שירה, גם המלאכים הנמשכים מז"א.

כה) בשעתא דשמשא נפיק וכו': בשעה שהשמש יוצא, ביום, אומרים ישראל שירה למטה, והשמש למעלה, שכתוב, ייראוך עם שמש. בשעה שהשמש נוסע בגלגליו, פותח קול נעים, ואומר שירה, ומהו השירה שאומר. הוא, הודו לה' קראו בשמו וגו'. שירו לו זמרו לו וגו'. וישראל משבחים אל הקב"ה ביום. ז"ש ייראוך עם שמש. ואע"פ שהעמדנו מקרא הזה, אמר ר' אלעזר, אם לא היו בני העולם

ואמרה, המן הרע הזה, דהיינו הקליפה הנמשכת מקו שמאל, ואז נעשה הזווג על מסך דחירק דמפתחא ואז נאמר, והמלך קם בחמתו ממשתה היין אל גנת הביתן, קם היינו המשכת מזחין, כמי"ש ותקם בעוד לילה. במשתה היין היינו מזחין דו"ק דחכמה. בחמתו, היינו בהתפעלות מדוב הדינים שנמשכים מקו שמאל, אל גנת הביתן, היינו גן העדן.

כג) בשעתא דקב"ה עאל וכו': בשעה שהקב"ה נכנס בגן העדן, או, כל עצי הגן, וכל אלו נשמות הצדיקים, פותחים ואומרים, שאו שערים ראשיכם וגו'. מי זה מלך הכבוד וגו'. שאו שערים ראשיכם וגו', ובשעה שנשמות של הצדיקים שהם בארץ חזרות לגופיהם, אז מחזקים אותן כל אלו המלאכים, ואומרים, הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' ולמדנו שפסוק הזה אומרים מחנה השלישי, בארבעה שעות האחרונים, שהם בחינת קו האמצעי.

(דפו"י דף קצ"ו ע"א)

יִרְאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ, וְאָף עַל גַּב זֶהָ אֹקִימָנָא לְהָאֵי קְרָא, אִ"ר אֲלֶעֶזֶר, אֲלִמְלָא דְבָנֵי עֲלֵמָא אֲטִימִין לְבָא וְסִתִּימִין עֵינִין, לֹא יִכְלִין לְמִיקָם מִקַּל נְעִימוֹתָא דְגִלְגָּלָא דְשִׁמְשָׁא, כְּדִי נְטִיל שׁ וּמִשְׁבַּח קָמִי קְבִ"ה.

(כז) אֲדַהְכִי דַּאֲתַעְסְקוּ בְּאוּרִייתָא, נְהֵר יִמְמָא. קָמוּ וְאִתּוּ לְקָמִיה דְרִ"שׁ, כִּיּוֹן דְחִמָּא לֹון, אֲרִ"שׁ, אֲלֶעֶזֶר בְּרִי, אַנְתּוּ וְחִבְרִיָּא [ד] תִּ אֲסִתִּימוּ גְרַמִּיכוּ אֲלִין תִּלַּת יוֹמִין, דְּלֹא תִפְקוֹן לְבַר בְּגִין דְּמִלְאָךְ הַמּוֹת אֲשַׁתְּכַח בְּמִתָּא, וְאִית לִיה רְשׁוּ לְחַבְלָא, אֲ וְכִיּוֹן דַּאֲתִייהִיב לִיה רְשׁוּ בִּלְחַבְלָא, יִכִּיל לְחַבְלָא, גִּ לְכַל מֵאֵן דַּאֲתַחְזִי קָמִיה.

(כז) וְתוּ דְבַר נֶשׁ דַּאֲתַחְזִי דִּ קָמִיה, סְלִיק וְאֲסִי עֲלִיה, וְאֲדַכְר חוּבּוּי, וְבַעֵי דִינָא מִקָּמִי קְבִ"ה, וְלֹא אֲתַעְדִּי מִתְּמָן, עַד דַּאֲתַדֵּן הֵהוּא בַר נֶשׁ, וְאֲתִייהִיב לִיה רְשׁוּ וְקָטִיל לִיה.

(כח) אֲרִ"שׁ, הָאֱלֹהִים רוּבָא דְעֲלֵמָא, לֹא מִיתוּ, [ה] עַד לֹא מֵטָא זְמַנִּיהוּ, בַּר דְּלֹא יַדְעִי לְאֲסִתְמַרָא גְרַמִּייהוּ, דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּמִיתָא אֲפָקִי לִיה מְבִיתִיה לְבִי קְבָרִי, מִלְּאָךְ הַמּוֹת אֲשַׁתְּכַח בִּינֵי נֶשִׁי, אֲמָאֵי בִינֵי נֶשִׁי. דְּהִכִּי הוּא אֲוֹרְחוּי, מִיּוֹמָא דְּפִתִּי לְחוּה, וּבְגִינָה גְרִים מוֹתָא לְכַל עֲלֵמָא. וְעִ"ד הִ קָטִיל בַּר נֶשׁ, וְגוּבְרֵי אֲשַׁתְּכַחוּ עִם מִיתָא, עָאֵל בִּינֵי נֶשִׁי בְּאַרְחָא.

(כט) וְאִית לִיה רְשׁוּ, זִ לְמִקְטֵל בְּנֵי נֶשָׁא, חִ וְאֲסִתְכַל בְּאַנְפִּייהוּ בְּאַרְחָא דַּאֲתַחְזִיאוּ קָמִיה, מִשַּׁעֲתָא דְּמִפְקִי לִיה מְבִיתִיה לְבִי קְבָרִי, עַד דַּאֲהִדְרוּ לְבִיתִייהוּ

חלופי גרסאות

ר מוסיף נטיל ונפיק. ש ל"ג ומשבח קמי קב"ה. ת אסימו. א דכיון; בגין דכיון. ב ל"ג לחבלא. ג ל"ג לכל מאן דאתחזי קמיה ד גרמיה. ה מוסיף כד קטיל. ו ל"ג מן ואית עד משעתא. ז לכגדל ח בארחה וליג מן ואסתכל עד משעתא.

דרך אמת ז העלימו עצמכם שלא ליצא חוצה שלשה ימים. ה] קודם שהגיע זמנם היות נפטר מהעולם.

מלאך המות אשתכח ביני נשי

הסולם

מאמר

הקב"ה, ואינו סר משם, עד שאותו האדם גידון, וניתנה לו רשות. והורגו.

(כח) אֲרִ"שׁ הָאֱלֹהִים וְכוּ': אִ"ר שְׁמַעוֹן, הָאֱלֹקִים, דְּהִינּוּ שְׁנִשְׁבַּע בְּאֱלֹקִים, שְׁרוּב בְּנֵי הָעוֹלָם, אִינְם מִתִּים לְפָנֵי זְמַנְם, חוּץ מֵאֵלוּ שְׁאִינְם יוֹדְעִים לְשִׁמּוֹר אֶת עֲצָמָם. כִּי בְּשַׁעֲתָא שְׁמוּצִיאִים הַמַּת מְבִיתוּ לְבֵית הַקְּבֵרוֹת, נִמְצָא מִלְּאָךְ הַמּוֹת בֵּין הַנֶּשִׁים. לְמָה נִמְצָא בֵּין הַנֶּשִׁים. הוּא מְשׁוּם שְׁכַךְ הוּא דְּרַכּוּ מְשׁוּם שְׁפִיתָה אֶת חוּה, וּבְשִׁבִילָה גְרַם הַמּוֹת לְכַל הָעוֹלָם, שְׁעִ"כּ הוּא מְמִית הָאָדָם. וְהַגְּבָרִים נִמְצָאִים עִם הַמַּת. וְהַמְּלָאךְ הַמּוֹת נִכְנַס בֵּין הַנֶּשִׁים, בְּהַדְרָךְ עַד בֵּית הַקְּבֵרוֹת.

(כט) וְאִית לִיה רְשׁוּ וְכוּ': וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוֹת אַז, לְהַמִּית בְּנֵי אָדָם, וְהוּא מְסַתְּכַל בְּפָנֵיהֶם שֶׁל הַנְּרָאִים לְפָנָיו בְּדֶרֶךְ לְבֵית הַקְּבֵרוֹת

העולם אטומי הלב וסתומי עינים, לא היו יכולים לעמוד מקול הנעימות של גלגל השמש, כשנוסע ומשבח לפני הקב"ה. ו"ש יִרְאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ.

(כז) אֲדַהְכִי דַּאֲתַעְסְקוּ וְכוּ': בְּתוּךְ כַךְ שַׁעֲסָקוּ בְּתוֹרָה, הָאִיר הַיּוֹם. קָמוּ וְהִלְכוּ לְפָנֵי רִ"שׁ. כִּיּוֹן שְׂרָאָה אֹתָם, אֲמַר רִ"שׁ, אֲלֶעֶזֶר בְּנֵי, אַתָּה וְהַחֲבָרִים הַסְּתִירוּ עֲצָמְכֶם אֵלּוּ גִ' יָמִים, שְׁלֹא תִצְאוּ לְחוּץ, מְשׁוּם שֶׁהַמְּלָאךְ הַמּוֹת נִמְצָא בְּעִיר, וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוֹת לְחַבְל, וְכִיּוֹן שְׁנִיתְנָה רְשׁוֹת לְמִשְׁחִית, יִכּוֹל לְהַשְׁחִית כָּל מִי שְׁנִרְאָה לְפָנָיו.

(כז) וְתוּ דְבַר־נֶשׁ וְכוּ': וְעוֹד, כִּי הָאָדָם הַנְּרָאָה לְפָנָיו, הַמְּלָאךְ הַמּוֹת עוֹלָה וּמִשְׁטִין עֲלָיו וּמוֹכִיר עוֹנְוֵיָיו לְיַהֲרֵשׁ דִּין מִלְּפָנֵי (דפי')

ובגיניהון גרים מותא לכמה גוברין בעלמא, עד לא מטא זמנייהו. וע"ד כתיב, **ב** ויש נספה בלא משפט. בגין דסליק ואסטין, ואדכר חובוי דבר נש קמי קב"ה, ואתדן על אינון חובין, ואסתלק עד לא מטא זמניה.

ל מאי תקנתיה. בשעתא דנטלי מיתא לבי קברי, יהדר בר נש * אנפוי וישבוק לנשי בתר כתפוי. ואי אינון מקדמי, יהך לאחורא, בגין דלא יתחזי עמהון אנפין באנפין. ולבתר דמהדרי מבי קברי, לא יהדר בההוא ארחא דנשי קיימן, ולא יסתכל בהו כלל, אלא יסטי בארחא אחרא. ובגין דבני נשא לא ידעי, ולא מסתכלן דא, רובא דעלמא, * אתדנו בדינא, ואסתלקו עד לא מטא זמנייהו. **לא** א"ר אלעזר, אי הכי, טב ליה לבר נש דלא יזיף למיתא. א"ל לא. דהא בר נש דאסתמר כהאי גוונא, אתחזי לארכא דיומין, וכל שכן לעלמא דאתי. **לב** ת"ת, לאו למגנא אתקינו קדמאי שופר, לאמשכא מיתא מן ביתא לבי קברי. אי תימא דעל מיתא. ויקרא דיליה * לחוד איהו. לא. אלא, בגין לאגנא על חייא, דלא ישלוט עליהו מלאך המות, לאסטאה לעילא ויסתמרון מניה.

לג פתח ואמר, **א** וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם וגו', ודייקנא על הצר, דא מלאך המות. הצורר אתכם תדיר, וקטיל לבני נשא,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ס אהדר ; איתדן ; אתאדן. י ל"ג ויקרא דיליה לחוד. כ ל"ג לחוד.

ב (משלי יג) וירא קח צ"א זהר חדש עז ט"ג שי"ד ג (במדרב י) תלק ג קצח : ז"ח יד ט"ג ש"א.

מלאך המות אשתכח ביני נשי

הסולם

מאמר

האדם השומר את עצמו כאפן הזה. הוא ראוי לאריכות ימים, וכ"ש לעולם הבא. **לב** ת"ת לאו למגנא וכו' : בוא וראה לא בחנם התקינו הראשונים לתקוע בשופר להוצאת המת מביתו לבית הקברות. אם תאמר, שהוא בשביל המת לכבודו בלבד. לא. אלא שהוא כדי להגן על האנשים החיים, שלא ישלוט עליהם מלאך המות להשטין למעלה, וישמרו ממנו.

לג פתח ואמר וכי וכו' : פתח ואמר, וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם וגו'. והסתכלתי, על הצר, זהו מלאך המות. הצורר אתכם תמיד וממית בני אדם, ומבקש להמית את הכל. מהו התקון שלו. והרעותם. אם בראש השנה, שהוא יום הדין למעלה, יורד מלאך המות למטה, כדי להסתכל במעשה בני אדם, ולעלות למעלה להסטין עליהם. וישראל, שיודעים שמלאך המות יורד למטה, ועולה למעלה להיות מקטרג עליהם, הם מקדימים לתקוע בשופר ליבב עליו, שלא יוכל להם, ולהגין עליהם.

וכל

הקברות, משעה שמוציאים המת מביתו לבית הקברות, עד שחוזרים לביתם. ומשום זה, גורם מות לכמה אנשים בעולם מטרם שמגיע זמנם. וע"ז כתוב, ויש נספה בלא משפט. משום שעולה ומסטין ומזכיר עונותיו של האדם לפני הקב"ה, והוא נידון על אלו העונות, ונסתלק מטרם שמגיע זמנו.

ל מאי תקנתיה וכו' : שואל, מהו התקון שלו להשמר מפני מלאך המות, ואומר, בשעה שנושאים המת לבית הקברות, יחזיר אדם את פניו ויעזוב הנשים שיהיו אחר כתפיו. ואם הנשים מקדימים, ילך לאחוריהן, באפן שלא יתראה עמהן פנים בפנים. ואחר שחוזרים מבית הקברות, לא יחזור באותו הדרך שהנשים עומדות, ולא יסתכל בהן כלל, אלא יטה עצמו בדרך אחר. ומשום שבני אדם אינם יודעים ואינם מסתכלים על זה, רוב העולם נידונים בדין ומסתלקים מטרם שבא זמנם.

לא א"ר אלעזר וכו' : אריא, אם כן טוב לאדם שלא ילווה המת. א"ל לא. כי (דפו"י דף קצ"ו ע"א * דף קצ"ו ע"ב)

ל ובעי לקטלא אחרנין. מאי תקנתיה. והרעותם. מ אם בראש השנה, דהוא יומא דדינא לעילא, האי מלאך המות נחית לתתא, בגין לאשגחא בעובדין דבני נשא, ולסלקא לעילא לאסטאה לון. וישראל דידיעי דהא מלאך המות נחית לתתא נ וסליק לעילא, בגין למהוי קטיגורא עלייהו. מקדמי בשופר ליבבא עליה, דלא יכיל לון ולאגנא עלייהו.

לד) וכל שכן בשעתא דעביד דינא וקטיל בני נשא, ואשתכח לתתא. וכל שכן בשעתא דאזלי לבי קברי, ואהדרו מבי קברי, דהא בשעתא דנשי נטלי רגלייהו עם מיתא, איהו נחית ואשתכח קמייהו, דכתיב ט רגליה יורדות מות, יורדות למאן. לההוא ם אתר דאקרי מות. וע"ד חוה גרמת מותא לכל עלמא, רחמנא לשזבינן.

לה) ת"ח, כתיב טו כן דרך אשה מנאפת וגו'. ן והא אוקימנא. אבל כן דרך אשה מנאפת, דא הוא מלאך המות, והכי הוא, והכי אקרי. אכלה ומחתה פיה, אוקידת עלמא ן בשלהובוי, וקטלת בני נשא עד לא מטא זמנייהו, ואמרה לא פעלתי און, דהא דינא ם בעא עלייהו, ואשתכחו בחובין, ובדינא קשוט מיתו. לו) בשעתא דעבדו ישראל ית עגלא, ומיתו כל אינון אוכלוסין, הוה מלאך המות אשתכח ביני ן נשי, בגו משרייתא דישראל. כיון דאסתכל משה, דהא מלאך המות אשתכח ביני נשי, ומשרייתא דישראל ן בינייהו, מיד כניש לכל גוברין לחודייהו, הה"ד ויקהל משה את כל עדת בני ישראל. אלין גוברין, דכניש לון ואפריש לון לחודייהו.

לז) ומלאך המות לא הוה ן מתפרש מגו נשין, עד דאתוקם משכנא, דכתיב

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ד) (משלי ה) ב"א שכח צ"ב ז"ח לג ט"ד שכ"ד ל מוסיף ואעיק לון לחייא ובעי ; מוסיף צדיקי וחסידי תקונים חדשים קיט ט"ד שמ"ב. ה) (שם ל) ב"א דאינון [עאקו לון לחייא] ובעי. מ ל"ג א. נ ל"ג וסליק לעילא. ס ל"ג אתר. ע מוסיף דא הוא מלאך המות והא. ן ל"ג בשלהובוי, צ בעינא. ן לא גרסינון נשי בגו. ר לא גרסינון בינייהו. ש פריש.

מאמר

הסולם

מלאך המות אשתכח ביני נשי

פיה, ששורף העולם בלהבות שלו, וממית אנשים מטרם שמגיע זמנם, ואמרה לא פעלתי און, כי דין בקש עליהם ונתפשו בעונם, ובדין אמת מתו. לו) בשעתא דעבדו ישראל וכר' : בשעה שעשו ישראל את העגל, ומתו כל אלו ההמונים, היה מלאך המות נמצא בין הנשים בתוך מחנה ישראל. כיון שראה משה שמלאך המות נמצא בין הנשים, ומחנה ישראל ביניהן, מיד, הקהיל את כל האנשים בפני עצמם. ז"ש, ויקהל משה את כל עדת בני ישראל. אלו הם הגברים שהקהילם והפריד אותם בלבדם.

לז) ומלאך המות לא וכר' : ומה"מ, לא היה

לד) וכל שכן בשעתא וכר' : וכל שכן בשעה שעושה דין והורג בני אדם, ונמצא למטה. וכל שכן בשעה שהולכים לבית הקברות וחוזרים מבית הקברות, כי בשעה שנשים נושאות רגליהם עם המת, הוא יורד ונמצא לפנייהם. שכתוב, רגליה יורדות מות. יורדות, למי. היינו לאותו מקום שנקרא מות, שמלאך המות בא לפנייהם, בשעת נשיאת רגליהם ללוות המת, כי על כן, גרמה חוה המות לכל העולם, הרחמן יצילנו. לה) ת"ח כתיב, כן וכר' : בוא וראה, כתוב, כן דרך אשה מנאפת וגו'. והעמדתו. אבל, כן דרך אשה מנאפת, זהו מלאך המות, וכך הוא, וכן נקרא. אכלה ומחתה (דפו"י דף קצ"ו ע"ב)

ויקם משה את המשכן. ואפילו בשעתא דנשין הוּוּ מיייתין נדבה למשכנא, לא הוּוּ מתעדי מבינייהו, עד דחמא משה, ויהב לגוברין עיטא, דלא ייתון בחבורא חדא עמהון, ולא יתחזון אנפין באנפין, אלא לבתר כתפייהו. הה"ד ויבאו האנשים על הנשים ה ויביאו לא כתיב, אלא ויבאו א בארחה ב חדא לא הוּוּ ג אזלין, אלא לבתר כתפייהו. בגין דמלאך המות לא אתפרש מבינייהו עד דאתוקם משכנא.

(לח) ת"ח, לא אשתכח ביני נשי, פחות משבע ז נשים, ולא פחות ה מעשר. ובארחה באתגליא, בשבע אשתכח, ובעי דינא. בעשר, אסטי ו לקטלא. ובגין דאשתכח בינייהו בארחה באתגליא, כתיב ויבאו האנשים על הנשים. ואסתמרו כל ההוא יומא כלהו חברייה, ואשתדלו באורייתא.

(לט) פתח ר"ש ואמר, ו ויאמר יי אל נח בא אתה וכל ביתך אל התבה. האי קרא אוקימנא, אבל ת"ח, וכי לא יכיל קב"ה לנטרא ליה לנת, באתר חד בעלמא. דיהא * מכול בכל עלמא, ולא יהא בההוא אתר, כמה דכתיב בגדעון, ו יהי חורב אל הגוזה לבדה. או לנטרא ליה בארעא דישראל, דכתיב בה, ו לא גשמה ביום זעם, דלא נחתו עלה מי טופנא.

(מ) אלא, כיון דמחבלא נחת לעלמא, מאן דלא סגיר גרמיה, ואשתכח

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ו) (בראשית ז) נח ס צ"ב. ז) (שופטים ו). ת ויבואו האנשים עם הנשים לא כתיב אלא ויבאו על; מוסיף ויביאו האנשים (עם הנשים). א דארחה. ב (יחזקאל כב). ג עמהון; עאלין. ד ל"ג נשים. ה מוסיף מעשר נשין. ו ל"ג לקטלא.

מלאך המות אשתכח ביני נשי

הסולם

מאמר

כתפיהו כנ"ל. וכל החברים נשמרו כל אותה היום ועסקו בתורה. (לט) פתח ר"ש ואמר וכו': פר"ש ואמר, ויאמר ה' אל נח בא אתה וכל ביתך אל התבה. מקרא זה העמדנו. אבל בוא וראה, וכי לא יכול הקב"ה לשמור את נח במקום אחד בעולם. שיהיה מכול בכל העולם, ולא יהיה באותו המקום. כמ"ש בגדעון, ויהי חורב אל הגוזה לבדה. או לשמור אותו בארץ ישראל, שכתוב בה, לא גשמה ביום זעם, שלא ירדו עליה מי המבול.

(מ) אלא כיון דמחבלא וכו': ומשיב, אלא כיון שהמשחית ירד לעולם, מי שלא סגר את עצמו, ונמצא לפניו בגלוי, מתחייב בנפשו, כי המית את עצמו. מאין לנו, מלוט, שכתוב, המלט על נפשך אל תביט אחריד. מהו הטעם, אל תביט אחריד, משום שהמשחית הלך אחורי כתפיו, ואם החזיר ראשו והסתכל בו פנים בפנים, היה יכול להזיקו.

וע"ד

היה נפרד מן הנשים עד שהוקם בית המקדש, שכתוב, ויקם משה את המשכן. ואפילו בשעה שהנשים היו מביאים נדבה למשכן, לא עבר מהם. עד שראה משה, ונתן עצה אל האנשים, שלא יבואו עמהם בחבור אחד, ולא יתראו פנים בפנים, אלא שילכו לאחורי כתפיהן. ז"ש ויבאו האנשים על הנשים. ויביאו לא כתוב, אלא ויבאו, ללמד, שהאנשים לא היו הולכים עמהן, בדרך אחר, אלא אחר כתפיהן. משום שמלאך המות לא נפרד מהן עד שהוקם המשכן.

(לח) ת"ח לא אשתכח וכו': בוא וראה, אין מלאך המות נמצא בין הנשים, שהן פחות משבע נשים, ולא פחות מעשר. ומפרש, בדרך בגלוי, הוא נמצא בשבע נשים, ומבקש דין, ואם יש עשר נשים הוא מסטין להמית. ומשום שנמצא ביניהן בדרך בגלוי, כתוב, ויבאו האנשים על הנשים. דהיינו לאחורי דפני דף קצ"ו ע"ב * דף קצ"ו ע"א

קמיה באתגלייא, אתחייב בנפשיה, דאיהו קטיל גרמיה. מנא לן. מלוט, דכתיב
 (ט) המלט על נפשך אל תביט אחריו. ז מאי טעמא אל תביט אחריו. בגין דמחבלא
 אזיל בתר כתפוי, ואי אהדר רישיה, ואסתכל ביה אנפין באנפין, יכיל לנוקא
 ליה.

מא) וע"ד ח כתיב, (י) ויסגור יי בעדו. דלא (ט) יתחזי קמי מחבלא, ולא
 ישלוט עליה מלאך המות. ועד דהוו טמירין, מיתו תליסר גוברין במתא. אמר
 רבי שמעון, בריך רחמנא, דלא (ט) אסתכל בדיוקניכו מלאך המות.

מב) ויקהל משה וגו'. אהדר לון כמלקדמין, עובדא דמשכנא. אמר
 רבי חייא, כלא כמה דאתמר. ועובדא דמשכנא לא אתעביד אלא מישראל
 בלחודייהו, ולא מאינון ערב רב, בגין דאינון ערב רב אמשכו ליה למלאך
 המות לנחתא לעלמא. כיון דאסתכל משה ביה, אשדי לאינון ערב רב, כ לבר,
 וכניש לון לישראל בלחודייהו, הדא הוא דכתיב ויקהל משה וגו'.

מג) רבי שמעון פתח, (י) מי עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו מי צרר
 מים בשמלה מי הקים כל אפסי ארץ מה שמו ומה שם בנו כי תדע. האי קרא
 הא אוקימנא, וכמה סמכין אית ביה. וכלא בקב"ה אתמר, דאיהו כלא. ז ואתמר,
 מה שמו ומה שם בנו כי תדע, דא קב"ה. מה שמו (ט) ידו"ד. ומה שם בנו, (ט) ישראל
 דכתיב, (ט) בני בכרי ישראל, והא אוקימנא. מי עלה שמים. (ט) הא אוקמוה, דא
 משה, דכתיב (ט) ואל משה אמר עלה אל יי.

מד) (ט) ד"א מי עלה שמים, דא אליהו, דכתיב ביה (ט) ויעל אליהו בסערה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז ל"ג מ"ט אל תבט אחריו. ח מוסיף כתיב בנה.
 ט שליש ול"ג מן יתחזי עד עליה. י ידע. כ בלחודייהו
 וכניש לון לישראל הה"ד. ז ואי תימא. ח מוסיף ה'
 שמו. ח מוסיף ישראל שמו. ט אוקימנא. ע אבל.

(ט) (בראשית יט) וירא עה צ"א. (י) (שם ז) ב"א
 רלב צ"ד. (כ) (שמות לה) לעיל אות א צ"א. (ז) (משלי
 ל) ויצא סח צ"א. (ח) (שמות ד) לך קמד צ"ד.
 (ט) (שם כד) בשלח צט צ"ג. (ס) (מ"ב ב) ויגש כו צ"א.
 דרך אמת [י] יתרו עח ע"ב.

מי עלה שמים וירד

הסולם

מאמר

הערב רב היו בכלל. (כנ"ל אות ח'). וע"כ
 היה צריך לומר מעשה המשכן פעם שנית
 מאמר מי עלה שמים וירד
 מג) רבי שמעון פתח וכו': ר"ש פתח
 מי עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו מי
 צרר מים בשמלה מי הקים כל אפסי ארץ מה
 שמו ומה שם בנו כי תדע. מקרא זה העמדנו,
 וכמה פרושים יש בו. והכל נא' בהקב"ה, שהוא
 הכל. ולמדנו, מה שמו ומה שם בנו כי תדע,
 זהו הקב"ה, מה שמו, הויה, ומה שם בנו,
 ישראל. שכתוב, בני בכרי ישראל. וכבר
 העמדנו. מי עלה שמים, הרי העמדנו, שזה
 משה, שכתוב, ואל משה אמר עלה אל ה'.
 מד) ד"א מי עלה שמים: זהו אליהו.
 שכתוב בו, ויעל אליהו בסערה השמים. שואל,
 וכי איך היה יכול אליהו לעלות השמים, והרי
 השמים

מא) וע"ד כתיב ויסגור וכו': וע"כ
 כתוב בנח, ויסגור ה' בעדו, שלא יתראה
 לפני המשחית, ולא ישלוט עליו מלאך המות.
 ובעוד שהחברים היו נסתרים בבית, מתו
 י"ג אנשים בעיר. אמר ר"ש ברוך הרהמן,
 שהמלאך המות לא הסתכל בצורתכם.

מב) ויקהל משה וגו': חזר שנית על
 מעשה המשכן, כמקודם בפרשת תרומה. אמר
 ר' חייא הכל הוא כמו שלמדנו (לטי' אות ח')
 שמעשה המשכן לא נעשה אלא מישראל לבדם,
 ולא מערב רב. משום שהערב רב המשיכו
 בחזרה את המלאך המות לרדת לעולם. כיון
 שהסתכל משה בזה, השליך הערב רב לחוץ
 והקהיל את ישראל בלבדם. זהו שכתוב,
 ויקהל משה. ומא"כ בפרשת תרומה, נאמר,
 זאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו' שגם
 (דפו"י דף קצ"ז ע"א)

השמים. וכי היך יכיל אליהו לסלקא לשמים. והא כלהו שמים, לא יכלין למסבל, אפילו גרעינא כחרדל מגופא דהאי עלמא, ואת אמרת ויעל אליהו בסערה השמים.

מה) אלא פ כמה דאת אמר, (ט) וירד יי על הר סיני. וכתבי (פ) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר. וכי קב"ה צ דהוה בטורא דסיני, ק וכתבי (צ) ומראה כבוד יי כאש אוכלת בראש ההר, איך יכיל משה לסלקא ר לגביה. אלא ט במשה כתיב, ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר. דעאל גו עננא, כמאן דאתלבש בלבושא. הכי נמי אתלבש בעננא, ועאל בגויה. ובעננא אתקריב לגבי אשא, ויכיל למקרב. ה אוף הכי x אליהו, דכתיב ויעל אליהו בסערה השמים, דעאל בההיא סערה, ואתלבש ביה בההיא סערה, ב וסליק לעילא.

מו) ורזא אשכחנא, בספרא דאדם ג קדמאה, דאמר באינון תולדות דעלמא, רוחא ד חדא יהא דחות לעלמא בארעא, ויתלבש בגופא, ואליהו שמיה. ובההוא גופא יסתלק, ה ואשתליל מגופיה, ו וישתאר בסערה. וגופא דנהורא אחרא יזמן ליה, למהוי ז גו מלאכי. וכד יחות, יתלבש בההוא גופא, דישתאר בההוא ה עלמא, ובההוא גופא יתחזי לתתא, ובגופא אחרא יתחזי לעילא. ודא איהו רזא, דמי עלה שמים וירד. לא הוה בר נש דסליק לשמיא רוחא דיליה, ונחית לבתר לתתא, בר אליהו, דאיהו סליק לעילא ונחית לתתא.

מז) ד"א מי עלה שמים, דא אליהו. וירד, דא יונה, דנחת ליה נונא ט גו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (שמות יט) יתרו פב אות שכ. (פ) (שם כד) נח פ כגותא דא. צ הוה. ק דכתיב. ר גביה. ש כתיב נג צ"א. (צ) (שם) חלק ג' כו. רפ. במשה. ה ל"ג אוף הכי. א כאליהו כתיב. ב ל"ג וסליק. ג ל"ג קדמאה. ד ל"ג חדא. ה ואשתליל; וישתליל גופיה; וישתליל גופיה הוה דאתלבש. ו וישתאר. ז בין. ח סערה. ט ל"ג גו תהומי.

מאמר

הסולם

מי עלה שמים וירד

מו) ורזא אשכחנא בספרא וכו': ומצאתי סוד בספרו של אדם הראשון. שאמר באלו תולדות שיבואו לעולם. שיהיה רוח אחד שירד לעולם בארץ. ויתלבש בגוף, ושמו אליהו. ובגוף ההוא יסתלק מן העולם, ויתפשט מגופו וישאר בסערה. וגוף אחר של אור יזמן לו, להיות בו בין המלאכים. וכאשר ירד לעולם הזה, יתלבש בגוף ההוא שנשאר בעולם ההוא, דהיינו בסערה, ובגוף ההוא יראה למטה, ובגוף האחר של אור, יראה למעלה. וזה הוא סוד של מי עלה שמים וירד, שלא היה אדם שרוח שלו יעלה לשמים אחר הסתלקות הגוף וירד אח"כ למטה, כמו אליהו, שהוא עלה למעלה וירד למטה.

מז) ד"א, מי עלה שמים: זה אליהו. וירד, זהו יונה. שהורידו הדג לתוך התהומות למעמקי הים. יונה בא מכחו של אליהו, שהיה לו נפש

אליהו

השמים כולם אינם יכולים לסבול. אפילו כגודל גרעין חרדל. מגוף של עולם הזה, ואתה אומר. ויעל אליהו בסערה השמים. מה) אלא כמה דאת וכו': ומשיב, אלא כמו שאתה אומר, וירד ה' על הר סיני. וכתוב, ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר. וכי הקדוש ברוך הוא שהיה בהר סיני וכתוב, ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר, איך היה יכול משה לעלות אליו. אלא במשה כתוב, ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר, שנכנס בענן כמי שמתלבש בלבוש. וכאן, בהכתוב, ואל משה אמר עלה אל ה', גם כן נתלבש בענן ונכנס בתוכו. ובענן קרב אל האש, ויכול לקרב. אף כך אליהו, שכתוב ויעל אליהו בסערה השמים, הוא שנכנס בסערה ההוא, ונתלבש בסערה ההוא, ועלה למעלה.

(דפו"י דף קצ"ו ע"א)

תהומי, לעמקי ימא. יונה מחילא דאליהו קא אתא, אליהו סליק, יונה נחית. דא שאיל נפשיה למימת, ודא שאיל נפשיה למימת, ובגין כך אקרי בן אמת. וכתוב, ודבר יי בפיך אמת.

מח) מי צרר מים, כ דא אליהו, דצריר צרורא דמיא בעלמא, ולא נחתו טלא ומטרא דשמיא. ב בשמלה, דא אליהו, דהוה ב מייתי * אדרתיה נ למעבד נסין. מי אסף רוח בחפניו, דא אליהו, דאהדר רוחא דבר נש לגו מעוי. ב מט) מי הקים כל אפסי ארץ. דא אליהו, דלבתר דצרר מים, ואומי על ט מטרא, לבתר אהדר בצלותיה, ואוקים כל עלמא, ונחית מטרא, ואתיהיב מזונא לכלא. מה שמו, דא אליהו. ומה שם בנו, דא אליהו. מה שמו, כד סליק לעילא, אליהו. ומה שם בנו, כד נחית לתתא, ואתעביד שליחא למעבד נסין, אליהו שמיה.

ג) דבר אחר מי עלה שמים, דא קב"ה, כמה דאוקימנא. ורזא דמלה, מ"י, והא אוקימנא. והכא איהו רזא דרתיכא עלאה, פ ארבע סטרין ז דעלמא, דאינון יסודי קדמאי דכלא, וכלהו תליין בההוא אתר עלאה דאקרי מ"י, כמה דאתמר.

גא) ת"ח, כד קיימא שעתא דרעותא קמי קב"ה, ליחדא רתיכא עלאה ב רתיכא תתאה, למהוי כלא חד. כדין קלא נפיק, מההוא אתר עלאה קדישא, דאקרי שמים, וכניש כל אלין קדישין דלתתא, וכל אינון רברבן קדישין,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

י לעומקא דימא. כ ל"ג מז דא עד בשמלה. ל בשמאלא. ס איתי; מחי באדרתיה. נ למעבר ירדנא. ס מוסיף אסף כמה דאתמר (מ"ב ה) ואסף המצורע. ע שמיא. פ מארבע. צ ל"ג דעלמא. ק ל"ג ברתיכא תתאה ד לתתא.

מי עלה שמים וירד

הסולם

מאמר

ג) דבר אחר, מ"י עלה שמים: זהו הקב"ה, כמו שלמדנו, וסוד הדבר הוא מ"ש מ"י, וכבר העמדנו, שהוא שם הבינה. והפירוש הוא, ששמים שהוא ז"א מעלה את הבינה שנקראת מ"י, שכאן יש הסוד של המרכבה העליונה, שהם ד' רוחות העולם, דהיינו ד' ספירות חגת"מ שמחזה ולמעלה דז"א, שהם מרכבה לבינה הנקראת מ"י שהם יסודות הראשונים לכל, וכולם תלויים במקום שנקרא מ"י, דהיינו שהם מרכבה לה. כמו שלמדנו. גא) ת"ח כד קיימא וכו': בוא וראה, כשנמצאת שעת רצון לפני הקב"ה, ליחד מרכבה עליונה במרכבה תחתונה, שתהיינה כולן אחת, אז יוצא קול ממקום קדוש העליון, הנקרא שמים, דהיינו ז"א, ומקהיל כל אלו הקדושים שלמטה שהם הצדיקים שבגולם הזה, וכל השרים הקדושים, שהם מיאכל גבריאל אוריאל רפאל. וכל מתנות העליונים, שהם

אליהו, לפיכך, אליהו עלה, ויונה ירד, זה שאל נפשו למות וזה שאל נפשו למות. ומשום זה נקרא בן אמת, שכתוב, ודבר ה' בפיך אמת. מח) מי צרר מים: זה אליהו, שקשר קשר המים בעולם, ולא ירד טל ומטר השמים. בשמלה זה אליהו, שהיה מביא אדרתו לעשות נסים, שבקע בה הוא ואלישע, את הירדן. (מלכים ב' ב') מי אסף רוח בחפניו, זה אליהו, שהחזיר רוחו של אדם לתוך גופו אחר שמת. (מלכים א' י"ז).

מט) מי הקים כל אפסי ארץ: זה אליהו שאחר שצרר המים, ונשבע על המטר, הנה אח"כ חזר בתפלה, והקים כל העולם, שירד מטר, וניתן מזון לכל. מה שמו, זה אליהו. ומה שם בנו, זה אליהו, ומפרש מה שמו, כשעלה למעלה, הוא אליהו. ומה שם בנו, היינו כשירד למטה, ונעשה שליח לעשות נסים, שמו אליהו.

(דפו"י דף קצ"ו ע"א *) דף קצ"ו ע"ב

ומשריין עלאין, למהוי כלהו זמינין כחדא, הה"ד, ויקהל משה, דא רזא דשמים. את כל עדת בני ישראל, אלין אינון תריסר משריין עלאין קדישין. (גב) ויאמר אליהם. ומאי קאמר זה הדבר וגו', קחו מאתכם תרומה, אתתקנו כלכון, לסלקא עלייכו, ולמיטל עלייכו, יקרא דכרסייא קדישא, לסלקא לעילא.

(ג) אפרישו מנייכו אינון יקרין, אינון רברבין עלאין, לסלקא לההיא תרומה, רזא דכרסייא קדישא, לאתחברא ^ו באבהן, דהא מטרוניתא לא ^ה אתחזי למיתי לבעלה, אלא באינון בתולתן עולמתהא, דיתון עמה, ומדברן לה, עד דמטת לבעלה, כמה דאת אמר, ^ו בתולות אחריה רעותיה וגו', וכל כך למה, למיתי לאתחברא בבעלה. (נד) כל נדיב לבו, אלין אינון ארבע משריין עלאין, ^א דבכללא דלהון

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ה) (תהלים מה) משפטים סט צ"ח. (ו) (שמות לה) ^ו בבעלה; מסיף באבהן ובבעלה. ת אתחזיא. ח"ב קצח. : רא. חלק ג' כג. רלו : א ל"ג מן דבכלא עד דאקרוו.

כל נדיב לב ביאה

הסולם

מאמר

(ג) אפרישו מנייכו אינון וכו' : הפרישו מכם אלו היקרים, אלו שרים העליונים, שהם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, להעלות תרומה הזו, שהיא סוד הכסא הקדוש, דהיינו מלכות, להתחבר בהאבות, שהם חגית דז"א, והמטרוניתא שהיא המלכות, אינה ראויה לבא לבעלה, אלא באלו בתולות עלמות הבאות עמה ומנהיגות אותה עד שמגיעת לבעלה, ז"א. כמו שאתה אומר, בתולות אחריה רעותיה וגו', וכל כך למה, הוא להביאה להתחבר בבעלה, ז"א.

פירוש. סוד הבתולות, הן המדרגות הנמשכות מבחינות אחורים דמלכות, והם ז' היכלות דבריאה, שה"ס ז' הנערות הראויות לתת לה מבית המלך. וה"ס בתולות אחריה רעותיה מובאות לך. כי להיות המלכות בשעת גדולתה רק בכלים דחסדים, לפיכך היא צריכה לז' הנערות שישלימו את הכלים דאחורים שלה, כי הארת החכמה אינה מתלבשת רק בכלים דאחורים. (כנ"ל בהקטה"ז דף ז' ד"ה ובגין ע"ש). וי"ש, דהא מטרוניתא לא אתחזי למיתי לבעלה אלא באינון בתולתן עולמתהא. שהם משלימים הכלים דאחורים שלה.

(נד) כל נדיב לבו : אלו הם ארבע מחנות מלאכים העליונים, הנמשכים מן נהי"מ דמלכות, שבכללם כלולים כל אלו שאר המחנות, דהיינו י"ב המחנות. כי כל אחד

שהם המלאכים. שיהיו כולם מוכנים יחד. ז"ש, ויקהל משה, זהו סוד השמים, דהיינו ז"א. את כל עדת בני ישראל, אלו הם י"ב מחנות עליונים הקדושים. שהם המרכבה התחתונה, שהמלכות רוכבת עליהם, והם מעלים את המלכות לזווג עם ז"א.

וסוד אלו ב' מרכבות, המקבלות זו מזו, נתבאר באורך לעיל (בראשית א' דף פ"ה ד"ה ביאור) וסוד מרכבה העליונה, הוא חגית"ם שלמעלה מזווג דז"א. שהם ד' רגלי הכסא של הבינה, והם י"ב, כי כל אחד מחגית"ם כלול מחגית. ועד"ז מרכבה תחתונה היא ד' ספירות נהי"מ של הנוקבא (כמ"ש בראשית א' דף צ' ד"ה כורסיא). שהם נק' ד' חיות או ד' מלאכים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל. או ד' מחנות מלאכים. וגם הם סוד י"ב, כי כל אחד מד' ספירות נהי"מ כלולה מנה"י. כמו שנתבאר בחגית"ם. ועד"ז ד' המלאכים, וד' המחנות, וה"ס תריסר משריין עלאין קדישין, שאומר כאן. כי ד' מחנות מלאכים כלול כל מחנה מג' מחנות, והם הנושאות את הכסא, שהוא המלכות, לזווג עם ז"א (כמ"ש לעיל ב"א דף צ' ד"ה כורסיא).

(גב) ויאמר אליהם : ומה אמר, היינו זה הדבר וגו' קחו מאתכם תרומה, שפירושו, התתקנו כלכם להעלות עליכם, ולשאת עליכם, את כבוד הכסא הקדוש, שהוא המלכות, להעלות למעלה לז"א.

(דפו"י דף קצ"ז ע"ב)

כלילין, כל אינון שאר משריין, ואלין אינון דנפקן ב באבהן עלאין, דאקרון נדיבים. כמה ג דאוקמוה, דכתיב (ח) כרוה נדיבי העם, אלין אבהן. (נה) יביאה, יביאה לא כתיב, אלא יביאה, ליחדא ה כלא כחדא. וכן יביא לא כתיב, אלא יביאה, לסלקא לה לגבי בעלה י ביקרא, כמה דאצטריך. את תרומת יי, את לאסגאה, כל אינון משריין עלאין אחרנין, לאתחברא כלא כחדא, ואינון תריסר בכללא חדא. זהב. וכסף. ונחושת. תכלת. וארגמן. ותולעת שני. ושש ועזים. וערת אלים מאדמים. וערת תחשים. ועצי שטים. ושמן למאור. ובשמים לשמן המשחה. ולקטרת הסמים. אלין אינון תריסר משריין עלאין, דכלילין כלהו כחדא בכללא דארבע י דאקרון חיות הקדש כמה דאתמר. (נו) וכלהו אלין סלקין לכרסייא קדישא, לאעלא לה לעילא, לאתחברא ה בבעלה, בגין למהוי כלא חד, בגין ו דישתכח עמה ביקרא עלאה. כ כדין יתיב מלכא עלאה על כורסייא קדישא, ואתחברא אתתא בבעלה, למהוי כלא חד. ו כדין, איהו חדוותא דכלא. (נז) ת"ה, הכא שארי לממני זהב בקדמיתא, וכסף לבתר, בגין דהאי חשבנא מתתא. אבל כד אתי לממני מחושבנא דרתיכא דלעילא, שארי לממני מימינא בקדמיתא, ולבתר מן שמאלא. מנלן. דכתיב, (ח) לי הכסף ולי הזהב. כסף בקדמיתא, ולבתר הזהב. וברתיכא דלתתא, שארו משמאלא ולבתר מימינא, י דכתיב זהב וכסף ונחשת. זהב בקדמיתא, ולבתר כסף.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(במדבר כא) ויצא ב צ"ב. (א) (חגי ב) ויחי מה צ"א ב מאבהן. ג דנוקייטנא. ד יביאנה. ה כלהו. ו ל"ג ביקרא כמה. ז דנוקייטן. ח מוסיף לה בבעלה. ט דאשתכח. י מוסיף וכדין איהו חדוותא דכלהו כדין. כ ל"ג וכדין איהו חדוותא דכלא. ל ל"ג דכתיב.

כל נדיב לב יביאה

הסולם

מאמר

שכלולים כולם יחד בכלל הארבע. הנקראות חיות הקודש. כי כל חיה כלולה מן ג, והם י"ב. כמ"ש אצל חגית, כנ"ל בדבור הסמוך. (נו) וכלהו אלין סלקין וכו': וכל אלו עולים אל הכסא הקדוש, שהוא המלכות, להעלותה למעלה להתחבר בבעלה, ז"א, כדי שיהיה הכל אחד. כדי שימצא עמה ביקר העליון. או יושב מלך העליון על כסא הקדוש, ונתחברה אשה בבעלה, מלכות בז"א, להיות הכל אחד. ואז הוא שמחת הכל. (נז) ת"ח חכא שארי וכו': בוא וראה, כאן מתחיל למנות זהב בתחילה ואח"כ כסף, משום שחשבון ההוא הוא ממטה למעלה, שנמצא גבורה שהוא זהב קודמת לכסף שהוא חסד. אבל כשבא לחשוב מחשבון המרכבה שלמעלה, מתחיל למנות מימין בתחילה, שהוא כסף, ואח"כ משמאל, שהוא זהב. מאין לנו כי

מן הארבע כלול מג, הם י"ב כנ"ל. ואלו הם היוצאים מן האבות העליונים, חגית, הנקראים נדיבים. כמו שהעמידוהו, שכתוב, בבאר, כרוה נדיבי עם, שהם האבות. כי החגית בנו את הבאר, שהיא המלכות, ותקנו אותה. ונמצא שנהי"מ דמלכות הם יוצאים מחגית דז"א. וע"כ יש בהם סוד י"ב, כמו בחגית דז"א. (נה) יביאה יביאנה וכו': שואל, יביאה כתוב, ולא כתוב, יביאה. ואומר, אלא יביאה שהוא לשון יחיד, יורה ליחד הכל כאחד. דהיינו זו"ל! וכן יביא לא כתוב, אלא יביאה, שיוורה על המלכות הנקראת תרומה, שיעלה אותה אל בעלה ביקר כמו שצריך. את תרומת ח', את, בא לרבות כל אלו מחנות מלאכים האחרים, להתחבר הכל יחד, והם י"ב מחנות בכלל אחד, שהם, זהב וכסף ונחשת וגו', שהם י"ב מינים, אלו הם י"ב מחנות העליונים, (דפו"י דף קצ"ז ע"ב)

(נח) וכל אינון רתיכין אקרון נדיב לב. כל : לאכללא כל שאר רתיכין. לב. מאי לב. היינו רזא דכתיב, (א) וטוב לב משתה תמיד. ודא איהו לבא דכלא, ודא כרסייא קדישא. ועל דא אקרון * לב. כל נדיב לב, כמה דאוקימנא, דארבע משריין אלין, כללא דכלהו אקרון ברזא חדא, נדיב לב. תרומת יי, דא כרסייא קדישא. ובגין דארימו לה לעילא, וסלקין לה לעילא, אקרי תרומת יי. (נט) ועל דא, כד חמא יחזקאל רזא דחיות, דהוו סלקין, לא חמא מהו דסלקין, בגין דאיהי סלקא לגבי מלכא עלאה בגניזו בטמירא ביקרא עלאה. (ס) וכל חכם לב בכם, אלין אינון שתין מקורין, דאשקייא עלמא, ומנהון אתשקי. יבאו, אמאי יבאו. אלא דייתון נ למנקט מעם גנוזא דחיין. יבאו, ולבתר ויעשו מה דקב"ה פקיד לון ס לאהנאה עלמא. (סא) (א) קחו מאתכם תרומה ליי. רבי יהודה פתח, (ה) הלא פרוס לרעב לחמך וגו'. ת"ח, זכאה חולקיה דבר נש, כד מסכנא אערע לגביה. דההוא מסכנא דורונא דקודשא בריך הוא הוי, דשדר ליה. מאן דמקבל ליה לההוא דורונא בסבר אנפין, זכאה חולקיה. (סב) תא חזי, מאן דחייס למסכנא, ואתיב ליה נפשיה, קב"ה סליק עליה, כאילו הוא ברא לנפשיה. וע"ד אברהם דהוה חייס לכל בני עלמא, סליק עליה קב"ה, כאילו הוא ברא לון, דכתיב (ו) ואת הנפש אשר עשו בחרן.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ב) (משלי טו) וישב פ צ"ג. ג) (שמות לה) חלק בי
 רא. ד) (שמות לה) לעיל אות נד צ"ש. ה) (ישעיה
 נח) משפטים צו צ"א. ו) (בראשית יב) לך כ צ"ב
 ז) ועשרין. ח) למלקט טעם. ט) לאענשא.
 זחר חדש כב טור ד' שורה כ"ה שורה כ"ז.

מאמר

הסולם

כל נדיב לב יביאה

מעלות את המלכות לזווג, לא ראה מה שמעלות
 דהיינו המלכות הרוכבת עליהן. משום שהיא
 עלתה למלך העליון, ז"א, בהעלם ובסתר ביקר
 העליון.

(ס) וכל חכם לב בכם : אלו הם ששים
 מקורות, דהיינו חג"ת נה"י דז"א שכל אחד
 כולל עשרה המשקים את העולם, שהוא מלכות.
 ומהם היא נשקה. יבאו, למה כתוב יבוא.
 ומשיב, אלא שיבואו לקבל מן אוצר החיים,
 שהוא בינה. אח"כ יעשו מה שהקב"ה שהיא
 בינה מצוה אותם להנות העולם.

(סא) קחו מאתכם תרומה לה' : ר'
 יהודה פתח, הלא פרוס לרעב לחמך וגו'.
 בוא וראה, אשרי חלקו של אדם כשעני יבא
 אליו. כי עני ההוא, הוא מתנה שהקב"ה שלח
 לו, מי שמקבל מתנה היא בקבלת הפנים,
 אשרי חלקו.

(סב) תא חזי מאן וכי : בוא וראה. מי
 שמרחם על העני ומשיב לו נפשו, הקב"ה
 מעלה

כי כתוב, לי הכסף ולי הזהב, כסף תחילה
 ואח"כ זהב. משום שהמדובר הוא למעלה.
 ובמרכבה שלמטה, שהוא המלכות, מתחיל
 משמאל ואח"כ מימין, שכתוב, זהב וכסף
 ונחשת. זהב תחילה ואח"כ כסף.

(נח) וכל אינון רתיכין וכי : וכל אלו
 המרכבות נקראות, נדיב לב. כל מה שנאמר,
 כל נדיב לב, הוא לכלול כל שאר המרכבות
 שהם י"ב. מהו לב. היינו סוד הכתוב, וטוב
 לב משתה תמיד, שזהו הלב של הכל, וזהו
 כסא הקדוש. שהוא המלכות. וע"כ נקראים,
 לב. כל נדיב לב, הוא כמו שהעמדנו, שארבע
 מחנות הם כלל כולם, שכל אחת כוללת ג'
 והם י"ב, וכולם נקראים בסוד אחד, נדיב
 לב. תרומת ה', זהו כסא הקדוש, ומשום
 שהרימו אותו למעלה והעלוה למעלה, לז"א,
 הוא נקרא תרומת ה'.

(נט) ועל דא כד חמא יחזקאל וכי :
 ועל כן כשראה יחזקאל סוד החיות, שהיו
 (דפוי דף קצ"ז ע"ב *) דף קצ"ח ע"א)

(סג) ואע"ג דהא אוקימנא הלא פרוס, מאי פרוס, למפרס ליה מפה בנהמא ומזונא למיכל. ד"א הלא פרוס, כד"א ז: פריס ע פריסת וגו'. דבעי למפרס פריסין דנהמא קמיה, בגין דלא לכסיף. ויפרוס קמיה בעינא טבא. לחמך, לחם לא כתיב, אלא לחמך. ההוא דילך מממונך, ולא דגזילו, ולא דעשק, ולא דגנבה. פ דאי הכי, לאו זכותא הוא, אלא ווי ליה, דאתי לאדכרא חובוי. כגוונא דא קחו מאתכם תרומה, ז לארמא ממה דלכוון, ולא מעשק, ולא מגזול, ולא מגנבה, והא אוקמוה.

(סד) רבי חייא ורבי יצחק ורבי יוסי, הוו אזלי בארחא, עד דהוו אזלי, פגע בהו רבי אבא. אמר רבי חייא, ודאי שכינתא בהדן. כד מטא לגבייהו, אמר רבי אבא, כתיב, ט: מן היום אשר הוצאתי את עמי את ישראל ממצרים לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל ואבחר בדוד וגו' לבנות בית להיות שמי שם. האי קרא, לאו רישיה סיפיה, ולאו סיפיה רישיה, דכתיב לא בחרתי בעיר, ואבחר בדוד, מאי האי עם האי. ואבחר בירושלם מבעי ליה.

(סה) אלא כד קודשא בריך הוא אית רעותא קמיה למבני קרתא, אסתכל בקדמיתא, בההוא רישא דנהיג עמא דקרתא, ולבחר בני קרתא, ואייתי לעמא ביה. הה"ד לא בחרתי בעיר, עד דאסתכלנא בדוד, למהוי רעיא על ישראל. בגין דמתא וכל בני מתא, כלהו קיימין ברעיא דנהיג לעמא, אי רעיא איהו

מסורת הוזח

חלופי גרסאות

ז (דניאל ה) חלק ג' קסו. ח: (מ"א ח).

ע מוסיף פריסת מלכותך. פ דאילו. ז מוסיף מאתכם לארמא.

מאמר

הסולם

כל נדיב לב יביאה

מעלה עליו, כאלו הוא ברא את נפשו. וע"כ אברהם, שהיה מרחם על כל בני העולם, העלה עליו הקב"ה, כאלו הוא ברא אותם. שכתוב, ואת הנפש אשר עשו בחרן.

(סג) ואע"ג דהא אוקימנא וכי: ואע"פ שהעמדנו הכתוב, הלא פרוס, שמהו פרוס, הוא לפרוש לו מפה בלחם ומזון לאכול, הנה פירוש אחר, הלא פרוס הוא כמש"א. פריס פריסת וגו', שצריכים להתוך חתיכות לחם לפניו, כדי שלא יתבייש. ויחתוך לפניו בעין טובה. לחמך, לחם לא כתוב. אלא לחמך, יורה, שהלחם יהיה שלך, מכספך, ולא מגזילה, ולא מעשק ולא מגנבה. כי אם כן, אינו זכות. אלא אוי לו, שבא להזכיר עונו. כעין זה קחו מאתכם תרומה, הוא להרים ולתת ממה שלכם, ולא מעשק, ולא מגזול, ולא מגנבה, וכבר העמדנו.

(סה) אלא כד קודשא ב"ה וכי: אלא כשהקב"ה יש לו רצון לבנות עיר, מסתכל תחלה בראש ההוא, המנהיג את עם העיר, ואח"כ בונה את העיר, ומביא בה את העם. ז"ש לא בחרתי בעיר, עד שהסתכלתי בדוד, שיהיה רועה על ישראל. משום שהעיר וכל בני העיר, כולם תלויים ברועה המנהיג העיר, אם הרועה הוא טוב, טוב לו, טוב לעיר, טוב לעם

(סד) רבי חייא ורבי יצחק וכי: ר"ה

(דפו"י דף קצ"ח ע"א)

טבא, טב ליה, טב למתא, טב לעמא. ואי רעיא איהו בישא, ווי ליה, ווי למתא ווי לעמא. והשתא אסתכל קב"ה בעלמא, וסליק ברעותיה למבני ליה, ואוקים ברישא ק לדוד, הה"ד ואבחר בדוד עבדי.

סו) מלתא חדתא שמענא. פתח ואמר, ^ט אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על יי אלהיו. וכי אל יעקב, ולא אל אברהם, ולא אל יצחק, אלא אל יעקב. ר בגין דיעקב לא אתרחיץ באבוהי, ולא באמיה, כד ערק קמי אחוי, ואזל יחידאי, בלא ממונא, כד"א ^י כי במקלי עברתי את הירדן הזה, ואיהו אתרחיץ ביה בקודשא בריך הוא, דכתיב ^{יא} אם יהיה אלהים עמדי ושמרני וגו'. וכלא שאיל מקמיה דקודשא בריך הוא, ויהב ליה.

סז) שברו על יי אלהיו. שברו, ולא אמר תקותו, ולא בטחוננו, אלא שברו. אל תקרי שברו, אלא שברו. דניחא להו לצדיקייא, לתברא גרמייהו, ולאתברא תבירו על תבירו, וכלא על יי אלהיו. כד"א, ^א כי עליך הורגנו כל * היום. כי עליך נשאנו חרפה.

סח) כגוונא דיעקב, דכתיב וירא יעקב כי יש שבר במצרים, דהא תבירו דגלותא, חמא דהוה ליה במצרים, ושוי תוקפיה בקודשא בריך הוא. ובגין דיעקב סבלו ^ב תבירו דגלותא, ולא אשתנו מגו רזא דמהימנותא ^ג דאבהתהו, ושמא דקב"ה הוה בגלותא רגילא בפומייהו.

סט) וע"ד כתיב ^ד במשה, ^ה ואמרו לי' מה' שמו' ^ו מה'. בגין דהווי ידעי ליה, ולא אנשו ליה לעלמין, וסבלו תבירו דגלותא על קב"ה, ובגין כך זכי לפורקנין ולנסין ולא תוון ^ז סגיאיין.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט (תהלים קמו). י (בראשית לב) וירא קא צ"ג. ק דדרא לר"ש וחבריא למיקם קמיה; מוסיף לדוד (שם כח) ויצא לח צ"ב. ל (תהלים מד) חיי הה"ד ואבחר בדוד עבדי ואוקים ברישא דדרא לר"ש וחבריא למיקם קמיה. ר ל"ג בגין. ט מוסיף תבירו שרה כ צ"ב. ט (שמות ג). על תבירו. ת דאבהתו. א ל"ג במשה. ב ל"ג מה. ג ל"ג סגיאיין.

כל נדיב לב יביאה

הסולם

מאמר

סז) שברו על ה' אלקיו: שואל, אומר שברו ולא אמר תקותו, ולא בטחוננו, אלא שברו. ומשיב, אל תקרי שברו, עם ש' שמאלית אלא שברו, עם שין ימנית. כי נעים להם לצדיקים לשבר את עצמם, ולהשבר שבר על שבר, והכל על ה' אלקיו. כמ"ש, ^א כי עליך הורגנו כל היום. כי עליך נשאתי חרפה.

סח) כגוונא דיעקב דכתיב וכו': כעין יעקב, שכתוב וירא יעקב כי יש שבר במצרים. כי ראה השבר של הגלות שהיה לו במצרים, ושם בטחוננו בהקב"ה. ובגין יעקב סבלו השבר של הגלות, ולא נשתנו מסוד אמונת אבותיהם. והשם של הקב"ה היה רגיל בפיהם.

סט) וע"ד כתיב במשה וכו': וע"כ

כתוב

לעם. ואם הרועה הוא רע, אוי לו, אוי לעיר, אוי לעם, ועתה הסתכל הקב"ה בעולם ועלה ברצונו לבנותו, והקים תחילה את דוד. ז"ש ואבחר בדוד עבדי.

סו) מלתא חדתא שמענא וכו': דבר חדש שמעתי. פתח ואמר, אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלקיו. שואל, וכי אל יעקב, ולא אל אברהם, ולא אל יצחק אלא אל יעקב, ומשיב, משום שיעקב לא בטח באביו ולא באמו, כשברח מפני אחיו, והלך יחיד בלי כסף, כמ"ש, ^א כי במקלי עברתי את הירדן הזה. והוא בטח בהקב"ה, שכתוב, ^ב אם יהיה אלקים עמדי ושמרני וגו' והכל בקש מן הקב"ה ונתן לו.

(דפו"י דף קצ"ח ע"א * דף קצ"ח ע"ב)

(ע) ואתון קדישין עליונין, דסבלין תבירו דגופא מאתר לאתר על קודשא בריך הוא, עאכ"ז דזכאין אתון למעבד לכו נסין ופורקנין, ותזכון לחיי עלמא דאתי. אזלו כלהו כחדא.

(עא) פתח ואמר (א) קחו מאתכם תרומה ליי כל נדיב לבו יביאה וגו'. תא חזי, בשעתא דבר נש שוי רעותיה, לגבי פולחנא דמאריה, ההוא רעותא סליק בקדמיתא על לבא, דאיהו קיומא ויסודא דכל גופא. לבתר סליק ההוא רעותא טבא, על כל שייפי גופא. ורעותא דכל שייפי גופא, ורעותא דלבא, מתחבראן כחדא, ואינון משכין עלייהו זיהרא דשכינתא לדיירא עמהון, וההוא בר נש איהו חולקא דקודשא בריך הוא הוי, הה"ד קחו מאתכם תרומה. מאתכם הוה אמשכותא, לקבלא עלייכו ההיא תרומה, למהוי חולקא ליי.

(עב) ואי תימא דלאו ברשותיה דב"נ קיימא מלה. ת"ח, מה כתיב כל נדיב לבו יביאה את תרומת יי. כל נדיב לבו ודאי, מאן דיתרעי לביה, ימשיך לה לשכינתא לגביה. הה"ד יביאה, אע"ג דאיהי באסתלקותא לעילא, יביאה מאתר עלאה, לאמשכא לדיירא עמיה.

(עג) וכד תיתי לאשראה עמיה, כמה ברכאן וכמה עתרא תיתי עמה. הה"ד זהב וכסף ונחשת. לא יחסר ליה כל עתרא דעלמא. דא לשאר בני עלמא. אבל אתון קדישין עליונין, קחו מאתכם תרומה ליי. אמר רבי חייא, מאן דשרי לארמא, הוא ירים.

מסורת הוזהר

(א) (שמות לה) לעיל אות נד צ"ש.

הלופי גרסאות

ד ל"ג ואתון. ה אמשכותא הוה.

מאמר

הסולם

כל נדיב לב יביאה

זוהר השכינה לשכון עמהם. ואדם ההוא, הוא חלקו של הקב"ה. ז"ש קחו מאתכם תרומה, מאתכם הוא ההמשכה לקבל עליכם תרומה ההיא, שהיא השכינה, שיהיה האדם חלק לה. (עב) ואי תימא דלאו וכו' : ואם תאמר, שאין הדבר עומד ברשותו של האדם. בוא וראה מה כתוב. כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה'. כל נדיב לבו, ודאי, כל מי שירצה לבו ימשיך אליו את השכינה. ז"ש יביאה, אע"פ שהיא בהתעלות למעלה, יביאה ממקום העליון להמשיכה לשכון עמו. (עג) וכד תיתי לאשראה וכו' : וכשתבוא לשרות עמו, כמה ברכות וכמה עושר מביאה עמה, ז"ש זהב וכסף ונחשת, לא יחסר לו כל העושר שבעולם. זהו לשאר בני העולם. אבל אתם קדושים העליונים, קחו מאתכם תרומה לה'. דהיינו שיחדשו חדושי תורה להרמת השכינה. א"ר חייא, מי שהתחיל להרים הוא ירים.

פתח

כתוב במשה, ואמרו לי מה שמו מה, שסופי תיבות הוא י"ה ו"ה, שהיה רגיל בפייהם. משום שהיו יודעים אותו, ולא שכחו אותו לעולם, וסבלו שבר הגלות בשביל הקב"ה. ומשום כך, זכו לגאולות ולנסים ולגאותות רבים.

(ע) ואתון קדישין עליונין וכו' : ואתם קדושים העליונים, שאתם סובלים שבר הגוף ממקום למקום על הקב"ה, על אחת כמה וכמה, שאתם ראוים שיעשה לכם נסים וגאולות, ותזכו לחיי עולם הבא. הלכו כולם יחד.

(עא) פתח ואמר, קחו מאתכם תרומה וגו' : פתח ואמר, בוא וראה, בשעה שאדם משים רצונו לעבודת רבונו, רצון הזה עולה תחלה על הלב, שהוא הקיום והיסוד של כל הגוף, ואח"כ עולה רצון טוב שהוא על כל אברי הגוף, והרצון של כל אברי הגוף והרצון של הלב מתחברים יחד, והם מושכים עליהם

(דפו"י דף קצ"ח ע"ב)

עד) פתח ורבי אבא ואמר, ^ט ויאמר יי' לדג וגו', וכי באן אתר אמר ליה. אלא בשעתא דברא קב"ה עלמא בעובדא דבראשית, ז ביומא חמישאה ברא נוני ימא. כדין פקיד ואמר, דיהא זמין חד נונא למבלע ליונה, ויהא במעוי תלתא יומין ותלת לילוון, ולבתר דירמי ליה לבר.

עה) ולא דא בלחודוי, אלא כל מה דעבד קב"ה בעובדא דבראשית, בכלא אתני עמיה. ביומא קדמאה ברא שמיא, אתני עמהון דיסליק לאליהו השמימה בגו סערה, ח וכן הוה, דכתיב ^ט ויעל אליהו בסערה השמים. בהווא יומא ברא נהורא, ואתני עמיה ^ט דיחשיך לשמשא במצרים תלתא יומין, דכתיב ^ט ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים.

עו) ביומא תניינא ברא רקיעא, דיהא מפריש בין מיא למיא, כדכתיב ^ז ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. ואתני עמהון קודשא בריך הוא, דמיא י יהון מפרישין לישראל בין טומאה לטהרה, לאתדכאה בהו, וכך הוה.

עז) ביומא תליתאה אפיק ארעא מגו מיא, ואכניש למיא, כ ועבד מהווא כנישו דאתכנשו לאתר חד, ימא. ואתני בימא למעבר לישראל בגויה ביבשתא, ולמטבע למצראי, וכך הוה, דכתיב ^ק וישב הים לפנות בקר לאיתנו. אל תקרי לאיתנו, אלא לתנאו, למה דאתני עמיה קודשא בריך הוא, בעובדא דבראשית. תו אתני בארעא, דתפתח ית פומהא במחלקותא דקרח, ותבלע לקרח ולכל כנישתיה, וכך הוה, דכתיב ^ר ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת קרח.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ט) יונה ב) וירא כגן צ"י. ט) (מ"ב ב) ויגש כו צ"א. ט) (שמות י) חלק ב' רסח: תקוני זהר תכ"א ס: זהר חדש ל ס"ב ש"א. צ) (בראשית א) ב"א נו צ"א. ק) (שמות יד). ר) (במדבר טז) ח"ג רא: רט:

מאמר

הסולם

בעובדא דבראשית בכלא אתני עמיה

עד) ביומא תניינא ברא וכו': ביום השני ברא הרקיע שיהיה מבדיל בין מים למים. שכתוב, ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. והתנה עמהם הקב"ה, שהמים יבדילו לישראל בין טומאה לטהרה להטהר בהם. וכך היה.

עז) ביומא תליתאה אפיק וכו': ביום השלישי הוציא את הארץ מתוך המים, והקוה המים, ועשה ממקוה המים ההוא, שנקוו למקום אחד, את הים. והתנה עם הים להעביר את ישראל בתוכו ביבשה, ולהטביע את המצרים. וכך היה. שכתוב, וישב הים לפנות בוקר לאיתנו, אל תקרא לאיתנו, אלא לתנאו, דהיינו למה שהתנה עמו הקב"ה במעשה בראשית. עוד התנה עם הארץ, שתפתח את פיה במחלוקת קרח, ותבלע את קרח

עד) פתח ר' אבא וכו': פתח ר"א ואמר, ויאמר ה' לדג, שואל וכי באיזה מקום אמר לו, ומשיב, אלא בשעה שברא הקב"ה העולם במעשה בראשית, ביום החמישי ברא דגי הים, או צוה ואמר, שיהיה עתיד דג אחד לבלוע את יונה, ויהיה במעיו ג' ימים וג' לילות, ואח"כ יקיא אותו לחוץ.

עה) ולא דא בלחודוי וכו': ולא זה בלבד, אלא כל מה שעשה הקב"ה במעשה בראשית, בכלום התנה עמהם. ביום הראשון ברא את השמים, התנה עמהם שיעלו את אליהו השמימה בסערה. וכן היה, שכתוב, ויעל אליהו בסערה השמים. ביום ההוא ברא האור, והתנה עמו שיחשיך השמש במצרים ג' ימים, שכתוב, ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים.

(דפו"י דף קצ"ח ע"ב)

עח) ביומא רביעאה, ברא שמשא וסיהרא, דכתיב יהי מארת ברקיע השמים, ואתני עם שמשא, למהוי קאים בפלגו שמיא ביומי דיהושע, * דכתיב (ט) ויעמוד השמש בחצי השמים. אתני בככביא למעבד קרבא בסיסרא, דכתיב (י) הככבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא.

עט) ביומא חמישאה ברא נוני ימא, ועופי דשמיא, אתני בעופי למיזן עורבים לאליהו, בזמנא דעצר לשמיא, דכתיב (א) ואת העורבים צייתי לכלכלך שם. צייתי דייקא. ואתני בנוני ימא לאזדמנא נונא חד, למבלע ליה ליונה, ולאשדאה ליה לבר.

פ) ביומא שתיאה ברא לאדם, ואתני עמיה, דתפוק מניה אתתא, דתיוזן לאליהו, דכתיב (ב) הנה צייתי שם אשה אלמנה לכלכלך. הנה צייתי, מיומא דאתברי עלמא. וכן בכל עובדא ועובדא דאתחדש בעלמא, קודשא בריך הוא פקיד ההוא עובדא מיומא דאתברי עלמא. אוף הכא, ויאמר יי' לדג. ויאמר, משית יומין דבראשית קאמר ליה.

פא) ז הכא אית לן סמך עלמא, על עובדין דבני נשא בהאי עלמא. יונה ם דנחת לספינה, דא איהי נשמתא דבר נש, ן דנחתא להאי עלמא למהוי בגופא דב"נ. אמאי אתקרי יונה. בגין דכיון ם דאשתתפת בגופא, כדין איהי יונה בהאי עלמא. כמה דאתמר, (ג) ולא תונו איש את עמיתו. וכדין בר נש אזיל בהאי עלמא, כספינה בגו ימא רבא, דחשיבת לאתברא, כד"א (ד) והאניה חשבה להשבר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (יהושע יוד) הקסה"ז קלג צ"א. (ת) (שופטים ה) ל פוסיף הכא נמי. ן דנחתא. ן דנחת. ם דאשתמשא חלק ג רסט : א) (מ"א יז) חלק ג קס : ב) (מ"א יז) ויגש כז ציון ג. ג) (ויקרא כה) יתרו גה ציון כ. ד) (יונה א) תקוני זהר תקון י"ח לה :

מאמר

הסולם

בעובדא דבראשית בבלא אתני עמיה

פ) ביומא שתיאה וכו' : ביום הששי ברא את האדם. והתנה עמו שתצא ממנו אשה שתזין לאליהו. שכתוב, הנה צייתי שם אלמנה לכלכלך. הנה צייתי, היינו מיום שנברא העולם. אף כאן, ויאמר ה' לדג. ויאמר, מששת ימי בראשית אמר לו. פא) הכא אית לן סמך וכו' : כאן יש לנו סמך בלבד, כי אין מקרא יוצא מידי פשוטו, על מעשה בני האדם בעולם הזה. יונה שירד לאניה, זה הוא הנשמה של האדם, שיורדת לעולם הזה להיות בגופו של אדם. למה נקראת יונה, משום, שאחר שנשתתפה בגוף, אז היא יונה בעולם הזה. דהיינו שהיא מרומה מן הגוף שמאנה אותה, כמו שנאמר, ולא תונו איש את עמיתו. ואז הולך האדם בעולם הזה כאניה ביים הגדול החושבת להשבר. כמש"א, והאניה חשבה להשבר.

ובר

קרח וכל עדתו. וכך היה. שכתוב, ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת קרח.

עח) ביומא רביעאה וכו' : ביום הרביעי ברא השמש והלבנה, שכתוב, ויהי מארת ברקיע השמים, והתנה עם השמש, להיות עומד בחצי השמים בימי יהושע. שכתוב, ויעמוד השמש בחצי השמים. התנה עם הככבים לעשות מלחמה עם סיסרא. שכתוב, הככבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא.

עט) ביומא חמישאה וכו' : ביום החמישי, ברא דגי הים ועוף השמים. והתנה עם העופות שעורבים יזונו לאליהו, שכתוב, ואת העורבים צייתי לכלכלך שם. צייתי, בדיוק, דהיינו במעשה בראשית. והתנה עם דגי הים, שיוזמן דג אחד לבלוע את יונה, ולהקיא לחוץ. (דפו"י דף קצ"ה ע"ב *) דף קצ"ט ע"א

(פב) ובר נש כד איהו בהאי עלמא חטי, וחשיב דערק מקמי מאריה. ולא אשגח ׀ בההוא עלמא. וכדין אטיל קודשא בריך הוא רוח סערה תקיפא. דא איהי גזירת דינא, דקיימא תדיר קמי קב"ה. ובעאת דינא דבר נש מקמיה, ודא איהו דקא ׆ מטי לספינה, ואדכר חובוי דבר נש לאתפסא ליה.

(פג) כיון דאתפס בר נש על ידא דההיא סערה בבי מרעיה, מה כתיב ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם. אע"ג דבר נש בבי מרעיה, נשמתא לא אתערת לאתבא קמי מאריה, למפרק חובוי. מה כתיב, ויקרב אליו רב החובל. מאן רב החובל. דא יצר ׃ טוב, דאיהו מנהיג כלא. ויאמר לו מה לך נרדם קום קרא אל אלהיך וגו'. לאו שעתא הוא למדמך, דהא סלקין לך לדינא, על כל מה דעבדת בהאי עלמא, תוב מחובך.

(פד) אסתכל במלין אלין, ותוב למארך. מה מלאכתך ׀ דאת עסקת בה בהאי עלמא, ואודי עלה קמי מארך. ומאין תבא, אסתכל מאין באת, מטפה סרוחה, ולא תתגאי קמיה. מה ארצך, אסתכל דהא מארעא אתבריאת, ולארעא תיתוב. ואי מזה עם אתה, אסתכל אי אית לך זכו דאבהן, דיגין עלך.

(פה) כיון דסלקין ׀ ליה לדינא, ׀ בבי דינא דלעילא, ההיא סערה, דאיהי גזרת דינא, דסעיר עליה דבר נש, תבעת מן מלכא למידן אינון תפיסין דמלכא, וכלהו אתיין חד חד קמיה. ביה שעתא ׀ אתקריבו בי דינא. אית מנהון דפתחי בזכות, ואית מנהון דפתחי ׀ בחובה. וגזרת דינא תבעת דינא.

חלופי גרסאות

ע בהאי. ׆ מסטר; ׃ מטר. ׃ הרע. ׀ דאתעסיקת ׀ לה ׀ ל"ג בבי דינא ת קריבו א לחובה

מאמר	הסולם	יונה דנחית לספינה
(פב) ובר נש כד וכו': וכשהאדם הוא בעולם הזה. הוא חוטא. וחושב שהוא ברת מאדונו. כי אדונו אינו משגיח כאן בעולם הזה. ואז מטיל הקב"ה רוח סערה חזקה, שזה הוא גזירת הדין העומד תמיד לפני הקב"ה ומבקשת מלפניו דין על האדם. וזה רוח סערה. היא שהגיע אל האניה. והזכיר עונותיו של האדם לתפוש אותו.	לדין על כל מה שעשית בעולם הזה. שוב מעונותיך. (פד) אסתכל במלין אלין וכו': הסתכל בדברים אלו, ושוב לאדונך. מה מלאכתך. שעסקת בה בעולם הזה. ותתודה עליה לפני אדונך. ומאין תבא. הסתכל מאין באת, מטפה סרוחה, ולא תתגאה לפניו. מה ארצך. הסתכל שאתה נברא מארך, ולארץ תשוב. ואי מזה עם אתה, הסתכל אם יש לך זכות אבות שתגן עליך.	יונה דנחית לספינה
(פג) כיון דאתפס בר נש וכו': כיון שנשפתש האדם על ידי סערה ההוא בבית חליו, מה כתוב, ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם. אע"פ שהאדם בבית חליו, אין הנשמה מתעוררת לשוב לפני אדונו לפדות עונותיו. מה כתוב, ויקרב אליו רב החובל. מי הוא רב החובל. זהו יצר הטוב, שמנהיג הכל. ויאמר לו מה לך נרדם קום קרא אל אלקיך וגו'. אין השעה לנום, כי מעלים אותך	(פה) כיון דסלקין ליה וכו': כיון שמעלים אותו לדון בבית דין של מעלה. סערה ההיא, שהיא גזרת הדין הסוער על האדם, מבקשת מן המלך לדון אלו האסירים של המלך, וכולם באים לפניו אחד אחד, בה בשעה, נקרב בית הדין. יש מהם שפותחים בזכות, ויש מהם שפותחים בחוב. וגזרת הדין מבקשת דין.	
(דפוי' ה' קצ"ט ע"א)		ואי

פו) ואי ההוא ב"נ לא זכי בדינא, מה כתיב. ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכלו. משתדלין אינון דאורו זכותיה לאתבא ליה להאי עלמא, ולא יכלו. מאי טעמא. כי הים הולך וסוער עליהם, גזרה דדינא, אזיל וסעיר בחובי דב"נ, ואתגבר עלייהו.

פז) כדין נחתין עליה תלת שליחן ממנן, חד, דכתיב כל זכוון, וכל חובין, ב דעבד בר נש בהאי עלמא. וחד דעביד חושבן יומי. וחד דהוה אזיל עמיה, כד הוה במעי אמיה. והא אוקימנא דגזרת דינא לא שכיך, עד ההוא זמנא דכתיב, וישאו את יונה. וישאו: כד נטלי ליה מביתיה, לבי קברי.

פח) כדין ג מכרזי עלוי. אי איהו זכאה, מכרזי עליה ואמרי, הבו יקר לדיוקנא דמלכא, ה) יבא שלום ינחו על משכבותם הלך נכחו. מניל. דכתיב ו) והלך לפניך צדקך * כבוד יי' יאספך. ואי חייבא איה, מכרזי עליה ואמרו, ווי ליה לפלניא. טב ליה דלא יתברי. כדין מה כתיב, ויטלהו אל הים ויעמוד הים מזעפו. כד עאלין ליה לבי קברי דאיהו אתר דדינא. כדין גזרת דינא דהוה סעיר, שכיך מזעפיה. ונונא דבלע ליה, דא איהו קברא.

פט) מה כתיב, ויהי יונה במעי הדג. מעוי דדג, דא איהו בטן שאול. מגלן. דכתיב ז) מבטן שאול שועתי. ואיהו במעי ד דנונא הוה, וקארי ליה בטן שאול, שלשה ימים ושלשה לילות, אלין תלת יומין, דבר נש בקברא, ואתבקעו מעוי.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה) (ישעיה גז) חיי שרה יו צ"ב. ו) (שם נח) לך קנד צ"א. ז) (יונה ב) ויחי קסד צ"ד.

ב ל"ג דעבר ב"נ ג מכרזין. ד נונא.

מאמר

הסולם

יונה דנחית לספינה

וישאו את יונה, וישאו, פירוש, כשנשאים אותו מביתו לבית הקברות.

פח) כדין מכרזי עלוי וכו': אז מכרזים עליו. אם הוא צדיק, מכרזים עליו ואומרים, תנו כבוד לצורת המלך. יבא שלום ינחו על משכבותם הלך נכחו. מאין לנו. כי כתוב, והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך. ואם הוא רשע, מכרזים עליו ואומרים, אוי לו לפלני, טוב לו שלא נברא. אז מה כתוב, ויטלהו אל הים ויעמוד הים מזעפו. היינו כשמכניסים אותו אל הקבר, שהוא מקום הדין, אז גזרת הדין שהיה סוער ומבקט עליו דין, שכך עתה מזעפו. כי נתקיים מה שפפץ. והדג שבלעו, זהו הקבר.

פט) מה כתיב, ויהי וכו': מה כתוב, ויהי יונה במעי הדג. מעיו של הדג, הם בטן שאול. מאין לנו שכתוב, מבטן שאול שועתי

פו) ואי ההוא ב"נ וכו': ואם אדם ההוא לא זכה בדין, מה כתוב, ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכלו. אלו שלמדו עליו זכות משתדלים להשיבו לעולם הזה ואינם יכולים. מה הטעם, כי הים הולך וסוער עליהם, גזרת הדין הולך וסוער בעונותיו של האדם ומתגבר בשבילם.

פז) כדין נחתין עליה וכו': אז יורדים עליו ג' שליחים ממונים, אחד, הכותב כל הזכיות וכל החובות שעשה האדם בעולם הזה. שהוא כנגד ב' קוין ימין ושמאל, שהזכיות בקו ימין והחובות בקו שמאל. ואחד שעושה חשבון הימים, שהוא כנגד קו המכריע השוקל אותם. ואחד שהיה הולך עמו כשהיה במעי אמיו. שה"ס המלכות, בסו"ה בהלו נרו עלי ראשי שנאמר על ירחי העיבור. והרי העמדנו שגזרת הדין אינו שוכר, עד עת ההוא שכתוב, (דפריי דף קצ"ט ע"א * דף קצ"ט ע"ב)

צ) לבתר תלתא יומין, ההוא טנופא אתהפך על אנפוי, ואומר לו טול מה דיהבת בי. אכלת ושתיית כל יומא, ולא יהבת למסכני, וכל יומך הוּו כחגינ וכמועדין, ומסכני הוּו כפנין, דלא אכלו בהדך, טול מה דיהבת בי. הדא הוא דכתיב ^m וזריתי פרש על פניכם וגו', והא אוקימנא.

צא) לבתר דא, מתלתא יומין ולהלאה, כדין אתדן בר נש מעיגוי, מידוי, ומרגלוי, ואוקמוה עד תלתין יומין. כל אינון תלתין יומין, אתדנו נפשא וגופא כחדא. ובגיני כך אשתכח נשמתא לתתא בארעא, דלא סלקת לאתרה. כאתתא דיתבת לבר, כל יומי מסאבותא. לבתר, נשמתא סלקא, וגופא ו אתבלי בארעא. עד ההוא זמנא דיתער קודשא בריך הוא למיתייא.

צב) וזמינא קלא חדא לאתערא ז בבי קברי, ויימא, ^ס הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל. אימתי יהא דא. בזמנא דיתעבר מלאך המות מעלמא, דכתיב ^ע בלע המות לנצח וגו'. ^ה כיון דבלע המות לנצח, לבתר, ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ. כדין כתיב, ויאמר יי לדג ויקא את יונה אל היבשה.

צג) כיון דאתער ההוא קלא ביני קברי, כדין כל קברייא יקיאו לאינון מתייא דבהון ^ט לבר. ההי"ד וארץ רפאים תפיל. מאי תפיל. דיקיא לון לבר. רפאים, מהו רפאים. דקבילו, אסוותא כמלקדמין, ואתסיאו גרמין בגרמין. ואלין אקרון רפאים.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח) (מלאכי ב) יתרו קיו ציי. ט) (ישעיה כו) וירא קסו ציו ציח תקונים תרשים צו ט"ד שי"א שי"ז שלי"ב. י) (שם כה) ב"א רבא צ"ב זהר חדש פ ט"א שמי"ה.

יונה דנחית לספינה	הסולם	מאמר
<p>עולית למקומה, כמו אשה שיושבת לחוץ כל ימי טומאתה. ואח"כ הנשמה עולה. והגוף נרקב בעפר. עד זמן ההוא, שיתעורר הקב"ה להחיות המתים.</p> <p>צב) וזמינא קלא חדא וכו': ועתיד קול אחד, להתעורר בבית הקברות, ויאמר, הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל. מתי יהיה זה. הוא בזמן שיהיה געבר מלאך המות מן העולם, שכתוב, בלע המות לנצח וגו'. כיון דבלע המות לנצח, אחר כך, ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל הארץ. או כתוב, ויאמר ה' לדג ויקא את יונה אל היבשה.</p> <p>צג) כיון דאתער החווא וכו': כיון שנתעורר קול ההוא בין הקברים, אז כל הקברים יקיאו את המתים שבהם, לחוץ. ז"ש וארץ רפאים תפיל. מהו תפיל, היינו שיקיא אותו</p>		<p>שועתי. שהוא היה במעי הדג, וקרא אותו, בטן שאול. שלשה ימים ושלשה לילות, אלו הם ג' ימים שהאדם בקבר ומתבקעים מעיו.</p> <p>צ) לבתר תלתא יומין וכו': אחר ג' ימים, טנוף ההוא שבמעיו, מתהפך על פניו, ואומר לו, קח מה שנתת בי, אכלת ושתיית כל היום ולא נתת לעני, וכל ימיך היו כחגים וכמועדים, והעניים היו רעבים, שלא אכלו עמך, קח מה שנתת בי. ז"ש, וזריתי פרש על פניכם וגו'. וכבר העמדנו.</p> <p>צא) לבתר דא מתלתא וכו': לאח"ז מג' ימים ולהלאה, אז נידון האדם, מעיגוי, על מה שהסתכל במה שאסור. מידיו, על מה שעשה דברים האסורים. ומרגליו, על שהלך לדברי עבירה. והעמדנו, שזה נמשך עד ל' יום. כל אלו ל' יום, נדונים הנפש והגוף יחד. ומשום זה, נמצאת הנשמה למטה בארץ, שאינה (דפו"י דף קצ"ט ע"ב)</p>

צד) ואי תימא, הא כתיב ורפאים בל יקומו. אלא ודאי כל עלמא יתסון גרמין בבי קברי, אבל מנהון יקומו, ומנהון לא יקומו. ועל דא כתיב רפאים בל יקומו. זכאה חולקהון דישראל, דכתיב בהו נבלתי יקומו. ובהאי נוּנא, אשכחנא כ מלין לאסוותא, דכל עלמא.

צה) האי נוּנא כיון דבלע ליונה מית. וביה הוה יונה תלתא זימין, לבתר אתקיים כמלקדמין, ואקי ליונה לבר, והא אוקמוה, דכתיב ויתפלל יונה אל יי אלהיו ממעי הדגה. כתיב הכא הדגה, וכתיב התם וְהִדְגָה אֲשֶׁר בִּיאֹר מִתּוֹ, והא אוקמוה. כגוונא דא, זמינת ארעא דישראל לאתערעא בקדמיתא, ולבטר וארץ רפאים תפיל.

צו) והא אוקימנא, דשבעה דינין יחלפון עליה דבר נש, כד נפיק מהאי עלמא. חד, ההוא דינא עלאה, כד נפיק רוחא מן גופא. ב, כד עובדוי ומלוי אזלין קמיה ומכרוזי עלוי. ג, כד עייל לקברא. ד, דינא דקברא. ה, דינא דתולעתא. ו, דינא דגיהנם. ז, דינא דרוחא דאזלא ושאטת בעלמא, ולא אשכחת אתר נייחא, עד דישתלים עובדוי. בג"ד, בעי בר נש לאסתכלא תדיר בעובדוי, ויתוב קמי מריה.

צז) וכד אסתכל דוד מ מלכא בדינין אלין דבר נש, אקדים ואמר מ ברכי

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

כ) (שם כו) ב"א רא צ"א. ל) (שמות ז). מ) (תהלים י' מוסיף כתיב בשאר עמין; עכ"ם. כ מוסיף מלין לדא. ל אוקימנא. מ אוקימנא. נ ל"ג דישראל. ס ל"ג מלכא.

יונה דנחית לספינה

הסולם

מאמר

הדגה. והעמדנו. כעין זה עתידה ארץ ישראל להתעורר בתחילה, דהיינו שתטהר מכל הרשעים, שהוא כמו הדגה של יונה, שקמה לתחיה, ואח"כ, וארץ רפאים תפיל. שאח"כ תקיאה המתים לתחיה. כנ"ל.

צו) והא אוקימנא דשבעה וכר: והעמדנו, ששבעה דינים יעברו על האדם, כשיוצא ונפטר מן העולם. אחד, דין ההוא העליון כשיוצא הרוח מן הגוף. (כנ"ל אות פ"ו) דהיינו הדין של מיתה. ב) כשמעשיו ודבריו הולכים לפניו ומכריזים עליו. (כנ"ל אות פ"ח) ג) כשנכנס לקבר (כנ"ל אות פ"ח) ד) הדין של הקבר (כנ"ל פ"ט צ"ה) ה) דין התולעים שאוכלים אותו. ו) דין הגיהנם. ז) דין הרוח, ההולך ומשטט בעולם, ואין לו מקום מנוחה, עד שיהיו נטהרים ונשלמים מעשיו. משום זה צריך האדם להסתכל תמיד במעשיו וישוב לפני אדונו.

צז) וכר אפתכל דוד וכר: וכשנסתכל דוד המלך בדינים אלו של האדם. הקדים ואמר, ברכי

אותו לחוק. רפאים, מה הם רפאים. היינו אותם שקבלו רפואה, ונתרפאו והיו כמקודם לכן. ונתרפאו עצמות אל עצמות (כמ"ש בזהר פנחס ד"י רכ"א): ואלו נקראים רפאים.

צד) ואי תימא הא וכר: ואם תאמר, הרי כתוב רפאים בל יקומו. ומשיב. אלא ודאי, כל בני העולם יתרפאו בעצמם בבית הקברות, אבל מהם יקומו לתחיה, ומהם לא יקומו לתחיה, דהיינו אותם שלא האמינו בתחית המתים. ועל זה כתוב, רפאים בל יקומו. אשרי חלקם של ישראל, שכתוב בהם, נבלתי יקומו. ובדג הזה, שבלע ליונה, מצאתי מרומים בו דברים, לרפואת כל העולם, דהיינו לתחית המתים. כמבואר.

צה) האי נוּנא כיון וכר: דג הזה כיון שבלע את יונה מת, ובו היה יונה ג' ימים. אח"כ חזר לתחיה כמקודם, והקיא את יונה לחוק. והעמדנו, שכתוב ויתפלל יונה אל ה' אלקיו ממעי הדגה. כתוב כאן הדגה, וכתוב שם הדגה אשר ביאור מתה, אף כאן מתה (דפויי דף קצ"ט ע"ב)

נפשי את יי, עד לא תפוק מן עלמא, בעוד דאנת אשתכחת עם גופא. וכל קרבי את שם קדשו, אינון שייפא גופא, דמשתתפי כחדא ברוחא. השתא דתשתכחון עמה, אקדימו לברכא שמא קדישא, עד לא ימטי זמנא דלא תיכלון לברכא, ולא תבא בתיובתא, ועל דא אמר ברכי נפשי את יי הללויה. אתו אינון חברייא ונשקו רישיה.

(צח) רבי חייא פתח ואמר, * (א) קחו מאתכם תרומה ליי. ת"ח קב"ה כד ברא עלמא, לא ברא ליה, אלא בגין דייתון ישראל, ויקבלון אורייתא. באורייתא אתברי עלמא, ועל אורייתא קיימא. הדא הוא דכתיב, (ב) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. אורייתא איהי ארכא דחיי בהאי עלמא, וארכא דחיי בעלמא דאתי.

(צט) וכל מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אשתדל ׀ בהיכליה דקב"ה. דהיכלא עלאה דקב"ה, אורייתא איהי ׀ וכד בר נש עסיק באורייתא, קב"ה קאים תמן, ואצית לקליה, כמה דכתיב, (ו) ויקשב יי וישמע וגו'. ואשתזיב ב"ג מתלת דינין: מדינא דהאי עלמא. ומדינא דמלאך המות, דלא יכיל לשלטאה עליה. ומדינא דגיהנם.

(ק) ׀ ויכתב ספר זכרון. מאי איהו. אלא אית ספר לעילא, ואית ספר לתתא. זכרון ׀ את קיימא קדישא, דנטיל וכניש לגביה, כל חיינ דלעילא. ספר זכרון תרינ דריגין דאינון חד, ורזא דא שם הוי"ה שם חד. יהו"ה חד. וכלא מלה חדא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (שמות לה) לעיל את גו צ"ש. (ט) (ירמיה לג) ׀ מוסיף ביה בהיכליה. ׀ בגין דכד. צ ל"ג ויכתב. ב"א קצג צ"ג. (ט) (מלאכי ג) מקץ מה צ"ג.

ספר לעילא ספר לתתא

הסולם

מאמר

שהיכל העליון של הקב"ה, שהוא מלכות, הוא תורה. והיינו תורה שבעל פה, שהיא מלכות. וכשהאדם עוסק בתורה, הקב"ה עומד שם ומקשיב לקולו. כמ"ש, ויקשב ה' וישמע וגו'. והאדם ניצל מג' דינים. מדין שבעולם הזה, ומדין של מלאך המות, שאינו יכול לשלוט עליו, ומדין של גיהנם.

ברכי נפשי את ה' מטרים שתצא מן העולם, בעוד שאת נמצאת עם הגוף. וכל קרבי את שם קדשו, הם אברי הגוף המשתתפים יחד עם הרוח. עתה שאתם נמצאים עם הנושן, הקדימו לברך את השם הקדוש, מטרים שיגיע הזמן שלא תוכלו לברך ולשוב בתשובה. ועל זה אמר, ברכי נפשי את ה' הללויה. באו החברים ונשקו ראשו.

(ק) ויכתב ספר זכרון: שואל, מה הוא ספר זכרון, ומשיב, אלא יש ספר למעלה, שהוא חכמה, ויש ספר למטה, שהוא מלכות, זכרון, הוא אות הברית הקדוש, שהוא יסוד, שלוקח ומקבץ אליו כל החיים שלמעלה. דהיינו כל המוחין העליונים ספר זכרון, הם ב' מדרגות שהן אחת. זה סוד, שם הוי"ה, ש"ם, הוא אחד, דהיינו המלכות, הוי"ה הוא אחד, דהיינו ז"א, והכל מלה אחת הוא, כן ספר זכרון מלה אחת הוא, אבל כולל ב' מדרגות שהן מלכות ויסוד.

(צח) ר' חייא פתח וכו': ר"ח פתח ואמר, קחו מאתכם תרומה לה', בוא וראה כשהקב"ה ברא את העולם, לא ברא אותו אלא כדי שיבואו ישראל ויקבלו התורה. בתורה נברא העולם ועל התורה עומד, ז"ש אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. התורה היא אריכת החיים בעולם הזה, והיא אריכת החיים בעולם הבא.

(צט) וכל מאן דאשתדל זכו: וכל מי שמשתדל בתורה כאלו משתדל בהיכל הקב"ה, (דפרי דף קצ"ט ע"ב *) דף ר' ע"א

קא) בגין דאית שם, ואית שם, שם לעילא, דאיהו ר אתרשים ממה דלא ידיע, ולא אתרמיזו בידיעה כלל. ודא אקרי נקודה עלאה. שם לתתא, דאקרי שם, (9) מקצה השמים ועד קצה השמים, בגין דקצה השמים אקרי זכרון. והאי שם, איהו נקודה דלתתא, דאיהו שם מההוא זכרון, דאיהו קצה השמים, דנטיל כל חיינ דלעילא. ודא איהו קצה השמים דלתתא. 10 ושם דיליה איהי נקודה דלתתא. נקודה דא, איהו ספר 11 דקיימא בחושבנא, 12 ודא הוא ולחושבי שמו. ספר דקאמרן, ושם, חד מלה הוא, בכל סטרין.

קב) נקודה דא בגין דקיימא באמצעיתא, איהי עלאה על כל דאתאחדן בה. שית סטרין, אתאחדן בספר עלאה, ואיהו עלאה עלייהו. שית סטרין אתאחדן בספר תתאה, ואיהו עלאה עלייהו. 13 ועל דא, ספר עלאה, ספר תתאה, 14 וכלא אקרי תורה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(9) (דברים ד) וראא ב צ"ו.

10 אקרי שם. 11 ל"ג ושם דיליה איהי נקודה דלתתא. 12 וקיימא. א ודא. 13 ל"ג ועל דא. 14 וכלא

מאמר

הסולם

ספר לעילא ספר לתתא

פירוש. חכמה עלאה, שהוא ספר העליון, מבחינת עצמה נעלמת לגמרי. שה"ס אריא עלאין אלא היא מתגלית על ידי הבינה שהיא ישו"ת. כי בה מתגלה החכמה, אמנם לא במקומה עצמה. אלא כדי שתשפיע אל המלכות, שה"ס ספר התחתון. וע"כ נקראים ישו"ת שהם מרכבה אל החכמה עליונה. וגם המלכות אחר שנתקנה בסוד נקודה אמצעית דישובא (כנ"ל תצוה אות צ"ח) כבר אין החכמה מתגלה בה עצמה אלא ע"י ז' היכלות שלה שבבריאה. שהסו"ה בתולות אחריה רעותיה מובאות לך. כי בהם מתלבשים כלים דאחורים של המלכות ואין מקום גילוי החכמה אלא בכלים דאחורים של המלכות. (כנ"ל בהקס"ז דף ו' ד"ה ואלמלא ע"ש). ח"ש נקודה דא בגין דקיימא באמצעיתא. דהיינו באמצע הישוב, שחזרה לבחינת פנים, ע"כ איהי עלאה על כל דאתאחדן בה. שהיא עליונה על ששה קצוות שהם ז' היכלות דבריאה המתאחדים בה. כלומר אע"פ שאחורים של המלכות מלובשים בהם והם מתאחדים בה. והחכמה מתגלה עליהם אינם מחוברים יחד עם המלכות. כי המלכות היא פנים ובחינת חסדים, והם בחינת אחורים וכלי גילוי לחכמה דשמאל. וע"כ הזהר מדמה אותה לחכמה עלאה, שה"ס ספר עליון. שהם אריא עלאין, שהם עצמם בבחינת חסדים, והחכמה שבהם, מתגלית בכלים דישו"ת. שהם ששה קצוות שלהם

קא) בנין דאית שם וכו': משום שיש שם, ויש שם, ומפרש יש שם למעלה, שהוא גרשם ממה שלא ידוע ולא נרמז בידיעה, כלל, דהיינו מכתר, וזה נקרא נקודה עליונה, שהיא חכמה. ויש שם למטה, שהיא המלכות, הנקראת שם. שכתוב, מקצה השמים ועד קצה השמים, כי קצה השמים, שהוא יסוד, נקרא זכרון, ושם ההוא הוא נקודה שלמטה מיסוד, דהיינו המלכות, שהיא שם, של זכרון ההוא, שהוא קצה השמים, הנוטל כל החיות שלמעלה, שהם המוחין. וזה הוא קצה השמים למטה, יסוד, והשם שלו הוא נקודה שלמטה, מלכות, ונקודה זו, הוא ספר העומד בחשבון, דהיינו מוחין החשובים דמספר. (כנ"ל בהקס"ז דף כ"ב ד"ה במספר ע"ש) וזה הוא, ולחושבי שמו. דהיינו ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו. שהספר זכרון הוא לחושבי שמו, שמשפיע מוחין דחשבון ומספר. ספר שאמרנו ושם הם דבר אחד מכל הבחינות דהיינו מלכות.

קב) נקודה דא בגין וכו': נקודה זו משום שעומדת באמצע, היא עליונה על כל אל שנתאחדו בה. ומפרש ששה קצוות שהם ישו"ת, נתאחדו בספר העליון, שהוא חכמה, והיא עליונה עליהם. ששה קצוות שהם ז' היכלות דבריאה, נתאחדו בספר התחתון, שהוא מלכות, והוא עליון עליהם. וע"כ ספר עליון, ספ"ו תחתון. והכל נקרא תורה.

צפ"י דף ר ע"א

קג) מה בין האי להאי. אלא, ספר עלאה איהו תורה שבכתב. בגין דאיהי סתימא, ולא קיימא אלא בכתב, דתמן איהו אתר לאתגלאה לתתא. ומאן איהו עלמא דאתי. ספר תתאה, דא תורה דאקרי תורה שבעל פה, ומאן איהו על פה, אלין רתיכין דלתתא, דאיהי קיימא ז עלייהו. ובגין דלאו אינון בכללא דכתיבה ה דלעילא, אקרון על פה.

קד) ותורה דא קיימא על פה, בגין דכתיב ט ומשם יפרד והיה לארבעה ו ראשים ותורה עלאה, אע"ג דאיהי קיימא לעילא, ז לא אקרי על הכתב, אלא שבכתב, דקיימא בכתב, וההוא כתב אתעביד היכלא לגביה, ואיהי קיימא גו ההוא היכלא, ואתמרת תמן. ובגין כך אקרי תורה שבכתב, ולא על כתב. קה) אבל תורה דלתתא, איהי קיימא על רתיכהא, ואקרי על פה, דקיימא עלייהו. ובגין דלא ה אתחשיבת מלגו, מכללא דכתיבה, לא אתעבידו היכלא ו להאי נקודה, כההיא נקודה עלאה. ובגין דקיימא עלייהו אקרי תרומה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. ד מוסיף עלייהו זכאין כלהו אינון. ה לעילא. ו מוסיף ראשים ותורה דא קיימא על פה. ז על הכתב לא אקרי אלא דקיימא. ח אתיהיבת; ט אתיהיב. ט בהיא.

מאמר

הסולם

ספר לעילא ספר לתתא

בבחינת העלם כמו חכמה עלאה שבישטות הנקרא כתב, ע"כ נקראים על פה, שהוא הגילוי מה שיש בכתב. כי במקום המלכות מתגלה החכמה בכלים דאחורים שלה, שהם ההיכלות דבריא.

קד) ותורה דא קיימא וכו': ותורה זו עומדת, על פה. דהיינו על ז' היכלות, שהם הפה שלה לגילוי החכמה, משום שכתוב, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים דהיינו שמון הגן, שהוא מלכות ולמטה מתחיל עולם הפירוד, נמצא שז' היכלות דבריא, כבר הם בעולם הפירוד, ע"כ המלכות עומדת ממעל להם, דהיינו על פה. ותורה העליונה, שהיא חכמה עלאה, אע"פ שגם היא עומדת למעלה מן המרכבה שלה, שהם ישטות, כנ"ל, מכל מקום לא נקראת תורה שעל הכתב, אלא שבכתב, שצומדת בתוך הכתב, וכתב ההוא, שהוא ישטות, נעשה היכל על החכמה העליונה והחכמה עליונה עומדת תוך היכל ההוא ונסתרת שם. כלומר, כי הכתב שהוא ישטות היא ג"כ עולם אצילות כמו חכמה העליונה, ע"כ נחשב הכתב, להיכל שלה, ונקראת משום זה, תורה שבכתב ולא תורה שעל הכתב.

קה) אבל תורה דלתתא וכו': אבל תורה שלמטה, שהיא המלכות, היא עומדת על המרכבה שלה ונקראת על פה, כי היא עומדת

שלהם. כך המלכות היא בבחינת חסדים אחר שנתקנה לבחינת נקודה האמצעית דישוב, והחכמה שלה מתגלית בו"ק שלה, שהם ז' היכלות דבריא, וז"ש שית סטרין אתאחדין בספר עלאה, ואיהו עלאה עלייהו, שית סטרין אתאחדין בספר תתאה ואיהו עלאה עלייהו. שמבחינה זו, ספר העליון וספר התחתון דומים זה לזה, שהם עצמם בבחינת חסדים, והחכמה שבהם מתגלית במרכבה שלהם, כמבואר, וז"ש וע"ד, ספר עלאה ספר תתאה וכלא אקרי תורה, וע"כ נקראים שניהם ספר ושניהם נקראים תורה. כי שוים זה לזה.

קג) מה בין האי וכו': שואל, מה ההפרש בין זה לזה, בין ספר עליון לספר תחתון, ומשיב, אלא ספר העליון הוא תורה שבכתב, שהוא חכמה עלאה, משום שהיא סתומה ואינה עומדת אלא בכתב, דהיינו שראוי להתגלות, כי שם הוא מקום, דהיינו ישטות, שיתגלה החכמה למטה, במלכות, ומי הוא המקום, הוא עולם הבא, דהיינו ישטות. ספר התחתון, זה הוא תורה הנקראת תורה שבעל פה, ומי הוא על פה, אלו הם המרכבות שלמטה, דהיינו ז' היכלות דבריא, שהמלכות עומדת עליהם. כנ"ל בדבור הסמוך, ומשום שאינם בכלל הכתיבה העליונה, כלומר שאינם (דפוי דף ר ע"א)

קו) תו שמענא מבוצינא קדישא. תרומה, מהו תרומה. כמה דאוקימנא, תרי ממאה. ת"ח, כל אינון דרגין קדישין, די ברזא דמהימנותא, דקב"ה אתגלי בהון, אינון עשר דרגין, ואינון עשר אמירן, כמה דאוקמוה. ואלין עשר סלקין למאה, וכד אצטריך לן להאי נקודה תתאה לארמא לה, אסיר לן לנטלא לה בלחודהא. אלא לה ולבעלה. ואינון תרי מאינון מאה דקאמרן, בגין דלא אצטריך לאפרשא לון כלל, אלא ליחדא לה ולבעלה. ועל דא אתקרי תרומה בכללא חדא. קז) ותא חזי, בכל יומא כרוזא קארי, כ כל בני עלמא, בכו קיימא מלה דא, כ ודא הוא * (ק) קחו מאתכם תרומה ליי. ואי תימא דקשיא מלה עליכו. כל נדיב לבו יביאה.

קח) מהו יביאה. אלא מהכא אוליפנא רזא לצלותא. דבר נש כ דדחיל למאריה ומכוין לביה ורעותיה בצלותא, אתקין תקונא דלעילא, כמה כ דאוקימנא. ע בקדמיתא בשירין ותושבחן, דקאמרין מלאכין עלאין לעילא. ובההוא סדורא דתושבחן דקא אמרי ישראל לתתא, איהי פ קשיטת גרמהא, ואתתקנת בתקונהא. כאתתא דאתקשטת לבעלה.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

י מנהון. כ ל"ג כל. ל ל"ג ודא הוא. ס ל"ג מהו יביאה. נ צלותא דב"נ דדחיל למאריה ואתקין, ול"ג ומכוין לביה ורעותיה בצלותא. ט דאוקמוה. ע בשירין ותושבחן בקומיתא אינון שירין ותושבחן דקאמרין. פ אקשיטת.

תרי ממאה

הסולם

מאמר

להרים לנקודה התחתונה הוה. דהיינו מלכות, אסור לנו לקחת אותה לבודה, אלא אותה ובעלה, שהוא יסוד, והם שנים, דהיינו שתי ספירות יסוד ומלכות, מאלו המאה שאמרנו. כי לא צריך להפרידה כלל, אלא ליחד אותה ובעלה. וע"כ נקראת תרומה, בכלל אחד. שהם יסוד ומלכות.

מאמר כונת התפלה

קז) ותא חזי בכל וכי: ובוא וראה, בכל יום קורא כרוז, לכל בני העולם, בכם תלוי דבר זה. וזה הוא, קחו מאתכם תרומה לה'. ואם תאמרו, שהדבר קשה מכם, כל נדיב לב יביאה.

קח) מהו יביאה: שואל מה הפירוש, יביאה. ומשיב, אלא מכאן למדנו הסוד לתפלה. כי אדם הירא מרבונו ומכוין לבו ורצונו בתפלה, הוא מתקן תקון העליון, כמו שהעמדנו. בתחלה בשירות ותשבחות שאומרים מלאכים העליונים למעלה, ובסדר ההוא של תשבחות שאומרים ישראל למטה, המלכות מקשטת עצמה, ומתתקנת בתקניה, כאשה המתקשטת לבעלה.

עומדת עליהם. ומשום שאינה נחשבת מפנימיות מכלל הכתיבה, כלומר, שאין החכמה שבה נעלמת ע"י ההיכלות, כמו התורה שבכתב, כי כתיבה יורה העלם עד שבא מי וקורא הכתב ומגלה, והחכמה שבה מתגלה בהיכלות ואינה נעלמת, ע"כ לא נעשו ז' היכלות, לבחינת היכל לנקודה ההיא, מלכות, כמו היסודות שנעשה היכל לנקודה העליונה. כי היכל פירושו כיסוי, והם אינם מכסים. אמנם בפני עצמם נקראים גם הם היכלות, וזהו משום שהחכמה שבהם היא בבחינת אזורים. ומשום שהמלכות עומדת עליהם, היא נקראת תרומה.

קו) תו שמענא מבוצינא וכי: עוד שמעתי ממאור הקדוש, תרומה. מהו תרומה. הוא כמו שהעמדנו, בהפרשת התרומה לכהן, שהוא שנים חלקים ממאה חלקים. בוא וראה, כל אלו מדרגות הקדושות שהם בסוד האמונה, שהקב"ה מתגלה בהם, הן עשר מדרגות, והם עשרה מאורות, דהיינו עשר ספירות, כמו שהעמדנו, ואלו העשר, עולות למאה, כי כל ספירה כוללת עשר ספירות, וכשאנו צריכים (פס"י דף ר ע"א *) דף ר ע"ב

קט) ובסדורא דצלותא, ז בההוא תקונא דצלותא דמיושב, אתקינא עולמתהא וכל אינון דילה. ומתקשטן כל אינון פ בהדה, לבתר דאתתקן כלא ואתסדרו, כד מטו לאמת ויציב, כדין כלא מתתקנא, איהי ועולמתהא, עד דמטו לגאל ישראל, כדין אצטריך למיקם כלא על קיומיהו.

קי) בגין דכד בר נש מטי לאמת ויציב, וכלא אתתקן. עולמתהא נטלי לה, ואיהי נטילת גרמה לגבי מלכא עלאה. כיון דמטו לגאל ישראל, כדין מלכא קדישא עלאה נטיל בדרגוי, ונפיק לקבלא לה.

קיב) ואנון, מקמי מלכא עלאה בעינון לקיימא על קיומנא, באימתא ברעדה. דהא כדין אושיט ימיניה לגבה, ולבחר שמאליה, דשוי לה תחות רישה, ולבחר אתחבוקו תרווייהו כחדא בנשיקו. ואלין אינון תלת קדמיתא, ובעי בר נש לשוואה לביה ורעותיה, ולכוונא בכל הני תקונין וסדורין דצלותא. פומיה ולביה ורעותיה כחדא.

קיג) השתא דמלכא עלאה ומטרוניתא אינון בחבורא בחזרה באינון נשיקין. מאן דאצטריך למשאל שאלתין, ישאל. דהא כדין ז שעתא דרעותא איהו. כיון דשאל בר נש שאלתוי מקמי מלכא ומטרוניתא, כדין יתקין גרמיה ו ברעותיה ולביה לתלתא אחרנין, לאתערא חזרה דטמירו, דהא מאלין תלת

חלופי גרסאות

ז בהנהו. ק מוסיף די בהרה. ו בחזותא דלביה ורעותיה.

דרך אמת ז שעת רצון.

כונת התפלה

הסולם

מאמר

מעמדינו באימה וברעדה, כי אז מושיט לה ימינו, שהוא בברכת מגן אברהם, שהיט קו ימין. ואח"כ שמאלו שמשים תחת ראשה, בסו"ה שמאלו תחת לראשי, שהוא בברכת אתה גבור, שהוא קו שמאל. ואח"כ מתחבקים שניהם יחד בנשיקין, שהוא בברכת האל הקדוש, שהוא קו האמצעי, שמשם ומעלה היט נשיקין עד ג' אחרונות, ואלו הם שלש ברכות הראשונות של תפלת שמונה עשרה. וצריך האדם לשום לבו ורצונו, ולכוון בכל אלו התקונין והסדרים של התפלה, פיו ולבו ורצונו יחד.

קיב) השתא דמלכא עלאה וכו': עתה שמלך העליון והמלכות הם בחבור בחזרה באלו הנשיקין, מי שצריך לשאול שאלות ובקשות ישאל כי אז הוא שעת רצון. כיך שבקש האדם בקשותיו מלפני המלך והמלכה, דהיינו ב"ב ברכות האמצעיות, אז יתקין עצמו ברצונו ולבו לשלש ברכות האחרונות לעורר חזרה שבסתר, כי מאלו שלש ברכות

הוא

קט) ובסדורא דצלותא וכו': ובסדר התפלה, בתקון ההוא של תפלה דמיושב, דהיינו מברכת יוצר אור ולמעלה, עד תפלת שמונה עשרה, שהיא בעמידה. התקיננו כל אלו העלמות, דהיינו ז' הנערות של המלכות (כמיש לעיל אות נ"ג ע"ש) וכל אלו שלה, וכל אלו מתקשטים עמה. לאחר שנתקן הכל ונסתדר, כשמגיעים לאמת ויציב, אז מתתקן הכל, הוא והעלמות שלה, עד שמגיעים לגאל ישראל. ואז צריכים הכל לעמוד על מעמדם. קי) בנין דכד בר וכו': משום כשאדם מגיע לאמת ויציב, והכל כבר נתתקן, העלמות נושאות המלכות, והיא נושאת עצמה אל מלך העליון, שהוא ז"א. כיון שמגיעים לגאל ישראל, אז מלך הקדוש העליון נוסע במדרגותיו, דהיינו בסדר ג' קוין, המאירים רק בסוד הנסיעה, (עי' בשלח ל"ט ד"ה וג'). ויוצא לקבל אותה, את המלכות.

קיב) ואנון מקמי מלכא וכו': ואנון, מפני מלך העליון, צריכים לעמוד על (דפ"י דף ר ע"ב)

• אתברכא בדבקותא אחרא. ויתקין בר נש גרמיה למיפק מקמייהו, ה ולאנחא לון א בחדוה גניזא דאלין תלת. ועכ"ד, דיהא רעותיה, דיתברכון תתאי, מאינון ברכאן ב בחדוה טמירא.

קיג) וכדין אצטריך למנפל על אנפוי, ולמסר נפשיה, בשעתא דאיהי נקטא נפשין ורוחין. כדין איהי שעתא למסר נפשיה בגו אינון נפשין ח דאיהי נקטא, דהא כדין צרורא דחיי איהו כדקא יאות.

קיד) מלה דא שמענא ברזין דבוצינא קדישא, ולא אתייהיב לי רשו לגלאה, בר לכו חסידי עליונין. ג דאי בההיא ד שעתא דאיהי נקטא נפשין ורוחין ברעו דדביקותא חדא. איהו ישוי לביה ורעותיה לדא, ויהיב נפשיה בדבקותא, ה בההוא רעותא, לאכללא לה בההוא דבקותא. אי אתקבלת בההיא שעתא בההוא רעותא, דאינון נפשין ורוחין ונשמתין דאיהי נקטא. האי איהו בר נש דאתצריך בצרורא דחיי בהאי עלמא, ובעלמא דאתי.

קטו) ותו דבעיא לאתכללא מכל סטרין, ו מלכא ומטרוניתא, מלעילא ומתתא, ולאטעטרא בנשמתין בכל סטרין. אתעטרת בנשמתין מלעילא, ואתעטרת בנשמתין מתתא. ואי בר נש יכוין לביה ורעותיה לכל דא, וימסר נפשיה מתתא בדבקותא ברעותא כמה דאתמר. כדין קב"ה קארי ליה שלום לתתא, כגוונא דההוא שלום דלעילא. ההוא דברין לה למטרוניתא ואכליל לה ואעטר לה בכל ז עטרין.

חלופי גרסאות

• אתברכאת. ת ולאנחאת. א בהרורא. ב בחדוה ג ואי ד מוסיף שעתא אשתדל לאכללא בההוא רעותא דאינון רוחין ונפשין ונשמתין ה דההוא. ו ומלכא. ז סטרין.

דרך אמת ח] שהיא זקוחת נשמות מלמעלה.

כחנת התפלה

הסולם

מאמר

הנפשות והרוחות של בני האדם. ברצון אחד של הדביקות. משיב האדם לבו ורצונו לזה. ונותן נפשו בדבקות ברצון ההוא. דהיינו לכלול נפשו באותה הדבקות, אם התקבלה מסירת נפשו, בשעה ההיא. ברצון הנפשות והרוחות והנשמות שאוחזות. זה הוא אדם שנצטרך בצרור החיים, בעולם הזה, ובעולם הבא.

קטו) ותו דבעיא לאתכללא וכו': ועוד שהמלך והמטרוניתא שהם תו"מ, צריכים להכליל מכל הצדדים מלמעלה ומלמטה, ולהתעטר בנשמות בכל הצדדים, היא מתעטרת בנשמות מלמעלה ומתעטרת בנשמות מלמטה, דהיינו מאותם שמוסרים לה נשמתם, ואם האדם מכוון לבו ורצונו לכל זה, ומוסר לה נפשו מלמטה בדביקות וברצון, כמו שאמרנו, אז הקב"ה קורא לו שלום למטה, כעין שלום הריא

הוא מתברך בדבקות אחרת, שה"ס הזווג, והאדם יתקן את עצמו לצאת מפניהם ולהניחם בחדוה מסותרת שבאלו שלש ברכות. כמ"ש באורך (לעיל תרומה אות מ"ה עש"ה). ועכ"ז צריך להיות רצונו שהתחתונים יתברכו מאלו הברכות של חדה המסותרת.

קיג) וכדין אצטריך למנפל וכו': ואז צריך לנפל על פניו, ולמסור את נפשו בשעה שהמלכות אוחזת הנפשות והרוחות, אז היא השעה למסור נפשו בתוך אלו הנפשות שאוחזות, כי אז צרור החיים, שהיא המלכות, הוא בראוי. וסוד נפילת אפים נתבאר לעיל (תרומה אות מ"ה בהסולם ע"ש).

קיד) מלה דא שמענא וכו': דבר זה שמעתי בין הסודות של מאור הקדוש, ולא ניתנה לי רשות לגלות, חוץ מכם חסידים העליונים, שאם בשעה ההיא שהמלכות אוחזת (נפילת אפים ע"ב).

קטז) אוף הכי, האי בר נש קב"ה קרי ליה שלום לתתא, כד"א ה ויקרא לו יי שלום. וכל יומי הכי קראן ה ליה לעילא, שלום. בגין דאכליל ואעטר למטרוניתא לתתא, כגוונא דההוא שלום לעילא.

קיז) וכו' אסתלק ההוא בר נש מהאי עלמא, נשמתיה סלקא ובקעא בכל אינון רקייעין, ולית מאן דימחי בידה. וקב"ה קרי לה ואמר ה יבא שלום. ושכינתא אמרה, ינוחו על משכבותם וגו'. ויפתחון לה * תליטר . טורי דאפרסמונא דכיא, ולא יהא מאן דימחי כ בידה. וע"ד, זכאה איהו מאן דישו לביה ורעותיה לדא. ועל דא כתיב, כל נדיב לבו יביאה את תרומת יי לגבי מלכא . עלאה, כמה דאתמר.

קיח) ארים ר' אבא קליה, ואמר, ה ווי ר' שמעון, אנת בחיין, ואנא בכינא עלך. לא עלך בכינא, אלא בכינא על חברייא, ובכינא על עלמא. רבי שמעון כבוצינא דשרגא, דאדליק לעילא ואדליק לתתא. ובנהורא דאדליק לתתא, נהירין כל בני עלמא, ווי לעלמא, כד יסתלק נהורא דלתתא בנהורא דלעילא. מאן ינהיר נהורא דאורייתא לעלמא. קם ר' אבא ונשיק לר' חייא. א"ל מלין אלין ה הוו תחות ידך, וע"ד קב"ה שדרני עד הכא, לאתחברא עמכון זכאה חולקי. קיט) רבי יוסי פתח קרא אבתריה ואמר, ה וכל חכם לב בכם יבאו ויעשו

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ד) (שופטים ו). ש) (ישעיה נז) לעיל אות פה צ"ה. ח לעילא ליה. ט ל"ג ושכינתא אמרה. י תרעין. ת) (שמות לה) לעיל אות ס צ"ג. כ בה; בידיה; מוסיף בידה, וקב"ה קרי לה ואמר יבא שלום ושכינתא אמרה ינוחו על משכבותם. ל מוסיף לבו יביאה למלכא עלאה. מ ל"ג וי. נ נהיר לעילא; נהירין כל בני עלמא ונהיר לעילא. ס ל"ג הו. דרך אמת ט] וכשנפטר מהעוה"ז.

כחונת התפלה

הסולם

מאמר

קיח) ארים ר' אבא וכו': הרים ר"א קולו ואמר, אוי ר' שמעון, אתה בחיים, ואני כבר בוכה עליך. לא עליך אני בוכה, אלא אני בוכה על החברים, ואני בוכה על העולם. שישארו יתומים מן אחר פטירתך מן העולם. ר' שמעון הוא כאור הנר הדולק למעלה ודולק למטה. ובאור שהדליק למטה מאירים כל בני העולם. אוי לעולם כשיסתלק האור שלמטה ויבא בתוך האור של מעלה. מי יאיר אור התורה לעולם. קם ר' אבא ונשיק לר' חייא. אמר לו דברים אלו היו תחת ידך, ע"כ, שלחני ה' עד כאן להתחבר עמך, אשרי חלקי.

קיט) ר' יוסי פתח וכו': ר"י פתח מקרא אחריו, ואמר, וכל חכם לב בכם יבאו ויעשו וגו'. מקרא זה העמידהו. אבל בוא וראה, בשעה שהקב"ה אמר למשה, הבו לכם אנשים חכמים ונבונים, הסתכל בכל ישראל ולא מצא נבונים. ז"ש, ואקח את אשרי

ההיא של מעלה, שהוא יסוד הנקרא שלום, אותו השלום, המברך את המלכה, ומכליל אותה ומעטיר אותה מכל הצדדים. קטז) אוף הכי האי וכו': אף כך אדם הוה, הקב"ה קורא לו שלום. כמש"א, ויקרא לו ה' שלום. וכל ימיו קוראים אותו כך למעלה, שלום. משום שהכליל והעטיר את המלכה מלמטה, כעין שלום הוה שלמעלה שהוא יסוד. כנ"ל בדבור הסמוך.

קיז) וכד אסתלק ההוא וכו': וכשהאדם ההוא מסתלק מעולם הוה, נשמתו עולה ובוקעת בכל אלו הרקיעים ואין מי שיעכב בידה. והקב"ה קוראה ואומר, יבא שלום. והשכינה אומרת, ינוחו על משכבותם וגו'. ויפתחו לה י"ג הרים של אפרסמון הטהור. ולא יהיה מי שיעכב בידה. וע"כ אשרי הוא. מי ששם לבו ורצונו לזה. וע"כ כתוב, כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' אל מלך העליון. דהיינו, כמו שאמרת.

(דפו"י דף ר' ע"ב * דף ר"א ע"א)

וגו', האי קרא אוקמוה. אבל תא חזי, בשעתא דאמר קב"ה למשה, (א) הבו לכם אנשים חכמים ונבונים, אשגח בכל ישראל, ולא אשכח נבונים, הדא הוא דכתיב, ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים, ואלו נבונים לא כתיב. ואי תימא דנבון איהו דרגא עלאה מחכם, הכי איהו ודאי.

(קכ) מה בין האי להאי. חכם, הא אוקמוה, דאפילו תלמיד המכחכים לרביה אקרי חכם. חכם, דידע לגרמיה כל מה דאצטריך. נבון כמה דרגין אית ביה, ם דאסתכל בכלא, וידע בדיליה ובאחרנין. וסימנך, (א) יודע צדיק נפש בהמתו. (ב) צדיק מושל יראת אלהים. והכא חכם לב דייקא. בלב חכם, ולא באתרא אחרא, בגין דקיימא בלב, ונבון לעילא ותתא, ף אסתכל בדיליה ובאחרנין.

(קכא) פתח ואמר, (ד) ויאמר לי עבדי אתה וגו', הכא בצלותא דבעי בר נש לצלאה קמיה דקודשא בריך הוא, דאיהי פולחנא חדא רבא ויקירא, מאינון פולחנין דמאריה. תא חזי, אית פולחנא דקב"ה, ץ דקיימא בעובדא, ף דאיהו

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(א) (דברים א) יתרו נג צ"י. (ב) (משלי יב) חלק ב' (לג: ר"ו. ג) (ש"ב כג) הקסה"ז קלג צ"ג. (ד) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. ם אסתכל. ף מוסיף נבון אסתכל. ץ ל"ג דקיימא. ף ל"ג דאיהו פולחנא דקיימא בעובדא.

כוונת התפלה

הסולם

מאמר

ונודע שהחכמה שבמלכות מאירה רק ממטה למעלה. וז"ש. חכם דידע לגרמיה כל מה דאצטריך. דהיינו שמאירה בו ממטה למעלה, וידע רק לעצמו, ואינו יכול להשפיע למטה דהיינו לאחריים. וז"ש, בלב חכם ולא באתרא אחרא, כי הלב, שהוא המלכות, מקבלת ממטה למעלה, ולא ממעלה למטה, שהוא מקום אחר. וז"ש, ונבון, לעילא ותתא, כי היסוד שהוא נבון, משפיע החסדים ממעלה למטה, אסתכל בדיליה ובאחרנין, שמקבל לעצמו ומשפיע למטה לאחריים. דהיינו למלכות בסו"ה, יודע צדיק נפש בהמתו. צדיק מושל יראת אלקים.

שבטיכם אנשים חכמים וידועים, ואלו נבונים לא כתוב, ואם תאמר שנבון הוא מדרגה עליונה מחכם, כי ע"כ לא מצא נבונים. כך הוא ודאי. שנבון חשוב מחכם.

(קכ) מה בין האי וכי: שואל, מה ההבדל בין זה לזה. בין חכם לנבון. ומשיב, חכם, הרי העמדנו, שאפילו תלמיד המכחכים לרבו נקרא חכם. חכם, היינו היודע בשל עצמו כל מה שצריך. נבון, כמה מדרגות יש בו, כי מסתכל בכל דבר, ויודע בעצמו ובאחרים. וסימנך, יודע צדיק נפש בהמתו, שהצדיק שהוא יסוד משפיע אל המלכות שה"ס הויה דב"ן, שבהמה היא בגימטריא ב"ן. וכן צדיק מושל יראת אלקים. שהצדיק, שהוא יסוד מושל ומשפיע אל המלכות הנקראת יראת אלקים. וכאן, חכם לב בדיוק, דהיינו שחכם הנאמר כאן, הוא מבחינת המלכות שנקראת חכם לב. חכם בלב, שהוא מלכות, ולא במקום אחר. משום שהחכמה נמצאת בלב, שהוא מלכות ולא במקום אחר. ונבון הוא למעלה ולמטה, הוא מסתכל בשל עצמו ובאחרים.

פירוש. חכם, ה"ס מלכות שממנה מתגלה החכמה. ונבון ה"ס יסוד צדיק, וז"ש (באות ק"ט) דנבון איהו דרגא עלאה מחכם. כי חכם הוא מלכות ונבון שהוא יסוד גבוה ממנה.

(דפרי דף ר"א ע"א)

מאמר עלית התפלה

קכא) פתח ואמר ויאמר וכי: פ"א, ויאמר לי עבדי אתה וגו'. המדובר הוא כאן, בתפלה שהאדם צריך להתפלל לפני הקב"ה, שהיא עבודה אחת גדולה ויקרה מעבודות אדונו. בוא וראה, יש עבודת הקב"ה העומדת במעשה, שהיא עבודה העומדת במעשה הגוף, דהיינו מצות התלויות במעשה, והיא עבודה, ויש עבודת הקב"ה, שהיא עבודה פנימית יותר, שהיא עיקר הכל, והיא עומדת בעבודה הפנימית ההיא שהיא עיקר הכל. דהיינו מצות התלויות בדבור וברצון הגב.

בגופא

פולחנא דקיימא בעובדא דגופא, ואיהו פולחנא. ואית פולחנא דקב"ה, ד דאיהו פולחנא פנימאה יתיר, ם דאיהו עקרא דכלא, קיימא ת בההוא פולחנא פנימאה, דאיהו עקרא דכלא.

קכב) בגופא אית תריסר שייפין, דקיימין בעובדא דגופא, כמה דאוקימנא. ואינן שייפין דגופא, ופולחנא דקב"ה, דעובדא קיימא בהו. בגין דפולחנא דקב"ה, בתרין סטרין, שייפין א דגופא לבר, ואית י תריסר שייפין אחרנין, פנימאין לגו מן גופא. ב ואינן תקונין פנימאין לגו מן גופא, לאתתקנא בהו תקונא דרוחא, דאיהו פולחנא יקירא פנימאה דקב"ה, כמה דאוקימנא גו רזין פנימאין דקאמר ר"ש, ואינן רזא דחכמתא עלאה, ואתידעו ביני חבריא, זכאה חולקהון.

קכג) צלותא דבר נש, ג איהו פולחנא דרוחא, ד ואיהי קיימא ברזין עלאין, וב"נ לא ידעין, דהא צלותא דבר נש בקעת אוירין, בקעת רקיעין, פתחת פתחין, וסלקא לעילא.

קכד) בשעתא דנהיר נהורא, ואתפרש נהורא מן חשוכא, כדין כרוחא אזלא בכלהו רקיעין, אתתקנו מארי דפתחין, מאריהון דהיכלין, כל חד וחד על ה מטריה. בגין דאינן דשלטניהון ביממא, לאו אינן דשלטניהון בליליא. וכד ו עאל ליליא, אתעברו שולטנין דיממא, ואתמנון שלטנין אחרנין, דשליטין בליליא, ואתחלפן אלין באלין.

חלופי גרסאות

ר ל"ב דאיהו. ם ואיהי. ת דאיהו. א גופא. ב ואלין; גורס כאן מן ואינן רזא עד סוף האות. ג דאיהו ד איהי. ה מזוריה. ו עיל.

דרך אמת י"ב אברים.

עלית התפלה

הסולם

מאמר

סוד החכמה העליונה, ונודעים בין החברים. אשרי חלקם.

קכג) צלותא דבר נש וכי: תפלתו של אדם הוא עבודת הרוח, שהוא עבודה מבחינה ב' הנ"ל התלויה בדבור. והיא עומדת בסודות עליונים, ובני אדם אינם יודעים שתפלתו של אדם בוקעת אוירים ובוקעת רקיעים, פותחת פתחים ועולה למעלה.

קכד) בשעתא דנהיר נהורא וכי: בשעה שמאיר האור, של הבוקר, והאור נפרד מן החשך, אז הולך כרוז בכל הרקיעים: התתקנו שליטי הפתחים, שליטי ההיכלות כל אחד ואחד על משמרתו, משום שאלו השולטים ביום אינם אלו השולטים בלילה, וכשבא הלילה נעברו שליטים של יום ומתמנים שליטים אחרים השולטים בלילה, ונחלפים אלו באלו.

ורזא

קכב) בגופא אית תריסר וכי: בגוף יש שנים עשר אברים העומדים במעשה הגוף, כמו שהעמדנו, שהם ב' ידים וב' רגלים שבכל אחת מהן ג' פרקים, וד"פ ג' הם י"ב. ואלו הם אברי הגוף ועבודת הקב"ה, שמצות התלויות במעשה עומדת בהם. משום שעבודת הקב"ה הוא בב' בחינות, א' באברי הגוף שמבחוץ, שהם י"ב אברים שבידים ורגלים. ב' ויש שנים עשר אברים אחרים פנימים שהם בפנימיות הגוף, דהיינו, מוח, לב, כבד, פה, לשון, חמש כנפי ריאה, ושתי כליות. והם תקונים פנימים לפנים מן הגוף. להתקין בהם תקון הרוח, שהוא עבודה פנימית היקרה של הקב"ה, דהיינו מצוות התלויות בדבור, כגון תפלה וברכות והודאות. כמו שהעמדנו תוך סודות הפנימים שאמר ר' שמעון, והוא (דפ"י דף ר"א ע"א)

קכה) ורזא דא, ה) את המאור הגדול לממשלת היום וגו'. וממשלת היום וממשלת הלילה, שולטנין אינון די ממנן ביממא, ושולטנין אינון די ממנן בליליא. ואלין אקרון ממשלת היום. ואלין אקרון ממשלת הלילה.

קכו) כד ז עאל ליליא, כרוזא נפקא, אתתקנו שולטנין דליליא, ה) כל חד וחד לאתריה. וכד נהיר יממא, כרוזא נפקא, אתתקנו שולטנין דיממא, ט) כל חד וחד לאתריה. כ) וכד כרוזא ז אכריו, כדין כלהו כל חד וחד, אתפקד על ההוא אתר דאתחזי ליה. כדין שכינתא קדמא, ונחתא, וישראל עאלין לבי כנישתא, לשבחא למאריהון, פתחין בשירין ותושבחון.

קכז) דבעי ליה לבינ, כיון דאתקין גרמיה ט) בפולחנא דעובדא, בתקוני דמצוה וקדושה, ליחדא לביה בתקונא דפולחנא פנימאה דמאריה, נ) ולשואה לביה ורעותיה בההוא פולחנא ט) דאינון ע מלין, פ) דהא מלה סלקא.

קכח) ואינון ממנן דקיימין באוירא, אתמנון לד' סטרי עלמא. לסטר מזרח אתמנא ממנא חד, ז) דקיימא באוירא ק) לההוא סטרא, גזרדייא שמיה, ועמיה כ) סרכין ממנן אחרנין, דאינון ז) מחכאן לההיא מלה דצלותא, וסלקא באוירא בההוא סטרא, ונטיל לה האי ממנא.

קכט) אי היא מלה כדקא יאות, הוא, וכל אינון סרכין נשקין לההיא מלה, וסלקין עמה עד ההוא אוירא דרקיעא לעילא, דתמן ממנו סרכין

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה) (בראשית א) תרומה עז צ"ג.

ז עייל. ח ל"ג כל חד וחד לאתריה. ט מוסיף כדין כל. י באתריה. כ מוסיף כדין מתעברין שלטנין ל"ג בפולחנא דעובדא. נ ל"ג ולשואה. ס באלין ע מוסיף מלין דקאמר; דקווס. פ דהאי. צ מוסיף בכמה ממנן וסרכין עמיה דקיימן. ק לא גרסינן לההוא סטרא דרך אמת כ) שרים עליונים. ז) שחם מקוים ומיחלים.

מאמר

הסולם

עלית התפלה

קכה) ורזא דא את וכו': וזה סוד, את המאור הגדול לממשלת היום וגו'. וממשלת היום וממשלת הלילה, פירוש, שליטים שהם ממונים ביום ושליטים שהם ממונים בלילה. אלו נקראים ממשלת היום, ואלו נקראים ממשלת הלילה.

קכו) כד עאל ליליא וכו': כשבא הלילה, יוצא כרוז התתקנו שליטים של לילה, כל אחד ואחד על מקומו, וכשמאיר היום יוצא כרוז, התתקנו שליטים של יום, כל אחד ואחד על מקומו, וכשהכרוז מכריז, אז כל אחד ואחד נפקד על מקום ההוא הראוי לו. אז מקדמת השכינה ויורדת, וישראל נכנסים לבית הכנסת לשבח לרבונם ופותחים בשירות ותשבחות.

קכז) דבעי ליה לב"נ וכו': שהארם צריך, אחר שהתקין עצמו בעבודת המעשה, דהיינו בחינה א' הנ"ל (באות קכב) בתקוני

(דפ"י דף ר"א ע"א * דף ר"א ע"ב)

בעטרות

אחרנין. בשעתא דנשקי לההיא מלה, פתחי ואמרי, זכאין אתון ישראל, דידיעתו לאעטרא למאריכון בעטרין קדישין זכאה איהו פומא, דמלה דעטרא דא נפקא מניה.

קל) כדין פרחין אתוון דקיימין באוירא, דבשמא קדישא דתריסר אתוון, ׀ דההוא שמא שליט באוירא, והאי איהו שמא, דהוה טאס ביה אליה״ו, עד ם דאסתלק לשמיא. והיינו דקאמר עובדיה ת לאליהו, ׀ ורוח יי ישאך. בגין דבשמא דא, הוה אליהו טאס ביה באוירא, והאי איהו שמא דשליט באוירא. קלא) ואינון אתוון פרחין וסלקין בההיא מלה, וההוא ממנא דמפתחן

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ו) (מ״א יח) ב״ב קו צ״ד.

׀ שמא דשליט וליג דההוא. ם דלא יסתלק ; אסתלק. ת ליג לאליהו.

מאמר

הסולם

עליית התפלה

קשיטת גרמאה ואתתקנת בתקונהא כאתתא דמתקשמת לבעלה, כי התפלה נעשית בחינת מ״ן וקו אמצעי העושה שלום ומייחד המלכות עם ז״א בעלה. וז״ש לעיל (באות קטו) ואי בר נש יכוין לביה וכו׳ כדין קב״ה קרי ליה שלום לתתא וכו׳ כגין דאכליל ואעטר למטרוניתא לתתא כגוונא דההוא שלום לעילא. כי כמו שהיסוד למעלה הוא בחינת קו האמצעי העושה שלום ומייחד קב״ה ושכינתיה, כן התפלה שאדם מעלה, היא מתקנת בחינת קו אמצעי, ועושיית שלום בין קב״ה ושכינתיה ליחד אותם ביחד אחד. וע״כ נקרא האדם שלום כמו היסוד שלמעלה. ולא עוד, אלא שהשלום של מטה, קודם להשלום של מעלה שהוא היסוד, כי אתערותא דלתתא קודמת לאתערותא דלעילא, כגודע. כי אין אתערותא למעלה מטרם שיעלה התעוררות לזה מן התחתונים.

והנה דבורי התפלה, הם חלקי נפשו של האדם, דהיינו נפשו ממש המלובשת בגוף, בסו״ה נפשי יצאה בדברו. ולפי״ז, יש לתמוה, כיון שהתפלה, היא בחינת נפש של האדם שבעוה״ז, שהיא בבחינת ו״ק דנפש ממלכות דמלכות שבמלכות שבעולם עשיה. איך אפשר שתעלה דרך כל המדרגות שבג׳ עולמות ביי״ע ותגיע עד למדרגת המלכות דאצילות, לשמש שם בבחינת מ״ן וקו אמצעי, ליחד אותה עם ז״א דאצילות. הלא נודע, ששום מדרגה אינה יכולה להתעלות למעלה ממדרגתה כמלא נימא. מכל שכן קפיצה גדולה כל כך, מתחתית כל המדרגות עד עולם האצילות.

וזהו שאומר באות (קכג) דהא צלותא

דבר

בעטרות קדושות. אשרי הוא הפה שהדבור של עטרה הזו יצא ממנו.

קל) כדין פרחין אתוון וכו׳: אז פורחות האותיות העומדות באויר, שבשם הקדוש של י״ב אותיות, ששם הזה שולט באויר. וזהו השם שאליהו היה פורח בו עד שעלה השמימה. וז״ש עובדיה לאליהו, ורוח ה׳ ישאך. משום שבשם הזה היה אליהו פורח בו באויר, וזה הוא שם השולט באויר.

קלא) ואינון אתוון פרחין וכו׳: ואלו האותיות פורחות ועולות עם מלה ההוא, ואותו הממונה, שהמפתחות של האויר בידו, וכל הממונים האחרים כולם עולים עמה עד הרקיע, ושם נמסר ביד ממונה אחר להעלותה למעלה.

ביאור המאמר. כי אחר סוד הגסירה המובא בשער הכונות לראש השנה, נתקן ז״א, כולו חסדים, דהיינו בחינת קו ימין, והמלכות, כולה גבורות, דהיינו בחינת קו שמאל, ולפיכך כמו שב׳ הקוין ימין ושמאל דבינה הם במחלוקת (כנ״ל בראשית א׳ נ״ז ד״ה וזה ע״ש) עד שעולה ז״א בבחינת קו האמצעי ועושה שלום ביניהם ומייחדם זה בזה. כך, ז״א ומלכות, שהם ג״כ בחינת ב׳ קוין ימין ושמאל, צריכים לקו אמצעי שיעשה שלום ביניהם ויחד אותם זה בזה. והיינו ע״י המ״ן שמעלים הצדיקים, ע״י תפלתם, שלהיותם מבחינת עוה״ז הם נושאים סוד המסך דחירק, של קו האמצעי, הגורם לקו שמאל להתיחד עם הימין, וכן לנוקבא להתיחד עם ז״א.

וז״ש, לעיל (אות ק״ח) ובההוא סדורא דתושבחהו דקאמרי ישראל לתתא איהי (דפריי דף ר״א ע״ב)

א דאזירא בידיה, וכל אינון ממנן אחרנין, כלהו סלקין ביה עד רקייעא, ואתמסר בידא דממנא אחרא, לסלקא לעילא.

חלופי גרסאות

א מוסיף דמאריה דאזירא.

עליית התמלה

הסולם

מאמר

ממנה. ולפי"ז בינה ותו"מ שנפלו מכל מדרגה למדרגה שמתחתיה, הרי נעשו בזה לקומת רוח כמו המדרגה התחתונה שנפלו שמה. ואחרי ירידת המלכות ממקום בינה, נבחן שהרוח דהיינו האזיר, שהם בינה ותו"מ שהיו מתחת הרקייע, התנשא עתה ועלה למעלה מרקייע ונעשו שם לקו שמאל, כנ"ל. גם ידעת שבעת שבינה ותו"מ מתנשאים ועולים למדרגתם מרקייע ולמעלה הם לוקחים עמהם את המדרגה התחתונה, שהלבישה אותם בעת שהיו נפולים בה ומעלים גם אותה למעלה מרקייע. (כמ"ש בהקדמת ספר הזהר דף כ' ד"ה ואחא ע"ש). והוא מטעם מחמת שבינה ותו"מ דעליון שנשתוו עם התחתון בעת הנפילה, שוב אינם נפרדים מהם גם בעת העליה. ונמצא שעי"י עליית המלכות לבינה, נעשה בשביל מדרגה התחתונה פתח, שתוכל לעלות לעליונה. כי משום זה אח"כ, בעת ירידת המלכות מבינה, תוכל כל מדרגה תחתונה לעלות לעליונה עם בינה ותו"מ דעליונה שהיו נפולים ומלוכשים בה. באופן שבסבת עליית המלכות למקום בינה, וחזרתה למקומה בעת הארת ע"ב ס"ג, נעשו בכל מדרגה ג' בחינות, (א) אזיריב, שהם בינה ותו"מ דכל מדרגה שנפלו לתחתונה. (ב) רקייעיב, שהם סיוס החדש שנעשה בכל מדרגה מחמת עליית המלכות לבינה, שאיני מתבטל לעולם, והוא קבוע וקיים אפילו אחר ירידת המלכות מבינה. (ג) פתחייב, שהם חידוש הפתח בשביל מדרגה התחתונה, שנעשה בכל מדרגה עם עליית מלכות לבינה שלה. שזולת זה לא היתה שום מציאות שמדרגה תחתונה תוכל פעם לעלות לעליון ממנה. כי אין מדרגה יכולה להתנשאות משהו למעלה ממדרגתה.

וענין בקיעת אזיריין שאומר (באות קכג) אין הפירוש שהאזיר נבקע, אלא הגבול, שעל האזיר, שהוא בינה ותו"מ דעליונה, שנעשה מתוך עליית המלכות למקום בינה, אותו הגבול נבקע ע"י ירידת המלכות משם למקומה, כי אז עולה האזיר למעלה מרקייע ומשיג שם בחינת ג"ר, כנ"ל. ואז נעשה ג"כ, בקיעת רקייעין

דבר נש, בוקעת אזיריין, בקעת רקייעין, פתחת פתחין, וסלקין לעילא. וצריכים תחלה להבין, מה הם אזיריב, ומה הם רקייעיב, ומה הם פתחייב. ואח"כ נבאר איך הם נבקעים. והענין הוא, כי כבר ידעת, שעל ידי עליית המלכות לבינה, בסוד נקודת החולם, נבקעות הע"ס שבכל המדרגות לשתיים, שכתר וחכמה שבע"ס דכל מדרגה, נשארים במדרגה, ובינה ות"ת ומלכות שבע"ס דכל מדרגה נפולים אל המדרגה שמתחתיה. (כמ"ש לעיל ב"א דף ד' ד"ה ביאור) והוא מטעם, כי המלכות שעלתה לבינה, עשתה שם סיוס חדש במדרגה, מחמת הצמצום הרוכב על המלכות שלא לקבל אור. וכיון שבינה ותו"מ נמצאים מתחת סיוס החדש, הוזה של המדרגה, על כן נבחנים למדרגה שמתחתיה. ואח"כ ע"י מ"ן שמעלים התחתונים מתפשטת הארה מזווג ע"ב ס"ג דא"ק, שהארה זו מוציאה המלכות ממקום בינה ומחזירה למקומה כבתחילה בסיוס ע"ס של כל מדרגה, ואז נמצאים בינה ותו"מ הנפולים מכל מדרגה שחזרו ועלו למדרגתם כמטרם שנפלו, כי כבר נתבטל סיוס החדש שהיה במקום בינה. ונמצא שכל המדרגות חזרו ונשלמו בע"ס שלמות כמקודם. (כמ"ש ב"א דף צ' ד"ה בגי'ן). אמנם אע"פ שהמלכות שה"ס סיוס החדש שנעשה בכל מדרגה מחמת עלייתה לבינה, חוזרת ויורדת למקומה בסיוס ע"ס, עכ"ז אין סיוס החדש שעשתה, מתבטל לגמרי, ממקום בינה. ולפיכך אין בינה ותו"מ מתחברים במדרגתם כשהם למטה מסיוס החדש אלא צריכים לעלות למעלה מסיוס החדש, ונעשים שמה לקו שמאל, אל כתר וחכמה שמעולם לא נפלו מן המדרגה, שהם קו ימין.

ולפיכך הסיוס החדש הנשאר קבוע וקיים בכל מדרגה אפילו אחר ירידת המלכות משם. הוא נקרא רקייע. ואותם בינה ותו"מ שנפלו מכל מדרגה בעת עליית המלכות לבינה, וחזרו ועלו למדרגתם, אחר ירידת המלכות למקומה, הם נקראים אזיר, או רוח, והטעם הוא כי כל מדרגה תחתונה נבחנת לבחינת קומת ויק שנקרא רוח, כלפי המדרגה העליונה (דמו"י דף ר"א ע"ב)

ויקהל

מא

מאמר

הסולם

עליית התפלה

נפתח, דהיינו בעת חזרת המלכות למקומה. עש"ה. ולפיכך בעת שאליהו רצה לעוף השמימה, עלתה המלכות של כל מדרגה, לבינה דאותה המדרגה, ובינה ותו"מ נפלו למדרגה שמתחתיה, וביניהם הופרס רקיע כנ"ל ע"ש. ונמצא שכל מדרגה נתכפלה: (א) מדרגת עצמה, (ב) בינה ותו"מ דעליונה שנפלו ונתלבשו בה. וזה נעשה בכל מדרגה ומדרגה מאבי"ע, עד שבינה ותו"מ דמלכות דעשיה נפלו ויצאו ממלכות לבחינת עוה"ז, והמלכות דעשיה נסתיימה על הרקיע שלה שהוא הסיום החדש במקום בינה. וגם נתכפלה מחמת שבינה ותו"מ דיסוד דעשיה נפלו ונתלבשו במדרגתה. ועד"ז יסוד דעשיה מסתיים ברקיע שלו ויש בו גם בינה ותו"מ דהוד דעשיה. ועד"ז נצח דעשיה נתכפלה וכו' עד בינה דאצילות. וע"כ אליהו עלה ונתדבק בבינה ותו"מ שנפלו ממלכות דעשיה לעוה"ז, ונשתוו אליהם והלבישם עד שנעשו כמדרגתו. ואז פעל השם י"ב, שחזר והוריד המלכות ממקום בינה דמלכות דעשיה למקומה בסיום ע"ס שלה, ועלו בינה ותו"מ למדרגתם כבתחילה למעלה מרקיע המלכות, וכיון שאליהו היה דבוק באויר הזה, שהם בינה ותו"מ שעלו, נמצא שהעלה עמו גם את אליהו למעלה מרקיע של המלכות, מטעם ההשתוות, כנ"ל.

וכיון שעלה למעלה מרקיע של המלכות דעשיה, הרי פגע שם את האויר של היסוד דעשיה, דהיינו הבינה ותו"מ של היסוד שנפלו שמה, ואז נתדבק באויר הזה ונתלבש בו להיותו עמו כבר במדרגה אחת. ואח"כ פעל השם בן י"ב, שהוריד המלכות מבינה דיסוד דעשיה למקומה בסיום ע"ס דיסוד דעשיה, ואז עלו בינה ותו"מ, שהם האויר דיסוד למעלה מרקיע דיסוד, וכיון שאליהו היה כבר דבוק באויר הזה, נמצא שגם אליהו עלה עמו למעלה מרקיע דיסוד דעשיה, מטעם ההשתוות.

וכיון שעלה למעלה מרקיע דיסוד דעשיה, פגש שם האויר דהוד דעשיה, דהיינו בינה ותו"מ דהוד דעשיה שנפלו שמה, ואז נתדבק באויר הזה ונתלבש בו להיותו עמו במקום אחד. וע"כ אח"כ שפעל השם בן י"ב והחזיר המלכות בסיום ע"ס דהוד דעשיה, והאויר, דהיינו בינה ותו"מ שלו, חזרו למעלה מרקיע דהוד דעשיה, ולקחו עמהם גם את אליהו שהיה דבוק בהם, והעלוהו לרקיע דהוד דעשיה, מטעם ההשתוות.

ואחר שכבר היה ברקיע דהוד דעשיה

הרי

רקיעין, כי הרקיע שה"ס הגבול מסיום החדש שהיה דוחה את הבינה ותו"מ, שה"ס האויר, למדרגה תחתונה, והיה מעכב עליהם שלא יחזרו למדרגתם, נמצא שנבקע ע"י ירידת המלכות למקומה, ואינו מעכב עוד על בינה ותו"מ שיעלו ויתחברו במדרגתם. ואז נעשה ג"כ פתיחת הפתחים, בשביל מדרגה התחתונה, כי ע"י ירידת המלכות למקומה ובקיעת הרקיע, עולים בינה ותו"מ למדרגתם למעלה מרקיע ומקבלים עמהם גם מדרגה התחתונה כנ"ל. נמצא שנפתח פתח בשביל מדרגה התחתונה לעלות לעליונה.

והארה זו המורידה את המלכות ממקום בינה, ומחזירה למקומה בסיום ע"ס, הוא באה מזווג ע"ב ס"ג דא"ק, שהם חכמה ובינה דא"ק, כי ענין עלית המלכות למקום בינה, מתחילה בבינה דא"ק, וע"ס דחכמה דא"ק לא נפגמו כלום, והמלכות נמצאת שם במקומה, וע"כ כשחכמה זו מזווגת עם בינה דא"ק נדחה גם בה המלכות ממקום בינה למקומה, ומבינה דא"ק נמשכה ההארה לבינה דאצילות, שנקראת אהי"ה ומבינה דאצילות נמשכה ההארה לכל המדרגות דאבי"ע והן מורידים המלכות מבינה שבהן למקומה, וע"כ נבחן שם אהי"ה הזה שהוא שולט באויר, כלומר, שהשם הזה מעביר הגבול מן האויר ע"י הורדת המלכות מבינה למקומה. וכיון שיש ד' בחינות כוללות חו"ב תו"מ, או חו"ג תו"מ בכל עולם ועולם, אשר בכל בחינה יש ע"ס, שע"י עלית המלכות לבינה דכל בחינה, נפלו הבינה ותו"מ דכל בחינה למדרגה שמתחתיה, ע"כ יש ד' אוירים בכל עולם, שבהם שולטים ג' שמות אהי"ה, שהם: אהיה באויר דחסד, ואהיה באויר הגבורה, ואהיה באויר הת"ת, ובמלכות המקבלת מהם, שולטים כל ג' אהיה האלו ביחד באויר שלה. וג"פ אהי"ה ה"ס י"ב אותיות. וז"ס השם בן י"ב אותיות השולט באויר.

וזה אמרו (באות ק"ל) כדון פרחין אתון דקימין באוירא, דבשמא קדישא דתריסר אתון, דהיינו י"ב אותיות שבג' שמות אהיה, דההוא שמא שליט באוירא, כי השם אהיה שולט באויר, דהיינו להוריד המלכות מבינה למקומה ולהחזיר הבינה ותו"מ הנפולים, הנקראים אויר, למדרגתם למעלה מרקיע. והאי איהו שמא דהוה טאם ביה אליהו עד דאסתלק לשמיא, כי נתבאר לעיל שע"י עלית המלכות לבינה נעשה פתח לתחתון שיוכל לעלות לעליון בעת שהפתח

(דפו"י דף ר"א ע"ב)

מאמר

הסולם

עליית התפלה

מזרח שנקרא גזרדיא כי מזרח שהוא ת"ת, כולל גם את היסוד, משום שהוא כולל נה"י. והממונה הוה מעורר השם בן י"ב ומוריד המלכות מבינה דיסוד לסיום שלו, ואז עולה האויר דיסוד למדרגתו, לרקיע דיסוד, ומחמת שכבר נשתוה עם התפלה במדרגה אחת, הוא לוקח גם את התפלה ומעלה אותה עמו ביחד למעלה מרקיע דיסוד, ועד"ו באויר ורקיע דנצח הוד, ובאויר ורקיע דתפארת.

וכיון שהתפלה עלתה לרקיע דת"ת, היא פוגשת שם האויר של צפון, שהוא בינה ותו"מ דגבורה דעשיה, שנפל שם, והיא משתוית עם אויר הזה במדרגה אחת, ואז הממונה פתחיה השולט בצפון, מעורר השם בן י"ב ומוריד המלכות מבינה למקומה, והאויר חוזר ועולה לרקיע דגבורה, ולוקח עמו ביחד גם התפלה שנשתוה עמה במדרגה אחת בשעת הנפילה, וכיון שהתפלה היא ברקיע דגבורה היא פוגשת שם האויר דדרום, שהוא בינה ותו"מ דחסד דעשיה, שנפל שמה, והיא מתדבקת עם האויר הזה, ואז הממונה פסגניה, השולט על האויר דדרום, שהוא חסד דעשיה, מעורר השם בן י"ב ומוריד המלכות מבינה דחסד דעשיה למקומה, והאויר דדרום חוזר ועולה למדרגתו לרקיע הששי, שהוא חסד דעשיה הנקרא דרום.

וכיון שהתפלה היא ברקיע הששי פוגשת שם האויר, שנפל מרקיע השביעי שהיא בינה הכולל ג"ר, והיא מתדבקת באויר הזה, וכשהשם בן י"ב מוריד המלכות מבינה דרקיע הו' למקומה, חוזר האויר למדרגתו לרקיע הו' ולוקח עמו גם התפלה הדבוקה עמו מעת הנפילה, וכיון שהיא ברקיע הו' היא פוגשת ומתדבקת באויר שנפל ממלכות דיצירה, ואז לוקח אותה סנדלפון שהוא הממונה הכללי על כל העשיה, ומעורר השם בן י"ב, שמוריד המלכות ממלכות דיצירה למקומה, ועולה האויר וחוזר למדרגתו לרקיע דמלכות דיצירה, ולוקח עמו גם התפלה, ומעלה אותה לרקיע דמלכות דיצירה, ועד"ו בכל ז' היכלות דיצירה ודבריאה עד האצילות, ונתבאר היטב מה שהקשינו, איך התפלה יכולה לעלות מתחתית העשיה עד האצילות, והלא שום מדרגה אינה יכולה להתנשאות למעלה ממדרגתה אפילו כמלא נימא, ובהאמור מובן היטב, כי כיון שנתדבקה באויר הראשון שנפל ממלכות דעשיה לבחינת עולם הזה, הרי האויר הזה נשא אותה לרקיע של המלכות, והאויר דיסוד דעשיה לרקיע דיסוד וכו', באפן, שהאוירים, שהתפלה עלתה ונתדבקה בהם, הם נשאוהו העלות

הרי פגש שם האויר של נצח דעשיה, ונתדבק בו, וכשפעל השם בן י"ב והחזיר המלכות למקומה עלה האויר דנצח למעלה מרקיע והעלה עמו יחד גם את אליהו שהיה דבוק בו, ואחר שכבר היה ברקיע דנצח פגש שם האויר של ת"ת וכו' עד שעלה עם האויר למעלה מרקיע דת"ת דעשיה, וכן עד"ו העלה אותו האויר דכל מדרגה למדרגה העליונה ממנה עד סיום מדרגות דעשיה, ומשם למלכות דיצירה, ומשם לכל המדרגות דיצירה ודבריאה עד שעלה השמים, שהוא ז"א דאצילות, וז"ש, והיינו דקאמר עובדיה לאליהו ורוח ה' ישאך, כי רוח ה', שה"ס בינה ותו"מ דעליון המכונים רוח או אויר, שנפלו למקום מדרגת התחתון, הרוח הזה, ממש נשא אותו ממדרגה למדרגה, דרך כל פרטי המדרגות מתחתית עשיה עד האצילות, כמו שנתבאר.

וזה אמרו, (באות קכ"ח) ואינון כמנן דקיימין באוירא אתמנזון לד' סטרי עלמא, לסטר מזרח וכו', כי יש ממונים בכל אויר ואויר שבד' רוחות העולם, דהיינו בחו"ג תו"מ, שבידם המפתחות לעורר את השם בן י"ב לפעול, ולהוריד המלכות מבינה למקומה, והזוהר אינו חושב את ד' רוחות על הסדר, אלא מערבב הסדר, מטעם שדרכו להעלים הדברים, כנודע, אמנם הסדר של ד' אוירים, הוא ממש למעלה, שהם מערב, מזרח, צפון, ודרום, שהם, מלכות, ות"ת הכולל נה"י, וגבורה, וחסד, גם אין הפירוש, שהממונים מעלים התפלה מאויר לאויר ואח"כ מרקיע לרקיע, כמו שמסודר לכאורה בהזוהר, אלא האוירים מעלים התפלה לרקיעים, כל אויר לרקיע שלו, וז"ש, וההוא כמנא, דמפתחין דאוירא בידיה, וכו', פלקין ביה עד רקיעא, ואתמפר בירא דמננא אחרא, באפן, שתחילה עולה התפלה אל האויר של המלכות דעשיה, דהיינו לבינה ותו"מ שנפלו ממלכות דעשיה לעולם הזה, שהיא כמו בחינת התפלה בעצמה כנ"ל, ולהיות האויר הזה בבחינה שוה עם התפלה, ע"כ נתדבקו זה בזה כמדרגה אחת, ואז הממונה זבוליא"ל אשר שם, מעורר השם בן י"ב, שמוריד המלכות מבינה דעשיה למקומה, שאז חוזר האויר למדרגתו ועולה למעלה מרקיע דעשיה, וכיון שהאויר כבר נשתוה למדרגת התפלה הוא לוקח עמו גם התפלה למעלה מרקיע דמלכות דעשיה, כמו שבארנו לעיל אצל אליהו, וכיון שהתפלה כבר באה לרקיע דעשיה, הרי פוגשת שם האויר דיסוד דעשיה שנפל שם, כנ"ל באליהו, גם פוגשת שם בממונה השולט באויר של (דטרי דף ר"א ע"ב)

קלב) לסטר דרום, אית ממנא אחרא דשלטא באוירא לההוא סטר, וכמה ממנן אחרנין וסרכין עמיה. פסגני"ה שמייה, וליה אתמסראן מפתחון דאוירא לההוא סטר. וכל אינון מארי דעקו, דצלאן צלותא למאריהון מגו עקתא, מגו תבירו דלבא, אי ההיא מלה כדקא יאות, סלקא לאוירא, בההוא סטרא, ונטיל לה האי ממנא, ונשיק ד לה כד ה נשיק לה, פתח ואמר, קב"ה יחוס ו עלך, ו בגינך יתמלי רחמין.

קלג) סלקין עמה כל אינון ממנן קדישין, וכל אינון סרכין דההוא סטרא. ופרחין אתוון דשמא קדישא, דאינון ד' אתוון, ה דמתעטרין ושלטין בההוא סטרא ו דאוירא, וסלקין בההוא סטרא דאוירא, עד רקיעא, עד ההוא ממנא דרקיעא דשליט בההוא סטרא.

קלד) לסטר צפון, אית ממנא אחרא, ועמיה כמה סרכין ממנן דשלטין באוירא, וההוא ממנא ו פתחי"ה שמייה, והאי אתמנא באוירא לההוא סטרא, וכל אינון דמצלאן צלותין על בעלי דבבו דעקין לון, וכד ו מלה דההיא צלותא סלקא לאוירא בההוא סטרא, אי זכאה ה הוא, נטיל לה האי ממנא, ונשיק לה. קלה) כדין אתער רוחא חדא דנפקא ו מגו תהומא בסטרא דצפון, וההוא רוחא קארי בכל אינון אוירין, ונטלי כלהו ההיא מלה, וסלקין לה עד רקיעא ונשקין לה. פתחי ואמרי, ה מרך ירמי שנאך לקמך.

הלופי גרסאות

ב וביה אתאחדן ; מוסיף וביה מתאחדן וליה. ג ל"ג בההוא סטרא. ד מוסיף לה בגין דסלקא בההוא סטרא. ה נפיק. ו לקבלך. ז ועלך. ח מתעטרין. ט באוירא. י ל"ג דרקיעא. כ מוסיף י"ד ; יה פתחיה. ל מוסיף מלה סלקא. מ היא. נ מוסיף מגו ההוא.

דרך אמת מ] אדונך ישליך שונאך לפניך.

עליית התפלה

הסולם

מאמר

הקדוש, אהיה, של השם בן י"ב, שהם ד' אותיות אהיה לכל צד כנ"ל, המתעטרין ושולטים בצד ההוא של האויר, ועולים בצד ההוא של האויר, עד הרקיע של הדרום, שהוא חסד דהיינו רקיע השמי, כמ"ש לעיל בארוכה, עד ממונה ההוא של הרקיע השולט בצד ההוא, דרום. כי ברקיע דדרום כבר יש שם ממונה אחר, ששמו ענפיאל (כמ"ש באות קמז). קלד) לסטר צפון אית וכי' ; לצד צפון שהוא גבורה יש ממונה אחר השולט באויר, ועמו כמה שרים ממונים השולטים באויר וממונה ההוא שמו פתחיה. והוא נתמנה באויר לצד ההוא. וכל אלו שמתפללים תפלות על שונאים שמצירים להם, וכשהדבור של תפלה היא עולה לאויר בצד ההוא, אם הוא צדיק, מקבל אותו ממונה ההוא ונושקו.

קלה) כדין אתער רוחא וכי' ; אז נתעורר

העלוה עד למלכות דאצילות. בסוה"כ רוח ה' ישאך. וחכור הדברים עד סיום המאמר, כי לא אכפול אותם עוד.

קלב) לסטר דרום אית וכי' ; לצד דרום, שהוא חסד, יש ממונה אחר השולט באויר בצד ההוא, וכמה ממונים ושרים אחרים עמו. ושמו פסגני"ה. לו נמסרו מפתחות האויר שלצד ההוא, וכל אלו שיש להם צרות, המתפללים תפלה לאדונם מתוך צרתם, מתוך שבירת הלב, אם הדבור ההוא הוא כראוי, הוא עולה לאויר בצד ההוא, ומקבל אותו הממונה ההוא ונושק אותו, כשנושק אותו, פתח ואמר, הקב"ה ירחם עליך ויתמלא רחמים בשבילך.

קלג) סלקין עמה כל וכי' ; עולים עמו, כל אלו ממונים הקדושים וכל אלו השרים שבצד ההוא, פורחות האותיות של השם (דפו"י דף ר"א ע"ב)

קלו) ואזלא וסלקא ובקעא ם אוירין עד דסלקין עמה לגבי רקיעא קדמאה, סלקא צלותא, ומטאת לגבי חד ממנא, דאתמנא לסטר ם מערב, ותמן קיימין תשעה פתחין, ובהו קיימין כמה סרכין, וכמה ממנן, ועלייהו ממנא חד די שמה זבוליא״ל.

חלופי גרסאות

ם רקיעין ; מוסיף רקיעין ואוירין. ע מורה.

עליית התפלה

הסולם

מאמר

הוא כלולה ביסוד דמלכות (כנ"ל בהקס"ז דף מ"ז ד"ה ג). וע"כ יש ליסוד ומלכות רק פתח אחד, והם ט' פתחים. אמנם יש לשאול מה השינוי שבכאן, שבכל הרוחות יש ממונה מיוחד על האויר וממונה מיוחד על הרקיע, כגון במזרח, יש ממונה על האויר דמזרח ששמו גזרדיא, (כמ"ש באות קכ"ח) וממונה מיוחד מיוחד ברקיע דמזרח, שהוא ת"ת רקיע הרביעי, ששמו שמיאל. (כמ"ש להלן באות קמ"ה). וכן בדרום יש ממונה על האויר ששמו פסגניה, (כמ"ש באות קל"ב), וממונה מיוחד על הרקיע ששמו ענפיאל (כמ"ש באות קמ"ז). וכן בצפון יש ממונה על האויר ששמו פתחיה (כמ"ש באות קל"ד). וממונה מיוחד על הרקיע ששמו גזרדיאל (כמ"ש באות קמ"ו) וכאן במלכות אין יותר מממונה אחד על האויר ועל הרקיע יחד, ששמו זבוליא״ל.

והענין הוא, כי נתבאר שמחמת עליית המלכות לבינה, יצאו בינה ותו"מ מכל המדרגות ונפלו למדרגה שמתחתיה וירדו לקומת אויר. ולא כל הבינה נפלה רק מחציתה, דהיינו ז"ת שלה, באפן, שכתר חכמה וחצי בינה נשארו בהמדרגה, וחצי בינה, ותו"מ נפלו מנה ונעשו לבחינת אויר. ולפיכך נתמנו ב' ממונים, אחד במחצית המדרגה העליונה שנשארה במדרגה למעלה מרקיע, וממונה אחד במחצית המדרגה התחתונה שיצאה מן המדרגה ונעשה לאויר. מה שאין כן מדרגת המלכות, שממנה נפלו כל ט' ספירות תחתונות שלה למדרגה שמתחתיה, בעת עליית המלכות לבינה, ולא נשאר במדרגתה כי אם הכתר שלה, שנשאר בבחינת נקודה תחת יסוד. וגם נקודה זו שנשארה, נחשב יותר על בחינת יסוד, מעל בחינת מלכות. וע"כ אין בה אלא בחינת אויר בלבד, והיא כולה אויר, חוץ מהכתר שלה. ולפיכך אין בה אלא ממונה אחד על שניהם.

ודא

נתעורר רוח אחד היוצא מתוך התהום שבצד צפון, ורוח ההוא קורא לכל אלו אוירים, ולוקחים כולם את הדבור ההוא, ומעלים אותו עד הרקיע דצפון, שהוא רקיע החמשי, ונושקים אותו, ופותחים ואומרים, אדונך יפיל שונאך לפניך.

פירוש, אחר שהממונה על האויר קבל התפלה ונשקה, דהיינו שנתדבקה במדרגת האויר והממונה, או נתעורר האויר מתוך התהום שבצד צפון, כלומר, הסיום שעשתה המלכות במקום בינה, נקרא תהום מלשון תהו, שע"י השם בן י"ב ירדה המלכות מבינה דגבורה דעשיה למקומה כנ"ל, ואז נתעורר האויר שנפל בבחינת דינין דתהום הזה, לעלות לרקיע דגבורה, וכל המדרגות שהיו דבוקים עמו בעת הנפילה העלה עמו לרקיע דגבורה מחמת ההשתוות, כנ"ל באורך. וז"ש והחוא רוחא קארי בכל אינון אוירין, דהיינו בכל המדרגות שהיו דבוקים באויר הזה, והיה להם קומת אויר. ונטלי כלהו ההיא מלה וסלקין לה עד רקיעא, שכל המדרגות נתדבקו באויר דצפון העולה לרקיע דצפון, ולקחו עמהם גם התפלה שהיתה דבוקה עמהם, והעולה לרקיע. דהיינו לרקיע החמשי.

קלו) ואזלא וסלקא ובקעא וכו': ומכאן מתחיל סדר עליית התפלה. (כמ"ש לעיל באות ק"ל). והולכת התפלה ועולית ובוקעת אוירין, היינו האויר שנפל ממלכות דעשיה לבחינת עוה"ז, עד שעולים עמה לרקיע הראשון, שהוא רקיע דמלכות דעשיה, עולית התפלה ומגעת לממונה אחד שנתמנה לצד מערב, שהוא המלכות, ושם נמצאים תשעה פתחים, ובהם עומדים כמה שרים וכמה ממונים, ועליהם ממונה אחד ששמו זבוליא״ל. פירוש, ט' פתחים הם בעשר ספירות של המלכות, ואינם עשרה פתחים. מטעם שהמלכות דמלכות מצד היותה מדת הדין (דפוי' דף ר"א ע"ב)

קלו) ודא איהו דבעי לשמשא בהאי רקיעא ביממא, ולא אתיהיב ליה רשו, עד דסליק נהורא דסיהרא, וכדין אפיק כל אינון חילין, וכל אינון ממנן. וכד נהיר יממא, עאלין כלהו בפתחא חדא, דאינון ט' פתחין, דאיהו פתחא עלאה על כלהו. וכד צלותא סלקא, * עאלת בההוא פתחא, וכלהו סרכין, וכלהו ממנן, נפקין מההוא פתחא. ועליהון זבוליא"ל, ההוא רב ממנא, ונפקי כלהו ונשקי לה, ומטאן עמה עד רקיעא תניינא.

קלח) פ וכד סלקא צלותא עד ההוא רקיעא, ז אתפתחו תריסר תרעין דההוא רקיעא. ובההוא תרעא דתריסר, קאים ממנא חד, דשמיה ענ"אל, והאי ממנא על כמה חיילין, על כמה משריין. וכד צלותא סלקא, קאים האי ממנא וכריז על כל אינון פתחין ואמר, ט פתחו שערים וגו', וכלהו תרעין פתחין, ועאלת צלותא בכל אינון פתחין.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ז (ישעיה כו) יתרו לג צ"י.

פ ל"ג וכד ; ברקיע תניינא סלקא ; רקיעא תניינא. צ ואתפתחו.

מאמר

הסולם

עליית התפלה

שולטים כל הט"ס תחתוניות של המלכות, ונמשכים מהם צבאות וממונים המושלים מבח השמאל.

ו"ש וכד נהיר יממא, והמלכות יורדת מבינה למקומה, אע"פ ש"ס תחתוניות הם בלי פגם, כי כבר ירדה המלכות מן הרקיע שצמצם אותם לבחינת אויר, עכ"ז אין להם שליטה במקומם אלא שצריכים לעלות מרקיע ולמעלה, לפתח העליון שבכולם שהוא הכתר. ששם הם נכללים בימין בחסדים. ועמהם הולכת ועולית גם התפלה, מתמת ההשתוות שהשיגה עמהם בהיותם למטה מרקיע, (כנ"ל בביאור באות קל"א ע"ש). וכיון שהתפלה עלתה למעלה מרקיע דמלכות, היא פוגשת שם את האויר של הרקיע השני, שנפל שם, שאח"כ אחר ירידת המלכות מבינה דיסוד דעשיה למקומה, מתנשא האויר ועולה לרקיע היסוד, ולוקח עמו יחד, כל הצבאות והממונים והתפלה שהיו דבוקים בו בשעת הופילה, ומעלה אותם לרקיע היסוד. וז"ש ונשקי כלהו ונשקי לה ומטאן עמה עד רקיעא תניינא. שהוא רקיע של היסוד דעשיה.

קלח) וכד סלקא צלותא וכו' : וכשהתפלה עולה אל רקיע ההוא, יסוד, נפתחו י"ב שערים של רקיע ההוא, ובשער הי"ב עומד ממונה אחד ששמו ענאל, הוא ממונה על כמה צבאות ועל כמה מחנות. וכשהתפלה עולה, עומד ממונה הזה ומכריז על

קלו) ודא איהו דבעי וכו' : וזה רוצה לשמש ברקיע הזה ביום, ולא ניתנה לו רשות עד שעולה האור של הלבנה, דהיינו בלילה. ואז הוא מוציא כל אלו הצבאות וכל אלו הממונים. וכשהאיר היום עולים כולם בפתח אחד מאלו ט' פתחים, שהוא פתח העליון על כולם, דהיינו בנקודת כתר שנשארה במדרגה, שמתחתיה עומד הרקיע, כנ"ל בדבור הסמוך. וכשהתפלה עולה היא נכנסת בפתח ההוא, העליון על כולם, וכל השרים וכל הממונים יוצאים מפתח ההוא, ועליהם זבוליא"ל ההוא ממונה העליון, כלומר שאין שם ממונה אחר אלא אותו זבוליא"ל הממונה באויר, הוא ממונה ג"כ בפתח העליון, שהוא למעלה מרקיע המלכות דעשיה. ויוצאים כולם ונושקים אותה, ומגיעים עמה עד רקיע השני, שהוא יסוד דעשיה.

פירוש המלכות היא בחינת קו שמאל, דהיינו חכמה בלי חסדים, וע"כ בשעה שהיא מושלת אין אור אלא חשוך, כי החכמה אינה מאירה בלי חסדים. וזו"ה, ותקם בעוד לילה. שזמן קימתה, דהיינו שליטתה, הוא בלילה. וז"ש, ודא איהו דבעי לשמשא בהאי רקיע ביממא ולא אתיהיב ליה רשו, כי בשעה שהמלכות שולטת היא לילה ולא יום, מטעם הנ"ל, עד דסליק נהורא דסיהרא, דהיינו עד הלילה. וכדין אפיק כל אינון חילין וכל אינון ממנן, כי בלילה (דפו"י דף ר"א ע"ב *) דף ר"ב ע"א)

קלט) כדון, אתער חד ממנא ק סבא דיומין, דקאים לסטר דרום, דשמיה עזריאל ר סבא, ולזמנין אתקרי מחניאל, בגין דאתמנא על שתין רבוא משריין, וכלהו מארי דגדפין, מארי דמשריין, ט מליין עיינין. ולגבייהו קיימין אינון משריין מאריהון דאודנין. ואקרון אודנין, בגין דאינון צייתין, כל אינון דמצלאן צלותהון בלחישו, ברעותא דלבא, דלא אשתמע ההוא צלותא לאחרא. האי צלותא סלקא, וצייתין לה כל אינון דאקרון מארי דאודנין.

קמ) ואי ההיא צלותא אשתמע לאודנין דבר נש, לית מאן דציית לה לעילא, ט ולא צייתין לה אחרנין, בר מאן דשמע בקדמיתא, בג"כ בעי לאסתמרא דלא ישמעון לההיא צלותא בני נשא. ותו, דמלה דצלותא אתאחדא בעלמא עלאה, ומלה דעלמא עלאה, לא אצטריך למשמע.

חלופי גרסאות

ק ל"ג סבא דיומין ; סרכא דיומין. ר ל"ג סבא. ט ולית מאן דצייתין. דרך אמת נ] סלא ניצוצין אורות שמתנוצץ מטנו.

עליית התפלה	הסולם	מאמר
<p>ואלף, ה"ס הארת חכמה, המכונה אלף, שכל אחת כלולה ממנה. וע"כ הם ששים רבוא. ובחינת ג"ר דתבונה נקראים אזנים, שבהם מאירים חסדים ולא חכמה. ור"ק דתבונה מכונים עינים, שבהם מאירה החכמה. וע"כ הוא מושך מבינה ב' בחינות אלו. ח"ש, מארי דמשריין וכו' מליין עיינין, ולגבייהו וכו' משריין מאריהון דאודנין. ונדוע שבאזנים נתתקנה דרגא עקימא למשמע טב וביש. כנ"ל (בספרא דצניעותא תקון ז' דד"ת גלגלתא דז"א) ודרגא עקימא פירושו אלכסון דהיינו שמלכות ובינה שה"ס ב' רוחות מערב וצפון נכללו זה בזה ונעשו אלכסון (כמ"ש לעיל פרשת לך דף ח' ד"ה ומכח ע"ש). שה"ס עירוב ומתוק דמדת הדין במדת הרחמים, וע"כ שומעים טוב למי שזוכה, דהיינו שמקבלים תפלתו במדת הרחמים שבאלכסון, ושומעים רע למי שלא זכה, שמקבלים תפלתו במדת הדין. וז"ש, ואקרון אודנין, בגין דאינון צייתין כל אינון דמצלאן צלותהון וכו' כמו שמפרש זהוה"ק (ע"י באות ק"מ).</p>		<p>על כל אלו הפתחים, ואומר, פתחו שערים וגו', וכל השערים נפתחים. והתפלה נכנסת בכל אלו השערים. פירוש. שבת"ת יש י"ב גבולי אלכסון, שה"ס חו"ג תו"מ שבכל אחד מהם ג' קוים חג"ת, שהם י"ב, ונקראים גבולי אלכסון, מטעם הנתבאר לעיל (פרשת לך דף ח' ד"ה וזה, ע"ש), וכל מה שיש בת"ת יש גם ביסוד, והם נקראים ביסוד י"ב שערים. ח"ש, ועאלת צלותא בכל אינון פתחין.</p> <p>קלט) כדון אתער חד וכו': אז נתעורר ממונה אחד זקן בימים, העומד לצד דרום, ששמו עזריאל סבא, ולפעמים נקרא מחניאל, משום שנתמנה על ששים רבוא מחנות, וכולם בעלי כנפים, בעלי מחנות המלאים עינים, ואצ"ל עומדים אלו המחנות שהם בעלי אזנים, ונקראים אזנים, משום שהם מקשיבים לכל אלו שמתפללים תפלתם בחשאי, ברצון הלב, שלא נשמע התפלה לאחר, תפלה זו עולה ומקשיבים לה כל אלו הנקראים בעלי אזנים, פירוש. כי יש גילוי מיוחד בספירת היסוד מחסד העליון הנקרא, חסד דמתגליא אפומא דאמה, והוא נמשך מקו ימין שבבינה, וע"כ נקרא הממונה על חסד הזה בשם עזריאל סבא, כי חכמה ובינה נקראים זקנים, והוא ממונה על ששים רבוא מחנות, דהיינו שש מאות אלף, כי שש מאות נמשכים לו מחג"ת מה"י דבינה, שספירותיה בסוד מאות, (דפ"י דף ר"ב ע"א)</p>
כנוונא		(דפ"י דף ר"ב ע"א)

קמא) כגוונא דא, מאן דקרי בספרא דאורייתא, חד קרי, וחד לשתוק, ואי תרי ה קראן באורייתא, גרעי מהימנותא דלעילא, בגין דחד קלא ודיבור כלא חד א כדין תרין קלין ותרין דבורין, איהו גריעותא ב דמהימנותא. אלא דיהא קלא ודבור חד כמה דאצטריך, בגין דיהא ההוא קלא וההוא דבור ג חד. קמב) וההוא ממנא, ד שמיה עזריאל סבא. כד ההיא צלותא סלקא בלחישו, כל אינון שתין רבוא משריין, וכל אינון מארי דעינין, וכל ה אינון

חלופי גרסאות

ת קרו. א ל"ג כדין ; כד. ב מוסיף כדין דמהימנותא. ג לחוד. ד ל"ג שמיה ה מוסיף אינון דצייתין.

עליית התפלה

והתפלה מתקבלת. דהיינו שמקבלת השפע מז"א. ולפיכך אסור לעורר קול של אדם בתפלה, כדי שישרה בה קול העליון. שהוא ז"א. וז"ש ותו, דמלה דצלותא אתאחדא בעלמא עלאה שהוא ז"א. שהדבור עולה למלכות ומתאחד עם ז"א ע"י המלכות ומקבל קול ממותק לגמרי מן ז"א. ואז ראויה התפלה לקבלת השפע וז"ש ומלה דעלמא עלאה לא אצטריך למשמע. על ידי קול של אדם. כמבואר.

וכעין זה הקורא בתורה, צריך להיות מרכבה לז"א שנקרא תורה, והקול של הקורא הוא במקום הקול של ז"א, וע"כ אסור להשמע קול אחר עמו. שהוא קול אדם המעורב במדת הדין. וז"ש ואי תרין קראן באורייתא גרעי מהימנותא דלעילא, כי קול האדם פוגם את קול הקורא בתורה, והמלכות של מעלה אינה ראויה לקבל שפע מז"א. וז"ש, בגין דיהא ההוא קלא וההוא דבור חד. שגורם למעלה שהקול שנקרא ז"א, והדבור שנקרא מלכות, מזדווגים בזווג אחד. ואם מתחבר עמו קול ודבור של אדם פוגם זווג הזה כמבואר.

קמב) וההוא ממנא שמיה וכו' : וממונה ההוא, שמו עזריאל סבא, וכשהתפלה עולה בחשאי, כל אלו ששים רבוא מחנות וכל אלו בעלי העינים וכל אלו בעלי אזנים, כולם יוצאים ונושקים מלה ההיא של התפלה העולה. ז"ש, עיני ה' אל צדיקים ואזינו אל שועתם. עיני ה' אל צדיקים, אלו הם בעלי העינים שלמטה. דהיינו המלאכים הנ"ל שבקיע היסוד דעשייה. משום שיש בעלי עינים למעלה בבחינת ג"ד, כי עינים הוא חכמה, אבל אלו העינים הן עיני היסוד. וע"כ כתוב עיני ה' אל

הסולם

מאמר

קמא) כגוונא דא מאן וכו' : כעין זה, מי שקורא בספר התורה, אחד קורא, והאחר שותק. ואם שנים קוראים בתורה, גורעים האמונה שלמעלה, משום דקול ודבור אחד הכל אחד, אבל שני קולות ושני דבורים הוא גרעון ופגם באמונה. שהיא המלכות, אלא שיהיה קול ודבור אחד כמו שצריך, כדי שיהיה קול ההוא. ז"א שנקרא קול, ודבור ההוא, המלכות הנקראת דבור, יהיו אחד.

פירוש. שאומר כ' טעמים על מה שהתפלה צריכה להיות בדבור בלי קול, שלא ישמע לאזן אדם. א) כי המלכות, שממנה נמשכים בני האדם, הוא מתוקנת מב' נקודות, שהם ממלכות דמדת הדין, שאינה ראויה לקבל אור, וממלכות המתוקנת בבניה, שהיא מדת הרחמים ואז ראויה לקבל האור. וגם האדם מעורב מב' נקודות אלו, ואם זכה אז המדת הדין בגניו ומדת הרחמים בגלוי, והוא ראוי לקבל אור העליון. ואם לא זכי נתגלה בו מדת הדין, וכל האורות פורחים ממנו. (כנ"ל בהקס"ז צ"ט אות קכ"ג). וע"כ נתקן און העליון בדרגא עקימא, לקבל תפלת אדם צדיק, שזכה שמדת הדין שלו הוא בגניו, (כנ"ל אות קל"ט) כדי שהאון המקשיב לא יעורר מדת הדין הגנוו בדבורי התפלה. ולפיכך אם אדם אחר שומע התפלה מטרם שתעלה למעלה, הרי אדם ההוא מעורר מדת הדין הגנוו בדבור התפלה. ואז כבר אינה יכולה להשמע למעלה. כי אינה ראויה לקבלת שפע. וז"ש ואי ההיא צלותא אשתמע לאודנין דבר נש, לית מאן דציית לה לעילא.

טעם ב' הוא, כי דבור התפלה היא בחינת מלכות והמתפלל צריך להיות מרכבה לבחינת מלכות, וע"כ התפלה צריכה לעלות ולהכלל במלכות העליונה הנקראת דבור, ואז המלכות מתייחדת עם ז"א הנקרא קול.

(דפו"י דף ר"ב ע"א)

מארי דאודנין, כלהו נפקי ונשקי לההיא מלה דצלותא ו דסלקא. הה"ד, מ עיני יי אל צדיקים ואזניו אל שועתם. עיני יי אל צדיקים, אלין מארי דעינין ז דלתתא, בגין ן דאית מארי דעינין לעילא. ואזניו אל שועתם, אלין מאריהון דאודנין.

קמג) רקיעא תליתאה, ההיא צלותא סלקא ומטי לההוא רקיעא, ותמן ההוא ממנא ן דאקרי גדר"ה, ועמיה כמה סרכין וכמה ממנן. ואיהו משמש ג' זמנין. ביומא, לקבל חד שרביטא דזיהרא כ דנפיק, סליק ונחית ולא קיימא ז באתר חד, והאי איהו שרביטא דנטיל ן ג' זמנין ואתגניזו. וכד צלותא סלקא, נחית ההוא שרביטא, וסגיד קמי ההוא צלותא, ואקרי האי רקיעא, רקיעא דשרביטא.

קמד) וכד סלקא ההיא צלותא, ההוא ממנא ז בתר דסגיד, ן בטש, בההוא שרביטא בטינרא תקיפא דזהיר, דאיהו קאים באמצעיתא דההוא רקיעא, ן ונפקו מגו ההוא טינרא, תלת מאה ושבעין וחמש חיילין דאינון גניזין תמן מן יומא דאורייתא נחתת לארעא, בגין דאתקפו ן לסרבא ז דלא תחות לארעא, ואנויף בהו קודשא בריך הוא, ועאלו גו ההוא טינרא. ולא נפקין בר ההוא זמנא דצלותא סלקא, פתחי ואמרי ן יי אדונינו מה אדיר שמך וגו'. דא היא צלותא, דסלקא על כל אינון רקיעין. כדין סגדין לגבה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח (תהלים לד) ויצא קמב צ"ב ט (תהלים ח) ו סלקא ז לתתא. ח דלית. ט ל"ג דאקרי. י בכל שמות ו צ"ע. יומא. כ מוסיף דנפיק ואתגניזו. ל בדבור. מ ל"ג ג זמנין ואתגניזו. נ בטש בההוא שרביטא בתר דסגיד. ן ל"ג בטש. ע דנפיק. ן לחברא; לסרכא. צ כלא.

עליית התפלה

הסולם

מאמר

ד"ה וגי ע"ש) וככלות הנסיעה תיכף נגזות. וכשהתפלה עולה, שהיא בחינת קו האמצעי הנושאת מסך דחירק. (כנ"ל אות ק"ל בסולם ע"ש) יורד השרביט, שהוא הארת השמאל, ומשתחוה לפני התפלה הזו. דהיינו שמרכין ראשו, שפירושו שמעלים הג"ר שלו הנקי ראשו. כי קו האמצעי ממעט את השמאל מג"ר ע"י מסך דחירק. (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) ורקיע הזה השלישי, שהוא נצח והוד דעשיה, נקרא רקיע השרביט. על שם השרביט הפועל בו.

אל צדיקים, כי היסוד נקרא צדיק. ואזניו אל שועתם, אלו הם בעלי האזנים. קמג) רקיעא תליתאה וכו': רקיע השלישי, שהוא נצח והוד דעשיה, תפלה היא עולה ומגיע לרקיע ההוא. ושם יש ממונה ההוא שנקרא גדר"ה, ועמו כמה שרים וכמה ממונים. והוא משמש ג' פעמים ביום, דהיינו בשעת נסיעת ג' קוין למעלה באצילות, כנגד שרביט אחד של אור היוצא, עולה ויורד ואינו עומד על מקום אחד. דהיינו שכונתו להמשיך הארת החכמה שבשמאל, המכונה שרביט של אור. כי המלה מורכבת מן שתיים, דהיינו, שר ב"ט, אשר שר הוא ראייה, מלשון ישר על אנשים (איוב ל"ג) וכן ב"ט היא ראייה מלשון הבטח. והארת החכמה נק' ראייה. וזהו השרביט הנוסע ג' פעמים ונגנו. כי אין החכמה נגלית רק בשעת נסיעת ג' קוין בג' דוכתי, חולם, שורק, חירק. (כנ"ל בשלח ל"ט (דטריי דף ר"ב ע"א)

קמד) וכד סלקא ההיא וכו': וכשתפלה היא עולה, אותו הממונה, אחר שהשתחוה אל התפלה, מאותו הסעם האמור בהשרביט, הכה עם שרביט ההוא בסלע חזק המאיר, שהוא עומד באמצע הרקיע ההוא, ויוצאים מתוך הסלע שר"ה חילות, שהיו גנוחים שם מיום שירדה התורה לארץ, משום שהתעקשו למאן

קמה) מכאן ולהלאה, צלותא מתעטרא בעטריין עלאינו, וסלקא לגו ריקעא רביעאה, וכדין שמשא נפיק בדרגוי, ושמש׳אל רב ממנא פ נפיק, ותלת מאה ושתין וחמש משריין סלקין ר עמיה, לגו ההוא ריקעא, ואקרון ימות החמה, וכלהו מעטרן לההיא צלותא, בעטריין דבוסמין דגנתא דעדן.
קמו) ותמן אתעכבת צלותא, עד דכלהו משריין סלקין עמה לגו ההוא ריקעא חמישאה, ותמן איהו ממנא חד גדרי׳אל שמיה, והוא מארי קרבין דשאר עמין. וכד צלותא סלקא, כדין אודעזע הוא, וכל משריין דיליה, ואתבר (* חילייהו, ונפקי וסגדי, ו ומעטרין לההיא צלותא.

חלופי גרסאות

ק נפקו עמיה תלת ר עמה. ו נפקי. ו ומתעטריין ; מעטריין.

מאמר	הסולם	עליית התפלה
<p>למאן ולענכב שלא תרד התורה לארץ, וגער בהם הקב"ה, ונכנסו תוך סלע ההוא. ואינם יוצאים משם חוץ מבאותו הזמן שהתפלה עולה למעלה. או פותחים ואומרים ה' אדוננו מה אדיר שמך וגו'. זו היא התפלה, שנקראת אדיר, משום שהיא עולה על כל אלו הרקיעים. אז, הם משתחווים לה.</p>	<p>פירוש. אלו המלאכים, שקטרגו על התורה, שה"ס קו אמצעי, שלא תמשך לארץ, שה"ס המלכות, ולעולמות ב"ע, היו נמשכים מקו השמאל. ורצו שבמלכות ובב"ע תהיה השליטה לשמאל, ולא לקו אמצעי שנקרא תורה, שהוא ממצע הג"ר מהארת השמאל. וי"ש, דאתתקפו לפרבא דלא תחות לארעא, דהיינו למלכות שנקרא ארץ, הכוללת כל ב"ע, אבל, ואנוזיף כהו הקב"ה, שהקב"ה שה"ס קו אמצעי גער בהם והכריחם לקבל את הארת קו האמצעי, ולהתעלם. ואז ועאלו גו ההוא פנרא, דהיינו שנתעלמו בתוך סלע ההוא. שה"ס כח הדין שבקו האמצעי, וי"ש בפנרא תקיפא דזחיר, דאיהו קאים באמצעיתא דההוא ריקעא כח הדין נקרא פנרא תקיפא, שהוא עומד באמצע הרקיע. היינו קו האמצעי.</p>	<p>לשליטתו. וי"ש, כמש בההוא שרביטא כטינרא תקיפא וכו' ונפקי מגו ההוא פנרא שע"ה חיילין, שאז הם מתעוררים ומקבלים הארת השמאל, מן השרביט, וי"ש, פתחי ואמרי ה' אדוננו מה אדיר וכו', שהתפלה העולה על הרקיעים היא אדירה. משום שכוללת בתוכה המסך דחירק דקו אמצעי, הממעט בכח את קו השמאל, מג"ר. (כנ"ל באות קל"א בהסולם) וע"כ, כדין פגדין לגבה, דהיינו שמרכינים ראשם, שה"ס שאינם ממשכיכם מן הג"ר דהארת החכמה, אלא מהו"ק בלבד. ונקראים שע"ה חילות, שהסו"ה ואל קין ומנחתו לא שע"ה. כי מנחתו היתה מבחינת שע"ה חילות הללו, שגער בהם הקב"ה ונעלמו בסלע, ונפלו פניהם. וע"כ גם קין נפלו פניו.</p>
<p>וי"ש, ולא נפקין בר ההוא זמנא דצלותא סלקא. כי אין התפלה עולה אלא בהתעוררות קו השמאל, שהיא בינה ותו"מ שנפלו לתחתון וחזרו למעלה מרקיע ונעשו קו שמאל, שהם לוקחים עמהם גם התפלה שהיתה דבוקה בהם בעת נפילתם (כנ"ל באות קל"א בהסולם באורן) וע"כ מקבל הממונה אז את השרביט שהוא הארת השמאל. הרי שבעת עליית התפלה יוצא הארת השמאל (פריי דף ר"ב ע"א * דף ר"ב ע"ב)</p>	<p>קמה) מכאן ולהלאה מתעטרת התפלה בעטרות עליונות ועולה לרקיע הרביעי, שהוא תפארת. ואז יוצא השמש שהוא ת"ת במדרגותיו, ושמש׳אל ממונה העליון יוצא, ושס"ה מחנות עולים עמו לתוך הרקיע ההוא, ונקראים, ימות החמה. משום שהם מדרגות נמשכות מן החמה, שהוא ת"ת. וכולם מעטרים את התפלה בעטרות בשמים של גן העדן. קמו) ותמן אתעכבת צלותא וכו': ושם מתעכבת התפלה, כדי להדבק באויר דגבורה בהמדרגות אשר שם, כי ברקיעים הקודמים, נה"י לא היתה צריכה להתעכב כל כך מפני שהם נכללים בת"ת (כנ"ל באות קל"א בסולם) עד שכל המחנות עולים עמה לרקיע החמישי, שהוא גבורה, ושם ממונה אחד ששמו גדריאל, והוא בעל מלחמות של שאר העמים, כי הגבורה</p>	

קמז) וסלקין עמה עד דמטו * לגבי רקיעא שתיתאה, וכדין נפקין כמה חיילין, וכמה משריין, ומקבלין לההוא צלותא, וסלקין בהדה, עד דמטו לשבעין תרעין, דתמן קאים חד ממנא, די שמייה ענפי"אל, רב ממנא. ואיהו מעטר לההיא צלותא, בשבעין עטרין.

קמח) וכיון דמתעטרא צלותא בכל הני עטרין, כדין מתחברן כל אינון חיילין דכלהו רקיעין, וסלקין לההיא צלותא דמתעטרא ב בכל ג עטרין, לגבי רקיעא שביעאה. וכדין עאלת צלותא, וסנדלפ"ן רב יקירא עלאה דכל מפתחן דמאריה בידיה, ד אעיל לההוא צלותא, לגו שבעה היכלין. ה קמט) שבעה היכלין אלין, אינון ו היכלין דמלכא, והאי צלותא כד מתעטרא בכל הני עטרין, כד עאלת, ז מחבר לון כחדא, לאתעטרא לעילא למהוי כלא חד כדקא יאות. ושמא דקב"ה, מתעטרא בכל ח עטרין, עילא ותתא, למהוי חד, וכדין ט ברכות לראש צדיק כתיב.

קנ) זכאה חולקיה דבר נש, דידע לסדרא צלותיה כדקא יאות. בהאי צלותא דמתעטרא ביה קב"ה, איהו מחכה עד דיסתיימון כל צלותהון דישראל, וכדין כלא איהו בשלימו כדקא יאות, עילא ותתא. עד הכא מלין . דצלותא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א לגו. ב ל"ג בכל עטרין. ג סטרין. ד יעול. ה בדפו"י (משלי יוד) ב"ב רה צ"ב. כהוב כאן ת"ח א"ר שמעון שבעה מדורין אינון וכי' וגי"ב אמרו המגיהים כבר נדפסו בפרשת בראשית דף מ' ע"א ע"ש; וכוהר זה נדפס בחלק ג' בראשית ב' מן אות נ"ה עד אות קמ"ו. ו ל"ג היכלין. ז מחברן. ח סטרין. ט ל"ג דצלותא.

עליית התפלה

הסולם

מאמר

בינה הכוללת ג"ר. ואז נכנסת התפלה שמה. וסנדלפון, שר היקר העליון, שכל מפתחות אדוניו בידו מכניס את התפלה לשבעה היכלות דיצירה. (וכבר נתבאר זה באות קל"א בהסולם ע"ש). (חסר כאן המדורים והיכלות, שכבר נדפסו בפרשת בראשית ב' בתהלתו). קמט) שבעה היכלין אלין וכי': ז היכלות אלו הם היכלות של המלך, דהיינו ז' היכלות דמלכות דאצילות ששם מדווג המלך שהוא ז"א. ותפלה היא, כשמתעטרת בכל אלו העטרות, כשעולה שמה, מחברת ז"א ומלכות ביחד, להתעטר למעלה, להיות הכל אחד כראוי, והשם של הקב"ה שהוא המלכות, יתעטר מכל הצדדים למעלה ולמטה להיות אחד עם ז"א. ואז, ברכות לראש צדיק, כתוב, שהיסוד שנקרא צדיק משפיע ברכות בהמלכות. קנ) זכאה חולקיה דבר נש וכי': אשריו חלקו של אדם שידוע לסדר תפלתו כראוי בתפלה זו שהיא כראוי. שמתעטר בה הקב"ה, הוא מחכה עד שיגמרו כל תפלות ישראל לעלות, ונכללות בתפלה השלמה, ואז הכל הוא

הגבורה ה"ס קו שמאל שהעמים נאחזים בו. וכשהתפלה עולה, שנושאת בתוכה המסך דקו אמצעי, הממעט את קו השמאל, מג"ר כנ"ל, אז נודעוץ הוא וכל המחנות שלו, ונשבר כהם, ויוצאים ומשתחווים, דהיינו שמרכינים ראשם, שהוא הג"ר שלהם, ומעטרים לתפלה ההיא. קמז) וסלקין עמה עד וכי': ועולים עמה עד שמגיעים לרקיע הששי, שהוא החסד, אז יוצאים כמה צבאות וכמה מחנות ומקבלים את התפלה ההיא עד שמגיעים לשבעים שערים, שהם חג"ת נהי"מ שכל אחת כלולה מעשר, כי החסד כולל כל ז"ס תחתונות. ששם עומד ממונה אחד ושמו ענפיאל ממונה העליון, והוא מעטר התפלה בשבעים עטרות. קמח) וכיון דמתעטרא צלותא וכי': וכיון שהתפלה מתעטרת בכל אלו העטרות, אז מתחברים כל אלו חיילים של כל הרקיעים שליוו את התפלה עד כאן, מרקיע לרקיע, ומעלים את התפלה לרקיע השביעי שהוא (דפו"י דף ר"ב ע"ב)

למנדע רזין עלאין, מכאן ולהלאה אית פקודי אורייתא, דאינון קיימין במלה, כמה דקיימין בעובדא.

קנא) ואינון שית פקודין, וקיימין אוף הכא בצלותא. חד, ליראה את השם הנכבד כ והנורא. תניינא, לאהבה אותו. תליתאה, לברכו. רביעאה, ליחדו. חמישאה, לברך כהנא ית עמא. שתיתאה, למסור נשמתיא ליה. ואלין שית פקודין דקיימין בצלותא, דמלה, בר אינון פקודין דקיימין בעובדא, כגוונא דציצית ותפלין.

קנב) ליראה את השם, פקודא דא קיימא באלין תושבחן דקאמר דוד מלכא, ובאינון קרבנין דאורייתא, דתמן בעי בר נש לדחלא מקמי מאריה, בגין דאינון שירין קיימין בההוא אתר דאקרי יראה. וכל אינון הללויה, דאינון רזא דיראה דקב"ה. ובעי בר נש לשואה רעותיה באינון שירין ביראה, ואוקמוה חברייא כ כל אינון רזין דשירין ותושבחן, וכל אינון רזין דהללויה.

קנג) כיון דמטי ב"נ לישתבת, ישוי רעותיה לברכא ליה לקב"ה, כגון יוצר אור, יוצר המאורות. לאהבה אותו, כד מטי לאהבת עולם, ואהבת את יי אלהיך, נ דדא איהו רזא דרחימו דקב"ה, והא ס אוקמוה. ליחדא ליה, שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, דהכא קיימא רזא דיחדא דקב"ה, ליחדא שמיה ברעותא דלכא כדקא חזי. ומתמן ולהלאה אדכרותא דיציאת מצרים, דאיהו פקודא לאדכרא יציאת מצרים דכתיב מ וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים. קנד) לברכא כהנא ית עמא, נ בגין לאכללא ישראל כחדא, בשעתא דנטלין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ (דברים כח) חלק ג' רמב. רסג. : ז (דברים ו) י דקיימן. כ מוסיף והנורא ההוא. ל ובמלה. ס וכל. נ דא. ס אוקימנא. ע מוסיף דא בגין. וארא לב צ"ש. ט (שם ה) בא לו צ"נ.

עליית התפלה

הסולם

מאמר

יראת הקב"ה, שהיא המלכות, וצריך האדם לשום רצונו בשירים אלו, ביראה. וכבר העמידו החברים כל אלו הסודות של שירות ותשבחות, וכל אלו הסודות של הללויה.

קנג) כיון דמטי ב"נ וכו': ב) כיון שהגיע האדם לישתבת, ישים רצונו לברך אל הקב"ה, כמו יוצר אור יוצר המאורות. ג) לאהבה אותו, היינו כשמגיע לאהבת עולם, ואל, ואהבת את ה' אלקיך. שזה סוד אהבת הקב"ה. ד) ליחד אותו, היינו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. שכאן נמצא סוד היחוד של הקב"ה, ליחד שמו ברצון הלב כראוי. ומשם ולהלאה, זכרון של יציאת מצרים, שהיא מצוה להזכיר יציאת מצרים, שכתוב, וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים.

קנד) לברכא כהנא ית וכו': ה) שיברך הכהן את העם, הוא, כדי לכלול ישראל יחד בשעה

הוא בשלמות כראוי למעלה ולמטה. עד כאן הם עניני התפלה לדעת סודות עליונים שבה. מכאן ולהלאה, יש מצות התורה התלויות בדבור, כמו שיש אחרות התלויות במעשה.

קנא) ואינון שית פקודין וכו': והם שש מצות, ונוהגים גם כאן בתפלה, א) ליראה את השם הנכבד והנורא. ב) לאהבה אותו. ג) לברכו. ד) ליחדו. ה) שיברך הכהן את העם. ו) למסור נשמתיא לו. ואלו שש מצות הנהגות בתפלה הן תלויות בדבור, חוץ מאלו המצות התלויות במעשה, כמו יציאת ותפלין.

קנב) ליראה את השם: ומפרש שש מצות הנ"ל, א) מצוה זו נוהגת באלו התשבחות שאמר דוד המלך, ובקרבנות שבתורה, ששם צריך האדם לירא מפני אדונו. משום ששירים ההם עומדים במקום ההוא שנקרא יראה. שהיא המלכות. וכל אלו הללויה שכתוב, הם סוד (דפו"י דף ר"ב ע"ב)

ברכאן לעילא, דהא בההיא שעתא נטלא ^פ כנסת ישראל ברכאן, ושעתא דרעותא הוא, למסור נפשיה לגביה, ולמיהב ליה ^צ נשמתא ברעותא דלבא, כד נפלין על אנפין, ואמרין ^ו אליך יי' נפשי אשא, דיכוין לביה ורעותיה לגביה, לממסר ליה ^ק נפשא ברעותא שלים. ואלין אינון שית פקודין דקיימין בצלותא, דסלקין לגבי שית מאה פקודין דאורייתא.

קנה) ואי תימא תליסר אחרנין יתיר. אינון קיימין לאמשכא תליסר מכילן דרחמי, דכלא כלילן בהו. ^ה שית פקודין אליו, דצלותא מתעטרא בהו.

קנו) זכאה חולקיה, מאן דישו לביה ורעותיה לדא, ולאשלמא ^ו לון בכל יומא. ^ט ובאלין תליין אחרנין סגיאין. אבל כד מטי בר נש לאתרין אליו, אצטרין ליה לכוונא לביה ורעותיה, לאשלמא ההוא פקודא דקיימא בההוא מלה. וכדין אכריזו עליה ואמרי, ^י ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכך אתפאר. אתא ^ת ר' אבא ונשקיה.

קנו) פתח ר' יצחק אבותריה ואמר, ^י ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו'. אמאי כניש לון. בגין לממסר לון שבת כמלקדמין, דהא בקדמיתא עד לא עבדו ^א בני ישראל ית עגלא, מסר לון ^ב את השבת. ודא איהו דלא נטרו אינון ערב רב. כיון דשמעו ביני ובין בני ישראל, אמרו ^ג ואנן מלה דא אתמנע מינו, מיד ^ד ויקהל העם על אהרן וגו', ואתמשכו סגיאין אבותריהו. לבתר דמיתו אינון

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (תהלים כה) לך פו צ"א. (ט) (ישעיה מט) לעיל אות קכא צ"ה. (ע) (שמות לה) לעיל אות א צ"א. (פ) (שמות לב) ויחי לה צ"א. ^פ ברכאן כנסת ישראל. ^צ נשמתיה. ^ק נפשיה. ^ר מוסיף בהני שית. ^ש מוסיף ובאלין אינון. ^ת ר' שמעון. ^א ל"ג בני. ^ב ל"ג את. ^ג ל"ג ואנו.

עליית התפלה

הסולם

מאמר

אותם בכל יום, ובאלו תלויים דברים אחרים רבים, אבל כשמגיע האדם למקומות אלו הנ"ל, צריך לכוין לבו ורצונו להשלים מצוה ההיא התלויה במלה ההיא, ואז מכריזים עליו ואומרים, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכך אתפאר. בא ר' אבא ונשקו. קנו) פתח ר' יצחק אבותריה וכו': פרי' אחריו ואמר, ויקהל משה את כל עדת וגו'. שואל, למה הקהיל אותם. ומשיב, כדי למסור להם שבת כמקודם. כי מקודם, מטרם שעשו ישראל את העגל, מסר להם את השבת. וזה הוא שלא שמרו הערב רב, כיון ששמעו ביני ובין בני ישראל, אמרו, ואנו, נמנע ממנו דבר הזה, מיד ויקהל העם על אהרן וגו' דהיינו לעשות העגל, ונמשכו אחריהם רבים. ואחר שמתו אלו שמתו מעובדי העגל, הקהיל משה את בני ישראל בלבה, ונתן להם השבת כמקודם. זהו שכתוב, ששת ימים תעשה מלאכה וגו'.

בשעה שלוקחים ברכות שלמעלה, כי באותה שעה מקבלת כנסת ישראל, שהיא המלכות, ברכות. (ו) ושעת רצון היא למסור לו נפשו ולתת לו הנשמה ברצון הלב, כשנופלים על פניהם ואומרים, אליך ה' נפשי אשא, שיכוין אליו לבו ורצונו למסור לו הנפש ברצון שלם. ואלו הן שש מצוות העומדות בתפלה העולות כנגד שש מאות מצות התורה.

קנה) ואי תימא תליסר וכו': ואם תאמר, שי"ג אחרות יותר יש בתורה, כי יש תרי"ג מצות, ולמה אומר ששש מצות הם כנגד שש מאות. ומשיב, י"ג מצות אלו עומדים להמשיך י"ג מדות הרחמים שהכל כלולים בהם. כלומר, שי"ג מדות הרחמים שאנו אומרים הן כנגדם. ושש מצות אלו הם שהתפלה מתעטרת בהם, דהיינו כנגד חג"ת נה"י, שהתפלה שה"ס המלכות מקבלת מד"א. קנו) זכאה חולקיה מאן וכו': אשרי חלקו מי שישים לבו ורצונו לזה ולהשלים (דפו"י דף ר"ב ע"ב *) דף ר"ג ע"א)

דמיתו, כניש משה לבני ישראל בלחודייהו, ויהב לון שבת כמלקדמין, הדא הוא דכתיב ששת ימים תעשה מלאכה וגו'.

קנח) לא תבערו אש בכל מושבותיכם, הכא אית רזא דרזין, לאינן דידיע חכמתא עלאה, רזא דשבת הא אוקמוה חברייא. אבל רזא דא, אתמסר לחכימי עליונין, דהא שבת רזא עלאה הוא.

קנט) ת"ח ד בשעתא דיומא שתיתאה מטא זמנא דערב, כדין, ככבא חד מסטרא דצפון נהיר, ועמיה שבעין ככבין אחרנין, והוא ככבא בטש באינן ככבין אחרנין, ואתכלילו כלהו בהוא ככבא, ואתעביד חד כללא דשבעין. והוא ככבא אתפשט, ואתעביד כמדורא חדא, להיטא בכל סטרין. כדין אתפשט ההוא מדורא סחרנייהו דאלף טורין, וקיימא כחד חוטא דסחרא.

קס) והאי מדורא דאשא, משיך לגביה גוונין אחרנין ו דלגו מגיה. גוון קדמאה ירוקא. כיון דקיימא האי גוונא, סלקא ההוא מדורא דאשא, ודליג לעילא

חלופי גרסאות

ד ביומא שתיתאה בשעתא דמטי. ה מוסיף דערב שבת. ו לנו.

מדורא דאשא שבערב שבת

הסולם

מאמר

הקליפות, ועמו ע' ככבים אחרים, שהם הע' שרים הנמשכים מהארת השמאל, ואין בהם מדת הדין הקשה דרוח סערה, אלא, והוא ככבא בטש באינן ככבין אחרנין, דהיינו שהזדווג עמהם, ואתכלילו כלהו בהוא כוכבא, שמדת הדין הקשה שבכוכב נתפשט בכלום, ואתעביד חד וכו' ואתעביד כמדורא חדא להיטא מכל סטרין, שבחיבור עם ע' ככבים נעשה למדורת אש, שהוא דין קשה, הלוהט ושורף לכל הצדדים. כי דינין אלו קשים וחזקים מאד, ואין מי שיעמוד בפניהם, ואין לו תקון אלא גניזה. כמ"ש לפנינו (באות קע"ב).

וג' ספירות נה"י מכונים הרים, (כנ"ל משפטים אות רצ"א) וכשממשיכים חכמה הם בסוד אלף הרים, כי אלף היא כינוי לחכמה בסו"ה ואללף חכמה. וז"ש כדין אתפשט ההוא מדורא סחרנייהו דאלף טורין, וקיימא כחד חוטא דסחרא, דהיינו שנתפשט מסביב לנה"י, כדי לינק מהם.

קס) והאי מדורא דאשא וכו': ומדורת אש הוה מושך אצלו גוונים אחרים, מן נה"י כנ"ל, שהם בפנימיות ממנו מן הגוון שלו, גוון א' הוא ירוק, שהוא הארת קו אמצעי. כיון שכבר עומד גוון הזה, עולה מדורת האש ומדלג

מאמר מדורא דאשא שבערב שבת קנח) לא תבערו אש בכל וגו': כאן יש סודי סודות לאלו שיודעים חכמה עליונה. סוד השבת כבר העמידו החברים. אבל סוד זה נמסר לחכמים העליונים, כי שבת סוד עליון הוא.

קנט) ת"ח בשעתא דיומא וכו': בוא וראה, בשעה שהגיע יום הששי לעת ערב, או כוכב אחד מצד צפון מאיר, ועמו ע' כוכבים אחרים, וכוכב ההוא מכה באלו ע' כוכבים האחרים ונכללו כולם בכוכב ההוא ונעשו בו כל השבעים אחד, וכוכב ההוא נתפשט ונעשה מדורה אחת לזהתת מכל הצדדים. או נתפשט מדורה ההיא סביב אלף הרים, ועומדת עליהם, כמו חוט אחד המקיף אותם.

פירושו. ששת ימים ה"ס חג"ת נה"י, ויום הששי הוא יסוד. ולעת ערב, היינו בסיום היסוד, שהעלה, שה"ס ג' קליפות כמ"ש לפנינו, מתגברת בשליטתה להפריד הזווג במלכות, שה"ס השבת. וז"ש בשעתא דיומא שתיתאה, שהוא יסוד, מטא זמנא דערב, דהיינו בסיומו. כדין ככבא חד מסטרא דצפון נהיר, שככב הזה הוא הקליפה רוח סערה, כמ"ש הזהר לפנינו, שיש בו דינים קשים ממסך דמלכות דמדת הדין, ומתגבר להאיר מצד צפון, דהיינו מקו שמאל, להמשיך משם החכמה מלמעלה למטה, כדרך כל (דפו"י דף ר"ג ע"א)

על ההוא גוון ירוקא, ועאל לגו מניה, ושדי להווא גוון ירוקא לבר, וקיימא ירוקא לבר, וההוא מדורא דאשא דככבא כלילא לגו.
 קסא) לבתר, אמשיך אבתריה גוון אחרא : תניינא חוורא, וההוא חוורא עאל לגו, כיון דקיימא האי גוון, סלקא ההוא מדורא דאשא דההוא ככבא, ושדי לההוא חוורא לבר, ועאל איהו לגו. וכן כל אינון גוונין, עד דשדי לון לבר, ועייל איהו לגו, וקריב לגבי ההיא נקודה טמירא, למיטל נהורא.
 קסב) פתח ואמר, (ז) וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו'. יחזקאל חמא להאי חיזו, בתקונא דלא קיימא, בר בשעתא דשליט ההוא ככבא כדקאמרן, אבל האי קרא אוקמוה. והנה רוח סערה, אוקמוה, דהוה אתי למכבש כל עלמא, לקמיה דנבוכדנצר חייבא. אבל רוח סערה דא, איהו ההוא ככבא דקאמרן, דבלע שבועין ככבין אחרנין, ודא איהו רוח סערה (ח) דחמא אליהו, (ט) מפרק הרים ומשבר סלעים, ודא דקיימא תדיר קדם כלא, למיטר ההוא דלגו, כקליפה למוחא.
 קסג) ואמאי אקרי סערה. דסעיר כלא, עילא ותתא. באה מן הצפון, דהא מן ההוא סטרא קא אתיא, וסימנך, (י) מצפון תפתח הרעה, דהא כמה סטרין אחרנין אתאחדן בההוא רוח סערה, ובג"כ נפקא מן הצפון.

חלופי גרסאות

ז ל"ג תניינא. ח דאליהו חמא.

מסורת הוזהר

צ (יחזקאל א) יתרו עט צ"ד. ק (מ"א יט) ב"א לא צ"א. ר (ירמיה א) ויצא מב צ"ב.

מדורא דאשא שבערב שבת

הסולם

מאמר

יחזקאל ראה מראה ההוא. בתקון שאינו עומד אלא בשעה שכוּכב ההוא שולט, כמו שאמרנו. כי אינו שולט תמיד, כי נגזו (כמי"ש באות קע"ב) אבל מקרא הנה העמידוהו. והנה רוח סערה, העמידוהו, שרוח הזה בא לכבוש כל העולם לפני נבוכדנצר. אבל רוח סערה, זה הוא כוכב ההוא שאמרנו, שבלע ע' כוכבים אחרים. וזה הוא רוח סערה שראה אליהו, שנאמר עליו, מפרק הרים ומשבר סלעים, כי אין כח שיעמוד לפניו (כנ"ל באות קנ"ח) וזהו העומד תמיד לפני כל הקליפות מבחוץ, כדי לשמור אותם שמבפנים הימנו כקליפה השומרת המוח. פירוש. אע"פ שנגזו, נמצא כחו תמיד מחוץ כל הדינים, כדי לשמרם. והוא מטעם היותו שורש כל הדינים. ואם הוא היה מתבטל היו מתבטלים עמו כל הדינים.

קסג) ואמאי אקרי סערה וכו': ולמה נקרא סערה, משום שסוער הכל למעלה ולמטה, ואין מי שיעמוד לפניו. באה מן הצפון, כי מצד הזה הוא בא. וסימנך, מצפון תפתח הרעה. כלומר הוא עצמו היא בחינת דינים קשים של המטך דמלכות דמדת הדין, אבל

ומדלג למעלה על גוון הירוק הזה ונכנס לפניו ממנו, ומשליך את גוון הירוק לחוץ. ועומד גוון הירוק לחוץ, ומדורת האש של הכוכב הכלול מע' כוכבים עומד בפנים. כלומר שביטל הארת קו אמצעי ודחה אותה ושלט במקומה. שהוא מטעם, שבכל מקום שמתדבקים הדינים דמדת הדין הקשה, תיכף מסתלקים משם האורות. (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא).

קסא) לבתר אמשיך אבתריה וכו': אח"כ המשך אחריו גוון אחר שני לבן, שהוא הארה מקו ימין. ולבן הזה האיר בפנימיות. כיון שכבר עמד הגוון ההוא עלה מדורת אש הזו של הכוכב, והשליך את גוון הלבן לחוץ, והוא נכנס בפנימיות, וכן כל שאר הגוונין, השליך אותם לחוץ והוא נכנס בפנים וקרב אל נקודה הנסתרת, שה"ס עטרת יסוד, לקבל אור. כי אם היה קרב, היה האור מסתלק מן היסוד, מטעם הנ"ל שבבורד הסמוך, והוא היה מקבלו, כנ"ל בגוונים. אמנם נעשה תקון שלא יוכל לקרב כנ"ל.

קסב) פתח ואמר וארא וגו': פרא, וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו'. (דפו"י דף ר"ג ע"א)

קסד) ענן, בגין דאיהו [ס] סוספיתא דדהבא. ומסטרא דצפון כ אתאחדא דא. והאי איהי נקודה אמצעיתא, דקיימא בחורבא. ובגין דידע למפתי, שליט בגו נקודה דישובא, וכל מלין דישובא. בר ארעא דישראל, כד שראן ישראל בגוה, איהו כ לא שלטא עלייהו, ולבתר דחבו ישראל כ שלטא על ארעא קדישא, בגין דכתיב ט) השיב אחר ימינו מפני אויב.

קסה) ענן גדול דא, איהו עננא דחשוכא, דאחשיך כל עלמא. תא חזי, מה בין עננא לעננא. ההוא עננא * דכתיב ט) וענן יי עליהם יומם. ר) ועננך עומד עליהם. האי איהו עננא דנהיר וזהיר, וכל נהורין אתחזון גו ההוא עננא. אבל עננא דא, עננא חשוך, דלא נהיר כלל, אבל מנע כל נהורין, דלא יכלין לאתחזאה קמיה.

קסו) גדול, אמאי אקרי גדול, והא זעיר איהו. אלא גדול איהו, כיון

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (איכה ב) ויצא קמ צ"ב. ת) (במדבר יוד) חלק ג רג : א) (שם יד) חלק ג' קג : קל. קלו.

ס ל"ג ענן. י ל"ג בגין. כ אתאחדת. ז איהי. ט ל"ג לא. נ מוסיף לא שלטא. ט ל"ג ענן.

דרך אמת [ט] זוהם הזהב והוא מותרות הדין הנשפע מהגבורה שהוא בצפון (ומטיגי הדינים הקשים נעשו קליפות. הרש"ב).

מדורא דאשא שבערב שבת

הסולם

מאמר

סוספיתא דדהבא, דהיינו פסולת הזהב, והיא התוכא דיליה. הרי שענן גדול, שהיא פסולת הזהב היא מעצם קו השמאל ממש. עש"ה. אבל רוח סערה היא מבחינת דינין דנוקבא, דהיינו ממסך דמלכות, אלא שבא מן הצפון. כנ"ל. והיא נקראת נקודה דחורבא, כנ"ל תצוה אות צ"ז) ויש, ובגין דידע למפתי, שפיתה את חוה להמשיך ממעלה למטה, זוה היה חטא עצה"ד. משום זה, שליט בגו נקודה דישובא, שנאחו בהמלכות, שה"ס נקודת הישוב, וכן על ארץ ישראל אחר החורבן, כי היא שולטת בכל מקומות החורבן. (כנ"ל תצוה אות צ"ח).

קסה) ענן גדול דא וכי' : שואל, למה נקרא ענן גדול. ומשיב, שהוא ענן של חושך, שהחשיך כל העולם. בוא וראה, מה בין ענן לענן. ענן ההוא, שכתוב, וענן ה' עליהם יומם. ועננך עומד עליהם, זה הוא ענן המאיר ומזהיר וכל האורות נראים בו בתוך ענן ההוא. אבל ענן זה דקליפות, הוא ענן חושך שאינו מאיר כלום. אבל מונע כל האורות, שאינם יכולים להראות מפניו.

קסו) גדול, אמאי אקרי וכי' : שואל, הוא נקרא גדול. ואם הוא חושך, למה נקרא גדול, והרי קטן הוא. ומשיב, אלא הוא גדול, משום

אבל הוא בא מן הצפון, דהיינו למשוך חכמה מקו שמאל כדרך כל הקליפות. כי כמה בחינות אחרות חוץ מצפון, נאחזים ברוח סערה ההוא. וע"כ אוה"כ עליהם. יוצא מן הצפון. כלומר, שקבל גם דינים דצפון.

קסד) ענן, בגין דאיהי וכי' : ענן, דהיינו קליפה השניה שביוחקאל הנקראת ענן גדול. היא נקראת ענן משום שהוא פסולת הזהב, וזו נאחזת בצד צפון. דהיינו בקו שמאל, וזו היא נקודה האמצעית העומדת במקומות החריבים. ומשום שידע לפתות את חוה. הוא שולט בנקודה האמצעית של הישוב ובכל דברי הישוב, חוץ מארץ ישראל. בזמן שישראל שרו בתוכה לא שלטה עליה, ולאח"כ שחטאו ישראל, שלטה גם על ארץ הקדושה. משום שכתוב השיב אחר ימינו מפני אויב.

פירושו, הקליפה הנקראת ענן, היא בחינת פסולת הזהב, דהיינו מקו שמאל ממש. כמו שהזהר עצמו מפרש (בפקודי רכ"ד ע"ב, ד"י) וזה לשונו, וכד איהו בארמונתא, שהארת החכמה מקו שמאל המכונה זהב, מאיר ממטה למעלה, כדון איהו דהב טב, וכל ההוא דלתתא, דהיינו כמו שאומר מקודם לכן, שמתפשטא לתתא, דהיינו שהארת החכמה נמשכת ממעלה למטה, או הוא נעשה (דפו"י דף ר"ג ע"א *) דף ר"ג ע"ב)

דשליט. ד"א גדול, ההוא חשוכא גדול, כיון דכסי כל נהורין ולא אתחזון קמיה, ו ואיהו פ גדול על כל עובדין דעלמא.

קסז) ואש מתלקחת, ז דהא אשא דדינא קשיא, לא אעדי מניה לעלמין. ונגה לו סביב, אע"ג דכל האי קיימא ביה, נגה לו סביב. מהכא אוליפנא, דאף על גב דלית סטרא פ דא, אלא סטרא דמסאבו, נגה לו סביב, ולא אצטריך ליה לבר נש, לדחייא ליה לבר. מ"ט. בגין דנגה לו סביב, סטרא דקדושה ר דמהימנותא אית ליה, ולא אצטריך לאנהגא ביה קלנא. וע"ד אצטריך למיהב ליה חלקא, בסטרא דקדושה דמהימנותא.

קסח) רב המנונא סבא, הכי אמר, וכי נגה לו סביב, ואצטריך לאנהגא ביה קלנא, האי נגה ט לו, לגו איהו, ולא קיימא לבר. ובגין דקיימא ההוא נגה ה לו מגו, כתיב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש. מתוכה דמאן. מתוכה דההוא נגה. כעין החשמל : חש, מל, הא א אוקמוה, חיוון דאשא ממללא.

חלופי גרסאות

פ איהו. פ שליט ; גדול ושליט. צ דא. ק ל"ג דא. ר ל"ג דמהימנותא. ש ל"ג לו ת לנו א אוקימנא.

מאמר

הסולם

מדורא דאשא שבכרב שבת

ללמד שהיא קרובה לקדושה, כי היא נמשכת מן המוקש שמשמימים על פני התנין, כדי שלא יקטרג בזנב שלו כמבואר לעיל (פרשת וארא אות ק"ט ואות ק"י בהסולם עש"ה). ונמצא שהוא משמש לקדושה, וז"ש הכתוב, ונגה לו סביב. וע"כ אין צריך לנהוג בקליפה זו בזיון, אלא לתת לו חלק בקדושה, דהיינו שמניחים אותה להתאחו בבניה, אע"פ שבבניה עצמה אין דיגין כלל. אלא שהוא מחמת המלכות שעלתה שמה. כי זה בחינת מוקש לקליפות, כמו שמבואר שם בארוכה.

קסח) רב המנונא סבא וכו' : רה"ט, אמר כך. שהכתוב נאמר בדרך תמיהא, וכי נגה לו סביב. ע"כ צריך לנהוג בו בזיון, כי נגה לו, הוה, היא בפנים ואינו עומד מחוץ ומסביב לאש מתלקחת. ומשום שנגה לו, הוה, הוא בפנים, כתוב, ומתוכה כעין החשמל מתוך האש. מתוכה, של מי. מתוכה של נגה ההוא. כעין החשמל, היינו אותיות חש מל, וכבר העמידו, חיות אש ממללות.

פירושו. רב המנונא סבא חולק, ואומר, שצריכים לנהוג בזיון בקליפה אש מתלקחת, אע"פ שמשמשות לקדושה, כי הקדושה אינה מחוץ לקליפה, כלומר שאין הקדושה מתגלה אלא אחר שנתבטלה הקליפה ונדחית, שזה נחשב שהקדושה היא בפנימיות הקליפה והקליפה

משום ששולט. כלומר, שהוא גדול בשליטה, להיותו נמשך מן החכמה שבקו שמאל, כי הוא סוספיתא דדהבא כנ"ל. דבר אחר, הוא נקרא גדול משום שהחושך שבו הוא גדול, כיון שמכסה כל האורות ואינם נראים לפניו. והוא גדול, מכל הדברים הנעשים בעולם.

קסז) ואש מתלקחת וכו' : היינו שהאש דדין קשה אינה עוזבת אותו לעולם. כלומר, הקליפה עצמה אינה אש, דהיינו שאינה דין קשה, אלא שהאש עלתה מלמטה מרוח סערה והתלקחה בה ואינה עוזבת אותה לעולם. ונגה לו סביב. משמענו, אע"פ שכל זה נמצא בה, בקליפה דאש מתלקחת, מ"מ, נוגה לו סביב, מכאן למדנו, שאע"פ שאין צד הזה אלא צד הטומאה, נגה לו סביב, שיש נגה והארת הקדושה מסביב, וע"כ אין האדם צריך לדחותו לחוץ. מהו הטעם. משום שנגה לו סביב, דהיינו שיש לו צד קדושה של האמונה, ואין צריך לנהוג בו בזיון, וע"כ צריך לתת לו חלק בצד הקדושה של האמונה.

פירושו. כי ג' קליפות אלו הם נגד הדינים שבמלכות ובז"א ובבניה. כי הרוח סערה נגד הדין קשה שבמלכות. והענן גדול, נגד הדין קשה שבגבורה דז"א. ואש מתלקחת, נגד הדינים שבבניה שהמלכות עלתה בה. ועל קליפה ג' הוה אומר הכתוב, ונגה לו סביב.

(דפ"י דף ר"ג ע"ב)

קסט) אבל מבוצינא קדישא שמענא עלה רזא דרזין. כד ערלה שרי על קיימא קדישא לסאבא מקדשא, כדין ההוא מקדשא, ב אתעכב מלגלאה רזא דאת קיימא, מגו ערלה. וכד האי נגה עאל לגו, ואפריש בין ערלה, ובין מקדשא, כדין אקרי חשמל חש ואתגליא. מל, מהו מל. כד"א א מל יהושע. רזא דאת קיימא, ג אתעכב מלאתגלאה מגו ערלה.

קע) ואית רזא אחרא, דהא נהורא דיליה, אתחזי ולא אתחזי, וכד אתגליא חשמל אתעבר נהוריה. אבל רזא קדמאה, איהו ברזא דקרא כדקא יאות, וכלא שפיר איהו, ויאות הוא.

קעא) בהאי נגה, מפתי לאתתא, לנטלא נהורא. וע"ד כתיב, א וחלק משמן חכה, ד שוי ההוא נהורא לקבליה דברית. ובגיני כך ה מפתי ו ליה, ונטלא ז נהוריה. ודא איהו פתויא דמפתי לאתתא, דכתיב ז נפת תטפנה שפתי זרה וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב (יהושע ה) תקוני זהר ת"ו כא. ג (משלי ה) לעיל
 ב מתעכב. ג מוסיף דלא אתעכב. ד שרי. ה ממיטת
 פרשת כי תשא אות ק צ"ב. ד (שם) שם. ו לה. ז נהורה.

מדורא דאשא שבערב שבת

הסולם

מאמר

ומפריד כל הקליפות, והן בורחות, כמו שהחשך בורה מפני האור. ואו מתגלים החסדים המגולים מן היכוד. שה"ס קו האמצעי. ונקרא האור חשמל, מחמת שחש להגלות בשעה שכל את הערלה.

קע) ואית רזא אחרא וכי: ויש סוד אחר. כי האור שלו של הקליפות, היו נראים ואינם נראים, כלומר שעוד היתה בהם נהירו דקי, שהיתה נראית פעם, וכאשר נתגלה החשמל, נעבר אור שלהם לגמרי, אבל סוד הראשון שאמרנו הוא נמצא בסוד הכתוב כראוי. וסוד הזה אינו מתישב בכתוב. והכל יפה הוא ונכון הוא, ששניהם אמתים.

קעא) בהאי נגה מפתי לאתתא וכי: בנגה הזה, פיתה הנחש את האשה, זוהי לקחת אור. וע"כ כתוב, וחלק משמן חכה, כי שם אור הזה כנגד הברית, ומשום זה פיתה אותה ולקחה אורו. וזהו הפיתוי שפיתה את האשה, שכתוב, נפת תטפנה שפתי זרה וגו'.

פירוש. כי לעיל (אות קס"ד) אומר אשר הקליפה דענן גדול, פיתה את זוהי לעץ הדעת, שאומר, בגין דידע למפתי שליט בנו נקודה דישובא. וכאן אומר, בהאי נגה מפתי לאתתא, אמנם אין הפירוש, שנגה פיתה אותה, אלא הקליפה דענן גדול, שהוא הנחש, הוא שפתה אותה, כמו שאומר לעיל, אלא כאן מפרש, באיזה אור, וכיצד פיתה אותה

והקליפה שומרת ומסבכה בחוץ. ע"כ אומר רב המנונא שצריכים להנהיג בה בזיון ולדחותה כדי שתתגלה הקדושה.

ומ"ש, מתוכה דההוא נגה, הוא חולק על ר' יוסי לעיל, (יתרו אות שי"א) שאומר שהחשמל הוא מתוך האש מתלקחת. ע"ש. ומ"ש חיון דאשא ממוללא, היינו שנמשך הארתם מנווג קול ודבור, שהם ז"ן.

קסט) אבל מבוצינא קדישא וכי: אבל ממאור הקדוש, שמענו עליה סודי סודות, כשהערלה שורה על ברית הקדוש, לטמא את המקדש, דהיינו העטרה שה"ס המלכות, אז מקדש ההוא מתעכב מלגלות סוד אות ברית, דהיינו אורות חסדים המגולים בהארת חכמה, מתוך הערלה. וכשנגה הזה נכנס בפנים, ומפריד בין הערלה ובין המקדש, אז נקרא חשמל, שפירושו חש ונתגלה. שואל, הרי כתוב גם מל בחשמל, מהו מל. ומשיב, הוא כמש"א מל יהושע, ורוח על סוד אות הברית, שנתעכב מלגלות אורותיו מחמת הערלה, ועתה כיון שכבר מל נתגלה, ויהיה פירוש, חש לגלות משום שכבר מל הערלה.

פירוש. הערלה, כוללת ג' קליפות הנ"ל רוח סערה, ענן גדול, אש מתלקחת, וכשהיא קרובה ליסוד, ורוצה לינק משם, או כל האורות נסתמים. ונגה, ה"ס הארת חכמה, כשהוא נכנס לפנים אל היסוד הוא מבטל (דפריי דף ר"ג ע"ב)

קעב) ת"ח, ביומא שתיאאה כד מטא זמנא דערב, דליג ה לגו, ההוא
 ם מדורה דאשא, וסלקא לעילא לאעלא גו גווינן. כדין מתקנין ישראל לתתא,
 ומסדרין סעודתין, ומתקנין פתורין, כל חד וחד פתוריה. כדין חד שלהובא נפיק
 ובטש בההוא ם מדורה, כיון דבטש ביה, מתגלגלן ם ההוא שלהובא, וההוא
 ם מדורה ועאלין בנוקבא דתהומא רבא, ואתמרן ם ויתבת תמן.
 קעג) וההוא שלהובא איהו מסטרא ם דימינא, ובגין דהוא מסטרא דימינא,
 אעבר לההוא ם מדורה, ואעיל ליה לנוקבא דתהומא רבא, ויתיב תמן עד דנפיק
 שבתא. כיון דנפק שבתא, אצטריך להו לעמא דישראל לברכא על אשא, ונפקא
 ההוא שלהובא, בברכתא דלתתא, ושליט על ההוא ם מדורה כל ההוא ליליא,
 ואתכפיא ההוא ם מדורה.

חלופי גרסאות

ח ל"ג לגו ; מגו. ט מדורא ; נהורא ; נהורא מדורא. י מדורא. כ כההוא. ל מדורא. ט ל"ג ויתבת ; ויתבת.
 נ דכלא. ט מדורא. ע מדורא. פ מדורא.

מדורא דאשא שבערב שבת

הסולם

מאמר

ועורכים שלחנות כל אחד ואחד שלחנו, אז
 יוצא שלהבת אחת, שהיא מבחינת הדינים
 דמלכות הממותקת בבינה, ומכה במדורת אש
 ההיא, כלומר שמתחבר עמו, כיון שהכה בו
 ונתחברו, מתגלגלים יחד שלהבת ההיא ומדורה
 ההיא ונכנסים בנקב תהום הגדול, ונסתרים
 ויושבים שם.

פירוש. אחר ששלהבת מצד מלכות
 הממותקת בבינה הכה ונתחברה עם מדורת
 האש, שהוא רוח סערה ממסך דמלכות דמדת
 הדין הקשה, אז קבלה המדורה בחינת דינים
 הממותקים בבינה מבחינת השלהבת ודיניה
 עצמה הקשים נבטלו, וע"כ נתגלגלו שניהם
 לתהומא רבא. ששם מקום דינים דבינה. כי
 מקום דינים דמלכות נקראים תהומא זוטא.
 וכיון שנתבטלו דינים הקשים דמדורת אש,
 אז יכלו להתגלות אורות השבת.

קעג) וההוא שלהובא איהו וכו' :
 ושלהבת ההיא, היא מצד ימין, שה"ט נקודת
 החולם, שבה עלתה המלכות לבינה ונמתקה,
 (כנ"ל בא"ט ו"ו ד"ה ההיא) ומשום שהיא
 מצד ימין, העביר הדינים של אותה המדורה,
 והכניסה לנקב תהום הגדול. והוא מטעם כי
 הקליפה רוצה להתאחו תמיד במקום יותר
 עליון, וע"כ כיון שניתן מקום לקליפה דמדורת
 אש להתאחו בבינה ע"י חיבורה עס השלהבת,
 תיכף עזבה הדינים שלה של המלכות, ועלתה
 לדינים דשלהבת שהם נאחזים בבינה ונתחברה
 עמה. (כנ"ל וארא אות ק"ט ק"י בהסולם)

ויושבת

אותה, וז"ש, בהאי נגה מפתוי וכו' שפיתה
 אותה להמשיך ולקחת אור הנגה הזה. וז"ש,
 שוי ההוא נהורא לקבליה דברית, דהיינו
 שהראה לה איך הנגה הזה מאיר על הברית,
 ומפריד ומבריה כל הקליפות (כנ"ל אות קס"ט)
 ומבער כל הרע, להיותו הארת החכמה. ומחמת
 זה היה כחו של הנחש יפה, לפתות אותה
 לקחת אור הזה. אמנם כשהנגה מאיר בסוד
 הברית, הוא מאיר ממטה למעלה, כדרך קו
 האמצעי שהוא הברית, דהיינו יסוד. אבל
 הנחש, שהוא בחינת הקליפה דענן גדול, פיתה
 אותה להמשיך אור נגה הזה ממעלה למטה,
 בדרך הענן גדול (כנ"ל אות קס"ד) ובזה
 הכשילה. וז"ס שאמרנו חז"ל שחטא עצה"ד
 היה שחטטה ענבים. דהיינו שהמשיכה הארת
 חכמה ממעלה למטה, כדרך הקליפה דענן
 גדול. וז"ס, שהנגה הציו קדושה וחציו קליפה.
 פירוש אם הוא דבוק בברית קדש, שמאיר
 רק ממטה למעלה, שהוא בחינת החציו דו"ק
 דג"ר, הוא קדושה גדולה. ואם הקליפות
 מתקרבים למשוך ממנו הציו השני שהוא
 ג"ר דג"ר הנמשך ממעלה למטה, אז היא
 קליפה טמאה, דהיינו ממש בחינת ענן גדול.

קעב) ת"ח ביומא שתיאאה וכו' :
 בוא וראה, ביום הששי שהוא יסוד, כשמגיע
 עת הערב, היינו בסיומו, מדלג מדורת אש
 ההוא, שהוא רוח סערה, לפנים, ועולה למעלה
 לכנוס תוך הגוויץ. (כנ"ל אות קנ"ט) אז
 מתקנים ישראל למטה, ומסדרים סעודות,

(דפוי דף ר"ג ע"ב)

קעד) תא חזי, כיון דעאל שבתא, ואתמר ההוא ז מדורה, כל אשין פ דאשא קשיא אתמרו ואתכפיין, ואפילו אשא דגיהנם, וחייבין דגיהנם, אית לון נייחא. וכלא תתא ועילא אית להו נייחא. כד נפק שבתא, ומברכין ישראל על נורא, כדין נפקין כל אשין דמתמרן, כל חד וחד לאתריה. ובגין דלא לאתערא אשא אחרא, כתיב ה) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, והא אוקמוה, אשא דמדבחה אמאי.

קעה) אלא כד עאל שבתא, כרוזא קרי בכולהו ריקעין, אתתקנו רתיכין, אתתקנו משריין, לקדמות מאריכון. כדין נפיק חד רוחא מסטרא דדרום, וההוא רוחא אתפרש * על כל אינון חילין ומשריין דלסטר ר ימינא, ואתלבשן ביה, וההוא רוחא אקרי לבושא דיקר דשבתא. כדין פתורי דהאי עלמא, מתתקנן * בחד היכלא. זכאה חולקיה דההוא בר נש, דסדורא דפתוריה אתחזי תמן כדקא יאות, וקיימא כלא מתתקנא, בלא כסופא, ת אינש כפום חיליה.

קעו) כד עאל שבתא, אצטריכו אינון עמא קדישא ט) לאסחאה גרמייהו משמושא דחול, מאי טעמא. בגין דבחול, רוחא * אחרא אזלא ושטיא ושרא על עמא. ב וכד בעי בר נש לנפקא מן ההוא רוחא, ולאעלא ברוחא אחרא קדישא עלאה, בעי לאסחאה גרמיה, למשרי עליה ההוא רוחא עלאה קדישא.

חלופי גרסאות

ז מדורא, ק דדינא, ר מוסיף שמאלא ימינא, ט וחזו כלא. ת אניש ; איניש. א ל"ג אחרא, ב וכדין.

מסורת הזוהר

ה) (שמות לה) יתרו קבג צ"ד.

דרך אמת ט) לרחוק את עצמו.

הסולם

מהו שבת

מאמר

קעה) אלא כד עאל וכו' : אלא כשנכנס השבת, הכרוח קורא בכל הרקיעים, התתקנו המרכבות, התתקנו המחנות, לפני אדוניכם. או יוצא רוח אחד מצד דרום, שהוא אור החסד, ורוח ההוא נפרש על כל אלו הצבאות והמחנות שבצד ימין, ומתלבשים בו. ורוח ההוא נקרא לבוש יקר של שבת. או השלחנות שבני אדם עורכים בעולם הזה מתתקנים בהיכל אחד. שהוא המלכות, אשרי חלקו של אדם ההוא שעריכת שלחנו נראה שם כראוי. והכל נמצא מתוקן בלי בושא, איש לפי כחו.

קעו) כד עאל שבתא וכו' : כשבא השבת, צריכים עם קדוש לרחוק עצמם משמוש של חול. מה הטעם. הוא משום שבתול רוח אחר הולך ומשוטט ושורה על העם, וכשאדם רוצה לצאת מרוח ההוא, ולבא ברוח אחר קדוש עליון, הוא צריך לרתוך עצמו, שישרף עליו רוח עליון הקדוש והוא.

תיח

ויושבת שם בתהום הגדול עד שיוצא השבת. כיון שיוצא השבת, צריכים עם ישראל לברך על האש. ועיי הברכה מלמטה יוצא השלהבת ויוצא ושולט על מדורה ההיא כל לילה ההוא דמוצאי שבת. ומדורה ההיא נכנע, כלומר שכחה נגזו.

קעד) תא חזי כיון וכו' : בוא וראה, כיון שנכנס השבת ומדורה ההיא נסתתרה בתהום הגדול, או כל האשות דאש קשה נסתתרו ונכנעו. כי המדורה שהיא רוח סערה, היא שורש כל הדינים הקשים (כנ"ל אות קס"א בהסולם) ואפילו האש של גיהנם, ורשעים שבגיהנם יש להם מנוחה, והכל, שלמעלה ושלמטה יש להם מנוחה. כשיוצא השבת, וישראל מברכין על האש, או יוצאות כל האשות שנסתתרו, כל אחת ואחת למקומה. וכרי שלא לעורר אש אחרת מאלו שנסתתרו, כתוב, לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. וכבר העמידוהו למה מותר בשבת אש המזבה. (להלן אות רנ"ח).

(דפוי דף ר"ג ע"ב * דף ר"ד ע"א)

קעז) ת"ח רזא עלאה דמלה, כל אינון שית יומין, ג אתאחדן ברזא דחד נקודה קדישא, וכלהו יומין אתאחדן ביה. ואית יומין אחרנין, דקיימין לבר בסטרא אחרא. ז ואית יומין אחרנין, דקיימין לגו מעגולא קדישא, ואתאחדן בנקודה קדישא.

קעח) וישראל קדישין, וכל אינון דמתעסקין בקדושה, כל ה יומין דשבתא, אתאחדן ו כל אינון שית יומין, באינון שית יומין ז דלגו דאתאחדן בההיא נקודה, אתאחדן ח בהאי, בגין לנטרא לון. וכל אינון שית ט יומין דשבתא, ההיא נקודה טמירא איהי. כיון דעאל שבתא, כדין סלקא ההיא נקודה, ואתעטרא ו אתאחדא לעילא, וכלהו טמירין בגוה.

קעט) ת"ח, אית ימים ואית ימים. ימי חול, כמה דאתמר, ואלין קיימין לבר כ לעמין. ימי השבת, דאינון ימי השבוע, קיימין לישראל. וכד סלקא האי נקודה, כלא אתגניז, ואיהי סלקא, כיון דאיהי סלקא, אקרי שבת. קפ) מהו שבת. אי תימא בגין שביתה, דכתיב כי בו שבת, יאות הוא.

חלופי גרסאות

ג מוסיף קיימא מלה דכלא אתאחדא. ד מוסיף ואית שית. ה יומא. ו וכל. ז דלא אתאחדן. ח כמאי. ט מוסיף יומין באינון [כאינון] שית יומין דלגאו. י ואתחויא. כ לשאר עמין עע"ז.

מהו שבת

הסולם

מאמר

מז"א, ה"ס אור החסידים. ובחינתה עצמה, הנקראת נקודה, ה"ס אור החכמה. ולפיכך ששת ימי המעשה, הם בחינת חג"ת נה"י דמלכות, שקבלה מז"א, ושבת, היא בחינת שליטת נקודתה עצמה, ובחינת ששת ימי המעשה, שהם חג"ת נה"י שלה, הם נסתרים בה, כלומר שאינם שולטים ואינם נראים, ורק המלכות מבחינתה עצמה היא השולטת. והיא הנראית.

קעט) ת"ח אית ימים וכו': בוא וראה, יש ימים ויש ימים, יש ימי חול, כמו שלמדנו לעיל, שהם חג"ת נה"י דס"א, והם עומדים לחוץ, אל העמים. ימי השבת, שהם ששת ימי השבוע, עומדים לישראל, שהם חג"ת נה"י דמלכות כנ"ל. וכשעולה נקודה הזו, שהיא מלכות דמלכות, דהיינו המלכות מבחינתה עצמה, הכל נגנז, דהיינו כל שש הספירות חג"ת נה"י שבה נגנזות והיא עולה, כנ"ל בדבור הסמוך, כיון שהיא עולה, נקראת שבת.

קפ) מהו שבת וכו': שואל, מהו שבת. דהיינו למה נקראת בשם שבת. אם תאמר משום השביתה, שכתוב, כי בו שבת, יפה הוא. אלא סוד הדבר, כיון שעלתה נקודה זו ואורה

קעז) ת"ח רזא עלאה וכו': בוא וראה סוד עליון של הדבר. כל אלו ששה ימים, חג"ת נה"י דז"א, מתאחדים בסוד נקודה אחת קדושה, שהיא המלכות, וכל הימים התאחדו בה. ויש ימים אחרים העומדים בחוץ בסטרא אחרא. דהיינו חג"ת נה"י דקליפות. ויש ימים אחרים העומדים בפנים מעגול הקדוש, שהם חג"ת נה"י דמלכות, ומתאחדים בנקודה הקדושה שהיא המלכות דמלכות.

קעח) וישראל קדישין וכו': וישראל הקדושים וכל אלו העוסקים בקדושה, בכל ימי השבת, מתאחדים כל אלו ששת הימים שלהם, באלו ששת ימים שבפנים, שהם חג"ת נה"י דמלכות, המונאחדים בנקודת המלכות דמלכות, ומתאחדים בה כדי לשמרה, וכל אלו ששת ימי השבת, הם של נקודה הנסתרת ההיא. שהם חג"ת נה"י דמלכות. כיון שבא השבת אז עולה נקודה ההיא, שהיא המלכות דמלכות, ומתעטרת ומתאחדת למעלה וכולם נסתרים בה.

פירוש. המלכות, שנקראת נקודה, מקבלת מז"א ששת ימים שבו, הנקראים חג"ת נה"י. וא"כ יש בה ב' בחינות, א' חג"ת נה"י שקבלה מז"א. ב' היא בחינתה עצמה, דהיינו המלכות. וההפרש ביניהם הוא, כי חג"ת נה"י שקבלה (דפרי דף ר"ד ע"א)

אבל רזא דמלה, כיון דסלקא האי נקודה, ונהורא נהיר, כדן מתעטרא איהי באבהן, כיון דמתעטרא איהי באבהן, כדן אתחברת ואתאחדת בהו, למהוי חד, ואקרי כלא שבת. שבת : ש', בת. ש' הא אוקמוה, רזא דתלת אבהן, דמתאחדן בבת יחידה, ואיהי מתעטרא בהו, ואינן בעלמא דאתי. וכלא איהו חד. ודא איהו ש' בת, למהוי כלא חד.

קפא) ואי תימא, שבת הגדול, ואיהו ׀ לעילא, ׀ אמאי אקרי שבת. אלא ודאי הכי הוא. ורזא דמלה, בכל אתר נקודה דאיהי עקרא ׀ דכל עינא, אקרי בת. כד"א, ׀ שמרני כאישון בת עין, בגין דאיהי ׀ עקרא דכל עינא, אקרי בת.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

׀ (תהלים יז) תקוני זהר תי"א כו : תי"ט לת. ׀ כדן אתחברת בהו ואתאחדא ; כדן אתחברת בהו כדן אתאחדא בהו. ׀ דעלמא דלעילא. ׀ ל"ג אמאי אקרי שבת אלא. ׀ דכלא. ׀ נקודה ; מוסיף נקודה עקרא.

מהו שבת

הסולם

מאמר

שמקבלת מהם חכמה מהשם ע"ב שבהם, כדן אתחברת ואתאחדת בהו למהוי חד. דהיינו לא כמצב הא' דאחורים, שהיו נפרדים זה מזה, שחג"ת היו מקבלים חסדים מקו ימין דאמא, והמלכות היתה מקבלת חכמה מקו שמאל דאמא, אלא עתה במצב הב' היא מתחברת ומתאחדת עם חג"ת להיות עמהם אחד, וז"ש ואיהי מתעטרא בהו, בחג"ת, ואינן, החג"ת, מתעטרים בעלמא דאתי כלומר שעתה אין המלכות עצמה מקבלת החכמה מעולם הבא, שהוא בינה, כמו במצב הא', אלא המלכות מקבלת החכמה מחג"ת דו"א, והחג"ת, הם המקבלים החכמה מעולם הבא, ומשפיעים למלכות, וז"ש, ודא איהו ש' בת, למהוי כלא חד. דע"כ מרומזים האבות, שה"ס ש' והמלכות שה"ס בת, בשם אחד שבת, להורות, שהם עתה במצב הב', אחד, ולא נפרדים במצב הא', וז"ס שבת.

קפא) ואי תימא שבת וכו' : ואם תאמר, שבת הגדול, שהוא בינה הנקראת ג"כ שבת, והיא למעלה, ששם החכמה נסתרת ואינה מגולה, למה נקראת היא שבת, ומשיב, אלא ודאי כך הוא, שנקראת שבת, וסוד הדבר, כי נקודה, בכל מקום שהיא היא עיקר העין, כלומר, שיש בה חכמה המכונה עינים, היא נקראת בת, כמש"א שמרני כאישון בת עין, כי משום שהיא העיקר של כל העין, היא נקראת בת. פירוש, ג' גוונין יש בעין שהם חג"ת, וגוון הד' היא נקודה שחורה, שהיא המלכות, ובה לבד מתגלה החכמה הנקראת עין, ע"כ היא העיקר של כל גווני העין.

עלמא

ואורה מאיר, אז היא מתעטרת באבות, שהם חג"ת דו"א, כיון שהיא מתעטרת באבות, אז היא מתחברת ומתאחדת בהם להיות אחד, ונקרא הכל שבת, דהיינו המלכות עם האבות ביחד נקראים שבת, שבת, היא אותיות ש' בת, ש' הרי העמידה שה"ס שלשה אבות המתאחדים בבת יחידה שהיא המלכות. כי ג' ויין שבש' רומזים על ג' אבות, חג"ת. והיא שנקראת בת מתעטרת בהם, והם, האבות מתעטרים בעולם הבא, שהיא בינה, והכל הוא אחד. וזהו ש' בת, שיהיו הכל אחד.

פירוש. אין המלכות מקבלת חכמה אלא בעלותה מחזה ולמעלה דו"א, ששם חג"ת שלו, ויש בזה ב' מצבים, א) כשהוא בסוד ב' מאורות הגדולים, (כנ"ל בראשית א' דף ק"ד ד"ה את ע"ש) שאז קומתם שוה, באופן שאין זה צריך לזה ואין מקבלים זה מזה, חג"ת דו"א מקבלים מקו ימין דאמא, דהיינו חסדים, והמלכות מקבלת מקו שמאל דאמא, דהיינו חכמה, ומצב הזה נבחן לאחורים, כי החכמה להיותה לבדה בלי חסדים אינה מאירה כמש"ש שם, ומצב ב' הוא, שכבר ירדה המלכות לבחינת מחזה ולמטה דו"א, שאז מקבלת חסדים, ואחר שיש לה חסדים, הו"א מעלה אותה לחג"ת שלו, ששם מאיר השם ע"ב דויסע ויבא ויט, ומקבלת מהם חכמה, ומצב זה נבחן למוחין דפנים בפנים.

וזה אמרו, כיון דסלקא האי נקודה, ונהורא נהיר, כיון שעולה לחג"ת אחר שאור החסדים מאיר בה, דהיינו במצב ב' דפב"פ, כדן מתעטרא איהי באבהן, וכו', דהיינו (דפו"י דף ר"ד ע"א)

קפב) עלמא דאתי, איהו היכלא לההיא נקודה עלאה, וכד איהי קיימא, ונטלא בגדפהא לאבהן, לאתעטרא לעילא אקרי כלא שבת. וכד אבהן מתעטרן פ לעילא, בגו נקודה עלאה, אקרי שבת. נקודה תתאה כד מתעטרא באבהן אקרי שבת.

קפג) האי נקודה תתאה ז כד סלקא ק ואתחזית, ואתקשיטת. כדין כל חדוה אשתכח לעילא ותתא, ועלמין כלהו בחדוה. ובהאי ליליא, האי נקודה אתפשט נהוראה, ופריש גדפוי על עלמא, וכל שלטונין אחרנין מתעברן, ונטירו אשתכח על עלמא.

קפד) וכדין אתוסף רוח נשמתא ר בישראל, על כל חד וחד, ובההיא נשמתא יתירא, נשיין כל עצבא וחימתא, ולא אשתכח בר חדוה, לעילא ותתא.

חלופי גרסאות

פ בעילא. ז ליג כד. ק ואתחזית ואתקשטת; לאתעטרא באבהן וליג ואתחזית ואתקשטת; מוסיף ואתחזית ואתקשיטת לאתעטרא באבהן. ר על ישראל.

מהו שבת

הסולם

מאמר

וז"ש וכד איהי קיימא ונטלא בגדפהא לאבהן לאתעטרא לעילא, דהיינו שהבינה מקבלת ג' קוין שהם האבות לעטר אותם בחכמה עליונה, אקרי כלא שבת, כי נקודה עלאה, שה"ס חכמה עליונה המתגלית על האבות נקראת בת, והאבות עצמם נק' ש, וביחד הם שבת. ונמצא וכד אבהן מתעטרן לעילא בגו נקודה עלאה, הם נקראים ביחד שבת. ונקודה תתאה, מלכות, כד מתעטרא, שמקבלת חכמה, באבהן, אקרי שבת. כי שבת, כולל בתוכה הארת החכמה הנקראת בת והארת האבות הנק' ש', שזה נוהג הן בבינה והן במלכות, וע"כ נקראים שניהם שבת.

מאמר נשמה יתירה

קפג) האי נקודה תתאה וכו': נקודה התחתונה הזו, שהיא מלכות, כשעולה ונראית, דהיינו שמקבלת חכמה, הנקראת ראייה, ומתקשטת במחזין העליונים, או כל חדוה נמצאת למעלה ולמטה, והעולמות כולם הם בשמחה, ובלילה הזה של שבת, מתפשטת נקודה הזו באורותיה, ופורשת כנפיה על העולם, וכל שליטים אחרים נעברים, ושמירה נמצאת על העולם.

קפד) וכדין אתוסף רוח וכו': ואז נתוסף רוח הנשמה בישראל, על כל אחד ואחד, ובנשמה יתירה הוא שוכחים כל עצב חימה, ולא נמצא למעלה ולמטה רק שמחה. רוח ההוא שירד ונתוסף בבני העולם, כשירד, הוא

קפב) עלמא דאתי איהו וכו': עולם הבא, שהוא בינה, היא היכל לנקודה ההיא העליונה, דהיינו לחכמה העליונה, וכשהיא עומדת ולוקחת את האבות, לעטרם למעלה, או נקראים הכל שבת. באופן, כשהאבות מתעטרם למעלה בנקודה העליונה, נקראים שבת, וכשהנקודה התחתונה, מלכות, מתעטרת באבות, נק' שבת.

פירוש. נקודה רומזת תמיד על חכמה, והרמז היא על נקודה השחורה שבעין, הנקראת ג"כ בת עין, שהיא העיקר הראויה להקרא בשם עין, שהוא חכמה, משום ששאר ג' גוונים שבעין, ה"ס חג"ת, שאין החכמה המכונה ראייה מתגלית בהם. לפיכך יש בפרצופי אצילות ב' פרצופים המכונים בשם נקודה, א', היא חכמה עלאה, שהם או"א. ב' חכמה תתאה, שהיא המלכות, אמנם אע"פ שאו"א הם חכמה עלאה, אינם מגלים החכמה בפרצופם עצמם, (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית), אלא בפרצוף ישו"ת, שהם נקראים בינה.

וז"ש עלמא דאתי איהו היכלא לההיא נקודה עלאה, שהבינה, שה"ס ישו"ת הם היכל לנקודה העליונה שה"ס או"א. כלומר, שאין או"א מגלים החכמה שבהם אלא בסוד היכל שהוא בינה. אמנם גם בבינה אין החכמה מתגלה אלא על ג' קוין שהם תגית המכונים אבות. ונמצא שנקודה עליונה אינה מגלה החכמה שבה אלא לבינה, כשהיא מעטרת ומשפעת חכמה בג' קוין שלה שהם האבות.

(דפו"י דף ר"ד ע"א)

ההוא רוחא דנחית ואתוסף בבני עלמא, כד נחית, אתסחי בבוסמין דגנתא דעדן, ונחית ושרא על עמא קדישא, ם זכאין אינון, כד האי רוחא אתער.

קפה) בההיא שעתא דההוא רוחא ן נחית נחתין ך עמה לגו גנתא דעדן, שתין רתיכין, מתעטרין לשית סטרין. וכד מטי לגנתא ן דעדן, כדין כל אינון רוחין ונשמתין דגנתא דעדן, כלהו ן מתעטרי בההוא רוחא. ן כרוזי קרי ואמר, זכאין אתון ישראל, עמא קדישא, דרעותא דמאריכון אתער * לגבייכו.

קפו) רזא דרזין לידעי חכמתא, זכאין אינון כד האי רוחא אתער. האי רוחא איהו אתפשטותא ן דהאי נקודה, ונפקא מינה, ואתפשטא בעלמא, וההוא הוי רזא דשבת, דשרא לתתא, ועל דא כתיב ביה שמירה, ן ושמרו בני ישראל את השבת, והא אוקמוה, שבת לא כתיב, אלא את השבת, לאסגאה ההוא רוחא דשרי על כלא, ואצטריך לנטרא ליה, הואיל וקיימא עמיה דבר נש, ועל דא כתיב, ן כל שומר שבת מחללו.

קפז) בהאי רזא אית רזא אחרא. האי רוחא, אתהני בהאי יומא, מהנאותן דישראל, ומענוגא ן דלהון, ן ובג"ד, בעי למיהב ליה ענוגא, במיכלא ובמשתיא, תלת זמנין, ן בתלת סעודתין, דתלת דרגי מהימנותא, כמה דאוקמוה. והאי נטיל חדוה וענוגא, באינון סעודתי דישראל. זכאה חולקיה, מאן דאהני ליה, ומענג ליה, בהאי יומא.

קפח) האי רוחא, אתהני כל שיתא יומין, מרוחא עלאה דעתיקא דכל

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז) (שמות לא). ב"ב רח צ"ג. ח) (ישעיה נז). ם ל"ג זכאין אינון כד האי רוחא אתער. ת דנחית. א עמיה. ב ל"ג דעדן. ג מתערי לההוא ; מוסיף מתערי לההוא רוחא ומתעטרי בההוא רוחא. ד כרוזא ; פתחי ואמרי. ה דההיא. ו ל"ג דלהון. ז ולמיהב ול"ג ובג"ד בעי. ן דרך אמת 9 עיין מענין זה בפ' בראשית סח ע"ב ובפ' יתרו פח ע"א ובפרשת האזינו באירא זוטא.

נשמה יתירה

הסולם

מאמר

למטה. וע"כ כתוב בו שמירה, ושמרו בני ישראל את השבת. והרי העמידוהו, שבת לא כתוב, אלא את השבת. הוא לרבות רוח ההוא השורה על הכל, וצריכים לשמרו. משום שנמצא עם האדם, וע"כ כתוב, כל שומר שבת מחללו.

קפו) בהאי רזא אית וכו' : בסוד הזה יש סוד אחר, רוח הזה, נהנה ביום הזה מן ההנאות של ישראל, ומתענוגיהם. ומשום זה צריכים לתת לו עונג במאכל ומשתה ג' פעמים בג' סעודות של ג' מדרגות האמונה. כמו שהעמידוהו (לעיל יתרו אות תני"ה תנ"ו תנ"ז) ורוח הזה מקבל שמחה ותענוג באלו הסעודות של ישראל. אשרי חלקו מי שמהנהו ומענגו ביום הזה.

קפח) האי רוחא אתהני וכו' : רוח הזה נהנה כל ששת הימים מרוח עליון של עתיק

הוא מתרחץ בבשמים של גן העדן, ויורד ושורה על עם הקדוש, אשריהם כשהרוח ההוא נתעורר.

קפה) בההיא שעתא דההוא וכו' : בשעה ההיא שרוח ההוא יורד, יורדין עמו לגן עדן, ששים מרכבות המתעטרים לששה קצוות, חג"ת נה"י. שכל אחד כולל עשר, הם ששים. וכשמגיע לגן עדן, או כל אלו רוחות ונשמות שבגן עדן, כולם מתעטרים ברוח ההוא. הכרוז קורא ואומר, אשריכם ישראל עם קדוש שרצון אדונכם נתעורר אליכם.

קפו) רזא דרזין לידעי וכו' : סוד הסודות הוא לידעי החכמה. אשרי הם כשהרוח הזה נתעורר. רוח הזה הוא התפשטות של נקודה הזו, מלכות, ויוצא ממנה ומתפשט בעולם. ורוח ההוא, הוא סוד השבת השורה (דפו"י דף ר"ד ע"א * דף ר"ד ע"ב)

עתיקין. וביומא דשבתא, כיון דנחית, ואתסחי בגנתא דעדן בליליא, אתענג מענוגא דגופא, בסעודתי דמהימנותא, ואתעטר. האי רוחא מעילא ותתא, ואתרוי בכל סטרין, בעטרא דלעילא ותתא.

קפט) והואיל וקיימא עמיה דבר נש, אצטריך ליה לנטרא ליה. כ וע"ד כתיב ושמרו בני ישראל. את השבת, שבת דא, הוא ההיא נקודה תתאה. את השבת, דא הוא האי רוחא, אתפשטותא דההיא נקודה. ההוא אתפשטותא, כד אתוסף קדושן וברכאן מלעילא, על ההיא נקודה, אתנהיר כלא, ואתעביד רוחא נהירא בכל סטרין, אתפלג לעילא ונהיר. ואתפלג לתתא ונהיר. ודא הוא דכתיב ביני ובין בני ישראל חולק אחסנא אית לן כחדא.

קצ) חולקא דלעילא, אתעטר בהאי יומא, מענוגא עלאה קדישא, ואתהני מוזיא עלאה. דעתיקא דכל עתיקין. חולקא תתאה, אתעטר בהאי יומא, מענוגא דלתתא, דאתהני בהני סעודתי. וע"ד, בעי לענגא ליה, במיכלא ובמשתיא. בלבושי יקר, ובחדוה דכלא.

קצא) וכד מתעטרא האי חולקא לתתא, ואתנטיר כמה דאצטריך, סלקא לעילא, ואתחברא בההוא חולקא אחרא. והאי נקודה נטיל כלא מעילא ותתא, ואתכלילא מכל סטרין. ובגין דמתעטרא בשבת, מעילא ומתתא, כל שאר יומין פ יחיב חילא צ לכלא, ואתייהיב ליה שולטנו מעילא ומתתא. וברזין דספרא

חלופי גרסאות

ח ואתענג; מוסיף ואתעטר ואתענג. ואתחזי. י בענוגא; מוסיף בעטרא ובענוגא. כ ל"ג מן וע"ד עד האי רוחא. ל מזוגא. ט ל"ג דעתיקא דכל עתיקין. נ ואתהני. ס ובחדוה דכלא בלבושי יקר. ע נהרא. פ יחיב צ ל"ג לכלא; לכללא. ק וליה אתייהיב.

גשמה יתירה

הסולם

מאמר

מעלה, התעטר ביום ההוא מענוג העליון הקדוש. ונהנה מזיו העליון של עתיקא דכל עתיקין, שהוא כתר. חלק התחתון, מתעטר ביום ההוא מענוג של מטה, שנהנה באלו הסעודות שטושים ישראל, וע"כ צריכים לענגו במאכל ובמשתה, בלבושי כבוד, וברוב שמחה.

קצא) וכד מתעטרא האי וכו': וכשמתעטר חלק ההוא שלמטה, ונשמר כמו שצריך, הוא עולה למעלה, ומתחבר בחלק האחר העליון. ונקודה הזו שהיא מלכות, לוקחת הכל מן הרוח, מחלק שלמעלה ומחלק שלמטה, ונכללת מכל הצדדים, ומשום שמתעטרת בשבת מלמעלה ומלמטה, כל שאר הימים, שהם חג"ת נה"י, נותנים כח לכל וניתנה לה, להמלכות, שליטה, מלמעלה ומלמטה. ובסודות ספרו של שלמה המלך נמצא סוד הזה, והעמידו המאור הקדוש, דהיינו ר"ש. אשרי חלקם של ישראל.

כתיב

עתיק דכל עתיקין. וביום השבת כיון שירד ורחץ בגן עדן בלילה, הוא מתענג מתענוג הגוף בסעודת האמונה, ונתעטר רוח הזה מלמעלה ומלמטה, ומקומו בכל הצדדים, דהיינו בחכמה ובחסדים, בעטרה של מעלה שהוא חסדים ובעטרה של מטה שהיא חכמה.

קפט) והואיל וקיימא עמיה וכו': וכיון שנמצא עם האדם, צריכים לשמרו, וע"כ כתוב, ושמרו בני ישראל את השבת. שבת זה, היא נקודה תחתונה, שהיא מלכות. את השבת, זה הוא רוח הזה, שהוא התפשטות של נקודה ההיא. התפשטות ההוא, כשנתוסף קדושה וברכות מלמעלה על נקודה ההיא הואר הכל, וההתפשטות נעשה רוח המאיר מכל הצדדים, חציו מתחלק למעלה ומאיר, וחציו מתחלק למטה ומאיר. וז"ש ביני ובין בני ישראל, דהיינו שהרוח נתחלק בינו לבין ישראל, חלק ונחלה יש לנו יחד.

קצ) חולקא דלעילא וכו': החלק של (דפרי דף כ"ד ע"ב)

דשלמה מלכא, אשתכח ר רזא דא, ואוקמוה בוצינא קדישא, זכאה חולקיהון דישראל.

קצב) כתיב וינפש, ואוקמוה ווי נפש דאבדת ושפיר איהו. אבל אי הכי ווי גופא אצטריך למימר, דמניה אבדת נפש. אבל רזא דמלה, בבר נש אית נפש, ם דנטלא ומשיך ת לגביה להאי רוחא מערב שבת. וההוא רוחא שריא בגווה דההיא נפש, ודיירא בה כל יומא דשבתא. וכדין, ההוא נפש, יתירה ברבויה ותועלתא יתיר ממה דהוה.

קצג) ועל דא תנינן, כל נפשאן דישראל מתעטרן ביומא דשבתא, ועטרא דלהון, דשריא האי רוחא בגווייהו. כיון דנפק שבתא, ׀ וההוא רוחא סלקא לעילא, כדין ווי ב לנפש, דאבדת מה דאבדת. אבדת ההוא עטרא עלאה, וההוא חילא קדישא דהוה בה, ודא הוא ג וינפש, ווי נפש, דאבדת מה דאבדת.

קצד) עונתן דחכימין, דידיעי רזין עלאין, מליליא דשבתא לליליא דשבתא, ואוקמוה. אבל מלה דא שאילנא לבוצינא קדישא, דהא חזינן דהאי כתרא תתאה, ׁ נקטא מה דנקטא ביממא, ובליליא יהיב ד מזונא לכל חיליה, כמה דאוקמוה, דכתיב ׀ ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. נקטא ביממא, ויהבא בליליא. והשתא אמר מר דזווגא אשתכח בהאי ליליא.

קצה) אמר, ודאי זווגא אשתכח בליליא דא. מ"ט. בגין דהאי ליליא, אפרישת נשמתין לכל אינון * חכימין, דידיעין רזין דחכמתא. וחבורא, וזווגא,

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

ט (משלי לא) ויחי רסח צה. ר ל"ג רזא דא. ם דלעילא. ת לגבה. א ל"ג מן וההוא עד ווי. ב נפש. ג שבת כי דהאי שבת אסתלק לעילא לבתר חי נפש ול"ג וינפש. ד לכלא ול"ג מזונא. ׁ דרך אמת ׁ לוקחת מה שהיא לוקחת והיינו נשמות קדושות מלמעלה כנודע.

מאמר

הסולם

נשמה יתירה

קצב) כתיב וינפש, ואוקמוה וכו': כתוב, וינפש, והעמידוהו, אוי שאבדה הנפש. והוא יפה. אבל אם כן, אוי לגוף היה צריך לומר שממנו אבדה הנפש ובוינפש. לא נזכרה רק הנפש. ומשיב, אבל סוד הדבר, באדם יש נפש, שמקבלת ומושכת אליה לרוח הזה הנ"ל, מערב שבת. ורוח הזה שורה בתוך נפש ההיא ושוכן בה כל יום השבת. ואז נפש ההיא בגדלות ותועלת יתירה ממה שהיתה.

קצג) ועל דא תנינן וכו': וע"כ למדנו, כל נפשות ישראל מתעטרות ביום השבת, והעטרה שלהם היא, רוח הזה הנ"ל, השוכן בתוכם. כיון שיוצא השבת ורוח ההוא עולה למעלה, אז אוי לנפש שאבדה מה שאבדה, דהיינו עטרה העליונה ההיא וכח הקדוש ההוא שהיה בה, וזה הוא, וינפש, שפירושו, אוי נפש. שאבדה מה שאבדה.

(דפו"י דף ר"ד ע"ב *) דף ר"ה ע"א

קצה) אמר ודאי זווגא וכו': אמר, ודאי שנמצא זווג בלילה הזה. מה הטעם, הוא משום שלילה הזה של שבת, שהוא המלכות, מחלקת נשמות לכל אלו החכמים היודעים סוד החכמה. ולא נמצא זווג ביום אחר בשמחה שלמה בלי עירוב

לא אשתכח ה ביומא אחרא בכל חדוה, בלא ערבוביא ו אחרא, כגון דא. בגין דאינון נשמתין דפליגת, ז פליגת לון בחכימין, בצדיקים, ח בחסידי כדקא יאות. ו בכל ליליא ולייליא, זווגא אשתכח ודאי. אימתי בפלגות ליליא. והא אוקימנא. אבל לא בכל סטרין כהאי זווגא.

קצו) ובגין דא, חכימין דידעין רזין, בעיין לסדרא שמושא דלהון, בהאי ליליא. מאי טעמא. בגין כ דכל יומי דשבתא, אית לון רוחא אחרא דשרא על עלמא, ובהאי ליליא אית לון רוחא אחרא קדישא עלאה, דנתתא לבני קדישין, וההוא רוחא נשיב ז מעתיקא דכל עתיקין, ונחתא לגו נקודה תתאה, למיהב בה ניחא לכלא, ודא אתפליג לכל סטרין, לעילא ותתא, כמה דאת אמר ביני ובין בני ישראל.

קצז) וכד אינון חכימין, יתבין בההוא רוחא קדישא, רוחא עלאה, ח בעאן לשמשא ערסייהו, דהאי רוחא אמשיך, אבתריה לתתא, כל אינון נשמתין קדישין, וירתין קדישי עליונין, בהאי רוחא, נשמתין קדישין ח לבניהון כדקא יאות.

קצח) כיון דהאי רוחא שרא על עלמא, כל רוחין בישין, וכל מקטרגין בישין, אסתלקו מעלמא ולא בעינן לצלאה על נטורא, בגין דישראל אינון נטירין בההוא רוחא, וסכת שלום פריסת גדפהא עליהו, ואינון נטירין מכלא. קצט) ואי תימא, הא תנינן, דלא יפוק בר נש יחידי, לא בליליא רביעאה

חלופי גרסאות

ה ליומא. ו אלא בגין דא וליג אחרא כגון דא. ז ליג פליגת. ח ובחסידין. ט ותו בכל. י אבל בכל סטרין חכימין וליג מן לא עד חכימין. כ דבכל. ל מוסיף עתיקא קדישא. מ בעי. נ ליג אבתריה. ס עליונין.

גשמה יתירה

הסולם

מאמר

קצו) וכד אינון חכימין וכו': וכשאלו החכמים יושבים ברוח הקדוש ההוא, רוח העליון, צריכים לשמש מטתם. כי רוח הזה ממשיך אחריו למטה. כל אלו נשמות הקדושות וקדושים העליונים יורשים ברוח הזה, נשמות קדושות לבניהם כראוי.

מאמר השמירה שבשבת

קצח) כיון דהאי רוחא וכו': כיון שרוח הזה שורה על העולם, כל רוחות הרעות וכל מקטרגים הרעים מסתלקים מן העולם, ואין אנו צריכים להתפלל על שמירה, משום שישראל הם שמורים ברוח ההוא. וסכת שלום, שהיא המלכות, פורשת כנפיה עליהם, והם נשמרים מכל.

קצט) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי למדנו, שלא יצא אדם יחידי לא בליל ד' של השבוע, ולא בליל שבת. והאדם צריך להשמר. והרי אמרנו שבלייל שבת משומרים בני

עירוב אחר מס"א, כמו בלילה הזה, משום שאלו הנשמות שהיא מחלקת, היא מחלקת אותן בחכמים, בצדיקים, בחסידים, כראוי. וכן בכל לילה ולילה נמצא ודאי זווג ז"א עם המלכות. מתי, הוא בחצות לילה. וכבר העמדנו. אבל אינו שלם בכל הצדדים כזווג הזה של ליל שבת.

קצו) ובגין דא חכימין וכו': ומשום זה, החכמים שיודעים סודות, צריכים לסדר השמוש שלהם בלילה הזה. מהו הטעם. הוא משום שבכל ימי השבת יש לנו רוח אחר השורה על העולם (כנ"ל אות קע"ו) ובלילה הזה, יש לנו רוח אחר קדוש, עליון, היורד לבנים הקדושים. ורוח ההוא נושב מעתיקא דכל עתיקין, שהוא הכתר, ויורד לנקודה התחתונה לתת בה מנוחה לכל. ורוח הזה נחלק לכל הצדדים למעלה ולמטה, כש"א, ביני ובין בני ישראל. (כנ"ל אות קפ"ט).

(דפני" דף ר"ה ע"א)

דשבתא, ולא בליליא דשבתא, ובעי בר נש לאסתמרא. והא אמרן, ע דבליליא דשבתא נטירין בני נשא מכל מקטרגין דעלמא, ולא בעינן לצלאה על נטורא.

(ד) תא חזי, הכי הוא ודאי, ליליא רביעאה דשבתא, בעינן לאסתמרא מנייהו, מ"ט. בגין דכתיב י' יהי מארת, מארת כתיב חסר, והא אוקמוה, דבגין דהיא חסרה, כמה חבילי טהירין אתכלילן בהאי מארת. פ לווטין ומארת אינון בגריעותא דסיהרא, וכלהו שליטין בההוא ליליא.

(רא) בליליא דשבתא, כיון דכלהו מתבדרן לאעלא בנוקבא דעפרא, דלא יכלין לשלטאה, בעי בר נש יחידאי, לאסתמרא. ותו, אף על גב דלא יכלין לשלטאה, אתחזין לזמנין, ובר נש יחידאי בעי לאסתמרא.

(רב) מלה דא הכי תנינן, ואי הכי גריעותא דנטורא איהו. אבל בשבתא נטירו אשתכח לעמא קדישא, וקודשא בריך הוא כד עאל שבתא, מעטר לכל חד וחד מישראל, ובעי דינטרון ליה ז' להאי ק' עטרא קדישא, דאתעטרו ר' ביה, ואף על גב דאינון לא אשתכחו ט' בישובא, לזמנין לבר נש יחידאי אתחזון, ואתרע מזליה. ואצטריך ליה לבר נש, לאתעטרא בעטרא קדישא, ולנטרא ליה.

(ג) סוף סוף, נטירו אשתכח בההוא ליליא לעמא קדישא, הואיל וסכת שלום פריסא על עמא, דהא תנינן, בכל אתר דסכת שלום אשתכח, סטרא אחרא לא אשתכח תמן. וע"ד נטורא איהו ונטורא שכית.

חלופי גרסאות

ע בליליא פ ל"ג לחטיין. ז לההוא. ק עדונא. ר בהו.
ט מוסיף אלא בישובא.

מסורת הוזהר

(י) (בראשית א) ב"א זה צ"ג.

השמירה שבשבת

הסולם

מאמר

לפעמים, ואדם יחיד צריך לשמור את עצמו שלא יראה אותם. שיכול להנוק על ידי הראיה.

(רב) מלה דא הכי וכו': ומזכיר את הלשון ממה שלמד בענין קושיא זו, ואומר, שכך למד ענין הוזהר. חזי לשוננו, שטואל, ואם כן, אם אדם אסור לצאת בליל שבת יחידים הרי הוא חסרון של השמירה. ומשיב, אבל בשבת נמצא שמירה לעם הקדוש. והקב"ה, כשנכנס השבת הוא מעטר לכל אחד ואחד מישראל, בנשמה יתירה, וצריכים לשמור לאותה עטרה הקדושה שנתעטרו בהם. ואע"פ שהם, המזיקים, אינם נמצאים במקום ישוב, עכ"ז לפעמים, לאדם יחידים, הם נראים, ונחלש מזלו. וצריך האדם להתעטר בעטרה הקדושה ולשמור אותה.

(ג) סוף סוף נטירו וכו': סוף סוף, שמירה נמצאת לעם הקדוש, משום שטוכת שלום, שהוזהר בינה, פרושה על העם. כי למדנו,

כי

בני אדם מכל מקטרגי העולם ואין אנו צריכים להתפלל על שמירה.

(ד) תא חזי הכי וכו': ומשיב, בוא וראה, כך הוא ודאי, שליל רביעי שבשבת צריכים להשמר מהם מס"א. מהו הטעם. משום שכתוב, יהי מארת. כתוב מארת חסר ו', הרוח על מיעוט הלבנה, שמשום שהלבנה שהיא המלכות, חסרה, כמה מחנות רוחות נכללו במארת הוזהר. קללות ומארת הם במיעוטה של הלבנה, וכולם שולטים בלילה ההוא, וע"כ אסור לצאת יחידים.

(רא) בליליא דשבתא כיון וכו': בליל שבת, כיון שכל המזיקים מתפזרים להכנס בנקב העפר, כדי שלא יוכלו לשלוט ולהזיק, משמע שחטום שנכנסים בנקב העפר הם יכולים להזיק, לפיכך צריך אדם יחיד להוזהר שלא יצא יחידים. כי יוכלו להזיק בעודם בדרכס, בטרם יכנסו לנקב העפר. ועוד, אע"פ שאינם יכולים לשלוט, הם יכולים להראות (דפו"י דף ר"ה ע"א)

(רד) יומא דשבתא, חדוה איהו לכלא, וכלא ת אתנטר לעילא ותתא. * ונקודה תתאה נהרא לסלקא לעילא, בשפירו דעטרין שבעין חולקין יתיר, וסבא דכל סבין אתער.

(רה) כדין כד סליק נהורא, עמא קדישא מקדמי לבי כנישתא ב בלבוש יקר בחדוה, מתעטרין בעטרא קדישא דלעילא, ג בההוא רוחא דקיימא ד עלייהו לתתא, משבחן בשירין ותושבחן, וסלקין תושבחן לעילא, ועלאין ותתאין כלהו בחדוה, ומתעטרין כלהו כחדא. פתחי עלאי ואמרי, זכאין ה אתון עמא קדישא בארעא, ו דמאריכון אתער ד עלייכו, וכל חילין קדישין, מתעטרין ה בגיניכו. (רו) האי יומא, יומא דנשמתין איהו, ולא יומא דגופא, בגין דשלטנו דצורא דנשמתין איהו, וקיימן עלאין ותתאין כלהו בזווגא * חדא, ט בעטרא דרוחא יתירא עלאה קדישא.

(רז) צלותא דשבתא, דעמא קדישא, תלת צלותין אשתכחו בהאי יומא, לקבל תלת שבתי, ואוקמוה, וכלהו חד. כיון דעאלו עמא קדישא לבי כנישתא, אסיר לאשתדלא אפילו בצורך בי כנישתא, אלא במלי תושבחן וצלותא, ואורייתא, כ וכדקא חזי לון.

(רח) ומאן דאשתדל במלין אחרנין, ובמלין דעלמא, דא איהו בר נש

חלופי גרסאות

ת אתער. א ונהורא. ב בחדוה מתעטרין בעטרא קדישא דלעילא בלבוש יקר. ג משבחין בשירין ותושבחן בההוא רוחא דקיימא לתתא. ד ליג עלייהו. ה אינון. ו דמאריהון. ז עלייהו. ח בגיניהון. ט ורוחא וליג בעטרא. י ובאורייתא. כ וכד.

מאמר

הסולם

השמירה שבשבת

(רו) האי יומא יומא וכו': יום הזה הוא יום של הנשמות, ואינו יום הגוף, משום שהוא שליטת צרור הנשמות, שהוא הבינה ועומדים עליונים ותחתונים כולם בזווג אחד, בעטרה של רוח יתירה, העליון הקדוש.

מאמר צלותא דשבתא

(רז) צלותא דשבתא וכו': תפלת השבת של עם הקדוש. ג' תפלות נמצאים ביום הזה כנגד ג' שבתות, שהש בינה ז"א ומלכות, השולטים ביחד, (כנ"ל יתרו אות תק"ל ע"ש) והעמידוהו. וכולם אחד. וכיון שבאו העם הקדוש לבית הכנסת, אסור לעסוק אפילו בצרכי בית הכנסת אלא בדברי תשבחות, תפלה ותורה, וזכראוי להם.

(רח) ומאן דאשתדל במלין וכו': ומי שעוסק בדברים אחרים ובדברי העולם, זה הוא אדם שמחלל שבת, אין לו חלק בעם ישראל. שני מלאכים ממונים על זה ביום השבת, והם משימים ידיהם על ראשו. ואומרים, אוי לפלוני, שאין לו חלק בהקב"ה. וע"כ צריכים

כי בכל מקום שסכת שלום נמצא, הסטרא אחרא אינו נמצא שם. וע"כ היא שמירה, והשמירה נמצאת.

(רד) יומא דשבתא הרוה וכו': יום השבת, הוא שמחה לכל, והכל נשמר למעלה ולמטה, ונקודה התחתונה, שהיא המלכות, מאירה לעלות למעלה לאו"א ביופי ע' עטרות, שמקבלת מז"ת דאו"א שכ"א כלול מעשר, שהם חלקים יתירים מבליל שבת. והזקן מכל הזקנים נתעורר, שהוא הכתר. להשפיע אליה.

(רה) כדין כד פליק וכו': או כשעולה האור, עם הקדוש מקדימים לבית הכנסת בלבוש יקר, בשמחה, ומתעטרים בעטרה הקדושה שלמעלה, וברוח הזה, שהוא הנשמה יתירה, העומד עליהם למטה, משבחים בשירות ותשבחות, והתשבחות עולות למעלה, ועליונים ותחתונים כולם הם בשמחה, ומתעטרים כולם יחד. פותחים העליונים ואומרים, אשריכם עם קדוש בארץ, שאדוניכם מתעטר עליכם, וכל הצבאות הקדושים מתעטרים בשבילכם. (דש"י דף ר"ה ע"א * דף ר"ה ע"ב)

דקא מחלל שבתא, לית ליה חולקא בעמא דישראל. תרין מלאכין ממנן על דא, ביומא דשבתא, ואינן שוו ידיהון על רישיה, ואמרי, ווי לפלניא, דלית ליה חולקא בקב"ה. וע"ד, בעי לאשתדלא בצלותא ובשירין ובתושבחן דמאריהון, ולאשתדלא באורייתא.

(רט) האי יומא, איהו יומא דנשמתין, דאתעטרא ההוא צרורא ל דנשמתין. בג"כ משבחי בתושבחן ם תשבחתא דנשמתא, והיינו נשמת כל חי תברך את שמך יי אלהינו ורוח כל בשר וכו'. ולית תושבחתא אלא בסטרא דנשמתא ורוחא, והאי יומא, ן קיימא ברוחא ונשמתא, ם ולאן דגופא.

(רי) תושבחתא דדרגא ם אחרא עלאה, רזא דיומא, שמשא קדישא דאיהו נהורא דיממא, היינו יוצר אור. רזא דנהורא דנהיר, דמניה אתזנן ונהרין כל אינון חיילין, רתיכין, וככביא ומזלי, וכל אינון דשלטין על עלמא. (ריא) תושבחתא ן דעלמא דאתי ביומא דא, היינו אל אדון. ותושבחתא דא, איהי ברזא דעשרין ותרין אתוון עלאין קדישין, דמתעטרן באבהן וברתיכא עלאה קדישא.

(ריב) אתוון זעירין, אינון עשרין ותרין אתוון, דאינון בעלמא תתאה, ך דאינון אל ברוך גדול דעה וכו', ולא אית בין תיבה לתיבה. רווחא אחרא, אלא את רשימא בכל תיבה ותיבה. ובעלמא עלאה, אית רווחא, וסטרין קדישין, בין את לאת. ודא איהו, תושבחתא על תושבחתא, ן דאתוון עלאין דיומא שביעאה, קא משבח ואמר למלכא עלאה יוצר בראשית.

חלופי גרסאות

ל מוסיף דנשמתין בתושבחן [בתושבחתן] דמאריהון. ם ל"ג תשבחתא. ן דרוחא ול"ג קיימא. ן מוסיף איהו ולא. ם דרזא ול"ג אחרא עלאה. ן לעלמא. ך והני אינון. ן באתוון.

צלותא דשבתא

הסולם

מאמר

(ריא) תושבחתא דעלמא דאתי וכו': השבח של עולם הבא. שהוא בינה, ביום הזה, היינו, אל אדון. ושבח הזה, הוא בסוד כ"ב אותיות עליונות הקדושות המתעטרות באבות, שהם חג"ת ובמרכבה העליונה הקדושה שהיא בינה. (כמ"ש לעיל אות קפ"ב ע"ש).

(ריב) אתוון זעירין וכו': אותיות קטנות. הן כ"ב אותיות של עולם התחתון, שהוא מלכות, שהם, אל ברוך גדול דעה וכו'. ולא יש בין תיבה לתיבה ריוח אחר רק אות אחת מ"ב אותיות רשומה בכל תיבה ותיבה. דהיינו אל ברוך גדול וכו'. ובעולם העליון, בינה, יש ריוח וצדדים קדושים בין אות לאות. (כנ"ל תרומה אות ק"ד). כי בא' יש חמשה תיבות, דהיינו אל אדון על כל המעשים. ובב' יש חמשה תיבות, ברוך ומבורך בפי

כל

צריכים להשתדל בתפלות ושירות ותשבחות לאדונם, ולעסוק בתורה.

(רט) האי יומא איהו וכו': יום הזה הוא יום של הנשמות. שנתעטר צרור ההוא של הנשמות, שהוא הבינה. וע"כ משבחים בתשבחות התשבחה של הנשמה. והיינו, נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלקינו ורוח וכו'. ואין תשבחה אלא מצד הנשמה והרות. ויום הזה עומד בבחינת רוח ונשמה. ואינו של הגוף. (רי) תושבחתא דדרגא וכו': התשבחה של מדרגה אחרת עליונה, שהיא סוד היום, השמש הקדוש, שהוא ז"א, שהוא אור של יום, היינו ברכת יוצר אור. שהוא סוד אור המאיר, שממנו נזונים. ומאירים כל אלו הצבאות והמרכבות וככבים ומזלות, וכל אלו השולטים על העולם.

(דסו"י דף ר"ה ע"ב)

ריג) כד תושבחתא דא סלקא לעילא, שתין רתיכין עלאין ו דקאמרן, מזדמנין ונטלי להאי תושבחתא מעמא קדישא, וסלקי לה לאתעטרא בה, ם בכמה רתיכין עלאין, די ממגן, ן וכל אינון צדיקיא דבגנתא דעדן, כלהו מתעטרן בתושבחתא דא, וכל אינון רתיכין, וכל אינון נשמתין דצדיקיא, כלהו סלקין בתושבחתא דא, עד רזא דכורסייא.

ריד) כד מטא לכורסייא קדישא, תושבחתא דא דכל ישראל, קיימא תמן, עד ׁ זמנא דקאמרי קדושה עלאה דמוסף. וכדין סלוקא דלתתא לעילא, לאתאחדא כלא לעילא לעילא, למהוי כלא חד. דא איהי תושבחתא, דסלקא על כלהו תושבחן.

רטו) מכאן ולהלאה, סדורא דצלותא דשאר יומי, עד ישמח משה וכו', חדוותא דדרגא עלאה, ך עקרא דאבהן, דחדי בההוא ן עדבא דיליה, כד סליק כורסייא לגביה, ונטיל לה, ומתחבראן כחדא. ודא איהו חדוה דאורייתא ך עלאה דלעילא תורה שבכתב. דחדי באורייתא דלתתא, ן תורה שבעל פה, ואתחברו דא בדא.

רטז) כיון דאתחברו כחדא, בעי ב"נ לאכללא בההוא חדוה ן לעמא קדישא, ך ישמחו במלכותך שומרי שבת וכו', או"א רצה נא במנוחתנו.

חלופי גרסאות

ה ל"ג דקאמרן. ם כמה. ת בכל. א זמן. ב דאקרון. ג חדוה. ד ל"ג עלאה דלעילא תורה שבכתב. ה ל"ג תורה שבעל פה. ו מוסיף לעמא דישאל. ז לא גרסינן מן ישמחו עד רצה.

צלותא דשבתא

הסולם

מאמר

עולה לאבא, שה"ס נקודה עלאה, כדי שהכל יתאחד למעלה למעלה, באו"א, להיות כולם אחד. ואז נמצא שהשבח הזה אל אדון, שכבר עלה עם המלכות לבינה, אומרת אותו הבינה למלך העליון שהוא חכמה, (כנ"ל אות ר"ג) זה היא תשבחה העולה על כל התשבחות.

רטו) מכאן ולהלאה סדורא וכו': מכאן ולהלאה, הוא סדר התפלה כבשאר הימים, עד ישמח משה וכו'. דהיינו שמחת מדרגה עליונה שהוא ת"ת, הנקרא משה, וה"ס יעקב, שהוא עיקר האבות שהוא קו המכריע המיוחד חו"ג, המכונים אברהם ויצחק. שהוא שמח בחלק שהוא שלו, שהוא המלכות, כשהכסא שהיא המלכות, עולה אליו ולוקח אותה, ומתחברים יחד. וזה הוא שמחת תורה שלמעלה, שהיא תורה שבכתב, שהוא ת"ת, השמח בתורה שלמטה, שהיא תורה שבעל פה, שהיא המלכות, ומתחברים זה בזה.

רטז) כיון דאתחברו וכו': כיון שנתחברו יחד, צריך האדם לכלול בשמחה שהוא את עם הקדוש, ולומר, ישמחו במלכותך שומרי שבת וכו'. או"א רצה נא במנוחתנו.

רזא

כל הנשמה, ובג' יש ארבע תיבות, גדלו וטובו מלא עולם וכו' כמ"ש שם. וזהו שבח על התשבחות, שאותיות עליונות של יום השביעי שהוא בינה משבח ואומר למלך העליון יוצר בראשית, שהוא חכמה, (כמ"ש לעיל אות קפ"ב עש"ה) דהיינו נקודה עלאה.

ריג) כד תושבחתא דא וכו': כששבח הזה עולה למעלה, ששים מרכבות עליונות שבג"ע שאמרנו לעיל (אות קפ"ד) מזדווגים ולוקחים השבח ההוא. מן עם הקדוש, ומעלים אותה להתעטר בה בכמה מרכבות עליונות, שהמונים וכל הצדיקים שבגן עדן, כולם מתעטרים בשבח הזה, וכל אלו המרכבות, וכל אלו נשמות הצדיקים כולם עולים בשבח הזה עד סוד הכסא, שהוא המלכות.

ריד) כד מטא לכורסייא וכו': כשהשבח מגיע לכסא הקדוש, שהוא המלכות, הנה השבח הזה שאומרים כל ישראל, עומד שם, עד הזמן שאומרים ישראל קדושה עליונה של מוסף, דהיינו כתר יתנו לך וכו'. ואז יש עליה לאלו שלמטה לעלות למעלה, דהיינו שהמלכות שהיא הכסא עולה לאמא, שהיא בינה, ח"א (דפו"י דף ר"ה ע"ב)

רי"ז) רזא דס"ת ביומא דא, הא אוקמוה תנינן כתיב, ויקראו בספר תורת האלהים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא והא אוקמוה רזא, דאינון פסוקי טעמי, ומסורת, וכל אינון ה דיוקין, ורזין עלאין, כלא אתמסר למשה מסיני. אי בכל הני ה דיוקין אתמסר אורייתא למשה, ספר תורה דאיהו בכל אינון קדושאן, אמאי איהו חסר, מכל הני תקונין, ורזין, דאתמסרו ליה למשה ה באורייתא.

ריח) אלא רזא דא, כד כורסייא קדישא מתעטרא, ואתכלילת בתורה שבכתב, כל אינון דיוקנין, וכל אינון טעמין ומסורות, כלהו ה עלאין ה בגניזו, ואתרשימו ה בגו כורסייא קדישא, ואינון דיוקנין, דאעיל אורייתא דבכתב, באורייתא דבעל פה, ובהו אתעברת, כאתתא דאתעברת מן דכורא, ואשתארו אתוון עלאין לחודייהו בקדושייהו כדקא חזי. ולא תחזאה בבי כנישתא, דהא אתברכת ואתעטרת כורסייא מרזא דתורה שבכתב, ותמן אעיל כל אינון דיוקנין, ואיהי אתקדשת מניה, בעי לאתחזאה באתוון לחודייהו כדקא יאות.

ריט) וכדין, כלא אתקדש בקדושה עלאה כדקא חזי, כ"ש וכ"ש בהאי יומא. בהאי יומא בעי לסלקא שבעה גוברין, ה לקבל שבעה קלין, דאינון רזא דאורייתא. ה ובזמנין ובמועדין חמש, ה גו רזא דא. ביומא דכפורי שית. גו רזא עלאה דא.

רכ) וכלא רזא חדא. חמש, דאינון חמש דרגין ה לתתא, מדרגא ה דאור

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ח דיוקנין; תקונין. ה דיוקנין. ו ורזי אתמסרו. כ מוסיף באורייתא דבכתב. ל עלאין. ט בגניזו. ז דאינון רזא דאורייתא לקבל שבעה קלין. ט וכן בזמנין. ע מוסיף על גו. פ מתא. צ דאורי.

רזא דספר תורה

הסולם

מאמר

שבכתב, בלבדם בקדושתם כראוי. בלי שום צורה. ולהראות בביהכ"ג, כי הכסא, שהוא המלכות, מתברכת ומתעטרת מסוד תורה שבכתב ושם במלכות הכניס כל אלו הצורות שהן הטעמים והמסורות כנ"ל, והיא מתקדשת ממנו. וצריך להראות בהאותיות לבדן כראוי.

ריט) וכדין כלא אתקדש וכו': והו, נתקדש הכל בקדושה העליונה כראוי. כל שכן וכל שכן ביום הזה, שבת. ביום הזה צריכים לעלות לתורה ז' אנשים כנגד ז' קולות, שהם חגית נהי"מ דז"א, שהם סוד התורה. שהוא ז"א. ובזמנים ובמועדים, צריכים לעלות חמשה אנשים בתוך סוד הזה. כי עיקרם של ז' ספירות אינם אלא חמשה, חגית נ"ה, ויטוד היא כולל שלהם מצד המשפיע, והמלכות היא כוללת אותם מצד המקבל, וביהכ"פ ששה אנשים בתוך סוד העליון הזה, דהיינו חגית נהי"מ דז"א.

רכ) וכלא רזא חדא וכו': ומפרש, והכל הוא סוד אחד. כי תמשה דמועדים הם חמש מדרגות

רי"ז) רזא דס"ת ביומא וכו': סוד ספר התורה ביום הזה. כבר העמדנו. למדנו. כתוב, ויקראו בספר תורת אלקים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא. והעמדנו, שהסוד של הפסק הטעמים והמסורת וכל אלו הדיוקים, וסודות עליונים, הכל נמסר למשה מסיני. שואל, אם התורה נמסרה למשה בכל אלו הדיוקים, ספר תורה, שהוא בכל הקדושות האלו, למה הוא חסר מכל אלו התקוניים והסודות שנמסרו למשה בתורה.

ריח) אלא רזא דא וכו': ומשיב, אלא חיד הזה הוא. כשהכסא הקדוש, שהוא המלכות, מתעטר וכלל בתורה שבכתב, שהוא ת"ת, אז כל אלו הצורות וכל אלו טעמים ומסורות, כולם נכנסים גנוזים ונרשמים בתוך כסא הקדוש מן הת"ת. ואלו הצורות שהכניס תורה שבכתב, שהוא ת"ת, בתורה שבעל פה, שהיא המלכות, היא מתעברת מהם, כאשר המתעברת מזכר, ונשארו אותיות עליונות, שבתורה (דפ"י דף ר"ה ע"ב ע"א) דף ר"ו ע"א

קדמאה לתתא, ואינן רזא דאורייתא. שית, דאינן שית סטרין וכלא רזא * חדא. שבע אינן שבע קלין. וכלהו רזא חדא, אלין ואלין.
 רכא) בר"ח - אתוסף חד על תלתא, בגין שמשא, דנהיר בההוא זמנא, לסיהרא, ואתוסף נהורא על סיהרא, והיינו רזא דמוסף. בספר תורה, בעי לשתמע חד קלא ודבור.

רכב) סדורא לסדרא עמא קדישא ביומא דא, ובשאר יומין * דספר תורה בעי לסדרא ולתקנא תקונא, בחד כרסייא דאקרי תיבה, וההוא כרסייא דלהוי בשית דרגין, לסלקא בהו ולא יתיר, דכתיב (ז) ושש מעלות לכסא. ודרגא חד לעילא, לשואה עליה ספר תורה, ולאחזאה ליה לכלא.

רכג) כד סליק ס"ת לתמן, כדין בעאן כל עמא לסדרא גרמייהו לתתא, באימתא בדחילו ברתת ה בזיע, ולכוונא לבייהו, כמה דהשתא קיימין על טורא דסיני לקבלא אורייתא, ויהון צייתין וירכון אודנייהו. ולית רשו * לעמא למפתח פומיהון, אפילו במילי דאורייתא, וכל שכן במלה אחרא, אלא כלהו באימתא, כמאן דלית ליה פומא והא אוקמוה, דכתיב (ח) וכפתחו עמדו כל העם. * ואזני כל העם אל ספר התורה.

רכד) אר"ש, כד מפקין ס"ת בצבורא, למקרא ביה, * מתפתחן תרעי

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ז) (ד"ה ב ט) חלק ג' כס : רכו. וזה חדש מא ס"א
 ש"ט. ט) (נחמיה ח) חלק ג' קעג. ז) (שם).
 ק מוסיף חדא באינן חמש. ר דאתוסף. ש לספר.
 ת מוסיף בויע כלא לתתא. א מוסיף ולא לאחרא.
 ב פומיה באורייתא וכש"כ. ג מתפתחא ; מפתחא.

מאמר

הסולם

רזא דספר תורה

לסדר ולתקן תקון בכסא אחד הנקרא תיבה. וכסא ההוא צריך להיות בשש מדרגות חג"ת נה"י, דמלכות, לעלות עליהם ולא יותר, שכתוב ושש מעלות לכסא, שה"ס מלכות, ומדרגה אחת למעלה כנגד החכמה שבת, שהיא התיבה, לשום עליה ספר התורה ולהראותה לכל, כי התיבה שה"ס חכמה דמלכות, נותנת ראייה לס"ת, שה"ס ז"א. (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד) שאין ראייה אלא במלכות.

רכג) כד סליק ס"ת וכו' : כשעולה שם ספר התורה, או צריכים כל העם לסדר את עצמם למטה, באימה וביראה ברתת ובויע, ולכוון את לבם, כמו שהיו עומדים עתה על הר סיני לקבל התורה, ויהיו מקשיבים ויטו אזניהם. ואין רשות לעם לפתוח פיהם אפילו בדברי תורה, וכל שכן בדברים אחרים. אלא כולם באימה, כמי שאין לו פה. וכבר העמדנו שכתוב, וכפתחו עמדו כל העם. ואזני כל העם אל ספר התורה.

רכד) אר"ש כד מפקין וכו' : אמר ר' שמעון, כשמוציאים התורה בצבור לקרות בו, נפתחים

מדרגות חג"ת נ"ה, למטה ממדרגת אור קדמאה, שהיא בינה וג"ר, אלא למטה בו"א, והם סוד התורה, כי ז"א נקרא תורה. ששה דיוה"כ, הם ששה קצוות, דהיינו שמחשבים גם את הכולל שלהם שהוא יסוד. והכל הוא סוד אחד. שהרי אין כאן תוספת על ה' ספירות העיקריות. שבעה של יוס השבת, הם שבעה קולות, דהיינו שמחשבים גם את כולל ה' שהוא מלכות. והכל סוד אחד אלו ואלו, דהיינו שמרמזים על ספירות ז"א.

רכא) בר"ח אתוסף חד וכו' : בראש החדש, נתוסף אחד שהוא כנגד המלכות, על ג' שבימות החול, הרומזים על חג"ת דו"א, משום שהשמש שהוא ז"א, מאיר בזמן ההוא ללבנה, שהיא מלכות. וז"ס המוסף, שיש בר"ח, שהוא נגד התוספת האמורה. בספר תורה צריך להשמע רק קול ודבור אחד. (כנ"ל אות קמ"א).

רכב) פדורא לסדרא עמא וכו' : הסודר שעם הקדיש צריך לסדר ביום הזה, ובשאר ימים שיש קריאת ספר תורה, הוא, שצריכים (דפו"י דף ר"ו ע"א)

שמיא דרחמין, ומעוררין את האהבה לעילא, ואבעי ליה לבר נש למימר הכי. רכה) בריך שמיא דמארי עלמא, בריך כתרך ואתרך, יהא רעותך עם עמך ישראל לעלם, ופורקן ימינך, אחזי לעמך בבית מקדשך, ו ולאמטויי לנא מטוב נהורך, ולקבלא צלותנא ברחמין. יהא רעוא קדמך, דתוריק לן חיים בטיבו, ה ולהוי אנא פקידא בגו צדיקיא, למרחם עלי, ולמנטר יתי, וית כל דילי, ודי לעמך ישראל. את הוא זן לכלא, ומפרנס לכלא, את הוא שליט על כלא, את הוא דשליט על מלכיא, ומלכותא דילך הוא. אנא עבדא דקב"ה, דסגידנא קמיה, ו ומקמי דיקר אורייתיה, בכל עידן ועידן. לא על אינש רחיצנא, ולא על בר אלהין, ז סמיכנא, אלא באלהא דשמיא, דהוא אלהא קשוט, ה ואורייתיה קשוט, ונביאוהי קשוט, ומסגי למעבד טבוון וקשוט. ביה אנא רחיץ, ולשמיה קדישא יקירא אנא אימר תושבחן. יהא רעוא קדמך, ו דתפתח לבאי באורייתך. ו תיהב לי בנין דכרין דעבדין רעותך. ותשלם משאלין דלבאי, ולבא דכל עמך ישראל לטב ולחיין ולשלם ו אמן.

רכו) ואסיר למקרי בספרא דאורייתא, בר חד בלחודוי, וכלא ו צייתין ושתקין, בגין דישמעון מלין מפומיה, כאילו ו קבילו לה ההיא שעתא מטורא דסיני. ומאן דקרי באורייתא, להוי חד קאים עליה, ושתק. דלא ו ישתמע בר דבור חד בלחודוי, לא תרין דבורין, לשון קדש חד, וחד הוא, ולא תרין

חלופי גרסאות

ז ל"ג ואמטויי לנא מטוב נהורך. ה ולי. ו מקמיה; ז ל"ג מן ומקמי עד לא. ז ל"ג סמיכנא. ח ל"ג מן ואורייתיה עד ומסגי. ט דתפתח מן דתפתח עד ותשלם. י ל"ג מן ותיהב עד ותשלם. כ ל"ג אמן. ל שתקין ול"ג צייתין. מ קבלי. נ אשתכת.

רוא דספר תורה

הסולם

מאמר

והיקר אני אומר תשבחות. יהי רצון מלפניך, שתפתח לבי בתורתך, ותתן לי בנים זכרים עושי רצונך, ותמלא משאלות לבי, ולב כל עמך ישראל. לטוב, לחיים, ולשלום, אמן.

רכו) ואסיר למקרי בספרא וכו': ואסור לקרות בספר התורה, רק אחד לבד, וכולם מקשיבים ושותקים, כדי שישמעו דבריו מפיו, כאלו קבלו אותה עתה מהר סיני. ומי שקורא בתורה, יהיה אחד עומד עליו דהיינו העולה לתורה, ושותק, שלא ישמע רק דבור אחד בלבד ולא שני דיבורים. (כנ"ל אות קמ"א) לשון קדש צריך להיות קורא אחד, והוא אחד ולא שני דיבורים, ואם נמצאים שנים בספר תורה, הוא גרעון סוד האמונה, וגרעון כבוד התורה נמצא בספר תורה. שצריכים רק קול אחד. וכן צריך להיות מתרגם אחד. וזה סוד, קליפה ומוח. כי המתרגם הוא בחינת קליפה, והקורא בלשון הקדש הוא מוח. ואין מוח בלי קליפה.

כלא

נפתחים שערי השמים של רחמים, ומעוררים את האהבה למעלה, וצריך האדם לומר כך. רכה) בריך שמיא דמארי וכו': ברוך שמו של רבון העולם. ברוך כתרך ומקומך. יהי רצונך עם עמך ישראל לעולם, שגאולת ימינך תראה לעמך בבית מקדשך, ולהשפיע לנו ממיטב אורך, ולקבל תפלותינו ברחמים. יהי רצון מלפניך שתאריך לנו חיים בטוב, ושאני עבדך יהיה נפקד בין הצדיקים, לרחם עלי, ולשמור אותי ואת כל אשר לי, ושל עמך ישראל. אתה הוא הזן את הכל ומפרנס את הכל. אתה הוא השולט על הכל. אתה הוא השולט על מלכים, והמלכות שלך הוא. אני עבד הקב"ה, שאני משתחוה לפניו ומלפני כבוד תורתו בכל עת ועת. לא על אדם אני בוטח, ולא על בני אלקים אני סומך, אלא על אלקים שבשמים, שהוא אלקים אמת, ותורתו אמת, ונביאיו אמת, ומרבה לעשות חסד ואמת. בו אני בוטח, ולשמו הקדוש

(דפרי דף ר"ו ע"א)

ו דבורין, ואי תרין משתכחין בס"ת, גריעותא ע דרזא דמהימנותא ו איהו ז וגריעותא דיקרא דאורייתא ק אשתכח בס"ת, ובעי חד קלא. מתרגם חד. ורזא דא קליפה ר ומוחא.

רכז) כלא שתקין, וחד קארי, דכתיב ט וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר ו איהו לעילא, וכל עמא לתתא, דכתיב * ט ויתצבו בתחתית ההר. וכתיב ט ומשה עלה אל האלהים.

רכח) וההוא דקארי באורייתא, ישוי לביה ורעותיה לאינון מלין, וכי איהו שליחא דמאריה, בסדורא דהני מלין, למשמע לכל עמא, דהא איהו קאים כדוגמא עלאה. בגין כך, מאן דסליק למקרי באורייתא, יסדר אינון מלין בקדמיתא בביתיה, ואי לאו, לא יקרי באורייתא, מנלן מההוא דבור, עד לא ישמע אורייתא לעמא קדישא מה כתיב, ז אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה, ולבתר, ויאמר לאדם הן יראת יי היא חכמה וגר.

רכט) אסיר ליה למאן דקארי באורייתא למפסק פרשתא, או אפילו מלה חדא, אלא באתר דפסק משה פרשתא לעמא ח קדישא, א יפסיק. ולא יפסיק מלין דפרשתא דשבתא ב דא, בפרשתא דשבתא אחרא.

רל) רזא דא, בשעתא ג דאיפסיקו פרשיין, ד כל חד וחד אתעטרא וקימא קמי קב"ה. כיון דאשלימו למפסק הני פרשיין דכל שתא, אתעטרו קמיה קב"ה, ואמרי אנא משבת ה פלוני, ואנא משבת ו פלוני.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ט (שמות כ) וראא כד צ"ר. ע (שמות יט) שמות ה צ"ג ט (שם) שמות נח צ"ב. ז (איוב כח) הקסו"ז סו צ"ג וזר חזש מה טא שליב צא ט"ב שכי"ת. תקונים חדשים ככא ט"ג ש"כ.
 ט מוסיף וההוא דקארי באורייתא איהו. ת ל"ג קדישא. א מוסיף לאשלמא יפסיק. ב אחרא בשבתא דא. ג דאפסיקין. ד קמיה קב"ה כל חד וחד אתעטרא וקאים קמיה כיון דאשלימו הני למפסק פרשיין דכל שתא ואתעטרו קמי קב"ה ואמר אנת משבת פלוני ואנת משבת פלוני; דכל שתא ואתעטרו קמי קב"ה כל חד וחד אתעטרו. ה מוסיף פלוני מצבורא פלוני. ו מוסיף פלוני מצבורא פלוני.

הסולם

מאמר

רכז) כלא שתקין וחד וכו': הכל שותקים ואחד קורא. שכתוב, וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר. הוא למעלה בראש ההר, וכל העם למטה, שכתוב ויתיצבו בתחתית ההר. וכתוב, ומשה עלה אל האלקים. הרי שהיה קורא אחד, ועולה לתורה אחד, למעלה בראש ההר, וכל העם בתחתית ההר מקשיבים ושותקים. וכן צריך להיות בס"ת. רכח) וההוא דקארי באורייתא וכו': ואותו הקורא בתורה, צריך לשום לבו ורצונו, לאלו הדברים שקורא, וכי שהוא שליח אדונו בסדר דברים להשמיע לכל העם, שהרי הוא עומד כדמיון עליון, כמו הקב"ה במתן תורה. משום זה מי שעולה לקרות בתורה צריך (דפו"י דף ר"ו ע"א *) דף ר"ו ע"ב)

רזא דספר תורה לסדר הדברים תחילה בביתו. ואם לא סידר, לא יקרא בתורה. מאין לנו. הוא מאותו דבור של הקב"ה מטרם שהשמיע התורה לעם הקדוש, מה כתוב, או ראה ויספרה הכינה וגם חקרה. ואח"כ, ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה וגו'. הרי שמטרם שהשמיע אותה לאדם, סידר כל דבור בפני עצמו. וכן מחויב כל קורא בתורה לעשות. רכט) אסיר ליה למאן וכו': אסור לו למי שקורא בתורה להפסיק פרשה או אפילו מלה אחת, אלא במקום שפסק משה הפרשה לעם הקדוש. יפסיק. ולא יפסיק דברי הפרשה של שבת הזה בפרשה של שבת אחר. רל) רזא דא בשעתא וכו': הסוד הוא. כי

רלא) בההיא שעתא, קרא ליופיא'ל רב ממנא, ולחמשין ותלת רתיכין קדישין דתחות ידיה, ז דאתמנון בשמושא דאורייתא, וכל רתיכא ורתיכא מני ליה, להאי רתיכא על פרשתא פלניא, דבשבת פלוני. ורתיכא פלוני, על פרשתא פלניא, דשבת פלוני. וכל חד וחד, משמשא לאורייתא, ם דההוא שבת דיליה. ואסיר לן לערבא אלין באלין, ולא לאעלא רתיכא ברתיכא דחבריה, אפילו כמלא נימא. ואפילו בחד תיבה, או אפילו באת חד, אלא כל חד וחד, כמה דפסיק לון קב"ה, וכמה דמני לון באינון פרשין, כל חד וחד על . מטריה.

רלב) ועל דא, כד מתעטרא פרשתא דא, סלקן אינון מלין דההיא פרשתא, דאשתלים בצבורא, ונטיל לון ההוא רתיכא, דממנא בההיא פרשתא, וסליק לון קמי קב"ה, ם ואלין מלין ממש, קיימין קמיה ואמרין, ז אנא פרשתא פלניא, דאשלימו לי צבורא פלוני, הכי והכי.

רלג) אי אשתלים כדקא חזי ם ליה, סלקין אינון מלין, ומתעטרין על כורסייא קדישא, וההוא רתיכא משמשא קמיה, כל רתיכא ורתיכא, פרשתא דכל שבתא ושבתא, וכלהו מתעטרין בגו כורסייא קדישא, ובהו איהי סלקא ם לאתיחדא לעילא לעילא, ואתעביד כלא כללא חדא. בגין כך, זכאה חולקיה מאן דאשלים פרשתא דכל שבתא ושבתא, כדקא יאות, ם כמה דאפסיקו לעילא. רלד) תרי זמני, ם קרינן בס"ת בשבתא, במנחה, בשעתא דדינא תליא,

חלופי גרסאות

ז פני לון. ח ל"ג פלניא. ט ההוא. י מימריה. כ ואינון. ל ל"ג מן אנא עד כדקא חזי. מ ל"ג ליה. נ ל"ג לאתיחדא. ס כמאן דאפסיק. ע בשבתא קרינן בס"ת.

מאמר	הסולם	רוא דספר תורה
<p>כי בשעה שהפסיקו הפרשיות, כל אחת ואחת התעטרה ועמדה לפני הקב"ה. כיון שהשלימו להפסיק הפרשיות של כל השנה, התעטרו לפני הקב"ה ואמרו, אני משבת פלוני, אני משבת פלוני.</p>	<p>פרשה זו, עולות המלות של פרשה ההיא שנשלמה בצבור, ומקבלת אותן מרכבה ההיא הממונה על פרשה ההוא, ומעלה אותן לפני הקב"ה. ואלו המלות ממש עומדות לפניו, ואומרות, אני פרשה פלונית שהשלימו אותי צבור פלוני, כך וכך. כלומר, אם כהלכתה או שלא כהלכתה.</p>	<p>רלב) אי אשתלים כדקא וכו': אם נשלמה הפרשה כראוי לה, עולות מלות אלו ומתעטרות על כסא הקדוש, שהוא המלכות, ומרכבה ההיא משמשת לפניו, כל מרכבה ומרכבה משמשת לפרשה של כל שבת ושבת, כלומר כל מרכבה לפרשה שלה, וכולן מתעטרות בתוך כסא הקדוש, ועמהן הוא עולה להתיחד למעלה למעלה, לז"א, ונעשה הכל, דהיינו הפרשה והכסא וז"א, כלל אחד. משום זה אשרי חלקו מי שמשלים הפרשה כל שבת ושבת כראוי, כמו שהפסיקו אותה למעלה.</p>
<p>רלא) בההיא שעתא קרא וכו': בשעה ההיא קרא הקב"ה ליופיאל הממונה העליון, ולי"ג מרכבות הקדושות שתחת ידו, שהם כנגד ניג פרשיות שבתורה, שנתמנו בשמוש לתורה, וכל מרכבה ומרכבה נתמנתה, מרכבה זו, על פרשה פלונית שבשבת פלוני, ומרכבה פלונית, על פרשה פלונית שבשבת פלוני. וכל אחת ואחת משמשת אל התורה של השבת שלה, ואסור לנו לערב אלו באלו ולא להכניס מרכבה במרכבה אחרת אפילו כמלא שערה, ואפילו בתיבה אחת, או אפילו באות אחת, אלא כל אחת ואחת כמו שפסק אותם הקב"ה, דהיינו כמו שנתעטרו לפניו, כנ"ל בסמוך. וכמו שהפקיד אותן, את המרכבות, על פרשיות האלו, כל אחת ואחת על משמרתה.</p>	<p>רלד) תרי זמני קרינן וכו': ב' פעמים קוראים בתורה בשבת, א' בבוקר, ב' במנחה, בשעה</p>	<p>רלב) ועל דא כד וכו': וע"כ כשמתעטר (ופני דף ר"ו ע"ב)</p>

לעידן ערב. צריכין לאכללא שמאלא בימינא, דהא אורייתא מתרין סטרין אתייהיבת, דכתיב מימינו אש דת למו, ימינא ושמאלא. בג"כ ספר תורה 9 במנחה 3 די בעשרה פסוקין, או יתיר, אבל לא שלימו דפרשתא, דהא שלימו דפרשתא לא הוי, אלא בימינא, וימינא תלייא עד שעתא דמנחה, והא אוקמוה. רלה) בשני בשבתא, ובחמישי בשבתא, בגין דקא נחתין 8 דרגין לתתא, דאינון כללא דאורייתא. ואי תימא, הא נביאין מתפרשן לתתא. אלא הכי הוא ודאי, אבל הני דלתתא, כלהו כללא דאורייתא, וכל חד וחד כליל לכל חד וחד. רלו) ורזא דמלה, אלין דרגין עלאין, 7 אינון אקרון פרשתא חדא, ולבתר נפקין מנייהו תשע דרגין, דאתאחדן כחדא, ובגין כך תשעה גוברין, תלת בשבתא במנחה, ותלת ביומא תניינא, ותלת ביומא חמשה, הא תשעה. רלז) ובספרא דרב ייבא סבא, 8 במנחה בשבתא, הא אתער רזא דשמאלא, ונקודה תתאה, בההוא סטרא דשמאלא, מקבלא רזא דאורייתא, כדין בההיא שעתא, נטלא מסטרא דשמאלא, ומדיליה קרינן.

חלופי גרסאות

9 ל"ג במנחה. 3 ודאי. 8 בורגין. 7 מוסיף דרגין עלאין אינון. 8 ל"ג במנחה.

מאמר	הסולם	רזא דספר תורה
<p>בשעה שהדין תלוי בימות החזק, לעת ערב. כי צריכים לכלול השמאל בימין, כי התורה ניתנה מב' הצדדים, שכתוב, מימינו אש דת למו. הרי שהתורה היא אש, שהיא שמאל, ומימינו היינו ימין ושמאל. וע"כ קוראים בה בבוקר שהוא ימין, ובמנחה שהיא שמאל. וע"כ ספר תורה במנחה היא בעשרה פסוקים או יותר, אבל לא פרשה שלמה, כי פרשה שלמה אינה אלא בימין, והימין תלוי מטרים שעת המנחה. אבל במנחה היא שמאל. וכבר העמידה.</p>	<p>וספירה כלולה מכל ספירה וספירה. וכיון שכלולים זו מזו הרי יש בכל אחת חג"ת שהוא תורה.</p> <p>רלו) ורזא דמלה אלין וכי: וסוד הדבר, אלו מדרגות העליונות, שהן ד' ספירות חג"ת נה"י דז"א (כנ"ל אות ר"כ) הן נקראות פרשה אחת, דהיינו פרשת השבוע, ואח"כ יוצאות מהן תשעה מדרגות המאחדות יחד. שהם תשע ספירות דיעקב, ובשביל זה קורים ט' אנשים, ג' בשבת במנחה, שהם נגד חב"ד דיעקב, וג' ביום השני, שהם נגד חג"ת דיעקב, וג' ביום ה', שהם כנגד נה"י דיעקב, הרי תשעה. וכבר נתבאר בדבור הסמוך, שהם ספירות נכללות זו מזו, וע"כ יש בכל אחת חג"ת שהוא תורה, ואפילו בנה"י.</p>	<p>רלה) בשני בשבתא ובחמישי בשבת, משום שהמדרגות יורדות למטה, כי בימות החזק משמשים יעקב ורחל במקום ז'ין הגדולים, שהם מלבישים מחזה ולמטה דז"א, שהם כלל התורה, כי יעקב הוא בחינת תורה כמו ז"א. ואם תאמר הרי נביאים נתפרשו למטה. כלומר שיעקב מלביש רק נה"י דז"א שהם בחינת נביאים ולא תורה, כי תורה היא בחינת חג"ת. וא"כ למה קוראים בתורה. ומשיב, אלא כך הוא ודאי שיעקב מלביש על נה"י דז"א, אבל אלו שלמטה, דהיינו ט"ס דיעקב, כולם הם כלל התורה. כלומר שיעקב בכללו הוא בחינת חג"ת, שהוא תורה, כמו ז"א. וכל ספירה (דפו"י דף ר"ו ע"ב)</p>
	<p>רלז) ובספרא דרב ייבא וכי: בספרו של ר' ייבא הוקן, כתוב, במנחה בשבת נתעורר סוד השמאל, ונקודה תחתונה, שהיא המלכות, מקבלת בצד שמאל ההוא את סוד המצורה. או בשעה ההיא המלכות נוסעת מצד שמאל, ומצדו אנו קורים בתורה. כלומר אע"פ שהמלכות בעצמה אינה בחינת תורה שבכתב, כיון שמקבלת מצד שמאל דז"א בחינת התורה שבכתב, ע"כ אנו קורים בתורה.</p>	

(רלח) דהא איהי קיימא ברזא * ת דתשע, וקרינן תשע, ואינון שית דחול, ותלת בשעתא דאתער שמאלא בשבתא, ולא תכללא כלא כחדא. ואיהי מתעטרא בהו, בתלת סטרין, כגוונא דתלת סטרין עלאין, דאינון כללא דפרשתא דשבתא. זכאה חולקיה מאן דזכי ליקרא דשבתא, זכאה איהו בתרין עלמין, בעלמא דינ, ובעלמא דאתי.

(רלט) כתיב (ר) אל יצא איש ממקומו ביום השביעי * מהו ממקומו. תנינו, ב ממקומו מההוא אתר דאתחזי למהך. ורזא דמלה, דכתיב (ו) ברוך כבוד יי ממקומו. ודא איהו מקום, ודא איהו רזא דכתיב (ז) כי המקום אשר אתה עומד עליו. אתר ידיעא איהו לעילא, וקרינן ליה מקום, דאשתמודע ביה יקרא עלאה ג דלעילא. ובג"כ, אזהרותא לב"נ דהא מתעטרא בעטרא קדישא דלעילא, דלא יפוק ד מיניה דאי יפוק מניה, קא מחלל שבתא. בידוי, בעבידתא. כמה דאוקימנא. ברגלוי, למהך לבר מתרי אלפין אמין, כל אלין חלולא דשבתא איהו. (רמ) אל יצא איש ממקומו, דא איהו אתר יקרא דקדושה ה דא, דהא מניה לבר, אתר ו דאלהים אחרים איהו. ברוך כבוד ז יי ממקומו. כבוד יי דלעילא. ח ממקומו, דא כבוד דלתתא ודא איהו רזא דעטרא דשבתא, בג"כ אל יצא איש ממקומו, בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ש) (שמות טז) בשלח קיד צ"ה. (ז) (יחזקאל ג) בא (ת ספירה; מוסיף דתשע ספיר. א ממקומו תנינו מאי קצד צ"מ. (ח) (שמות ג) בשלח קסז צ"ג. ממקומו. ב ל"ג ממקומו. ג ל"ג דלעילא. ד מפומיה מלולא דחול דאי יפוק מניה קא; מניה דאי יפוק מפומיה מלולא דחול קא; דלא יפוק מינה בג"כ מאן דיפוק מפומיה; מניה בנין [דבפומיה] מפומיה מלולא דחול (דאי) יפוק מניה קא [וקא]. ה ל"ג דא. ו אלהים. ז ל"ג מן ה' עד דלתתא. ח מקומו.

רוזין דשבת

הסולם

מאמר

העיר, ואלפים אמה שלה. וסוד הדבר הוא. שכתוב, ברוך כבוד ה' ממקומו. וזהו מקום. וזה הוא סוד שכתוב כי המקום אשר אתה עומד עליו. כי מקום ידוע יש למעלה, שהוא המלכות, וקוראים לו מקום, שגודע בו כבוד העליון של מעלה, שהיא המלכות, וע"כ, אזהרה היא לאדם המתעטר בעטרה הקדושה שלמעלה, שלא יצא מן המקום, שאם יצא ממנו הוא מחלל שבת (כנ"ל בשלח אות תי"ט) ולא בידיו בעבודה, כמו שהעמדנו. ולא ברגליו, ללכת חוץ מב' אלפים אמה. כל אלו הם חלול שבת.

(רמ) אל יצא איש ממקומו: זה הוא מקום כבוד הקדוש הזה, דהיינו המלכות, כי מחוץ ממנו הוא מקום של אלהים אחרים. ברוך כבוד ה' ממקומו, כבוד ה', הוא כבוד שלמעלה שהיא בינה. ממקומו, זהו כבוד שלמטה, שהוא המלכות. וזה הוא סוד העטרה של

(רלח) דהא איהי קיימא וכי: כי המלכות עומדת בסוד תשע ספירות, וע"כ קוראים אנו תשעה אנשים, שהם ששה אנשים שהם חג"ת נה"י שלה בחול, בב' ובה', ושלושה אנשים שהם ג"ר שלה, בשעה שנתעורר השמאל בשבת, דהיינו במנחה בשבת, ולכלול כולם כאחד. והיא מתעטרת בהם בג' צדדים ימין שמאל, אמצע, כמו ג' צדדים עליונים, חג"ת שהם בכלל הפרשה של שבת, שאנו קורים בבוקר, פירוש. אע"פ שאנו אומרים, שבמנחה דשבת המלכות מקבלת מצד שמאל, אין הפירוש מצד שמאל לבד, אלא שמקבלת מכל ג' הקוין, והכוונה היא רק בשליטת השמאל. אשרי חלקו מי שזכה ליקרו של שבת, אשרי הוא בב' עולמות, בעולם הזה ובעולם הבא. (רלט) כתיב אל יצא וכי: כתוב, אל יצא איש ממקומו ביום השביעי. שואל, מהו ממקומו, ומשיב, למדנו, ממקומו, פירושו מקום ההוא הראוי ללכת. דהיינו מחוץ לכל (דפ"י דף ר"ו ע"ב * דף ר"ז ע"א)

(רמא) כתיב ה) הנה מקום אתי, ס מקום אתי, ודאי • דא איהו מקום טמיר וגניו, דלא אתיידע כלל. משמע דכתיב אתי, אתר דלא אתגליא, וקיימא טמירא, ודא איהו אתר עלאה לעילא • לעילא, היכלא עלאה טמיר וגניו. אבל דא, איהו אתר לתתא כדקאמרן. ודא איהו מקום דאתפרש לעילא, ואתפרש לתתא, ובג"כ אל יצא איש ממקומו ביום השביעי.

(רמב) א) ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו', הא אוקמוה באינון רזין עלאין. אבל אלפים באמה, • דירתה תרין סטרין לכל סטר, ואיהי מתעטרא תדיר בתרין סטרין, בין לעילא בין לתתא. וסימנך שכינה לא שריא לבר מתחומא דאתחזי לה.

(רמג) כד נפק שבתא, צריכין ישראל דלתתא, לאתעכבא, דהא יומא רבא עלאה • איהו. • ובהאי יומא, • אושפיזא רבא ויקירא, קא שריא עליה, בגין כך בעי לאתעכבא, לאתחזאה דלא דחקין באושפיזא קדישא. כדן פתחי ישראל ואמרי, • והוא רחום יכפר עון וגו', דתקונא שפירא איהו בהאי ליליא, כיון דדינא אתהדר לאתריה, מה דלא אתחזי כד עייל שבתא, דדינא אסתלק, ולא אשתכח.

(רמד) בשעתא דפתחי ישראל ויהי נועם, וקדושתא דסדרא, כל אינון חייבין דגיהנם, פתחין ואמרי, זכאין אתון ישראל עמא קדישא, זכאין • אתון

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ז) (שמות לג) חלק ג' רכה : רכו. תקוני זהר חכ"ב ס ל"ג מקום. י דא. כ ל"ג לעילא. ל מדינתא. סו : א) (במדבר לה) הקסה"ו קיט צ"ד. ב) (תהלים) מ רזין. נ מוסיף איהו, ואצטריך לאתעכבא [עליה]. ס בהאי ; דבהאי. ע מוסיף דהא אושפיזא. פ ל"ג אתון. עת) ב"א קסה צ"ב

מאמר

הסולם

רזין דשבת

והחסדים בחכמה, והם ב' אלפים כי ספירות החכמה הן בסוד אלף. והמלכות מתעטרת תמיד בב' צדדים בין למעלה ובין למטה. וסימנך, שהשכינה אינה שורה חוץ מתחום הראוי לה. שהוא ב' קוין.

(רמג) כד נפק שבתא וכו' : כשיצא השבת צריכים ישראל שלמטה להתעכב, דהיינו להוסיף מחול על הקודש, כי יום גדול עליון הוא, וביום הזה אורח גדול ויקר שורה עליה, שהוא נשמה היתירה, משום זה צריך להתעכב ולהראות שאין דוחקים האורח הקדוש להוציאו. או פותחים ישראל ואומרים והוא רחום יכפר עון וגו'. שהוא תקון יפה כלילה הזה, כיון שהדין חוזר למקומו, מה שלא היה נראה בביאת השבת, שהדין היה או מסתלק ולא נמצא.

(רמד) בשעתא דפתחי ישראל וכו' : בשעה שפותחים ישראל ואומרים ויהי נועם, וקדושה דסדרא, דהיינו ואתה קדוש וכו', כל אלו

של שבת, ועל כן אל יצא איש ממקומו. ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים.

(רמא) כתיב, הנה מקום אתי : מקום אתי, ודאי זה הוא מקום נסתר וגנוז שלא נודע כלל, שהוא בינה. זה משמע, משכתוב אתי, יורה שהוא מקום שלא נגלה, ועומד בסתר, וזה הוא מקום עליון למעלה למעלה דהיינו היכל העליון הנסתר והגנוז, שהיא בינה עלאה, אבל מקום זה שבכאן, הוא מקום שלמטה, דהיינו המלכות, כמו שאמרנו. זה הוא מקום שמתפרש למעלה בבינה ומתפרש למטה במלכות. וע"כ אל יצא איש ממקומו ביום השביעי.

(רמב) ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו'. הרי העמידוהו באלו סודות העליונים. אבל אלפים אמה, הוא, משום שהמלכות המכונה עיר, ירשה ב' צדדים שהם ימין ושמאל, שהחכמה מלובשת בחסדים (דפו"י דף ר"ז ע"א)

צדיקייא, דנטרי פקודי אורייתא. ווי לון ז לחייביא, דלא זכו למיטר אורייתא, כדין דומ"ה קדים, וכרוזא אתער ואמר, א ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים. וכל אליו חבילי טהירין, טרדין לון בגיהנם, ולית מאן דמרחם עליהון. זכאין אינון כל פ נטרי שבתא בהאי עלמא, וקא מענגי להווא ענג דשריא מלעילא, כדקאמרן.

רמה) האי מאן דשרי בתעניתא ג בשבתא, תרי מתערי עליה קמי מלכא קדישא. חד, ה הוא רוחא עלאה קדישא דאצטריך לאתענגא, ולא אתענג. ב וחד, ה הוא ממנא דקיימא על מאן דשרי בתעניתא, וסנגרי"ה שמייה. וסלקין קמי מלכא קדישא, ומתערי עליה.

רמו) והווא רוחא אסתלק א גריע מהווא אתהנותא דלתתא. וכד האי ב רוחא לא אשתלים לתתא, רוחא אחרא דלעילא לא אשתלים. כיון דלא אשתלים לתתא ולעילא, ג כדין אתחזי הווא ב"ג לאתלטיא, ולא תענשא. ד אלא ה כיון דאשתלים זמנא אחרא, והווא ממנא ו דאתמנא על ענריא * ותעניתא, אשתלים גו אינון ממנן אחרנין, בענוגא דלעילא, קורעין ליה כל ז גור דינא, דאתגזר מאינון שבעין שנין עלאין.

רמוז) ה למלכא דחדי בהלוא דיליה, וכל בני נשא חדאן עמיה, חמא חד בר נש יהיב בקולר, פקיד עלוי, ושרייוהו. בגין דישתכחון כולא בחדוה. רמח) ולבתר, מתהדרין אליון ממנן דענשין לבני נשא, ואתפרעין מניה

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

צ ל"ג לחייביא. ק נטורי. ר דשבתא; ל"ג מן בשבתא עד הווא. ש להווא. ת וחדוי. א וגרע. ב ל"ג רוחא. ג ל"ג כדין. ד ל"ג אלא. ה בגין. ו אשתכח. ז גזירה. ח ל"ג כל אית זה. ט ואתפרשן.

ג) (תהלים ט) נח כט כד צ"ה.

רזין דשבת

הסולם

מאמר

רמו) והווא רוחא אסתלק וכר: ורוח הווא נסתלק בחסרון מתענוג והנאה היא שלמטה, וכשרוח הזה אינו נשלם מלמטה, רוח אחר עליון לא נשלם. כיון שלא נשלם למעלה ולמטה, אז ראוי איש הווא להתקלל ולהיות נענש. אלא כיון שנשלם בזמן אחר, ע"י אותו אדם, וממונה הווא שנתמנה על עינוי ותענית, הוא נשלם בין ממונים אחרים בתענוג העליון, ע"כ קורעים לו כל גור דין שנגזר מאלו ע' שנים עליונים, שהס חג"ת נהי"מ.

רמוז) למלכא דחדי בהלוא וכר: בדומה למלך השמח במשתה שלו, וכל בני אדם שמחים עמו. ראה איש אחד יושב אסור בכבלים, פקד עליו והתירוהו. כדי שימצאו כולם בשמחה.

רמח) ולבתר מתהדרין אליון וכר: ולאחר

אלו רשעים שבגיהנם, פותחים ואומרים אשריכם ישראל עם קדוש, אשריכם צדיקים השומרים מצות התורה. אוי להם לרשעים שלא זכו לשמור התורה. אז מקדים דומה, וכרח מתעורר, ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלקים. וכל אלו גדודים מלאכי חבלה מענים אותם בגיהנם, ואין מי שירחם עליהם, אשריהם כל שומרי שבת בעולם הזה, ומענגים ענג הווא השורה מלמעלה, דהיינו רוח העליון, כמו שאמרנו (לעיל אות קפ"ז).

רמה) האי מאן דשרי וכר: מי ששורה בתענית בשבת, שנים מתעוררים עליו, לפני מלך הקדוש. אחד, הוא רוח העליון הקדוש שצריכים לענוג ולא נתענג. ואחד, הוא ממונה הווא העומד על מי ששורה בתענית, ושמו סנגריה. ועולים לפני המלך הקדוש הם מעוררים עליו.

(טו"י דף ר"ז ע"א *) דף ר"ז ע"ב

דב"נ, על דאשתכח בגינייה גריעותא עילא ותתא. מאי תקנתיה. ליתבי תעניתא על תעניתא. מאי טעמא. דא בטיל ענוגא דשבתא, יבטל ענוגא דחול. רמט) ואי איהו מבטל ענוגא דשבתא, וקא מתענג בחול, דמי כמאן דחשב למלה אחרא, יתיר ממה דחשיב ליה לקודשא בריך הוא. רוחא עלאה, קדישא דקודשין דשריא עליה, לא עניג, ובטיל ליה מניה. רוחא אחרא דחול, דשריא לבתר על עלמא, חשיב וקא מענגא ליה. כדין מהדרין ומתפרעין מניה, בהאי עלמא, ובעלמא דאתי.

רנ) בגין כך, אצטריך תעניתא אחרינא, ביומא קדמא דחול, בזמנא דשריא על עלמא ההוא רוחא דחול. ובהאי אית כ ליה אסוותא, כיון דלא חשיב לרוחא דחול. וסימניך ד) והשיב את הגזלה אשר גזל וגו'. ז גזלן, לא חשיב לקודשא בריך הוא, לא חשיב לבני נשא, בגין כך לית ליה עונשא ח כגנב. גנב, דחשיב לבני נשא, יתיר מקב"ה, אית ליה עונשא בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. זכאה איהו, מאן ז דאשתלים לתתא, לההוא עונג עלאה כדקא חזי. רנא) יומא דא, מתעטרא בשבעין עטרין, ושמא עלאה קדישא, אשתלים בכל סטריין, ואתנהירו כלהו דרגין, וכלא בחזוה דברכאן, ובקדושה על קדושה, ותוספת דקדושה.

רנב) קדושה דמעלי שבתא, דא איהי קדושה דשבת בראשית. דהא

חלופי גרסאות

י לאלה; לאלהא. כ ל"ג ליה. ז ל"ג גזלן. ח ל"ג כגנב; ל"ג כגנב גנב דחשיב. ט דאשלים.

מסורת הזהר

ז) (ויקרא ה) חלק ב' יד: טו: טז.

רוזן דשבת

של חול, יותר משל שבת, וסימניך והשיב את הגזלה אשר גזל וגו'. גזלן אינו מתחשב עם הקב"ה ואינו מתחשב עם בני אדם, ע"כ אין עונשו גדול כגנב. גנב, המחשיב בני אדם יותר מהקב"ה, יש לו עונש בעולם הזה ובעולם הבא. אשרי הוא, מי שמשלים למטה את עונג העליון ההוא כראוי.

רנא) יומא דא מתעטרא וכו': יום הזה מתעטר בע' עטרות, כי הוא יום השביעי, שנשלמו ונתעטרו בו, חגיגת נהי"מ שכל אחד כולל עשרה, והם ע' עטרות. ושם העליון הקדוש, שהוא בינה, נשלם מכל הצדדים. דהיינו מג' קוין שה"ס האבות, (כנ"ל אות פ"א) והאירו כל המדרגות, וכולן בשמחת הברכות, ובקדושה על קדושה, ותוספת קדושה. הברכות נמשכות מבינה, והקדושות מחכמה.

רנב) קדושה דמעלי שבתא וכו': הקדושה של כניסת השבת, שהיא המלכות,

הסולם

מאמר

ולאחר כך, חוזרים אלו הממונים המענישים בני אדם, ונפרעים מן האדם על מה שנמצא בשבילו חסרון למעלה ולמטה, מחמת שלא נתענג בשבת. מהו התקנה שלו. הוא שישב תענית על תעניתו שבשבת. מהו הטעם. הוא, כי זה ביטל עונג שבת, יבטל משום זה עונג חול.

רמט) ואי איהו מבטל וכו': ואם הוא מבטל עונג שבת, ומתענג בחול, הוא דומה כמי שמחשיב דבר אחר יותר ממה שמחשיב להקב"ה. כי רוח העליון קדש קדשים השורה עליו לא העניגו, וביטל אותו ממנו. ורוח אחר של חול, השורה אח"כ על העולם, הוא מחשיב ומענג אותו. אז חוזרים ונפרעים ממנו בעולם הזה ובעולם הבא.

רנ) בגין כך, אצטריך וכו': משום זה צריך תענית אחר ביום ראשון מימות החול, בשעה ששורה על העולם, הרוח של חול, ובוה יש לו רפואה, כיון שלא החשיב את הרוח (דפו"י דף ר"ז ע"ב)

אתקדש מתלתין ותרין שבילין, ותלת דרגין דתפוחין קדישין. ובעינן לאדכרא על האי קדושה, כללא דעובדא דבראשית, ונייחא ברזא דתלתין ותרין שבילין, ותלת דרגין דאתכלילן בהו, ם רזא דסהדותא דעובדא דבראשית, דהיינו ה) ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וגו'. ויכל אלהים, דאית בסהדותא דא, תלתין וחמש תיבין. תלתין ותרין שבילין, ותלת דרגין דתפוחין קדישין.

רנג) תלת דרגין, דאינון: שביעי. שביעי. שביעי. ואית ביה רזא דעלמא עלאה, ורזא דעלמא תתאה, ורזא דכל מהימנותא. תלת זמנין אלהים, חד, עלמא תתאה. וחד, פחד יצחק. וחד, עלמא עלאה קדישא, קדש קודשין. בעי ב"ג למסוד סהדותא דא, בחדוה, ברעותא דלבא, לאסהדא קמי מאריה דמהימנותא. וכל מאן דיסהיד דא, וישוי לביה ורעותיה לדא, מכפר על כל חובוי.

רנד) בא"י אמ"ה אק"ב ורצה בנו וכו', האי קידושא איהו בחד מתקלא, לקבל סהדותא דמהימנותא, ם ואינון תלתין וחמש ם תיבין אחרנין, כמה דאית בויכלו. כלא סלקין לשבעין תיבין, לאתעטרא ץ בהו שבת, דמעלי שבתא. זכאה חולקיה דבר נש, דיכוון רעותיה למלין אלין, ליקרא דמאריה.

רנה) קידושא דיומא, הא אוקמוה בורא פרי הגפן, ולא יתיר. ך דהא יומא

חלופי גרסאות

ס מוסיף והיינו רזא. ט ואיהו. ן רחיקין. ץ בהאי. ך דהאי.

מסורת הוזהר

ה) (בראשית ב) הקסה"ז עא צ"א.

רוזן דשבת

הסולם

מאמר

התחתון, שהוא מלכות הנקראת שביעי, כשמחחילים מחד. וסוד של כל האמונה, שהיא עמרת יסוד דז"א, שהיא בחינת מלכות דז"א הנקראת שביעי. ג' פעמים אלקים, שיש בויכלו השמים, אחד, הוא עולם התחתון, שהוא מלכות הנקראת אלקים. ואחד, פחד יצחק, שהוא גבורה דז"א הנקראת אלקים. ואחד עולם העליון הקדוש. קודש קדשים, שהיא בינה הנקראת אלקים. וצריך האדם להעיד עדות זו, בשמחה ברצון הלב, להעיד לפני אדון האמונה. וכל מי שמעיד זה ומשים לבו ורצונו לזה, מכפר זה על כל עונותיו.

רנד) בא"י אמ"ה אק"ב וכו': ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו. וכו'. קידוש זה, הוא במשקל אחד כנגד עדות האמונה, דהיינו ויכלו השמים, והם ל"ה תיבות אחרות כמו שיש בויכלו הכל ביחד עולה ע' תבות, לעטר בהם את השבת של כניסת השבת, שהיא המלכות. אשרי חלקו של אדם המכוון רצונו לדברים אלו לכבוד רבונו.

רנה) קידושא דיומא הא וכו': קידוש של

זו היא הקדושה של שבת בראשית שה"ס בינה, (כנ"ל אות קפ"ב) שה"ס ל"ב אלקים דמעשה בראשית, שנתקדשו מל"ב שבילין שבחכמה, וכן נתקדשה המלכות מל"ב שבילי החכמה, וג' מדרגות של תפוחים הקדושים, שה"ס ג' קוין, שבהם ג' גווני התפוח, לבן אדום ירוק, הממשיכים חכמה, שה"ס קדושה. וע"כ נקראים תפוחים קדושים. ומלכות המקבלתם נקראת חקל תפוחין קדישין. וצריכים להזכיר על קדושה זו, הכלל של מעשה בראשית, והמנוחה שביום השביעי, בסוד ל"ב שבילי החכמה וג' מדרגות התפוחים הנכללים בהם, שה"ס העדות שבמעשה בראשית דהיינו ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וגו'. ויכל אלקים וגו', שיש בעדות הו' ל"ה תבות, כנגד ל"ב שבילים, ושלוש מדרגות התפוחים הקדושים.

רנג) תלת דרגין דאינון וכו': ג' מדרגות שהן, שביעי, שביעי, שביעי, שיש בויכלו השמים, יש בהם סוד עולם העליון, שהוא בינה, הנקראת שביעי ממטה למעלה כשמחחילים למנות מן יסוד. וסוד עולם (דפו"י דף ר"ז ע"ב)

קאים לקדשא ליה, מה דלית הכי בליליא, דאנן צריכין לקדשא ליה, בהני מלין, כמה דאוקימנא. ולא אתקדש ם האי ליליא, אלא בעמא קדישא לתתא, כד שריא עלייהו ההוא רוחא עלאה. ואנן בעינן לקדשא ליה ברעותא דלבא, ה לכוונא ם דעתא להאי.

רנו) ויומא איהו קא מקדשא ליה. וישראל ב מקדשי בצלותין ובעותין, ומתקדשין בקדושתיה, בהאי יומא. זכאין ישראל, עמא קדישא, דאחסינו יומא דא, אחסנת ירותא, לעלמין.

רנו) לבתר דנפיק שבתא, בעי בר נש לאפרשא, בין קדש לחול. אמאי. דהא אתיהיב רשו לממנן דלתתא לשלטאה על עלמא, ובכל עובדין דעלמא, לאחזאה יחודא, באתר קדישא, בקדושה עלאה, ולאפרשא לתתאי מיחודא עלאה, * ולברכא על נהורא דאשא.

רנח) בגין דכל אשין אחרנין, אתטמרו ואתגניזו ביומא דשבתא, בר אשא חד דקדושה עלאה, דאתגליא ואתכלילא בקדושא דשבתא. וכד האי אשא אתגלייא, כל אשין אחרנין אתטמרו, ואתגניזו קמיה. ד והאי אשא, ה איהו

חלופי גרסאות

ר ל"ג מן מה עד בהני, ש בהאי, ת ולכוונא. א רעותא; דעתיה. ב ל"ג מקדשי. ג וישראל מתקדשין. ד והא. ה ל"ג איהי.

מארי האש

אשריהם ישראל, עם קדוש, שירשו יום הוה ירושת עולם.

רנו) לבתר דנפיק שבתא וכו': אחר שיצא השבת, צריך האדם להבדיל בין קדש לחול. למה. הוא משום שניתנה רשות להממונים שלמטה לשלוט על העולם. ובכל מעשה העולם, וצריכים להראות היהוד במקום קדוש בקדושה העליונה, שהוא השבת, ולהבדיל את התחתונים מיחוד העליון, ולברך על מאור האש.

רנח) בגין דכל אשין וכו': משום שכל אש אחרת נסתרת ונגנות ביום השבת חוץ מאש אחת שבקדושה עליונה שנתגלה, שהיא ממסך דחירק שבקו אמצעי דבינה שחזרה לחכמה, ונכללת בקדושת השבת. שהיא המלכות המלבשת את הבינה. וכשאש הזאת מתגלה, כל אשים אחרות נסתרות ונגנות לפניו. ואש ההיא היא של עקדת יצחק, דהיינו של קו אמצעי העוקד וקושר את קו השמאל שנקרא יצחק, שלא יאיר אלא ממטה למעלה, כדי שיכלול בימין. שהיא מתלהט על המזבח ביום השבת. כלומר שאש המזבח הבוער גם בשבת

הסולם

של יום, הרי העמידותו, שהוא, בורא פרי הגפן, ולא יותר. כי היום, שהוא ז"א, עומד לקדש את המלכות, שה"ס כוס של קידוש. כי ביום עולים ז"ין עד א"א, שה"ס קדש, ומתקדשים על ידיהם. מה שאין כן בלילה, שאנו צריכים לקדש את המלכות באלו הדברים כמו שהעמדנו, דהיינו ע"י תיבות (כנ"ל אות רנ"ג) והלילה הזה, שהיא המלכות, אינה מתקדשת, אלא ע"י עם הקדוש למטה, בשעה ששורה עליהם רוח העליון, שהוא תוספת נשמה, ואנו צריכים לקדש אותה ברצון הלב ולכוון הדעת לכך. כי בלילה עוד לא עלו אלא עד יסודות. וצריכים להמשיך הקדושה.

רנו) ויומא איהו קא וכו': והיום שבת, שה"ס ז"א שעלה לאו"א עלאין ונעשה קדש כמהם, הוא מקדש את המלכות, שנקראת כוס. ולא אגון. וישראל מקדשי בצלותין ובעותין, שעי" התפללות שחרית ומוסף וחזרת השי"ן, אנו מעלים את ז"ין עד א"א. ואין צריכים עתה בקידוש לקדשם יותר, אלא שמתקדשים בקדושת ז"א שבאו"א, ביום הוה. (דפ"י דף ר"ז ע"ב * דף ר"ח ע"א)

מאמר

דעקידה דיצחק, דאתלהטא על גבי מדבחא. בגין כך, בעי לברכא על נהורא דאשא. והאי אשא, לא בעי אשא דחול, אלא אשא דשבת, והאי אשא, איהו אשא דנפיק, מההוא אשא דלעילא.

רנט) ודא איהו אשא, דסביל אשא. וכיון דהאי אשא דנפיק מאשא דלעילא אתברכא בברכה דנהורא, כדין כל שאר אשין אחרנין נפקין, ואתמנן בדוכתייהו, ואתייהיב לון רשותא לאנהרא.

רס) בההיא שעתא דקא מברכין על אשא, אודמנן ארבע רתיכין, ארבע משריין לתתא, לאנהרא מההוא אשא מברכא, ואינון אקרון מאורי האש. בגין כך, בעינן לאכפיא ד' אצבעאן דידיא דימינא, ולאנהרא לון ס מגו ההוא נהורא דשרגא דמתברכא.

רסא) ואינון אצבעאן, רמז לאינון מאורי האש, דנהירי ושלטי מההוא

חלופי גרסאות

ו מאשא ול"ג מההוא. ז דאכיל. ח אצבען ידא ד'; אצבען ארבע דימינא; אצבען [ידא] הני ארבע. ט בגו; קמי

מאורי האש

הסולם

מאמר

האורות מעליונים באים מהם, (כנ"ל ויצא דף י"ג ד"ה סתורא) ובוה תבין סוד הברכה בורא מאורי האש שאנו מברכים במוצאי שבת, שהוא על אש המתוקן הזה שבמלכות, דנפיק מאשא דלעילא, דהיינו מקו האמצעי, ואז נעשה תקון בזה לכל האשים היוצאות ממלכות שיכלו להאיר, כגון ארבע מלאכי המרכבה דמלכות, שהם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, שהם מאירים, שאז הארת החכמה שבמלכות הרוכבת עליהם, מתגלה, כמ"ש לפנינו.

רס) בההיא שעתא דקא וכו': באותה שעה שאנו מברכים על האש, מזדמנים ארבע מרכבות, ארבע מחנות למטה, שהם, מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, שכל אחד מהם ממונה על מחנה מלאכים, ומאירים מאש ההיא שבמלכות שנתברכה, והם נקראים מאורי האש. משוט שהארתם נמשכת מאש של המלכות שנתברכה, משום זה צריכים לכוף ד' אצבעות של יד ימין ולהאיר אותם מתוך אור הגר שנתברך. פירוש, כי זה רומז, אשר אש הזאת המתברכה, הנמשכת מאש של מעלה שהיא קו האמצעי, גורמת למיעוט הגר שבהארת החכמה שבשמאל, (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) וכפיפת אצבעות, רומזת למיעוט הגר, כמ"ש עוד לפנינו.

רסא) ואינון אצבעאן רמז וכו': ואלו אצבעות רומזים לאלו מאורי האש, דהיינו לארבע מרכבות הנ"ל. שמאירים ושולטים מתוך אור הגר ההיא שנתברכה, ומשום שהן מדרגות

בשבת הוא נמשך מאש הזה דקו האמצעי, למלכות הנקראת מזבח, ומשום זה צריך לברך על מאור האש, במוצאי שבת, ואש הזו אין הכוונה על אש של חול אלא על אש של שבת, שאש הזאת היא אש היוצאת מאש של מעלה, שנמשך מקו אמצעי אל המזבח, שהיא המלכות, כנ"ל.

רנט) ודא איהו אשא וכו': וזו היא אש הסובלת אש, שהיא האש שבמלכות, וכיון שאש זה היוצא מאש של מעלה, מקו האמצעי, מתברך בברכת האור, אז כל שאר אשים האחרות יוצאות ונתמנות במקומן, דהיינו שניתנה להם רשות להאיר.

פירוש, הדינים מכונים אש, כי הם משולים לאש, מה אש הגשמי, בעת שהיא מתוקנת כראוי, אין לך דבר טוב בעולם יותר ממנה לקיום כל המציאות, ואם אינה מתוקנת כראוי, אין לך משחית ומכלה את המציאות גדול ממנה. כך הדינים העליונים, בעת שהם מתוקנים כראוי, כל שלמות קיום מציאות גרוחני תלויה בהם. כגון, הדינים המתוקנים בקו האמצעי, שבהם כופה את קו השמאל להתברר עם קו הימין, נמצא גורם בזה להארת החכמה, (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) אשר אינה מאירה כלל בלי חסדים שבימין, והארת החכמה היא מקור כל המוחין דגדלות שבפרצופין העליונים, כנודע, הרי שכל השלימות תלויה בדינים ההם המתוקנים, ואם אינם מתוקנים, כל העונשים וכל הסתלקות (דפו"י דף ר"ח ע"א)

נהורא דשרגא דמתברכא. ובגין דאינון . דרגין לתתא, כד אחזי בר נש אצבעאן קמי ההוא נהורא דשרגא, בעי לאכפייא לון קמיה, בגין דההוא נהורא שלטא עלייהו, ואינון נהרין מניה.

רסב) כ בשאר ברכאן בעינן לזקפא לון לאצבעאן, בגין לאחזאה קדושה עלאה, דדרגין עלאין, דשלטין על כלא, דשמא קדישא אתעטר בהו ואתקדש בהו, ואתברכן כלהו דרגין כחדא, ונהרין מגו בוצינא עלאה דכלא, ובגייכ בעינן לזקפא לון לעילא. ו והכא בעינן לאכפייא אצבעאן קמי שרגא, בגין לאחזאה דרגין דלתתא, דנהרין מגו בוצינא . דלעילא, ומהכא שלטין ונהרין מנה, ו ואינון מאורי האש.

חלופי גרסאות

שרגין. כ וכל אצבעון בעינן לזקפא לון בשאר ברכאין. ל מוסיף ואינון מאורי האש בעינן לסלקא לון לעילא והכא. ו דלתתא. ו ל"ג ואינון.

מאורי האש

האש, זה גורם להם כפיפה, שפירושו מיעוט הג"ר. וי"ש. בגין דההוא נהורא שלטא עלייהו, דהיינו מאור האש, שהי"ס חכמה שבמלכות המכונה כן, משום שאינה מאירה וזלתו, כנ"ל. וא"כ היא מזכרת להאיר כהכרעת קו האמצעי (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת ע"ש) רק בוי"ק דג"ר, דהיינו רק טמטה למעלה, בסוד כפיפת אצבעות ולא ממעלה למטה שהי"ס ג"ר דג"ר. שהי"ס זקיפת האצבעות. כמ"ש לפנינו.

רסב) בשאר ברכאן בעינן וכו' : בשאר הברכות, כגון בברכת כהנים, צריכים לזקוף האצבעות. כדי להראות קדושה עליונה של מדרגות העליונות השולטות על הכל, שהי"ס המדרגות דימין דו"א הממשיכות קדושתן מאורא עלאין שהי"ס קדש. שהשם הקדוש, שהוא המלכות, נתעטר בהן ונתקדש בהן, ונתברכו כל המדרגות יחד ומאירים מתוך המאור העליון על כל, שהוא ג"ר דבינה שורש כל החסדים, ומשום זה צריכים לזקוף האצבעות למעלה. וכאן צריכים לכוף האצבעות לפני הנר, כדי להראות המדרגות של מטה שהן ד' המרכבות הנ"ל, המאירים מתוך המאור שלמעלה, שהיא המלכות, שמכאן שולטים ומאירים ממנה, והם מאורי האש.

פירוש. כי ע"י הכרעת קו האמצעי את ב' הקוין ימין ושמאל, מתתקנים אורותיהם, שהאור דקו ימין, שהוא חסדים, יאיר ממעלה למטה בבחינת ג"ר ממש. והאור דקו שמאל, שהוא הארת חכמה, לא יאיר אלא ממעה למעלה, שהוא בחינת ר"ק דחכמה. (כנ"ל בראשית

הסולם

מראה כשהאדם לכן, כשהאדם מראה אצבעותיו לפני אור הנר ההוא, צריך לכוף אותן לפניו, משום שאור הזה שולט עליהן והן מאירות ממנו.

פירוש. הארת החכמה שבמלכות מכונה, מאור האש. והוא מטעם, כי אין הארת חכמה יוצאת אלא מקו שמאל (כנ"ל ב"א דף נ"ו ד"ה והנה) ואין קו שמאל יכול להאיר אלא ע"י הכרעת קו האמצעי במסך דחירק שלו, שהי"ס אש, (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) הרי שהארת החכמה אינה מאירה וזלת על ידי האש דקו האמצעי, וע"כ מכונה חכמה זו בשם, מאור האש. ונדוע שאין החכמה מאירה אלא במלכות ע"כ מכונה המלכות מאור האש, או אור הנר.

וסוד ד' מלאכים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, הי"ס ג' קוין נה"י ומלכות המקבלתם בעת שהם עולים ומלבישים נהי"מ של המלכות וא מתגלה עליהם המלכות בהארת חכמה שלה, כמו המלך המתגלה להעם במרכבה שלו. ולפיכך הם נקראים מרכבה של המלכות. וד' אצבעותיו של אדם מצד אחוריהן, שבמקום הצפרנים רומזות לאלו ד' מלאכים מרכבת המלכות שעליהם מתגלה הארת החכמה שבמלכות. וי"ש, ואינון אצבעאן רמזו לאינון מאורי האש, דהיינו ד' מלאכים הנ"ל, שעליהם מתגלה הארת החכמה שבמלכות, בסו"ה, וראית את אחורי (כמ"ש להלן באות רס"ח) וי"ש, בעי לאכפייא לון קמיה, הרומז על מיעוט הג"ר שבהארת החכמה המתגלה על האצבעות, כי להיות המלכות בבחינת מאור (דפו"י דף ר"ח ע"א)

מאמר

רסג) בכל יומא אנן מברכינן מאורי אור, דאינון נהורין עלאין, דקיימן בההוא אור קדמאה, ואתברכן כלהו דרגין, ונהרין כלהו כחדא, מגו בוצינא עלאה. והני אקרונ מאורי האש. ובגיני רזא דא, ז מברכין בורא מאורי האש. רסד) ואי תימא, אמאי בורא, ו לא אמרו מאיר מאורי האש. הואיל וקא נהרין מההוא אש, מההוא בוצינא מברכא. אלא כיון דעאל שבתא, כל אינון דרגין דלתתא, וכל אינון דנהרין ושלטין, כלהו עאלין ואתכלילו בהאי שרגא, ואתטמרו ואתגניזו, ואתנטרו ביה, ולא יתחזון ביה, אלא ההוא נקודה בלחודהא, וכלהו אתטמרו בגווה, כל יומא דשבתא.

רסה) כיון דנפק שבתא, אפיק לון לכל חד וחד, כאילו ההיא שעתא אתבריא, ונפקו כלהו ואתבריאו כמלקדמין, ואתמניאו על דוכתייהו לשלטאה כדין אתברכא האי שרגא, ואתכפיין קמיה, לאנהרא. כיון דנהרין, כדין אתמגן כל חד וחד על דוכתייה.

חלופי גרסאות

ס ל"ג ואתברכן כלהו דרגין. ע ל"ג מגו בוצינא עלאה. פ ובגי"כ מברכין ול"ג רזא דא. צ פוסיף קא מברכין. ק ל"ג ואי תימא אמאי בורא. ר ולא אמרי מאיר או נהיר [ונהיר ול"ג אן] מאורי האש. ש אתחזון. ת אתטמרון. א ואשתויאו. ב דוכתייהו.

מאורי האש

הסולם

מאמר

מאירים מאש ההוא של המאור המבורכת. שהוא האש הנמשכת לה מקו האמצעי. (כנ"ל אות רנ"ז ע"ש) אלא כיון שנכנס השבת, אז כל המדרגות שלמטה, שהם ד' מרכבות הנ"ל, וכל אלו המאירים ושולטים מהארת האש הזאת, כולם נכנסים ונכללים בנר ההוא שהוא המלכות, ונסתרים ונגנזים ונשמרים בה, ואינם נראים בה אלא נקודה ההיא לבדה, שהיא המלכות, וכולם נסתרים גה בכל יום השבת.

פירוש. ביום השבת המלכות הוא עם ז"א בזווג פנים בפנים, ואין ניכר בה בחינת שמאל כלל ולא עוד אלא כל המדרגות שנמשכות מבחינת הארת החכמה שלה הנקראת מאורי האש כולן נכללות ונבלעות בה ואינן נראות. באפן שלא נשאר במלכות מבחינתה עצמה, רק עצם הנקודה שבה. וז"ש, ולא יתחזון ביה אלא ההיא נקודה בלחודהא. ועי' כל זה לעיל (בראשית א' אות קכ"ח) שנתבאר זה באורך.

רסה) כיון דנפק שבתא וכי: כיון שיוצא השבת, המלכות מוציאה אותם מאורי האש, לכל אחד אחד, כאלו נבראו בשעה ההיא. ויוצאים כולם ונבראו כבתחילה, ונתמנו על מקומותיהם לשלוט. אז מתברכת נר ההוא (כנ"ל אות רנ"ט) והם מתכופפים לפניו, להאיר

בראשית א' דף ט' ד"ה מחלוקת) והארת החכמה אינה מאירה אלא במלכות (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד) בעת שהיא רוכבת בד' מרכבות שלה, שהם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל. ונמצא שהאורות שלמעלה ממלכות, שהם אור החסדים ובחינת קו ימין, הם מאירים מלמעלה למטה, שז"ס זקיפת האצבעות. וז"ש, בשאר ברכאן בעינן לזקפא לון לאצבעאן. משא"כ באור המלכות, שהוא הארת החכמה, וקו שמאל, המתוקנת להאיר רק ממטה למעלה, צריכים לבוץ האצבעות. המורה על הרכנת הג"ר ומיעוטם. וז"ש והכא בעינן לאכפיא אצבעון וכי' דנהרין מגו בוצינא דלעילא. שהוא המלכות, שהארתה רק ו"ק דחכמה.

רסג) בכל יומא אנן וכי: בכל יום אנו מברכים, מאורי אור. דהיינו יוצר אור יוצר המאורות, שהם אורות עליונים שעומדים באור הראשון ההוא, שהוא חסד. ומתברכים כל המדרגות ומאירים כולם יחד ממאור העליון, שהוא בינה. אבל אלו שבכאן, נקראים מאורי האש, ומשום סוד הזה אנו מברכים, בורא מאורי האש.

רסד) ואי תימא אמאי וכי: ואם תאמר, למה בורא מאורי האש ולא אמרו מאיר מאורי האש. ומשיב, שהואיל והם (דפרי דף ר"ח ע"א)

רסו) כגוונא דא, אינון דרגין עלאין, דאקרון מאורי אור, שלטין ביממא, ונהרין מגו בוצינא עלאה. בשעתא דרמש ליליא, ההוא בוצינא עלאה כניש לון, ואעיל לון בגויה, עד דנהיר יממא. כיון דמברכין ישראל על נהורא ביממא, כדין אפיק לון בשלימו דנהורא. ג וע"ד מברכין יוצר המאורות, ולא אמרי ז בורא, והכא בורא מאורי האש. בגין דאינון דרגין לתתא.

רסז) ה וכלא איהו רזא ו דאצבעאן, ז בהו רמיז דרגין עלאין, ודרגין תתאין. דרגין עלאין אשתמודעאן, בוקיפו דאצבעאן לעילא. ובוקיפו דאצבעאן, אתברכן דרגין עלאין, ודרגין תתאין כחדא. ובמאיכו דאצבעאן, אתברכן לאנהרא דרגין תתאין לחודייהו.

רסח) ח ורזא דא, טופרי ט דאחורי אצבעאן. ואצבעאן לחודייהו לגו. טופרי דאחורי אצבעאן, אינון אנפין אחרנין, דאצטריכו לאנהרא מגו ההוא שרגא, ואינון אנפין דאקרון * אחריים. אצבעאן לגו בלא טופרין, אלין אינון אנפין כ פנימאן אתכסיין. ורזא דא, ה וראית את אחורי. אלין אחורי, אצבעאן, לאחורא ז בטופריהון. ופני לא יראו, אלין אצבעאן לגו, בלא טופרין, דאינון אנפין ט פנימאין.

חלופי גרסאות

מסורת ההור

- ג ודא איהו דקא מברכין, ד מוסיף בורא, אלא יוצר.
- ה וכלהו רזא, ו ברמו אצבען, ז מוסיף דהא בהו.
- ז לגו טופרי באחורי אצבען, ט דלכתר אחורי אצבען, י דצריכו: כ פנימאין, ל בטופרין, ט מאירין.

הצפרנים

הסולם

מאמר

מדרגות העליונות נודעות בזקיפת האצבעות למעלה, הרומו על הארת ג"ר שהיא ממעלה למטה, (כנ"ל אות רס"ב בהסולס) ובזקיפת האצבעות מתברכות מדרגות עליונות ומדרגות תחתונות יחד, ובהשפלת האצבעות, הרומו על ו"ק שאינו מאיר אלא ממטה למעלה (כנ"ל אות רס"ב) מתברכות להאיר רק מדרגות תחתונות לבד, דהיינו המלכות והמרככות הנמשכות ממנה, כי אין הארת החכמה נגלית רק במלכות. (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה).

רסח) ורזא דא טופרי וכו': זהו סוד הצפרנים שבאחורי האצבעות, שה"ס מאורי האש, והאצבעות בעצמם בפנים היד, שה"ס מאורי אור. ומפרש הצפרנים שבאחורי האצבעות הן פנים אחרים, הצריכים להאיר מתוך הנר, שהיא המלכות, והפנים האלו הם הנקראים אחורים. האצבעות שבפנים היד, שהם בלי צפרנים, אלו הן פנים פנימים המתכסים, שאין בהם בחינת ראה שהיא חכמה. וז"ס, וראית את אחורי, שאלו אחורי.

פירוש

להאיר, דהיינו בסוד כפיפת האצבעות (כנ"ל אות רס"ב) כיון שמאירים אז מתמנים כל אחד ואחד על מקומו.

רסו) כגוונא דא אינון וכו': כעין זה, אלו מדרגות העליונות הנקראות מאורי אור, שולטים ביום, ומאירים ממאור העליון, שהוא ב"נה, ובשעה שהחשיך הלילה, מאור העליון ההוא מאסף אותם ומכניסם בתוכו, עד שמאיר היום, כיון שמברכים ישראל על האור ביום, אז מוציא אותם בשלימות הארתם, ועכ"ז מברכים יוצר המאורות, ולא אומרים, בורא, אע"פ שמתחדשים בכל בקר, וכאן במוצאי שבת, אומרים בורא ומשיב הוא משום שהן מדרגות של מטה, פירוש, שיש כאן טעם ב' על מה שאומרים בורא במוצאי שבת, שהוא משום שמאורי האש הם מדרגות שלמטה, דהיינו של אחורים, כמ"ש לפנינו, ובאורות דאחורים יתכן לשון בורא, כמו בורא חשך.

רסז) וכלא איהו רזא וכו': החל הוא סוד האצבעות, בהם נרמו מדרגות עליונות, דמאורי אור, ומדרגות תחתונות, דמאורי אש. (דפרי דף ר"ח ע"א * דף ר"ח ע"ב)

רסט) וכד מברכינן על שרגא, בעי לאחזאה אחורי אצבעאן בטופרין, לאתנהרא מגו ההוא שרגא, ופנימאי דאצבעאן, לא אצטריכו , לאחזאה לון לאתנהרא מגו ההוא שרגא, דהא אינון לא נהרין, אלא מגו שרגא עלאה דלעילא לעילא, דאיהי טמירא וגניזא דלא אתגלייא כלל. ואינון לא נהרין מגו שרגא דאתגליא כלל, בגין כך בעי לאחזאה אחורי אצבעאן בטופרין. ופנימאי דאצבעאן, לא בעי לאחזאה קמי האי שרגא. טמירין אינון, ם ובטמירו אתנהרין. פנימאין אינון, ם ומפנימאין אתנהרין. עלאין אינון, ם ומעלאה אתנהרין. זכאין אינון ישראל, בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

חלופי גרסאות

נ לאכפיא ; מוסיף לאכפיא ולאחזאה. ם ומטמירו. ם ומפנימאה. ם ומלעילא.

מאמר	הסולם	הצפרנים
<p>פירוש, אחורי האצבעות בצפרניהן. ופני לא יראו, אלו הם האצבעות בפנימית היד שהן בלי צפרנים, שהם פנים פנימים.</p> <p>רסט) וכד מברכינן על וכו': וכשמברכים על הנר, צריכים להראות אחורי האצבעות בצפרנים, הרומזים על ד' מרכבות הנ"ל, שיאירו מתוך נר ההוא, הרומז על מלכות. אבל הפנים של האצבעות אין צריכים להראותם שיאירו מתוך נר ההוא, שהוא מלכות, כי הם אינם מאירים אלא מתוך נר העליון למעלה למעלה, שהוא חכמה דו"א, שהיא מכוסה וגנוזה, שהחכמה שלה אינה מתגלה כלל. והם אינם מאירים מתוך הנר שנתגלה, שהיא המלכות, שהחכמה מגולה בה (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה זח). וע"כ צריכים להראות אחורי האצבעות בצפרנים שעליהם, להיותם ממשיכי החכמה מן הנר ההוא שהוא המלכות, ופנים של האצבעות לא צריכים להראות לפני נר הזה, כי נסתרים הם ומאירים בנסתר ואין מקבלים חכמה מנר הזה, כי פנימיות הם ומאירים מפנימיות, עליונים הם, ומאירים מעליונים. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.</p> <p>פירוש. האדם הוא מרכבה לזו"ן, והידיים הם חסד וגבורה הנעשים לחכמה ובינה בעת גדלות, בסוד שאו ידיכם קדש, ובכל יד ג' פרקים שה"ס חב"ד. וג' פרקי ימין הם חב"ד דחכמה, וג' פרקי שמאל הם חב"ד דבינה, אשר הקבורת המחובר לכתף ה"ס דעת, והורוע היא בינה, ופרק האצבעות הוא חכמה. הרי שהאצבעות של אדם רומזים על חכמה, ונודע שאין מדרגה שלא יהיה בה פנים ואחוריים. כי בכל מדרגה יש ע"ס כח"ב תו"מ, אשר</p>	<p>הכתר וחכמה וחצי בינה נחשב לפנים של המדרגה, ותחתיהם יש פרסה, שבקטנות מוציאה חצי מדרגה למדרגה שמתחתיה, שהם חצי בינה ות"ת ומלכות, ובגדלות יורדת המסך דמלכות מן הפרסה למקומה למטה ומחזרת החצי בינה ותו"מ למדרגה (כנ"ל ב"א דף צ' ד"ה בגין) וע"כ אותם בינה ותו"מ שנפלו בקטנות המדרגה מכונים אחוריים של מדרגה גם בעת גדלות אחר שחזרו למדרגה. וגם מדרגת האצבעות נחלקת לב' חצאים האמורים, שהם פנים, ואחוריים. אשר כו"ח וחצי בינה שבהן, הנבחנים לפנים של האצבעות, הם ראשי המדרגות בעת הבשר. ובינה ותו"מ שנפלו ממדרגה בעת הקטנות וחזרו לעת גדלות הנבחנים לאחוריים, הם ראשי האצבעות בצד הצפרנים. והצפרנים עצמן ה"ס הפרסא המבדלת בין כלים דפנים לכלים דאחוריים.</p> <p>והנה המלכות בדרך כלל, נבחנת לבחינת אחוריים של ז"א, ובדרך פרט, כל בחינות של אחוריים שיש בז"א ניתנו למלכות בסוד הנסירה (המבוארת בעשי"ת בשער הכוונות) וע"כ כל בחינה שבאצבעות מקבלת מבחינה שכנגדה, הפנים של האצבעות מקבלת מחכמה דו"א שה"ס פנים, ואשר החכמה אינה מתגלית בו, וז"ש, ופנימאי דאצבעאן לא אצטריכו לאחזאה לון לאתנהרא מגו ההוא שרגא, כי הם אין להם שייכות אל המלכות אלא מקבלים מבחינה שכנגדם בז"א. וז"ש, דהא אינון לא נהרין אלא מגו שרגא עלאה דלעילא לעילא, דהיינו מחכמה דו"א, שהיא הבחינה שכנגדן המיוחסת להן, אבל האחוריים של האצבעות, מקבלות מחכמה שבמלכות, שהיא</p>	

רע) ובעי לארחא בבוסמין, כד נפיק שבתא, על דאסתלק ההוא רוחא, ונפשא דבר נש [p] צ אשתארת p בערטולא, בגין ההוא סליקו, דאסתלק רותא מניה r והא אוקמוה.

רעא) כתיב (z) וירח את ריח בגדיו ויברכהו וגו'. האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל ת"ח, ריחא איהו קיומא דנפשא, בגין דאיהו מלה דאעיל לנפשא, ולא לגופא. ט ת"ח, כתיב וירח את ריח בגדיו, הא אוקמוה, אינון לבושי * דאדם קדמאה הוו, דיהב ליה קב"ה לאלבשא לון.

רעב) בגין דהא כד חב אדם, אתעדי מניה ההוא לבושא יקרא, דאתלבש ביה בקדמיתא, כד אעיל ליה בגנתא דעדן. ולבתר דחב, אלביש ליה בלושא אחרא, לבושא קדמאה, דאתלבש ביה אדם בגנתא דעדן, איהו הוה * מאינון רתיכין, ב דאקרון אחוריים, ואינון לבושין דאקרון r לבושי טופרא.

רעג) וכד הוה בגנתא דעדן, כל אינון רתיכין, וכל אינון משריין קדישין, כלהו סחרין ליה לאדם, ואתנטיר מכלא, ולא הוה n יכיל מלה בישא לאתקרבא בהדיה. כיון דחב, d ואתעדו מניה אינון h לבושין, ו דחיל ממלין בישין, ורוחין

מסורת הוהר

הלופי גרסאות

(z) (בראשית כז) בא מג צ"פ. צ אשתנית בקרטופא. p בקטורא. r הא אוקמוה דכתיב. ט ל"ג ת"ח. ת מאדם. א מוסיף מאינון מלבושין מאינון [דאינון] כד דאינון. n מלה בישא דיכיל. d ואתעדיו. ה מוסיף לבושין ואתלבש בלושין דחול ממלין. ו דחול. דרך אמת [p] נשאר (בערבוב ערומה הרש"ב). בקישור עם הגוף לבד והנשמה יתירה הלכה לה. r לבוש של צפרנים.

מאמר

הסולם

הצפרנים

בתחילה כשהכניסו הקב"ה לגן עדן. ואחר שחטא הלבישו בלבוש אחר. לבוש הראשון שאדם נתלבש בו תחלה בגן עדן. היה מאלו המרכבות הנקראות אחוריים, שהם הלבושים הנקראים לבושי צפרן.

רעג) וכד הוה בגנתא וכו': וכשהיה בגן עדן, כל אלו המרכבות וכל אלו המחנות הקדושים כולם היו מסבבים את אדם, ונשמר מהכל, ולא היה יכול דבר רע להתקרב אליו, כיון שחטא והוסרו ממנו אלו הלבושים של צפרן, היה מתירא מדברים רעים ומרוחות רעים, ונסתלקו ממנו אלו מחנות הקדושים שהיו מסבבים ושומרים אותו, ולא נשאר מאלו הלבושים, אלא אלו צפרנים שבראשי האצבעות, וזוהמא דטטרא אחרא מקפת הצפרנים מסביב להם.

פירוש. כבר ידעת, שהצפרנים הי"ס הפרסא המבדלת בין הכלים דפנים לכלים דאחורים, (כנ"ל אות רס"ט) היא דבוקה על הכלים דאחורים, להיותה שורש הארתם, כי כל הארתם באה מכה שהפרסא הורידה המלכות המסימת

שהיא הבחינה שכנגדם המיוחסת להם כנ"ל. ז"ש, וכד מברכינן על שרגא בעי לאחזאה אחורי אצבען בטופרין לאתנהרא מגו ההוא שרגא, כי הם המקבלים מן הנר שהיא המלכות, להיותה הבחינה שכנגדם.

רע) ובעי לארחא בבוסמין וכו': וצריך להריח בבשמים, כשיוצא השבת, משום שנסתלק רוח ההוא מן האדם, שהוא תוספת נשמה של שבת, והנפש של האדם נשאר ערומה, מכה הסתלקות ההיא שנסתלק הרוח ממנה, וכבר העמידוהו.

רעא) כתיב וירח את ריח בגדיו ויברכהו וגו'. מקרא זה העמידוהו, ולמדנו. אבל בוא וראה, הריח הוא קיום של הנפש, משום שהוא דבר הנכנס אל הנפש ולא לגוף. בוא וראה, כתוב, וירח את ריח בגדיו, הרי העמידוהו, שהם הלבושים של אדם הראשון היו, שנתן לו הקב"ה ללבוש אותם.

רעב) בגין דהא כד וכו': משום, כשחטא אדם, הוסר ממנו לבוש היקר שהתלבש בו (דפריי דף ר"ח ע"ב)

בישין, ואסתלקו מניה אינון משריין קדישין, ולא אשתארו ביה, אלא אינון
 ז ראשי טופרי דאצבעאן, דסחרין לון לטופרין סחרנו דזוהמא אחרא.
 רעד) ובגין כך, לא ליבעי ליה לבר נש ה לרבאה אינון טופרין דזוהמא,
 דהא ט כמה דאסגיא, הכי נמי אסגי עליה קסטורא, ט וידאג בכל יומא, ובעי
 לספרא לון, ולא ירמי לון, דלא יעביד קלנא בהווא אתר, דיכיל ההוא בר
 נש לאתזקא. וכלא כגוונא עלאה. דהא לכלהו אחוריים, סחרא סטרא אחרא,
 ולא אצטריך ליה באתר דעלמא.

חלופי גרסאות

ז ל"ג ראשי. ח לרבעה. ט וידאג. י ולא.

דרך אמת ט] כמו שגדלים הצפרנים כך מתרבה עליו שורת הדין מקסטורים שהם השוטרים סמונים שלוחי
 עולם ויבא לידי דאגה בכל יום.

הצפרנים

הסולם

מאמר

שהצפרנים היו שורש להארתם, כנ"ל. שלבוש
 הוזה היה חשוב מאד מאד, להיותו בחינת
 הפרסא דמלכות דאצילות, שעל הכלים
 דאחורים שלה. וז"ש, כיון דחב ואתערין
 מניה אינון לבושין וכו' ולא אשתארו ביה
 אלא אינון ראשי טופרי דאצבעאן. כי אחר
 החטא אבד הנשמה מאצילות, שהגיעה לו מכת
 הפרסא, וממילא אבד גם הלבוש של צפורן
 הבא מפרסא, וכפי השיעור הקטן שנשאר בו
 מנשמתו הגבוהה נשאר בו גם כן חלק מה
 מלבוש הצפורן, שה"ס השיור של הצפרנים
 שעל ראשי האצבעות. ומתוך שהצפרנים הם
 מבחינת כלים דאחורים, יש כח לס"א להדבק
 בהם ולינק מהם, וז"ס החלק של הצפרנים,
 שאינו דבוק בבשר האצבע, ששם נמצא תמיד
 זוהמא, שה"ס סטרא אחרא היונקת משם.
 וע"כ אסור לגדלם עד שיצאו למעלה מבשר
 האצבע.

המסיימת ממנה אל מקומה, שעי"ז עלו הכלים
 דבינה ותו"מ ממקום נפילתם אל מדרגתם,
 ונעשו שמה לשמאל, ולכלים דאחורים. הרי
 שהפרסא שורש אל הארתם וע"כ היא דבוקה
 בהם, כמו שהצפרנים דבוקים על ראשי
 האצבעות. וכמו שהפרסא היא שורש לכלים
 דאחורים, כן היא שורש להארת מדרגה
 התחתונה, כי בעת שעולים הכלים דאחורים
 שהם בינה ותו"מ למדרגתם הם לוקחים
 עמהם יחד גם את מדרגה התחתונה ומעלים
 אותה עמהם למדרגתם. (כנ"ל בהקדמת ספר
 הזהר דף כ' ד"ה ואמא) ונמצא שהפרסא
 נעשתה לשורש גם אל מדרגה התחתונה כמו
 שהיא שורש לכלים דאחורים, וע"כ הפרסא
 דבוקה גם בכלים דמדרגה התחתונה.

והנה נשמות אדם וחווה הם ממדרגה
 תחתונה אל זו"ן, להיותן משתלשלות ויוצאות
 מהן. (כנ"ל בספרא דצניעותא אות מ"ד) ונמצא
 שבעת שהפרסא דזו"ן העלתה את הכלים
 דבינה ותו"מ שלהם שהיו נפולים בנשמות
 אדם וחווה, עלו עמהם גם נשמות אדם וחווה
 למקום המלכות דאצילות, שנקראת גן עדן.
 שז"ס הכתוב, ויקח ה' אלקים את האדם
 ויניחהו בגן עדן, ונמצא שאותה הפרסא
 דמלכות דאצילות, הדבוקה על הכלים דאחורים,
 שהם בינה ותו"מ שלה, דבוקה ג"כ על אדם,
 שהיא שורש אליו כמו שהיא שורש אל הכלים
 דאחורים. וז"ש, לבושא קדמאה דאתלבש
 ביה אדם כגנתא דעדן, וכו' דאקרין
 לבושי טופרא, כי כמו שהצפרנים דבוקים
 על הכלים דאחורים של המלכות, כך היו
 מלבישים כל קומתו של אדם הראשון, משום
 (דפו"י דף ר"ח ע"ב)

רעד) ובגין כך לא וכו': ומשום זה, אין
 צריך האדם לגדל הצפרנים שיש בהם זוהמא,
 כי כמו שהם גדלים כך גדל עליו כח הדין,
 מכח הקליפות היונקים מצפרנים העודפים על
 הבשר, וידאג על זה כל יום, וצריך לחתוך
 אותם, ולא ישליכם, כדי שלא לנהוג בזיון
 במקום ההוא, להיות שורשם ממקום גבוה
 כנ"ל בדבור הסמוך, כי אדם ההוא יכול
 להיות ניווק מזה, והכל הוא כעין של מעלה.
 כי בכל הכלים דאחורים למעלה מסבב עליהם
 סטרא אחרא. וע"כ, גם בצפרנים מקיף זוהמא
 את הצפרנים, להיותם נמשכים מאחוריים, כנ"ל
 בסמוך, ולא צריכים להיות במקום העולם,
 דהיינו במקום ישוב.

לבתר

רעה) לבתר עבד ליה לאדם, לבושין אחרנין, מטרפי אילנין דגנתא כ דעדן ד ארעא. דהא בקדמיתא הווי אינון לבושין, מאינון אחוריים דגנתא דלעילא, והשתא מגנתא דארעא, ונפקי מגנתא. ואינון לבושין הווי סלקין ריחין ובוסמין דגנתא, דנפשא מתישבא בהו, וחדדי בהו. הה"ד וירח את ריח בגדיו ויברכהו, דהא נ אתישבא נפשיה ורוחיה ו דיצחק בההוא ריחא. רעז) ו בג"ד כד נפק שבתא, בעי לארחא בבוסמין, לאתישבא נפשיה בההוא ריחא, על ההוא ריחא עלאה קדישא דאסתלק מינה. וההוא ריחא מעליא דבוסמין איהו הדס. דהא קיומא דאתר קדישא דנשמתין ת נפקין מניה, הדס איהו. ודא איהו קיומא דנפשא, כגוונא דלעילא, ו לאתקיימא א מההוא ז ערטולא ו דאשתארת.

רעז) כד נפק שבתא, אתלבש אדם, באינון לבושין דגנתא דעדן דארעא, דסלקין ריחין ובוסמין, לקיימא נפשיה, על ההוא ריחא קדישא עלאה יקירא דאסתלק ו מניה. והדס איהו קיומא דנפשא ודאי. ו כגוונא עלאה, דאתקיימא קיומא דנפשא.

חלופי גרסאות

כ ל"ג דעדן, ל ל"ג דארעא, מ ונפק, נ מתישבא, ס ל"ג דיצחק, ע ל"ג מן בג"ד עד וההוא; ל"ג מן בג"ד עד מעליא, פ דאתקיימא, צ קטורא; ק דאשתאבת, ר מינה, ש בכל סטריין ול"ג מן כגוונא עד סוף האות. דרך אמת ת] והוא יסוד ומכאן טעם נכון דנמצא בשם ר"י דלארידיה שצוה לשום הדסים בין ברכיו אחר פטירתו וכן צוה לו אביו. א] מאותו שיטור שנמשכת עתה יחידי מהנשמה יתירה.

להריח בהדסים

הסולם

מאמר

נפש האדם, כמו של מעלה, להתקיים מן העירום ההוא שנשארה בו, אחר הסתלקות התוספת נשמה של שבת. פירוש. הג"ת דו"א מכוונים הדסים. מבחינת מה שמשפיעים הארת חכמה אל המלכות. כי הארת החכמה מכוונה ריח. ונמצא שהדסים אלו מקיימים את המלכות, שעיקרה היא הארת חכמה. וז"ש דהא קיומא דאתר קדישא, שהוא המלכות הנקראת מקום, הוא הדס, דהיינו הג"ת דו"א המעלים ריח, שה"ס הארת חכמה, להשפיע להמלכות. וע"כ לוקחים הדס לקיים נפשו של אדם במוצאי שבת, אחר הסתלקות הנשמה יתירה. רעז) כד נפק שבתא וכו': כשיצא השבת, נתלבש אדם הראשון באלו הלבושים דג"ע הארץ, הנ"ל, המעלים ריחות ובשמים לקיים נפשו, במקום, רוח הקדוש העליון היקר, שה"ס זיהרא עלאה דאצילות, שנסתלק ממנו. והדס הוא קיום הנפש ודאי, כמו בעליון שנתקיים קיום הנפש שהיא המלכות. כמ"ש בסמוך.

ההוא

רעה) לבתר עבד ליה וכו': אח"כ עשה הקב"ה לאדם לבושים אחרים מעלי האלנות שבגן עדן. ואע"פ שכתוב, ויעש וגו' כתנות עור, אמנם בתורתו של ר' מאיר כתנות אור כתוב, והיינו מחמת שהיו מעלי אילנות שבג"ע, שהם אורות. כי מתחלה היו הלבושים של אדם מאחורים של הגן שלמעלה, שהוא המלכות דאצילות, דהיינו מהפרסא שלה (כנ"ל אות רע"ד) ועתה, לאחר החטא, היו מגן עדן הארץ, שבעולם עשיה, ויוצאים מן הגן, ואלו הלבושים, היו מעלים ריחות ובשמים של הגן, שהנפש מתישב בהם ושמה בהם. ז"ש. וירח את ריח בגדיו ויברכהו. כי נתישבו נפשו ורוחו של יצחק בריח ההוא. רעז) כג"ד כד נפק וכו': משום זה, כשיצא השבת, צריכים להריח בבשמים, שנפשו תתישב בריח ההוא. תמורת ריח העליון הקדוש ההוא שנסתלק ממנו. וריח המשובח שבבשמים, הוא הדס. כי הקיום של מקום הקדוש, דהיינו מלכות, שהנשמות יוצאות מאנה, הוא הדס. וזה הוא ג"כ הקיום של דף ר"ח ע"ב)

רעח) ההוא רוחא עלאה דנחית עליה דבר נש בחדו, וחדו לנפשיה, כדין קיימא נפשא דבר נש, כגוונא דעלמא דאתי, דזמין * לאתהנאה מניה, כמה דבר נש, אהני להאי רוחא בעלמא דא. הכי ה' ההוא רוחא אהני ליה לבר נש, לעלמא דאתי, דכתיב ה' אז תתענג על יי וגו'. וכתוב והשביע בצחצחות נפשך. כמה דבר נש, רוי לההוא ענוגא, ואהני ליה, הכי נמי איהו רוי ליה לעלמא דאתי. כדין כד בר נש זכי, ואשלים שלימו דיקרא דשבתא כדקאמרן, קב"ה קארי עליה ואמר, ה' ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכך אתפאר. רעט) קם רבי אבא, ושאר תברייא, ונשקו רישיה. בכו ואמרו, זכאה חולקנא דארחא דא זמין קב"ה לקבלן. אמר ר' אבא, לי זמין קב"ה ארחא דא, בגין לאתחברא עמכון. זכאה איהו חולקי, דזכינא לארחא דא. רפ) אמר להו, אימא לכו מה דחמינא, יומא דא נפקנא לארחא, וחמינא נהורא חדא, ואתפלג לתלת נהורין, ואולו קמאי, ואתטמרו. ואמינא ודאי שכינתא חמינא, זכאה חולקי. והשתא אינון תלת נהורין דחמינא, אתון אינון, ודאי אתון נהורין, ובוצינין עלאין, לאנהרא בעלמא דין * ובעלמא דאתי. רפא) אמר רבי אבא עד הכי לא ידענא, דכל אלין מרגלן סתימין הוו תחות ידיכו, כיון דחמינא, דהא ברעותא דפקודא דמאריכון אתאמרו מלין אלין, ידענא, דכלהו מלין סלקין יומא דא, לגו כורסייא עלאה, ונטיל לון ההוא מארי דאנפין, ועביד מינייהו עטרין למאריה. ויומא דא מתעטרין ב שתין רתיכין קדישין, ליקרא דכרסייא, באלין מלין דאתאמרו הכא, יומא דא.

חלופי גרסאות

ת הוא. א דא. ב שבועין.

מסורת הזהר

ח) (ישעיה נח) ב"א ריא צ"ב. ט) (ישעיה מט) יתרו טו צ"ר.

רוחא עלאה

הסולם

מאמר

הזה, (עי' לעיל אות ס"ו) אמר ר' אבא לי הזמין הקב"ה דרך הזה כדי להתחבר עמכם, אשרי חלקי שזכיתי לדרך הזה. רפ) אמר להו אימא וכו': אמר להם, אומר לכם מה שראיתי ביום הזה שיצאתי לדרך, ראיתי אור אחד שנחלק לג' אורות, והלכו לפני. ונסתתרו. ואמתי, ודאי שראיתי השכינה, אשרי חלקי. ועתה, אלו ג' אורות שראיתי, אתם הם. דהיינו ר' חייא ור' יוסי ור' יצחק, אתם אורות ומאורות עליונים להאיר בעולם הזה ובעולם הבא. רפא) אמר רבי אבא וכו': אר"א, עד כאן לא ידעתי, שכל אלו מרגליות הסתומות היו תחת ידכם. כיון שראיתי שברצון מצדת רבונכם נאמרו דברים האלו, אני יודע שכל הדברים עולים ביום הזה לכסא העליין שהוא בינה

רעח) ההוא רוחא עלאה וכו': רוח העליון ההוא, דהיינו התוספת נשמה, היורד על האדם, בשבת, בשמחה, ומשמח את נפשו. או נמצאת נפש האדם, כמו בעולם הבא, שנפשו עתיד להנות ממנו, מן הרוח. כמו שהאדם היה מהנה לרוח ההוא בעולם הזה, כך רוח ההוא מהנה את האדם לעולם הבא. שכתוב, אז תתענג על ה' וגו'. וכתוב, והשביע בצחצחות נפשך. כמו שהאדם רוה עונג ההוא, שהוא הרוח, ומענגו, כך הוא ירוה ממנו לעולם הבא. אז כשזוכה האדם ומשלים שלמות יקר השבת כמו שאמרנו, הקב"ה קורא עליו ואומר, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכך אתפאר. רעט) קם רבי אבא וכו': קם ר"א ושאר החכמים, ונשקו ראשו של ר' יצחק. בכו ואמרו, אשרי חלקנו, שהומין הקב"ה לפנינו את דרך (דפריי דף ר"ח ע"ב *) דף ר"ט ע"א)

רפג) אדהכי זקף עינוי, ג וחמא דאערב שמשא. אמר ר' אבא, נהך לגבי האי כפר, דאיהו קריב לגבן במדברא. אולו וביתו תמן. בפלגות ליליא, קם ר' אבא ושאר חברייה, לאשתדלא באורייתא, אמר רבי אבא, מכאן ולהלאה נימא מלין לאתעטרא בהו צדיקיא דבגנתא דעדן, דהשתא איהו זמנא, דקב"ה וכל צדיקיא דבגנתא דעדן, צייתין לקליהון דצדיקיא די בארעא.

רפג) פתח רבי אבא ואמר, ד כתיב השמים שמים ליי, והארץ נתן לבני קרא אית לאסתכלא ביה, והכי אצטריך למימר השמים ליי, והארץ נתן לבני אדם. מאי השמים שמים. אלא הכא אית לאסתכלא, בגין דאית שמים, ואית שמים. שמים לתתא, וארץ לתתא מנייהו. שמים לעילא, וארץ לתתא מנייהו. וכל דרגין עלאין ותתאין, כלהו כגוונא דא, אלין ה באלין.

רפד) שמים לתתא, אינון עשר יריעות, כד"א י נוסה שמים כיריעה. וקב"ה עבד לון, ו ומשריין די בגווייהו, לאנהגא ארעא תתאה. תשיעאה אנהיי לתתאי, דסחרן ב ז כקופטרא ה דקרלהו. עשיראה, איהו עקרא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג ואערב ולא גרסינן וחמא. ד ל"ג כתיב; ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה עשר יריעות וגו' כתיב

י (תהלים קז) ב"א רס צ"ג.

ה השמים. ה כאלין. ו לאנהגא ארעא תתאה ומשריין די בגווייהו. ז אקופטרא. ח ה"ג בד"ו; דקולטא.

דרך אמת ב] שהוא דבר הדבוק וקלוט זה בזה יחד.

רקיעין דעשיה

הסולם

מאמר

משמים, ויש שמים למעלה בעולם אצילות, וארץ למטה משמים. וכל המדרגות העליונות ותחתונות כולם כעין זה נמשכים אלו מאלו. וכל מה שיש למעלה יש למטה. ודומים זה לזה כמו חותם והנחתם ממנו, שכל מה שיש בחותם יש בנחתם ממנו, וכל אחד למטה מקבל מבחינה שכנגדו למעלה.

רפד) שמים לתתא אינון וכו': השמים למטה בעולם עשיה, הן עשר יריעות, דהיינו עשר ספירות, כש"א נוסה שמים כיריעה. ועשה אותם הקב"ה ואת מחנות המלאכים שבהם, להנהיג ארץ התחתונה דעשיה. ורקיע התשיעי, שהוא חכמה, מנהיג התחתונים, ומסבבם כמחרוזת אבנים טובות, המסבבות הצואר, כלומר, שאין דבר נעשה בתחתונים זולת על ידו בסו"ה, כולם בחכמה עשית, רקיע העשירי הוא עיקר כל הרקיעים, להיותו

ספירת כתר, שהוא שורש ועיקר לכל ס"ס תחתנות. קופטרא, פירושו חוט, מלשון כפסטורין יוצאה מתוך הושט (תנחומא מקץ) דקרלהו, פירושו אבנים טובות אדומות שחורזים אותם על חוט שגושיים סביב הצואר מלשון, גומין וקרלין, (ירושלמי שבת ז').

ובכלל

בינה, ולוקח אותם שר הפנים, שהוא מטטרון, ועושה מהם עטרות לרבנו. ויום הזה מתעטר ששים מרכבות קדושות כנגד חג"ת נה"י, לכבוד הכסא, שהוא בינה, על ידי אלו הדברים שנאמרו כאן ביום הזה.

רפג) אדהכי זקף עינוי וכו': בתוך כך, נשא עיניו, וראה שהעריב השמש. אמר ר' אבא, נלך לכפר ההוא במדבר שהוא קרוב לנו. הלכו ולגו שם. בחצות לילה, קם ר' אבא ושאר החברים לעסוק בתורה. אמר ר' אבא, מכאן ולהלאה נאמר דברים לעטר עמהם הצדיקים שבגן עדן. כי עתה הוא הזמן שהקב"ה וכל הצדיקים שבגן עדן, מקשיבים לקולם של הצדיקים אשר בארץ.

מאמר רקיעין דעשיה

רפג) פתח ר' אבא וכו': פתח ר"א ואמר, השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם. במקרא הזה יש להסתכל בו, כי כך היה צריך לומר, השמים לה' והארץ נתן לבני אדם, מהו השמים שמים, ומשיב, אלא כאן יש להסתכל, משום שיש שמים ויש שמים, שיש שמים למטה בעולם עשיה וארץ למטה (דפו"י דף ר"ט ע"א)

רפה) ובכלהו משריינ ממנן ם עד שביעאה. משיעאה ולהלאה, אית נהורא דאתפשט לתתא, מגו כורסייא עלאה, ונהיר לעשיראה. ועשיראה, מההוא נהירו דנקטא, יהיב לתשיעאה, ואיהו לתמינאה ך ולתתא.

רפו) האי תמינאה, כד אתפקדון ך חילי דכוכביא, ואפיק לון, ההוא נהירו, קיימא ויהיב חיליה לכל חד וחד, לאתמנאה בההוא אתר דאצטרך. דכתיב ם המוציא במספר צבאם וגו', מרב אונים, דא איהו זהרא דלעילא, דאקרי רוב אונים.

רפו) ך ובכל רקיעא ורקיעא, אית ממנא, ואתפקד על עלמא, ועל ארעא, לאנהגא כלא. בר ארעא דישראל, דלא אנהיג לה רקיעא, ולא חילא אחרא, אלא קודשא בריך הוא בלחודוי, והא אוקמוה. ואי תימא היך שריא למגנא רקיעא על ארעא דישראל, והא מטרא וטלא מרקיעא נחית עלה, כשאר כל ארעא ם אחרא.

רפח) אלא, בכל רקיעא ורקיעא אית ממנן שלטין על עלמא, * וההוא ממנא דשלטא על ההוא רקיעא, יהיב מחילא דאית ליה ך לההוא ם רקיעא, וההוא רקיעא נקיט מההוא ממנא, ויהיב לתתא לארעא. וההוא ממנא לא נקיט, אלא מתמצית דלעילא. ם אבל ארעא קדישא, לא שליט על ההוא רקיעא דעליה ממנא אחרא, ולא חילא אחרא, אלא קב"ה בלחודוי ואיהו פקיד לארעא קדישא בההוא רקיעא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט על. ך ולתתאי. ך חילוי. ז וכל רקיעא ורקיעא ממנא וליג אית. ם ל"ג אחרא. נ מההוא. ם רקיעא בגין למיהב לתתא. ע ל"ג מן אבל עד סוף האות.

כ) (שעיה מ) הקסה"ז כג צ"א.

רקיעין דעשיה

הסולם

מאמר

הוא זהר העליון, שקבל מן רקיע החכמה, הנקרא רב אונים.

רפה) ובכלהו משריינ ממנן וכו': ובכל הרקיעים יש מחנות ממונים עד רקיע השביעי, שהוא חסד. אבל בג"ר דרקיעים אין ממונים. מרקיע השביעי והלאה, שהם ג"ד, כח"ב, יש אור המתפשט למטה מן הכסא העליון, שהוא מלכות דאצילות, ומאיר לרקיע העשירי, שהוא כתר דעשיה, ורקיע העשירי מאותו האור שקבל, הוא נותן לרקיע התשיעי, שהוא חכמה. ורקיע התשיעי מאיר לרקיע השמיני שהוא בינה, ולמטה.

רפו) ובכל רקיעא ורקיעא וכו': ובכל רקיע ורקיע יש ממונה שנתמנה על העולם ועל הארץ, להנהיג את כולם. חוץ בארץ ישראל, שאין רקיע מנהיג אותה, ולא כח אחר, אלא הקב"ה בלבדו. וכבר העמידוהו. ואם תאמר, איך שורה הרקיע על ארץ ישראל בחנם, והרי מטר וטל יורד עליה מרקיע, כשאר כל ארץ אחרת.

רפו) האי תמינאה וכו': רקיע השמיני הזה בו נמצאים הככבים, וכשמתפקדים צבאות הככבים, והוא מוציאם, אותו האור שקבל מרקיע החכמה, עומד ונותן כחו לכל אחד ואחד להתמנות במקום ההוא שצריך. שכתוב, המוציא במספר צבאם וגו'. מרב אונים, זה (דפו"י דף ר"ט ע"א * דף ר"ט ע"ב)

רפח) אלא בכל רקיע ורקיע יש ממונים השולטים על העולם, ואותו הממונה השולט על רקיע ההוא נותן מן הכח שיש לו, אל רקיע ההוא ורקיע ההוא מקבל מאותו הממונה ונותן למטה לארץ. ואותו הממונה אינו מקבל אלא מתמצית האור.

(רפט) בכל רקיעא פ ורקיעא, אית פתחין ידיען, ז ושלטנו פ דכל ממנן, מפתחא לפתחא רשימא, ומההוא פתחא ולוהין, לא שלטא אפילו כמלא נימא, ולא עאל דא, ר בתחומא דפתחא דחבריה, בר כד אתיהיב ליה רשו, לשלטאה חד על חבריה. כדין, שלטין מלכין די בארעא, חד על חבריה.

(רצ) באמצעיתא ט דכלהו רקיעין, אית פתחא חדא, דאקרי גבילין, ותחות האי פתחא, אית שבעין פתחין אחרנין לתתא, ושבעין ממנין נטרין, מרחיק תרי אלפין אמין, דלא קרבין לגביה. ת ומההוא פתחא א ארחא סליק לעילא לעילא, עד די מטא לגו כורסייא עלאה, ומההוא פתחא לכל סטרין דרקיעא, עד תרעא דפתחא דאקרי ב מגדון, דתמן איהו סיומא דרקיעא דתחומא דארעא דישראל.

(רצא) וכל אינון ג ע' פתחין, דרשימין גו ההוא פתחא דאקרי גבילין, כלהו רשימין בכורסייא קדישא, וכלהו קרינן לון שערי צדק, דלא שליט אחרא עלייהו. וקב"ה פקיד לארעא דישראל בההוא רקיעא, מפתחא לפתחא, בפקידו כמה דאצטרין. ומתמציתא דההוא ד פקידא, נטלין אינון שבעין ממנן, ויהבין לכלהו ג ממנן אחרנין. ה

חלופי גרסאות

פ ל"ג ורקיעא. צ דשלטנו. ק בכל. ר מוסיף אפילו בתחומא. ט דכל; דכלא. ת וההוא. א ל"ג ארחא. ב מגדון. ג ל"ג ע'. ד פקידו. ה בדפו"י כתב עיין בסוף הספר סימן ד'.

דרך אמת ג] עיין בצוואת ר"א הגדול בענין עשית הגן.

רקיעין דעשיה

הסולם

מאמר

קרבנים אליו. ומפתח הוה עולה דרך למעלה למעלה, עד שמגיע לככא העליון, שהוא מלכות, ומפתח ההוא מתפשט שליטתו לכל צדדי הרקיע עד שער הפתח שנקרא מגדון. ששם הוא סיום הרקיע של ארץ ישראל. (וביאור הדברים עי' להלן בהסולם אות רצ"ט בסופו, בד"ה וכן מתבאר).

(רצא) וכל אינון ע' וכו': וכל אלו ע' פתחים הרשומים בפתח ההוא שנקרא גבילון, כולם, רשומים בכסא הקדוש, שהוא המלכות, וכולם, קוראים אותם שערי צדק. על שם המלכות הנקראת צדק, כי אחר אינו שולט עליהם. והקב"ה פוקד את ארץ ישראל ברקיע ההוא מפתח לפתח, דהיינו מפתח הנקרא גבילון, עד הפתח הנקרא מגדון. בפקידה כמו שצריך, דהיינו בהשפעה מלאה ככל הצורך, ומתמצית פקידה היא, לוקחים אלו ע' ממונים הנ"ל, ונותנים לכל ממונים האחרים שעל עמי העולם.

בגנתא

האור שלמעלה. כי עמי העולם אינם נזונים אלא מתמצית. אבל ארץ הקדושה, אינו שולט ברקיע שעליה ממונה אחר, ולא כח אחר, אלא הקב"ה בלבדו, והוא פוקד את ארץ הקדושה ברקיע ההוא שעליה.

(רפט) בכל רקיעא ורקיעא וכו': בכל רקיע ורקיע יש פתחים ידועים, והממשלה של כל ממונה רשומה מפתח לפתח, ומפתח הוה ולהלאה אינו שולט אפילו כמלא השערה, ואין זה נכנס בתחומו של פתח חבירו, חוץ כשניתנה לו רשות לשלוט אחד על חבירו, ואז גם המלכים בארץ שולטים אחד על חבירו. דהיינו המלכים בארץ המיוחדים לרקיעים וממונים האלו.

(רצ) באמצעיתא דכלהו וכו': באמצע כל הרקיעים, שהוא על ארץ ישראל שהיא באמצע העולם, יש פתח אחד הנקרא גבילון, ותחת פתח הוה יש ע' פתחים אחרים למטה, וע' ממונים שומרים מרחוק ב' אלפים אמה, שה"ס תחום שבת, מפתח הנקרא גבילון, שאינם (דפו"י דף ר"ט ע"ב)

רצב) בגנתא דעדן דלתתא, ורקיעא דקיימא עליה, אית ביה רזין עלאין. כד עבד קב"ה רקיעא אייתי אש ומים, מגו כורסי יקריה, ושתף לון כחדא, ועבד מנהון ורקיעא לתתא, ואתפשטו עד דמטו להווא אתר דגנתא דעדן,

חלופי גרסאות

ו מוסיף אית רזין עלאין גו רקיעא דקיימא עליה רקיעא. ז שמים.

הרקיעים שעל גן עדן	הסולם	מאמר
<p>לתתא וארץ לתתא מנייהו. שמים לעילא וארץ לתתא מנייהו. שכמו שיש שמים וארץ באצילות, שקו האמצעי, שנקרא ז"א. הכולל חג"ת נה"י, נקרא שמים דאצילות, ומתחתיו הוא המלכות הכוללת, הנקראת ארץ. כן יש בעולם העשיה שמים וארץ, שהשמים ה"ס קו אמצעי הכולל חג"ת נה"י, ומתחתיו הוא המלכות דעשיה הנקראת ארץ.</p> <p>ו"ש (באות רפ"ד) שמים לתתא אינון עשר יריעות. כי אלו חג"ת נה"י שבקו האמצעי, כוללים עשר כפירות, כי החסד כולל כח"ב, והיסוד שבו כולל מלכות דהיינו עטרת יסוד. והם עשר יריעות בסו"ה נוטה שמים כיריעה. אמנם המלכות שבו שה"ס עטרה אינה מלכות האמיתית, אלא שכלולה ביסוד, וע"כ אנו חושבים אותם רק לתשעה רקיעים. והמלכות הוא הארץ שמתחת הרקיע לגמרי, שהוא העשירית.</p>	<p>רצב) בגנתא דעדן דלתתא וכו': בגן עדן שלמטה, דהיינו ג"ע הארץ, הרקיע העומד עליו יש בו סודות עליונים. כשעשה הקב"ה את הרקיע, הביא אש ומים מכסא הכבוד, שהוא עולם הבריאה, וחברם יחד, ועשה מהם רקיע למטה. על הארץ שלנו. ונתפשטו עד שהגיעו למקום ההוא של גן עדן, וישבו. כלומר, שלא נתפשטו יותר. מה עשה הקב"ה, לקח שמים עליונים הקדושים, שהם חו"ב ד"א הנקרא שמים דאצילות, אש ומים אחרים, הנמצאים ואינם נמצאים המתגלים ואינם מתגלים, ומאלו אש ומים שנלקחו משמים העליונים עשה מהם התפשטות הרקיע, ופרש אותם על גן עדן שלמטה. והרקיע הזה שהוא דעת, מתחבר עם הרקיע האחר. שעל הארץ שלנו, שהוא ת"ת.</p>	
<p>וכמו שהשמים דעשיה כולל עשר רקיעים כן הארץ דעשיה כוללת י' ספירות, שה"ס ו' ארצות והעליונה שבהם הוא בינה הכוללת ג"ר, והיא הארץ שאנו יושבים עליה. אמנם גם בינה זו דארצות דעשיה שאנו יושבים עליה, נחלקת לע"ס, ואנו יושבים רק בות דבינה זו, שארץ ישראל היא יסוד שבהן והבינה דבינה הזו הכוללת ג"ר, ה"ס גן עדן הארץ.</p>	<p>ביאור המאמר. תחלה צריך שתבין, מה שלפעמים אנו מבארים, שהרקיע הוא סיום החדש שנעשה בכל מדרגה, מחמת עלית המלכות לכל מדרגה. ופעמים אנו אומרים, שקו האמצעי נקרא רקיע, שהוא השמים דהיינו ת"ת. והענין הוא, כי הסיום החדש נעשה בסוד נקודת החולם, ששם עלתה המלכות לבינה. אמנם עם יציאת נקודת השורק, שהוא קו שמאל, נעשה מחלוקת. שרצה לבטל לגמרי הסיום הזה ולהאיר ממעלה למטה. עד שבא קו אמצעי והכריע שהשמאל יאיר רק ממטה למעלה, והסיום החדש לא יתבטל, שאז הוכרחו הבינה ותו"מ שהיו למטה מסיום החדש, לעלות למעלה מסיום החדש ולהתחבר למדרגתם (כנ"ל באות קל"א בהסולם בד"ה וחוה שאומר באות קכ"ג) הרי שקו האמצעי עשה הסיום החדש הזה שנעשה בנקודת החולם, שיהיה קבוע וקיים תמיד. (כמ"ש שם באורך) ונמצא מסיום החדש נעשה לקביעות בקו אמצעי, שהוא מסך דחירק, וע"כ אנו קוראים פעם את הרקיע בשם סיום החדש דצמצום ב', ופעם בשם קו אמצעי.</p>	
<p>והנה נתבאר שכל עשר יריעות דשמים דעשיה, הם ע"ס דת"ת הכולל חג"ת נה"י. ויש לשאול לפי"ז, מאין יצא קו האמצעי הזה, הלא קו האמצעי הוא תולדה מהכרעת ב' קוין ימין ושמאל שבבינה שה"ס אש ומים, בסוד תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא (לעיל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת עשה) ומאיוה בינה יצא קו האמצעי דעשיה, בעת שבינה אמיתית אינה לא בעשיה ולא ביצירה.</p>	<p>וזהו שאומר לעיל (אות רפ"ג) שמים</p>	
<p>ו"ש (באות רצ"ב) כד עבד קב"ה רקיעא אייתי אש ומים מגו כורסי יקריה, ושתף לון כחדא ועבד מנהון רקיעא לתתא. כלומר שמאש ומים שבבינה דעולם הבריאה</p>	<p>(דפ"י דף ר"ט ע"ב)</p>	

ויתבו. מה עבד קב"ה. נטל ה משמים עלאין קדישין, אש ומים אחרנין דמשתכחין ולא משתכחין, דאתגליין ולא אתגליין, ו מאינון אש ומים, דאתנטלו משמים עלאין, עבד מנייהו מתיחו דרקיעא, ומתח ליה על האי גנתא דלתתא, ומתחבר גו רקיעא אחרא.

רצג) ארבע גונוין, בהווא מתיחו דרקיעא כ דעל גנתא, חוור וסומק

חלופי גרסאות

ז שמים. ו ואינון. י ומתחבר. [מתחבר] גו רקיעא אחרא ומתח ליה על האי גנתא דלתתא. כ ל"ג מן דעל עד ואינון פתחין.

הרקיעים שעל גן עדן	הסולם	מאמר
<p>עלאין קדישין אש ומים אחרנין וכו' : דהיינו שלקח מקו האמצעי המכריע בין חו"ב, דז"א הנקרא שמים, שהוא קו האמצעי דג"ר דז"א הנקרא דעת, ומדעת הזה נתפשט הרקיע שעל גן העדן הארץ. וז"ש עבד מנייהו מתיחו דרקיעא. דהיינו הכרעה בין אש ומים שהוא קו אמצעי הנקרא רקיע, וה"ס דעת כנ"ל, ומתח ליה על גנתא דלתתא. שהיא בינה דבינה דארץ דעשיה, ומתחבר גו רקיעא אחרא, דהיינו כטבע הדעת המתחבר ומתפשט לחג"ת נה"י שהם ת"ת, כן נתחבר רקיע הזה שהוא דעת עם שאר הרקיעים דעשיה שהם ת"ת, כנ"ל.</p> <p>ומה שאמר דמשתכחין ולא משתכחין, דאתגליין ולא אתגליין, בא ללמד, שאש ומים אלו, שהם חו"ב דז"א, אינם דא"א עלאין דז"א, שהם אינם נמצאים בהשגה כלל, שבהם אין מתגלה חכמה, (כנ"ל ב"א רנ"א ד"ה נחית) אלא שהם חו"ב דישויות דז"א, שבהם מתגלה החכמה בסוד הדעת, והם נמצאים בהשגה. אמנם לא במקומם בז"א, אלא אחר שמתפשטים למלכות, וז"ש, דמשתכחין ולא משתכחין דאתגליין ולא אתגליין, שמצד אחד יצא בהם ה' מאויר ומתגלה החכמה בהם ונמצאים משום זה בהשגה, ומצד אחר, לא משתכחין ולא אתגליין, שהרי במקום ז"א אינם נמצאים בהשגה, אלא אחר התפשטותם למלכות, ששם מקום גילוי החכמה. (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד).</p> <p>רצג) ארבע גונוין בהווא וכו' : ארבעה צבעים בהתפשטות הרקיע, ההוא שעל הגן, שהם לבן אדום ירוק ושחור, שהם ג' קוין ימין שמאל אמצע, שהם לבן אדום ירוק, ושחור הוא המלכות המקבלת ג' הקוין האלו, אצל אלו הגוונים יש ד' פתחים למטה מהתפשטות הרקיע, והם פתחים לד' צדדי הרקיע</p>	<p>הבריאה הנקראת כסא הכבוד שקו האמצעי שתף וחבר אותם יחד, בסוד תלת נפקי מחד יצא מהם הרקיע למטה, שה"ס עשרה רקיעים דעשיה, בסוד חד בתלת קיימא. ומבריא נמשך לעולם עשיה, והוא מטעם, כי למטה מעולם הבריאה, אין קומת בינה שקו אמצעי יחבר ב' קוין שבה.</p> <p>אמנם קומת בינה שיש בעולם הבריאה נבחנת רק לחצוניות הבינה, אשר קו האמצעי היוצא ממנו אינו בחינת דעת, אלא בחינת ת"ת, שה"ס ז"ס תחתונות, וזה מספיק להיות רקיעים על ז"ת דארץ דעשיה, וגם על ארץ שאנו יושבים עליה שהיא ז"ת דבינה דארץ דעשיה, אבל גן העדן שהוא בינה דבינה דארץ דעשיה, שקו אמצעי שלה צריך להיות בחינת דעת דהיינו קו אמצעי דג"ר ממש, ואין יספיק לזה קו אמצעי היוצא מאש ומים דבינה דבריאה, שהיא רק בחי' חיצוניות דהיינו ת"ת.</p> <p>וז"ש, ואתפשטו עד דמטו להווא אתר דגנתא דעדן, ויתבו. כי מתוך שהרקיעים ההם נמשכו מאש ומים דבינה דבריאה, שהם חיצוניות ובחינת ת"ת הכולל עשר יריעות, ואם כן איך יוכלו לחופף על גן עדן, שהוא בינה דבינה דארץ דעשיה, שקו האמצעי החופף עליו, צריך להיות קו אמצעי דג"ר ממש, שהוא דעת, וע"כ כיון שהגיעו לגן עדן הארץ, ישבו, ולא יכלו להתפשט על הג"ע, ואע"פ שגם הארץ שלנו היא מבחינת בינה דארץ דעשיה, אמנם הם רק מז"ת דבינה זו, שהם ג"כ רק חיצוניות הבינה, וע"כ מספיק להם קו האמצעי דאש ומים דבריאה, משא"כ הג"ע, שהיא הבינה של הבינה הזאת, שהוא ג"ר ממש, צריכים לקו אמצעי מג"ר ממש.</p> <p>וז"ש, מה עבד קב"ה, נטל משמים (דפ"י דף ר"ס ע"ב)</p>	

ירוק ואוכם. לגבי הני גוונים, אית ארבע פתחין, ל לתתא מההוא מתיחו דרקייעא. ואינון פתחין לארבע מ סטרין דרקייעא דעל גבי גנתא. נ מאינון אש ומים, דאתעביד מנהון ההוא רקייעא. מ מתפתחין ע בארבע פתחין, ארבע פ נהורין. רצד) לסטר ימינא בההוא פתחא, מגו מתיחו דסטר ז מיא, נהרין תרין נהורין, באינון ק תרין פתחין, בפתחא דימינא, ובפתחא ר דאיהו לקבל אנפין. רצה) גו נהורא דנהיר לסטר ימינא, אתרשים את חד, נהיר ט ובלית, ונציץ בנציצו, מגו ההוא נהורא, ואיהו את מ, וקיימא באמצעיתא דההוא נהורא דפתחא. את דא, סלקא ונחתא, ולא קאים באתר חד. ההוא נהורא, ת נטיל לההוא את ואפיק לה, בג"כ לא קיימא באתר חד. רצו) גו נהורא דנהיר בסטרא דאיהו לקבל אנפין, אתרשים את חד, דנהיר ובלית ונציץ בנציצו גו ההוא ב נהורא, ואיהי את ר, ולזמנין אתחזי נ ב וקיימא באמצעיתא דההוא נהורא דפתחא. וסלקא ונחתא, לזמנין אתגליא, ולזמנין לא אתגליא, ולא קיימא באתר חד. אלין תרין אתוון קיימין, וכד נשמתא דצדיקיא עאלת בגנתא דעדן, אלין תרין אתוון נפקין מגו ההוא נהורא, וקיימין על ההיא נשמתא, וסלקי ונחתי.

חלופי גרסאות

ז ל"ג מן לתתא עד לארבע סטרין. מ סטרין. נ דאינון. ס ומתפתחין. ע באינון. פ מוסיף סטרין נהורין. צ ימינא. ק ל"ג תרין. ר דאיהו לגו נפקא נהורא ואיהו אנפין; דאיהי לגו אנפין; דאיהי לגו נפקא נהורא [גו] ול"ג לקבל אנפין גו. ש ולהיט; מוסיף ובלית ולהיט. ת מוסיף נטיל לה. א ל"ג גו. ב מוסיף נהורא דאיהי את דא. ג ד'; מוסיף את ב'.

מאמר	הסולם	הרקיעים שעל גן עדן
<p>הרקיע שעל הגן. שדרוס צפון הם חסד וגבורה, ומזרח ומערב הם ת"ת ומלכות. מאלו אש ומים שהרקיע נעשה מהם, שהם חו"ב דז"א, כנ"ל, נפתחים בארבע פתחים האלו, ד' אורות. רצד) לסטר ימינא בההוא וכו': לצד ימין בפתח ההוא, מתוך התפשטות צד המים שברקיע, הנעשה מאש ומים, דהיינו מאור החסדים, מאירים ב' אורות בב' פתחים, דהיינו בפתח שבימין שבצד דרום שהוא חסד, ובפתח שהוא כנגד הפנים, דהיינו בצד מזרח שהוא ת"ת. כי מזרח מערב מכונים פנים ואחור. ואור החסדים מאיר גם בת"ת כנודע. רצה) גו נהורא דנהיר וכו': בתוך האור המאיר לצד ימין, נרשמת אות אחת מאירה וכולטת ומתנוצצת בהתנוצצות מתוך האור הזה, והיא אות מ' שה"ס אות הראשונה של מיכאל ועומדת באמצע אור ההוא שבפתח. אות הזו עולה ויורדת ואינה עומדת במקום אחד. אור ההוא שבצד ימין, לוקח את ההוא ומציאה, וע"כ אינה עומדת במקום אחד.</p>	<p>שה"ס והחיות רצוא ושוב, שאינון עומדות במקום אחד. רצו) גו נהורא דנהיר וכו': בתוך האור המאיר באותו צד שהוא כנגד הפנים, דהיינו צד מזרח, שהוא ת"ת, נרשמת אות אחת המאירה וכולטת ומתנוצצת בהתנוצצות בתוך אור ההוא, והיא אות ר' שהיא אות ראשונה של המלאך רפאל. ולפעמים נראה ב', שהיא אות ראשונה של המלאך כזאל, (כמ"ש לעיל תרומה אות שפ"ח) ועומדת באמצע אור ההוא של הפתח. ועולה ויורדת, לפעמים מתגלה ולפעמים אינה מתגלה. ואינה עומדת במקום אחד. שה"ס והחיות רצוא ושוב, אלו ב' אותיות עומדות, באמצע אור ב' הפתחים, וכשנשמות הצדיקים באות לגן עדן, אלו ב' אותיות יוצאות מתוך אור ההוא ועומדות על נשמה להיא. ועולות ויורדות. בסוד רצוא ושוב, ומה שמכנה המזרח בשם רפאל, בהיפך ממ"ש בכמה מקומות שאוריאל הוא במזרח. עיי' להלן (פקודי רנ"ד ע"א ד"ו).</p>	

רצז) כדין, מאיננו תרין פתחין, מקדמי ונחתי מעילא, תרין רתיכין. רתיכא חדא ד עלאה, דאיהי רתיכא דמיכאל, רב סגנין. רתיכא תניינא, דאיהי רתיכא מההוא רב ממנא, דאקרי בוא"ל. ודא איהו שמשא יקרא * דאקרי רפא"ל. ואיננו נחתין וקיימין על נשמתא, ואמרין לה שלום ה בואך. ז יבא שלום יבא שלום. כדין איננו תרין אתוון, סלקין וקיימין באתרייהו, ואתגניזו גו ההוא נהורא, דאיננו פתחין.

רצח) ו תרין פתחין ד אחרנין, תרין נהורין אחרנין קא מלהטיין, מנהירו דאשא, באיננו פתחין חד לסטר שמאלא, וחד לאחורא. תרין אתוון אחרנין, מלהטיין באיננו נהורין, ונציצין בגווייהו, את חד ג, ואת תד נ, וכד אתוון קדמאי מתהדרן לאתרייהו, אלין תרין אחרנין נצוצין, סלקין ונחתין, נפקין מאיננו נהורין, וקיימין על נשמתא.

רצט) כדין נחתין תרין רתיכין, מאיננו תרין פתחין. רתיכא חדא איהו

חלופי גרסאות

ד ל"ג עלאה. ה ל"ג בואך. ו ל"ג תרין פתחין אחרנין.
ז ל"ג אחרנין.

מסורת הוזהר

ז (ישעיה נז) חיי שרה יז צ"ב.

הרקיעים שעל גן עדן

באור המאמר. תחלה צריך להבין אלו ד' פתחים שמתחת הרקיעים מה הם. וכבר נתבאר זה באורך לעיל (אות ק"ל בהסולט) שהסיום החדש שנעשה באמצע המדרגה, בסוד נקודת החולם מחמת עלית המלכות לבינה, סיום זה נעשה פתח בשביל התחתון שיוכל לעלות לעליון ולקבל ממנו המוחין. ולולא סיום החדש הזה שנעשה באמצע כל מדרגה, לא היה שום מבוא ופתח שיוכל התחתון להתרומם משהו למעלה ממדרגתו. עשה.

ולהלאה (באות שי"א) מפרש הוזהר יותר. וזה לשונו. כמה דהאי נהר אתפרש ונפיק מגו עדן לאשקאה לננתא דלעילא, הכי נמי מגו ההוא פתחא דאמצעיתא נפיק חד נהורא דאתפרש לד' ספרין בד' פתחין דקאמרין. הרי שתחילה נעשה פתח באמצע, ומפתח ההוא נתפשטו ויצאו ד' פתחים לד' צדדים מתחת הרקיעים.

וסוד הרקיע, כבר ידעת שה"ס קו האמצעי המקיים את הסיום החדש שנעשה באמצע המדרגה, בסוד נקודת החירק, במקום בינה שבה, באופן שאפילו אחר שחזרה המלכות וירדה ממקום בינה למקומה עצמה, לא נתבטל הסיום החדש מחמת זה, ואותם חצי בינה ותו"מ שנטהרו מסיום החדש מכח ירידת המלכות אינם מתחברים למדרגתם בהיותם במקומם, אלא צריכים לעלות למעלה מסיום החדש

הסולם

מאמר

רצז) כדין מאיננו תרין וכו': או מאלו ב' פתחים מקדימים ויורדים מלמעלה ב' מרכבות. מרכבה אחת עליונה, היא מרכבה של מיכאל רב הסגנים. מרכבה השניה היא מרכבה של ממונה העליון ההוא שנקרא בוא"ל, וזה הוא שמשא יקרא שנקרא רפא"ל, ואלו יורדים ועומדים על הנשמה, ואומרים לה שלום בואך. יבא שלום יבא שלום. או אלו ב' אותיות עולות ועומדות במקומן ונגזרות תוך אור ההוא של הפתחים.

רצח) תרין פתחין אחרנין וכו': ב' פתחים אחרים הנה ב' אורות אחרים לזהטים מאור האש באלו הפתחים, ד' לצד שמאל, וא' לאחור, ב' אותיות אחרות לזהטים באלו האורות ומתנוצצות בתוכם אות אחת ג', ואות אחת ג' שהן אותיות ראשונות של המלאך גבריאל, ושל המלאך נוריאל. וכשהאותיות הראשונות חוזרות למקומם, אלו ב' אותיות אחרות מתנוצצות ועולות ויורדות, יוצאות מאלו האורות שבפתחים, ועומדות על הנשמה.

רצט) כדין נחתין תרין וכו': או יורדות שתי מרכבות מב' פתחים האלו, מרכבה אחת הוא מרכבה של גבריאל ממונה עליון ויקרא, מרכבה השניה היא מרכבה אחרת קדושה של נוריאל ממונה עליון. ויורדים מפתחים האלו ועומדים על הנשמה. והאותיות ג', חוזרות למקומן.

(דפו"י דף ר"ט ע"ב *) דף ר"י ע"א

רתיכא דגבריאלי, רב ממנא ויקירא. רתיכא תניינא, אייהי רתיכא אחרא ן קדישא

חלופי גרסאות

ן ל״ג קדישא.

מאמר

הסולם

הרקיעים שעל גן עדן

דרקיעא. והם מקבלים הארות ד' גוונים שבתוך הרקיעים, ע"כ אומר לגבי הני גוונים. דהיינו שממשיכים מהם, אבל הפתחים אינם עומדים עמהם במקום אחד.

ו"ש, מאינן אש ומים וכו' ומתפתחין בד' פתחין ד' נהורין. כי אלו אש ומים ה"ס ב' קוין ימין ושמאל דו"א דאצילות, אשר הרקיע דו"א שה"ס הדעת, הוא קו האמצעי המיחדם, וה"ס ג' גוונים לבן אדום וירוק, הנ"ל, והמלכות המחוברת בדעת, ה"ס גוון אוכם הנ"ל ומאורות אלו נמשכים אל הפתחים, חו"ג תו"מ כנ"ל, שכל מוח מאיר דרך הפתח שבצד שלו. וד' אלו מתחלקים לב' בחינות, שהם מים ואש, מים הם הארת חסדים, שהם אור החסד שבדרום, ואור הת"ת שבמזרח, ואש ה"ס הארת חכמה, שהם אור הגבורה שבצפון ואור המלכות שבמערב, ומתחילה מאירים על הנשמה אלו ב' אורות שהם בחינת מים, דהיינו שבדרום ובת"ת, שהם חסדים, ואחר כך מאירים ב' אורות שהם בחינת אש, דהיינו שבצפון ובמערב, שהם הארת חכמה.

והנה נתבאר המקום שמשם מקבל השמים דגן עדן, שהוא הרקיע שעל הגן, דהיינו מאינן אש ומים דאתנטלו משמים עלאין, שהוא ז"א דאצילות הנקרא שמים, אמנם יש לשאול מאיזה מקום מקבלת הארץ שבגן עדן, דהיינו הגן עצמו. וז"ש לעיל (באות רפ"ג) אית שמים ואית שמים, שמים לעילא וארץ לתתא מנייהו. שמים לעילא וארץ לתתא מנייהו שזה מלמד, שכל בחינה מקבלת מבחינה שכנגדה למעלה, ולפיכך, כמו שהשמים דגן עדן מקבלים מאש ומים דשמים עלאין שהוא ז"א, כך הארץ שבגן עדן, דהיינו הגן עצמו מקבל מארץ שלמעלה, שהיא המלכות דאצילות, והיינו על ידי המרכבה שלה, שה"ס ד' מלאכים מיכאל גבריאלי רפאל ונוריאלי, שעליהם רוכבת ומתגלית המלכות, הנקראים ד' מרכבות. אמנם גם הם אינם יכולים להתפשט ולהאיר למטה אל הנשמות שבגן, וזולת דרך ד' הפתחים הנ"ל, כי אלו ד' המלאכים הם ג"כ ד' בחינות חו"ג תו"מ, וע"כ מיכאל מאיר דרך הפתח שבצד דרום שברקיע

החדש, ושם הם מתחברים למדרגתם, כנ"ל (באות קל"א בהסולם) ונמצא שרקיע האחרון דט' רקיעים, שהוא יסוד, (כנ"ל באות רצ"ב בהסולם) נמצא במקום סיום החדש שנקבע, דהיינו באמצע המדרגה במקום בינה של המדרגה, ומכאן תבין שפתח הזה שנעשה, שהיא בחינת סיום החדש עצמו, שנתהפך לפתח בשביל התחתון, הוא עומד באמצע המדרגה, דהיינו במקום סיום החדש, והוא תחת כל ט' הרקיעים, דהיינו ברקיע היסוד בסיומו, ששם עומד סיום החדש שבאמצע המדרגה.

ו"ש להלן (באות שי"א) מגו ההוא פתחא דאמצעייתא דהיינו הפתח שנעשה בשביל התחתון במקום סיום החדש העומד באמצע המדרגה, במקום בינה, נפיק חד נהורא, שמשם יוצא האור אל התחתון שהם חו"ג תו"מ, דהיינו שתחלה עולה התחתון דרך פתח ההוא לעליון, עם הבינה ותו"מ דעליון, (כנ"ל אות ק"ל) דהיינו מרקיע ולמעלה, ושם מקבל האורות חו"ג תו"מ, ואח"כ יורד התחתון למקומו עם המוחין האלו, דאתפרש לד' סטריין, שהם חו"ג תו"מ, בד' פתחין, שלכל מוח נבחן פתח מיוחד, שלמוח החסד מאיר הפתח שבדרום, ולמוח הגבורה מאיר הפתח שבצפון, ולמוח הת"ת מאיר הפתח שבמזרח, ולמוח המלכות מאיר הפתח שבמערב.

וזה אמרו, (באות רצ"ג) ארבע גוונין כההוא מתיחו דרקיעא דעל גנתא, שהם ד' מוחין חו"ג תו"מ, שה"ס ג' קוים ומלכות המקבלתם, שהם מאירים בתוך הרקיע שעל הגן שהוא בינה דבינה דמלכות דעשיה, וגם הרקיע הזה מתחלק לט' רקיעים, ומקבל הארתו מחו"ב דו"א דאצילות, כנ"ל (אות רצ"ב). לגבי הני גוונין אית ארבע פתחין לתתא מההוא מתיחו דרקיעא, ואין הפתחים במקום הגוונים, כי הגוונים הם ברקיע עצמו דהיינו מיסוד דרקיע ולמעלה, אבל הפתחים הם תחת יסוד הרקיע, כלומר בסיומו ממש, שה"ס סיום החדש שנעשה באמצע המדרגה שנתהפך לפתח בשביל מדרגה התחתונה, שהיא נשמות הצדיקים שבגן עדן, וע"כ אומר לתתא מההוא מתיחו (דפו"י דף ר"י ע"א)

דנוריא"ל רב ממנא, ונחתין מאינון פתחין, וקיימין על נשמתא, ואתוון מתהדרן לאתרייהו.

מאמר

הסולם

הרקיעים שעל גן עדן

שברקיע, וגבריאל מאיר דרך הפתח שבצד צפון שברקיע, ורפאל מאיר דרך הפתח שבצד מזרח שברקיע, ונוריא"ל מאיר דרך הפתח שבצד מערב. גם יש לדעת שאלו ד' מלאכים מאירים בעצמם אל הנשמות כל זמן שלא גמרו השפעתם, אבל אחר שגמרו השפעתם חוזרים למקומם למעלה, ומשאירים במקומם בד' הפתחים רק ד' בחינות רשימות בלבד, שה"ס האותיות הראשונות של שמותיהם, דהיינו מ' ממיכאל, ר' מרפאל, ג' מגבריאל, נ' מגוריאל.

והטעם הוא, כי רשימו היא בכל מקום בחינת נפש, וד' אותיות שבכל מלאך, הן ד' כלים לד' אורות נרניח שבהם, ונודע שיש ערך הפכי בין כלים לאורות, שבשעה שאין במדרגה רק בחינת נפש דאורות צריכה להתלבש בכלי היותר גדול, (כנ"ל בפתחה לחכמת הקבלה אות כ"ד) וע"כ כיון שלא נשאר מכל מלאך אלא רשימה מאורו, שה"ס נפש שלו, ע"כ היה צריך להשאר אות ראשון משמו לבחינת כלי לרשימה הזו, כי אות ראשון היא הכלי היותר גדול מכל האותיות שבשמו.

ולפיכך יש להבחין בפתחים אלו שברקיע שעל הגן, ב' מיני אורות, (א) ממה שהרקיעים עצמם מקבלים משמים עליונים שהם ז"א דאצילות, וז"ש מאינון אש ומיא דאתעביר מנהון ההוא רקיעא ומתפתחין בארבע פתחין ארבע נחורין, (ב) הם רשימות האורות שהארץ דגן עדן, דהיינו הגן עצמו מקבל מארץ העליונה, שהיא המלכות על ידי ד' המלאכים הנ"ל, שהרשימות אלו הן אותיות ראשונות משמותם, כנ"ל, וז"ש (באות רצ"ה) גו נהורא דנהיר לסטר ימינא, דהיינו אור החסד המקובל משמים עליונים, המאיר בפתח שבצד ימין של הרקיע, אתרשיום את חד וכו' ואיחו את מ' וקיימא באמצעיתא דההוא נהורא דפתחא, ועד"ז בשאר ג' פתחים כמו שמפרש לפנינו, הרי שיש ב' מיני אורות בפתחים אלו, א', משמים העליונים, ב', מארץ העליונה.

וז"ש (באות רצ"ו) וכד נשמתא דצדיקיא עאלת בננתא דערן אלון תרין אתוון נפקין מגו ההוא נהורא וקיימין על החיא נשמתא, כי תיכף בביאת נשמת הצדיק לגן (דפו"י דף ר"י ע"א)

עדן, מאירים לו ד' הרשימות של ד' המלאכים שנשארו בפתחים מהשפעה שעברה, ואח"כ מאינון תרין פתחין מוקדמו ונחתו מעילא תרין רתיכין וכו', דהיינו המלאכים עצמם באים להשפיע אל הנשמה שבגן עדן, כנ"ל. ומחלק ד' המלאכים לשנים שנים, ב' לצד החסדים שהם בדרום ומזרח, שהם מיכאל ורפאל, דהיינו הסד ותפארת, וב' לצד הגבורות המאירים בהארת חכמה, שהם בצפון ומערב שהם גבריאל ונוריא"ל, ואלו השנים מיכאל ורפאל המאירים בחסדים, נחתין וקיימין על נשמתא ואמריין לה שלום בואך, יבא שלום יבא שלום, דהיינו שמאירים לו אור החסדים שבימין, ע"י קו האמצעי, שהוא משים שלום בין הקוין ימין ושמאל, כדין אינון תרין אתוון פלקין וכו' ואתנגניו גו ההוא נהורא דאינון פתחין, כי מאחר שבאו המלאכים עצמם אין צורך ברשימות שלהם, ועד"ז מפרש גם ב' אותיות ג' נ' והמלאכים גבריאל ונוריא"ל, שהם בצפון ומערב, דהיינו גבורה ומלכות, וכוור דברים אלו לכל ההמשך ולמאמרים הסמוכים, כי לא אכפיל הדברים.

וכן מתבאר בזה המאמר הקודם דרקיעים דעשיה, וז"ש שם (באות רפ"ח) באמצעיתא דכלהו רקיעין אית פתחא חדא, היינו סיום החדש שבאמצע המדרגה שנעשה לפתח בשביל התחתון שיוכל לעלות ולקבל מן העליון, (כנ"ל בסמוך בד"ה וסוד הרקיע) ותחת האית פתחא אית ע' פתחין אחרנין לתתא, היינו לקבל דרך שם בחינת ע' שמות שבמלכות דאצילות, שה"ס הארת השם ע"ב (כנ"ל פרשת וירא אות רע"ד) ושבעין מומן וכו' היינו ע' שרים של ע' אומות, ומההוא פתחא ארחא פליק וכו' לגו כורסיא עלאה, כי דרך שם אפשר לעלות עד המלכות דאצילות, כמ"ש לעיל בעלית התפלה (באות קל"א) ומההוא פתחא לכל סטרין דרקיעא, היינו שמפתח הזה מתפשט ד' פתחים לכל צד שברקיע שהם ד' בחינות חו"ג תו"מ, (כנ"ל בסמוך ד"ה ח"ש להלן) עד תרעא דפתחא דאקרי מגדון, דתמן איהי סיומא דרקיעא, היינו הפתח שבצד מערב, שהיא בחינת המלכות, ששם מסתיים המדרגה, והשאר מובן וא"צ פירוש.

ויקהל

קא

(ש) כדין, אלין ם תרין רתיכין, עאלין לגו היכלא חדא טמירא דגנתא, דאקרי אהלוי'ת, ותמן תריסר זיני בוסמין גניזין, דכתיב ם נרד וכרכם קנה וקנמון וגו'. ואינון תריסר זיני דבוסמין דלתתא.

(שא) ותמן כל אינון לבושין דנשמתינ, דאתחזון לאתלבשא בהו, כל חד וחד, כדקא חזי. בההוא לבושא, אתרשימו כל אינון עובדין טבין, דעבד בהאי עלמא. וכלהו רשימין ביה, ומכריזי האי איהו לבושא דפלניא, ונטלין לההוא לבושא ואתלבשת ביה ההיא נשמתא דצדיקיא דבגנתא, כגוונא דדיוקנא דהאי עלמא.

(שב) והני מילי, מתלתין יומין ואילך, דהא כל תלתין יומין, לית לך נשמתא דלא תקבל עונשא, עד לא תיעול לגנתא דעדן. כיון דקבילת עונשא, עאלת לגנתא דעדן, כמה דאוקמוה. לבתר דאתלבנת, ם אתלבשת ם כיון דאתלבשת בהאי לבושא, יהבין לה אתר כמה דאתחזי לה. כדין, כל אינון אתוון, נחתין, וסלקין אינון רתיכין.

(שג) ההוא רקיעא אהדר תרין זמנין בכל יומא, בההוא נטילו דהאי רקיע

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

מ) (שיר ד) משפטים קלה צ"ג. ט ל"ג תרין. י ואתרשים ביה ול"ג וכלהו רשימין ביה ומכריזי. כ לא גרסינן אתלבשת; ואתלבשת. ל כיון דאתלבנת. נוסח אחר כדין אתלבשת.

מאמר

הסולם

הרקיעים שעל גן עדן

(שב) והני מילי מתלתין וכו': והדברים אמורים רק משלשים יום והלאה. כי כל שלשים הימים לאחר הפטירה, אין לך נשמה שלא תקבל עונש מטרם שתבא לגן עדן כיון שקבלה עונשה, נכנסת לגן עדן, כמו שהעמידהו. ולאחר שהתלבנה, דהיינו אחר שנשברה מזוהמת עולם הזה ע"י העונש, התלבשה בלבוש הנ"ל, כיון שנתלבשה בלבוש הזה נותנים לה מקום כפי הראוי לה. או, אחר שהנשמה קבלה מקומה, כל אלו האותיות מרג"נ, שהם ראשי תיבות של שמות המלאכים הנ"ל, יורדים, והמרכבות של ד' מלאכים הנ"ל עולים למקומם. כי אחר שהמלאכים חוזרים, צריך להשאר הרשימות של הארתם, שהם ד' אותיות מרג"נ (כנ"ל בסולם אות רצ"ט).

(שג) ההוא רקיעא אהדר וכו': רקיע הזה חוזר ב' פעמים בכל יום בנטיעה ההוא של רקיע האחר שמתדבק בו. ורקיע הזה אינו יוצא לחוץ מן גן העדן. שאינו חופף רק על הגיע בלבד, רקיע זה מרוקם מכל מיני צבעים. שהם לבן אדום ירוק שחור, שהם חו"ג תו"מ. פירוש. כבר ידעת שהרקיע דגן עדן הוא דעת, והרקיעים דעולם העשיה הם ת"ת הכולל חג"ת נה"י, (כנ"ל בסולם אות רצ"ב ד"ה

אמנם

(ש) כדין אלין תרין וכו': אז אלו ב' מרכבות עולות לתוך היכל נסתר אחד הנקרא אהלות, ושם י"ב מיני בשמים גנוזים, שכתוב, נרד וכרכם קנה וקנמון וגו' שהם י"ב מינים כנגד י"ב גבולי אלכסון שבז"א, אלא שהם בשליטת החכמה שממטה למעלה המכונים בשמים וריח. וגם הם י"ב מיני בשמים שבג"ע שלמטה. ולהיות שרשם מז"א, ע"כ הם גנוזים כי הארת החכמה אינה מתגלה בז"א. אלא ב' מרכבות אלו גבריאל ונוריאל שהם מבחינת השמאל שבמלכות שהחכמה מתגלה בה, שגבריאל הוא גבורה ממנה, ונוריאל הוא מלכות ממנה, יש להם רשות להכנס שם, ולקבל לבושים להתלבשות הנשמה. כמ"ש להלן. שהם בחינות הארת חכמה הנמשכת מ"ב מיני בשמים האמורים.

(שא) ותמן כל אינון וכו': ושם כל אלו הלבושים של הנשמות הראויות להתלבש בהם כל אחת ואחת כראוי לה. בלבוש ההוא נרשמו כל המעשים טובים שעשה בעולם הזה, וכולם רשומים בו, ומכריזים, זה הוא הלבוש של פלוני. והמלאכים לוקחים לבוש ומתלבשות בו נשמות הצדיקים שבגן, כעין הצורה שבעולם הזה.

(דפו"י דף ר"י ע"א)

אחרא, דמתדבק ביה. והאי רקיעא לא נפיק לבר מגנתא. רקיעא דא, ם מרקמא בכל זיני גווינין.

שד) תרין ועשרין אתוון רשימין מחקקן, בההוא רקיעא, כל את את, נטיף טלא, ן מטלא דלעילא על ם גנתא. ומההוא טלא דאתוון, אתסחיין אינון נשמתין, ן ומתסיין, בתר דטבלו בנהר דינור ן לאתדכאה. וטלא לא נחית, אלא מגו אתוון דרשימין ומחקקן בההוא רקיעא, בגין דאינון אתוון כללא דאורייתא. וההוא רקיעא ץ רזא דאורייתא, דהא מאש ומים דאורייתא אתעביד.

שה) וע"ד אינון נגדין טלא, על כל ן אינון דאשתדלו באורייתא לשמה ן בהאי עלמא. ן ואלין מלין רשימין בגנתא דעדן, וסלקין עד ההוא רקיעא ן ונטלין מאינון אתוון ההוא טלא, לאתזנא ההיא נשמתא. הדא הוא דכתיב, ן יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי.

שו) באמצעיתא דהאי רקיעא, קיימא פתחא חדא, ן לקבל פתחא דהיכלא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ז (דברים לב) חלק ג' כה : רפז : ן מוקמא. ן ממנא ; דמנא ; מוסיף ממנא ומטלא. ן גופא. ן ל"ג מן ומתסיין עד לאתדכאה. ן לאתזנא. ץ כסא. ן ל"ג אינון. ן ל"ג בהאי עלמא. ן אינון. ן ועיילין. א מוסיף דא איהי פתחא [חדא] דקאים לקבל.

הרקיעים שעל בן עדן

הסולם

מאמר

או מתפשטת הארת הרקיע שעל הג"ע. אל שאר הרקיעים דעשיה שהם בחינת ת"ת. כדרך הדעת המתפשט אל הגוף. אבל, והאי רקיע לא נפיק לבר מגנתא, שהוא עצמו אינו יוצא להוץ מג"ע אל הרקיעים דעשיה, אלא הארתו מתפשט עד"ז שאמרנו.

שד) תרין ועשרין אתוון וכו' : כ"ב אותיות רשומות וחוקקות ברקיע ההוא. שעל הג"ע. כל אות ואות נוטפת טל. מטל שלמעלה. על הגן. ומטל ההוא, שהוא הארת החסדים, רוזצות אלו הנשמות, ונרפאות, אחר שטבלי עצמן בנהר דינור להטהר. והטל אינו יורד אלא מתוך אותיות הרשומות והחוקקות ברקיע ההוא, משום שאלו האותיות הן כלל התורה, שנמשכות מו"א דאצילות הנקרא תורה, כי מאש ומים של התורה נעשה, דהיינו מאש ומים דו"א דאצילות (פנ"ל אות רצ"ב).

שה) וע"ד אינון נגדין וכו' : וע"כ הם מזילים טל על כל אלו שעוסקים בתורה לשמה בעולם הזה. שאלו המלות רשומות בג"ע, ועולות עד רקיע ההוא שעל הג"ע, ולוקחות מאלו האותיות, כ"ב, אשר שט, טל ההוא להוין הנשמה ההיא. ז"ש, יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי.

שו) באמצעיתא דהאי רקיע וכו' : באמצע רקיע הוה נמצא פתח אחד כנגד פתח תהיכל

אמנם, ע"ש (החמשה) והרקיע הוה דגן עדן מתחבר עם הרקיע דעשיה על דרך הדעת המתפשט אל חג"ת נה"י דגוף, (כמ"ש לעיל בסולם אות רצ"ב ד"ה ח"ש מה עב"ד) אמנם אין הדעת מתפשט אל הו"ק דת"ת אלא אם כן שהוא עולה אליו בבחינת קו אמצעי, דהיינו שהדעת מתחלק בעצמו לב' קוין חו"ב, ימין ושמאל, והת"ת שעלה אליו נעשה לקו אמצעי המחברם זה בזה ומלבישם זב"ז, ואותו שיעור הארה שהת"ת גרם שיתוסף בדעת, מקבל אותו הת"ת. כי כל השיעור שהתחנות גורם לצאת בעליון זוכה בו התחנות, (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלח) ואחר שהת"ת קבל הארת הדעת, הוא מתפשט למקומו לגוף, והארה זו נקראת דעת המתפשט. גם ידעת, שג' קוין נקראים ג' זמני או ג' דוכתי, (כנ"ל ב"א דף כ' ד"ה שמא) וגילוי הארתם הוא רק בבחינת נסיעה. (כנ"ל בשלח ל"ט ד"ה וג').

וז"ש ההוא רקיע אהדר תרין זמנין בכל יומא, דהיינו שהרקיע דגן עדן שה"ס דעת, מתחלק ומאיר בב' קוין ימין ושמאל, כההוא נטילו דהאי רקיע אחרא דמתדבק ביה וב' הקוין דדעת מתחברים בנסיעה ההוא של רקיע האחר דעשיה שנתדבק בו, כלומר שרקיע דעשיה שהוא ת"ת נעשה לקו אמצעי המחבר ב' קוים דדעת, בסוד הנסיעה, אשר (דס"י דף ר"י ע"א)

דלעילא, דבההוא פתחא, פרחין נשמתין ב מגנתא דלתתא לעילא, בחד עמודא דנעיץ בגנתא, עד ההוא פתחא.

(שז) גו ההוא נ רקיעא ד בההוא פתחא דאיהו באמצעיתא ה דרקיעא ו דבגנתא, עאלין בגוה תלת גוונין דנהורא כלילן כחדא, ונהרן לגוונין דההוא עמודא. וכדין ז עמודא דא, נציץ ה ואתלהיט בכמה ה גוונין דמתלהטן. בכל שעתא, ה נהרין צדיקיא, מההוא זיוא עלאה. אבל בכל שבתא ושבתא, ובכל ריש ירחא, אתגלייא שכינתא, יתיר משאר זמני בהאי רקיעא, ואתיין כלהו צדיקיא, וסגדין כ לגביה.

(שח) זכאה חולקיה, מאן דזכי להני לבושי דקאמרן, דמתלבשן בהו צדיקיא בגנתא ז דעדן. אלין מעובדין טבין, דעביד * בר נש, בהאי עלמא, בפקודי אורייתא. ה ובהון קיימא נשמתא בגנתא דעדן לתתא, ואתלבשת בהני לבושין יקירין.

(שט) כד סלקא נשמתא בההוא פתחא דרקיעא לעילא, אזמנן לה לבושין

חלופי גרסאות

ב מוסיף מגנתא דעדן. ג עמודא. ד דההוא. ה ל"ג דרקיעא. ו דגנתא ; מוסיף דגנתא דעדן ז רקיעא ה ואתלהטת ט נהורין ; מוסיף גוונין ונהורין. י להרין צדיקא. כ לגבה. ל מוסיף דעדן לתתא. מ ובאלין. נ מוסיף לבושין אחרנין.

הרקיעים שעל גן עדן

הסולם

מאמר

הנבחנים לעמוד. עולים בחורה לרקיע דג"ע. לוקחים עמהם גם את הנשמות שבארץ דג"ע, ומעלה אותם לרקיע דג"ע.

(שז) גו ההוא רקיעא וכר : בתוך רקיע הזה, בפתח ההוא שהוא באמצע הרקיע שעל הגן, נכנסים בו ג' גוונים של אור כלולים יחד, שהם חב"ד, ומאירים לגוונים של עמוד ההוא שעלה שם, ואז עמוד הזה נוצץ ומתלהט בכמה גוונים הלוהטים. והצדיקים שעלו עם העמוד ההוא לרקיע, מקבלים האורות מן הרקיע דרך עמוד הזה. ובכל שעה מאירים הצדיקים מזיו העליון ההוא, כלומר, שזה נוהג תמיד, אבל בכל שבת ושבת ובכל ראש חודש מתגלה השכינה ברקיע הזה יותר מבשאר הזמנים, וכל הצדיקים באים ומשתחווים אליה.

(שח) זכאה חולקיה מאן וכר : אשרי חלקו מי שזכה לאלו הלבושים שאמרנו (באות ש"א) אלו הלבושים הם ממעשים טובים שעשה האדם בעולם הזה במצות התורה, דהיינו מצות התלויות במעשה, ובהם עומדת הנשמה בגן עדן התחתון ומתלבשת באלו הלבושים היקרים.

(שט) כד סלקא נשמתא וכר : כשעלתה הנשמה דרך פתח הרקיע למעלה, מודמנים לה לבושים

ההיכל שלמעלה ביצירה, שבפתח ההוא פורחות הנשמות מגן עדן התחתון למעלה, בעמוד אחד הנעוץ בארץ של הג"ע, ומגיע עד פתח ההוא.

פירוש, כבר נתבאר לעיל (אות רצ"ט) ענין הפתח שנעשה באמצע הרקיע, שהוא הסיום החדש שנעשה באמצע המדרגה של השמים דג"ע, מחמת עלית המלכות במקום בינה, שמשום הסיום הזה נפלה חצי המדרגה, דהיינו בינה ותו"מ, לבחינת המדרגה שלמטה, שהוא הארץ דג"ע, אשר לעת גדלות, כשחוזרת המלכות למקומה ובינה ותו"מ עולים למעלה למדרגתם לרקיע, לוקחים עמהם גם המדרגה התחתונה, דהיינו אותם הנשמות שהם בבחינת הארץ דג"ע, ונמצא, שסיום החדש שנעשה בבינה נתהפך להיות לפתח בשביל התחתון, שיוכל דרך שם לעלות לעליון, ותדע, שאותם בינה ותו"מ שנפלו תחילה למטה לארץ דג"ע, הם הנבחנים, בחד עמודא דנעיץ בגנתא, כי התדבקותם במדרגת הארץ דג"ע, נבחן כמו שהם נעוצים בתוך קרקע הגן, והם עצמם נבחנים כעמוד גבוה המגיע עד ההוא פתחא שבאמצע הרקיע, שדרך העמוד הזה עלות הנשמות מארץ דג"ע אל הרקיע דגן עדן, דהיינו לעת גדלות כשהבינה ותו"מ, (דסו"י דף ר"י ע"א * דף ר"י ע"ב)

אחרנין יקירין עלאין, דאינון מרעותא וכוונה דלכא באורייתא ובצלוחא, ס דכד סלקא ההוא רעותא לעילא, מתעטר בה מאן דמתעטרא, ואשתאר ע חולקא לההוא בר נש, ואתעבד מניה לבושין דנהורא, לאתלבשא בהו נשמתא. לסלקא לעילא. ואף על גב דאוקמוה, דאינון לבושין בעובדין תליין. פ אלין לא הליין אלא ברעותא ז דרוחא, כמה דאתמר, לקיימא גו מלאכין ק רוחין קדישין ו דא איהו ברירו דמלה. ובוצינא קדישא, אוליף ט הכי מאליהו, לבושין דלתתא בגנתא דארעא בעובדין. לבושין דלעילא, ת ברעותא וכוונא דרוחא בלבא. שי) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו', א הא אוקמוה, אבל בהאי גנתא ב דלתתא, נהר יוצא מעדן ודאי. ואצטריך למנדע, ג האי נהר דנפיק

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ס כד סלקא מתעטרא מההוא עטרא [מאן דמתעטרא].
ע חולקיה. פ ל"ג אלין. צ מוסיף דרוחא דא. ק ל"ג רוחין. ר לדא. ש ליה הגי. ת ברוחא ורעותא וכוונה דלכא; ברוחא בנשמתא ברעותא ובכוונה דלכא; א ואוקמוה. ב לתתא. ג דהאי.

הרקיעים שעל גן עדן

הסולם

מאמר

נסתר ונגנו גם עדן התחתון, שהוא חכמה שברקיעים שבג"ע התחתון, שאותו נהר שבג"ע נמשך ממנו, וע"כ לא נמסר עדן זה להתגלות אפילו לנשמות שבגן עדן.

פירוש. החכמה, שה"ס חכמה דא"א הנועלמת באו"א עלאין דאצילות נקרא ע"ן וחכמה זו נסתמה מתחתונים. ואין בה שום השגה כלל וכלל. והחכמה המתגלה לתחתונים היא מבינה שיצאה לחוץ מראש דא"א, הנקראת נהר יוצא מעדן, מסבת המלכות שעלתה במקום בינה, ואח"כ כשחזרה לראש בעת גדלות היא מקבלת חכמה מחכמה סתימאה שבראש דא"א, ואז חזרה הבינה ונעשתה לחכמה, והארת חכמה שלה מתגלה במקום המלכות וממלכות לתחתונים.

וענין זה נהג בכל מדרגה עד עולם עשיה והרקיעים שבג"ע. כי בכל מדרגה יש עשר ספירות, שהחכמה שבהן נקראת ע"ן, והיא עצמה סתומה כמו חכמה סתימאה דא"א למעלה, אלא מכח עלית המלכות למקום בינה שבמדרגה, ובינה ותו"מ נופלים למדרגה שמתחתיה, שהם נקראים משום זה, נהר יוצא מעדן שבאותו מדרגה. ולעת גדלות שבינה ותו"מ אלו חוזרים למדרגתם או הם מקבלים מעדן שלהם חכמה, ומהם יוצאת החכמה להמלכות שבאותה המדרגה.

וזה אמרו, אלמלי אתר דא אתמסר לתתא לאתגלאה, שאם העדן, שברקיעים דגן עדן, היה נמסר להתגלות, אתר דעדן עלאה קדישא אתמסר אוף הכי למנדע.

כי

לבושים אחרים יקרים עליונים שהם נעשים על ידי מצות התלויות ברצון וכוונת הלב בתורה ותפלה, כי כשעולה הרצון ההוא למעלה, מתעטר בה מי שמתעטר, וחלק ממנו נשאר לאדם ההוא, ונעשה ממנו לבושי אור שתתלבש בהם הנשמה לעלות למעלה. ואע"פ שהעמידו שאלו לבושים של הנשמה בג"ע התחתון תלויים במעשה, כנ"ל בסמוך, אבל אלו שעולות לרקיע למעלה, אינם תלויים אלא ברצון של הרוח, כמו שאמרנו כדי לעמוד בין המלאכים שהם רוחות קדושים. וזה הוא בירורו של הדבר, והמאור הקדוש, שהוא ר"ש, כך למד מאליהו, הלבושים של מטה בג"ע הארץ תלויים במעשה, לבושים שלמעלה תלויים ברצון וכוונת הרוח בלב.

שי) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו'; הרי העמידוהו. אבל בגן הזה שלמטה, דהיינו בג"ע התחתון, נהר יוצא מעדן שלו ודאי, וצריכים לדעת נהר זה היוצא בגן שלמטה, באיזה מקום הוא, העיקר והשורש שלו, ומשיב, אין שאלה באיזה מקום, כי הוא בעדן, כמו הנהר היוצא מעדן שבאצילות. שהוא חכמה דאצילות, אבל ע"ן הוא סוד עליון ולא ניתנה רשות לעין השכל לשלוט בו, וסוד הדבר הוא, אם מקום זה, דהיינו העדן, שהוא חכמה שברקיעים שבג"ע שלמטה, היה נמסר להתגלות למטה, היה נמסר גם כן המקום של עדן העליון הקדוש לדעת אותו, אלא משום סתר כבוד עדן העליון הקדוש, שחא חכמה דאצילות, שלא יתגלה,

(דפרי דף ר"י ע"ב)

בגנתא דלתתא, באן אתר עקרא ושרשא דיליה. באן אתר, בעדן. עדן ז דא רזא עלאה איהו, ולא אתייהיב ה רשו לשלטאה ביה עינא דסכלתנו. ורזא דמלה ו אלמלי אתר דא אתמסר לתתא לאתגלאה, אתר דעדן עלאה קדישא, אתמסר אוף הכי למנדע. ז אלא בגין טמירו דיקרא דעדן עלאה קדישא, אתמסר ואתגניז עדן תתאה, דההוא נהר נגיד ונפיק מניה. וע"ד ה לא אתמסר לאתגלאה, אפילו לאינן נשמתינ דבגנתא דעדן.

שיא) כמה דהאי נהר אתפרש ונפיק מגו עדן, לאשקאה לגנתא ו דלעילא, הכי נמי מגו ההוא פתחא ו דאמצעייתא נפיק חד נהורא, דאתפרש לד' סטרין, בד' פתחין דקאמרן. אתר דקיימין אינן אתוון רשימן. וההוא נהורא דאתפרש לארבע נהורין, בד' אתוון ו דניצוצין, ז נפיק מעדן, אתר דזהרא ו נקודה ו לעילא.

שיב) וההוא ו נקודה אתנהיר, ואתעביד עדן לאנהרא. ולא אית מאן דשליט למחמי ולמנדע ו להאי נקודה, ו בר ההוא נהירו דאתפשט מניה, דסגדין לקמיה אינן צדיקיא דבגנתא דעדן, כמה דאתמר. והאי נקודה ז תתאה, איהי גנתא לגבי עדן עלאה, אתר דלא אתייהיב למנדע ולאסתכלא.

חלופי גרסאות

ד ל"ג דא. ה ל"ג רשו. ו אלמלא. ז ל"ג אלא; אבל. ח אתמסר ול"ג לא אתמסר לאתגלאה. ט ל"ג דלעילא. י ה"ג בד"ו; מוסיף דאמצעייתא דגנתא. כ נציצין; נציצי. ל ונפקין; נפקין. מ דנהורא; מוסיף נקודה תתאה. נ ולעילא; דלעילא. ס נהירו. ע האי. פ דההוא נהירו והיינו דאתפשט מניה דסגדין. צ עלאה.

הרקיעים שעל גן עדן	הסולם	מאמר
<p>שהכל הולך אל מקום אחד. וזכור זאת לכל המקומות. שיא) כמה דהאי נהר וכו': כמו שנהר הזה שהוא בינה ותו"מ, נפרד ויצא מעדן, שהוא חכמה שבראש דא"א, כדי להשקות הגן שלמעלה, שהוא מלכות דאצילות, יוצא גם כן מפתח ההוא שבאמצע הרקיעים שבגן, אור אחד שנחלק לד' צדדים בד' פתחים שאמרנו (באות רצ"ג) המקום שעומדים שם אלו אותיות מגרין הרשומות (כנ"ל אות רצ"ה רצ"ו רצ"ח). ואור הזה, הנחלק לד' אורות וד' אותיות המתנוצצות, יוצא מעדן, שהוא מקום שמאירה הנקודה שלמעלה, דהיינו חכמה דרקיעים שבגן עדן הארץ שהיא בחינת נקודה עליונה אשר שם.</p>	<p>כי החכמה שבכל המדרגות היא בחינת עדן שבהן, ואם היתה מגולה לדעת את העדן דמדרגה התחתונה, היתה מגלה עמה את העדן דמדרגה העליונה, עד חכמה סתימאה. ולפיכך כל בחינת ג"ר שבכל מדרגה אין בהן שום השגה. וצריך שתבין מה שאנו מכנים את הנהר היוצא מעדן, פעם בשם בינה ותו"מ, ופעם בשם ת"ת, ופעם בשם יסוד, והענין הוא, כי הכל הולך אל מקום אחד. כי בינה ותו"מ אלו אינם אלא חצי בינה ותו"מ, כי ג"ר דבינה אינם נחשבים ליוצאים מעדן, רק ז"ת דבינה, שפירושם תו"מ הכלולים בבינה, ונמצא שאין כאן בחינת בינה אלא תו"מ, וע"כ נבחנום כולם רק לתפארת. ומבחינת הפרצוף שעשר ספירות שלו נחלקות לראש תוך סוף, נבחן שבינה ותו"מ הנופלים ממדרגה מתחילים מחוזה ולמטה, כי החג"ת דגוף נבחנום לג"ר דגוף, שגם הם לא יצאו מעדן שלהם, אלא רק נה"י דגוף. וכיון שעקרם של נה"י הוא קו אמצעי יסוד, ע"כ אנו מכנים לבינה ותו"מ שנפלו ממדרגה בשם יסוד. הרי</p>	
<p>שיב) וההוא נקודה אתנהיר וכו': ונקודה עליונה היא, האירה ונעשה עדן להאיר. ואין מי שישלוט לראות ולדעת נקודה היא, חוץ מן האור שמתפשט ממנו, ע"י הפתח שבאמצע הרקיעים כנ"ל בסמוך, שמתחיים לפניו הצדיקים שבגן עדן, כמו שלמדנו, ונקודה תתאה זו, שהוא המלכות שבג"ע</p>	<p>(דמו"י דף ר"י ע"ב)</p>	

שיג) ק על כל דא כתיב, ט עין לא ראתה אלהים חלותך. שמא דא אתפרש, אלהים זולתך, דא נקודה תתאה קדישא, דאיהו ידע האי עדן דלתתא, דטמיר בגנתא, ולית אחרא מאן דידע ר ליה. אלהים זולתך, דא עדן עלאה על כלא, דאיהו רזא דעלמא דאתי, דאיהו ידע לנקודה תתאה, ט בחד צדיק דנפיק מניה, נהר דרוי ליה, ולית מאן דידע ליה בר איהו, דכתיב אלהים זולתך, דאיהו אחיד לעילא לעילא עד אין סוף.

שיד) והאי נהר דנפיק מעדן לתתא, ה רזא איהו לחכימין, ברזא דכתיב, ט והשביע בצחצחות נפשך. ומלה דא אתפרש לעילא ותתא. נשמתא דנפקא מהאי עלמא דחשוכא, איהי תאיבת למחמי א בנהירו דעלמא עלאה, כהאי בר נש דתאיב למשתי בתאיבו למיא, הכי כל חד וחד, איהו צחצחות, כמה דאת אמר, צ צחה צמא. צמא, מאינון צחות דנהורין דגנתא ורקיעא והיכלין דגנתא. שטו) ב וההוא נהר דנפיק מעדן, כל אינון נשמתין בלבושי יקר, יתבין

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ט) (ישעיה סד) הקסה"ו ס צ"א. פ) (ישעיה נח) ק מוסיף על כל דא היינו דכתיב. ר לה. ט כחד. ת מוסיף רזא דא; רזא הכא רזא דא. א ל"ג בנהירו דעלמא עלאה. ב ואלמלא ההוא לבושא לא יכלין למסבל וההוא נהר דנפיק מעדן כל אינון נשמתין בלבושי יקר יתבין על ההוא נהר.

מאמר

הסולם

הרקיעים שעל גן עדן

מתגלה בשום ספירה חוץ ממנה (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד). ושיעור הכתוב, עין לא ראתה, להשפיע חכמה אל עדן שבג"ע הארץ. זולת אלקים שהוא מלכות. שבה מתגלה החכמה. ב) שרומז על בינה דאצילות שנקראת ג"כ אלקים, ושיעור הכתוב, עין לא ראתה, להשפיע חכמה למלכות דאצילות. זולת אלקים שהוא בינה דאצילות, שממנה מתחיל השרש של אור החכמה שבמלכות, ולא מספירה אחרת. כי המלכות נבנתה מקו שמאל דבינה, שמשם מקבלת החכמה שבה.

שיד) והאי נהר דנפיק מעדן וכו': ונהר הזה היוצא מעדן בג"ע שלמטה, הוא סוד לחכמים, בסוד שכתוב, והשביע בצחצחות נפשך. ודבר זה מתבאר למעלה ולמטה. כי הנשמה היוצאת מעולם הזה החושך, היא משתוקקת לראות באור של עולם העליון, כאדם הזה המשתוקק לשתות מים בצמאונ. כך כל אחת ואחת היא צחצחות. כש"א צחה צמא. כן צחצחות פירושו צחה צחות. שהיא צמאה אחר צחות האורות של הגן, והרקיע, והיכלות שבגן.

שטו) וההוא נהר וכו': ונהר ההוא היוצא מעדן, כל אלו הנשמות יושבות בלבושי יקר על נהר ההוא, ולולא לבוש ההוא לא היו

שבג"ע, היא גן, אל עדן העליון, שהיא נקודה עליונה, חכמה, שהוא מקום שלא ניתן לדעת ולהסתכל.

שיג) על כל דא וכו': על כל זה כתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך. שם זה, אלקים, מתבאר, א) אלקים זולתך, זה נקודה תחתונה הקדושה, שהיא מלכות דאצילות הנקראת אלקים, שהיא יודעת את עדן הזה שלמטה, בג"ע הארץ, הנסתר בגן, ואין אחר מי שיודע אותו, זולת המלכות דאצילות. ב) אלקים זולתך זה הוא עדן העליון על כל, שהוא סוד עולם הבא, כלומר חכמה דאצילות שהוא עדן העליון, שהיא מתגלה בבינה דאצילות הנקרא עולם הבא, שנקראת אלקים, שהוא יודע את נקודה התחתונה, דהיינו מלכות דאצילות. ע"י צדיק אחד שיוצא ממנה, שהוא הנהר המרוה אותה, דהיינו הנהר היוצא מעדן שהוא יסוד, (ע"י לעיל את ש"י בסולם בסופו) הנקרא צדיק, ואין מי שיודע אותה חוץ ממנה, שכתוב, אלקים זולתך, שהוא אחוז למעלה למעלה עד א"ס.

פירושו, עין ה"ס חכמה, ראייה, ה"ס השפעת החכמה, ואומר ב' פירושים על עין לא ראתה אלקים זולתך. א) שרומז על מלכות דאצילות הנקראת אלקים, אשר החכמה אינה (דפ"י דף ר"י ע"ב)

על ההוא נהר, ואלמלא ההוא לבושא, לא יכלין למסבל. וכדין מתיישבן, ורוון באינון צחות, ויכלי למסבל. וההוא נהר ג איהו תקונא דנשמתין, לאתיישבא, ולאזנא ולאזנהנא, מאינון צחות ונשמתין ד אתתקנן על ההוא נהר, ומתיישבן ביה.

שטז) ההוא ה נהר ו עלאה דלעילא, אפיק נשמתין, ופרחין מניה, לגו גנתא, ז דהאי נהר דלתתא בגנתא דארעא, ה אתקין נשמתין, לאתתקנא לאתיישבא, באינון * צחות. כגוונא דא בהאי עלמא לבר, ס בריחא דמייא מתיישבא נפשא לאתנהרא, דהא מעיקרא כ כגוונא דא נפקא. ובגין כ דמתתקנין נשמתין על ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן, יכלין לאתיישבא באינון צחות עלאין, ולסלקא לעילא. בההוא פתחא דאמצעייתא דרקיעא ז וחד עמודא ס דקאים באמצעות גנתא ז דקאמרן.

שיז) בההוא עמודא סלקין לעילא, בגו ההוא פתחא דרקיעא, וביה סחרניה, אית ביה ק ענן ועשן ונגה. ואע"ג דאוקמוה להאי קרא, אבל ענן ועשן אלין מלבר, ונגה מלגו. ודא איהו ס לחפייא על אינון דסלקין לעילא, דלא יתחזון מקמי אינון דיתבין לתתא.

שיח) והא הכא רזא דרזין, ע ד] כד פ האי נקודה בעא ז לאתתקנא ק בתקוני, ולאקשטא, בשבתי ובזמני ובחגי, משדר ארבע אנפין דנשר, וקיימין על היכלא דאקרי דרור, והיינו מר דרור. ובגין דא ר בשתא דיובלא, ס בעינן

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ק) (ישעיה ד) ויחי נז צ"א. ג ל"ג איהו. ד אתהנן : אתהנן ואתתקנן. ה ל"ג נהר. ו ל"ג עלאה. ז האי. ח מתתקני. ט ריחא ; כגוונא ; מוסיף כגוונא ריחא. י ל"ג כגוונא דא ; גופא. כ דמתהנין. ל חד. מ דקיימא באמצעייתא וגנתא. נ ל"ג דקאמרן. ס לאחפיא. ע וכד. פ מוסיף בעי קב"ה לאתתקנא האי ; בעי קב"ה ל"ג האי נקודה בעא. צ לאתקנא. ק בתקוני. ר בשבת. ש בעינא. דרך אמת ז ע"י בפרשת תרומה קל"ו שנראה שכלהו סלקין לעילא לג"ע בשבת.

הסולם

הרקיעים שעל גן עדן

מאמר

(לעיל אות ש"ו) ונתבאר הכתוב, והשביע בצחצחות, למעלה ולמטה, בצחצחות שלמעלה, כמ"ש כאן, ובצחצחות שלמטה, שהן האורות של הגן והרקיעים וההיכלות כמ"ש (באות ש"ד) ושניהם נעשים ע"י הנהר היוצא מעדן. שיז) בההוא עמודא סלקין וכי : בעמוד ההוא שבאמצע הגן עולים למעלה, דרך פתח ההוא שברקיע דג"ע, נשמות הצדיקים. ובו מסביב, יש בו ענן ועשן ונגה. בסוה"כ, וברא ה' על כל מכוון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן ונגה וגו'. ואע"פ שהעמידו מקרא זה, אבל ענן ועשן אלו היו מבחוץ ונגה מבפנים, חזי היה כדי לכסות על אותם העולים למעלה, שלא יתראו לאלו היושבים למטה. שיח) והא הכא רזא וכי : והרי כאן סוד הסודות. כי כשנקודה הזו, דהיינו הגן, שהיא מלכת דבינה דארץ דעשיה, הנקראת נקודה

היו יכולות לסבול את האורות, ואז מתישבות ורוות בצחות האלו, ויכולות לסבול. ונהר ההוא הוא תקון של הנשמות להתישב ולהזון ולהנות מצחות האלו, והנשמות מתתקנות על נהר ההוא ומתישבות בו. שטז) ההוא נהר עלאה וכי : כמו נהר ההוא העליון, דהיינו יסוד דז"א, מוציא נשמות ופורחות ממנו אל הגן, שהוא מלכות דאצילות. כך, נהר הזה שלמטה, שבג"ע הארץ, מתקן את הנשמות להתתקן ולהתישב בצחות האלו. בדומה לעולם הזה החיצון, שמתישבות הנפשות להאיר בריח של מים, שהוא משום שבתחלה יצאו באופן זה, כמו שאמרנו, ומשום שהנשמות מתתקנות על נהר ההוא הנמשך ויוצא מעדן, הן יכולות להתישב בצחות אלו העליונות, ולעלות למעלה. בפתח ההוא שבאמצע הרקיע, ובעמוד אחד העומד באמצע הגן, כמו שאמרנו (דפ"י דף ר"י ע"ב *) דף ר"יא ע"א)

לאכרזא דרור, כד"א (ו) וקראתם דרור. ואינון ארבע אנפין יהבין קלא, ולית מאן דישמע ליה, בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא, ואינון מתכנשין תמן, ונטלי לון אלין ד' אנפין, ואעלין לון לגו, בההוא עמודא דקיימא באמצעיתא. שיט) ובההיא שעתא סלקא ההוא עמודא, עננא ואשא ותננא, ונגה מלגו. ואלין תרין אקרונ, (ט) מכון הר ציון ומקראיה. מכון הר ציון, דא איהו תקונא דלעילא, כד נקודה תתאה מתקשטא, ואינון מקראיה דההיא נקודה לאתקשטא.

מסורת הוהר

(ד) (ויקרא כה) לך קמד צ"ה. (ט) (ישעיה ד) לעיל אות שיו צ"ק.

הרקיעים שעל גן עדן

הסולם

מאמר

אנפין דנשר, שהם ח"ג ת"מ שבקו אמצעי הנקרא פני נשר, שבח"ג ת"מ אלו מלובשות ג' אהיה, שהארתן מורידה המלכות מסיום הרקיע למקומה, (כמ"ש) לעיל אות קל"א ד"ה והארה זו, עש"ה) ומבטלת בזה כל הדינים והגבול מעל הגן, וז"ש וקיימין על היכלא דאקרי דרור, דהיינו שהארתם היא הארת דרור וחירות. ונקרא היכל דרור, המשחררת כל הדינים והגבולים מן כל המציאות שבגן, על ידי זה שמעלה אותם מסיום הרקיע ולמעלה ע"י עמוד האמצעי שבגן כנ"ל, והארה זו דומה להארת היובל שנאמר בו וקראתם דרור לכל יושביה, אף כאן ואינון ארבע אנפין יהבין קלא, דהיינו קריאת הדרור לכל יושבי הגן, שנתבטלו כל הדינים, והגבול, וכל אחד יכול לעלות למעלה עם עמודא דקיימא באמצעיתא, ולית מאן דישמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואתן שאינון ראויות לעלות אינון מרגישות כלל מן דרור הזה. ואינון מתכנשין תמן בהיכל הדרור, ונטלי לון אלין ד' אנפין ואעלין לון לגו בההוא עמודא דקיימא באמצעיתא דהיינו שמתחברות בבינה ות"מ דרקיעים הנפולים ונעוצים בגן. (כנ"ל אות ש"ו) שעם עמוד הזה עולות מרקיע ולמעלה כפי מדרגתן. שה"ס ושבתם איש אל אחוזתו.

שיט) ובההיא שעתא פלקא וכו': ובשעה ההיא מעלה עמוד ההוא ענן ואש ועשן ונגה מבפנים, ושנים אלו הארת הדרור והנשמות, נקראים, מכון הר ציון ומקראיה, שעליהם אומר הכתוב וברא ה' על כל מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם עשן ונגה אש להבה לילה וגו', כי מכון הר ציון, ד"ה תקון שלמעלה כשנקודה התחתונה מתקשטת, דהיינו הארת הדרור ע"י ד' אנפין דנשר שלמעלה. והן, הנשמות, הן מקראיה של נקודה ההיא, להתקשט, דהיינו אותן הנשמות ששמעו קריאת הדרור

נקודה, רצתה להתתקן בתקוניה ולהתקשט בשבת ובזמנים ובחגים, שולח לה וזקב"ה ד' פנים של נשר, ועומדים על ההיכל שנקרא דרור, והיינו מר דרור, ומשום זה בשנת היובל צריכים להכריז דרור, כמ"ש וקראתם דרור לכל יושביה. ואלו ד' פנים נותנים קול, דהיינו שקוראים דרור לכל יושבי הגן, ואין מי שישמע אותה, חוץ מאלו הנשמות הראויות לעלות, והם מתאספים שם בהיכל הדרור, ואלו ד' פנים לוקחים אותם ומכניסים אותם לפנים בעמוד ההוא העומד באמצע הגן.

ביאור הדברים, בשבת ויו"ט ור"ח מאירים מוהין גדולים בכל העולמות, ונודע שאינם מתפשטים ממעלה למטה אלא שהתחתונים עולים במקום מדרגות העליונות ושם מקבלים המוחין ההם ולא במקומם. ובכדי שכל תחתון יוכל לעלות לעליון צריכים לפתחת הפתחים שבאמצע הרקיעים, שדרך שם עולה התחתון למקום העליון, ופתחה זו נעשה ע"י ג' שמות אהיה, המורידה המלכות ממקום בינה למקומה עצמה ואז נפתח אותו הגבול של סיום החדש שהיה במקום בינה, שה"ס הרקיע, ויכולים בינה ות"מ שנפלו מעליון לחזור למדרגתם והם לוקחים עמהם גם את התחתון שהיו דבוקים בו בעת נפילתם ומעלים אותו לעליון, כמו שנתבאר זה באורך לעיל (אות קל"א) ע"ש כל ההמשך. ורק שינוי אחד יש כאן, שמה שנקראים שם אור, דהיינו בינה ות"מ דעליון, מכונה כאן עמוד דקאים באמצע גנתא, וכמו שנאמר שם שהאזיר נושא את התחתון ומעלהו לעליון, נאמר כאן שעמודא דקאים באמצעיתא נושא התחתון ומעלהו לעליון, כי היינו הך.

וזה אמרו, האי נקודה וכו' ולא תקשטא בשבתי ובזמני וחגי, דהיינו לקבל הארות ג' אהי' המבטלות הגבול שבסיום הרקיע, כי מחזירות המלכות משם למקומה. משרד ד' (דפו"י דף ר"א ע"א)

שכ) כיון דסלקין אלין נשמתין עד ההוא פתחא דרקיעא, כדין, ההוא רקיעא סחרא סחרני דגנתא, תלת זמנין. ומקל נעימו ה דסחרא ההוא רקיעא, א נפקין כל אינון נשמתין ב ושמעין ג ההוא נעימו דההוא רקיעא, וחמאן ההוא עמודא, דסלקא אשא ועננא ד ותננא ונגה דלהיט, וסגדין כלהו. כדין נשמתין

חלופי גרסאות

ת דסחרניה דההוא. א ל"ג מן נפקין עד וחמאן. ב וחמאן. ג ל"ג ההוא. ד ל"ג ותננא.

הרקיעים שעל גן עדן

הסולם

מאמר

שעתא כלקא ההוא עמודא דעננא ואשא ותננא וגו'. שמשום זה לא יוכל העמוד להשאר למטה, כי לא יוכל להתחבר עם כתר וחכמה דרקיעים עד שיעלה למעלה מסיום הרקיעים. נמצא שענן ואש ועשן הם מכריחים את העמוד, שהוא בינה ותו"מ שנפלו מרקיעים, שלא יעמוד במקומו אלא עולה למעלה, ואז הוא לוקח עמו כל הנשמות שבגן הראויות לזה ומעלה אותן עמו למעלה לרקיעים. וז"ש ואינון מתפנשין וכו' בזההוא עמודא וכו', ובכדי שהעמוד יעלה למעלה לרקיעים, סלקא תהוא עמודא דעננא ואשא ותננא ונגה מלגו. שמחמת זה הוא מוכרח לעלות למעלה, ולוקח עמו הנשמות. אמנם צריכים לזכור שאין העדר ברוחני, ואע"פ שהעמוד עולה למעלה, נבחן ג"כ שנשאר למטה כמו שהיה, וע"כ נבחן שעמוד הזה נעוץ תמיד בגן, אע"פ שעולה למעלה.

וזה שיעור הכתוב, וברא ה' דהיינו בקו האמצעי, במסך דחירק שבו. על כל מבוין הר ציון, שהיא הארת הדרור, ועל מקראיה, שהן הנשמות הזוכות לשמוע הקריאה של הדרור, ענן יומם ועשן וגו'. שיגבילו שאורות עליונים שלמעלה ברקיע לא ימשכו למטה. שבוה נעלמת הארת הדרור מן הנשמות שאינן ראויות. כמבואר.

שכ) כיון דסלקין אלין וכו': כיון שעולות הנשמות עד פתח ההוא שברקיע, אז רקיע ההוא מסבב עצמו מסביב הגן ג' פעמים, דהיינו שהרקיע נוסע בג' דוכתי, בסוד ג' קוין, שעיקר הארתם הוא רק בעת הנטיעה (כנ"ל בשלח דף ל"ט ד"ה ו'). ומקול הנעימות של סבוב הרקיע על ג' הקוין, יוצאות כל הנשמות שבפתח הרקיע, ושומעות נעימות היא של הרקיע, ורואות את עמוד ההוא שהעלה אותן, שהוא מעלה אש וענן ועשן ונגה הלוהט, דהיינו הדינים הלוהטים ממסך דחירק שבקו אמצעי המקיים את הגבול באופן שלא ימשכו האורות ממעלה למטה, כנזכר לעיל בדבור הסמוך, אלא מטטה למעלה

בלבד

הדרור, נקראות מקראיה. מלשון קרואיה. פירוש. כי נתבאר לעיל (אות ק"ל ד"ה) וזה שאומר באות קכ"ג) שאע"פ שהמלכות ירדה ממקום בינה למקומה עוד לא נתבטל משם הסיום והגבול שנעשה בסבת עלית המלכות. כי קו אמצעי מקיים את הגבול בכח כסך דחירק שבו, והכינה ותו"מ שמתחברית למדרגתם אינם מתחברים בעמדם למטה מסיום החדש, אלא מוכרחים לעלות למעלה מסיום החדש ולהעשות קו שמאל לכתר וחכמה שנשארו במדרגה, עש"ה. (וכמ"ש באורן לעיל אות רצ"ב ד"ה ביאור הדברים).

ואלו הדינים הנמשכים מקיום הגבול ע"י מסך דחירק שבקו אמצעי נקראים עננא ואשא ותננא ונגה, שבסבתם אין הארת הדרור נמשכת מסיום הרקיעים ולמטה לתוך הגן, אלא שמאירה מסיום הרקיעים ולמעלה, וע"כ מחויבים הנשמות יושבי הגן, לעלות עם עמודא דקיימא באמצעייתא לתוך הרקיע ושם מקבלים הארתן.

ח"ש למעלה (באות שי"ז) בזההוא עמודא וכו' זביה סחרניה אית ביה ענן ועשן ונגה וכו' ורא איהו לחפאי על אינון דסלקין לעילא דלא יתחזון מקמי אינון דיתבין לתתא כי אם היה הגבול מתבטל לגמרי והארת הרקיעים היה נמשך למטה לגן, אז היו כל הנשמות מקבלים הארה העליונה, בלי צורך לשום הכנה. אבל עתה כשמתקיים הגבול ע"י ענן ועשן וכו' אין הארה העליונה מתפשטת למטה אלא שהנשמות צריכות לעלות עם העמוד למעלה לרקיע. ע"כ הנשמות שאינן ראויות לזה אינן יודעות כלום מהארת הדרור, ואינן עולות, ורק הנשמות הראויות לזה שומעות כרוז מהארת הדרור ועולות. נמצא שקיום הגבול שנעשה ע"י ענן ועשן ונגה, מכסה על אותן הנשמות שאינן ראויות שאינן יודעות מעליות הנשמות הראויות למעלה. משום שהאור לא נמשך כלום למקום הנשמות למטה. וז"ש, ורא איהו לחפאי על אינון דסלקין לעילא וכו', וז"ש כאן, ובהחיא (דפו"י דף ר"א ע"א)

סלקין בההוא פתחא, עד דסלקין לגו עגולא, דסחרא ה בההיא נקודה. כדין חמאן
 מה דחמאן. ומגו נהירו וחדוותא מההוא דחמאן, סלקין ונחתין קרבין ורחקין.
 שכא) ואיהי תאיבא לגבייהו, ומתקשטא בנהירו. כדין אלביש קנאה ו חד
 צדיק עלאה, ואסתכל ז בנהורא ושפירו דהאי נקודה, ובתקונהא, ואחיד בה,
 וסליק לה לגביה, ה ונהיר נהורא בנהורא, והו חד. ט כל חילא דשמיא פתחי
 בההיא שעתא. זכאין אתון צדיקייא, נטרי אורייתא, זכאין אינון
 דמשתדלין באורייתא, דהא חדוותא דמאריכון הוי בכו, דהא עטרא דמאריכון,
 כ מתעטר בכון.

שכב) כדין כיון דנהרין נהורא בנהורא, תרין נהורין מתחברן כחדא,
 ונהרין. לבתר אינון ז גוונין נחתין, ואסתכלן לאשתעשעא באינון נשמתין
 דצדיקייא, ומתקני לון לעטרא לעילא. ועל דא אתמר, עין לא ראתה אלקים
 זולתך יעשה למחכה לו.

שכג) פתח ר"ש ואמר, כתיב m ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח
 הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה. האי קרא אוקמוה, אבל אית רקיע ואית
 רקיע, רקיע דלתתא איהו קיימא על גבי נ ד' חיוון. ומתמן אתפשט ושאר

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ת) (יחזקאל א) ב"א כח צ"א. ה לההוא. ו מסיף מנהורא דחד. ז בשפירו ול"ג
 בנהורא; בנהורא דשפירו. ח ונהרי. ט וכל. י ל"ג ואמרי. כ מתעטרא. ל ל"ג גוונין; אתרין ול"ג גוונין
 נחתין. מ ל"ג פתח ר"ש ואמר. נ חיוון ד'; חיוון ד' שבמלכות (ד"א).

מאמר

הסולם

הרקיעים שעל גן עדן

שביסוד מאיר באור החכמה שבנקודה, ונעשו
 אחד. כלומר שמתחברים. כל צבאות השמים
 פותחים ואומרים בשעה ההיא, אשריכם צדיקים
 שומרי התורה, אשריכם שאתם עוסקים בתורה,
 כי שמחת אדונכם הוא בכם, כי עטרת אדונכם
 מתעטר בכם. כי הם שגרמו לזווג ההוא. ומ"ש.
אלביש קנאה חד צדיק. הפירוש הוא, שאז
 האהבה בתכלית השלמות, כמ"ש לעיל (פרשת
 ויחי אות תשל"ג) כל מאן דרחיב ולא קשיר
עמו קנאה, לאו רחימותיה רחימותא.
 ומהות הקנאה הוא, שלא יתאחוזו בה החצונים,
 מחמת חסרון חסדים.

בלבד, וכולן משתחוות. כלומר שמרכינות ראשו
 שזה יורה שמקבלות הגבול שלא ימשכו
 ממעלה למטה, שהוא בחי' ג"ר המכונה ראש,
 אלא שממעטות ראשו, שלא יקבלו האור רק
 בבחינת מטה למעלה, שהוא הארת ו"ק
 דחכמה ולא ג"ר דחכמה. ואחר שהנשמות
 קבלו עליהן את הגבול שלא ימשכו אלא
 מטה למעלה, אז עליות הנשמות דרך פתח
 ההוא, עד שעולות לתוך העגול המסבב נקודה
 ההיא, דהיינו לתוך הרקיע, המסבב את הגן
 הנקרא נקודה, שרקיע הזה ה"ס החכמה, אז
 ראות מה שראות דהיינו שמקבלות הארת
 חכמה הנקראת ראייה, ומתוך האורה והשמחה
 ממה שראות, הן עלות ויורדות מתקרבות
 ומתרחקות, בסוד רצוא ושוב.

שכא) ואיהי תאיבא לגבייהו וכו':
 והחכמה שה"ס נקודה עלאה, משתוקקת אליהן,
 ומתקשטת בהן באורה, כלומר, שהנשמות
 שעלו אליה נעשות בה לבחינת מ"ן, או הלביש
 קנאה צדיק אחד עליון, דהיינו יסוד דעולם
 היצירה, ומסתכל באור ויפוי של נקודה הזו
 ובתקוניה, ואוחז בה ומעלה אותה אליו,
 ליצירה, ומאיר אור באור, דהיינו אור החסדים
 (דטרי דף ר"א ע"א)

שכב) כדין כיון דנהרין וכו': אז כיון
 שמאירים אור באור, דהיינו אור החסדים באור
 החכמה, ב' האורות מתחברים יחד ומאירים.
 אח"כ אלו גוונים, דהיינו האורות של הזווג
 הזה, יורדים ומסתכלים להשתעשע באלו
 נשמות הצדיקים, שעלו למ"ן כנ"ל, ומתקנים
 אותם שיתעטרו למעלה. ועל זה נאמר, עין
 לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו.
 שכג) פתח ר"ש ואמר וכו': פריש
 ואמר כתיב, ודמות על ראשי החיה רקיע כעין
 הקרח

דיוקנא דחד נוקבא, דאחורי דכורא, ודא איהו רזא דכתיב, (א) וראית את אחורי. כד"א, (ב) אזור וקדם צרתני. וכתיב (ג) ויקח אחת מצלעותיו. ש(כד) רקיע דלעילא איהו קיימא על גבי חיוון עלאין, ומתמן אתפשט ושאר דיוקנא דחד דכורא, דאיהו רזא עלאה. והני תרין רקיעין, חד אקרי קצה השמים. וחד אקרי מקצה השמים. דכתיב (ד) ולמקצה השמים ועד קצה השמים. ראשי החיה דלתתא אינון ארבע חיוון, דאינון (ה) נהורין עלאין, על אינון ארבע אתוון רשימין, די בגו אינון ארבע פתחין, (ו) דבגנתא דעדן. ש(כה) ואף ע"ג דאמרן עדן דלתתא בארעא, הכי הוא ודאי. אבל כלא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (שמות לג) לעיל אות רסח צ"ו. (ב) (תהלים קלט) (כמ"ש לעיל אות רצ"ב ד"ה ביאור) וסיום
בשלה סז ציון ב"י. (ג) (בראשית ב) בשלה סח ציון ד"י. (ד) דברים ה) לעיל אות קא ציון פ.

מאמר

הסולם

הרקיעים שעל גן עדן

פירוש. כבר ידעת שרקיע פירושו סיום החדש שנקבע באמצע המדרגה מחמת שעלתה המלכות דכל מדרגה לבניה דכל מדרגה. (כמ"ש לעיל אות רצ"ב ד"ה ביאור) וסיום הזה נקרא ג"כ פרסא שבגוי מעוהי, העומדת באמצע הת"ת שה"ס בינה דגוף, במקום החזה. דהיינו באמצע המדרגה, ושם מסיימת המדרגה. ופרסא זו, כוללת בתוכה ג' הספירות חצי ת"ת ונה"י, שה"ס בינה ותו"מ שנפלו מכל מדרגה למדרגה שמתחתיה. (ע"י לעיל אות ש"י ד"ה וצריך). וע"כ כל תחתון מלביש ג' ספירות נה"י דעליון, כי נפלו למקומו מחמת הסיום שנקבע במקום הפרסא. וז"ס אשר ז"א מלביש מפרסא שבאמצע יסודות ולמטה, דהיינו חצי ת"ת ונה"י שלהם, להיותם בחינת בינה ותו"מ דישו"ת שנפלו למקומו. שמחמת אין העדר ברוחני, נשארן שם בקביעות. ועד"ו המלכות מלבשת מפרסא שבאמצע ז"א ולמטה, דהיינו חצי ת"ת ונה"י שלו. שנפלו מז"א למקומה. ונמצא שז"א מתחיל ברקיע דישו"ת, שהיא הפרסא שבאמצעו, וה"ס רקיע העליון, ומסתיים ברקיע של עצמו. שהוא הפרסא שבאמצעו של ז"א, כי משם ולמטה הוא מלוכש במלכות, וזה נקרא רקיע התחתון. וסודו, ולמקצה השמים עד קצה השמים. אשר ולמקצה השמים, הוא רקיע דישו"ת שמשם מתחיל ז"א הנקרא שמים. וקצה השמים, הוא רקיע של ז"א ששם הוא מסתיים.

הקרה הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה. מקרא זה העמידוהו. אבל יש רקיע ויש רקיע, רקיע שלמטה, היינו הפרסא שבמקום החזה דז"א, עומד על ד' חיות, שהם ד' חיות שבמלכות, שה"ס מיכאל גבריאל רפאל נוריאל. ומשם מרקיע הזה, שהוא פרסא דז"א, מתפשטת ושורה צורת נוקבא אחת שהיא מלכות באחורי הדקר, שהוא ז"א, וזה הוא סוד וראית את אחורי, שפירושו המלכות שהוא באחורי ז"א. כמש"א אזור וקדם צרתני, שרומז על ז"א ומלכות, שז"א הוא קדם ומלכות היא אזור. וכן כתוב, ויקח אחת מצלעותיו, שרומז על ז"א ומלכות שהיו תחילה דו פרצופין אזור וקדם, ונסדרו, שעל זה רומז ויקח אחת מצלעותיו.

ש(כד) רקיע דלעילא איהו וכ"י: הרקיע שלמעלה, שהוא הפרסא, שבמקום החזה דבינה, שהיא ישו"ת, הוא עומד על חיות עליונות, שהן חג"ת דז"א, ומשם, מן הרקיע הזה, מתפשטת ושורה צורת דקר אחד, שהוא סוד עליון על הנוקבא, דהיינו ז"א, ואלו שני רקיעים, אחד נקרא קצה השמים דהיינו הפרסא שבמקום החזה דז"א, שהיא קצה וסיום של ז"א הנקרא שמים. ואחד נקרא מקצה השמים, דהיינו הפרסא שבחזה דבינה, שמשם מתחיל ז"א הנקרא שמים. שכתוב, ולמקצה השמים ועד קצה השמים. ראשי החיה שלמטה, במלכות הם ד' חיות שהם אורות עליונים על אלו ד' אותיות הרשומות בד' פתחים אלו שבגן עדן. (כנ"ל אות רצ"ה ורצ"ט בהסוד ע"ש) וארבע חיות אלו ה"ס ד' מלאכים כנ"ל בסמוך.

ש(כה) ואע"ג דאמרן עדן וכ"י: ואע"פ שאמרנו שעדן שלמטה היא בארץ, והגן מקבל מעדן

(דפו"י דף ר"א ע"א)

רזא עלאה איהו, כמה דאתמר * פ דהאי נקודה דקאמרן, כמה דאית ז לה חולקא לעילא, הכי נמי אית ק לה חולקא לתתא בארעא. והאי גנתא לתתא, איהו חולקא ר דההיא נקודה לאשתעשעא ברוחי צדיקייא בארעא, ואתהני בכל סטרין לעילא ותתא. לעילא בצדיק. לתתא בההוא איבא צדיק, ולא אשתכח שעשועא עילא ותתא אלא בצדיק. והאי גנתא איהו, מההיא נקודה דאקרי עדן ט. שכו) אינון ראשי החיה, אלין ארבע רישי אנפין. חד אריה, דכתיב ופני אריה אל הימין. וחד שור, דכתיב ופני שור מהשמאל. וחד נשר, דכתיב ופני נשר לארבעתן. אדם כללא דכלא, דכתיב ודמות פניהם פני אדם. ואלין ארבע רישי ת חיוון דנטלין א לה לכורסייא קדישא, ומגו מטולא דילהון ועין. ומההוא זיעא דמטולא דילהון, אתעגיד ההוא נהר די נור. דכתיב, (ו) נהר די נור נגד ונפק מן קדמוהי אלף אלפין ישמשונה.

שכו) ונשמתין כד סלקין, אתסחיין בההוא נהר די נור, וסלקין לקורבנא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ה) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. (ו) (דניאל ז) ויצא מ פ בהאי. צ ליה. ק ליה. ר דהאי. ש מוסיף נקודה צ"א זהר חדש נח ט"ג ש"מ. דנטלא מאימא עלאה סמיירא איהו גן עדן יארעא. ת נהרין דמטאן לה [להו] לכורסייא : נהרין [נהרין] דמטו להון לכורסייא : נהרין דמטולהון כורסייא. א כורסייא ולי"ג לה.

הרקיעים שעל גן עדן

הסולם

מאמר

דהיינו מיכאל. ואחד שור, שכתוב, ופני שור מהשמאל, שהוא גבורה, דהיינו גבריאל. ואחד נשר, שכתוב, ופני נשר לארבעתן. שהוא תפארת, דהיינו רפאל. אדם, הוא כלל הכל, שכתוב, ודמות פניהם פני אדם. שהוא מלכות המקבלת מכולן, דהיינו נוריאל. ומבחינה אחרת מיכאל לימין אריה, גבריאל משמאל שור, ואוריאל באמצע, ת"ת, ורפאל הוא פני אדם. (עי' להלן פקודי דף רנ"ד ע"א, ד"י) ואלו הן ארבע ראשי החיות הנושאות את כסא הקדוש, שהוא המלכות, ומשום המשגג שלהם הם מויעים, ומויעה ההיא של המשא שלהם, נעשה נהר דינור, שכתוב, נהר דינור נגיד ונפק מן קדמוהי, אלף אלפין ישמשונה. פירוש. הכסא הקדוש שה"ס המלכות נקראת חכמה תתאה, שע"י ארבע החיות הנושאות אותה, כמו שנתבאר זה היטב לעיל (בראשית א' דף צ' ד"ה כורסיא, ע"ש) ע"ז מתגלה החכמה שבה, שז"ס המשא שזוחיות נושאות ואין גילוי החכמה רק בגילוי הדינים דנקודת השורק, (כנ"ל פרשת וירא דף ס"ד ד"ה וז"ש חד, ע"ש). וגילוי הדינים אלו ה"ס הזיעה של החיות מחמת משאם, דהיינו מחמת גילוי החכמה. ומדינים אלו נתהוה נהר די נור.

מעדן שלמטה. ואתה אומר שהגן מקבל מארבע חיות. ומשיב, אבל הכל הוא סוד עליון, כמו שלמדנו כי נקודה זו שאמרנו, דהיינו מלכות דאצילות, כמו שיש לה חלק למעלה באצילות, כן יש לה חלק למטה בארץ, דהיינו כמו שהיא חלק העשירי באצילות כן היא חלק העשירי בארץ, דהיינו הגן, והגן שלמטה הוא חלק הנקודה הזו שבארץ, להשתעשע ברוחות הצדיקים בארץ, ונהנית מכל הצדדים, למעלה ולמטה, למעלה נהנית מצדיק, שהוא יסוד דז"א, למטה נהנית מפריו של הצדיק, שהם הנשמות של הצדיקים הנוולדות מיסוד דז"א, ולא נמצא שעשוע למעלה ולמטה אל המלכות אלא בצדיק. כי פריו נחשבים ג"כ לבחינת צדיק כמוהו. וע"כ כמו שמלכות שלמעלה רוכבת על ד' חיות, כן המלכות שלמטה, שהיא הגן, מקבלת מד' חיות כמו שאמרנו, וגן הזה היא נמשך מנקודה היא שנקראת עדן. דהיינו ג"כ כמו מלכות שלמעלה, כי נבחנת לחכמה תתאה משום שנמשכת מעדן העליון, כן הגן שהיא מלכות שלמטה נמשכת מעדן התחתון. באפן שמקבל משניהם, אלא ד' חיות הן מעצם המלכות, ועדן הוא אור העליון הנמשך למלכות, הן למעלה והן למטה.

שכו) ונשמתין כד נור, וכשעולות הנשמות הן רוחצות בנהר דינור ההוא ועולות לקרבן

שכו) אינון ראשי החיה וכו': ראשי החיה אלו הן ד' ראשי פנים, אחד הוא אריה, שכתוב, ופני אריה אל הימין. שהוא חסד, (דפריי דף ר"א ע"א *) דף ר"א ע"ב)

ולא אתוקדן, אלא אתסחיין. תא חזי מסלמנדרא, דעבדין מנה לבושא. ומגו דאיהי מגורא, לא אתסחייה ההוא לבושא, אלא בגורא, אשא אכיל זוהמא דביה, ואתסחי ההוא לבושא. הכי נמי נשמתא די נור דאתנטילת מגו כורסייא קדישא. דכתיב ב' בה ז' כרסיה שביבין די נור. בזמנא דבעיית ג' לאתסחייה מההוא זוהמא דבה, אתעברת בגורא ז' ואתסחייה. ונורא אכלא כל ההוא זוהמא די בנשמתא. ונשמתא ה' אתסחייה ואתלבנת.

שכח) ואי תימא אי הכי עונשא לית לה לנשמתא בהאי. תא חזי, ווי לנשמתא דסבלת אשא נוכראה, ואע"ג דאיהי אתלבנא. אבל כד זוהמא איהו סגי עלה, ווי לנשמתא דסבלת ההוא עונשא, בגין דההוא זוהמא בתרי זמני אתלבנת בגורא.

שכט) זמנא קדמאה כיון דקבילת עונשא בגופא, אזלא נשמתא, ונטלי לה, ואעלין לה בגו אתר חד ז' דאקרי בן הנם, ואמאי אקרי בן הנם. אלא אתר ז' חד איהו בגיהנם, דתמן ה' אתצריפו נשמתין, בצרופא, לאתלבנא עד לא עאלין בגנתא דעדן. ה' תרין מלאכין. שליחן זמינין בגנתא דעדן, וקיימין לתרעא, וצווחין לגבי אינון ממנן דבההוא אתר דגיהנם, בגין לקבלא ההיא נשמתא. של) כ' וההיא נשמתא עד לא אתלבנת בגורא, אינון ג' שליחן צווחין לגבייהו, ואמרי הנם. ה' ובזמנא דהיא אתלבנת, אינון ממנן נפקין עמה מההוא אתר, וזמיני לה לגבי פתחא דגנתא דעדן, דתמן אינון שליחן ואמרי לון הנם. ג' הא אינון נשמתין דהא אתלבנו, כדין אעלין לההיא נשמתא בגנתא דעדן.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז' (דניאל ז') ב"א קמד צ"א. ב' בית. ג' לאסתחיא. ד' ואסתחיא. ה' אסתחיא. ו' דמקרי. ז' דא. ח' אצטריפו. ט' מוסיף ואי זכאין אינון נשמתין כד אעלין לון בההוא אתר תרין. י' ל"ג שליחן. י"א ל"ג וההיא נשמתא. י"ב ממנן. י"ג ולומנין. י"ד האי.

מאמר

הסולם

הרקיעים שעל גן עדן

לקרבן, ואינון נשרפות אלא מתרחצות, בוא וראה מסלמנדרא, שעושים ממנה לבוש, ומתוך שהיא נולדה מאש, לא נרהץ לבוש ההוא אלא מאש, האש אוכלת הזוהמא שבו והלבוש נרוחץ. אף הנשמה שהיא מאש שנלקחת מכסא הקדוש, שהיא מלכות, שכתוב בה, כרסיה שביבין די נור, בזמן שצריכה להתרחץ מהזוהמא שבה נעברת באש ונרוחצת והאש אוכלת כל זוהמא ההיא שבנשמה, והנשמה נרחצת ומתלבנת. שכח) ואי תימא אי וכו': ואם תאמר א"כ, אין בזה עונש לנשמה. שהרי היא רק מתרחצת. בוא וראה, אוי לנשמה הסובלת אש זרה, אע"פ שהיא מתלבנת בזה, אבל כשהזוהמא נתרבה עליה אוי לנשמה שסובלת עונש ההוא, כי זוהמא ההיא מתלבנת באש שתי פעמים. שכט) זמנא קדמאה וכו': פעם הראשון (דפו"י דף ר"א ע"ב)

שלא) וכמה איהי תבירא מגו ההוא תבירו דאתלבנותא דגיהנם. ם דההוא תבירו דאשא תתאה. ואע"ג דנחית מלעילא, ץ אבל כיון דמטא לארעא לתתא, איהו אשא דלא דקיק, ונשמתא אתענשא ביה, ואתברת. כדין קב"ה אפיק שמשא דנהיר מאינן ארבע פתחין דנהרין ברקיעא דעל גנתא, ומטא לההיא נשמתא ף ואתסיאת. הה"ד ן וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. שלב) זמנא תניינא, לבתר דיתבא בגנתא דעדן ף דלתתא, כל ההוא זמנא דיתבא ן ועד ך כען לא אתפרשת מאינן מלין דחיוז דהאי עלמא מכל וכל. ם וכד סלקין לה לעילא, אצטריך לאתפרשא, מכל חיוז ומכל מלין דלתתא, ואעברו לה בההוא נהר די נור, כדין נשמתא אתלבנת ביה מכל וכל. ונפקת ואתחזיאת קמי מארי דעלמא ן ברירא מכל סטרין. כיון ן דאסתכלת בההוא נהורא ן אתסיאת ואשתלימת מכלא. וכדין קיימין אינן נשמתין בלבושין, מתעטרין קמי מאריהון. זכאה חולקיהון *) דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי. שלג) ואינן נשמתין דבגנתא דעדן דלתתא, שטאן בכל רישי ירחי ושבת, וסלקין עד ההוא אתר דאקרי חומות ירושלם. דתמן כמה ממנן ורתיכין דנטרי אינן חומות. דכתיב, ן על חומותיך ירושלם הפקדתי שומרים. וסלקין עד ההוא אתר, ולא עאלין לגו, עד דאתלבנן. ותמן סגדין, וחדאן מההוא נהירו, ן ותייבין לגו גנתא.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ח (מלאכי ג) בשלח צג צ"ס. ט (ישעיה סב) לך ן (הוא. ע ל"ג אבל. ף ואתסחיא. ץ לתתא. ק עד. ר כאן. ש כד. ת בריכא. א דאסתלקת. ב אתסחייית. ג ותבין.)

הרקיעים שעל גן עדן

הסולם

מאמר

ומכל דבר שלמטה, וע"כ מעבירים אותה בנהר דינור ההוא, או הנשמה מתלבנת בו מכל וכל, ויוצאת ונראית לפני רבון העולם, כשהיא ברורה מכל הצדדים. כיון שהסתכלה באור הזה, נתרפאת ונשלמת מכל. ואז עומדות נשמות אלו בלבושים ומתעטרים לפני רבונם. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

שלג) ואינן נשמתין דבגנתא וכו': ואלו הנשמות שבגן עדן התחתון משוטטות בכל ראשי חדשים ושבתות, ועולות עד מקום ההוא שנקרא חומות ירושלים. דהיינו חצוניות המלכות דאצילות, ששם כמה ממונים ומרכבות השומרים חומות האלו, שכתוב, על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים. ועולות עד מקום ההוא ואינן נכנסות לפנים המלכות עד שמתלבנות, ושם הן משתחוות, ושמתחור מאור ההיא, וחחרות לגן עדן התחתון.

נפקין

שלא) וכמה איהי תבירא וכו': וכמה הנשמה שבורה, משבירה ההוא של התלבנות בגיהנם, כי היא שבירה מאש תחתונה. ואע"פ שיורדת מלמעלה מנהר דינור, אבל כיון שמגיעה לארץ למטה, נעשית אש שאינה דקה, והנשמה נענשה בה ונשברת. אז הקב"ה מוציא השמש, דהיינו אור עליון, המאיר מאלו ד' הפתחים המאירים ברקיע שעל הג"ע, (כנ"ל) אות רצ"ט בהסולם) ומגיע לבשמה ההיא ומתרפאת. ז"ש, וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

שלב) זמנא תניינא וכו': פעם שניה, הנשמה מתלבנת באש, (כנ"ל אות שכ"ח) אחר שישבה בגן עדן התחתון כמה שישבה, אשר עד עתה עוד לא נפרדה מכל וכל מן הדברים שבמראה עולם הזה, וכשמעלים אותה למעלה, לגן עדן העליון, צריכה להפרד מכל מראה (דפו"י דף רי"א ע"ב *) דף רי"ב ע"א)

שלד) נפקין מתמן ושטאן בעלמא, וחמאן באינון גופין דחייביא, בההוא עונשא דילהון, דכתיב, ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר. מאי לכל בשר. לאינון שאר גופין דבסחרנייהו, והא אוקמוה. ולבתר משטטי ומסתכלן באינון מאריהון דכאבין, ובני מרעין, ואינון דסבלין על יחודא דמאריהון, ותבין ואמרין ליה למשיחא.

שלה) בשעתא דאמרין ליה למשיחא צערא דישראל בגלותהון, ואינון חייביא די בהון, דלא מסתכלי למנדע למאריהון, ארים קלא ובכי, על אינון חייבין דבהו. הה"ד, והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו ד תייבין אינון נשמתין וקיימין באתרייהו.

שלו) בגנתא דעדן אית היכלא חדא, דאקרי היכלא דבני מרעין. כדין משיח עאל בההוא היכלא, וקרי ה לכל מרעין וכל כאבין, כל יסוריהון דישראל, ודייתון עליה, וכלהו אתיין עליה. ואלמלא דאיהו אקיל מעליהו דישראל, ונטיל עליה, לא הוי בר נש דיכיל למסבל יסוריהון דישראל, על עונשי דאורייתא. הה"ד אכן חליינו הוא נשא וגו'. כגוונא דא ה רבי אלעזר בארעא. שלז) בגין דלית חושבנא, לאינון יסורין דקיימין עליה דב"נ בכל יומא, על עונשי דאורייתא, וכלהו ה נחתו לעלמא, בשעתא דאתיהבת ד אורייתא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

י) (שם טו) ב"ב רכח צ"ב. כ) (ישעיה נג) חלק ג' ד תבין. ה כל מרעין כל. ו ייתון ול"ג עליה. ז ל"ג קכה: ריח. רלא. רמו: רעו. רפ. תקוני זהר תכ"א על עונשי דאורייתא. ח נחתן בעלמא. טד: ז) (שם).

דרך אמת ה) היה מקבל עליו יסורין בב"מ פ' השוכר את הפועלים.

מאמר

הסולם

הרקיעים שעל גן עדן

שלד) נפקין מתמן ושטאן וכו': יוצאות משם מג"ע. ומשוטטות בעולם ורואות באלו גופות של הרשעים בעונש ההיא שלהם, שכתוב, ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר. מהו לכל בשר. הוא לכל שאר הגופות שמשכיב להם. וכבר העמידוהו. (תרומה אות תנ"ד) ואח"כ משוטטות ומסתכלות בבעלי מכאובים וחולים ואלו שסובלים על יחוד אדונם וחזרות לגן עדן ואומרות למשיח. שהוא בג"ע.

שלד) נפקין מתמן ושטאן וכו': יוצאות משם מג"ע. ומשוטטות בעולם ורואות באלו גופות של הרשעים בעונש ההיא שלהם, שכתוב, ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר. מהו לכל בשר. הוא לכל שאר הגופות שמשכיב להם. וכבר העמידוהו. (תרומה אות תנ"ד) ואח"כ משוטטות ומסתכלות בבעלי מכאובים וחולים ואלו שסובלים על יחוד אדונם וחזרות לגן עדן ואומרות למשיח. שהוא בג"ע.

שלה) בשעתא דאמרין ליה וכו': בשעה שאומרים למשיח צערם של ישראל בגלותם, ואלו הרשעים שבהם, שאינם מסתכלים לדעת רבונם, הוא מרים קולו ובוכה על אלו הרשעים שבהם. ז"ש, והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו. חזרות הנשמות ועומדות במקומן.

(דפו"י דף ר"ב ע"א)

שלמדנו

וכד הוּו ישראל בארעא קדישא, באינון פולחנין וקרבנין דהוּו עבדי, הוּו מסלקין כל אינון מרעין ויסורין מעלמא. השתא משיח מסלק לון מבני עלמא, עד דנפיק בר נש מהאי עלמא, ומקבל עונשיה, כמה דאתמר. כד אינון חובין. יתיר דעיילין לון לגו בגו גהינם, באינון מדורין תתא אחרנין, ומקבלין עונשא סגי מסגיאות זוהמא די בנשמתא, כדין אדליקו נורא יתיר, למיכל ההוא כ זוהמא.

שלח) זכאין אינון דנטרי פקודי ז אורייתא. מ ההיא נקודה קדישא, דאיהי בעיא לאשתעשעא נ לעילא מ ולתתא ברוחיהון דצדיקייא, ע כמה דאתמר. כד פ ההיא נקודה בעא לאשתעשעא לתתא ברוחיהון דצדיקייא, כאמא דחדאת על בנהא, ואשתעשעא בהון, ה"נ בפלגות ליליא איהי נחתא ואשתעשעא בהו. שלט) רקיע דקאמרן דקימא על גנתא, איהי ז קיימא על ד' ק רישי חיוון, ואינון ד' אתוון דקאמרן, ו אינון רוא דד' חיוון. והאי רקיעא ת קיימא א עלייהו, כמה דאתמר. רקיע דההיא נקודה, ב קיימא לעילא, על אינון ד' חיוון עלאיין דקאמרן, וההוא ג רקיעא איהו ד אתרקם בגוויין קדישין. שמ) בהאי רקיע אסתכלן ארבע חיוון, וכל אינון חיילין לתתא. כד האי רקיע אנהיר בגוויי ונציץ, כדין ידעין כל אינון רתיכין, וכל אינון חיילין

חלופי גרסאות

ס חייביא. י דעאלין. כ מוסף זוהמא. חי לההיא נשמתא דסבלת [דקבלת ; דסבלא] ההוא עונשא ועד דא [ועכ"ד] אינון מלאכי חבלה דבניהנם מטרדין לון בחוטרין דאשא לנערא ההוא זוהמא חי לנשמתא דסבלת ההוא עונשא. ז מוסף אורייתא קדישא. ט ל"ג ההיא נקודה קדישא. נ לתתא. ס ל"ג ולתתא. ע ל"ג מן כמה עד כאמא. פ בעא ההוא נקודה ; ל"ג ההוא נקודה. צ קאים. ק רישין ול"ג חיוון. ר ל"ג אינון. ש תרעין. ת קאים. א לתתא ; מוסף לתתא עליהו. ב לעילא קיימא ; דלעילא קיימא. ג מוסף רקיעא כגוונא דא מן דא. ד מתרקם.

מאמר

שלמדנו, ואם העונות מרובים, מכניסים אותם בתוך הגיהנם, באלו מדורים תחתונים האחרים, ומקבלים שם עונש גדול מרוב זוהמא אשר בנשמה, אז מדליקים יותר אש שתאכל הזוהמא ההיא.

שלח) זכאין אינון דנטרי וכו' : אשרי הם השומרים מצות התורה. כי נקודה הקדושה ההיא, שהיא מלכות, רוצה להשתעשע למעלה במקומה, ולמטה בגן עדן, ברוחיהם של הצדיקים, כמו שלמדנו, כשהנקודה רוצה להשתעשע למטה, בגן עדן, עם נשמות הצדיקים, היא כאם השמחה על בניה ומשתעשעת בהם. אף כך בהצות לילה היא יורדת לג"ע, ומשתעשעת בהם.

מאמר רקיע שעל המלכות

שלט) רקיע דקאמרן דקימא וכו' : הרקיע העומד על הגן שאמרנו, הוא עומד על ד' ראשי חיות, והן ד' אותיות מרג"נ, שאמרנו (באות רצ"ב עד אות רצ"ט) שה"ס ד' חיות,

(דסויי דף רי"ב ע"א)

רקיע שעל המלכות

הסולם

דהיינו מיכאל גבריאל רפאל נוריאל. (כמ"ש בהסולם אות רצ"ט) ורקיע הזה עומד עליהם כמו שאמרנו. רקיע של נקודה ההיא, דהיינו הרקיע שעל המלכות, עומד למעלה על אלו ד' חיות עליונים שאמרנו, יכ"ל אות שכ"ד) והם נקראים עליונים כלפי אלו שבגן עדן התחתון. ורקיע ההוא שעל המלכות דאצילות, נתרקם בגוונים קדושים. דהיינו בדומה לרקיע שעל הגן למטה שיש בו ד' גוונים, (כנ"ל אות רצ"ג) וכן הרקיע העליון שעל המלכות נרקם בגוונים. והזהר הולך ומפרש לפנינו שכל הבחינות שאמר לעיל הנוהגים ברקיע שעל גן עדן התחתון, נוהגים גם ברקיע העליון שעל המלכות דאצילות.

שמ) בהאי רקיע אסתכלן וכו' : ברקיע ההוא שעל המלכות העליונה, מסתכלים ארבע חיות וכל אלו צבאות שלמטה. כשרקיע ההוא מאיר בגוויי ומתנציץ, דהיינו ד' גוונים שנתבארו לעיל (אות רצ"ז ד"ה ח"ש מאינון) שהם

שהם

ויקהל

ק"ז

ומשיריין, דהא טרפא דילהון אזדמן. רקיעא דא מרקמא בכל גוונין קדישין, ביה קיימין ארבע פתחין רשימין, בארבע אתון מנצצן.

שמא) פתחא חדא רשימא לסטר מזרח, וביה קיימא בההוא פתחא את חד, וההוא את איהו א', ודא נציץ וסליק ונחית בהאי פתחא. פתחא דא נהיר ונציץ מנציצו עלאה. והאי את נציץ ה ובלית בגויה, ואיהי נחחא וסלקא, ואתרשים בההוא פתחא.

שמב) פתחא תניינא, רשימא לסטר צפון, וביה קיימא את חד, ואיהי את ד'. *) ודא קיימא ונצצא, סלקא ונחחא, ולהטא בההוא פתחא. לזמנין נציץ בנציצו, ולזמנין אתטמר ההוא נהורא, ולא נהיר. ועל דא, את דא לא קיימא בקיומא תדיר, ואת דא אתרשים בההוא פתחא.

שמג) פתחא תליתאה, איהו פתחא דקיימא לסטר מערב, וביה קיימא את חד, דאתרשים ואתנהיר בההוא פתחא. ודא איהו את ג, והאי את נציץ בנציצו בההוא פתחא.

שמד) פתחא רביעאה, דא איהו פתחא דקיימא לסטר דרום, וביה קיימא רשימו דחד נקודה תתאה זעירא, דאתחזי ולא אתחזי, ודא איהי את י, ואלין ארבע אתון לארבע סטריין, ז נציץ בההוא רקיע, באינן פתחין.

חלופי גרסאות

ה ולהיט ; מוסיף ובלית ולהיט. ו ל"ג דקיימא. ז ל"ג נציץ.

רקיע שעל המלכות

הסולם

מאמר

עומדת ומתנוצצת עולה ויורדת ולוהטת בפתח ההוא שבצפון. לפעמים נוצצת בהתנוצצות. ולפעמים מסתתר אור ההוא ואינו מאיר. פירוש, כי ד' זו היא הפתח בצפון שהוא קו שמאל. וכשיש לו חסדים הוא מאיר. וכשאין לו חסדים מימין אינו מאיר. וע"כ נקרא דלת, שהוא לשון דלות. כי החכמה שבשמאל אינה מאירה בלי חסדים. וע"כ את זו אינה עומדת בקיומה תמיד. ואת זו נרשמה בפתח ההוא.

שמג) פתחא תליתאה וכו': פתח השלישי הוא פתח העומד לצד מערב, שהוא מלכות, ובו עומדת את אחת שנרשמה ומאירה בפתח ההוא. וזו היא את ג' שבשם אדניי. ואת הו נוצצת בהתנוצצות בפתח ההוא.

שמד) פתחא רביעאה וכו': פתח הרביעי, זה הוא פתח העומד לצד דרום, שהוא חסד, ובו עומדת רשימו של נקודה תחתונה אחת קטנה, הנראית ואינה נראית, וזו היא את י', שבשם אדניי. פירוש, כשהמלכות היא ביחוד עם ז"א בסוד השלוב של ב' שמות יאהודנה"י, אז נראית היוד דאדניי, כי אז היא מקבלת חכמה מיוחד הראשונה. ואם אינה בחבור עם הויה, אינה נראית

שהם חו"ג תו"מ שברקיע עצמו המאירים דרך הפתחים. או יודעים כל המרכבות וכל הצבאות והמהנות שטרף שלהם נודמן. כי הם מקבלים מן הפתחים. רקיע זה מרוקם בכל גוונים הקדושים, שהם ד' אורות חו"ג תו"מ כנ"ל. בו עומדים ארבע פתחים, שבכל פתח מאיר גוון אחד. והאורות הם רשומות בארבע אותיות מתנוצצות. כל זה כבר נתבאר בהסולם את רצ"ט ע"ש בכל ההמשך.

שמא) פתחא חדא וכו': פתח אחד עומד לצד מזרח שהוא ת"ת, ובו בפתח ההוא עומדת את אחת, כמו ברקיע שעל הגג, אלא שעם עומדת את ר' שהוא ראש המלה של רפאל, וכאן את ההוא הוא את א', דהיינו ראש השם אדניי, ואת זו מתנוצצת ועולה ויורדת בפתח זה. פתח זה מאיר ומתנוצץ מהתנוצצות עליון, דהיינו מגוון אחד שבחו"ג תו"מ שבאורות הרקיע עצמו, ואת א' הו מתנוצצת ובלטת בתוכו. (כנ"ל בסולם את רצ"ט) והיא עולה ויורדת ונרשמת בפתח ההוא.

שמב) פתחא תניינא וכו': פתח השני רשום לצד צפון, שהוא גבורה, ובו עומדת את אחת, והיא את ד' של השם אדניי. הו (דפו"י דף ר"ב ע"א *) דף ר"ב ע"ב)

שמה) בהאי רקיע רשימין אתוון ה אחרנין, בכתרין על רישיהו. ואינון עשרין ותרין אתוון, ה מתעטרן בכתרין. רקיעא דא נטיל וסחרא על גבי חיוון, ברשימו דאתוון, רזא דחושבן דיחודא, ברזא דצרופא. חדא ואינון: א"ט ב"ח ג"ז ד"ו.

שמו) אלין אתוון סחרן כ בההוא רקיע, ברזא ז דאתוון אחרנין, עלאין קדישין סתימין. ואינון אתוון ה אחרנין סתימין, סחרין לההוא רקיע, וכדין אתחזיין אלין אתוון ז בגלגולא, דאינון א"ט ב"ח, ורשימין בהאי רקיעא. שמו) בשעתא דאתנהיר האי רקיעא, אתנהרן ביה ארבע רזין דשמהן

חלופי גרסאות

ה מוסיף אחרנין לדי סטרין. ה מעטרן. י כ"ג בד"ו; מוסיף חדא דאתוון עלאין. כ ההוא. ל דרתיכי וליג דאתוון אחרנין. מ עלאין. נ בגלילותא.

רקיע שעל המלכות

הסולם

מאמר

באפן אשר ג"ז רומז לג' ספירות כח"ב, המלובשות בפנימיות ז' ספירות הדעת. ה"ס קו אמצעי, לפני נשר. ד"ו רומז על מלכות, שיש לה ד' ספירות שמחזה ולמטה ד"א שהם תנהי"מ, וששה ספירות חב"ד חג"ת מלובשות בפנימיותן, וחב"ד חג"ת אלו שה"ס ו'. באפן אשר ד"ו רומז לו' ספירות חב"ד חג"ת, המלובשות בפנימיות ד' ספירות המלכות, והיא מקבלת מכל ג' פנים אריה שור נשר, והיא עצמה פני אדם. ח"ש רקיע דא נטיל ופחרא על גבי חיוון וכו' ואינון א"ט ב"ח ג"ז ד"ו.

שמו) אלין אתוון סחרן וכו': אלו האותיות א"ט ב"ח ג"ז ד"ו, מסבכים את הרקיע ההוא בסוד אותיות אחרות עליונות קדושות סתומות, שהן מבינה, ואלו אותיות האחרות הסתומות מסבכות לרקיע ההוא, ואז נראות בגלגול אלו האותיות א"ט ב"ח ג"ז ד"ו, דהיינו שמתנגלות מדוכתא לדוכתא בזה אחר זה בסדר ג' קוין, המכונה גלגול, (כ"ל בהסולם פרשת ויחי אות תק"ז ע"ש) ורשומות ברקיע הזה.

שמו) בשעתא דאתנהיר האי וכו': בשעה שהאיר רקיע הזה, מאירים בו ארבע סודות, דהיינו ארבע אותיות הויה, של שמות הקדושים שהן צרופות בצירופים, דהיינו י"ב צירופי שמות הויה (כמ"ש להלן באות שנ"ב) דלי"ב שבילים, כלומר שמאיר ב"ב שמות אלו, ל"ב שבילי החכמה, או יורד טל, דהיינו שפע קדוש, מרקיע הזה, באלו האותיות דסוד השם הקדוש, דהיינו ב"ב צירופי הויה הנ"ל, וניזונים

נראית, ואלו ארבע אותיות אדנ"י, מתנוצצים לארבעה צדדים ברקיע הזה, באלו ד' הפתחים שבסיומו.

שמה) בהאי רקיע רשימין וכו': ברקיע הזה רשומות אותיות אחרות בכתרים על ראשם, והם כ"ב אותיות מתעטרות בכתרים. שכ"ב אותיות ה"ס ז"א הכלול ברקיע המלכות הזה, והכתרים שעליהן, הם בחינת בינה, שהיא כתר ז"א, כי השורש שלכל אות הנקרא כתר, הוא מבינה. רקיע הזה נוסע וסובב על חיות, שהם ברשימות האותיות בסוד החשבון של היהוד, בסוד צירוף אחד של אלפא ביתא, שהן, א"ט ב"ח ג"ז ד"ו.

פירוש. ד' צרופים א"ט ב"ח ג"ז ד"ו, הם רומזים על ג' קוין ימין שמאל אמצע, שהם חב"ד, ומלכות המקבלתם, שה"ס ארבע חיות המסבכים את הרקיע הזה, שהוא רקיע של המלכות דאצילות, אשר א"ט רומז על חכמה, שיש לה ט' ספירות המתחילות מחכמה ולמטה, והכתר שהוא השורש שלה מלובש בפנימיותן, שה"ס א', באפן, אשר א"ט רומז לכתר המלובש בתוך ט' ספירות החכמה, וה"ס קו ימין לפני אריה. ב"ח רומז על בינה, שיש לה ח' ספירות המתחילות מבינה ולמטה, וכתר חכמה שהם השורשים שלה מלובשים בפנימיותן וכתר חכמה אלו הם ב', באפן, אשר ב"ח רומז לב' ספירות כתר וחכמה המלובשות בפנימיות ח' ספירות הבינה, וה"ס קו שמאל לפני שור. ג"ז רומז על דעת, שיש לה ז' ספירות המתחילות מחסד ולמטה, וכתר חכמה בינה, שהם השורשים שלה, מלובשים בפנימיותן, וכתר חכמה בינה אלו הם סוד ג', (דפו"י דף ר"ב ע"ב)

ויקהל

ק"ט

קדישין, ואינון צרופא בצרופין ו' דלתין ותרין שבילין. כדין נחית טלא מהאי רקיעא, באינון אתוון דרזא דשמא קדישא, ואתזנו כל אינון רתיכין, וכל אינון חיילין ומשיריין קדישין, ונטלי כלהו בחדוה.

שמח) בשעתא דדינא תלייא, אלין אתוון אתמרו, ואתגניזו ד' גו ד', ואינון ט"ח ז'ו. בשעתא דאלין אתגניזו ואתמרו, כדין קלא דסטר צפון אתער, וידעי דדינא שרייא על עלמא. ובהאי רקיעא אתרשים גוונא חדא, ודכליל כל גוויין.

שמט) כד נטיל האי רקיעא מסטרא דמזרח, אינון ארבע רישין דקאמרו, בארבע ו אתוון, נטלין כלהו במטלין, וסלקי בסליקו לעילא. וכד אינון נטלין וסלקין לעילא, ו אסתלקת מאן דאסתלקת. ואתוון אתהדרו ואתחזיין בשלימו, ברזא קדמאה, א"ט ב"ח ג"ז ד"ן, ואתרקם ההוא רקיעא, כדין אתנהיר בנהירו. שנ) וכד האי רקיעא אתנהיר כמלקדמין, באלין אתוון, כולהו אתהדרו

חלופי גרסאות

ט האי. ע מוסיף דכליל בכלל. פ אנפין : ענפין. צ ואסתלקת. ק וכל.

דרך אמת ו' מפורש בפרשה פקודי רל"ג ע"א.

רקיע שעל המלכות

הסולם

מאמר

פירוש. בהופעת קו האמצעי שה"ס צד מזרח. יש ב' פעולות. א' למעט כל החכמה שבקו שמאל ע"י גילוי המנעולא שבמסך שלו. ופעולה ב' להמתיק המנעולא בבחינת מפתחא. שבוה מחזיר הו"ק דחכמה שתאיר בקו שמאל ע"י חבורו עם הימין. (כמ"ש) פרשת לך דף י"ג ד"ה לפיכך ע"ש).

וה"ש כד נטיל האי רקיעא מסטרא דמזרח דהיינו הופעת קו האמצעי. אינון ד' רישין וכו' וסלקין בסליקו לעילא. דהיינו פעולה א' של קו האמצעי. שבסכתה מסתלקת כל החכמה. ואז מסתלקים כל ד' השורשים אבג"ד מן ענפים ט' ח' ז' ו'. וכד אלין נטלין וסלקין לעילא. אסתלקת מאן דאסתלקת. דהיינו כל הארת החכמה. ואח"כ בפעולה ב' אחר שממשיך המפתחא ומיחד ב' הקיין זה בזה וחוזר החכמה להתגלות כנ"ל זהו שאומר, ואתוון אתהדרו ואתחזיין בשלימו, שהן חוזרות ומתגלות עם שרשיהן, א"ט ב"ח וכו'.

שנ) וכד האי רקיעא וכו' : וכשרקיע ההוא האיר כבתחילה באותיות אלו, א"ט ב"ח וכו', כולם חוזרים ושאינם לטרוף טרף ומזון. כיון שהם שאגים ומעלים קול. קול התוא נשמע

וניזונים כל המרכבות וכל הצבאות והמחנות הקדושים, ומקבלים כולם בשמחה.

שמח) בשעתא דדינא תליא וכו' : בשעה שהדין תולה, אלו האותיות מסתרות ונגנזות תוך הד', דהיינו אותיות אבג"ד שהם השורשים, נעלמות ונגנזות, והן נשארו טחז"ו. דהיינו ענפים בלי שרשים. בשעה שאלו אבג"ד נגנזו ונסתתרו, אז נתעורר קול אחד מצד צפון, ששם הדינים, ויודעים שהדין שורה על העולם. ברקיע הזה, נרשם גוון אחד הכלול כל הגוונים, דהיינו המלכות, המקבלת מכל ג' הקוים, שה"ס ג' גוויין.

שמט) כד נטיל האי וכו' : כשנוסע רקיע ההוא מצד מזרח, שהוא קו האמצעי, אלו ארבע ראשים, דהיינו ד' השורשים, שאמרנו בארבע אותיות. אבג"ד, נוסעות כולן במסעות ועולות בעליה של מעלה, דהיינו שמסתלקות, וכשאלו נוסעות ומסתלקות למעלה, מסתלקת מי שמסתלקת. דהיינו שהארת חכמה מסתלקת, מסבת הסתלקות השורשים של א"ט ב"ח ג"ז ד"ו. ואחר כך, האותיות אבג"ד, חוזרות ונראות בתוך הענפים בשלמות כמו בסוד הראשון, אט ב"ח גז דו ונרקם מהם הרקיע, אז הוא מאיר באור החכמה.

(דסרי דף רי"ב ע"ב)

ושאגי למטרף טרפא ומזונא. כיון דאינון שאגי וסלקין קלא, ההוא קלא אשתמע לעילא לעילא, וכדין נטלא ב ברכאן וקדושן, מאן דנטלא.

שנא) סחרן אתוון ומתגלגלן, וסחרן ההוא רקיעא, וקיימן אינון אתוון לסטר דרום. כיון דקיימן אינון אתוון לסטר דרום, סלקין ונצצן בניצצו ולהטין. כדין באמצעיתא דההוא רקיעא, רשימו חד אתרשים, וההוא רשימו איהו את חד, ואיהו י'. כיון דאת דא אתרשים ואתחזייא, כדין להטין אבתריה, תלת אתוון ו אחרנין, ואינון הו"ה.

שנב) אלין אתוון מנצצן באמצעו דהאי רקיעא, סלקין ונחתין, מלהטין ב בתריסר להטין. כדין לבתר דאלין א תריסר זמנין מלהטין, נחתא מאן דנחתא, ואתכלילת באינון אתוון, ב ואתעטרת בהו, ולא אתיידעת. כדין, כלהו חיילין, וכלהו משיריין, בחידו. וסלקין שירין ותושבחן.

שנג) רקיעא דא נטלא תניינות, ג וסחרא ומתגלגלא, ואינון אתוון קדמאי דקאמרן, דאינון א"ט ב"ח, כלהו אתכלילו באינון אתוון עלאין, רזא ז דשמא קדישא דקאמרן, ה וסחרן ההוא רקיעא, וקיימן אינון אתוון דהו באמצעיתא רזא דשמא קדישא, כלהו אתרשימו לסטר ו צפון, ז ואתרשימו ולא אתרשימו. לית מאן דיסתכל בההוא סטרא, כלהו אתחפיין, ואמרי בקל נעימו ברוך כבוד יי ממקומו. אתחפיין מסטרא ה דצפון * ואמרין דא * אתחפיין מכל סטרין ואמרין דא.

חלופי גרסאות

ד אתוון. ש ליג אחרנין. ת בתליסר. א תליסר. ב ואתעטרא. ג מסחרא. ד דשמשא ה וסחרא ו דרום ז אתרשימו. ח דאנפין. ט מתחפיין.

רקיע שעל המלכות

הסולם

מאמר

אחר שאלו לזהטות י"ב פעמים, יורדת מי שיורדת, דהיינו הארת החכמה, ונכללת באלו האותיות של י"ב צירופי הויה, ומתעטרת בהן ואינה נודעת אז כל החיילות וכל המחנות בשמחה ומעלים שירות ותשבחות.

שנג) רקיעא דא נטלא וכו': רקיע הזה נוסע שנית, ומסבב ומתגלגל על ג' קוין (כנ"ל אות שמ"ו) ואלו אותיות הראשונות שאמרנו, שהם א"ט ב"ח וכו', כולן נכללות באלו אותיות עליונות שהן סוד השם הקדוש הויה שאמרנו, ומסבבים רקיע ההיא, ואלו האותיות הויה, שהיו עומדות באמצע, שהן סוד השם הקדוש, נרשמו לצד צפון, שהוא שמאל, ונרשמו ולא נרשמו, כי אין מי שיסתכל בצד ההוא, דהיינו להמשך חכמה, שה"ט ראייה, כולם מתכסים מחכמה ואמרים בקול נעימות, ברוך כבוד ה' ממקומו. מתכסים בצד

נשמע למעלה למעלה, ואז לוקח ברכות וקדושות מי שראוי לקחת.

שנא) סחרן אתוון ומתגלגלן וכו': האותיות א"ט ב"ח וכו' מסתובבות ומתגלגלות, על ג' קוין (כנ"ל אות שמ"ו ע"ש). ומסבבות רקיע ההוא, שעל המלכות, והן עומדות לצד דרום. כיון שאלו האותיות עומדות לצד דרום, עולות ונוצצות בהתנוצצות ולוהטות. אז באמצע רקיע ההוא נתרשמה רשימה אחת, ורשימה ההיא היא אות אחת, שהיא י'. כיון שאות זו נרשמת ונראית, אז לזהטות אחריה ג' אותיות אחרות שהם הו"ה. ומאיר שם הו"ה.

שנב) אלין אתוון מנצצן וכו': אלו האותיות הו"ה, נוצצות באמצע רקיע הזה, עולות ויורדות ולוהטות בי"ב להטים, דהיינו בי"ב צירופי הויה, (כנ"ל אות שמ"ה) אז (דפריי דף ר"ב ע"ב *) דף ר"ג ע"א

ויקהל

קכא

שנד) רקיעא דא · סחרא כמלקדמין, ואתגלגלא מסטרא לסטרא. כדין קל נעימו דמשיירין סגיאין בסטרא דא, וקל נעימו כ דמשיירין סגיאין בסטרא דא, יכן לדי סטרין. בההיא שעתא ההוא רקיעא אתנהיר כ בנהירו אחרא, יתיר מכמה דהוה, וקיימא בנהירו בגוון אחרא, כלילא בכל גוויין.

שנה) ואלין אתוון דקאמרן, סלקין לעילא בההוא רקיעא, ומקבלין לאת חד דאיהי עלאה, דקא מתחברא בשמא דא, מ דאלין אתוון. בגין דאע"ג דאלין אתוון דשמא קדישא, האי איהו שמא דאתכליל לתתא, בגין דרזא דא אתכליל לעילא, ואתכליל לתתא, וכד אתכליל לתתא, אלין אתוון סלקין לקבלה כ לאת חד כ דהא מההוא את אתונו אלין אתוון לתתא, וההוא את איהו ו. ונחית ואתחברו אלין אתוון, בההוא את, וכדין כלהו בעטורא חדא, ואתעביד שמא שלימ.

שנו) לתתא, שמא שלימ ולא שלימ. שמא שלימ בחמש אתוון כ איהו, וידו"ד. רזא דכר ונוקבא ברמיוז. שמא שלימ בתשע אתוון, פ אינון ידו"ד אלהים. צ דא איהו שמא שלימ ק מכלא. שמא אחרא איהו ברמיוז, ואיהו בחמש כדקאמרן. אבל דא איהו שלימ בכלא.

חלופי גרסאות

י מוסיף סחרא דא. כ דמשיירין. ל בנהורא. מ באלין. נ את י"ד. ס דא. ע מוסיף ולא [ולאו שמא] שליט דתשע [בתשע] אתוון שמא שלימ בחמש אתוון איהו. פ ל"ב אינון. צ ל"ב דא. ק בכלא.

מאמר

הסולם

רקיע שעל המלכות

(כנ"ל בא דף רע"ו ד"ה ועוד) ועומד בהארה בגוון אחר הכלול מכל הגוונים. כי המלכות כלולה מכל ג' גוונים שבג' קוין.

שנה) ואלין אתוון דקאמרן וכי: ואלו האותיות הוי"ה שאמרנו עולות למעלה ברקיע ההוא, שעולות לז"א, ומקבלים שם אות אחת שהוא עליון, דהיינו מז"א, המתחברת בשם זה של אלו האותיות הוי"ה, כי אע"פ שאלו האותיות הן של שם הקדוש, דהיינו הוי"ה, עכ"ז, זה הוא שם שנכלל למטה, דהיינו ברקיע של המלכות, משום שסוד שם הזה נכלל למעלה בז"א ונכלל למטה במלכות, וכשהשם נכלל למטה, במלכות, עולות אלו האותיות הוי"ה לקבל אות אחת, מז"א, כי מאות הו"ו נזונות אלו האותיות הוי"ה שלמטה במלכות, ואות ההיא היא אות ו', שיורדת למלכות, ומתחברות האותיות הוי"ה באות הו"ו, דהיינו, והוי"ה, שהו' תורה על ז"א, המחובר עם הוי"ה שבמלכות, בסוד הוא ובית דינו. ואז כולן בעטרה אחת ונעשה שם שלם.

שנו) לתתא שמא שלימ וכי: השם הוי"ה, למטה, שלם ואינו שלם, כי הוא שלם, מבחינתו

בצד צפון, שה"ס קו השמאל, ואומרים זה, ומתכסים בכל הצדדים ואומרים זה. דהיינו ברוך כבוד ה' ממקומו. כי צד צפון כלול בכל ג' הצדדים. והטעם הוא כי אין החכמה מגולה אלא במלכות המקבלת מג' קוין, ולא בג' קוין עצמם. (כנ"ל בא דף רע"ו ד"ה ועוד).

שנד) רקיעא דא סחרא וכי: אחר שביאר הפעולות שנעשו ברקיע בג' צדדים מזרח דרום צפון, שהם ג' קוין, שהפעולות בשליטת צד מזרח, ביאר (באות שמ"ט) וצד דרום (באות שנ"א) וצד צפון (באות שנ"ג) מבאר עתה הפעולות הנעשות ברקיע בשליטת צד המערב, שהיא המלכות המקבלת מכל ג' הצדדים ביחד, ואומר, רקיע הזה מסבב כמקודם ומתגלגל מצד לצד בכל ד' צדדים, דהיינו עד המערב שהיא מלכות, או עולה קול נעימות של מחנות מלאכים רבים מצד זה, וקול נעימות מחנות רבים מצד זה, וכן לכל ד' הצדדים, מזרח דרום צפון ומערב. בשעה ההיא, הרקיע מאיר באור אחר גדול יותר ממה שהיה מאיר בג' צדדים, כי בו מתגלה אור החכמה, שאין מקום גילוייה אלא במלכות (דפו"י דף רי"ג ע"א)

שנז) כיון דמתחברן אלין אתוון, ההוא רקיעא ר אנהיר בתלתין ותרין נהורין, כדין כלא איהו בחדווה, כלא קאים ברזא חדא עילא ותתא. כל אינון רתיכין, וכל אינון משיריין, כלהו קיימין ברזא דשלימו. ׀ וכל דרגין מתקנן על אתרייהו, כל חד וחד כדקא יאות.

שנח) בהאי רקיעא קאים לסטר צפון, חד שלהובא נהיר, דלא שכך תדיר, ואיהו רשים באתוון אחרנין, ך לימין, ואינון עשר שמהן, וסלקין לשבעין שמהן, וכלהו רשימין בהאי רקיעא, ונהרין כלהו כחדא.

שנט) מהאי רקיעא, נטלין כל אינון רקיעין דלתתא, דלסטר קדושה, עד דמטו לאינון רקיעין אחרנין דלסטר אחרא, ואלין אקרון יריעות עזים, כד"א ויעש יריעות עזים לאהל על המשכן.

שס) בגין דאית יריעות ואית יריעות, יריעות המשכן, אינון יריעות דאקרון רקיעי חיוון דמשכנא קדישא. יריעות עזים, אינון ׀ רקיעין אחרנין דסטרא אחרא. אלין רקיעין ברזא דרתיכין דרוחין קדישין. ואלין רקיעין דלבר,

חלופי גרסאות

ר אנהיר. ׀ בכל דרגין מתקנן. ת ל"ב לימין, רשימין א יריעות.

רקיע שעל המלכות

הסולם

מאמר

וירא ס"ד ד"ה ח"ש חד) שהדין הזה מכונה שלהבת. והוא רשום באותיות אחרות לימין, והם עשר שמות ועולים לשבעים שמות, כמ"ש לעיל (וירא אות רע"ד) שהם יוצאים מן ע"ב שמות של השם ע"ב, כמ"ש שם שהים ע"י סנהדרין ובי' סהדי. וכולם רשומים ברקיע הזה, ומאירים כולם יחד.

שנט) מהאי רקיעא נטלין וכו': מרקיע הזה נוסעים כל הרקיעים שלמטה שלצד הקדושה עד שמגיעים לאלו רקיעים אחרים דצד האחר, והם נקראים יריעות עזים, כש"א, ויעש יריעות עזים לאהל על המשכן.

שס) בגין דאית יריעות וכו': משום שיש יריעות ויש יריעות, יריעות המשכן, הן יריעות הנקראות רקיעי החיות של משכן הקדוש. יריעות עזים, הן רקיעים אחרים דצד האחר, אלו רקיעים דמשכן הם בסוד המרכבות של רוחות הקדושים, ואלו רקיעים שמבחוץ, דהיינו יריעות עזים, הם מאירים בדברי העולם, שהם בחינות תשובה ועבודת הגוף של בני העולם. ואלו מכסים על הרקיעים שבפנים, שהם יריעות המשכן, כקליפה המכסה על המוח. רקיעים שבפנים הם קרום קלוש העומד על המוח, והם נקראים שמים לחריה, דהיינו

מבחינתו עצמו, ואינו שלם, להיותו כלול בבחינת מלכות, שם שלם, הוא בחמש אותיות והויה, שהו' מז"א מחוברת בהויה, שיוורה על ז"א ובית דינו שהוא המלכות, שהוא סוד דבר ונוקבא ברמז, כי הו' רומזת על דבר, הויה רומזת על נוקבא, שמא שלם לגמרי, הוא בתשע אותיות, שהן הויה אלהים, שהויה רומזת על דבר ואלקים על נוקבא. זה הוא שם שלם לגמרי. שם האחר, והויה, הוא רק ברמז, שהו' רומזת על דבר, והוא בחמש אותיות כמו שאמרנו. אבל זה, של תשע אותיות, הויה אלקים, הוא שלם לגמרי.

שנז) כיון דמתחברן אינון וכו': כיון שמתחברים אלו האותיות, דהיינו, והויה, מאיר רקיע ההוא בל"ב אורות, דהיינו ל"ב נתיבות החכמה, אז הכל הם בשמחה, הכל עומדים בסוד אחד, למעלה ולמטה, כל אלו המרכבות וכל אלו המחנות כולם עומדים בסוד השלמות, וכל המדרגות מתקונות על מקומן, כל אחת ואחת כראוי.

שנח) בהאי רקיעא קאים וכו': ברקיע הזה של הנולכות עומד בצד צפון, שהוא מקום הארת החכמה שבמלכות, שלהבת אחת המאירה שאינו נשקט לעולם. דהיינו בחינת גזא דדינא, שמשם מתגלה החכמה, (כנ"ל דפריי דף ר"ג ע"א)

ויקהל

קכג

ב דקיימין במלין דעלמא, ואינון ג סטריין ד דתיובתין, ועובדין דגופא. ואלין חפיין על אינון רקיעין דלגו, כקליפה על מוחא. רקיעין דלגו אינון ההוא ה קלישו, דקיימא על מוחא, ואלין אקרון שמים ליי. לשמא וחדא דא דלתתא. שסא) רקיעין אחרנין לעילא, ואינון ה רקיעין פנימאין, דאקרון רקיעי החיות, דאינון רזא דשמא קדישא, ברזא ו דחיוון רברבן עלאין, ואלין אינון רזין . דאתוון עלאין, ברזי דאורייתא, כללא דעשרין ותרין אתוון, מחקקן רשימין, דנפקי מגו רקיעא עלאה תמינאה. דאיהו רקיע דעל גבי חיוון עלאין, והאי איהו דלית כ ליה ג חיוו. האי איהו טמיר וגניז, לית ביה גוון.

שסב) כל גוונין מניה נפקי. ביה לית גוון, לא אתחזי, ולא אתגלייא, האי איהו דאפיק כל נהורין. ביה לא אתחזי, לא נהירו, ולא חשוך, ולא גוון כלל, בר נשמתין דצדיקייא, דחמאן מגו רקיעא תתאה, כמבתר כותלא, נהירו דאפיק ונהיר האי רקיעא עלאה, וההוא נהירו דלא פסק, לית מאן דידע ליה, לית מאן דקאים ביה.

שסג) מתחות דא, כל אינון רקיעין אתכלילו ה בשמא דא ג אקרי שמים ו ואלין ע אקרון השמים אינון דשמא עלאה אקרי בהון, אינון דשמא קדישא אתעטר בהון. וע"ד כתיב, ה השמים שמים ליי, לההוא גניזו דרקיעא עלאה, דקאים * עלייהו.

חלופי גרסאות

מסורת ההור

ה (תהלים קטו) ב"א קכג צ"ד. ב דקיימא ; מוסיף דקיימין בגופא. ג ל"ג סטריין. ד דתיאובתין. ה קליפו. ו ל"ג חדא. ז לתתא. ח דקיימין. ט דאלין. י ל"ג דאתחן ; מוסיף דאתחן רזין עלאין כ להו ל גוון. מ מוסיף בשמא חדא. נ דאקרי. ס מוסיף ואלין דשמא קדישא ; דא שמא קדישא. ע אתקרין.

רקיע שעל המלכות

הסולם

מאמר

זה הוא שהוציא כל המאורות, כי כל המוחין מג' קוין דבינה יוצאים, ובו עצמו אינו נראה לא אור ולא חשך ולא שום גוון כלל. חוץ מגשמות הצדיקים הרואות מן הרקיע התחתון, דהיינו רקיע של המלכות, כמאחורי הכותל, את האור שמוציא ומאיר רקיע העליון הזה, שהוא בינה ואור ההוא של הבינה שאינו נפסק אין מי שידע אותו, אין מי שיעמוד בו.

שסג) מתחות דא כל וכי ; מתחת רקיע זה דבינה, כל הרקיעים נשתכללו בשם זה שנקראים שמים, ואלו נקראים בכתוב, השמים, אלו שהשם העליון נקרא בהם, שהוא הויה שבד"א, אלו שהשם הקדוש, שהוא מלכות, נתעטר בהם, כי הרקיעים דמלכות מקבלים מרקיעים דד"א, וע"כ כתוב השמים שמים להויה, דהיינו לגניזה זו שברקיע העליון, שהוא בינה, העומד עליהם.

דהיינו לשם אחד הויה, הוה שלמטה במלכות. (כנ"ל אות שנ"ה).

שסא) רקיעין אחרנין לעילא וכי ; רקיעים אחרים יש למעלה, והם רקיעים פנימיים, שהם רקיעים דד"א, הנקראים רקיעי החיות, שהם סוד השם הקדוש, הויה, בסוד חיות הגדולות העליונות, שהם חג"ת ומלכות שמחזה ולמעלה דד"א, ואלו הם סוד אותיות העליונות בסודות התורה, דהיינו הכלל של כ"ב אותיות חקוקות ורשומות, היוצאות מן רקיע השמיני, שהוא בינה, שהוא רקיע שעל חיות עליונות, חו"ג תו"מ דד"א, ורקיע הוה הוא שאין לו מראה, זה סתור וגנוז אין בו גוון.

שסב) כל גוונין מניה וכי ; כל הגוונים יוצאים ממנו, מרקיע השמיני שהוא בינה, ובו עצמו אין גוון, אינו נראה ואינו מתגלה.

(דפרי דף ר"ג ע"א * דף ר"ג ע"ב)

שסד) עד הכא 9 רמו לשמא קדישא, דקב"ה אקרי בשמהן. מכאן ולהלאה, לית חכים בסכלתנו, דיכיל למנדע ולאנדבקה כלל. בר נהירו חד זעיר 3 בלא קיומא, לאתישבא ביה. זכאה חולקיה מאן דעאל ונפק, וידע לאסתכלא ברזין דמאריה, ולאנדבקה ביה.

שסה) ברזין אלין יכיל בר נש לאנדבקה במאריה, 4 למנדע שלימו דחכמה ברזא עלאה, כד פלח למאריה בצלותא, ברעותא, בכוון לבא, אדבק רעותיה כנורא בגחלתא, לייחדא אינון רקיעין תתאין דסטרא דקדושה, 5 לאעטרא לון בשמא חדא תתאה. ומתמן ולהלאה לייחדא אינון רקיעין עלאין פנימאין, למהוי כלהו חד, בההוא רקיעא עלאה דקיימא עלייהו.

שסו) ובעוד 6 דפומיה ושפוטתיה מרחשן, לביה יכוון, 7 ורעותיה יסתלק לעילא לעילא, לייחדא כלא ברזא דרוזין, דתמן תקיעו דכל רעותין ומחשבין ברזא דקיימא באין סוף, 8 ולכוונא בהאי בכל צלותא וצלותא, 9 בכל יומא 10 ויומא לאעטרא 11 כל יומי, ברזא דיומין עלאין בפולחניה.

שסז) בליליא ישוי רעותיה, דהא אתפטר מעלמא דא, ונשמתיה נפקת מניה, ויהדר לה למארי דכלא, בגין דכל ליליא ולייליא, 12 ההיא נקודה קיימא, לאכללא בגווה אינון נשמתין דצדיקיא.

שסח) רזא דרוזין 13 למנדע לאינון חכימי לבא. רקיעא דא תתאה, ברזא

חלופי גרסאות

9 רוא דשמים קדישין ; מוסיף רמו לשמא קדישא ורוא דשמים קדישין. 3 קיומא דכלא. 4 ברעותא בכון לבא למנדע שולטנו דחכמה ברזא עלאה כד פלח למאריה בצלותא. 5 לאעטרא. 6 נשמתיה. 7 רעותיה. 8 דא בכל צלותא וצלותא לכוונא גופא ונפשא בהאי. 9 כל. 10 ל"ג ויומא. 11 ל"ג כל. 12 ה ל"ג מן ההיא עד סוף האות. 13 קיימא למנדע אינון.

מאמר

הסולם

רקיע שעל המלכות

העליונים הפנימים, שהם רקיעים דז"א, שיהיו כולם אחד ברקיע ההוא העליון דבינה. העומד עליהם.

שסו) ובעוד דפומיה ושפוטתיה וכר ; ובעוד שפיו ושפתיו נעות, יכוון לבו, ורצונו יעלה למעלה למעלה, ליחד הכל בסוד הסודות, ששמה נתקעים כל הרצונות והמחשבות, הנמצא בסוד אין סוף. ולכוון בזה בכל תפלה ותפלה בכל יום ויום, לעטר כל ימיו בסוד הימים העליונים, חג"ת נהי"מ, בעבודתו.

שסז) בליליא ישוי רעותיה וכר ; בלילה ישום רצונו, שהוא נפטר מעולם הזה, ונשמתו יוצאת ממנו, ויחזירה לארון כל. משום שבכל לילה וליילה, עומדת נקודה היא, שהיא המלכות לכלול בתוכה אלו נשמות הצדיקים, כלומר, שנשמות הצדיקים עוליס למלכות בסוד מ"ג בכל לילה.

שסח) רזא דרוזין למנדע וכר ; סוד הסודות

שסד) עד הכא רמו וכר ; עד כאן, עד הרקיע דבינה, רמו, בכתוב השמים שמים להויה, לשם הקדוש הויה, כי הקב"ה, שהוא בינה, נקרא בשמות, ושם, פירושו השגה, כי כל מה שלא נשיג לא נקראה בשם. מכאן ולהלאה, אחר הבינה, אין חכם שבתבונתו יוכל לדעת ולהשיג כלל, חוץ מהארה אחת מועטת, שאינו מספיק להתישב בו. אשרי חלקו מי שנכנס ויצא וידע להסתכל בסודות רבונו, ולהתדבק בו.

שסה) ברזין אלין יכיל וכר ; בסודות אלו יכול האדם להתדבק באדונו לדעת שלמות החכמה בסוד עליון כשעובד לאדונו, בתפלה, ברצון, בכוננת הלב הוא מדבק רצונו כאש בגחלת, ליחד אלו רקיעים התחתונים שמצד הקדושה, שהם ממלכות, לעטר אותם בשם, הויה, אחד תחתון (כנ"ל אות שני"א) שברקיעים דמלכות, ומשם ולהלאה, ליחד אלו רקיעים (דפריי דף ר"ג ע"ב)

ויקהל

קכה

דההיא נקודה ז קיימא, כמה דאמרן. ההוא רקיעא איהו כליל מעילא ומתתא, ויסודא דיליה לתתא כהאי שרגא דסלקא נהורא אוכמא, ח לאתאחדא בנהורא חוורא, ויסודא דילה איהו לתתא, בההיא פתילה במשחא. אוף הכי לתתא, ה ההיא נקודה. ביממא אתכלילת מלעילא, ובליליא אתכלילת מתתא, באינן נשמתין דצדיקייא.

שסט) וכל מלין דעלמא, אהדרו כלהו, לעקרא ויסודא ושרשא, דנפקו מניה. וכמה לילון זמינין לנטלא כל חד וחד מה דאתחזי ליה. כד"א א) אף לילות יסרוני כליותי. נפשא אזלת ושטאת, ו תבת לההוא עקרא דאתחזי כ לה. גופא קאים שכיך כאבנא, ואהדר לההוא אתר דאתחזי ליה, למשרי ז עלוי, ובגין כך תב גופא לסטריה, ונפשא לסטרה.

שע) גופא שרי עלוי רזא דסטרא אחרא, ובגין כך אסתאבו ידוי, ובעי לאסחאה לון. כמה דאוקימנא, דהא בליליא כלא תב לאתריה, ונשמתהו דצדיקייא סלקין ואתהדרן לאתרייהו, ואתעטרת ה בהו מה דאתעטרת, ואתכלילת מכל סטרין, כדין סלקא יקרא דקב"ה ואתעטר מכלא.

שעא) בליליא שלטאן ממנן דאתפקדו על אינן נשמתין דצדיקייא, לסלקא לון לעילא, ולקרבא לון קרבן נייחא לגבי מאריהו. נ ההוא ממנא דאתפקד על כל אינן משיריין, סורי"א ה שמיה רב ממנא. כיון דנשמתא סלקא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) (תהלים טז) תרומה טו צ"ב

ז דקיימא. ח לאתחזא. ט בההיא. י וסבבא עקרא. כ ליה. ז עליה. מ ל"ג בהו. נ תתאה. ט ל"ג שמיה.

מאמר

הסולם

רקיע שעל המלכות

וחזור למקום הראוי לו שישרה עליו, דהיינו הסי"א שישרה עליו לאחר מותו. ומשום זה הגוף חוזר לצד שלו, והנפש חוזרת לצד שלה. שע) גופא שרי עלוי וכו': הגוף, שחזר לצד שלו, שורה עליו סוד הסטרא אחרא, ומשום זה נטמאו ידיו, וצריך לרחוץ אותן, כמו שהעמדנו, כי בלילה חוזר כל דבר למקומו, לשורשו, ונשמות הצדיקים, עולות זמנרות למקומן, לשורשם, שהיא המלכות שמשש נולדו, ונתעטרת בהן מי שמתעטרת, דהיינו המלכות, ונכללת מכל הצדדים, דהיינו מלמעלה ומלמטה. אז עולה כבוד הקב"ה ומתעטר מכל.

שעא) בליליא שלטאן ממנן וכו': בלילה שולטים ממונים שנתמנו על אלו נשמות הצדיקים, להעלותן למעלה, ולהקריבן קרבן ניהוח אל אדונם. ממונה התוא שנתמנה על אלו המחנות, שמו סורי"א, ממונה עליון. כיון שהנשמה עולה בכל אלו הרקיעים, אז מקרבים אותה

הסודות לדעת לאלו חכמי לב. רקיע זה התחתון, בסוד נקודה ההיא עומד, שהיא המלכות, כמו שאמרנו. (באות של"ט) רקיע ההוא כלול מלמעלה ומלמטה, והיסוד שלו למטה, כנר הזה, המעלה אור שחור, להתאחד באור לבן, שעל אור השחור, דהיינו מלמעלה, ויסוד שלו הוא למטה, בפתילה בשמן. (כנ"ל בראשית ב' אות רמ"ט ובהמשך) אף כך נקודה ההיא, שהיא המלכות, יסודה למטה. ביום היא נכללת מלמעלה, מ"א, בלילה נכללת מלמטה, מאלו נשמות הצדיקים.

שסט) וכל מלין דעלמא וכו': וכל דברי העולם חוזרים כולם אל העיקר והשורש שמשם יצאו וכמה לילות עתידים כל אחד ואחד לקחת מה שראוי לו. כש"א, אף לילות יסרוני כליותי. כי בלילה הולך כל דבר לשורשו, כי הנפש הולכת ומשוטטת וחוזרת לשורש ההוא שראוי לה, למעלה, והגוף בשאר שקט כאבן (דפו"י דף ר"ג ע"ב)

בכל אינון רקיעין, כדין מקרבין לה לגביה, וארז ע בה כמה פ דאת אמר, ט והריחו ביראת יי. כמה דזמין מלכא משיחא למעבד בעלמא, ועל ידיה אעברו כלהו בפקדונא על ידיה, לאתקרבא להלאה.

שעב) וכלהו נשמתין כד אתקריבו לההוא אתר דאתקריבו, ואתחזון תמן, דא איהו רזא, כלהו נשמתין אתכלילו בההיא נקודה, ונטלא לון זמנא חדא, כמאן דבלע בליעו דמלה, ואתעברא כאתתא דמתעברא. רזא דא למארי ז מדין. כד האי נקודה אתעברת, כאתתא דמתעברא, אתהני מההיא הנאותא, דאתכלילת נשמתא מהאי עלמא, באינון עובדין, ובההיא אורייתא ק דאשתדלת בה ביממא. ונטלא ההוא רעו דהאי עלמא, וביה אתהני בחדוה, ואתכלילת מכל סטריין.

שעג) לבתר אפיקת לון לבר, ואולידת לון כמלקדמין, ונשמתא איהי חדתא השתא כמלקדמין, ורזא דא ט חדשים לבקרים. חדשים ודאי כמה דאתמר. מה טעם * אינון חדשים. בגין רזא דכתיב, רבה אמונתך. רבה ודאי, דיכלא לאכללא לון, ולאעלא לון לגווה, ואפיקת לון ואינון חדתין. ועל דא נקטא אחרנין מלעלא ביממא. זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

שעד) אדהכי נהר יממא, אמר רבי אבא, ר נקום ונהך, ונודה לרבון עלמא. קמו ואזלו, ט וצלו, ולבתר אהדרו חברייא לגביה, אמרו ליה, מאן דשרי,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט (ישעיה יא) יתרו מו צ"ב ט (איכה ג) ב"א צד צ"א. ע ל"ג בה. פ דאתמר. צ מארין. ק דישתול. ר נתך ונקום. ט ל"ג וצלו.

מאמר

הסולם

רקיע שעל המלכות

שעג) לבתר אפיקת לון וכר: אחר כך המלכות מוציאה אותם לחוץ, ומולידה אותן כבתחילה, כי הנשמות הן תולדות המלכות, והנשמה היא עתה חדשה כבתחילת לידתה. וזה סוד, חדשים לבקרים. שסובב על הנשמות, שהן חדשות ודאי בכל בקר, כמו שאמרנו. מה הטעם שהן חדשות, הוא משום סוד הכתוב, רבה אמונתך. שהמלכות הנקראת אמונה, היא רבה ודאי שיכלה לכלול אותן הנשמות ולהכניסן לתוכה ולהוציאן כשהן חדשות. (כנ"ל ב"א צ"ד ד"ה וטעם). וע"כ מקבלת אחרות מלמעלה ביום. אשריהם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

שעד) אדהכי נהר יממא וכר: בתוך כך האיר היום. אמר ר' אבא נקום ונלך ונודה לרבון העולם. קמו והלכו והתפללו, ואח"כ חזרו תחברים אליו, לר"א, אמרו לו מי שהתחיל הוא יסיים השבת. אשרי חלקנו בדרך הזה שזכינו כל כך לעטר להקביה בסודות ותחכמה.

אותה אליו, אל סוריא, ומריח בה, כמו שאתה אומר והריחו ביראת ה', דהיינו כמו שעתידי לעשות בעולם המלך המשיח, כן עושה הממונה סוריא. ועל ידו, של סוריא, עוברות כל הנשמות, שהן בפקדון על ידו, להתקרב להלאה, אל המלכות.

שעב) וכלהו נשמתין כד וכר: וכל הנשמות כשנתקרב למקום ההוא שנתקרב, דהיינו להמלכות, ונראות שמה, זה הוא סוד, אז כל הנשמות נכללות בנקודה ההיא, שהיא המלכות, ולוקחת אותן בפעם אחת, כמי שכולע דבר הנבלע, והיא מתעברת עמהן כאשר המתעברת. סוד זה ליושבי על מדין, כשהנקודה הזו מתעברת כאשר המתעברת, היא נהנית מהנאה ההיא שנכללה בה נשמה מעולם הזה, באלו המעשים ובתורה ההיא שעסקה בה ביום. ולוקחת רצון ההוא של עולם הזה ונהנית בו בשמחה ונכללת מכל הצדיקים. מלמעלה ומלמטה.

(דפרי דף ר"ג ע"ב * דף ר"ד ע"א)

לסיים שבחא. זכאה חולקנא באורחא דא, דכל האי זכינא לאעטרא ליה לקודשא ב"ה, ברזין דחכמתא.

שעה) פתח רבי אבא ואמר, (9) ויעש בצלאל את הארון עצי שטים וגר. הכא, אע"ג דכל רזין דמשכנא הא אוקמוה חברייא ה באדרא קדישא. הכא אית לאסתכלא, דהא רזא דא מתעטרא בכמה רזין, למילף חכמתא. ארון דא איהו רזא למיעל תורה שבכתב. (8) ואתגניז ביה בשית לוחין מסחרין, ודא אקרי ארון. כד סחרן אינון שית למהוי כחדא, כדין איהו גופא חד לאעלא ביה רזא דאורייתא, (1) בשית סטרין.

שעו) (2) ואינון לוחין, אינון חמש, ועאלין ביה חמש ספרים, ואינון חמש אינון שית, בחד דרגא דאעיל בה בגניזו, דאקרי רזא דכלא, והאי איהו רזא דברית. כד עאל דא, גו אינון חמש לוחין, כדין קיימא ארונא ואורייתא, ברזא דתשע דרגין, דאינון תרין שמהן, (3) דיהויה אלהי'ם. ולבתר קיימא ה לוחא חדא, רזא למיעל תורה שבכתב. (4) ואתגניז ביה בשית לוחין מסחרין, ודא אקרי כלא, וכלהו קיימי בגניזו.

שעז) הכא אית לן לאסתכלא, ולמנדע רזין דארונא, אית ארון ואית ארון, דא לקבל דא. פתח ואמר, (5) הכל נתן ארונה המלך למלך וגר. וכי ארונה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(9) (שמות לו) תרומה קפס צ"ט. (ז) (ש"ב כד). ת בבוצינא. א ואתגניזו ביה שית לוחין ואינון שית מסחרין; ואתגניז ביה [בשית] ואינון שית לוחין מסחרין. ב שש קצות. ג וארון. ד ל"ג ה' אלקים. ה לרזא

מאמר

הסולם

ויעש בצלאל את הארון

חמטתא חומשי תורה, שה"ס חגיית נ"ה דז"א. ואלו חמשה לוחות הם ששה, עם מדרגה אחת הנכנס בהם בסתר, הנקראת סוד הכל, זה היא סוד הברית, שהוא יסוד, ולהיותו בסתר, אין כנגדו לח בארון. כשזה נכנס תוך אלו חמשה לוחות, או עומדים הארון והתורה בסוד ט' מדרגות שהם ב' שמות הויה אלקים, שיש בהם ט' אותיות. ואחר כך עומד לח אחד שהוא סוד עליון, דהיינו הכפורת, שהוא מכסה על הכל. זה, הוא סוד רקייע הוא המסבב ומכסה על הכל, דהיינו רקייע השמיני שהוא בינה (כנ"ל אות שטי"א) ומשום זה, שהכפורת מכסה עליהם, עומדים הכל בגניזה, כלומר שאינם נראים.

שעז) הכא אית לאסתכלא וכי: כאן יש להסתכל ולדעת סוד הארון. כי יש ארון, ויש ארון, דהיינו מלכות דקדושה, ומלכות דסטרא אחרא, זה לעומת זה. פתח ואמר, הכל נתן ארונה המלך למלך וגר. שואל, וכי ארונה היה

שעה) פתח ר' אבא וכי: פ"א, ויעש בצלאל את הארון עצי שטים וגר. כאן, אע"פ שכל הסודות של המשכן העמידו החברים באדרא קדישא, כאן יש להסתכל, כי סוד זה מתעטר בכמה סודות ללמוד חכמה. ארון זה הוא סוד להכניס בו תורה שבכתב. כי ארון ה"ס מלכות, ותורה שבכתב ה"ס ז"א. והתורה נגנזה בו בשש לוחות מסבבים, כי הארון נעשה משש לוחות, ד' לוחות מסבבים מד' צדדיו, ולוח אחד למעלה ולוח אחד למטה, הרי ששה זה נקרא ארון. כשמסבבין אלו ששה לוחות, שה"ס חגיית נה"י דמלכות, להיות אחד, או הוא גוף אחד להכניס בו סוד התורה, שהיא בששה קצות, חגיית נה"י, דהיינו ז"א.

שעז) ואינון לוחין אינון וכי: ואלו הלוחות של הארון, הם חמשה, ד' לוחות שבצדדים ואחד למטה, שהם כנגד חגיית נ"ה כי הלוח שלמעלה ה"ס הכפורת שעליו, ואינו סן הארון, ונכנסים בו חמשה ספרים, דהיינו (דפו"י דף י"ד ע"א)

מלך ו הוה ואע"ג דחברייא אוקמוה, אלא דוד, ז דכתיב ביה (ז) כל מכה יבוסי ויגע בצנור וגו' ואיהו נטל ותפיס לירושלם, ומדידיה הוה, אמאי קנה בכספא. ואי תימא אע"ג דהוות ירושלם דידיה דדוד, ההוא אתר אחסנתיה דארונה הוה, כמה דהוה בנבות היזרעאלי, דאע"ג דשליט אחאב, והוה מלכא, אצטריך למתבע לנבות ההוא כרם, אוף הכי דוד.

שעז) אלא ודאי ארונה מלכא הוה, וההוא אתר ברשותיה הוה, והוה שליט עלוי, וכד מטא זמנא לנפקא מתחות ידיה, לא נפיק אלא בסגיאות דמא וקטולא בישראל. ח לבתר קאים ההוא מלאכא מחבלא על ההוא אתר, ותמן כד הוה קטיל, וקאים בההוא אתר, לא הוה יכיל, ותשש חיליה.

שעט) וההוא אתר, אתר דאתעקד ביה יצחק הוה, דתמן בנה אברהם מדבחא, ועקד ליה ליצחק בריה. כיון דחמא קב"ה ההוא אתר, אתמלי רחמין, הה"ד, (י) ראה יי וינחם וגו'. מהו ראה יי. חמא עקידת יצחק בההוא אתר, ותב ט וריחם עליהו מיד.

שפ) ויאמר למלאך המשחית רב עתה וגו'. מהו רב. הא אוקמוה, טול הרב. אלא הכי הוא, כתיב הכא רב, וכתביב התם, (ט) רב לכם שבת בהר הזה. אוף הכי נמי רב, רב לך למהוי האי אתר תחות ידך, שנין סגיאין הוה תחות ידך, מכאן ולהלאה רב, אהדר אתרא למאריה. ועכ"ד כ במותא וממונא נפק מתחות ידיה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) שם ה. (ד) (דה"א כא.) (ט) (דברים א.)
 ו הוא. ז דהא כתיב. ח וע"ד לבתר קטולא ומותא.
 ט וינחם. י סגיאין שנין. כ בדמא ומותא.

מאמר

הסולם

ויעש בצלאל את הארון

היה מלך. אע"פ שהחברים העמידוהו, אלא דוד שכתוב בו כל מכה יבוסי ויגע בצנור וגו' שהוא לקח וכבש את ירושלים, ומקום המקדש שלו היה, למה קנה אותו בכסף מן ארונה. ואם תאמר, אע"פ שירושלים היתה שלו של דוד, עכ"ה, מקום ההוא היה נחלת ארונה, והיה צריך לקנותו, כמו שהיה בנבות היזרעאלי, שאע"פ שאחאב היה שולט והיה מלך היה צריך לבקש כרם ההוא ממנו, אף דוד כך.

שעז) אלא ודאי ארונה הוה, ומשיב. אלא ודאי ארונה היה מלך, ומקום ההוא היה ברשותו והיה שולט עליו, וכשהגיע הזמן לצאת מתחת ידיו, לא יצא אלא בהרבה דם והריגה בישראל, דהיינו ע"י מלחמה ואח"כ עמד מלאך המחבל ההוא על מקום ההוא, ושם, (דפו"י דף ר"ד ע"א)

כשהיה הורג ועומד במקום ההוא, לא היה יכול להרוג ותש כחו.

שעט) וההוא אתר אתר וכו': ומקום ההוא היה המקום שנעקד בו יצחק, ששם בנה אברהם את המזבח ועקד את יצחק בנו. כיון שראה הקב"ה את מקום ההוא, נתמלא רחמים. ז"ש ראה ה' וינחם וגו'. מה ראה ה'. ראה עקדת יצחק במקום ההוא, ושב ורחם עליהם מיד.

שפ) ויאמר למלאך המשחית רב עתה וגו': מהו רב. הרי העמידוהו, קח את הרב (ברכות טב:) אלא כך הוא, כתוב כאן, רב, וכתוב שם, רב לך שבת בהר הזה, שפירושו ד', אף כך, גם רב שבכאן פירושו, די לך שיהיה מקום הוה תחת ידך, שנים רבות היה תחת ידך, מכאן ולהלאה, רב, דהיינו ד', החזיר המקום

ויקהל

קכט

שפא) אמאי אקרי ארונה. ז אלא כתיב ארונה וכתוב ם ארנן. בעוד דההוא אתר הוה תחות ידיה, אקרי ז ארונה ארון דסטרא אחרא. ועל דאתוספו ביה אתון יתיר, הכי ם אצטריך לאתוספא ץ לההוא רע עין, רזא דסטרא אחרא, וההוא תוספת ף איהו גריעותא ז לגביה.

שפב) בסטר קדושה גרעין ליה אתון, ואתוסף קדושתיה. ך ודא רזא דכתיב, ן על שני עשר בקר. גרע מ"ם * דלא כתיב שנים, אלא שני. ולסטרא אחרא יהבין ליה תוספת אתון, דכתיב ויעש יריעות עזים לאהל על המשכן עשתי עשרה יריעות, תוספת אתון ואיהו גריעותא. ובסטרא דקדושה, שני עשר ולא יתיר. והכא ם עשתי עשרה. וכלא איהו גריעו לגביה, והכי אצטריך לההוא רע עין, לאשלמא עיניה ואיהו ן בגריעו.

שפג) ת"ח, סטרא דקדושה אקרי ארון הברית. וההוא ארון הברית, ב אתחזי לגופא למיעל ביה דיוקנא דאדם. ועל רזא דא, אינון חסידי קדישין, כד הוו מפטרי מהאי עלמא, הוו אעלין לון בארון. דהא סטרא אחרא לא מתתקן בגופא, ולא איהי בכללא דגופא דאדם. ובגין דא לא אתברון גופייה לההוא סטרא אחרא, בגין דלא אינון בכללא דגופא דאדם.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ל ל"ג אלא כתיב ארונה. ן ארון. ן ארון. ם בעינו. ע מוסיף לההוא דאקרי. ף דלהוי. ז ל"ג לגביה. ן מוסיף כגוונא דא בסטר. ך ל"ג ודא ם שתי. ן ובגריעו ול"ג עיניה ואיהו; מוסיף בגריעו כגוונא דא ארונה תוספת אתון ולא כתיב ארון. א ודא. ב אתתקן לאעלא ביה רזא דאורייתא דאיהי רזא דיוקנא דגופא קדישא כגוונא דא לתתא אתתקן ארונא לאעלא ביה דיוקנא דגופא רזא דאדם ומאן איהו דקאים כרוז דאדם מאן דנטיר את קיימא קדישא ועל רזא דא אינון חסידי קדישין כד הוו מפטרי מהאי עלמא הוו אעלין לון בארונא בגין דלא אתחזי למיעל בארונא אלא מאן דנטיר להאי ברית את קיימא קדישא ביוסף מה כתיב וישם בארון.

מאמר

הסולם

ויעש בצלאל את הארון

המקום לבעליו. ועם כל זה, במות ובכסף יצא מתחת ידו.

שפא) אמאי אקרי ארונה וכו': שואל, למה נקרא ארונה. ומשיב, אלא כתוב, ארונה, וכתוב, ארנן, הפירוש הוא, בעוד שהמקום ההוא היה תחת ידו הוא נקרא ארונה. שרומז על ארון דסטרא אחרא. שהוא המלכות שלהם, ומה שנתוספו בו אותיות יותר, על המלה ארון. שנקרא ארונה, כך צריך להתוסף לרע עין, שהוא סוד הסטרא אחרא, כי תוספת ההיא היא אצלו לגרעון.

שפב) בסטר קדושה גרעין וכו': בצד הקדושה גורעים לו אותיות ונתוסף קדושתה, וז"ס שכתוב על שני עשר בקר גרע ם, שלא כתוב שנים אלא שני, חסר ם, ולסטרא אחרא נותנים לו תוספת אותיות, שכתוב, ויעש יריעות עזים לאהל על המשכן עשתי עשרה יריעות, שהוא תוספת אותיות שנתוספה ע' על שתי עשרה, והיא גרעון, כי עשתי הוא (דפוי דף ר"ד ע"א *) דף ר"ד ע"ב)

רמ"ח משום שאינם בכלל גוף אדם. ביוסף

שפד) ביוסף מה כתיב, א ויישם בארון תרין יודין אמאי. צלא דאתחבר ברית בכרית. רזא דלתתא ברזא דלעילא. ועאל בארונא. מאי טעמא. בגין דנטר ברית קדישא, ואתקיים ביה. להכי אתחזי לאעלא בארונא, וכלא כדקא חזי. שפה) בכה ר' אבא ואמר, ווי לבני עלמא, דלא ידעי לההוא כסופא. ווי לההוא עונשא, דכל מאן דבעי עאל בארונא. בגין דלא אצטריך למיעל בארונא, בר צדיק, דידע בנפשיה, ואשתמודע בגרמיה, דלא חטא בההוא ברית, את קיימא קדישא, מעולמוי, וקא נטיר ליה כדקא יאות. ואי לאו, לא אצטריך ליה למיעל בארונא, ולמפגם ארונא.

שפו) רזא ד אצטריך לאתחברא באת קיימא קדישא דאיהו רזא דאתחזי ליה, ולא לאחרא. דהא ארון לא אתחבר אלא בצדיק, דנטיר את קיימא קדישא. ומאן דפגים ברית ה ועאל בארונא, ווי ליה, דפגם ליה בחייוי. ו ווי ליה דפגים ליה במיתתיה. ווי ליה ז מההוא עונשא. ווי ליה דפגים את ה וארון קיימא קדישא. ווי ליה לההוא כסופא, דנקמין מניה נקמת עלמין, נוקמא דעלמא דא, ונוקמא דההוא פ גימו. ורזא דא כתיב ב) כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים.

שפז) בשעתא דדיינין ליה בההוא עלמא, מסתכלן בעובדוי, אי הוה פגים רזא דברית קדישא דחתים בבשריה. והשתא פגים כ ארונא דיליה בהאי. ג האי לית ליה חולקא בצדיקייא. מסתכלן ביה, ודיינין ליה, ה ומפקי ליה לבר מכללא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) (בראשית ג) שמות פז צ"פ. ב) (תהלים קכה). ג סטא. ד דאצטריך. ה ל"ג ועאל בארונא. ו ל"ג חיי ליה דפגים ליה במיתתיה. ז לההוא. ח ל"ג וארון. ט מוסיף פגימו דעלמא דאתי. י דכתיב. כ מוסיף ארונא דברית. ל הא; דהא. מ ל"ג ומפקי ליה.

משבר

הסולם

דלא אצטריך למיעל בארונא

ולפגום בזה את הארון. שהפגם מגיע עד ארון הברית. שפו) רזא אצטריך לאתחברא וכו': הסוד הוא, שהאדם צריך להתחבר באות ברית קדש, שהוא הסוד הראוי לו, הרומז ליסוד ז"א, ולא לאחר, לס"א, כי הארון, הרומז על מלכות, אינו מתחבר אלא בצדיק השומר את ברית קדש. ומי שפוגם בברית ונכנס בארון, אינו לו, שפגם אותו בחייו, אינו לו, שפגם אותו במיתתו. אינו לו מעונש זה, אינו לו שפגם את ברית, וארון הברית הקדוש, אינו לו לאותו בזיון, שנוקמים ממנו נקמת עולם, נקמת עולם הזה ונקמת פגם ההוא וזה סוד שכתוב, כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים. שפו) בשעתא דדיינין ליה וכו': בשעה שדנים אותו בעולם ההוא, מסתכלים במעשיו, אם היה פוגם סוד ברית קדש דחתום בבשרו, ועתה פוגם הארון שלו, לזה, אין לו חלק בצדיקים

שפד) ביוסף מה כתיב וכו': מה כתוב ביוסף, ויישם בארון. שואל, למה כתוב ויישם, עם שתי יודין, ומשיב, אלא שנתחבר ברית בכרית, שי' רומזת על ברית, דהיינו יסוד, וכתוב ב' יודין כנגד ב' בריתות, סוד ברית שלמטה שהוא יוסף, בסוד ברית שלמעלה, שהוא ארון הברית, ונכנס בארון, מהו הטעם שנכנס בארון. הוא משום ששמר ברית קדש, והוא נתקיים בו, ע"כ היה ראוי לנכנס בארון, והכל כראוי.

שפה) בכה ר' אבא וכו': בכה ר"א ואמר, אי לבני העולם, שאינם יודעים בזיון ההוא, אינו לעונש ההוא שנענשים, שכל מי שרוצה נכנס בארון, לאחר מיתתו, כי אינו צריך להכנס בארון חוץ מצדיק שיודע בנפשו ומכיר בעצמו שלא הטא בכרית ההוא, את ברית קדש מעודו, ושמר אותו כראוי, ואם לא, אינו צריך להכנס בארון, אחר מותו, (ופ"י דף ר"ד ע"ב)

ו דאדם. כיון ^ו דאפקי ליה מכללא דאדם, אפקי ליה מכללא דכלהו אחרנין, ^ז דאתעתדו לחיי עלמא, ^ח ויהבי ליה לההוא ^ט סטרא דלא אתכליל ברזא דגופא דאדם. כיון דאתמסר לההוא סטרא, ווי ליה, דאעלין ליה בגיהנם, ולא נפיק מניה לעלמין. ע"ד כתיב ^י ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו'. אינון דאשתארו ^{יא} מכללא דאדם.

שפח) והני מלי כד לא עבד תיובתא שלימתא. תיובתא דאיהי ^ב אתחזייא לחפייא על ^ג כל עובדוי. ועכ"ד טב ליה דלא יעול בארונא, דהא כל זמנא דגופא קיים, נשמתא ^ד אתדנת, ולא עאלת ^ה לאתרה. בר אינון חסידי עליונין ^ו קדישין, דאתחזון לסלקא בגופיהון, ^ז זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

שפט) בגין ^א דלית חובא דקשיא קמיה קב"ה, כהאי מאן דמשקר ופגים להאי את ^ב קיימא קדישא. ^ג ודא לא חמי אנפי שכינתא, על חובא ^ד דא כתיב ^ה ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יי. וכתוב ^ו לא יגורך רע.

שצ) מה כתיב הכא, ויעש בצלאל את הארון. וכי אמאי לא עבדו אינון חכימין, דעבדו משכנא, ית ארונא. אלא בצלאל, ^א סיומא דגופא דאיהו רזא דברית קדישא, ונטר ליה, ואיהו קאים בעדבא דחולקיה. איהו אשתדל בעובדא דיליה, ולא אחרא. אתו כלהו חברייא, ונשקו ^ב ליה.

חלופי גרסאות

מסורת ההזר

(ג) (ישעיה סו) ב"ב רכח צ"ב. ד) (בראשית לח) ^א נ דאזכר. ^ב דנפקי. ^ג דאתעטר. ^ד ויהיב; ויהבי. ^ה ב"ב ריב צ"ב. ה) (תהלים ה) ב"א ריח צ"ב. ^ו צ ארון; ארון של קלפות. ^ז בכללא. ^ח ר אתחזייא. ^ט ש ל"ג כל. ^י ת אתרווח. ^{יא} א לארעא. ^{יב} ב ל"ג קדישין דאתחזון לסלקא בגופיהון. ^{יג} ג דזכאה. ^{יד} ד מוסיף דלית ליה. ^{טו} ה ל"ג קיימא ^{טז} ו ל"ג ודא לא חמי אנפי שכינתא. ^{יז} ז ל"ג דא; ^{יח} דכתיב. ^{יט} ח וירע בעיני ה' אשר עשה וליג מן ויהי עד סוף האות. ^כ ל"ג סיומא דגופא. ^{כא} י מוסיף ליה, ^{כב} זכאה חולקיהון דצדיקיא דנטרין האי את קיימא קדישא עלייהו כתיב ואתה צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

נכנסת למקומה חוץ מאלו חסידים העליונים הקדושים הראויים לעלות למעלה בגופם, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. שפט) בגין דלית חובא וכר: משום שאין עבירה שקשה לפני הקב"ה, כמי שמשקר ופוגם אות ברית קודש. והא אינו רואה פני השכינה, על עון זה כתוב, ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה'. וכתוב, לא יגורך רע. כי עון זה נקרא רע.

שצ) מה כתיב הכא וכר: מה כתוב כאן, ויעש בצלאל את הארון. שנאל, ולמה אלו חכמים שעשו את המשכן, לא עשו את הארון, ומשיב, אלא בצלאל היה במדרגת סיום הגוף, שהוא סוד ברית קודש (כנ"ל תרומה אות תע"ט), ושמר אותו, וע"כ הוא עומד בתחלת

בצדיקים, מסתכלים בו ודנים אותו, ומוציאים אותו מחוץ מכלל אדם, כיון שהוציאו אותו מכלל אדם, הוציאו אותו מכלל כל האחרים הנועדים לחיי עולם, ונותנים אותו לצד ההוא שלא נכלל בסוד אדם, דהיינו הסטרא אחרא כנ"ל, כיון שנמסר לצד ההוא, אוי לו שמכניסים אותו בגיהנם, ואינו יוצא ממנו לעולם. על זה כתוב, ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו'. הם שנשארו, מכלל אדם. דהיינו שנשארו ולא נכללו בכלל אדם.

שפח) והני מילי כד וכר: והדברים אמורים, רק כשלא עשה תשובה שלמה, תשובה שהיא ראויה לכסות על כל מעשיו. ועם כל זה, טוב לו שלא יכנס בארון, כי כל זמן שהגוף קיים נדונת הנשמה ואינה (דפו"י דף ר"ד ע"ב)

שצא) כד מִטו לגבי דרבי שמעון, וסדרו מלין אלין קמיה, כל מה דאתמר בההוא אורחא. כ פתח ואמר, ה ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. * האי קרא אתמר. אבל האי קרא אית לאסתכלא ביה, ואורח צדיקים, ההוא אורחא דצדיקיא אזלו ביה, איהו ארח קשוט. אורחא דקב"ה אתרעי ביה. אורחא דאיהו אזיל קמיהו, וכל אינון רתיכין, אתיין למשמע מלין דאינון ממללן ואמרי בפומיהו. כאור נגה: דנהיר ואזיל, ולא אתחשך. כ כלל, כ כאורח דאינון חייביא, דאורח דילהון אתחשך תדיר, כד"א ז דרך רשעים כאפלה וגו'.

שצב) כ ד"א ואורח צדיקים. מה בין אורח לדרך, הא אוקמוה. אבל אורח הוא, דהשתא אתפתח ואתגלייא, ואתעביד בההוא אתר אורח, דלא כתישו ביה רגלין מקדמת דנא. דרך: כד"א ח כדורך בגת, דכתשין ביה רגלין כל מאן דבעי.

שצג) וע"ד לצדיקיא קארי ארח, דאינון הוו קדמאי למפתח ההוא אתר. ולא כ על אתר איהו אלא אע"ג דאחרנין בני עלמא אזלי בההוא אתר, השתא דאזלין ביה צדיקיא, איהו אתר חדתא, דהשתא חדתא איהו ההוא אתר כמה דלא אזיל ביה בר נש אחרא לעלמין. בגין דצדיקיא עבדין חדתא לכל ההוא אתר, בכמה מלין עלאין דקב"ה אתרעי בהון.

שצד) ותו, דשכינתא אזלא בההוא אתר, מה דלא הוות מקדמת דנא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ מוסיף בכה פתח. ל ל"ג כלל. ח כאינון חייבין. נ ל"ג ד"א. ט ה"ג הסלם; מוסיף על כל. ע ל"ג אתר.

ו (משלי ד) ב"א רנב צ"א. ז (משלי ד) ב"ב רכו צ"ב. ח (ישעיה סג) תולדות לו צ"ט.

וארח צדיקים כאור נגה

הסולם

מאמר

דרכו בו רגלים מקודם לכן. דרך, הוא כמו שאתה אומר, כדורך בגת. שדרכו עליו רגלי כל מי שרוצה.

בנחלת חלקו, שהיא הארון שנעשה. דהיינו המלכות. הוא השתדל במעשה שלו ולא אחר. באו כל החברים ונשקו לו לר' אבא.

שצג) וע"ד לצדיקיא קארי וכו': וע"כ לצדיקים. קורא לדרך ארח. שהם היו ראשונים לפתוח מקום ההוא. ולא על המקום נאמר שפתחו אותו, אלא אע"פ שאחרים בני העולם הולכים באותו מקום, עתה שהלכו בו צדיקים, הוא מקום חדש, כמו שנפתח עתה, שמקום ההוא הוא חדש עתה, כמו שלא הלך בו אדם אחר לעולם. משום שהצדיקים מחדשים את כל מקום ההוא בכמה דברים חדשים עליונים, שהקב"ה רוצה בהם.

שצא) כד מִטו לגבי וכו': כשהגיעו לר' שמעון וסדרו דברים אלו לפניו כל מה שנאמר בדרך ההוא. פתח ואמר, וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. מקרא זה נתבאר. אבל במקרא הזה יש להסתכל בו. וארח צדיקים, היינו הארח שצדיקים הולכים בו הוא דרך אמת, דרך, שהקב"ה רוצה בו. דרך, שהקב"ה הולך לפניו וכל המרכבות באות לשמוע הדברים שהם מדברים ואומרים בפניהם. כאור נגה, שמאיר והולך, ואינו נחשך כדרך הרשעים, שהדרך שלהם נחשך תמיד. כש"א דרך רשעים כאפלה וגו'.

שצד) ותו דשכינתא אזלא וכו': ועוד, שהשכינה הולכת במקום ההוא. מה שלא היה מקודם לכן, וע"כ נקרא ארח צדיקים, משום שנתארח בו אורח עליון קדוש, דהיינו השכינה. דרך הוא פתוח לכל, ודורכים עליו כל מי שרוצה, ואפילו הרשעים. דרך, הוא סוד, הנותן בים

שצב) ד"א וארח צדיקים וכו': פירוש אחר על, וארח צדיקים מה ההפרש בין ארח לדרך, הרי העמידהו. אבל ארח הוא, שעתה נפתח ונגלה ונעשה במקום ההוא ארח. שלא (דפוי דף ר"ד ע"ב *) דף רט"ו ע"א

ובג"כ ארח צדיקים אקרי, בגין דאתארח ביה אושפיוזא עלאה קדישא. דרך : איהו פתוח לכלא, וכתשין ביה כל מאן דבעי, אפילו אינון חייבין. דרך, רזא דא, ^ט הנותן בים דרך, בגין דדריך ביה סטרא אחרא, דלא אצטריך, ושלטי לסאבא משכנא. וע"ד, צדיקיא בלחודייהו, קיימי ושלטי בהווא אתר דאקרי אורח. כמה דאוקימנא דרך ^פ פתוח לכלא, להאי סטרא ולהאי סטרא.

שצה) ואתון קדישי עליונין, אורח ^צ קדישא עלאה אודמן לגבייכו, וארחתון ביה ומלין מעליין ^ק עלאין אתסדרו קמי עתיק יומין. זכאה חולקיכון. שצו) פתח ר"ש ואמר, ^י ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה וגו', בכמה אתר תנינן, דמשה אנפוי כאנפי שמשא, ויהושע כאנפי סיהרא. דלית נהורא לסיהרא, אלא ^י נהורא דמשאא כד נהר לסיהרא, וסיהרא מגו שמשא אתמלייא. וכד אתמלייא, כדין קיימא באשלמותא.

שצז) ^ט אשתלמותא דסיהרא, מאן איהו. רזא דכלא, דאקרי דמות ברזא ^ה דשמא עלאה יי'. דהא בשמא דא לא קאים, בר בזמנא דקיימא באשלמותא. דהא כמה שמהן אינון ^א דאחסינא, ואתקרי בהו ^ב כך כפום שעתא דקיימא ביה, הכי אקרי בהווא שמא ממש. וכד קיימא ^ג ברזא דאשלמותא ואשתלמת מכל סטרין, כדין אקרי ידו"ד אשלמותא דילה, כאשלמותא דלעילא. דירתא ברתא לאמה.

שצח) ^ד והיינו בחמיסר יומין, דכתיב ^ו בחמשה עשר יום לחדש השביעי

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ט) (ישעיה מג) ב"א רנב צ"ג. י) (דברים לד). ^פ ל"ג פתוח. ^צ ל"ג קדישא עלאה. ^ק אלין. ^ר נהורא משמשא. ^ש אשתלמותא. ^ת כ"ג בד"ז; דשמא. ^כ (ויקרא כג) חלק ב' קב : ^א דאחסינת. ^ב וכסום שעתא דקיימא ביה ; ^{כך} שעתא דקיימא ביה ; ^{מוסיף} כך שעתא דקיימא ביה וכסום שעתא דקיימא ביה. ^ג מוסיף ברזא דא. ^ד נהירו.

מאמר

הסולם

וארח צדיקים כאור נגה

והלבנה מתמלאה מן השמש. וכשהיא נתמלאה, אז עומדת בשלמות. שצז) אשתלמותא דסיהרא מאן וכי : שואל, מהו התמלאות הלבנה. ומשיב, הוא סוד הכל, שהדמות, שה"ס המלכות, נקראת בסוד שם העליון, הוי"ה, שאינה עומדת בשם זה, הוי"ה, אלא בזמן שנמצאת במילואה, שהרי כמה שמות הם שהיא יורשת, ונקראת בהם, כך כפי השעה שעומדת בה כן היא נקראת בשם ההוא ממש. וכשהיא עומדת בסוד המילוא, ונשלמת מכל הצדדים, אז נקראת הוי"ה, כי ההשלמה שלה היא כהשלמה של מעלה, שהיא ז"א, שנקרא הוי"ה. וע"כ נקראת גם המלכות בשם הוי"ה, כי הבת ירשה לאמה. דהיינו שקבלה כל המחזין מאמא, שהוא בינה. על ידי ד"א.

שצח) והיינו בחמיסר יומין וכי : והיינו

שהמלכות

בים דרך שהדרך בו אינו בטוח, משום שדורך בו הסטרא אחרא שאינו צריך, ושולט לטמאות המשכן. וע"כ הצדיקים בלבד עומדים ושולטים באותו מקום שנקרא ארח. כמו שהעמדת. כי דרך פתוח לכל לצד זה ולצד זה, לקדושה ולטומאה.

שצה) ואתון קדישי עליונין וכי : ואתם קדושים עליונים, ארח קדוש עליון נודמן לכם ונתארחתם בו, ודברים משובחים עליונים נסדרו לפני עתיק יומין, אשרי חלקכם. שצז) פתח ר"ש ואמר וכי : פר"ש ואמר, ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה וגו'. בכמה מקומות למדנו, שמשא, פניו כפני השמש. שהוא ז"א. ויהושע כפני הלבנה, שהיא המלכות, שאין אור ללבנה אלא מאור השמש, מ"א, כשמאיר ללבנה שהוא המלכות,

(דפו"י דף רס"ו ע"א)

הזה. וכתוב (ז) אך בעשור לחדש השביעי. וכלא רזא חדא, כד קיימא עלמא דאתי ברזא דכל עשר אמירן, על האי חדש, אקרי בעשור. וכד אתרשימת סיהרא באשלמותא חדא בינייהו, אקרי בחמשה עשר, דהא ה' אתחברת ואתחקקת בינייהו.

שצט) ורזא דא ה"ה ו"ה, וכד קיימא בשמא זדא, כדין אתחבר בה, ואיהי ה אתוספא איהי, ברזא דאת ה' כמלקדמין. חדא, לאתחקקא ולא תחברא ברזא דלעילא. וחדא למיהב מזונא לתתא. וכדין קיימא ה סיהרא באשלמותא לכל סטרין, עילא ותתא, ברזא דשמא דא, למהוי כלא רזא חדא, ושלמינו חד. ת) יהושע דא איהו רזא דאשלמותא דסיהרא, באלין אתוון בן גרין, גרין ודאי דהא כ נון רזא דסיהרא איהי. מלא ברזא דאשלמותא דשמא קדישא, כדין איהו מלא רוח חכמה ודאי.

תא) בגין ז דנקודה עלאה דאיהי י, אתפשט ואפיק רוח, וההוא רוח עביד היכלא. וההוא רוח אתפשט, ואתעביד שית סטרין. ההוא רוח אתפשט, ברזא דכל אלין. ואמלי ועביד היכלא לתתא, ואתמלי כלא, ואתעביד רזא דשמא קדישא, באשלמותא חדא.

חלופי גרסאות

מסורת הזר

ה ו"ה ; ו"ה איהי ; י"ה. ו ל"ג מן וכד עד איהי (ז) (שם) בא גא צ"ק. ח מוסיף אתוספא לגבי תתא למיזן לון ולמיהב לון טרפיהו ואתוספא. ט מוסיף ז דאבהן ול"ג דא כדין. ח מוסיף אתוספא לגבי תתא למיזן לון ולמיהב לון טרפיהו ואתוספא. ט מוסיף סיהרא לתתא. י מוסיף בן גרין. כ ג. ל נקודה.

אך בעשור לחדש השביעי

הסולם

מאמר

הויה. ואז עומדת הלבנה בהשלמה לכל הצדדים למעלה ולמטה בסוד שם הזה, הויה, שיהיה הכל סוד אחד ושלמות אחת.

שהמלכות נקראת בשם הויה, היא בחמשה עשר יום, שכתוב, בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה. וכתוב, אך בעשור לחדש השביעי. והכל הוא סוד אחד, כשעומד עולם הבא, שהוא בינה, בסוד כל עשר מאמרות, שהם עשר ספירות שלה, על חדש הזה, שהיא המלכות, היא נקראת בעשור. וכאשר נרשמה הלבנה ביניהם של ע"ס דבינה, בהשלמה אחת, המלכות נקראת בחמשה עשר, כי ה' שהיא מלכות, נתחברה ונתחקה בין ע"ס דבינה.

ת) יהושע דא איהו וכר; יהושע זה הוא סוד ההשלמה של הלבנה באלו האותיות בן גרין, נון ודאי, דהיינו בסוד ג' שערים כמו בינה, כי נון הוא סוד הלבנה כשהיא מלאה בסוד ההשלמה של שם הקדוש הויה, אז הוא מלא רוח חכמה ודאי. דהיינו סוד ו"ק דחכמה הנקראים רוח.

שצט) ורזא דא י"ה ו"ה וכר; זהו סוד שהמלכות נקראת י"ה ו"ה (כנ"ל אות שצ"ז) וכאשר עומדת בשם הזה, הויה, או היא מתחברת בה' אחרונה של הויה"ה זו, והיא נוספת להיות בסוד אות ה' של הויה כמתחילה, ונמצא שהיא בסוד כל שם הויה, והיא בסוד ה' אחרונה דהויה, א', היא להתחקק ולהתחבר בסוד של מעלה, ומבחינה זו לוקחת המלכות כל השם הויה, וא', לתת מזונת למטה, ומבחינה זו היא מתחברת בה' אחרונה של (דפו"י דף רט"ו ע"א *) דף רט"ו ע"ב)

תא) בגין דנקודה עלאה וכר; משום שנקודה עליונה, שהיא י' דהויה, דהיינו חכמה, נתפשטה והוציאה רוח, דהיינו ו"ק דחכמה, ורוח ההוא עשה היכל, שהוא בינה. ורוח ההוא נתפשט מן היכל ונעשה ששה קצוות, דהיינו ז"א, ורוח ההוא נתפשט בסוד כל אלו דהיינו בבחינת ו"ק דחכמה, ובינה, ומילא ועשה היכל למטה, דהיינו המלכות במילואה, ונתמלא הכל ונעשה בהמלכות סוד שם הקדוש הויה, בהשלמה אחת.

ובגין

ויקהל

קלה

(תב) ׀ ובג"ד יהושע מלא ׀ רוח חכמה, בגין כי סמך משה את ידיו עליו, דאיהו אריק ברכאן עליה, ואתמלי בירא מניה. ואתון קדישי עליונין, כל חד מנייכו אתמלי רוח חכמה, וקיימא באשלמותא, ׀ ברוזין דחכמתא. בגין דקב"ה הוא אתרעי בכו, ואסמך ידוי עלייכו. זכאה חולקי דעיני חמו דא, וחמו שלימו דרוח חכמתא בכו.

(תג) ׀ פתח ואמר, כתיב ׀ לא תאכלו על הדם לא תנחשו ולא תעוננו. האי קרא אוקמוה, ורזא דמלה, ׀ האי מאן דאכיל בלא צלותא, ׀ דיצלי על דמיה, שקיל איהו כמנחש ׀ ומעונן.

(תד) בגין דבליילא נשמתא ׀ סלקת למחמי ברזא ׀ דיקרא עלאה, כל חד וחד כמה דאתחזי ליה. ואשתאר ב"נ בההוא חילא ׀ דאתפשט גו דמא, לאתקיימא גופא. ׀ ועל דא טעים טעמא דמותא, ׀ וההוא חילא ׀ לא מתעתדא לאתערא גו ההוא חילא דנשמתא, ולקבלא ליה. וכד אתער בר נש, לאו איהו דכי. והא אוקימנא, דסטרא אחרא שליט, על אתר דקיימא בלא ׀ נשמתא.

(תה) כיון דאתדכי במיא, ואע"ג דאשתדל בר נש באורייתא, ההיא נשמתא לא ׀ אתקיימת באתרה, ולא שלטא ביה בב"נ, בר חילא דדמא בלחודוי, דאקרי נפש, ההיא דאתפשטא בדמא תדיר, והא אוקימנא. וכד יצלי ב"נ צלותא דפולחנא ׀ דמאריה, כדין מתיישבא חילא דדמא באתריה, ואתגבר חילא דנשמתא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

׀ (ויקרא יט) ויגש יז צ"ב. ׀ ואמר ול"ג ובג"ד. ׀ מוסיף רוח אלקים. ׀ דרוזין. ׀ ל"ג פתח ואמר. ׀ הכי. ׀ מוסיף דיצלי קדם דאכיל. ׀ ועונן. ׀ מוסיף סלקת ואשתחח. ׀ ש דיקרא. ׀ ת דאשתתף; לאשתתף. ׀ ועכ"ד. ׀ ב ל"ג מן וההוא עד ולקבלא; דסטרא אחרא שליט על אתר דקיימא בלא נשמתא וכד אתער ב"נ אע"ג דאשתדל באורייתא ההיא נשמתא ול"ג מן וההוא עד ההיא נשמתא. ׀ ל"ג לא. ׀ ד נשמתיק. ׀ ה אתקיים. ׀ ו ל"ג דמאריה.

מאמר

הסולם

מאן דאכיל בלי צלותא

העליון, כל אחת ואחת כמו שראוי לה, ונשאר האדם בכח ההוא שנתפשט בתוך הדם לקיים הגוף. וע"כ הוא טועם טעם המות, שכח הדם ההוא אינו מוכן להתעורר לכח ההוא של הנשמה ולקבל אותה, וע"כ כשהעיר האדם משנתו, אינו טהור. והעמדנו שהס"א שולט על המקום הנמצא בלי נשמה.

(תה) כיון דאתדכי במיא וכי: כיון שנטהר במים, ואע"פ שהאדם עסק בתורה, נשמה ההיא אינה מתקיימת במקומה ואינה שולטת בו באדם, רק כח הדם בלבו, שנקרא נפש, נפש ההיא המתפשטת תמיד בתוך הדם. וכבר העמדנו. וכשמתפלל האדם תפלה לעבודת רבונו, אז מתיישב כח הדם במקומו, ומתגבר כח הנשמה, ומתיישבת במקום ההוא בגוף, ואז נשלם האדם לפני רבונו כמו שצריך הנפש למטה, וסוד דבר הנשמה למעלה.

ועל

(תב) ובגין דא יהושע וכי: ומשום זה יהושע מלא רוח חכמה, משום, כי סמך משה את ידיו עליו, שמשוה שהוא בחינת פני חמה שהוא ז"א, הריק ברכותיו עליו, ונתמלא הבאר ממנו, שהיא המלכות, דהיינו יהושע שהיא פני הלבנה, נתמלא מז"א, כנ"ל. ואתם קדושים עליונים, כל אחד מכם נתמלא רוח חכמה, ועומד במילואה בסודות החכמה, משום שהקב"ה הוא רוצה בכם וסמך ידיו עליכם. אשרי חלקי שעיני ראו זאת, וראו בכם השלמות של רוח חכמה.

(תג) פתח ואמר כתיב וכי: פ"א כתוב, לא תאכלו על הדם לא תנחשו ולא תעוננו, מקרא זה העמידוהו, וסוד הדבר כך הוא, מי שאוכל בלי תפלה שיתפלל על דמו הוא שקול כמנחש ומעונן.

(תד) בגין דבליילא נשמתא וכי: משום שבלילה הנשמה עולה לראות בסוד הכבוד (דמ"ד דף רט"ו ע"ב)

ואתישבא על ההוא אתר. וכדין בר נש אשתלים קמי מאריה, כמה דאצטריך, נפש לתתא, ורזא דמלה דנשמתא לעילא.

(תו) וע"ד, מאן דצלי צלותא עד לא ייכול, קאים גרמיה כמה דאצטריך, וסלקא נשמתא על אתר מותבה כמה דאצטריך, ואי אכיל עד לא צלי צלותיה לאתישבא דמא על אתריה, הא איהו כמנחש ומעונן. בגין דהא איהו ארחה ז דמנחש, לסלקא לסטר אחרא, ולמאכא סטרא דקדושה.

(תז) אמאי אקרי בר נש ההוא דאשתדל בההוא סטרא מנחש. ה על דאשתדל בההוא נחש, לאתקפא חיליה ולאגברא. ודא איהו ס כמאן דפלח לאלהים אחרים. וכן האי פלח לההוא חילא דדמא, ולא פלח ליה לקב"ה, לאתקפא סטרא דנשמתא, סטרא דקדושה.

(תח) מעונן, דאשתדל בחובא, ולא אשתדל בזכו. ואי תימא הא קיימא נ' באמצעייתא. הכי הוא ודאי, דהא לא יכלין לשלטה בההוא סטרא אחרא, עד דאתערבי ביה ערובא דסטר קדושה, כחוטא חד דקיק. מאן דבעי לקיימא שקרא, יערב בה מלה דקשוט, בגין דיתקיים ההוא שקרא. ועל דא עון מלה דשקר הוא, ובגין לקיימא ליה, עאלין בה. מלה דקשוט, ודא איהו נ', בדא כ מקיימי לההוא שקר. ומאן דלא צלי צלותא לקמי קב"ה, עד לא ייכול על דמיה, כמנחש ומעונן.

(תט) צלותא דבר נש, כמה דאמרתון אתון קדישי עליונין, זכאה חולקיכון,

חלופי גרסאות

ז מוסיף כמאן דמנחש. ח ל"ג על. ט מאן. י עונן. כ קיימא.

מאן דאכיל בלי צלותא

הסולם

מאמר

השתדל בזכיות, כי מעונן, הוא אותיות מן עון. ואם תאמר, הרי נ' עומדת באמצע המלה, מעונן, והיה צריך לומר לפי"ז, מעון. בלי נ' באמצע. ומשיב, כך הוא ודאי, שאין יכולים לשלוט בסטרא אחרא, עד שמערבים בה ערוב מן צד הקדושה, כחוט דק אחד. מי שרוצה לקיים דבר שקר יערוב בה דבר אמת, כדי שיתקיים שקר ההוא. ועל כן עון, הוא דבר שקר, וכדי לקיימו, מכניסים בה דבר אמת, וזה היא נ שבאמצע המלה, מעון, בזה מקיימים השקר. וע"כ, מי שלא התפלל תפלה לפני הקב"ה על דמו, מטרם שיאכל, הוא כמנחש וכמעונן.

(תט) צלותא דבר נש וכי: התפלה של האדם, היא כמו שאמרתם, אתם קדושים עליונים אשרי חלקכם. דהיינו מה שאמרו לעיל (אות ק"כ) ולהלאה במאמר עלית התפלה,

כי

(תו) ועל דא מאן וכי: ועל כן מי שמתפלל תפלה מטרם שיאכל, העמיד עצמו כמו שצריך, והנשמה עולה על מקום מושבה כמו שצריך. ואם אוכל מטרם שמתפלל תפלתו, שיתיישב הדם על מקומו. הרי הוא כמנחש ומעונן. למה. הוא משום שזה דרכו של מנחש, להעלות הסטרא אחרא ולהשפיל צד הקדושה.

(תז) אמאי אקרי בר נש וכי: שואל, למה נקרא אדם ההוא שהשתדל בצד ההוא. דהיינו שאכל קודם תפלתו, בשם מנחש. הוא משום שהשתדל בנחש ההוא, דקליפות, להגדיל כחו ולהתגבר. וזה הוא כמי שעובד לאלהים אחרים. וכן זה, עבד לכח הדם ההוא, ולא עבד להקב"ה להגדיל צד הנשמה, צד הקדושה.

(תח) מעונן, דאשתדל בחוכה וכי: שואל, למה נקרא האוכל קודם תפלתו בשם מעונן. ומשיב, משום שהשתדל בעון, ולא

(דס"י דף רס"ו ע"ב)

ויקהל

קלז

דהא ז בצלותא מתתקן גופיה ונפשיה דבר נש, ואתעביד שלים. צלותא איהי תקונין מתקנין דמתתקנין כחדא, ואינון ארבע. תקונא קדמאה, תקונא דגרמיה, לאשתלמא. תקונא תניינא, תקונא דהאי עלמא. תקונא תליתאה, תקונא דעלמא לעילא, בכל אינון חילי שמיא. תקונא רביעאה, תקונא דשמא קדישא, ברזא דרתיכין קדישין, וברזא דעלמין כלהו, עילא ותתא * בתקונא כדקא יאות.

תי) תקונא קדמאה תקונא דגרמיה, בגין דאצטריך לאתקנא גרמיה, במצוה וקדושה, ולאשתקנא בקרבנין ועלוון לאתדכאה. תקונא תניינא, בתקונא דקימא ז דהאי עלמא, בעובדא דבראשית, לברכא לקודשא בריך הוא, על כל עובדא ועובדא, * באינון הללויה, * הללוהו כל ככבי אור הללוהו שמי השמים וגו' לקיימא קימא דהאי עלמא. ועל דא בברוך שאמר, ברוך, * ברוך על כלא. תיא) תקונא תליתאה, דאיהו תקונא * לעלמא לעילא, בכל אינון חיילי חיילין ומשריין. * יוצר משרתים ואשר משרתיו וגו', והאופנים וחיות הקדש. תקונא רביעאה, תקונא דצלותא, בתקונא דרזא דשמא קדישא כדקא אמרתון, זכאה חולקיכון. והכא רזא דתקונא ז דשמא שלים. זכאה חולקי עמכון בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

תיב) פקודי אורייתא דאמרתון בצלותא ודאי הכי הוא. פתח ואמר, כתיב * את יי' אלהיך תירא אותו תעבוד. וכתיב, * ויראת מאלהיך. האי קרא אית

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ג) (תהלים קמח) ויחי קמב צ"ב. ט) (דברים יוד) ז ב"ג גופיה ונפשיה מתתקן ולי"ג בצלותא. * מוסיף וירא לא צ"ה. ט) (ויקרא יט) בשלח לג צ"ג. בתקונא דרוזין דשמא קדישא. נ בהאי. * ל"ג מן באינון עד לקיימא. ע ל"ג ברוך. * באינון הללויה הללוהו כל ככבי אור הללוהו שמי השמים וגו', ולי"ג מן יוצר עד תקונא. צ ל"ג דשמא.

מאמר

הסולם

ד' תקונין דצלותא

קיום עולם הזה. ועל זה בברוך שאמר, שברוך פירושו ברוך על הכל. תיא) תקונא תליתאה וכי: תקון השלישי, שהוא תקון עולם העליון בכל אלו צבאות ומחנות, היינו השבת, יוצר משרתים ואשר משרתיו וגו', וכן, והאופנים וחיות הקדש. תקון הרביעי, הוא תקון התפלה של שמונה עשרה, שוהא תקון הסוד של השם הקדוש, כמו שאמרתם (במאמר עלית התפלה) אשרי חלקכם. וכאן סוד התקן של שם שלם. אשרי חלקי עמכם בעולם הזה ובעולם הבא. תיב) פקודי אורייתא דאמרתון וכי: מצות התורה שאמרתם, (לעיל מאות קנ"א עד קנ"ו) בתפלה, ודאי כך הוא. פתח ואמר, כתוב, את ה' אלהיך תירא ואותו תעבד. וכתוב, ויראת מאלקיך. מקרא זה היה צריך לומר כך, ויראת אלקיך, משום שהרי כתוב, את ה' אלקיך תירא ולא כתוב מאלקיך תירא. מהו

כי בתפלה מתתקן גופו ונפשו של אדם ונעשה שלם. תפלה היא תקונים מתתקנים. שמתתקנים כאחד, והם ארבע תקוניס. תקון א', הוא תקון עצמו להשתלם. תקון השני, הוא תקון עולם הזה. תקון השלישי, הוא תקון עולם העליון בכל צבאות השמים. תקון רביעי, הוא תקון השם הקדוש בסוד המרכבות הקדושות, ובסוד העולמות כולם למעלה ולמטה בתקון, כראוי. תי) תקונא קדמאה וכי: ומפרש דבריו, תקון הראשון שאמרתיו שהוא תקון של עצמו, הוא, משום שצריך לתקן עצמו במצוה וקדושה, ולהתתקן בקרבנות ועולות להטהר. שציצית הי"ס מצוה, ותפלין הי"ס קדושה, ובאמירת קרבנות ועולות מתתקן כמו שהקריב קרבנות. תקין השני, שהוא, תקון של עולם הזה, היינו, במעשה בראשית לברך להקב"ה על כל מעשה ומעשה באלו, הללויה, הללוהו כל ככבי אור, הללוהו שמי השמים וגו'. שהוא נאמר, לקיים (דס"י דף רס"ו ע"ב *) דף רס"ו ע"א

למימר הכי, ויראת ^ז אלהיך, בגין דהא כתיב את יי אלהיך תירא, מהו מאלהיך. אלא רזא איהו, מאלהיך ודאי, מההוא אתר דאתחבר וסחרא למוחא דלגו, ודא איהו מאלהיך, דחילו דא למדחל ליה, דהא תמן שרייא דינא, ואיהו דינא דאשתאיב מגו דינא דלעילא, בהאי אתר.

תיג) ^ז תלת גווני אשא הכא. ^ט אשא קדמאה, איהו אשא דקביל אשא בחידו, וחדאן דא בדא ברחימו. אשא תניינא, איהו אשא דכתיב ביה ^ט ונגה ^ח לאש דאתחזי ביה נגה. ודא איהו אשא, דקיימא גו אשא פנימאה בחידו, כמה דאתמר. אשא תליתאה, איהו ^א אשא דסחרא ^ב לההוא נגה. ובהאי אשא שארי דחילו דדינא, לאלקאה חייביא.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

פ) (יחזקאל א) חלק ג' ל. הקוני וזר בהקדמה ד. זר חדש לט ס"ג שכ"ב.
 ז) מאלקיך. ר מוסיף אית אשא ואית אשא תלת. ש ל"ג אשא. ת לו. א מוסיף אשא דלבר. ב לתתא ; ולתתא (ד"א).

מאמר

הסולם

ויראת מאלקיך

ההיא) שמסבתו נעשה היחוד של ימין ושמאל. ומגביל השמאל שלא יאיר אלא ממטה למעלה. (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת).
 וזה אמרו אשא קדמאה איהו אשא דקביל אשא בחידו וחדאן דא בדא ברחימו. שהיא האש שבקו ימין, המקבלת האש שבקו שמאל בשמחה רבה, כי האש דקו שמאל משלמת אותה בהארות החכמה וכן אש השמאל מקבלת אש הימין בשמחה, שהיא נשלמת על ידה בחסדים. וע"כ חדאן דא בדא ברחימו. כי משלימים זו את זו. אשא תניינא, איהו אשא דכתיב ביה ונגה לאש, נגה היא השכינה כנ"ל שה"ס חכמה תתאה המקבלת מקו שמאל, ונודע שאין החכמה מתגלה אלא בעת גילוי הדינים דנקודת השורק, (כנ"ל וירא דף ט"ד ד"ה ו"ש חד) שו"ס ונגה לאש דהיינו דאתחזי ביה נגה, שהנגה שה"ס חכמה תתאה אינה נראית אלא באש דנקודת השורק הנמשך אליה מקו שמאל. וז"ש, ודא איהו אשא דקיימא גו אשא פנימאה בחידו. כי היא אותה האש דקו שמאל מנקודת השורק העומד עם אש הפנימית דקו ימין בשמחה גדולה, כנ"ל בסוד אשא תניינא. אשא תליתאה איהו אשא דסחרא לההוא נגה. מסחרא, פירוש, שמסבבה ומגבילה שלא תאיר ממעלה למטה, אלא ממטה למעלה, שהוא האש דקו האמצעי המקיף את הנגה ומגבילה כנ"ל. ובהאי אשא שארי דחילו דדינא לאלקאה חייביא, דהיינו שמענישת הרשעים העוברים על גבול שלה הנ"ל.

ואצ"ג

מהו מאלקיך. ומשיב, אלא סוד הוא. מאלקיך ודאי, דהיינו ממקום ההוא המתחבר ומקיף למוח שמבפנים שהוא השכינה, הנקראת אלקיס, ומסביבתה מקיף אש, בסוד אש המקיף לנגה, שמשם נמשך הדין לרשעים כמ"ש לפנינו. וזהו מאלקיך, דהיינו אש המקיף, יש יראה זו לירא מפניו, כי שם שורה הדין. והוא דין הנשאב קדין של מעלה שבמקום הזה. כמ"ש לפנינו.

תיג) תלת גווני אשא וכו': ג' מיני אש יש כאן. אש הראשונה היא אש המקבלת אש בשמחה, ושמחים זה בזה באהבה. אש השנייה, היא אש שכתוב בה, ונגה לאש, שנראה בה הנגה, שהיא השכינה, וזה היא אש העומדת בשמחה תוך אש הפנימית, שאמרנו, דהיינו אש הראשונה. אש השלישית, היא אש המסבבת לנגה ההיא, שהיא השכינה, ובאש הזו שורה יראת הדין להכות הרשעים. פירוש, יש ב' פירושים על נגה, פירוש א' שהיא קליפה הקרובה לקדושה שחציה טוב וחציה רע. פירוש ב' שהשכינה נקראת נגה. ולפעמים אחוז הוזהר פירוש הא' ולפעמים פירוש הב', וכאן אחוז הוזהר פירוש הב' שנגה היא השכינה, שה"ס חכמה תתאה. ויש ג' בחינות אש, שפירושו דינים, אש אחת, היא בקו ימין, הנמשך מנקודת החולם. אש שנייה, היא בקו שמאל, הנמשך מנקודת השורק, מטעם חוסר חסדים. אש שלישית היא מקו האמצעי, הנמשך מנקודת החירק, (כנ"ל ב"א ט"ו ד"ה (דמ"ד דף רט"ז ע"א)

תיד) ואף ע"ג דתנינן, דארבעה גוויי אשא נינהו, ואינון ארבע דאינון חד. אבל הכא בההוא אשא דקאמרן, שארי דחילו דדינא, ועל דא כתיב, ויראת מאלהיך, מההוא עונשא דיליה.

תטו) ובההוא יראה בעי לשוואה רעותיה, בדחילו ורחימו כחדא, למדחל ג בהאי סטרא, ולמרחם בהאי סטרא. ובאינון גוויין דקאמרן, וההוא דחילו להוי למדחל מעונשא. דמאן דעבר על פקודי אורייתא, אתענש בההוא סטרא דכד שארי ההוא סטרא לאלקאה, לא שכיך עד דשצי ליה מהאי עלמא, ומעלמא דאתי. ובג"כ בעי למדחל מהאי אשא, דדחילו שרייא ביה.

תטז) ומניה אתפשט אשא לבר דדחלא אחרא, ועל דא כתיב, ז לא תיראו את אלהי האמורי, דאסיר למדחל מניה. והאי אשא דדחילו דקאמרן, איהו קדש ואשתתף בקדושה, והאי איהו דסתרא לההוא נגה דקאמרן. וההיא אשא אחרא דלבר, איהו דאתחבר בהאי לזמנין. ולזמנין אתעבר מניה, ולא אתחבר בהדיה. ד וכד גרים דאתחבר בהאי, כדין הוא אשא דחשוך, ואחשיך וכסי נהירו דאלין אחרנין. ה וסימניך וז אש מתלקחת, ולא דקיימא תדיר, והא אתמר. תיז) לבתר אהבה, כמה דאוקמוה דאהבה שרייא לבתר יראה. ורזא

מכורת הוהר

חלופי גרסאות

ז (שומטים ו.) ק (יחזקאל א) יתרו יג צ"ת.

ג ל"ג בהאי סטרא. ד וגרים וליג וכד. ה וסימן.

מאמר

הסולם

ויראת מאלקיך

תיד) ואע"ג דתנינן דארבעה וכו': ואע"פ שלמדנו, שהן ארבעה גוויי אש. דהיינו לבן אדום ירוק שחור, ואלו ארבעה הם אחד, שכל אחד נכלל מאלו ד' גוויים, שהם חו"ג תו"מ, אבל כאן באש ההיא שאמרנו, לא באנו לומר, אלא המקום ששורה שם יראת הדין, שע"כ הוכרחנו לפרט ג' אשים, ולא יותר. ועל זה כתוב, ויראת מאלקיך, שפירושו מעונש ההוא שלו. וע"כ כתוב מאלקיך, עם ס', (כנ"ל אות ת").

תטז) ומניה אתפשט אשא וכו': וממנו, מאשא תליחתא, מתפשטת אש לחוץ של אלהים אחרים. ועל זה כתוב, לא תראו את אלהי האמורי, כי אסור לירא ממנו. ואש הזה של היראה, דהיינו אשא תליתאה, שאמרנו, היא קדש ומשתתפת בקדושה, וזו היא שמסכבת לנגה ההיא שאמרנו, שלולא אש הזאת, לא היה מתייחד הימין עם השמאל כנ"ל, וע"כ היא קדושה, אע"פ שמגבילה את הנגה, שלא תאיר אלא ממטה למעלה כנ"ל. אבל אש אחרת ההיא שמבחוץ, היא שמתחברת לפעמים באש הזאת של היראה, ולפעמים נעברת ממנה, ואינה מתחברת עמה. וכשהעונות גורמים אשא החיצונית מתחברת באש הזו של היראה, אז היא אש חשכה ומחשכת ומכסית האורות של אלו האחרים שבנגה. והסימן שלך, ואש מתלקחת, ואינה עומדת תמיד בקביעות. והרי נתבאר.

תטו) ובההוא יראה בעי וכו': וביראה ההיא צריך לשום רצונו ביראה ואהבה ביחד, לירא בצד זה הנמשך משמאל, ולאהוב בצד זה הנמשך מימין, ובאלו הגוויים שאמרנו, שגם במלכות יש אלו ד' גוויים חו"ג תו"מ. ויראה ההיא תהיה לירא מעונש, שהיא יראה תחתונה, שמי שעובר על מצות התורה, נענש בצד ההוא שמשמאל, כי כשמתחיל צד ההוא להכות אינו נשקט, עד שמכלה אותו מעולם הזה ומעולם הבא. וע"כ צריך לירא מאש הוה, שהיראה שורה בו.

תיז) לבתר אהבה כמה וכו': אחר זה, היא אהבה. כמו שהעמידהו, שאהבה שורה לאחר שזכה ביראה. וסוד הדבר, כיון ששורה לראה

(דפו"י דף רט"ז ע"א)

דמלה, כיון דשאר יראה על רישיה דבר נש, ואתער לבתר אהבה, דאיהו ימינא. דמאן דפלח מגו אהבה, אתדבק באתר עלאה לעילא, ואתדבק בקדושה דעלמא דאתי, בגין דהא סליק לאתעטרא, ו לאתדבקא בסטר ימינא.

תיח) ואי תימא דפולחנא דאיהו מסטרא דיראה לאו איהו פולחנא. פולחנא יקירא איהו, אבל לא סליק לאתדבקא לעילא. וכד פלח מאהבה, סליק ואתעטר לעילא, ואתדבק בעלמא דאתי, ודא איהו בר נש דאודמן לעלמא דאתי, זכאה חולקיה. דהא שליט על אתר דיראה, דהא לית מאן דשליט על דרגא דיראה, אלא אהבה, רזא דימינא.

תיט) רזא דיתודא דאצטריך ליה להווא. דאתחזי לעלמא דאתי, ליחדא שמא דקודשא בריך הוא, ולייחדא שייפין ודרגין. עלאין ותתאין, לאכללא כלהו, ולאעלאה באתר דאצטריך לקשרא קשרא. ודא איהו רזא דכתיב, שמע ישראל יי אלהינו יי אחד.

תכ) ורזא דשמע, שם דסליק לעי שמהן, ודא כללא חדא. ישראל: ישראל סבא, בגין דאית זוטא, דכתיב. נער ישראל ואהבהו. ודא איהו ישראל סבא, רזא חדא בכללא חדא. שמע ישראל, הכא. אתכלילת אתתא בבעלה. תכא) ולבתר. דאתכלילו דא בדא בכללא חדא, כדין אצטריכו לייחדא

מכורת הוזהר

חלופי גרסאות

ר) (דברים ו) וראא לב צ"ש. ט) (הושע יא) שמות ו לאתערא. ז) ולא תדבקא. ח) ל"ג פולחנא. ט) דדא י ל"ג דאתחזי לעלמא. כ) לאעלאה ול"ג עלאין ותתאין נט צ"ה. לאכללא כלהו. ל) לחדא. מ) ל"ג מן שמע עד ולבתר. נ) אתכליל. ס) אתכלילו.

מאמר

הסולם

רזא דשמע

לכללם כולם, ולהכניס כולם במקום שצריך, דהיינו בא"ס ב"ה, לקשור קשרים. וזה הוא סוד שכתוב, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. תכ) ורזא דשמע, שם וכו': וסוד המלה שמע, הוא שם שהיא המלכות, העולה לעי שמות שהוא השם ע"ב שבמרכבה העליונה, דהיינו חגת"ס דז"א שלמעלה מחזה. וזה כלל אחד, דהיינו שהמלכות הנקראת שם, נכללת בז"א שלמעלה מחזה, שה"ס ע' גדולה. ישראל, היינו ישראל סבא, שהוא ו"ק דבינה, משום שיש ישראל זוטא, שהוא ז"א, שכתוב נער ישראל ואהבהו. אבל זה הוא ישראל סבא, סוד אחד בכלל אחד. שז"א ומלכות הנרמזים בשמע, הם בכלל אחד עם ישראל סבא. שעולים אליו ומתיחדים בו. שמע ישראל, יורה שכאן, בישראל סבא, נכללו אשה בבעלה, דהיינו המלכות בז"א.

תכא) ולבתר דאתכלילו דא וכו': ולאחר שנכללו ז"א ומלכות זה בזה בכלל אחד בישראל סבא או צריכים ליחד האברים, שהם ו"ק

יראה על ראשו של אדם, שהוא משמאל כנ"ל, מתעורר אחר כך אהבה שהוא ימין, דהיינו ז"א מבחינת החסד שבו. שמי שעובד מתוך אהבה, מתדבק במקום עליון למעלה, ומתדבק בקדושה של עולם הבא, שהיא בינה, משום שהוא עולה להתעטר ולהתדבק בצד ימין. שהוא חסד דז"א, שעליו שורה הבינה.

תיח) ואי תימא דפולחנא וכו': ואם תאמר שעבודה שהוא מצד היראה אינה עבודה. אינו כך, אלא עבודה יקרה היא, אבל אינה עולה להתדבק למעלה בז"א. וכשעובד מאהבה, עולה ומתעטר למעלה ומתדבק בעולם הבא. וזה הוא אדם המזומן לעולם הבא. אשרי חלקו. כי הוא שולט על מקום היראה, כי אין מי ששולט על מדרגת היראה אלא אהבה, שהוא סוד הימין, סוד היחוד. דז"א ומלכות.

תיט) דאצטריך ליה להווא וכו': כי צריך לו, לאותו שראוי לעולם הבא, ליחד שם הקב"ה, וליחד אברים, שהם זו"ל, ומדרגות עליונות שהם א"א, העליונים ותחתונים (דמו"ר דף רט"ז ע"א)

ויקהל

קמא

שייפין, ולחברא תרין משכנין כחדא, בכלהו שייפין, ברעו דלבא, לאסתלקא בדבקותא דאין סוף, לאתדבקא כלא תמן, למהוי רעותא חדא עלאי ותתאי. תכב) ורזא דא יהיה, כד"א ת) יהיה י"י אחד, ברזא דיהיה. י', ליחדא ולאסתלקא בה, דאיהו היכלא פנימאה, ע) לאתר גניזו דהאי נקודה עלאה, דאיהו י'. ודא איהו רזא ידו"ד אלהינו. אלין תרין פ) שמהן דאינון י"ה. תכג) ולאכללא כל שייפין בההוא אתר דנפקו מניה, דאיהו היכלא פנימאה, לאתבא מלין לאתריהון, לעקרא ויסודא ושרשא דילהון, עד ההוא אתר דשרשא דברית.

תכד) ולבתר אינון תרין אתוון ז) אחרנין ליחדא ולאסתלקא י) בה. י) איהו רזא דברית קדישא. והאי ה' איהו היכלא, ק) אתר גניזו ה) דהאי רזא דברית קדישא ט) דאיהו י'. ואע"ג ת) דאוקימנא דאיהו ו' תניינא. אבל י', רזא דיליה ליחדא לון כחדא.

תכה) אחד, ליחדא מתמן ולעילא, כלא כחדא, ולסלקא רעותא לאתקשרא א) כלא בקשורא חד. לסלקא רעותיה בדחילו ורחימו לעילא לעילא ב) עד אין סוף ג) ולא ישתבק רעותא מכל אינון דרגין ושייפין, אלא בכלהו יסתלקא ד) רעותיה לאדבקא לון, ולמהוי כלא קשורא חדא באין סוף.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ת) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת. ע) אתר. פ) אתוון. צ) מוסיף אחרנין דאיהו י"ה. ק) לאתר. ר) דהא. ט) איהו. ת) ל"ג דאוקימנא. א) מוסיף כלא מתתא לעילא. ב) ל"ג עד אין סוף; ג) דלא. ד) ל"ג רעותיה.

מאמר

הסולם

רזא דשמע

כך, אלו ב' אותיות אחרות של יה"ה ליחד ולדבק י' בה'. ה', הוא סוד ברית קדש. דהיינו יסוד דז"א, וה' זו, הוא היכל ומקום גניזה של ברית קדש שהוא י', דהיינו המלכות, שהיא היכל ליסוד, כמו בינה שהיא היכל לחכמה כנ"ל. ואע"פ שהעמדנו שהיסוד הוא ו' שניה של ו"ו במילואו, שו' ראשונה הוא ת"ת ו' השניה הוא יסוד. ולמה נאמר כאן שהוא י'. ומשיב, אבל י', הסוד שלה היא ליחד אותם כאחד. כלומר בסוד היחוד עם המלכות נקרא היסוד י'.

תכה) אחד, ליחדא מתמן וכו': הכוונה של המלה אחד, הוא, ליחד משם ולמעלה, דהיינו ממלכות ולמעלה, הכל יחד ולהעלות הרצון לקשר את הכל בקשר אחד, להעלות הרצון ביראה ואהבה עד אין סוף. ולא יעזוב רצון העליה לאין סוף, מכל אלו מדרגות ואברים, אלא ככולם יעלה רצונו, אף אחד מהם לא יחסר, להדביקם, ושיחיו כולם קשר אחד, באין סוף.

ו"ק דז"א ומלכות, ולחבר ב' משכנות יחד בכל האברים, שמשכן העליון ה"ס י"ה, ומשכן התחתון ה"ס ו"ה. ברצון הלב לעלות בדבקות דאין סוף, שיתדבק שם הכל להיות רצון אחד, העליונים ותחתונים.

תכב) ורזא דא יהיה וכו': זה סוד יהיה, כמש"א, יהיה ה' אחד. דהיינו אחד בסוד יהיה. י' דיהיה, שה"ס חכמה, ליחד ולדבק בה' דיהיה, שהיא היכל פנימי, בינה, למקום גניזה של נקודה עליונה שהיא י' חכמה. וזה הוא סוד הויה אלקינו. אלו ב' שמות הם י"ה חו"ב, שהויה היא חכמה, ואלקינו הוא בינה.

תכג) ולאכללא כל שייפין וכו': ולכלול כל האברים, שהם ו"ק דז"א ומלכות במקום שהוא שיצאו ממנו, שהוא היכל הפנימי, הנ"ל, שהוא בינה, להשיב הדברים למקומו, אל העיקר והיסוד והשורש שלהם. עד מקום שהוא שהוא שורש הברית, דהיינו אבא.

תכד) ולבתר אינון תרין וכו': ואחר (דמויי דף רט"ז ע"ב)

תכו) ודא הוא יחודא דרב המנונא סבא, דאוליף מאבוי, ואבוי מרביה, עד פומא דאליהו, ושפיר איהו, ויחודא בתקונא. ואע"ג דאנן אוקימנא להאי בכמה רזין, ה כלהו רזין סלקין לחד. ו אבל רזא דא אשכחנא בספריה, ושפיר איהו, ויחודא בתקונא. והא אנן ביחודא דרזא אחרא אתערנא מלין, ואיהו שפיר, ויחודא כדקא חזי והכי הוא. אבל יחודא דא, יחודא בתקונא, ודא איהו יחודא דרב המנונא סבא.

תכו) ותו הוה אמר, ז מאן דרעותיה לאכללא כל רזין דיחודא ה במלה דאחד שפיר טפי. ולהכי אנן מאריכין באחד, לסלקא רעותיה מעילא לתתא, ומתתא לעילא, למהוי כלא חד. אבל ברזא דא יהי"ה, ה סימנא איהו להאי. תכח) והא דתנינן . אחד רזא עילא ותתא, כ וארבע סטרין דעלמא, הכי איהו. ליחדא עילא ותתא כמה דאתמר ז וארבע סטרין דעלמא, אלין אינון רזא ה רתיכא עלאה, לאתכללא כלא כחדא, בקשרא חדא, ביחודא חדא עד אין סוף, כמה דאוקימנא.

תכט) רזא לאדכרא יציאת מצרים לבתר. בגין דהוות שכינתא בגלותא, ובזמנא דאיהי בגלותא, לאו איהו חבורא, לאתחברא דא בדא עלמא תתא בעלמא עלאה, ולאחזאה חירו דהיא גאולה, נ דהוות בכמה אתין, בכמה נסין דעבד קב"ה. ואצטריך ההוא פורקנא לאתדכרא, ולאחזאה דאף על גב ה דהוות בגלותא, השתא חירו אית לה, מיומא דאינון קשרין במצרים אשתריאו, אינון אתין ונסין אתעבידו.

חלופי גרסאות

ה וכלהו. ו בכל. ז ל"ג מאן. ח במלין. ט מוסיף סימנא בעלמא. י מוסיף אחד למהוי ד'. כ לארבע; ל"ג מן וארבע עד כמה. ל ולארבע. מ דרתיכא. נ הות. ס דאיהו.

רזא דשמע

הסולם

מאמר

ממעלה למטה ולהעלות ממטה למעלה, שיהיה הכל אחד. אבל בסוד זה יהי"ה, שאמרנו סימן הוא לזה.

תכח) והא דתנינן אחד וכי: חזי שלמדנו שבהמלה אחד, הוא סוד, מעלה ומטה וארבע רוחות העולם. כך הוא. שצריכים ליחד מעלה ומטה כמו שאמרנו, שהם או"א חו"ן. וארבע רוחות העולם, אלו הם הסוד של מרכבה עליונה, שהיא חגת"ס דז"א שלמעלה מחזה. לכלול הכל יחד, בקשר אחד, ביתוד אחד עד אין סוף. כמון שהעמדנו.

תכט) רזא לאדכרא יציאת וכי: לאחור כך דהיינו לאחור כוונת שמע, הוא סוד, להזכיר יציאת מצרים. משום שהיתה השכינה בגלות ובזמן שהיא בגלות אין חיבור שיתחברו זה בזה, עולם העליון, שהוא ז"א, בעולם התחתון. שהיא

תכו) ודא הוא יחודא וכי: וזה הוא היחוד של רב המנונא סבא שלמד מאביו ואביו מרבו עד פיו של אליהו. ויפה הוא והוא יחוד בתקון. ואע"פ שאנו העמדנו את יחוד הזה בכמה סודות בדרכים אחרים, כל הסודות עולים לאחד. אבל סוד זה מצאתי בספרו ויפה הוא שהוא יחוד בתקון. והרי אנו הערנו דברים ביחוד סוד אחר, (עי' בהקסה"ז במסורת הזהר אות א') והוא יפה, והיחוד הוא כראוי, וכך הוא. אבל יחוד הזה הוא יחוד בתקון, וזה הוא יחוד דרב המנונא סבא.

תכו) ותו הוה אמר וכי: ועוד הוא אומר, מי שרוצה לכלול כל סודות היחוד בהמלה אחד, הוא יותר טוב. וע"כ אנו מאריכים באחד להעלות הרצון להמשיך (דפרי" דף רס"ז ע"ב)

ויקהל

קמג

תל) ואצטריך לאחזאה חירו דילה, בגין דאתחברא בבעלה ובגין לאסמכא גאולה לתפלה, למהוי כלא חד בלא פרודא, ולא לאחזאה תרוכין, וסימנין א) ואשה גרושה מאישה לא יקחו.

תלא) ואי תימא, והא בגלותא איהי, והא אתתרכת. לאו הכי, אלא ודאי בגלותא איהי, לדיירא עמהון דישראל, ולאגנא עליהו, אבל לא אתתרכת. והא שכינתא לא אתחזי בבית ראשון ובבית שני. עד דלא גלו ישראל סלקא לעילא, ולבתר איהי שויאת מדורה עמהון. אבל תרוכין לא הוות לעלמין.

תלב) ובג"ד בעי לאחזאה פורקנא, דאית ע בה ארבע גאולות. פ ורזא הכא, בשעתא דנפקא שכינתא מגלותא דמצרים, תבעת מקודשא בריך הוא, דיפרוק לה השתא ד' זמנין, דאינון ד' גאולות, לקבל ארבע גליות. בגין דתהא בת חורין, ולא תהא צ מתתרכא. ובההיא שעתא קיימא ואתפרקת ארבע גאולות, בההיא יציאת מצרים. והשתא דאצטריכת בתקונהא לאתחברא בבעלה, אצטריך לאחזאה ההיא גאולת מצרים, דאית בה ארבע גאולות.

תלג) ועל דא פ אית * לאדכרא בההיא גאולה, ר ד' זמנין אמת. אמת.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ע בית. פ ליג מן ורזא עד לקבל. צ תרוכה ; מתרכה.
ק בעינן ; באינון. ר ליג ד' זמנין.

א) (ויקרא כא.)

לאדכרא יציאת מצרים

הסולם

מאמר

למעלה אלא עשתה דירתה עם ישראל. אבל גרושין לא היו מעולם.

תלב) ובגין דא בעי וכו' ; ומשום זה צריכים להראות גאולה, שיש בה ארבע גאולות. וסוד כאן, כי בשעה שיצאה השכינה מגלות מצרים, בקשה מהקב"ה, שיגאול אותה עתה ארבע פעמים, שהם ארבע גאולות, כנגד ארבע גליות, כדי שתהא בת חירות ולא תהיה עוד נגרשת. וע"כ בשעה ההיא, של גאולת מצרים, עמדה ונגאלה ארבע גאולות ביציאת מצרים ההוא, כלומר עם קבלת המחזין דיציאת מצרים, נגאלה השכינה מכל ד' מלכיות, דהיינו מכל הגליות עד ביאת המשיח, באפן שלא תהיה נחשבת עוד לגרושה מאישה, ז"א. ועתה שהשכינה צריכה תקון להתחבר בבעלה ז"א, צריכים להראות גאולת מצרים ההיא, שיש בה ארבע גאולות. ועם התעוררות המחזין דיציאת מצרים, היא מתוקנת להתחבר בבעלה, כי נעשית חירות מכל ד' מלכיות.

תלג) ועל דא אית וכו' ; וע"כ יש להזכיר בגאולה ההיא ד' פעמים : אמת אמת אמת. אמת. עד עזרת אבותינו. שהם כנגד ד' גאולות, שהם עזרה וסמך לכל ישראל. ומעזרת אבותינו ולהלאה

שהיא המלכות, וצריכים להראות חירות של גאולה היא, דמצרים, שהיתה בכמה אותות בכמה נסים שעשה הקב"ה, וגאולה זו צריכה להזכר ולהראות שאע"פ שהיתה בגלות, עתה יש לה חירות, מן היום שנפתחו הקשרים שבמצרים, ואלו אותות ונסים שנעשו.

תל) ואצטריך לאחזאה וכו' ; וצריכים להראות החירות שלה, של המלכות, משום שנתחברה בבעלה, ז"א, וכדי להסמין גאולה, שה"ס יסוד, לתפלה, שה"ס מלכות, שיהיה הכל אחד בלי פרוד ולא להראות גרושין, לומר שהמלכות גרושה בגלות מאישה, ז"א, והסימן שלך, ואשה גרושה מאשה לא יקחו.

תלא) ואי תימא והא וכו' ; ואם תאמר, הרי בגלות היא, והיא מגורשת מאישה ז"א. אינו כן, אלא ודאי היא בגלות לדור עם ישראל, כי בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם, כדי להגן עליהם, אבל לא נגרשה מדיא. והרי השכינה לא נראתה בבית ראשון ובבית שני בזמן שחטאו ישראל, ועכ"ז, לא היה נחשב זה לגלות, מכל שכן לגרושין.

אלא עד שלא גלו ישראל, אם חטאו, נסתלקה השכינה למעלה, ולאחר כך, שגלו, לא עלתה (דפרי דף רט"ז ע"ב * דף רי"ז ע"א)

אמת. אמת. עד עזרת אבותינו. דדא הוא עזרה וסמך לישראל כלהו. ומחמך ולהלאה ארבע זמנין אחרנין, אמת, אמת, אמת, אמת. למהוי ארבע גאולות ם אלין בקיומא תקיף, בחותמא תקיף דגושפנקא דמלכא. ד' גאולות כפולין בקיומא.

תלד) וכלהו בההיא יציאת מצרים, דאילו לא אשתכחו אינון ד' גאולות בההיא יציאת מצרים, כל זמנא דלהוי גלותא, לא אתחברת בתקונהא לאתיחדא שמא קדישא. וע"ד אית לאדכרא גאולה דמצרים תדיר, בכל קדושין דקב"ה, בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמייא.

תלה) רזא ן דקדושה הא אוקימנא, דהא בקדושה מתקדשי כלא, עילא ותתא, וכל דרגין, וכל רתיכין עלאין ותתאין, כלהו מתקדשי בקדושתא ם דא. ובקדושה דא, אוקימנא רזין עלאין, לאינון מארי ן רזין דמסתכלין בקדושה דמאריהון, זכאה חולקיהון.

תלו) רזא לממסר נפשא למאריה, שפיר איהו, דקא אמרתון חברייא, זכאה חולקיכון, וזכאין עיני דחמו כך, דזכינא בחיי, דמתערין מלין קדישין ן אלין בהאי עלמא, ן וכלהו כתיבי לעילא קמי מלכא קדישא.

תלז) פתח ואמר ן אז נדברו יראי יי איש אל רעהו ויקשב יי וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יי ולחושבי שמו. האי קרא אית לאסתכלא ביה, אז נדברו, אז דברו מבעי ליה, מאי נדברו. אלא נדברו לעילא, מכל אינון רתיכין קדישין, וכל אינון חיילין קדישין.

חלופי גרסאות

ם ל"ג אלין, ן מוסיף דקדושה דשמיא. א דמאריהון ובקדושה דרזא דא. ב מדין. ג ל"ג אלין. ד בגין וכלהו.

מסורת הזהר

ב) (מלאכי ג) מקץ מה צ"ג.

לאדכרא יציאת מצרים

הסולם

מאמר

המדרגות וכל המרכבות עליונות ותחתונות, כולם מתקדשים בקדושה זו, ובקדושה זו העמדנו סודות עליונים לאלו בעלי הסוד המסתכלים בקדושת רבונם, אשרי חלקם.

תלו) רזא לממסר נפשא וכו': הסוד למסור נפשו לאדונו שאמרתם (לעיל אות קי"ב) יפה הוא. חברים: אשרי חלקכם, ואשרי עיני שראו כך, שזכיתי בחיי, שיתעוררו דברים קדושים אלו בעולם הזה. וכולם כתובים למעלה לפני המלך הקדוש.

תלז) פתח ואמר וכו': פו"א, אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו. מקרא זה יש להסתכל בו, כתוב, אז נדברו, אז דברו היה צריך לומר מהו נדברו, ומשיב, אלא נדברו למעלה, כל אלו המרכבות הקדושות

ולהלאה, יש ארבע פעמים אחרות, אמת אמת אמת אמת, והם נכפלו, כדי שתהיינה ד' גאולות אלו בקיום חזק בחותם חזק של טבעת המלך. וע"כ ד' גאולות כפולים בקיום.

תלד) וכלהו בההיא יציאת וכו': וכל ד' הגאולות הן ביציאת מצרים ההיא, כי אלו לא נמצאו אלו ד' גאולות ביציאת מצרים ההיא, לא היתה מתחברת בתקוניה, עט ז"א, בכל פעם שתהיה גלות, שהשם הקדוש יתיחד. וע"כ יש להזכיר גאולת מצרים תמיד בכל הקדושות של הקב"ה. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.

תלה) רזא דקדושה וכו': הסוד של הקדושה, דהיינו קדוש קדוש קדוש שאנו אומרים, הרי העמדנו שבקדושה, מתקדשים כולם למעלה ולמטה, המלאכים וישראל, וכל (דפוי"ד ר"ז ע"א)

תלח) בגין דאינון מלין קדישין, סלקין לעילא, וכמה אינון דמקדמי ונטלין לון קמי מלכא ה קדישא, ומתעטרן בכמה עטרין, באינון נהורין עלאין, וכלהו נדברו מקמי מלכא ו עלאה. מאן חמי חדוון, מאן חמי תושבחן, דסלקין בכל אינון רקיעין, כד ז סלקין מלין אלין, ומלכא קדישא מסתכל בהו, ואתעטר בהו, ואינון ה סלקין ויתבין על חיקיה, ומשתעשע בהו, מתמן סלקין על רישיה, והו עטרה. וע"ד אמרה אורייתא, a ואהיה שעשועים יום יום. והייתי לא כתיב, אלא ואהיה, בכל זמן, ובכל עידן, דמלין עלאין סלקין קמיה.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ג) (משלי ח) תולדות א צ"ד. ה מוסיף עלאה קדישא. ו ל"ג עלאה. ז קמי מלכא קדישא ו ל"ג כד סלקין מלין אלין; מוסיף כד סלקין מלין אלין קמי מלכא קדישא. ח סלקין על רישיה והו עטרה ונחתין ויתבין על חיקיה ומשתעשע בהו ומתמן; סלקין על רישיה והו עטרה ונחתין ויתבין על חיקיה לגו בתוקפיה ומתמן. ט ל"ג והו עטרה.

מאמר

הסולם

או נדברו יראי ה

הקדושות וכל אלו צבאות הקדושים. נדברו זה אל זה לפני הקב"ה. תלח) בגין דאינון מלין וכו': משום שאלו מלים הקדושות שאמרו עולות למעלה, וכמה הם שמקדימים ונושאים אותן לפני המלך הקדוש, ומתעטרות בכמה עטרות באלו אורות עליונים וכולם נדברו מלפני מלך העליון מי ראה שמחות, ומי ראה תשבחות העולות בכל אלו הרקיעים כשעולות מלים אלה, והמלך הקדוש מסתכל בהם, ומתעטר בהם, והן עולות ויושבות על חיקו, ומשתעשע בהן, משם, מחיקו, עולות על ראשו ונעשו עטרה. וע"כ אמרה התורה, ואהיה שעשועים יום יום, והייתי לא כתוב, אלא ואהיה, לשון עותיד היינו ובכל זמן בכל עת שמלים העליונות עולות לפניו. פירוש. כי במקרא הקודם לזה כתוב, אמרתם שוא עבוד אלקים ומה בצע כי שמרנו משמרתו וגו', ועל זה מסיים הכתוב, או נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע וגו' וחמלתי עליהם כאשר יחמול איש על בנו העובד אותו, ולכאורה הדברים תמוהים, כי באותו עת שאמרו איש אל רעהו דברי כפירה כאלו, דהיינו שוא עבוד אלקים ומה בצע וגו', יאמר עליהם או נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע, ולא עוד אלא שחביבים כל כך, עד שנכתבים ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולהשבי שמו. אמנם הכתוב מדבר באותם הצדיקים שזכו לתשובה מאהבה, אשר או הודונות נהפכו לזכיות, וכל שעבירה היתה יותר גדולה נהפכה לזכות יותר גדולה. ונמצא בעת שהצדיקים

הללו היו בבחינת תהים על הראשונות. שאמרו, שוא עבוד אלקים וגו', שאין עוד עון חמור יותר מזה, הרי דברי כפירה האלו נהפכו עתה, מכח התשובה מאהבה שעשו, לזכיות גדולות ונחשבים עתה כמו שדברו או יראי אלקים איש אל רעהו דברי כפירה האלו, שהרי נהפכו לזכיות, ומכח זה הפיכה הגדולה הזו נעשו שעשועים גדולים לפני הקב"ה. וז"ש (באות תל"ו) מאי נדברו, אלא נדברו לעילא. מכל אינון רתיבין קדישין וכו' כי אותן המלים שאמרו בעת שהיו רשעים, שוא עבוד אלקים וגו' נתעלו למעלה על ידי המלאכים והמרכבות שהם ידוע שאותם הרשעים יעשו תשובה מאהבה, וסופם של דברים אלו יהיו לזכיות ולאורות גדולים ולשעשועים לפני הקב"ה. וז"ש בגין דאינון מלין קדישין, שהם שוא עבוד וגו' שלאחר תשובה מאהבה נעשו קדושים, סלקין לעילא, ע"י המלאכים תיכף בעת שאמרו אותו, וכמה אינון דמקדמי ונטלין לון קמי מלכא קדישא וכו'. שעוד מטרם שעשו תשובה מאהבה מקדימים המלאכים ומביאים המלים לפני המלך הקדוש, משום שלמעלה כבר ידוע שיעשו תשובה מאהבה על כל מלה ומלה שאמרו, וכל מלה תתהפך לזכות ולאור גדול. והשעשועים גדולים מאד, וז"ש, מאן חמי חדוון מאן חמי תושבחן וכו'. וז"ש ויתבין על חיקיה, כי בחינת ההסתר של הקב"ה נבחן לחיקו, וכיון שעוד לא עשו תשובה מאהבה, הרי המלים שאמרו, יושבות על חיקו של הקב"ה, דהיינו בבחינת ההסתר פנים, אמנם כיון שידוע לפניו ית' שיעשו תשובה מאהבה

תלט) . תרי זמני כתיב יראי יי יראי יי. אלא יראי יי לעילא, יראי יי לתתא. יראי יי קיימין לתתא, כ ואינון מלין קיימין בדיוקניהון לעילא. ורזא דא אשכחנא בספרא דחנוך, דכל מלין דצדיקיא די בארעא, אינון מתעטרן, וקיימין קמי מלכא, ז ומשתעשע בהו קב"ה. ם ולבתר אינון נחתי, וקיימין קמיה בדיוקנא דההוא צדיק דקאמר לון, ואשתעשע קב"ה בההוא דיוקנא. ולבתר אכתיבו בספר זכרון לפניו, לקיימא קמיה בקיומא תדיר.

תמ) ולחושבי שמו, מאי ולחושבי שמו. הא אוקמוה, נ כל אינון דמחשבי מלין דאורייתא, לאדבקא למאריהון ברזא דשמא קדישא, ם בגין למנדע ליה, ולאנתקנא חכמה דשמיה בלביהו, דכתיב ולחושבי שמו, ם דהוא רזא דשמא קדישא.

תמא) כתיב ד) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא, האי קרא הא אוקמוה. אבל וממעל לרקיע, ם בההוא רקיע לתתא, כמה דאמרתון חבריא, זכאה חולקי, וזכאה חולקיכון. דהא ברקיעא דלעילא, לית מאן דאסתכל ביה. ומלעילא מניה ז קיימא ההוא אבן ספיר, דהא אתערנא ביה ברזא דההוא מרגלית טבא יקרא, כמה דאוקימנא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ד) (יחזקאל א) נח צב צ"ה. י מוסיף והכא תרי. כ ובאינון מלין קיימין לעילא. ז ואשתעשעא: ובאתר דאשתעשע. ם ל"ג ולבתר. נ מוסיף אבל כל. ם ל"ג מן בנין עד סוף האות. ם דהא. ם כמה דאמרתון חבריא זכאה חולקי וזכאה חולקכון בההוא רקיע לתתא. צ דקיימא.

מאמר

הסולם

או נדברו יראי ה'

מאהבה ע"כ, ומשתעשע בהו מתמן. מן בחינת חיקו, כי אחר שיעשו תשובה, פלקין על רישיה והוו עטרה.

תלט) תרי זמני כתיב וכו': שתי פעמים כתוב, יראי ה' יראי ה', דהיינו אז נדברו יראי ה', ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' וגו'. אלא הפירוש הוא, שיראי ה' למעלה, היינו בעת שעושים תשובה מאהבה המה עומדים למעלה לפני הקב"ה. יראי ה' למטה, דהיינו שאח"כ יורדים למקומם לארץ למטה. ואפילו יראי ה' כבר הם למטה במקומם, אלה המלים עומדות בצורתן למעלה. וסוד זה מצאתי בספרו של חנוך, שכל המלים, שהצדיקים שבארץ מתעטרים בהן ועומדים לפני המלך, דהיינו בעת שעושים תשובה מאהבה, שאז מתעטרים בזדונות שנעשו לזכות, כנ"ל, ועומדות בעצמן למעלה לפני המלך הקב"ה משתעשע בהן. ואחר זה הצדיקים יורדים. והמלים נשארות עומדות לפניו באותו צורה של הפיכה מזדונות לזכות, שהצדיק אמר אותם, והקב"ה משתעשע בצורה ההיא.

ואח"כ נכתבו בספר זכרון לפניו, שיעמדו לפניו תמיד בקיום. תמ) ולחושבי שמו: שואל, מהו ולחושבי שמו. ומשי"ב, הרי העמידוהו, שכל אלו המחשיבים דברי תורה להדביק לאדונם בסוד השם הקדוש, כדי לדעת אותו, שיתתקן החכמה של שמו בלבם, עליהם כתוב ולחושבי שמו. שהוא סוד השם הקדוש. תמא) כתיב וממעל לרקיע וגו': כתוב, וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא. מקרא זה העמידוהו, אבל וממעל לרקיע, היינו ברקיע שהוא שלמטה, שמתחת המלכות כמו שאמרתם חברים (לעיל אות שכ"א) שאמרו בשם ר"ש, אשרי חלקי, ואשרי חלקכם. כי ברקיע של מעלה, שהוא בינה, אין מי שיסתכל בו. אבל על רקיע התחתון שבמלכות נאמר עליה, וראית את אחורי, כמיש שם, ומלמעלה מרקיע הזה עומד אבן ספיר ההוא, שהערנו בו, שהיא המלכות, בסוד שהיא מרגלית טובה ויקרה, כמו שהעמדת.

דמות

(דפויי דף רי"ז ע"א)

תמב) דמות כסא, ולא כתיב דמות הכסא. בגין דאית כסא, ואית כסא. **ק** הכסא: עלאה טמירא גניזא דלא אתגלייא, ולית מאן דקיימא ביה ר למנדע ולאסתכלא. וע"ד כתיב כסא סתמא, דא כסא **ט** דלתתא.

תמג) דמות כמראה אדם, כיון דאמר דמות, אמאי כמראה, דהא סגי ליה דמות אדם. אלא דמות אדם, דא איהו רזא עלאה, בההוא כבוד עלאה, דיוקנא דאדם. אבל **ת** הא דאתוסף כמראה, לאכללא אינון דיוקנין דמלין דחכמתא, ואינון רזין דחכמתא * (דסלקן ומתעטרן לעילא, ולבתר קיימין בדיוקנא **א** דאדם בההוא דיוקנא דצדיקייא דמעטרין לון, **ב** ובכלהו אשתעשע קב"ה בעטרוי.

תמד) ואתון חברייא, הא קב"ה אשתעשע השתא, באינון מלין דקא נאמריתו, מתעטרן בההוא אורחא. והא קיימתון קמי מאריכון בדיוקניכו קדישין, דהא אנא בשעתא דחמינא לכו, ואסתכלנא בדיוקניכו, חמינא בכו דאתון רשימין ברזא דאדם, וידענא דהא דיוקנא דילכון אתעתדא לעילא. והכי אודמנן צדיקייא **ד** לזמנא דאתי, לאשתמודעא לעיניהון דכלא, ולאחזאה פרצופא קדישא לקמי כל עלמא, הה"ד **ה** כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יי. **תמה**) אדהכי חמא לרבי יוסי, דהוה מהרהר במלי דעלמא. אמר ליה,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ה) (ישעיה סא) חלק ג' מא : קטו : רס : **ק** כסא. ר ולמנדע לאסתכלא. **ט** דלתתא. **ת** הוא אתוסף. **א** ל"ג מן דאדם עד ובכלהו. **ב** ובכלא. **ג** ל"ג אמריתו. **ד** ל"ג לזמנא דאתי.

מאמר

הסולם

וממעל לרקיע

תמב) דמות כסא : ולא כתוב דמות הכסא. משום שיש כסא ויש כסא. הכסא היא עליון, צפון וגנון שאינו מתגלה, ואין מי שיעמוד בו לדעת ולהסתכל. שהוא בינה. וע"כ כתוב כאן **כסא** סתם בלי ה' הידיעה, שזהו כסא שלמטה דהיינו המלכות.

תמג) דמות כמראה אדם : שואל כיון שאמר, דמות למה נאמר עוד, כמראה שהיה די שיאמר, דמות אדם. ומשיב, אלא דמות אדם, זה הוא סוד עליון בכבוד עליון ההוא, שהוא ז"א בהויה דאלפין שבגימטריא אדם, שהוא צורת אדם היושב על הכסא שהוא מלכות, וזה שנתוסף, כמראה, הוא לכלול אלו צורות שבדברי החכמה, המכוונות ראה או מראה, שהחכמה נקראת כך. והם סודות החכמה העולות ומתעטרות למעלה ב"א, ואח"כ הם עומדים בצורת אדם, דהיינו בצורה ההיא שהצדיקים מעטרים אותם. ובכולם משתעשע הקב"ה בעטרותיו.

תמה) אדהכי חמא לר' יוסי וכו' : בתוך כך ראה את ר' יוסי, שהיה מהרהר בדברי העולם. אמר לו יוסי, קום השלם צורתך, כי אות אחת חסרה בך. שמשום שהרהר במילי דעלמא, קראו יוסי ולא רבי יוסי. קם ר' יוסי ושמח בדברי תורה וקם לפניו. הסתכל בו ר' שמעון, אמר לו, רבי יוסי, עתה, שלם אתה לפני עתיק יומין, וצורתך שלמה.

(דפרי דף ר"י ע"א * דף ר"י ע"ב)

יוסי קום אשלים דיוקנך, דאת חד חסר בכך. קם רבי יוסי וחדי במלין דאורייתא, וקם קמיה, אסתכל ביה ר"ש, א"ל, ר' יוסי, השתא אנת שלים קמי עתיק יומין, ודיוקנך שלים.

תמו) פתח ואמר, ויעש את ציץ נזר הקדש זהב טהור וגו'. אמאי אקרי ציץ. אסתכלותא ה אסתכלא ביה. ובגין דהוה קיימא על אסתכלותא דבר נש, אקרי ציץ. וכל מאן דאסתכל ביה בהוה ציץ אשתמודעא ו ביה.

תמו) בציץ הוה אתוון דשמא קדישא גליפן בגלופא, ומחקקן ביה. ואי ז זכאה הוה ההוה דקיימא קמיה, אינון אתוון דמחקקן ביה גו דהבא, הוה בלטין מתתא לעילא, וסלקין מההוה גליפו בנהירו, והוה נהרין באנפין דההוה בר נש.

תמו) נציץ נציצו ביה, ולא נציצין. בשעתא קדמיתא דאסתכל כהנא ביה, הוה חמי נהירו דאתוון כלהו ה באנפין. וכד הוה מסתכלא לעיינא ביה, לא הוה חמי מדי, אלא נהירו דאנפוי דנהיר, כאילו ניצוצא דדהבא הוה נציץ ביה, בר דכהנא הוה ידע חיזו דאסתכלותא קדמאה, דהוה חמי לפום שעתא, דהא רעותא דקודשא ב"ה הוה ביה בההוה ב"נ, וידע דאיהו ה זמין לעלמא דאתי, בגין דחיזו דא נהרין עליה מלעילא, וקב"ה הוה אתרעי ביה. וכז מסתכלין ביה לא חמאן מדי, בגין דחיזו דלעילא לא אתגלייא אלא לפום שעתא. תמוט) ואי קיימא ב"נ קמי ההוה ציץ, ואנפוי לא אתחזיין לפום שעתא,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ו) (שמות כח) חלק ב' רלה : חלק ג' קעד : ה אסתכלנא. ו ל"ג ביה. ז הוה זכאה דקיימא. ח באנפיה. ט ל"ג זמין.

מאמר

סולם

ויעש את ציץ

תמו) פתח ואמר ויעש וגו': פו"א, ויעש את ציץ נזר הקדש זהב טהור וגו', שואל, למה נקרא ציץ. ומשיב, משום שהוא הסתכלות להסתכל בו. ומשום שהוא נמצא להסתכלות בן אדם, נקרא ציץ. וכל מי שמסתכל בו בציץ ההוא, הוא ניכר בו. אם הוא צדיק או לא.

תמו) בציץ הוה אתוון וכו': ומפרש דבריו. בציץ היו אותיות השם הקדוש מפותחות בפתוח וחקוקות בו. ואם צדיק הוא מי שעומד לפניו אלו האותיות החקוקות תוך זהב. היו הארתן בולטות ועולות ממטה למעלה מחקיקה ההיא. והיו מאירות בפניו של אדם ההוא.

תמוט) ואי קיימא בר נש וכו': ואם אדם עומד לפני ציץ ההוא ופניו אינם מראים, גם לפי שעה, המראה הקדוש. או ידע הכהן שהוא עו מצת, וצריך לכפר עליו, ולבקש עליו רחמים.

ויעש

תמו) נציץ נציצו ביה וכו': פעם היתה נוצצת ההתנוצצות בו, ופעם לא היו מתנוצצות. ומפרש. בפעם הראשונה שהכהן הסתכל בו, היה רואה הארות האותיות כולן בפנים.

(דפו"י דף ר"ז ע"ב)

ויקהל

קמט

חיזו קדישא. הוה ידע כהנא דהא איהו תקיף מצחא, ובעי לכפרא עליה, ולמבעי עלוי רחמין.

(תנ) זי ויעש את ציץ נזר הקדש. ר' יהודה פתח קרא ברות, מ עיניך בשדה אשר יקצרון וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה, אמאי אצטריך הכא למכתב. א"ל ר' יצחק, אי הכי כמה קראין אינון באורייתא דאתחזיאו דלא אצטריכו למכתב, וחמינן דכלהו רזין עלאין. א"ר יהודה, האי קרא ז מאן דחמי ולא אסתכל ביה, כמה דלא טעים תבשילא דמי.

(תנא) אלא רזא הכא, וברוח קודשא אתמר, בגין דחמא בעז דיינא דישאל, ענוותנותא דהיא צדקת, דלא מסלקא עינא למחמי באתר אחרא, אלא לקמה. וחמאת כל מה דחמאת, בעינא טבא, ותוקפא דמצחא לא הוה בה, שבח עינהא.

(תנב) בגין דאית עיינין דבגיניהון לא שלטא ברכתא בההוא אתר, ואיהו עינא טבא חמא בה, דכל מה דאסתכלת הוה בעינא טבא. ותו, דחמא, דהוה אצלח בידהא, כל מה דהוות לקטא, אתוסף בחקלא. ובעז אסתכל דרוחא קדישא שרייא עליה, כדין פתח ואמר, עיניך בשדה אשר יקצרון וגו'. אי תימא בגין אינון לקטין כל אינון אחרנין, היך אמר דתהך אבתרייהו, לא אצטריך למכתב אלא ולקטת אחריהו, מאי והלכת אחריהו, אלא בגין עינהא קאמר. כ עינהא דהו גרמין ג ברכאן סגיאין, מ וע"ד, והלכת אחריהו, בתר עיניך. כל שאר בני עלמא לית להו * רשו למיהך בתר עינוי. ואנת לבתר עיניך, דעיניך גרמין ברכאן סגיאין.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ז שמות מ.) (ח) רות ב) זהר חדש פה ט"ד שמי"ב י אלא אצטריך למכתב. כ ל"ג עינהא. ל (ברכתא) שמי"ו פו ט"א ש"ב תקונים חדשים קיא ט"ד שט"ו לקטין סגיאן ; סגיא. מ ל"ג וע"ד. שי"ח שמי"א.

דרך אמת ז] מי שרואה אותו ואינו מעיין בו הוא כמי שלא טעים תבשיל דמי.

מאמר

הסולם

עיניך בשדה אשר יקצרון

במקום אחר אלא מול פניה, וראה כל מה שראתה בעין טובה, ולא היתה בה עזות מצח, שיבח עיניה.

(תנב) בגין דאית עיינין וכו': משום שיש עינים שבשבילם אינה שולטת ברכה במקום ההוא. ובעז, עין טובה ראה בה, שכל מה שהסתכלה היתה בעין טובה, ועוד שראה שהיתה הצלחה בידיה, שכל מה שהיתה לוקטת, נתוסף בשדה. ובעז הסתכל שרוח הקדש שורה עליה, אז פתח ואמר, עיניך בשדה אשר יקצרון וגו'. אם תאמר, בשביל שהיו לוקטים אלו האחרים, ע"כ אמר לרות עיניך בשדה אשר יקצרון והלכת אחריהו. א"כ

איך

(תנ) ויעש את ציץ נזר הקדש: ר' יהודה פתח קרא ברות. שכתוב, עיניך בשדה אשר יקצרון וגו'. מקרא זה יש להסתכל בו למה צריך כאן לכתוב את זה. אמר לו ר' יצחק אם כן, כמה מקראות הם בתורה, שנראה שאינם צריכים להכתב, ואנו רואים שכולם הם סודות עליונים. אמר ר' יהודה מקרא זה מי שרואה אותו ואינו מסתכל בו דומה למי שלא טעם תבשיל מעולם.

(תנא) אלא רזא הכא וכו': ומשיב, אלא יש כאן סוד. וברוח הקדש נאמר זה. משום שראה בעז, הדיין של ישראל את העניויות של צדקת ההיא, שאינה מגבהת עיניה לראות (דפרי" דף רי"ז ע"ב *) דף רי"ח ע"א)

תנג) ד"א עיניך בשדה אשר יקצרון. בעז חמא ברוח קודשא, דומינין לנפקא מינה נ מלכין עלאין ^ו שליטין דאינון עיינין דכלא. כמה דהוות תמר, דכתיב בה, ^ז ותשב בפתח עינים. אתיישבת בפתחא דנפקין מינה מלכין שליטין ^ח עלאין, דאקרון עיינין, כד"א ^ט אם מעיני העדה. ^י כמה דכל שייפי גופא לא אזלין אלא בתר עיינין, ועיינין אינון מנהגיין לכל גופא. אוף הכי מלכין וסנהדרין, וכל אינון שליטין, כלא אזלין ^{יא} אבתרייהו ובגיין כך אמר לה עיניך, אלין מלכין ושליטין, דומינין למיפק מינה.

תנד) בשדה. מאן שדה. דא ציון וירושלם, דכתיב ^{יב} ציון שדה תחרש. וכתיב ^{יג} כריח שדה אשר ברכו יי, דא ירושלם. וע"ד כתיב עיניך בשדה, דאינון עיינין דילה, דומינין למיפק מינה, לא יהון שליטין אלא בשדה. אשר יקצרון, דהא מההוא שדה, הו נקטין כל בני עלמא, תורה, ונהורא דנהיר, דכתיב ^{יד} כי מציון תצא תורה.

תנה) והלכת אחריהן, באלין עובדין דכשרן, דאנא חמינא בך. הלא צויתי את הנערים וגו'. כמשמעו דיליה, בגין דאתתא דעתה קלה. וצמית, לישנא דנקיות נקט, וצמית, דאי תיאובתך לאדבקא בבר נש לקיימא זרעא בעלמא, והלכת אל הכלים, אלין אינון צדיקיא, דאקרון כלי יי, ^{טו} דכתיב ^{טז} הברו נשאי כלי יי. דומינין צדיקיא לאייתאה לון כל עלמא, דורונא למלכא משיחא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט (בראשית לח) וישב נז צ"ב. י (במדבר טו) חלק ג' כת. כ (מיכה ג), ז (בראשית כו) בא מג צ"ס. ט (ישעיה ב) יתרו טו צ"ב. ו (ישעיה נב).
 נ עיינין. ס קדישין. ע מוסיף ועיינין עלאין. פ בגין. צ מוסיף אבתרייהו כמה דאולי שייסין [כלהו] בתר עיינין. ק ל"ג דכתיב הברו נושאי כלי ה'.

מאמר

הסולם

עיניך בשדה אשר יקצרון

אף כך. מלכים וסנהדרין וכל אלו השליטים. הכל הולכים אחריהם. ומשום זה אמר לה עיניך, שאלו הם המלכים והשליטים העתידיים לצאת ממנה.

תנד) בשדה, מאן שדה וכו': שואל, כתוב בשדה אשר יקצרון, מי הוא שדה. ומשיב. זהו ציון וירושלים, שכתוב, ציון שדה תחרש. וכתוב כריח שדה אשר ברכו ה', שזה ירושלים. וע"כ כתוב, עיניך בשדה. שאלו העינים שלה העתידיים לצאת ממנה, אינון שולטות אלא בשדה. אשר יקצרון, כי משדה ההוא היו לוקחים כל בני עולם תורה, ואור המאיר, שכתוב, כי מציון תצא תורה.

תנה) והלכת אחריהן: היינו באלו מעשים טובים שאני רואה בך. הלא צויתי את הנערים וגו', כמשמעות שלו דהיינו כפשוטו כי האשה דעתה קלה. וע"כ הזהיר הנערים שלא יגעו בה. וצמית, תפס לשון נקי

איך אמר, שתלך אחריהן, ולא היה צריך לכתוב אלא, ולקטת אחריהן. מהו והלכת אחריהן, אלא בשביל עיניה אמר, והלכת אחריהן, כי עיניה היו גורמות ברכות מרובות, וע"כ והלכת אחריהן, אחר עיניך. כל בני העולם אין להם רשות ללכת אחרי עיניהם, ואת, תלכי אחרי עיניך כי עיניך גורמות ברכות מרובות.

תנג) ד"א עיניך בשדה וגו': פירוש אחר על עיניך בשדה אשר יקצרון, בעז ראה ברוח הקדש שעתידי לצאת ממנה מלכים עליונים ושליטים, שהם עינים של הכל. כמו שהיתה תמר, שכתב בה, ותשב בפתח עינים, שנתישבה בפתח, שיצאו ממנה מלכים שליטים עליונים, הנקראים עינים, כש"א, אם מעיני העדה. כי כמו שכל אברי הגוף אינם הולכים אלא אחרי העינים, והעינים מנהיגים לכל הגוף, (דפו"י דף רי"ח ע"א)

ויקהל

קנא

ואינון כלי יי, ר מאנין דקב"ה אתהני בהו, אלין אינון מאנין תבירין, תבירין אינון בהאי עלמא, בגין לקיימא אורייתא. ושימושא דקב"ה אשתמש בהו, לא אשתמש אלא מגו הני כלים. וכד תתדבק בהו ושתית וגר.

תנו) רבי יוסי פתח ^ט ואמר, ^ט ויאכל בעז וישת וייטב לבו. ^ה מהו וייטב לבו. דברך על מזוניה, ואוקמוה. ודא הוא רזא, דמאן דמברך על מזוניה, דא אוטיב ללביה, ומאן ^א איהו ^ב כמה דכתיב ^ט לך אמר לבי. וכתיב ^ט צור לבבי וגר. תנו) ובגין דברכת מזונא חביבא קמי קב"ה, כל מאן דברך על שבעא, אוטיב וחדי לאתר אחרא, וסימנך סעודתי דשבת, דאתר אחרא אתהני מההיא ^ג ברכה דשבעא ^ד וחידו. והכא אתהני מההוא ברכה דשבעא ^ה דההוא צדיק בעז ודא וייטב לבו.

תנח) מ"ט. בגין דמזונא איהו קשה קמי קב"ה ^ו ההוא אתר, וכיון דבר נש אכיל ושתי, וקא מברך. ההיא ברכתא סלקא, ואתהני מאינון מלין דשבעא ^ז דסלקין, ואשתכח דאתהני ממזונא מתתא ומלעילא.

תנט) ודא איהו רזא ^ח דבין חברייא. רזא בחול לא ^ט אתהני ההוא אתר, אלא מאינון מלין דסלקין מגו שבעא, וכלהו ^י מלין ^כ מתעטרן ורוון ושבעין בחידו, וההוא אתר אתהני מנייהו. בשבת איהו רזא אחרא, במזונא ממש,

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ט) (רות ג) משפטים קלט צ"ח. ע) (תהלים כז) תרומה ר מוסיף דכתיב נשאי כלי ה' מאנין. ש ל"ג ואמר. יד צ"ד. פ) (שם עג) ב"ב רכו צ"ב. ת ל"ג מהו וייטב לבו. א אוטיב. ב ל"ג כמה. ג שבעא ול"ג ברכה. ד ל"ג מן וחידו עד סוף האות. ה ל"ג מן דההוא עד מ"ט; אינון סימנא. ו ל"ג ההוא אתר. ז ל"ג דסלקין. ח דמן. ט מתהני. י ל"ג מילין. כ מתעטרא.

מאמר

הסולם

וייטב לבו

שברכת המזון חביבה לפני הקב"ה, כל מי שמברך על השובע, מטיב ומשמח למקום אחר. דהיינו להמלכות, וסימנך, סעודות השבת, שמקום אחר, שהוא המלכות, נהנה מברכת השובע ההיא והשמחה. וכאן, נהנתה המלכות, מברכת השובע ההוא של הצדיק בעז. וזהו וייטב לבו.

תנח) מ"ט בגין דמזונא וכו': מהו הטעם, שהמלכות נהנית מברכת המזון. הוא משום שמזון של אדם קשה לפני הקב"ה, שהוא מקום ההוא דהיינו המלכות, וכיון שהאדם אכל ושתה ומברך ברכת המזון, ברכה היא עולה, ונהנית המלכות מאלו דברים הנאמרים על השובע שעולים, ונמצא שנהנה מן המזון למטה, האדם. ולמעלה, המלכות.

תנט) ודא איהו רזא וכו': וזה הוא סוד בין החברים. הסוד, כי בחול אין מקום ההוא נהנה אלא מאלו הדיבורים העולים מתוך השובע, דהיינו מברכת המזון, וכל המלים מתעטרות ורוות ושבעות בשמחה, ומקום

נקי, וצמית, פירושו, שאם חשקך להתדבק באדם לקיים זרע בעולם, וצ"ל אל הכלים, אלו הם הצדיקים שנקראים כלי ה'. שכתוב הברו נשאי כלי ה' שעתידים הצדיקים, שיביאו אותם כל העולם מתנה למלך המשיח. והם כלי ה' כלים שהקדוש ברוך הוא נהנה מהם. אלו הם כלים שבורים, שבורים הם בעולם הזה כדי לקיים התורה. והשימוש שהקב"ה משתמש בהם אינו משתמש אלא מתוך כלים ההם. וכאשר תתדבק בהם ושתית, וגר.

מאמר וייטב לבו

תנו) ר' יוסי פתח וכו': ר"י פו"א, ויאכל בעז וישת וייטב לבו. מהו וייטב לבו. היינו שברך על מזוננו. והעמידהו. זה הוא סוד שמי שמברך על מזוננו הוא מטיב ללבו. ומי הוא. הוא כמו שכתוב, לך אמר לבי. וכתוב, צור לבבי, שפירושו המלכות, שנקראת ב.

תנו) ובגין דברכת מזונא וכו': ומשום (דפו"י דף ר"ח ע"א)

ובהוא חדוה דמזונא דמצוה דשבת, ז ובכלא אשתכח כלילא מעילא ותתא. ורזא דא ז) כי ממך הכל ומידך נתנו לך. ודאי ח בהנאותיה דא, ובהווא חדוה דמזונא דמצוה דשבת, כמה דאוקמוה.

תס) מאן דמברך לקב"ה מגו שבעא, בעי לכוונא לביה, ח ולשוואה רעותיה בחדוה, ולא ישתכח עציב, אלא דיברך בחדוה ברזא דא, ז ולשוואה רעותיה דהא איהו יהיב השתא לאחרא בחדוה, בעינא טבא, וכמה דאיהו מברך בחדוה ובעינא טבא. הכי יהיבין ליה בחדוה ובעינא טבא. ובג"כ לא ישתכח עציב כלל, אלא בחדוה, ובמלין דאורייתא, וישוי לביה ורעותיה למיהב ברכה דא, ברזא דאצטריך. תסא) רזא הכא, ארבע רתיכין שליטין, בד' סטרין ח ומשיריין, אתזנו מההיא ברכתא דשבעא, ובאינון מלין דברוך אתה, אתהני ואתרבי ואתעטר ביה. ומאן דמברך אצטריך רעותא בחדוה, ובעינא טבא, וע"ד כתיב, ז) טוב עין הוא יבורך.

תסב) והכא שפיל לסיפיה דקרא, ט דכתיב כי נתן מלחמו לדל. דאי לא תימא הכי, האי קרא לאו רישיה סיפיה, ולאו סיפיה רישיה. אלא טוב ח) עין, כמה דאוקימנא, הוא פ) יברך ודאי, בעינא טבא בחדוה. ולא איהו למגנא לברכא בחדוה, דהא מההיא ברכתא, ומהווא חידו נתן מלחמו לדל, אתר דאצטריך לאתזנא מכל סטרין. אתר דלית ליה מגרמיה כלום. אתר דאתהני מכל סטרין ז) ואתכליל מכל סטרין. מלין אלין לא אתמסרו אלא לחכימין ח) דידעין רזין עלאין ואורחין דאורייתא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (דה"א כט.) ז) (משלי כב) חלק ג' סג : קל. קמו : ז) ל"ג מן ובכלא עד כמה. ח) בהנאותיה. ז) ולשוואה : ולישווי. ח) ל"ג ומשיריין. ט) ל"ג דכתיב. פ) יבורך. קפו : ריא : רפט. צ) ל"ג ואתכליל מכל סטרין. ק) למנדע ארחין דאורייתא ול"ג דידעין רזין עלאין. דרך אמת ח) ולכוין רצונו בשמחה ולא יהיה עצב בשעת ברכת המזון כי העצבות הוא מצד הקליפה והשמחה הוא מצד הקדושה.

וייטב לכו

הסולם

מאמר

בשמחה ההוא נהנה מהם. ובשבת, הוא סוד אחר. שבהמזון ממש ובשמחה ההיא של המזון של מצות שבת, נהנית המלכות, ונמצא המזון עצמו כולל לגמרי מלמעלה ומלמטה. ח"ס. כי ממך הכל ומידך נתנו לך. ודאי, שהמלכות נהנית מהנאתו הזו של האדם ובשמחה זו שבמזון של מצות שבת כמו שהעמידוהו. תס) מאן דמברך לקב"ה וכו' : מי שמברך להקב"ה מתוך השובע, צריך לכוון לבו ולשום רצונו בשמחה, ולא יהיה עצב, אלא שיברך שמחה בסוד הזה, וישום רצונו שהוא גותן עתה לאחר, בשמחה ובעין טובה. וכמו שהוא מברך בשמחה בעין טובה כך יתנו לו בשמחה ובעין טובה וע"כ לא יהיה עצב כלל.

תסב) והכא שפיל לסיפיה וכו' : וכאן תרד לסופו של המקרא, שכתוב, כי נתן מלחמו לדל. ואם לא תאמר כך, שתחלת הכתוב מדבר בברכת המזון, אין ראש הכתוב סופו, ואין סופו

בשמחה ובדברי תורה. וישום לבו ורצונו לתת ברכה במקום שצריך. דהיינו למלכות. תסא) רזא הכא ארבע וכו' : כאן סוד, ארבע מרכבות השולטות בארבע רוחות של המלכות, ומחנות המלאכים, נזונים מברכה ההיא שעל השובע, ובאלו המלות שבברוך אתה, שבברכת המזון, נהנה ונתגדל ונתעטר בו, המלכות, ומי שמברך, הרצון צריך להיות בשמחה ובעין טובה, וע"כ כתוב טוב עין הוא יבורך.

(דפו"י דף רי"ח ע"א ח) דף רי"ח ע"ב)

(תסג) תא חזי, בעז ר טב עינא הוה ם תוקפא דמצחא לא הוה ביה לעלמא. מה כתיב, ויבא לשכב בקצה הערמה, רזא דכתיב, ה בטנך ערמת חטים. מהכא אוליפנא, כל מאן דמברך ברכת מזונא כדקא יאות, בחדוה ברעותא דלבא, כד סליק מהאי עלמא, אתר אתתקנא ליה, גו רוזין עלאין בהיכלין קדישין. זכאה איהו בר נש דנטיר פקודי דמאריה, וידע ה רזא דילהון, דלית א לך פקודא ופקודא באורייתא, דלא תליין ביה רוזין עלאין, ונהורין וזיוין עלאין, ובני נשא לא ידעי, ולא משגיחין ביקרא דמאריהון. זכאה חולקיהון דצדיקייא, אינון דמשתדלי באורייתא זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

(תסד) תא חזי דהא אמרו, ג דכל אינון תקיפי מצחא, דלית להו כסופא, לית להון חולקא בעלמא דין ובעלמא דאתי. כל אינון תקיפי מצחא דהוון בהו בישראל, כד הוון מסתכלן בההוא ציץ, הוון ג מתברן לבייהו, ומסתכלן בעובדייהו. ן בגין דציץ על את הוה קאים, וכל מאן דמסתכל ביה, הוה מכסיף בעובדוי. וע"ד ציץ מכפרא על אינון תקיפי אנפין, תקיפי מצחא.

(תסה) אתוון דרזא דשמא קדישא דהוון גליפין על ציצא, הוון נהרין ובלטין ונצצין. כל מאן דהוה מסתכל בההוא נציצו דאתוון, אנפוי נפלין מאימתא,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ר עינא טבא הוה ביה. ם ותוקפא. ת שבחא. א לן.
ב כל. ג מתברי.

(ר) (שיר ז) משפטים קפט צ"ג.

דרך אמת ן לפי שהציץ נתקן על אות היה עוסד וכל מי שחיה מכיס בו היה מתבייש במעשיו הרעים וחוזר בתשובה.

וייטב לבו

הסולם

מאמר

שהיא המלכות. אשרי הוא האדם השומר מצות אדונו. ויודע הסודות שלהם. שאין לנו מצוה ומצוה בתורה. שאין תלויות בה סודות עליונים ואורות חיונים עליונים. ובני אדם אינם יודעים ואינם משגיחים בכבוד אדונם. אשרי חלקם של הצדיקים. אותם העוסקים בתורה. אשרי הם בעולם הזה ובעולם הבא.

סופו ראשו. שאין להם קשר זה בזה. אלא. טוב עין, הוא כמו שהעמדנו. שהוא יברך ודאי בעין טובה בשמחה, ולא לחנם הוא מברך בשמחה, כי מברכה ההיא ומשמחה ההיא נתן מלאחמו לדל. דהיינו המקום הצריך להיות נזון מכל הצדדים, מימין ומשמאל, מקום שאין לו מעצמו כלום, מקום הנהנה מכל הצדדים ונכלל מכל הצדדים, שהוא המלכות. וע"כ היא נקראת דל, ועליה אומר כי נתן מלחמו לדל. דברים אלו אינם נמסרים אלא לחכמים היודעים סודות עליונים ודרכי התורה.

(תסד) ת"ח דהא אמרו וכי: בוא וראה, כי אמרו, שכל אלו עזי מצח, שאין להם בושה, אין להם חלק בעולם הזה ובעולם הבא. כל אלו עזי מצח שהיו בישראל, כשהיו מסתכלים בציץ ההוא, היה נשבר לבם ומסתכלים במעשיהם. משום שהציץ היה עומד על אות, שהיה נחרת עליו קדש להויה, וכל מי שמסתכל בו היה בוש ממעשיו. וע"כ הציץ מכפר על עזי פנים ועזי מצח.

(תסג) ת"ח בעז טב וכי: בוא וראה בעז היה טוב עין. עזות מצח לא היה בו לעולם. מה כתוב, ויבא לשכב בקצה הערמה, שהוא סוד הכתוב, בטנך ערמת חטים, הנאמר על המלכות. אף כאן, בקצה הערמה, היא המלכות. מאן למדתי כל מי שמברך ברכת המזון כראוי, בשמחה, ברצון הלב, כשעולה מעולם הזה, מקום נתתקן לו תוך סודות עליונים בהיכלות הקדושים של המלכות הנקראת ערמה, שעל זה רומז הכתוב, ויבא לשכב, אחר שיפטר מן העולם בקצה הערמה.

(תסה) אתוון דרזא דשמא וכי: סוד אותיות של השם הקדוש שהיו חקוקות על הציץ, היו מאירות באור בולט ונוצץ, כל מי שהיה מסתכל בהתנוצצות ההיא של האותיות, פניו נופלים מאימה, והיה נשבר לבו

(דפ"י דף ר"ח ע"ב)

והוה אתבר לביה, וכדין ציצא מכפרא עליהו. כגוונא דא כיון דאיהו גרים לתברא לביה, ולאתכנעא מקמי מאריה.

תסו) כגוונא דא קטרת, כל מאן דארח בהווא תננא, כד סליק ההוא עמודא מההוא מעלה עשן, הוה מברר ז לביה, ה בברירו למפלח למאריה, ואעבר מניה זוהמא דיצר הרע, ולא הוה ליה אלא לבא חדא, לקבל אבוה דבשמיא. בגין דקטרת, תבירו דיצר הרע איהו ודאי בכל סטרין. וכמה דציץ הוה קאים על ניסא, אופ קטרת. דלית לך מלה בעלמא, למתבר ליה לסטרא אחרא, בר קטרת.

תסז) ת"ח מה כתיב, ט קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת. מ"ט. כי יצא הקצף מלפני י"י, החל הנגף. דהא לית תבירו לההוא סטרא בר קטרת. דלית לך מלה חביבה קמי קב"ה, כקטרת. ו וקיימא לבטלא חרשין, ומלין בישין מביתא. ריחא ועשנא דקטרת דעבדי בני נשא, ז בההוא עובדא ח איהו מבטל, כ"ש קטרת.

תסח) מלה דא גזרה קיימא קמי קב"ה, דכל מאן דאסתכל וקרי בכל יומא ט עובדא דקטרת, ישתזיב מכל מלין . בישין כ חרשין דעלמא. ומכל פגעין בישין, ומהרהורא בישא, י ומדינא בישא, ו וממותנא, ולא יתזק כל ההוא יומא, דלא יכיל סטרא אחרא לשלטא עליה, נ ואצטריך דיכוין ביה.

תסט) אר"ש, אי בני נשא הוו ידעי כמה עלאה איהו עובדא דקטרת

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ט (במדבר יז) וירא מ צ"ג. ד ליה. ה מוסיף בברירו דגהירו בחדוה. ו מכאן. ז לההוא. ח ואיהו. ט פרשתא; מוסיף עובדא ופרשתא. י ל"ג בישין. כ דחרשין. ל ל"ג ומדינא בישא. מ ומותנא. נ ויצטרך.

הקטרת

הסולם

מאמר

ההוא חוץ על ידי קטרת. שאין לך דבר חביב לפני הקב"ה כקטרת. ועומדת לבטל כשוף ודברים רעים, מביית. ריח ועשן של קטרת שעושים בני אדם, הוא מבטל כשפים במעשה ההוא, כל שכן קטרת.

תסח) מלה דא גזרה וכו': דבר זה, גזרה עומדת לפני הקב"ה, שכל מי שמסתכל וקורא בכל יום מעשה הקטרת, ינצל מכל הדברים הרעים והכשפים שבעולם. ומכל פגעים רעים, ומהרהור רע, ומדין רע, ומות, ולא ינזק כל יום ההוא, כי אין סטרא אחרא יכולה לשלוט עליו. וצריך שיכון בו.

תסט) אר"ש אי בני וכו': א"ר שמעון, אם בני אדם היו יודעים, כמה עליון הוא מעשה הקטרת לפני הקב"ה, היו לוקחים כל מלה ומלה ממנו, והיו מעלים אותה עטרה על ראשם, ככתר של זהב. ומי שמשתדל בו, במעשה

לבו, ואז הציץ מכפר עליהם, כאפן הוזה, כיון שהוא גרם שישבור לבו ושיכנע לפני אדונו.

תסו) כגוונא דא קטורת וכו': כעין זה קטורת. כל מי שהריח בעשן ההוא, כשעלה עמוד העשן ההוא מאתו מעלה עשן, היה מברר לבו בברור לעבוד לאדונו, ונעבר ממנו זוהמא של היצר הרע, ולא היה לו אלא לב אחד כלפי אביו שבשמים. משום שקטרת הוא שבירת היצר הרע ודאי בכל הצדדים. וכמו שהציץ היה קם על גב, כך קטרת, שאין לך דבר בעולם לשבר את הסטרא אחרא חוץ מקטרת.

תסז) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת, מהו הטעם, כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף. כי אין שבירה לצד (דפו"י דף ר"ח ע"ב)

ויקהל

קנה

קמי קב"ה, הוּ נטלי כל מלה ומלה מניה, והוּ סלקי לה עטרה על רישיהוּ, ככתרא דדהבא. ומאן דאשתדל ביה, בעי לאסתכלא בעובדא דקטרת, וואי יכוין ביה בכל יומא, אית ליה חולקא בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, ויסתלק מותנא מניה, ומעלמא, וישתזיב מכל דינין דהאי עלמא, מסטרין בישין, ומדינא דגיהנם, ומדינא דמלכו אחרא.

תע) בההוא קטרת כד הוה סליק תננא בעמודא, כהנא הוה חמי אתון דרזא דשמא * קדישא, ז פרחין באוירא, וסלקי לעילא בההוא עמודא. לבתר כמה רתיכין קדישין סחרין ליה מכל סטרין, עד דסליק ב בנהירו וחדוה, וחדי למאן דחדי, וקשר קשרין ר לעילא ותתא ליחדא כלא, והא אוקימנא. ודא מכפר על יצר הרע, ועל ע"ז, דאיהו סטרא אחרא. והא אוקמוה.

תעא) פתח ואמר, m ויעש מזבח מקטר קטרת וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה, בגין דתרין מדבחין הוּ, מדבחא דעלוון, ומדבחא דקטרת בוסמין, דא לבר, ודא לגו. האי מדבחא דקטרת, ב דאיהו פנימאה, אמאי אקרי מזבח, והא לא דבחין ביה דבחין, ומזבח ע"ד אקרי.

תעב) אלא בגין דבטיל וכפית לכמה סטרין בישין, n ובגין דההוא סטרא בישא א כפית ב לא יכיל לשלטאה, ולא למהוי קטיגורא, וע"ד אקרי מזבח. כד ההוא סטרא ג בישא הוה חמי ד עשנא דקטרת ה דסליק, ו אתכפיא וערק, ולא יכיל לקרבא כלל למשכנא. ז ובגין דא אתדכי ולא אתערב בההוא חדוה דלעילא, בר קב"ה בלחודוי, n ובגין דחביבא כ"כ, לא קאים ההוא מזבח, אלא לגו. דהאי איהו מזבח דברכאן אשתכחו ביה, וע"ד סתים מעינא.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ח) (שמות לו).

ס בכתרא. ע ויכוון וליג ואי. פ דיסתלק. צ פרישאן ;

מוסיף פרישאן ופרחין. ק ליג בנהירו וחדוה. ר ליג לעילא ותתא. ש איהו. ת ליג מן ובגין עד לא א מוסיף הוה כפית. ב ולא יכלי. ג אחרא. ד עובדא; עמודא; עשנא. ה סליק. ו ואתכפיא. ז כ"ג הסלם; ובגין דלא אתוכי. ח בגין. ט פנימאה; מוסיף פנימאה לגו. י דברכה אשתכח.

מאמר

הסולם

הקטרת

וזה מכפר על יצר הרע ועל עכו"ם, שהוא סטרא אחרא. וכבר העמידוהו.

מאמר ויעש מזבח מקטר קטרת

תעא) פתח ואמר ויעש מזבח וגו'; מקרא זה יש להסתכל בו. כי יש ב' מזבחות. מזבח לעולות ומזבח לקטרת הסמים זה בחוץ וזה בפנים. מזבח הקטרת הזה שהוא פנימי, למה נקרא מזבח. הרי אין מקריבים עליו זבחים, שיקרא משום זה מזבח.

תעב) אלא בגין דבטיל וכר; אלא משום שביטל ואסר כמה צדדים רעים, ומשום שסטרא אחרא ההוא אסור אינו יכול לשלוט ולא להיות קטיגור וע"כ נקרא מזבח. משום שהיא

במעשה הקטרת, צריך להסתכל בו. ואם יכוון בו בכל יום, יש לו חלק בעולם הזה ובעולם הבא, ויסתלק מיתה ממנו ומעולם, וינצל מכל דינין שבעולם הזה, מצדדים רעים, ומדין של גיהנם, ומדינה של מלכות האחרת.

תע) בההוא קטרת כד וכר; בקטרת ההיא, כשהיה עולה העשן כעמוד, היה רואה זכהן אותיות של סוד השם הקדוש פורחות באויר ועולות למעלה כעמוד, לאחר כך, כמה מרכבות קדושות מטכבות אותה מכל הצדדים, עד שעולה באורה ושמחה ומשמח למי שמשמח, וקושרת קשרים דהיינו שמיחדת יחודים, למעלה ולמטה, ליחד הכל. וכבר העמידוהו. (דפו"י דף ר"ח ע"ב *) דף ר"ט ע"א

תעג) מה כתיב באהרן, (א) ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה, דכפית ליה למלאך המות, דלא יכיל לשלטאה כלל, ולא למעבד דינא. סימנא דא אתמסר בידנא, די בכל אתר דקאמרי בכוונה, כ ורעותא דלכא עובדא דקטרת, דלא שלטא מותנא בההוא אתר, ולא יתזק, ולא יכלין שאר עמין לשלטאה על ההוא אתר.

תעד) ת"ח מה כתיב, מזבח מקטר קטרת. כיון דכתיב , מזבח, אמאי אקרי מקטר קטרת. אלא בגין דנטלי מהאי אתר ם לאקטרא, כמה דעבד אהרן. תו, מזבח אצטריך לאקטרא לקדשא ליה בההוא קטרת, וע"ד מקטר קטרת. תו, מקטר קטרת, כתרגומו, לאקטרא קטרת, נ דהא אסיר לאקטרא באתר אחרא קטרת, בר ם ממחתה.

תעה) ת"ח, ם האי ם מאן דדינא רדיף אבתריה, אצטריך להאי קטרת, ולאתבא קמי מאריה, דהא סיועא איהו לאסתלקא דינין מניה, ובהאי ודאי מסתלקין מניה, אי הוא רגיל בהאי, לאדכרא תרין זמנין ביומא, בצפרא וברמשא, דכתיב קטרת סמים בבקר בבקר וכתוב בין הערבים יקטירנה. ודא איהו קיומא ץ דעלמא תדיר, דכתיב ב) קטרת תמיד לפני י" לדורותיכם ם ודאי הוא קיומא דעלמא לתתא, וקיומא דעלמא לעילא.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(א) (במדבר יז) לעיל אות תסו צ"ש. ב) (שמות ל) כ דרעותא. ז מוסיף מזבח הקטרת. ח לאתקטרא. חלק ב' יא: לא: קנ. זהר חדש סח ט"ב שי"א ש"ב. נ ל"ג מן דהא עד סוף האות. ס במחתה; מוסיף ממחתה דיה"כ. ע ל"ג האי. פ מאי. צ לעילא ול"ג דעלמא תדיר. ק ודא.

מאמר

הסולם

הקטרת

אלא משום שלוקחים אש ממקום הזה להקטיר קטרת, כמו שעשה אהרן, שנאמר קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח. ועוד, משום שהמזבח, צריכים להקטיר ולקדש אותו בקטרת ההיא, וע"כ נקרא מקטר קטרת. עוד טעם על מ"ש מקטר קטרת, הוא כתרגומו, לאקטרא קטרת, כי אסור להקטיר קטרת במקום אחר, חוץ ממחתה.

תעה) ת"ח האי מאן וכי: בוא וראה, זה, מי שדין רודף אחריו הוא צריך לקטרת הזו, ולשוב לפני אדוניו, כי הקטרת היא עזרה שישתלקו הדינים ממנו. ובה ודאי מסתלקים הדינים ממנו, דהיינו, אם דרכו בזה, להזכיר ב' פעמים ביום, בבקר ובערב. שכתוב, קטרת סמים בבקר בבקר, וכתוב, בין הערבים יקטירנה. וזה הוא קיום העולם תמיד, שכתוב, קטרת תמיד לפני ה' לדורותיכם. ודאי היא קיום העולם למטה, וקיום העולם למעלה. בההוא

שהס"א נאסר ונעקד עליו כמו קרבן. כשהס"א היה רואה את עשן הקטרת עולה הוא נכנע ובורח, ואינו יכול לקרב כלל למשכן, ומשום זה נטהר, ולא נתערב אחר בשמחה ההיא שלמעלה חוץ מהקב"ה בלבדו. ומשום שחביב כל כך, אינו עומד מזבח ההוא אלא בפנים, כי הוא מזבח שברכות נמצאות בו, וע"כ הוא מכוסה מעין, דהיינו שעומד בפנים. תעג) מה כתיב באהרן וכי: מה כתוב באהרן, ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה. כי אסר את מלאך המות, עד שלא יוכל לשלוט כלל, ולא לעשות דין סימן זה נמסר בידינו, שבכל מקום שאומרים בכוונה וברצון הלב, מעשה הקטרת, אינו שולט המות במקום ההוא, ולא יזק, ולא יכלו שאר העמים לשלוט על מקום ההוא.

תעד) ת"ח מה כתיב וכי: בוא וראה מה כתוב, מזבח מקטר קטרת, שואל, כיון שכתוב מזבח, למה נקרא מקטר קטרת. ומשיב, (דסו"י דף ר"ט ע"א)

ויקהל

קנז

תעז) בההוא אתר דלא אדכר בכל יומא עובדא דקטרת, דינין דלעילא שריין ביה, ו מותנין ^ה סגיא ביה, ועמין אחרנין שלטין עליה. בגין דכתיב, קטרת תמיד לפני יי. תמיד איהו קיימא לפני יי, יתיר מכל פולחנין אחרנין, חביבא איהו עובדא דקטרת, דהוא יקר וחביב קמי קב"ה, יתיר מכל פולחנין ורעותין דעלמא. ואע"ג דצלוחא איהי מעלייא מכלא, עובדא דקטרת הוא יקר וחביב קמי קב"ה.

תעז) תא חזי, מה בין צלותא לעובדא דקטרת. צלותא אתקינו לה באתר דקרבנין, דהוו עבדי ישראל, וכל אינון קרבנין דהוו עבדין ישראל, לאו אינון חשיבין כקטרת. ותו מה בין האי להאי. אלא צלותא איהו תקונא לאתקנא מה דאצטריך, קטרת עביד יתיר, מתקין וקשיר קשרין, ועביד נהירו יתיר מכלא. ומאן איהו דאעבר זוהמא ^א ואידיכ משכנא, וכלא אתנהיר ואתתקן ואתקשר כחדא.

תעז) וע"ד בעינן ^ב לאקדמא עובדא דקטרת לצלותא, בכל יומא ויומא, לאעברא זוהמא מעלמא, דאיהו תקונא דכלא, בכל יומא ויומא. כגוונא דההוא קרבנא חביבא דאתרעי ביה קב"ה.

תעט) מה כתיב במשה ^א ויאמר יי אל משה קח לך ^ג סמים נטף וגו' אע"ג דאוקמוה, אבל מאי שנא בעובדא דא יתיר מכל מה דאמר ליה. אלא קח לך,

מכורת הוהר

חלופי גרסאות

(ג שמות ל)

ד עמין ול"ג ומותנין סגיא ביה. ש סגיאין. ת ועובדין; מוסיף ורעותין ועובדין. א ואי זכי; ואי דכי משכנא כלא. ב ל"ג מן לאקדמא עד לאעברא. ג ל"ג מן סמים עד להנאתך.

מאמר

הסולם

הקטרת

תעז) בההוא אתר דלא זכר; במקום ההוא שלא זכר, דהיינו שאינם אומרים, בכל יום מעשה הקטרת. שורים עליו דינים שלמעלה, ומגפות רבות בו, ועמים אחרים שולטים עליו. משום שכתוב, קטרת תמיד לפני ה', תמיד היא עומדת לפני ה', יותר מכל עבודות אחרות. חביב הוא מעשה הקטרת, שהוא יקר וחביב לפני הקב"ה יותר מכל עבודות ורצונות שבעולם. ואע"פ שהתפלה היא חשובה מכל, מעשה הקטרת יותר יקר וחשוב לפני הקב"ה.

תעז) ת"ח מה בין וכי; בוא וראה, מה בין תפלה למעשה הקטרת. תפלה, התקינו אותה במקום הקרבנות שהיו עושים ישראל. וכל אלו הקרבנות שהיו עושים ישראל אינם חשובים כקטרת. ועוד, מה בין זה לזה. כי התפלה היא תקון לתקן מה שצריך, קטרת (דפרי דף ר"ט ע"א)

תעז) וע"ד בעינן לאקדמא וכי; וע"כ צריכים להקדים מעשה הקטרת לתפלה בכל יום ויום, להעביר הוזהמא מן העולם, שהוא תקון הכל בכל יום ויום. כמו קרבן חביב שהקב"ה רוצה בו.

תעט) מה כתיב במשה וכי; מה כתוב במשה, ויאמר ה' אל משה קח לך סמים נטף וגו'. אע"פ שהעמידהו, אבל מה השינוי שבכאן שנאמר קח לך, מכל מה שאמר לו ולא נאמר בו קח לך. ומשיב, אלא קח לך, פירושו להנאתך ולתועלתך. משום כשאשה נטהרת הוא הנאת בעלה. כי הקטרת נטהרת המשכן שהיא מלכות כלת משה, כי משה היה מרכבה לז"א. וז"ס קח לך סמים להעביר הוזהמא

להנאתך ולתועלתך. בגין דכד אתתא אתדכאת, הנאותא דבעלה איהו. ורזא דא קח לך סמים, לאעברא זוהמא, לאתקדשא אתתא בבעלה. זכאה חולקיה (* דמשה.

תפ) כגוונא דא (ז) קח לך עגל בן בקר, ה דאתמר לאהרן. לכפרא על חוביה, על ההוא עגל דאיהו גרים לון לישראל. וע"ד כתיב במשה, קח לך, ו להנאתך ז ולתועלתך.

תפא) קטרת קשיר קשירו, נהיר נהירו ה ואעבר זוהמא. וד' אתעביד ה, ה' אתחבר בו. ו' סליק ואתעטר בה. ה' אתנהיר ב'. וכלא סליק רעותא לאין סוף. והוי כלא קשירו חד, ואתעביד חד קשירו, ברזא חדא דאיהו קשרא עלאה דכלא.

תפב) מכאן ולהלאה, כיון דכלא אתקשרא בהאי קשרא, אתעטר כלא ברזא דאין סוף. ורזא דשמא קדישא אתנהיר, ואתעטר בכל סטרין, ועלמין כלהו בחדוה. י ואתנהירו בוצינין ומזונין. וברכאן אשתכחו בכל עלמין, וכלא ברזא דקטרת. ואי כ זוהמא לא אתעבר ז כלא לא אתעביד. ה דכלא בהאי תלייא. תפג) ת"ח, קטרת איהו קדמאה תדיר, קדם לכלא. ובג"כ עובדא דקטרת אצטריך לאקדמא לצלותא, נ לשירין ותושבחון. בגין דכל דא לא סלקא, ולא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ד) (ויקרא ט) חלק ג' לו : לת. ז מוסיף ונתעשר משה אוף הכא קח לך להנאתך. ז מוסיף ולתועלתך וכן אוקמוה בפסל לך מההוא פסולת דלוח אבנא נתעשר משה אוף הכי לך להנאתך ולטובתך. ח אעבר. ט ד' בה; וד' אתחבר בה; מוסיף וד' אתחבר בה' ד' אתעביד ה'. י אשתכחו וברכון. כ מוסיף לא זוהמא. ל ל"ג כלא לא אתעביד; כלא לא אתעבר. מ מוסיף אשתכח דכלא. נ ה"ג בד"ו; ב שירין. דרך אמת י' ונהירו ניצוצים עליונים מהאצילות והשפע שהוא מזון העולם נשפע למטה.

מאמר

הסולם

הקטרת

הוהמא, שיתקדש האשה מלכות, בבעלה ז"א. אשרי חלקו של משה.

תפ) כגוונא דא קח וגו': כעין זה, קח לך עגל בן בקר שנאמר לאהרן. פירוש ג"כ להנאתך ולתועלתך, דהיינו לכפר על חטאו, על עגל ההוא שהוא גרם לישראל. ועל כן כתוב במשה קח לך, דהיינו להנאתך ולתועלתך.

תפא) קטרת קשיר קשירו וכו': קטורת, קושר קשר, דהיינו שמיחד, מאיר אורה, ומעביר זוהמא, והד' נעשה ה', כי מטרם הזוג עם ז"א, המלכות הוא דלת, כי להיותה בלי חסדים אינה מאירה, והיא דלה, וכשז"א נזדווג עמה מתלבשת החכמה שבה בחסדים ומאירה בכל השלמות ונעשית ה'. והקטרת מיחדת יחוד ז"א עם המלכות ע"כ גורם שהד' נעשית ה'. שה' מתחברת על ידה עם ו', שהוא ז"א. והו' עלה ומתעטרת בה' ראשונה שהיא בינה, כדי לקבל שפע בשביל המלכות,

והח' שהיא בינה, מזדהרת ב' שהיא חכמה, כדי להשפיע לז"א. והכל מעלים רצון לאין סוף ונעשו כולם, דהיינו חכמה בינה ז"א ומלכות, שהם י"ה ו"ה, קשר אחד, ונעשה קשר אחד בסוד אחד, שהוא קשר עליון של הכל. וכל זה נעשה על ידי הקטרת. תפב) מכאן ולהלאה כיון וכו': מכאן ולהלאה, כיון שהכל נקשר בקשר ההוא. נתעטר הכל בסוד אין סוף, וסוד השם הקדוש נודהר ונתעטר מכל הצדדים, והעולמות כולם הם בשמחה, והאירו הנרות, ומזון וברכות נמצאים בכל העולמות. והכל הגיע בסוד הקטרת. כי אם לא נעבר הזוהמא ע"י הקטרת, הכל לא היה נעשה כי הכל תלוי בוה. תפג) ת"ח קטרת איהו וכו': בוא וראה, קטרת הוא ראשונה תמיד, קודם הכל. ומשום זה צריכים להקדים מעשה הקטרת לתפלה, ושירות ותשבחות. משום שכל זה אינו

(דפרי דף ר"ט ע"א * דף ר"ט ע"ב)

אתתקן, ולא אתקשר, עד דאתעבר ם וזהמא, מה כתיב וכפר על הקדש וגר בקדמיתא, ולבתר ומפשעיהם לכל חטאתם. ועל דא ם בעינן לכפרא על קודשא, ולאעברא וזהמא, ולאנדכאה קדשא. ולבתר שירין ותושבחהן וצלותין, כלא כדקאמרן.

תפד) זכאין אינון ישראל בעלמא דין, ובעלמא דאתי, דהא אינון ידעין לתקנא תקונא דלעילא ותתא, ם כדבעינן לתקנא תקונא מתתא לעילא עד דאתקשר כלא כחדא, בקשורא חד, בההוא ץ קשורא עלאה כד בעינן ם לתקנא בתקונא דאתוון רשימין, דקב"ה אתקרי בהון.

תפה) ר"ש ור' אלעזר בריה, הוו יתבי ליליא חד, ולעאן באורייתא. א"ר אלעזר לר"ש אבוי. הא כתיב ה) ואל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרונך בעצב תלדי בנים ואל אישך תשוקתך וגו'. ואוליפנא דדא איהו רזא עלאה. תינח לתתא, אבל ך איהו כגוונא דלעילא, מאי איכא למימר.

תפו) פתח ר"ש ואמר, ה) כאיל תערג על אפיקי מים וגו'. האי קרא אוקמוה. אבל חיה חדא אית בעלמא, ואיהי שלטא בשלטנא על אלף מפתחן בכל יומא. ואיהי נוקבא ם ותיאובתא דילה תדיר על אפיקי מים ה למשתי ולארתוואה מצחותא, דכתיב כאיל תערוג על אפיקי מים.

מטרת הוזהר

חלופי גרסאות

ה) (בראשית ג) וירא קכה צ"א חלק ג' יט : קמו. ם ל"ג מן וזהמא עד בקדמיתא. ע ל"ג בעינן. ם כד תקוני זחר חס"ט צט. ו) (תהלים מב) בשלח נד צ"ו. בעינן. צ קטורא. ם מוסיף לתקנא תקונין ולתתא בעינן לתקנא. ר מוסיף אי איהו. ם ותיאובתא ולא גרסינן דילה. ת לא גרסינן מן למשתי עד סוף האות.

מאמר

הסולם

בעצב תלדי בנים

עצבונך והרונך בעצב תלדי בנים ואל אשך תשוקתך וגו'. ולמדנו שזה סוד עליון, כלומר שנוהג ג"כ למעלה במלכות, הנה זה נכון למטה. באשה הגשמית, אבל אם הוא כעין של מעלה, דהיינו שגם האשה עליונה שהיא המלכות, נאמר לה בעצב תלדי בנים, מה יש כאן לומר.

תפו) פתח ר"ש ואמר וכו' : פ"ש ואמר, כאיל תערוג על אפיקי מים. מקרא זה העמידוהו. אבל חיה אחת יש בעולם, שהיא המלכות, והיא שולטת בשליטה על אלף מפתחות בכל יום, דהיינו הארת חכמה המכונה אלף בסו"ה ואאלפך חכמה. והיא נקבה, ותשוקתה תמיד על אפיקי מים, דהיינו לחסדים דז"א, שהחכמה שבה תתלבש בהם, לשתות ולהתרוות מצמא, כי החכמה שבה אינה יכולה להאיר בלי חסדים וע"כ היא חשך וצמאה אחר אור החסדים שנקראים ט"ס. שכתוב כאיל תערוג על אפיקי מים.

הכא

אינו עולה, ואינו מתתקן, ואינו מתקשר, עד שנעבר הוזהמא. ע"י הקטרת. מה כתוב, וכפר על הקדש וגו' בתחילה, ואחר כך, ומפשעיהם לכל חטאתם. וע"כ צריכים לכפר על הקדש, ולהעביר הוזהמא. ולטהר הקדש, ע"י הקטרת, ואחר כך, שירות ותשבחות ותפלה, הכל כמו שאמרנו.

תפד) זכאין אינון ישראל וכו' : אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, כי הם יודעים לתקן תקון של מעלה ומטה, כמו שצריכים לתקן התקון מלמטה למעלה, עד שנקשר הכל יחד בקשר אחד, בקשר ההוא העליון דהיינו הקטרת, כשצריכים לתקן בתקון של אותיות הרשומות, שהקב"ה נקרא בהן, דהיינו הו"ה.

מאמר בעצב תלדי בנים

תפה) ר"ש ור"א בריה וכו' : ר' שמעון ור' אלעזר בנו, היו יושבים לילה אחד, ועוסקים בתורה. אמר ר' אלעזר לר"ש אבוי, הרי כתוב, ואל האשה אמר הרבה ארבה (דפ"י דף ר"ט ע"ב)

תפז) **הבא אית לאסתכלא**. בקדמיתא כתיב כאיל, ולא כתיב כאילת, ולבתר תערוג, ולא כתיב יערוג. אבל רזא דא, דכר ונוקבא * תרווייהו כחדא דלא לאפרשא לון, וחד איהו, דלא אצטריך לסלקא דא ב מן דא, אלא תרווייהו כחדא. והאי נוקבא, ג תערוג על אפיקי מים, ואיהי מתעברא מן דכורא, וקשי עלה דהא על דינא קיימא.

תפח) ז וכד אולידת ט ה קב"ה זמין לה חד חויא עלאה רברבא, ואתי ונשיך לגבי ההוא אתר, ואולידת. ורזא דא הרבה ארבה עצבונך והרונך, בגין דאיהי ט מתחלחלא בכל יומא, ובעציבו על עובדין דעלמא. בעצב תלדי בנים. בעצב, דא רזא דחוייא, דעציב אנפיהון דעלמא.

תפט) ואל אישך תשוקתך, כד"א תערוג על אפיקי מים. והוא ימשל בך, הא אוקימנא רזא, דאיהו שליט עלה. וכל דא למה. בגין דאמר ה סיהרא, כמה

חלופי גרסאות

א ל"ג תרווייהו. ב מדא ; בלא דא. ג מוסיף האי תערוג ד ואולידת ול"ג וכד. ה וקב"ה.

דרך אמת ט בשלח נב ע"ב ופנחס רמס: ל) פירוש רועדת.

מאמר

הסולם

בעצב תלדי בנים

שהעציב פניהם של העולם, שהביא עליהם המזות ע"י הפיתוי של עצה"ד. ונזקקת אליו שיפתח הפתח שתוכל להוליד.

ענין זה מבואר היטב בדברי הנהר משפטים (אות שכ"ד ושכ"ה, והארכנו שם בהסולם ד"ה פנימיות עש"ה) והקיצור הוא, שסתימת הרחם באה משליטת קו שמאל שאינו מתייחד בקו ימין, וע"י קו אמצעי בסוד המסך דחירק הממצע את קו שמאל מג"ד נכנע השמאל ומתייחד עם הימין, אמנם בשביל מייעוט ג"ר של הנוקבא נופלים תנה"י שלה לבריאה, והנחש יונק מיסוד שלה, שנפל לבריאה, באופן שפתיחת הרחם באה ע"י נתינת רשות לנחש לינק מיסוד שלה, וע"כ נבחן כמו שהנחש נושך ערייתא, והוא כדי לפתוח את רחם המלכות ע"י חבורה עם החסדים שבימין, ותפתח מסתימתה, ותוליד את הנשמה. שו"ס בעצב, ע"י יניקת הנחש מפתיחת הפתח. פלדי בנים. שאי אפשר בלאו הכי עש"ה.

תפט) ואל אישך תשוקתך : הוא כש"א. תערוג על אפיקי מים. שמשותקת לז"א שישיפיע לה חסדים ותתרוה מצמאונה, (כנ"ל אות תפ"ו) והוא ימשל בך, הרי העמדנו הסוד שהוא, ז"א, שולט עליה, על המלכות, וכל זה למה

תפז) **הבא אית לאסתכלא וכו'** : כאן יש להסתכל, בתחילה כתוב כאיל, דהיינו זכר, ולא כתוב כאילת, נקבה, ואח"כ כתוב, תערג, שהוא לשון נקבה, ולא כתוב, יערג שהוא לשון זכר. ומשיב, אבל סוד זה דכר ונוקבא יחד, שלא להפרידם, ואחד הוא, שלא צריך להעלותם זה מזה אלא שניהם הם ביחד. ונוקבא היא תערג על אפיקי מים, והיא מתעברת מן הדכר, וקשה לה, כי הוא עומד על דין.

פירוש. כשהמלכות מתעברת מז"א, דהיינו כשמקבלת ממנו מיין דכרין של הנשמות, המתחברים עם מיין נוקבין שלה, לבחינת נשמה אחת, אז היא מקבלת חכמה בשביל הנשמה מקו שמאל. ונודע, שבעת שהנוקבא באה תחת שליטת קו שמאל, היא נקפאת, ונסתמים כל פתחיה ושעריה, (כנ"ל ב"א אות שס"ט בהסולם). ז"ש ואיחי מתעברא מן דכורא וקשי עלה דהא על דינא קיימא. דהיינו בקפאון, וסתימת כל השערים.

תפח) וכד אולידת וכו' : וכשמולידה, הקב"ה מזמין לה נחש אחד עליון וגדול, ונושך למקום ההוא, ומולידה, וז"ש הרבה ארבה עצבונך והרונך, משום שהיא מתחלחלת בכל יום, והיא בעצבות על מעשה העולם. בעצב תלדי בנים, בעצב, הוא סוד הנחש (דפ"י דף ר"ט ע"ב)

דתנינן, ובג"כ אזעירת נהוראה, ואזעירת שולטנהא, [ט] ולית לה רשו מגרמה, בר כד יהבין לה חילא.

(תצ) בעצב תלדי בנים, כמה דאוקימנא. ואי תימא אמאי אצטריך תויא לדא. אלא דא פתח אורחא ו לנחתא ז כל אינון נשמתין ח דעלמא. דאלמלא ט לא פתח אורחין לנחתא לתתא, י לא ישרי כ בגויה דבר נש, ל מה ט כתיב לפתח חטאת רביץ. מאי נ לפתח. להווא פתח דאתעתדא לאולדא, לאפקא נשמתין לעלמא, איהו קאים לגבי ההוא פתח.

(תצא) ט וכל אינון נשמתין דאצטריכו לנחתא בגופין קדישין, לא קאים איהו להווא פתח, ולית ליה רשו בההיא נשמתא. ואי לאו, [ט] הא חויא נשיך, ואסתאב ההוא ט אתר, ולא איהי נשמתא דאתדכייא והכא איהו רזא עלאה, בעצב תלדי בנים. רזא דא, דא נחש, דהא * עמיה אולידת נשמתין, בגין דדא איהו על גופא, ודא על נשמתא, ותרווייהו דא בדא. דא נקיט נשמתא, ודא נקיט גופא.

(תצב) וזמינא דא חויא, לאולדא כל אינון גופין, עד לא ייתי זמנא דיליה,

חלופי גרסאות

ו ליג מן לנחתא עד לנחתא, לנפחא. ז בכל. ח לעלמא. ט ליג לא. י דלא. כ בגויה. ל ביד; מאי. ט דכתיב. נ פתח. ט ליג מן וכל עד ולית. ע נהר.
דרך אמת ט) ואין לה רשות לעשות דבר בעולם לבדה אא"כ בהסכמות כל הספירות ע"י א"ס ית' וית' כ; זולת זה היה פירוד באצילות ח"ו. [נ] הרי נחש הקדמוני מוכן לנשוך ח"ו ולכן צריך האדם לזוהר במעשיו בעוה"ז.

בעצב תלדי בנים

הסולם

מאמר

(תצא) וכל אינון נשמתין וכו': וכל אלו הנשמות שצריכים לרדת בגופים קדושים. דהיינו נשמות הנמשכות נקו ימין, אין הנחש עומד לפתח ההוא, כי אז אין המלכות צריכה למשוך חכמה משליטת השמאל, ואין שעריה נסתמים, שתהיה צריכה לפתיחת הנחש (כנ"ל אות תפ"ח) ואין להנחש רשות בנשמה ההוא. ואם לא, הרי הנחש נושך, ונטמא מקום ההוא (כמ"ש בזהר משפטיס אות שכ"ב ושכ"ג ע"ש) ואין זו נשמה שנטהרה. ועליהן נאמר, בעצב תלדי בנים, שסוד זה הוא הנחש, שעמו מולידה נשמת, דהיינו ע"י פתיחתו, כנ"ל. כי זה, הנחש, הוא על הגוף, כי הגוף נולד מזוהמת הנחש, וזה, המלכות, היא על נשמה, שממנה נולדות נשמות, ושניהם מתלבשים זה בזה, זה אוהז בנשמה וזה אוהז בגוף.

(תצב) וזמינא דא חויא וכו': ועתיד נחש הזה להוליד כל אלו הגופים מטרם שיבא הזמן שלו. ז"ש, בטרם תחיל ילדה. כי זמן של הנחש להוליד, הוא בז' שנים, וכאן מוליד בשש שנים, מה שאין זה זמנו. ובזמן התא שיוליד.

למה משום שבתחילה היתה גדולה כמו ד"א והוא לא שלט עליה, ומשום שאמרה הלבנה כמו שלמדנו, שהיא המלכות, שאמרה אי אפשר לבי מלכים שישתמשו בכתר אחד, ונאמר לה לבי ומעמי את עצמך, ומשום זה מיצטה אורה, והקטינה ממשלתה, ואין לה רשות מעצמה חוץ אם ז"א נותן לה כח. ונמצא שהוא מושל עליה, כמ"ש, והוא ימשל בך. (כמ"ש) כל זה לעיל פרשת בראשית א' דף ק"ח ד"ה וכבר ע"ש).

(תצ) בעצב תלדי בנים: הוא כמו שהעמדנו (באות תפ"ו) שבעצב ה"ס הנחש. ואם תאמר, למה צריכים נחש לזה, ומשיב, אלא זה פתח דרך, שירדו כל אלו הנשמות לעולם, ואם לא היה פתח דרכים שירדו הנשמות למטה, לא היו שורות הנשמות בתוך האדם (כמ"ש זה לעיל אות תפ"ו ע"ש) מה כתוב, לפתח חטאת רובץ, מהו לפתח. היינו לפתח ההוא, של המלכות, הנועד להוליד ולהוציא נשמות לעולם. הוא, הנחש, עומד לפתח ההוא.

(דפו"י דף ר"ט ע"ב *) דף ר"כ ע"א)

הה"ד ז' בטרם תחיל ילדה. זמנא דחויא לאולדא בשבע שנין, והכא בשית, מה דלאו איהו זמניה. ובההוא זמנא דאוליד לון, מההוא לידה ימות. דכתיב (ח) בלע המות לנצח. וכתיב ט) יחיו מתיך נבלתי יקומון.

מסורת הזהר

(ז) (ישעיה טו) חלק ג' רמט. רעח : תקוני זהר תכ"ב סז : ח) (שם כה) לעיל אות צב צ"י. ט) (שם כו) לעיל אות צב צ"ט.

בעצב חלדי בנים

הסולם

מאמר

ספירת היסוד. כי אחר שנשלם בירור היסוד, נשלמו בירורין של הרפ"ח ניצוצין, ותיכף תהיה הגאולה וגמר התקון, ואין צריך לחכות עד אלף השביעי שה"ס המלכות לברר גם ל"ב ניצוצי המלכות, כי הם מבוררים עם הרפ"ח שבאלף הששי. כנ"ל.

הנהגה הגופים נחשבים לתולדות הנחש, מטעם שהם נולדו מחמת פתוי הנחש לעץ הדעת, ואם לא חטא אדם בעצה"ד לא היה מוליד גופים כי כדי לברר ולהחזיר כל רפ"ח ניצוצי הקדושה שנפלו ע"י חטא עצה"ד, צריכים לגופים הרבה, ואחר שילדו כל הגופים ויעשו מה שצריכים, תיכף יהיה גמר התקון.

וזה אמרו, וזמנינא דא חויא לאולדא כל אינון גופין עד דלא ייתי זמנא דיליח וכו'. זמנא דחויא לאולדא בז' שנין, והכא בשית, כי לידת כל הגופים, פירוש, שהם יבררו כל הניצוצים שנפלו לקליפות מחמת חטא עצה"ד, שהם ש"כ ניצוצים, וא"כ יהיה זמן הולדה שלה בז' שנין, דהיינו בספירת המלכות שבאלף הז', שבה נגמרים הש"כ ניצוצין. אבל והכא בשית דהיינו באלף הששי, שהוא ספירת היסוד, שהוא אלף הששי, מה דלאו איהו זמניה, שהרי בו נגמר בירור רפ"ח ניצוצים בלבד. ולא כל הש"ך אז יולדו כל הגופין, ויהיה גמר התקון. שזהו מטעם הנ"ל, שביורר ניצוצי אלף השביעי אין צורך לבררם כלל, כי הם מבוררים עם רפ"ח ניצוצים מאליהם וכיון שיגמרו רפ"ח ניצוצים לשוב לקדושה בשלמות, תיכף יהיה גמר התקון.

ווי"ש, ובההוא זמנא דאוליד לון, מההוא לידה ימות, דכתיב בלע המות לנצח וכו' : כי כיון שיהיה גמר התקון הרי יתבטל וימות הנחש ומלאך המות, שהנחש ומלאך המות היינו הך. ונמצא שהוא מת, מחמת שהוליד כל הגופים. בסו"ה בלע המות לנצח. ואז יהיה תחיית

שיוליד אותם, ימות מלידה החיא, שכתוב, בלע המות לנצח. וכתוב, יחיו מתיך נבלתי יקומון.

פירוש, יש כאן סוד גדול מקיף הכל. כי נודע שבשבירת הכלים, ואח"כ ע"י חטא דעצה"ד ע"י פיתוי הנחש, נתפורו ש"כ ניצוצי קדושה ונפלו לקליפות, שכל העבודה שלנו בתורה ומצות אינה יותר, אלא לחזור ולברר ש"כ ניצוצי קדושה אלו, ולהחזירם לקדושה, ואז יהיה גמר התקון, בסו"ה בלע המות לנצח. אמנם לא כולם אנו צריכים לברר, אלא רפ"ח ניצוצי קדושה בלבד מוטל עלינו לברר, אבל ל"ב ניצוצי קדושה אחרונים, אין אנו צריכים לברר, כי עם בירור רפ"ח ניצוצין הם נבררים מאליהם.

ולהבין זה, צריכים לדעת מספר ש"ך ניצוצין אלו מה הם. והענין הוא, כי שמונה מלכים נשברו, שהם דעת וחג"ת נהי"מ, ובכל מלך יש מ' בחינות, שהם עשר ספירות כח"ב חג"ת נהי"מ, שבכל ספירה ד' בחינות חו"ב תו"מ, והם מ' בחינות, וח' פעם מ', הרי ש"כ בחינות, ואלו הם הנקראים ש"כ ניצוצין. ואם נחלקם על פי עשר הספירות שבהם, נמצא שיש ע"ס כח"ב חג"ת נהי"מ, שבכל ספירה ל"ב בחינות, דהיינו שיש בכל ספירה ח' מלכים שבכל אחד ד' בחינות חו"ב תו"מ שהם ל"ב ועשר פעמים ל"ב הם ש"ך.

ואין לנו כח לברר אלא ט' ספירות ראשונות, שהם ט"פ ל"ב, שהם רפ"ח ניצוצין, אבל אותם ל"ב ניצוצין שבספירת המלכות אין לנו כח לברר, וגם אין צורך כלל לברר אותם, כי בהתברר הרפ"ח ניצוצים בשלמות נבררים ל"ב ניצוצי המלכות מאליהם. באפן שאין התקון תלוי אלא בבירור רפ"ח ניצוצין, דהיינו עד ספירת היסוד. ול"ב דמלכות נבררים עמהם מאליהם.

ווי"ס שאמרו בזהר במקומות הרבה, שהגאולה וגמר התקון יהיו באלף הששי, שה"ס (רפויי דף ר"ב ע"א)

ויקהל

קסג

תצג) אר"ש, בההוא זמנא דיתערון מתי עלמא, פ ויתעתדון בארעא קדישא, יקומון חיילין חיילין, כלהו על ארעא דגליל, בגין דתמן זמן מלכא משיחא לאתגלאה, בגין דאיהו חולקיה דיוסף, ותמן ז אתברו בקדמיתא. ומתמן שארו פ לאגלאה ר מכל אתרייהו, ולאבתדרא בני עממיא, כד"א י ולא נחלו על שבר יוסף.

תצד) ואמאי יקומון תמן, בגין דאיהו חולקיה דההוא ט דאשתוי בארונא, דכתיב וישישם בארון במצרים, ולבתר אתקבר בארעא קדישא, דכתיב ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם. ודא איהו דקאים בקיומא דברית, יתיר מכלא.

תצה) ובההוא זמנא דיתערון כלהו חיילין חיילין, כלהו יהכון דא לחולק אבהתהון, ודא לחולק אבהתהון, ת דכתיב וישבתם איש אל אחותו. וישתמודעון דא לדא. וזמין קב"ה לאלבשא לון לכל חד וחד לבושי מרקמן, ו ויתון כלהו וישבחון למאריהון בירושלם, ויתחברון תמן אוכלוסין אוכלוסין, וירושלם יתמשך לכל סטרין, יתיר ממה דאתמשך כד אתחברו תמן מגלותא.

תצו) כיון דיתחברון וישבחון למאריהון, קב"ה יחדי עמהון, הה"ד ו ובאו

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

י) (עמוס ו). כ) (בראשית ג) לעיל אות שפד צ"א. פ ויתערון. ז אתחבר; מוסיף אתברו ואתחברו. ג) (יהושע כד). ט) (ויקרא כה) לך קמד צ"ה. פ לאתגלאה. ד על. ט דשתוי. ת ל"ג מן דכתיב עד וישתמודעון. א ויתו. ג) (ירמיה לא) חלק ג קנו :

תחייט המתים

הסולם

מאמר

תחילה, שמשם הגלו תחילה מכל מקומותיהם ולהתפור בין העמים כש"א. ולא נחלו על שבר יוסף.

תצד) ואמאי יקומון תמן וכר: ולמה יקומו שם העומדים לתחיה, משום שהוא חלקו של אותו שהושם בארון, שכתוב, ויששם בארון במצרים. ואח"כ נקבר בארץ הקדושה, שכתוב, ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם. וזה, יוסף, עמד בקיום הברית יותר מכל השבטים.

תצה) ובההוא זמנא דיתערון וכר: ובזמן ההוא שיתעוררו כולם מחנות מחנות, על ארץ הגליל, ילכו כולם זה לחלק אבותיה, וזה לחלק אבותיו, שכתוב וישבתם איש אל אחותו. ויכירו זה את זה. ועתיד הקב"ה להלביש לכל אחד ואחד לבושים מעשה רוסם. ויבואו כולם וישבחו לאדנתם בירושלים. ויתחברו שם המונים המונים, וירושלים תתפשט לכל הצדדים, יותר ממה שנתפשטה בעת שנתחברו שם בשוכם מגלות.

תצו) כיון דיתחברון וישבחון וכר:

כיון

תחייט המתים. כמ"ש, יחיו מתיך נבלתי יקומון.

ואין לשאול, כיון שלידת כל הגופין, יורה גמר התקון, אי"כ איך גיחס זה לנחש, שהוא ההיפך מתקון, והוא מלאך המות. אמנם ז"ס מה שאמרו על הכתוב, והנה טוב מאד, שמאד יורה על מלאך המות שהוא טוב מאד. והענין הוא, כי אדם הראשון אע"פ שהיה כולו קדש מטרים החטא, מ"מ היה מחוסר שלמות, וי"ש שאמרו ז"ל על חטא עצה"ד, שבעלילה באת עליה, כי ע"י חטא עצה"ד, הוליד גופים הרבה כנ"ל, והם השלימו הכל. וע"כ מיוחס זה אל הנחש, כי לולא הנחש שפיתה אותו לעץ הדעת, לא היו נולדים גופים מאדם הראשון, ולא היה נשלם התקון, הרי שיש לו יחס ישר אל גמר התקון, אלא מזההוא לידה ימות.

תצג) אמר ר"ש בזההוא וכר: אר"ש, בזמן ההוא שיתעוררו מתי עולם ויודמנו בארץ הקדושה, יקומו מחנות מחנות, כולם על ארץ הגליל, משום ששם עתיד מלך המשיח להתגלות משום שהוא חלקו של יוסף, ושם נשברו

(עריי דף ר"כ צ"א)

ורננו במרום ציון, ולבתר ונהרו אל טוב יי וגר, כל חד וחד לחולקיה, וחולק אבהותי. ואחסנתהון דישראל תהא, ב עד ג רמתא דרומא, ותמן ילפון אורייתא, והא אוקמוה, וכתיב, ט הקיצו ורננו שוכני עפר וגר. בילאיץ.

מסורת הזכר

(ט) (ישעיה כו) לעיל אות צב צ"ט.

חלופי גרסאות

ב צד. ג דמטא דרומא ; רמתא (דרמה) [וכו].

מאמר

הסולם

תחזית המתים

ע"א (ד"י) וכתוב הקיצו ורננו שוכני עפר וגר. פירוש. שרומי הגדולה אומר ברע"מ הנ"ל, שעליה נאמר גער חית קנה, וכד ייתי פורקנא דישראל יתבר ליה, ע"ש. וע"כ אומר כאן שנחלת ישראל תגיע עד רומי רבתא, ושם ילמדו תורה, דהיינו שיכבשה וישיבו אותה לקדושה.

כיון שיתחברו וישבחו לרבונם, הקב"ה ישמח עמם, זה שכתב, ובאו ורננו במרום ציון. ואחר כך, ונהרו אל טוב ה' וגר. כל אחד ואחד לחלקו וחלק אבותיו. ונחלתם של ישראל תהיה עד רומי הגבוהה, ושם ילמדו תורה. וכבר העמידהו, ברע"א מהימנא פנחס דנ"ב (דפ"י דף ר"כ ע"א)